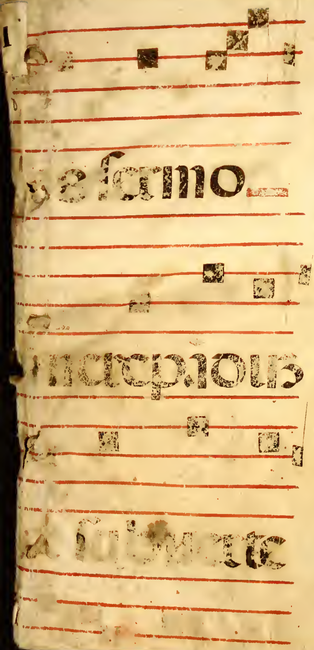
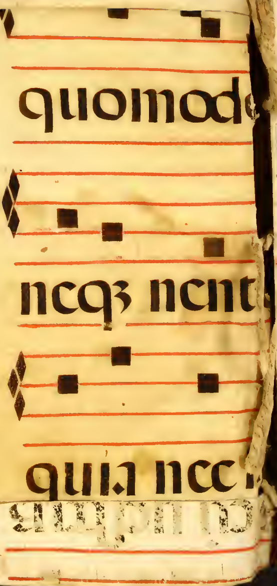

ſermo

quomod
neq3 nent
quia nec

In Jesu, ei[us]q[ue] Matris dulcissimo nomine

Incipit Theologicus tractatus de Poenitentia X[tia]na legitimam mentem Subtilissimi Principis, ac nostri Mariani Magistri Joannis Scoti Sub[tilis] ingenio eius theologica dogmata, quae admittenda, solida quidem mente pensitanda dumtaxat in Celeberrimis disquisitionibus nunc de nouo agitantur, solidis firmitate propugnandis

Auctore, Fr. ... e ... admodum P[at]re Fr. Fran[cis]co a S[anc]to Augus[tin]o. In hoc sacro Ordine Deiparae M[ari]ae de ... vocitato discalceato ... de Pandia alumno humili, ... Cathedrae Moderatore a Virg[inis] felicissimo partu anno X[ti] 1712o die vero quinta Mensis Octobris

In Jesu, et Mariae dulcissimo nomi[ne]

... de Ron

...endum

...Mi

...D.

Ms. pergamino, en 4º regular con 123 hojas útiles

Tratado de penitencia.

No tiene foliatura

...de N. A-

...Augus. in

...de Cano[s]

...humili

...e. a Virg.

felicissime parda anno Xpti 1712. die

Vero quinta Mensis Octobris

Ad Auscultatores antiloquium

Jam tenebras de ... quamvis ... [illegible] appropinquavit regnum caelorum: nec enim post naufragium tabula ... [illegible] tranquillitatis ... minari: unde ... medicare naufragij. In hoc enim ... sacro ... caelestis ... deducens ... animae ... hac q[uod] ... morbus ... caeca ... [illegible] ... enim genius ... reciperet ... tabacum virtute ... vita ... quinteris ... [illegible] ... Unde nisi Poenitentia medicaret ... quandoque abest longe ... mors minitaret ... appropinquavit regnum caelorum. Unde ... Chrysostomo sermone de Poenitentia hic exclamare: O Poenitentia, quae peccata Deo miserante remittis, et portas ... reseras, ... sanas, omnium tristia exhilaras, vitam ... invocas, ... restauras, honorem renovas, ... das, vires reformas, gratiam abundantiorum refundis! omnia ligata ... solvis, omnia soluta ... custodis, omnia adversa ... mitigas, omnia ... sanas, omnia ... lucidas, omnia desperata ... inflammas; nec minus elegantius ... perite ... Author libri de vera, et falsa poenitentia ... collimat dicens: ... sapientia grata poenitentiae, omnes ... declarat, omnes bonorum vita ... ostendere, languores enim sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, vitia fugat, virtutes exornat, ... roborat, omnia ... omnia redintegrat, omnia laetificat, sanitatem auget, ... claudit ... audit ... visus reddidit, temperat ... instinguit ... moderat ... ignorans se per hanc ... cognoscit, ignorans per hanc se invenit. haec quae homines ad Angelos ducit, et Creaturam ex ... reddit, ista ... perditam monstravit ... et decimam drachmam ... anxianti. haec dissipatoris filium ad Patrem ... per hanc omne bonum ... per hanc ... bonus ... fugat tenebras, inducit lumen, ... omnia ipsa ignis ... Sic ... commendat ... mira virtus Poenitentiae. O utinam sicut ... commendat, a nobis ... sectanda, ut sicut professores ... fuimus, ita cordis opere impleamus nomine poenitentiae feliciter nos vocans, ut illo Apo[stolo] ... habes nomen quod vivas et mortuus es.

videas

De hoc ineffabili divinis ... ... filius ... Theologi agunt cum Magistro in 4o. Sententiarum a dist. 14a. ubi ... Thomistae ... in suo ... a 3a. p. ... q. 85a. ... tractandus. Et primo de essentia, necessitate, et efficacia Poenitentiae ... 2o. de ... sacramenti ... 3o. de partibus eiusdem Sacramenti ... methodice ... in tractatu in 3. ... dividendo ... in sectiones, et sectiones in quaestiones, et quaestiones in articulos secando ...

Disp.º 1.ª De Ente, necessit.te, et efficacia Pœnitentiæ Virtutis.

1 Pœnitentia talis prærogativa sibi vendicat, quod virtutis simul, ac Sacramenti dignitatem obtineat. Unde in præsenti agimus non tantum pœnitentia quæ Sacramento, sed de pœnitentia, ut virtute, quæ ab initio Mundi in omni lege fuit in remedium Generis humani data, ut ait Tridentinum Sessione 14.ª Cap.te 4.º ubi de virtute pœnitentiæ loquitur sic: Universis hominibus, qui se aliquo peccato mortali inquinassent quovis tempore, ad gratiam et justitiam, et Justitiæ assequendam necessaria fuit. Dico quæ de virtute pœnitentiæ cujus munus est depravatis pœnitere erroribus, quæ de Sacramento pœnitentiæ agendum venit. Quare sit.

Secc.º 1.ª De natura Pœnitentiæ Virtutis.

Q.º 1.ª Examinatur plura de virtute pœnitentiæ, et ejus actibus. Art. 1.us an pœnitentia virtus sit virtus?

2 Pro resolutione Articuli, Nota 1.º, quod non est methaphorica geminatio virtutis, quia pœnitentia ex parte subjecti significat peccata, quatenus medicina fuit ad medendum de peccatis; et ex parte actus significat habitum virtutis moralis. Unde inquirere: an pœnitentia virtus sit virtus? idem est ac inquirere: an pœnitentia, quatenus ut distinguitur a Sacramento pœnitentiæ, habet efficaciam medendi a culpis, sit virtus? in quo sensu nullus est vitium nugacitatis in geminatione termini virtutis posita in articulo.

3 Nota 2.º quod nomen pœnitentia ex etymologia nominis significat quandam actionem virtutis, quæ intendit destruere peccatum; et quidem pœnitentia derivatur, vel a puniendo, vel a pœna. Priorem derivationem tradit Divus Isidorus lib. 6.º originum Cap.te ultimo, dicens: pœnitentia appellata est, quasi punientia, eo quod ipse homo se puniat pœnitendo quod male commisit. Cui deinit Divus August. Epis.tola 54.ª posteriorem derivationem, scilicet, a pœna, tradit Auctor Libri de vera et falsa pœnitentia dicens: pœnitere est, pœnam tenere :::: ille igitur pœnam tenet, qui semper punit, quod commisisse dolet. pœnitentia ergo est vindicta semper puniens in se, quod dolet commisisse. huic ultimæ descriptioni, seu derivationi subscribit S. Thomas in 4.º dist.ª 14. q.ª 1.ª n.º 15. Ubi ait: pœnitentiæ ex nominis ethymologia idem est ac pœnam tenendam et pœnitere, idem est ac pœnam tenere.

4 Ex quo infertur 3.º Lutherum, Calvinum, et Alios illorum antecessores pœnitentiæ in sensu Ecclesiæ non significare solum propositum novæ vitæ instituendæ ut voluit Lutherus, nec conversionem vitæ, seu vitæ emendationem ut voluit Calvinus, nec resipiscentiam, vel resipiscere, seu postea sapere, ut voluerunt Laurentius Valla, et Erasmus, sed præcipue significare animi dolorem, afflictionem, et punitionem quamdam voluntariam, quæ de peccato pro peccatis

Dimus sibi infligit. Sufficiunt haec pro libatione et responsione ad quaesita,

Dico, quod poenitentia virtus est virtus. Ita D. Thomas, et omnes Theologi,

5 Probatur: quaecumque inclinat, et tendit ad destructionem peccati commissi, quatenus est offensiva Dei; sed habitus, et actus ad hoc tendentes sunt virtuosi: ergo poenitentia est virtus. maior est in dubitata, et minor quoque certa sic probatur: quia ex 2o Ethicorum actus virtutis est, qui elicitur a recta ratione, et docet D. Thomas in 4. dist. 14. q. 1a. art. 2o. n. 2o ubi ostendens, quod actus poenitentiae licet non sit elicitus a virtute poenitentiae, tamen est actus virtutis quatenus natus est elici a virtute, et generare virtutem, sic ait: Et dico, quod poenitere 1o modo (sit poenitentia de peccato) semper est actus virtutis, idest elicitus a virtute, sed dicitur actus virtutis, qui natus est elici a virtute, et generare virtutem, quia conformis est rectae rationi, et in hoc est bonitas moralis, quod est a virtute generata, et generans virtutem. Sed valde conforme rationi est destruere peccatum commissum. Sed Minor: ergo poenitentia, quae ad hoc tendit virtus erit.

6 Probatur 2o. ex textu 2o Ethicorum cap. 6o: virtus est habitus, qui facit bonum habentem, et eius opus reddit bonum; sed poenitentia bonum facit habentem ipsum, et eius actus, scilicet actus poenitentiae reddit bonum: ergo poenitentia est virtus. probatur minor: quia poenitentia non solum facit bonum, sed immo plurimum reddit meliorem, ac sanctiorem, quam ante lapsum, ut patet ex Damasceno serm. 6o ubi ait: Tribuit Deus honorare poenitentes magis quam innocentes. quod constat etiam ex D. Ambrosio serm. de Cathedra sancti Petri, ubi ait: fidelior effectus factus est Petrus postquam fidem perdidisse se flevit, atque ideo maiorem gratiam reperit quam amisit: ergo poenitentia bonum facit habentem ipsam; ac proinde virtutis dignitatem obtinet.

7 Probatur 3o. non dat divinum praeceptum nisi de actu virtuoso, quod laudabilis; et nullus actus est laudabilis, et meritorius, nisi sit actus virtutis: sed dignitas poenitentiae dat divinum praeceptum, ut constat Matthaei 4o. poenitentiam agite, et Marci 1o. poenitemini, et credite evangelio, et poenitere est laudabile, et meritorium: ergo poenitentia est virtus.

8 Obiicies 1o: omnis virtus respicit pro obiecto aliquod bonum; sed poenitentia respicit pro obiecto peccatum, quod est malum: ergo non est virtus. Respondetur distinguendo maiorem: omnis virtus, quae tendit erga obiectum motu quemcumque respicit pro obiecto bonum, concedo; quae tendit erga obiectum motu aversionis, et fugae, nego maiorem. et distinguo minorem: poenitentia respicit pro obiecto peccatum ut puniendum, concedo; ut amore prosequendum, nego minorem. itaque licet peccatum in se consideratum sit malum, differentia non tamen ut fugiendum, et puniendum; quidquid recta ratio dictat malum esse fugiendum; ac proinde sub hac ratione respicit bonum poenitentia pro obiecto; quia licet in se sit malum peccatum, cum poenitentia tendat in illud motu fugae, et aversionis, quae aversio est conformis rationi, inde est quod sit virtus.

9 Dices 2o. virtus potest esse sui gratia, seu propter finem sibi proprium est expedienda; sed poenitentia non expedit propter se, sed propter malum culpae tuendum: ergo non est virtus. nego minorem: quia poenitentia expedit propter finem sibi proprium, scilicet qui est delere malum culpae, et Deo offenso satisfacere; non autem expeditur propter aliquem aliud finem a fine sibi proprio distinctum.

10 Dices 3o. Velle peccatum non fuisse est impossibile; quia impossibile est praeteritum non esse praeteritum: ergo volitio peccati praeteriti nequit esse actus virtutis; patet consequentia: quia virtus non versatur circa impossibile. Sed volitio peccati praeteriti est impossibilis, quia ... volitio, qualis voluntas peccatum non fuisse: ergo. Respondetur aliquid ...

Vide accedat ? nec e impossibile suspendens ex? dit, et hinc nouet ut actus Dmissi, q de facto n huius Dminus, ideo vult peccatu n fuisse tenere uendo illud ut male factum, Seu displicendo de Dmisso e impossibilis ans. Deus B sy volt, q eiectus peccatu n in ? pugare ty ? ? puderit, q hoc e impossibile; S. q intendit e necessare p? ? , seu displicere dictu ut male factu; aq? Coens pent? q hoc moo intin? det dextruo peccatu, Utique eiu virtus.

Quid s? omny virtuty actus cy delectaoe exercat; S. pent. 11 n exercet cy delectaoe, S. p? cy dolore et tristitia: ? n e virtus: — R? ? do mays: actus virty exercet cy delectaoe simplia q faciltat, exe? ? , aut quia exercet ex ? , ideo ? ? delectaoe, ? mays. p? quaq q ? quo voluty vult ? , sequit gaudiu dicta ? ? Augustini: Peccator de peccato doleat, et de dolore gaudeat. Et tunc ? delectaoes ? alacritate, et ? , qua voluty ex ? exercet suos actus determiando seu voluntari ad destruoy peccati.

Dicy S°: Pent? e dolor, seu tristitia de peccato Dmisso: 12 ? n e virtus. det Coa: q depssibus n laudamur ex? ? ? ? S°; S. actus ? ? e laudabiles: ? pent? q e pas n e virtus. — R? ? ? do ans: q pent? dolor imperatiue, aut causalit e tristitia, q ? , seu virtus pentiy inclinat, et ad ? de peccato Dmisso, et ad uincendy peccatu; Z ? Cy hac differ, q ad ? ? peccatu inclinat tanquam ad actu, seu exercitiu ipsius virtutis pentiy, et ad ? inclinat tanquam ad effectu ordinatu uinditi, ut Cahus ? ex ? andi?

Q. Dy 2a quodupla ex actus pentiy?

13 Ante soluone aduerto q pentia ut e sacra? dicit e 2plex, sct. actualis, et habitualis. habis e quadā qualitas, pmanens in anima faciens expedita, et p? voluty ad elliciendos actus pentiy. Actualis e qu? quet actus pentiy, quo peccator cupit vincare, et detestare peccatu a se Dmissu. qui actus e 2plex, interior, et exterior. interior e ille modus anima, quo mouet peccat ad eluendu peccatu Dmissu. exterior e 2plex sct. Confessio externa peccati Dmissi, qua Dmittat uerecundia, et pudor; 2° e ois actus labo? corporalis, quo punit se pendens, et satisfacit Deo p? crimine Dmisso.

Reindns u? actu e Sermo in ardiato in quiren quot actus habet 14 pent? ? ex ? dico; q ? singulares actus virty pentiy ad penitendy requisitos. ? dist 14 q. 1a. qui sic nomiat illos, ? ille vincare peccatu, et punire illud in seipso. 2us detestare Dmissu. 3s gradus accepiare peng p peccato, Cy patient ferre peng inflictam. P? mari ? istory decet sic ? nunc,

15 et explanare, post q enim ? de peccato ? manifestauit vali tali peccatu et ? liqua deformitas, et malitia, q ? n ? ut offensiuy Dei, et ut deprsidiy q ? et impedi diuy beatitudinis, et ut in ducti uy eterni supli cii, ex voluntate destruendi peccatu Dmissu quaest ? tao hanc virtute pentiy ad dolem dextruc? peccati; et q? sibi ? ex sac ra Scriptura, q? salutm ex disponere ? dilat peccatu p? pentiy quasi

quasi accedendo ad ex condicto non punit peccator se velle vincare, ac punire pecc: a dy pr aliq pœnq, dolorq, aut no: litioq, hoc ē, pr tristitiq voluntariq, quq patiet de peccato; p̄ pr hanc cognoscit Deus placari ex scripturis.

§16 Et hic actus 1us dicit vincativus, est 1us q: ē actus imperatus dictus volitio, qui imperat coniungi causas proximas partiales tristitiq, nempe desideratione, et nolitionem peccati, quq sunt causq proximq punitionis passivq, tristitiq. Unde q: fuit hanc volitionem imperando, et applicando causas proximas partiales tristitiq, dicit pœnq tenere causaliter remote; et hoc modo peccator vindicat sui peccatum sufficienter, q: applicare sibi pœnq ē eam tenere saltem in affectu, sive q: non sequatur in effectu ipsa pœna, quq pot in dispositione hominis, et q: ē nimis accidentalis in dispositione actus tristitiq.

§17 2o ponit nolitionem peccati, seu displicentiam de illo, aut nolle peccare, q: ē detestatio formaliter quam, et ē causa proxima partialis illius tristitiq, et pœnq; unde quia fuit desiderabilis, et nolitionis actualem peccati, dicit pœnq tenere causaliter proxime; q: hic actus proxime fuit causare tristitiq, seu pœnq; et differt hic actus a 1o; q: iste imperat a actu vincativo. Ex quo dictat, q: velle punire solus causativus ē pœnq tenere, quatenus continet, seu proxime applicat causas tristitiq: et nolle peccare, seu detestare peccatum eius causaliter, et non formaliter ē pœnq, seu tristitiq. Ceterum his hoc differt, q: velle punire ē causans remote tristitiq, et nolle peccare, seu detestare peccatum ē causans proxime partialiter ipsius tristitiq cum desideratione actuali peccati, quq etiam ē alia causa proxima partialis ejus tristitiq; ideo hi 2o actus vocantur a Drs pœnq tentionis causaliter, q: vere causant pœnq tristitiq:

18 3o ponit punitio ipsa, seu pœna, dolor, et tristitia de peccato commisso, q: tristitia, seu pœna non ē proprie punitio, ut aliqui in desiderare volunt. q: pœnitentia ē, tentio activa pœnq, ac proinde in actione consistit. tristitia vero ē tentio passiva pœnq; ac proinde in passione consistit; et quidem tristitia ē passio causata in subiectione ali creato, et ab objecto tristitativo, et a desideratione, et nolitione illius obti; et ex Augustino 14 de civitate: ē dissensio animq rebus, quq nobis nolentibus accidunt.

19 4o ponit alia volitio, scilicet velle acceptare punitionis passivq, seu tristitiq legem illatq, seu gratus acceptare pœnq pro peccato.
5o ponit aliud velle, scilicet patienter ferre punitionis, tristitiq, seu pœnq pro peccato debitq; et hi 2o posteriores actus scilicet gratanter acceptare, et patienter ferre pœnq appellant Drs pœnitas obiectivas, q: et pœnq tentiones obiective, non autem causaliter.

20 Unde ille dicit habere pœnitq obiective, qui fuit ipsa tristitiq; et si voluntas tendat in tristitiq solus patiens ferendo pœnq in flictq habet pœnitentia 5o modo; et si tendat non solus tristitiq de patiens, sed etiam gratus acceptando cum gaudio, et delitia pœnq in flictq habet pœnitentia 4o modo. Ergo colligit regulariter 4or ē actus vindicativus pœnitq; q: punio ipsa, tristitia non ē actus, sed actio, sed solus ē passio de numero attinentium, aliis enim tantum prædictos actus ē necessarius (saltem ex dispositione divina) ad dictam via pœnitq, qui actus ē proprius absolute ad remitti in posterius peccata mortalia

mortalia, quum actus omnis vel Dei fere, quae sufficiebat multiplicibus.

Dicis: frustra a Dignatate talis multiplicatio actuum, quae in individuo
§21 fert a Deo: eg. potest an: velle vincere peccatum, et illud detestari, est unus, et idem actus,
nam qui detestatur peccatum quatenus est in se vult illud abesse; et consequenter vult illud vincere:
ergo idem est actus vindictae, et actus detestationis. et consequenter &.

Resp. negando ans. eius probationem, quia actus vindictae est actus pro=
§22 secutionis, qui est actus, seu volitio poenae inflictae ex agnitione peccati; actus
autem detestationis est actus fugae, qui est nolitio peccati. patet a simili amor alicu-
ius honesti, et odium turpitudinis sunt plures actus, saltem formaliter distincti, et hoc quia ipsi
sunt fortes et eliciti ab eadem virtute: ergo pariter velle vincere, et detestari peccatum
sunt distincti actus, et hoc maxime cum a diversa virtute possint produci; quia detestatio
peccati potest solum produci ex motivo Charitatis, Spei, vel alicuius virtutis oppo-
sitae peccato; et velle vincere peccatum postulat motivum Justitiae; ac proinde
detestatio distinguitur a vindicatione.

Dices: Ergo saltem virtualis detestatio peccati continet voli-
§23 tionem vincendi peccatum; et consequenter saltem virtualiter est idem, et unus actus. = Resp. hic
loqui de volitione formali, et expressa vincendi, et de volitione formali, et expressa detes-
tandi; et consequenter de actu formali exercendo qui procedit ab speciali, ac proinde debet
ad poenitentiam in stantia, cum non loquamur de actibus formalibus, sed solum virtualiter et valentibus.

Artic. 3. An Poenitentia sit hanc duplicem acce-ptionem virtus?

Cum dictum maneat articulo praecedenti
§24 quod est actus virtutis poenitentiae qui nunc inquirit titulus est: an poenitentia sit supradictis tamen
duplicem actus enumeratus a D. Th. sit virtus? et pro resolutione advertendum non esse hic actus
nisi poenitentiae non discernere speciem inter se, et tamen vox poenitere ait D. Th. dist. 14. q. 1. a. 1. q. 1.
aequivoca ad significandos praedictos 4or actus, ratione cuius ipse D. Th. adducit 4or dicta comparata
poenitentiae super facta. 1a est: poenitere est vincere peccatum a se commissum. hoc est explicari
volitionem vincendi peccatum. 2a est poenitere est detestari peccatum a se commissum, seu tristitiam
displicentiae de commisso. 3a est: poenam inflictam pro peccato sibi commisso gratanter accep-
tare. 4a est: poenitere est poenam inflictam sibi pro peccato patienter ferre. hoc notato, pro
responsione,

Dico 1o: poenitentia in 1a acceptione est virtus. ita D. Th. dist. 14. q. 1. a. 2. et
§25 probatur ex ipso subtiliter quidem eius verbis, sic enim ait: 1a acceptio poenitentiae est, quod sit
vindicta peccati commissi ab eo, qui illud commisit; sed haec vindicta potest esse actus
virtutis, et conformis rectae rationi; quia cum recta ratio non quilibet legislator vincat transgresso-
res legis:::: sed si legislator recta ratione vincat, fieri iustitiae exercenda ratione exsequitur, quia u-
nusquisque rectitudo in actu submissionis est ex conformitate eius ad agens cui submit-
titur: ergo cum recta ratio possit quis ut Minister legislatoris vincere peccatum commis-
sum contra legem; et hoc in illis, in quem est sibi commissum vincere, quia alias non est submissio-
nis: sed unicuique commissum est Ministro Dei ferendi leges suas ad vincendum in se ipso peccatum

quo dimisit; contere enim Dño meo dixit hic vincere in se ipso. hucusque D. Thomas ex-
plicans eius dicentia verba, in cuius elucidatione non est ut immorer mox.

Dico 2º: Pœnitentia sumpta pro detestare, seu displicentia
peccati dimissi potest esse actus virtutis, loquimur in his paragraphis, et probatur ex ipso lo-
co supra laudato, ubi loquendo de actu detestatione peccati n. 11, et 12º sic ait: di-
co, quod illa potest esse actus virtutis. probatur ut prius. quia potest esse actus electivus, pro-
cedens a recta ratione, ratio enim recta sicut dictat complacendum esse in bono honesto, ita
et dictat displicendum esse in bono in honesto. et probari etiam potest ut n. 5º.

§26

Dico 3º: pœnitentia sumpta pro acceptatione pœnæ inflictæ
etiam actus virtutis. Dico 4º: pœnitentia sumpta pro patienter ferre pœnam inflictam pro peccato
dimisso est etiam actus virtutis. ita Doctor Subtilis citatus ex ipso probat utramque conclusionem simul: quia est
conforme rationi rectæ unus, et alterius; quia ratio recta dictat acceptare gradum pœnæ
inflictæ pro culpa, et patienter illam ferre: ergo illi actus virtutis. et pro hoc etiam faciunt §5º,
et 6º.

§27

Dico pœnitentia sumpta pro tristitia, aut dolore de peccatis dimissis in dictis
esse non actus, et consequenter hic dicimus non esse virtutis. quia non est actio, sed passio, et tamen
virtus debebat esse actus, qui esset in nostra potestate, quia solus actus, qui est in
potestate voluntatis est meritorius, et laudabilis. unde cum ap. D. Thomam, et D. Ambrosium dicit,
quod tristitia, et dolor est virtus, et quod simile, intelligendi illi in sensu causali, ita aut
sensus sit tristitia peccatorum esse virtutis in sua causa, scilicet, in actu voluntatis disponendo
fugiendo causas tristitiæ, scilicet, considerationes intellectus, et displicentia voluntatis, ex quibus
causatur tristitia, et dolor, et pro ratione omnes ex eius causis, solum in suis causis potest
liberi rationis voluntarii, et consequenter virtutis.

§28

Quæstio 2ª an Pœnitentia sit Virtus Specialis?

Expendit quæstio de pœnitentia in 1ª acceptione.

Pro resolutione suppono
ex Aristotele 2º Ethicorum cap. 6º, quod virtus est habitus electivus in medietate
consistens quoad nos prout vir prudens definierit. seu aliis verbis ut definit D.
in 4º dist. 14 q. 2ª. littera A his verbis: virtus est principium actus laudab-
ilis, seu dispositio perfecti ad optimum, seu qualitas, qua bene vivitur, et nemo
male utitur. hæc autem est duplex, scilicet, generalis, et specialis. generalis potest di-
ci talis 4 modis. 1º primo, quia præstat dotibus aliis virtutibus, qua ratione prudentia
sua contra accepta dicit esse virtus generalis, et communis, quia est rectitudo an-
imi dictans quod bonum est faciendum, et malum fugiendum, et nulla est virtus, cui hæc
ratio justitiæ non conveniat.

§29

2º virtus dicitur generalis pro regulans, et sic prudentia
dicitur virtus generalis, quia est regula omnis virtutis, quia omnes virtutes debent regulari per pruden-
tiam, nam prudentia docet tenere medium, et fugere ab extremis. 3º virtus aliqua

§30

dicit generaly pr in a maior, q. e. est dignitas oliq virdutis, e sic c nadas supra nadas in aua ē virdus glnrali, q. ipsae, omnis virdutes in exmaiore ... et digna, et gradas ideo meritum. Et andem dicit virdus genaly organiza y oig virdutis; q. ey alij virdy videnr ... adiy, e sic alqui dicunt pentie ēe virds generaly, q. ad quemlibet attinet destruere peccata sibi opposita, pr dolo y, e detestao y. in quo sensu temperantia quatenus pry y detestat in tempeantia dicit appellari pentia. e sicuta quat ny prigy dicit fortis dicit pentia, e similiter de cetery virdutibus.

Hoc notado, dico: pentia ml. accip, scl, pactu vindicatiuo peccati commissi ēe specialis virds. ita D. T. loco cito 3a al quos exs dingdis / pentgeē virds genzals, seu gd reduit ad quglibet virds. e pb. ex D. Tito ubi in 3 ait: pentere ē actus specialis virdis. e pb. q. ille actus nadus ē habere speciale obiy et speciales circumstantias ad dinadas: obiy quidem, nyc pp peccaty vincable, circumstantias v. qq. conveniunt actui ut recte tendenti in tale obiy.
§31 Ex quibus verbis sic potest formari pV. o C.: illa ē virdus specialis distincta alys virdutibus, que habet peculiare obiy ... e peculiaris laudis, e dificultaty in attinentia suo obti; ita ē pentia vincatiua, seu punitiua, qq ē p primima pentia: eg ē virdus specialis.

§32 Prob. min. quoad obiy: q. pentia respicit pro obto peccaty ut vincable, et expiabile pr debitas satisfactiones scl, penas; s. hoc obiy nulla alia virds pp pentis pruo respicit: eg ē virdus specialis. patet Con: q. distinctas obiy mediis semper infert distinctiones actuum, e habitum. Ex hoc obto inspecto vendicat sibi pentia peculiares laudis, e honestatem. pb. min quoad dificultates in attingendo obti, que n habet alij virdes: q. ē specialis dificultas inco, qd quis peccabit doleat de offensa, e qd qui peccavit volt expiandy ē vellit pro satisfacere penas subire; s. virdus pentis dat robur ut qui peccatis expiandy ē illud dystinat pro actus, habitus huius virdis, qui n prestat alia virdus; s. licet praeteris virdus ... quis peccatis ... expiandy ut facit pentia, s. absolute ut fit turpi dingta..., habili virds repugnatis, sive illa turpi ding ... expiandy, sive n: eg virdus pentis vincabis, hat specialis dificultas vincendas, qq n habent alij virdes; e consequenter specialis ē virdus.

§33 Potest par ficari in humanis: nqē virdus in humanis, que obligat homines realiter in iustit, e qd si sade offendenit debat satisfacere, e iuxta... infusas pr penas voluntarias pty, qd iuste expietienda hat specialis dificultas: eg similiter designanda ē que dat specialis virdus in homine erga Deus, qq hoc faciat; s. hec ē pentia: eg pentia ē virdus specialis.

§34 Ex qo infert, qd odius ut ad praesens attinet potest 2o plenderari. Tum ē fuga mali oppositi determinatq virdis, f ut odiy superbiq, avaritiq et ... ē medium pr qd ad vincendy peccaty propny abiyso odio causaty. 1o mod n ē actus alius determinatq virdis, s. licy ... apetitus, nq qq cy 3 virdus, qq inclinat ad complacendy in bono honesto, inclinat etiq ad detestady maly oppositq. 2o

Vo. mod

p. quo conatur dilatare poenitentiam; non quia respicit peccatum ut amabile ut obiectum; et volenti illud ejus curare, omnesque qui odio eius, ex quo causat poenitentia tristitia, ex quo infer... et ideo ad actualem habitualem... dicitur, quae melius ad dicendum poenitentia vere vindicativa.

Aliquae obiectiones contra dicta solvuntur.

35 Obiicies 1°: illa est virtus generalis, quae se extendit ad obiecta aliarum virtutum: sed poenitentia respicit obiecta saltem obiecta particularia aliarum virtutum: ergo poenitentia est virtus generalis. Probatur minor: quia quaelibet virtus inclinat non solum ad obiectum prosequendum, sed etiam ad respuendum malum sibi oppositum, ut patet in justitia, quae praeter... inclinat ad ius..., et inclinat ab iniustitia. Videtur est de humilitate et de caeteris virtutibus; sed poenitentia respicit etiam talia obiecta: ergo.

36 Respondeo distinguendo maiorem: illa est virtus generalis, quae se extendit ad obiecta aliarum virtutum, si se extendit sub eodem motivo, quo respicit ab aliis virtutibus, est virtus generalis, concedo. Si se extendit sub diverso motivo, sub quo a nulla alia virtute attingit, nego maiorem. Et distinguo minorem: poenitentia respicit per obiecto obiecta aliarum virtutum sub eodem motivo, quo ipsae virtutes respiciunt, nego minorem; sub diverso motivo, concedo. Et alter potest minor distingui: poenitentia respicit per obiecto obiecta aliarum virtutum, materiali obiecto, concedo; formali, nego minorem. Et contra nota quod non fit virtus specialis, quia virtus dicitur specialis non ratione obiecti materialis, sed ratione obiecti motivi, seu formalis. Ut patet in corpore humano, quod diversis rationibus ... formalibus est obiectum plurium scientiarum specialium. Cum autem poenitentia respiciat peccata omnium virtutum ut punibilia, sub qua ratione a nulla alia virtute respiciuntur ab ipsis virtutibus; fit quod sit virtus specialis poenitentia, licet pro obiecto materiali respiciat peccata aliarum virtutum.

37 Ad probationem minoris distinguo maiorem quoad 2am partem: quaelibet virtus inclinat ad respuendum malum ut oppositum sibi, ratione dissonantiae, et impedimenti huius boni, cui est oppositum, concedo. Ut ... patratum, aut Dei offensivum, aut punibile ut reconciliet Deo, nego maiorem. Quia licet detestatio peccati per ut oppositi alicui bono per... pertineat ad quamlibet virtutem; tamen nulla virtus praeter poenitentiam dictat sumendum esse de peccatis vindictam voluntariam per susceptionem poenae, sicut facit poenitentia; non licet fides dictet cavendum esse infidelitatem, spes desperationem, charitas odium Dei, tamen non adhibent media ad cassandum vitium oppositum sicut poenitentia; non hoc odit malum ut punibile, aliis vero virtus praecise quatenus malum impedit bonum oppositum, et sic pro actu suo repulsat, et abominatione detestatur malum, quod prodiit unum dictum, sicut est odium poenitentiae; et hoc modo virtus specialis est poenitentia.

38 Obiicies 2°: non datur virtus specialis quae tendat in prosecutionem boni quatenus est honestum vel... ergo nec etiam datur virtus specialis, quae tendat in destructionem mali, ut est offensivum Dei. Probatur consequentia: quia non est maior ratio unius, quam alterius. Probatur antecedens: quia omnis virtus refertur ad Dei honorem, et gloriam; et ideo irritaretur ... specialis virtus quivis ... Respondeo negando: quia virtus religionis specialiter ordinatur ad id, ut tendat in bonum ut honorificum Deo, et de tali per speciali obiecto, et fine peculiari. Ad probationem, dico: quod licet caeterae virtutes referantur in illum, non tamen referuntur ad ipsum, ut ad proximum finem intrinsecum, et innatum obiectum formale, sed extrinsece: similiter enim debet dici de poenitentia

obiy 3°: oy virtus inclinant ad actus odij d.a mali: et ex inde non speciali virtuti ... omni vitio, ... dicit ... ... determinatus malis, cui oppoat, n virtus specificat a bono virtuti, cui contraria oppat.

39 Resp. dicendo aus: oy virtus inclinant a. actus odij ... ... ad actus odij vindicativi, ... vindicativa ... ... virtus ... ... vindicativa.

40 Ad 3 ... ... vitio sub ratione speciali, ... vitia, in quo casu ... ... virtus specialis, licet modo dicto oppoat omni vitio.

Art. 3°. In Poenit.a Sub alia 3pli ej acceptione sit Specialis Virtus?

41 Cum maneat dictus poenitentia poena accipi in 4 ... ... vindicativa, restat nunc examinare alias 3 acceptiones poenit... ... ... acceptionibus ... ... virtus specialis? ad quod ... ... poenit. in 1.a accep. sit ... ... peccati commissi, ... virtus inclinat ad placendum in bono honesto, inclinat etiam ad detestandum ... ... de malo inhonesto opposito ... ... inclinat ad displicentiam ... ... nec amandi, nisi virtus ... ... vincativa.

42 Obiicies aliqui, quia eo detestationem peccati pertinere ad virtutem paenitentiae specialem, probando ex Concilio Tridentino edit. 6. can. 3. dicens: Si quis dixerit posse hominem credere, sperare, diligere, aut poenitere, sicut oportet, ubi loquitur de poenitere post dictis aliis virtutibus: ergo in hac acceptione est virtus specialis poenitentia. Respondeo Concilium loqui de poenitentia ut sumpta pro actu vincativo, quae distinguitur ab aliis virtutibus, ut dictum manet n.° 3.° non autem loquitur de poenitentia sumpta pro detestatione peccati tantum.

43 Obiicies 2.° de poenitentia est speciale praeceptum: ergo detestatio peccati pertinet ad specialem virtutem. Nego consequentiam: quia speciale praeceptum est de poenitentia vincativa, non autem de displicentia huius, vel illius peccati; quia haec est communis omnibus virtutibus. Dices 2.° detestatio peccati in communi non fit ab aliqua dilectione mixta virtute, sed humilitatis: ergo fit ab speciali virtute poenitentiae. — Respondeo detestationem peccati in communi fieri a quadam virtute speciali, quae respicit bonum

44 in communi, cuius proprius actus est hic: Volo honeste vivere, cui exercitio opponitur immediate odium vitiis, quod respicit malum in communi, cuius exercitium est: Volo male, seu inhoneste vivere. Ex quo patet, quod non fit ab speciali virtute poenitentiae talis detestatio peccati in communi.

45 Obiicies 3.° S. S. Patres et Concilia nomine poenitentiae plerumque exprimunt dolorem, et detestationem de peccatis, et asserunt, quod haec detestatio est ultima, et perfecta dispositio ad iustificationem, tam in sacramento, quam extra illud; nam Concilium primus sect. 14 cap. 4 definit contritionem per dolorem, ac detestationem: Contritio (ait) est dolor animi ac detestatio de peccato commisso. Sect. 6.° cap. 6. agens de praeparatione ad iustificationem solum meminit detestationis, et odii dicendo: moventur (inquit Concilium) adversus peccata, et odio aliquo, et detestatione, hoc est, per poenitentiam quam ante Baptismum agi oportet: ergo talis actus, scilicet, detestatio est proprius, et primarius poenitentiae; et consequenter in hac acceptione erit specialis virtus.
+ Liber 2. Cap. 6.

46 Respondeo 1.° solum probare argumentum, quod detestatio potest sine actu voluntatis vincativus imperantis talem detestationem; quod est verum, quia potest unus actus separari ab alio; nam potest aliqui displicere de peccato, et sic dolere de ipso, sine eo, quod praecedat actus poenitentiae vincativae imperans talem displicentiam, seu detestationem. Et quod detestatio de quolibet peccato potest imperari a charitate super naturali, quod etiam est verum, quia ipsa peccata ut offensa a Deo est opposita Deo, qui est obiectum charitatis, sub hac ratione potest exercere illud charitas, et imperare detestationem: quia enim prohibet, quod ex charitate velim ego detestari peccatum ut est offensa Dei; in quo sensu detestatio est ultima, et optima dispositio ad iustificationem; Concilium nec unum, nec aliud probat, quod detestatio sit virtus specialis.

47 Respondeo 2.° ex dictis, quod odium peccati est duplex, scilicet, aliud quo mali ut oppositi huic, vel illi virtuti determinatur, ut verbi gratia odium superbiae quatenus opponitur humilitati; et aliud est odium vincadicandi, quod sumitur pro medio ad vindicandum peccatum propter ipsum ab ipso odio causatum: et hoc odium est proprius actus poenitentiae, et de hoc loquitur Concilium citatum, et loquitur vita S. S. P. P. et Concilia, quia dolor, et detestatio peccati includit in actu vincativo, tanquam effectus eius. Nam si voluntas vincandi est efficax ad remissionem peccati, nequit stare sine eo, quod simul puniat poenam, aut dolorem, quae est effectus actus vindicativi, quia est appetitiva vincativa imperativa, et cum sumendum sit poenam tenere, sit, quod teneret

consentit poena quando lamatur detestatio, licet tunc peccator doleat, quod tunc fuit suum[?]
lum[?] effectus, scilicet dolor, semper ergo et sub hac ratione detestatio illo dicitur explanat
per animi dolorem, et detestationem de peccato ut sit ultima dispositio ad iustificationem.
Eadem ex hoc, non obstat ut detestatio tamquam sit specialis virtus.

Sic dilemma autoritas Concilii Tridentini: quod [illegible] illius loco ci-
48 tato non faciat mentionem de vindicta peccati, sed solum de detestatione, tamen alibi
facit mentionem de illa, nimirum Cap. 9. dum ait: Tanta est munificentia divinae
largitatis, ut non solum poenis a nobis sponte pro vindicando peccato susceptis. Ecce mentio me-
morati de poenitentia vindicationis peccati. [illegible] illius in loco citato marque[?]
do non facit mentionem de poenitentia vindicativa, est, quia ibi loquitur de detestatione peccati,
quae oritur ex motivo charitatis, et non poenitentiae, ut constat ex antecedentibus verbis, in quibus
dicitur: et Deum tamquam omnis justitiae fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur
adversus peccata per odium aliquod, et detestationem: in quibus verbis innuitur dil-
ectionem Dei esse motivum illius odii, et detestationis; ac proinde solum de hoc motivo
facit mentionem Concilium, non autem de motivo poenitentiae vindicativum, quia hic non loquitur de
illo.

Objicies 1°. Virtus poenitentiae parit dolorem; sed detestatio
49 quae parit dolorem, quia stante dolore illa consistit: ergo detestatio est propria, et specialis
virtus. Respondeo 1° negando consequentiam, et in[?] [illegible] quia potest esse virtus generalis, et par-
ere dolorem de malo opposito bono impedito. Respondeo 2° dicitur poenitentiae par-
it dolorem imperativum, hoc est, poenitentiae vindicativae, et haec est virtus specialis, et in hoc sensu
est actus proprius poenitentiae. Non sic est medium quod [illegible] assumptum agenda ad vindicandum pecc-
atum, et ideo [illegible] quia quando dicimus, quod detestatio non est actus proprius poenitentiae, loqui-
mur de detestatione ut est fuga, et aversio mali oppositi huic, et illi detestamur vin-
dicti. Non autem quod est medium assumptum agenda ad vindictam peccati.

Dices ultimo: potest quis detestari peccatum ut
50 vindicatur in [illegible] Deo, quod est finis poenitentiae: ergo hic actus erit virtus poenitentiae par-
ticularis, quia ab eius fine, seu motivo elicitur. Respondeo distinguo, et [illegible] nos, quod
tunc talis detestatio peccati imperatur agenda, et sumitur tamquam medium ad cau-
sandum vindictam peccati, et tunc ergo illa detestatio est saltem imperative a vir-
tute poenitentiae vindicativae, et non est mera fuga; et aversio mali oppositi huic, et illi det-
estamur virtuti.

[illegible] 3° Dico: Poenitentia in 3° acceptione, scilicet pro gradu ut acceptare
51 dare poenam non est specialis virtus, sed dimanat cuilibet virtuti. Ita [illegible] loco citato
12° [illegible] verbis dico, quod etiam iste actus (intelligo de acceptatione voluntaria
poenae, de qua loquitur ibi) potest esse multarum virtutum, quarum tamen quaelibet sape-
rtiva, quia quod potest esse principium acceptandi aliquod objectum, potest esse principium acceptandi
aliud in ordine ad ipsum: per diversas autem virtutes potest acceptari aliud et ali-
ud objectum in ordine ad quod potest acceptari poena in flicta pro peccato acceptari.
Nam sic ex charitate amat Deum, ex charitate potest acceptari poena, in quantum
reductiva est ad Dei amicitiam. Sicut ex virtute spei desiderat Deum ut bonum
mihi, ex virtute spei acceptat poenam ut ordinatam ad istud primum attingibile. Sic
ex virtute timoris cavet amissionem virtutis [illegible], ex ipsa potest acceptari poena ut ex-
cludens illam amissionem. Sic ex amicitia honesta qua seipsum diligit quis sibi m-
undities, et innocentiae, de ex ipsa potest acceptari poena, quae solvit reatum quem fluit.

hæc [illegible]: ex quibus clare constat pœnitentiam in hac accep.ne, secundum [illegible] indifferenter ad quamlibet virtutem, scilicet ad illam cui opponitur peccatum per quod quis fugit pœnam illam, quam accipiendo, quia per istam acceptionem pœnæ quasi vindicat virtus ... peccatum sibi factum.

52 3a. Conclusio: pœnitentia in 1a acceptione, scilicet pro patiente sese pœnam seu passionem inflictam pro peccato, ordinatur ad speciem vitæ quam ut quidam pœnitentia virtus patientiæ. Ita ... citato, quia patientia inclinat ad patienter ferendum laborem, et pœnas, aut pœnalitates ex qua cumque causa ... nihil speciale ... offert.

Q. 3a. Quotuplex sit pœnitentia, et ad quam ex virtutibus reducatur?

Inquirendi quidem plura examinanda occurrunt. 1us an pœnitentia sit virtus moralis, vel theologica, infusa, vel acquisita? 2us supposito, quod sit virtus moralis, ad quam ex cardinalibus reducatur? et 3us sub qua speciei justitiæ comprehendatur? et ut clarius difficultas enodetur fiat præarticulos satisfactio.

Articulus 1. Aliqua notabilia pro intelligentia resolutionis ponuntur, et expenditur quid quo ad primum devotione theologica, et infusa.

53 Pro intelligentia dicendorum in articulis huius quidem nota 1o. virtutes adæquate dividi in theologicas et morales. Theologicæ sunt, quarum obiectum est ipse Deus, quia attingunt Deum pro obiecto, et fine proximo, quia de ratione harum virtutum est referre suos actus in Deum; ut sunt fides, spes, et charitas quarum obiectum est Deus ipse, ut credendus, sperandus, et diligendus. Morales sunt quarum obiectum proprium, et finis intrinsecus sunt actiones humanæ, non vero Deus: unde si actus harum virtutum referantur in Deum, hoc erit solum ut ad finem extrinsecum, et fiet non ab ipsa virtute morali, sed ab alia virtute, puta, charitate, vel religione. exempli gratia: cuius quis se obiicit morti pro patria ut victo hoste pacifice vivat, hoc fit per virtutem fortitudinis, et obiectum materiale est mors, finis vero, seu finis intrinsecus talis actus est vita pacata, et quieta, seu pax; et si referat in Deum ut sit meritorius supernaturaliter, ab alia virtute fiet hæc ordinatio.

54 Nota 2o. quod virtutes morales reducuntur ad quatuor cardinales, quæ idcirco virtutes cardinales vocantur, quia cæteræ in ipsis volvuntur, sicut ianua in cardinibus; quæ communiter appellantur justitia, prudentia, fortitudo, et temperantia; harum 3us posteriores omnes est occupari in regulatione, seu moderatione passionum appetitus sensitivi; 4a vero, scilicet justitia munus, seu finis proximus sunt actiones operantis, ut sunt adæquatæ juri alterius, iuxta quod eius ratio totalis stat in obligatione, et munere debiti reddendi ... rationis.

55 Nota 3o. quod 3 sunt conditiones justitiæ. 1a est iuris alteritas, quæ variare virtutes omnes, quæ ad alterum respicit, dicitur dimerum subjustitiam. 2a est æqualitas compensationis. et 3a. debitum compensandi ... ex aliquo iure; et ideo virtus, quæ participat has conditiones dicitur justitia perfecta, quæ ... tanquam partes subiectivas in distributivam, et commutativam. distributiva, quæ versatur in distribuendis ... honoribus, et pœnis inter eos, qui sunt in civili societate. commutativa, sive in commutationibus,

Ɔmutationibus, pactis, ubi q.d. venienda est. Distributiva attendit rationem personarum, commutativa rationem rerum. Ultimus dicitur commutativa, quia distributiva alicuid imperium hominibus, et communibus. 1a est, quæ reddit premia pro meritis. 2a vero quæ reddit pœnas pro delictis.

56 Ex quo infertur, quod justitia pro duob. sumi potest, scilicet, perfecte et imperfecte. Justitia perfecta est, quæ habet 3 conditiones; imperfecta est, quæ ab illis deficit, sive imperfecte illas participat; q.a est, deficit a ratione debiti legalis, e.g. amori, vel liberalitas, et misericordia; est deficit a ratione æqualitatis et partis, et pollicitis, q.a deo, et parentibus non possumus reddere æquale pro beneficio creationis, et generationis. Unde Justitia virtus est, qua jus suum, scilicet, pro vita civilitate dandum modo reddendo in ordine ad alium. Plures sub se continet species, videlicet, Religionem, Laudis, Culti, et Pœnitentiæ, Pietatis, Obedientiæ, Observantiæ, Epicheiæ, benevolentiæ, gratitudinem, amicitiæ, veritatis, liberalitatis, retributionis, misericordiæ, beneficentiæ, affabilitatis, gratitudinis, vindicationis, Justitiæ punitivæ, restitutivæ, distributivæ, commutativæ, et Justitiæ legalem. Cæterum non omnes species perfecta Justitiæ; quia non omnes habent 3 conditiones assignatas in anti.

57 N.o 4o quod virtus, non ideo Cenetur moralis, quia elicitur ex cognitione naturali, vero ex revelatione et fide; quia ut inquit D. Aug. 14a q. 3a n. 5o: Aliis Philosophis virtus moralis dicitur ex eo, quia est mos seu consuetudine generabilis: quare quia autem notitia, sive ex lumine naturali habita, sive ex fide, potest ad illa agenda inclinari, et ex frequentandæ generare intellectualis, sic inclinandum, qui erit actus electivus, quia agenti, et ex quo rationis sive non naturalem, sed alia rationem; et hoc modo paupertas, humilitas, Castitas, et huiusmodi virtutes morales, quia ex perfectionibus et rationis, sive non pure naturalem ex more, id est, frequenti sic electione generantur. Ex quibus verbis colligitur, quod aliqua si deest virtus pro se in sua non sufficit, quod præsupponat cognitionem supernaturalem, sed habitus ex fide, sed ultra requiritur ad acquisitionem talis virtutis excedat omnino vires humanas, ita quod requirat vim Deo donante, ac infundente, opinio; et sequitur virtus moralis, non sufficit, quod præsupponat cognitionem habitam per revelationem, dummodo posteriori frequentatis actibus gignitur, seu comparatur.

58 N.o 5o quoniam sentiendi loquimur, dependendo de rectitudine quæ specialis virtus, scilicet, de pœnitentia vindicativa, sive quatenus dicitur velle punire peccatum. Ut in notandis resolutione articuli dicto 1o. Pœnitentia vindicativa non virtus Theologica, sed moralis. Ita D. S. Dominus D. Et probatur potest ex D. S. dicti 14a q. 2a n. 5o ubi ait: quod pœnitentia non est virtus theologica, immo nec virtus simplex nobilissima inter illas, quæ sunt circa objectum creatum. Et dicitur 26 libri 3i q. 1a n. 15o ponit 3 conditiones aliquas pertinendas ad virtutem theologicam. 1a est respicere Deum pro obiecto, et 2a infundi a Deo immediate sicut a causa efficiente. Ex quibus verbis potest sic quasi 3o.

59 Probatur enim: Virtus theologica est, quæ attingit Deum immediate, et versatur circa ipsum tanquam circa objectum quod; sed pœnitentia non versatur ita circa Deum: ergo non est virtus theologica. major communis omnium, et probatur minor: quia pœnitentia versatur 1o.

Et immediate circa quod creatum, scilicet peccatum, velut compensabile per poenitentiam, tamquam punibile, vindicabile, et velut destruibile, et ut reconcilietur homo Deo, et ut habeat pacem cum illo. Et varietatem opinionum; sed haec omnia sunt quid creatum: ergo poenitentia versatur circa creatum immediate. Minor probatur: quia poenitentia pro obiecto materiali respicit peccatum, et pro obiecto formali satisfactionem, et compensationem iniuriae illatae Deo per peccatum, et vindicabilitatem, et punibilitatem, et reconciliationem, et pacem habendam cum Deo, et mali, ut destruibilem, et divinam placidam voluntatem, quae omnia quid creatum sunt.

60 Probatur 2.º a paritate, quia sicut virtus moralis, quia omnis virtus
volitiva aut est theologica, aut moralis: sed non est theologica, ut dictum est: ergo moralis.
Probatur etiam ex Cajetano in 2. 2. q. 3. a. 9. ubi ait: Supposita igitur ista regula no-
ta ex Evangelio, poenitentiam agite, potest voluntas ex frequenti elicitione actus
conformis isti regulae generare in se habitum inclinantem ad similes actus; et
ille verè erit virtus, quia recta ratione conformis imo rectissimae rationi, et ta-
men moralis; quia ex more, et consuetudine generatus. Ex quibus verbis mani-
feste constat poenitentiam esse virtutem moralem, supposito quod ex more, et consuetudine genera-
ta.

61 Dices 3.º Poenitentia respicit peccatum quatenus of-
ensivum Dei: ergo respicit Deum pro obiecto, et consequenter erit virtus theo-
logica. = Respondetur negando consequentiam; quia per obedientiam vult homo obedire
Deo, et religio est pro obiecto cultus Dei, et tamen non sunt virtutes theologicae, quia non ver-
santur immediate circa Deum, tamquam erga obiectum immediatum; sed circa
quid creatum, videlicet, obedientia circa praeceptum, et religio circa di-
vinum cultum, quae sunt quid creatum.

62 Similiter poenitentia respicit pro obiecto satisfactionem,
et compensationem, et pacem, vel punibilitatem, vel vindicabilitatem, et tamquam
finem cui sit satisfactio, et compensatio, respicit ipsum Deum. Ratio est, quia obiectum
huius virtutis est materia iustitiae, ut postea dicetur, et materia iustitiae ut ait
Sotus, non est persona illa, ad quam est iustitia, sed res ipsae sunt materia iustitiae: sic
materia iustitiae emptoris, non est venditor, sed nummi, quos solvit in pretium,
et res empta, quae fuit materia iustitiae venditoris. Similiter cum poenitens sa-
tisfacit Deo, Deus non est materia poenitentiae, sicut nec fuit materia peccan-
di; sed actus humani quibus Deum offendit sunt materia peccandi, et actus hu-
mani, quibus placatur, sunt materia poenitendi; unde sicut religio solum
respicit Deum tamquam finem, sive obiectum cui, et cultum divinum
tamquam finem, sive obiectum quod; ita poenitentia respicit Deum tamquam ob-
iectum, sive finem cui sit satisfactio; actus vero cum fit satisfactio, respicit
poenitentia tamquam obiectum quod.

Lo demas esta en el siguiente quaderno en el qu-
al empieza el parapho; Dices 2.º: Virtus moralis subiicit Ex=

Codex Dicy 2°: Virtus moralis consistit in medio int. 2° extrema; P. pentia non consistit
in medio, q. debeat de omni peccato, ac super oia, ac proinde est in excessu. Et
Clamat illud Jeremiae 6°: luctum unigeniti fac tibi planctum amarum: ergo non virtus moralis. =
Respondet Ubaritius pentiam esse medium int. praesumptionem, et desperationem;
ac ideo consistit in medio. Sed hoc potius videt pertinere ad spem; licet pos-
sit dici, q. licet consideratio spem pertineat, tamen suo modo participatur
63 a pentia; quatenus requirit et sic magis condignus peccati, ut illud contemn-
at, et obdurescat; et etiam requirit ne nimis metu peccati ut malum irreparab-
bile, et desperet. Z. ceterum potest responderi ac commodatius dic-
64 endo, q. virtutes, quae versantur circa passiones sunt propria medium, et hoc vers-
ari debet int. 2° extrema, ut temperantia, quae consistit, et ponit medium, scil. nec
comedere multum, nec paucum: Virtus vero quae versatur circa operationes non habet medi-
um, q. versetur int. praedicta extrema; sed solum habet medium rei, qui accipit ae-
qualitatem ad aliud, ut tandem reddat, quantum accepisti; ac ideo consistit in aequalitate
rei et rei; attamen quae int. nos, et Deum non potest aequalitas pr. haberi propter excel-
entiam Dei ut habetur 4° Ethicorum, sicut nec in filios, et patrem, et ideo inter
istos justitia stat in eo, q. persona deficiens faciat quantum potest. Et ob hoc
solet pentia excessus vocari; unde hoc medium stat in eo, q. cum non possit hoc fa-
cere aequale, faciat rationabiliter quantum potest; ratione luctus etiam ex parte materiae
habet medium rationabile, alias esset vitium, ut siquis tandem deploraret, aut immediate mac-
eraret, ut se occideret. Dicy 3°: pentia quae habet pro regula cognitionem habitam ex:
65 Scriptura est cognitione supernaturali: ergo non virtus moralis. = Nat. Coninck
ex 2° Ethicorum, virtus moralis dicitur est ex hoc, q. ex more seu ex consuetudine, et
generabilis. in quo sensu habitus virtutum qui generantur ex frequentatione actuum eis
rationabilis dicitur moralis, q. ex more et genitis. Ad quod q. licet pentia regulatur a co-
gnitione Scripturae, non tollit q. sit virtus moralis, q. illa cognitio supernaturalis,
seu ex Scriptura, q. illam praecedit, non influit effective in actum pentiae, nec cog-
nitio obiective influens effective in actum voluntatis, ut tenent omnes Sti.
Circa dy q. inquirit auctor, scil. an pentia inter ceteras
66 virtutes sit infusa, aut acquisita, communiter Thomistae cum Angelico Doctore
3 p. q. 85 art. 5° tenent habitum pentiae esse per se infusum, ac simul cum cha-
ritate infundi in justificatione impii adulti; ac proinde actus pentiae quatenus
est dispositio ad justificationem gratiam procedere a habitu pentiae formato gratia, qui
infunditur in justificatione. Per oppositum vero Dr. S. in 4 dist. 14 q. 2a tenet virtutem
poenitentiae esse habitum acquisitum per repetitos actus, et posse remanere in ho-
mine sine Charitate sicut aliae virtutes acquisitae. Et eius sequuntur omnes eius discipuli, qui
non cognoscunt alias virtutes per se infusas, nisi 3 virtutes theologicas, scil. fidem, spem, et cha-
ritatem. in hanc sententiam videtur etiam inclinari Seraphicus Dr. Ricus Bonaventura
in 4 dist. 17 p. 1a art. 2° q. 2. Pro resolutione est 1° notandum, q. virtus moralis

non ideo uocetur moralis, q. elicit &c. ut hic n. 57.

Nota deinde 2º, qd hic nº loquimur de infusione in sensu, quo solet appellari infusa, qd scilicet e: ab eo Deus gratis tradito, et ad qd natura propriis uiribus pertingere nº potest. Nam in hoc sensu penitentia, quae est dispositio ad iustificationem, utique potest dici infusa, quatenus est dispositio ad gratiam iustificantem, talis actus dispositionis egit gratia excitante, et auxiliante. nec nos loquimur proprie de infusione in hoc sensu, nec dicimus ieiunium, aut meritorium actus charitatis, et flagellationem moralis talis meriti fieri nequeunt uiribus naturae, sed ingent auxilio supernaturali; et tamen non infert, quod ieiunium, et flagellatio sit infusus proprie, q. talis supernaturalitas est solus quoad modum; sed loquimur de uirtute proprie infusa, illa scilicet, quae nulla creatura creata, et creabili potest acquiri, nec si posset acquiri a creatura, non esset proprie infusa, sed proprie acquisita; et si contingat, qd alicui infundat, hoc erit praecise denis esse infusa. his ergo notatis fit resolutio articuli.

68 Dico 2º: penitentia uincatiua non est uirtus proprie infusa, sed acquisita. Ita Dr. Subtilis loco cito, dist. 3º dist. 36. §º. hoc, quem sequuntur omnes Scotistae. Probatur ex ipso Concilio dist. 14. 2ª 2ª n. 20 Ubi ait: ex multis actibus uincatiuis, siue inchoatis ante delectionem peccati mortalis, nisi forte q. Deus iustificat ante quam posit hominem actus sufficienter ad generationem penitentiae: ergo ex Dº. S. penitentia uincatiua est uirtus proprie acquisita, et non infusa.

69 Probatur ratione ad hominem D. Thomae: hi enim tenent actum penitentiae, qui est dispositio ad iustificationem adulti, in qua iustificatione infundit uirtus penitentiae esse formalis a gratia sanctificante, ad qua disponit, ac proinde talem actum penitentiae procedere a uirtute formata penitentiae, quae in iustificatione infundit: Dº. 2º modo operis, sic efficacit probatur contra impugnando sententiam oppositam: actus penitentiae prior est dispositione ad gratiam iustificantem, qua infunditur uirtus penitentiae: ergo non est necessaria talis uirtus infusa penitentiae. patet ans ex eorum doctrina: q. eatenus ponit penitentia infusa cum gratia, ut actus uirtutis penitentiae infusae qui est dispositio ad gratiam, et formaliter principium gratiae. per contra: q. talis actus penitentiae, esto dispositio ad gratiam, et penitentiae infusae, est prior ipsa; sed prior est ipso infusa penitentia uirtus, est actus ab illa: ergo si est prior illa talis actus dispositionibus, non erit necessaria talis uirtus infusa penitentiae.

70 Probatur maior: q. Tridentinum post quam egit Cap. 6º. Sectione 6º. de dispositionibus quibus adultus disponitur ad iustificationem, statim Cap. 7º. subjungit: hanc dispositionem, seu praeparationem iustificatio ipsa sequitur, quae non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio, et renouatio hominis in interiori, per uoluntariam susceptionem gratiae: ergo gratia, qua homo interius renouat, subsequitur ad actum penitentiae, qui est dispositio ad illa; ac proinde erit prior illa; et quod erit etiam prior uirtute penitentiae, quae cum illa infunditur cum ipsa gratia sanctificante: ergo talis actus dispositiuus penitentiae non procedit ab ipsa infusa penitentia. patet contra: quod est posterius nequit producere id quod est prius illo; sed penitentia infusa est posterior actu penitentiae dispositiuo: ergo nequit elicere praedictus actus, qui est prior illa.

71 Ita et ex ipso Concilio Cap. 7º. ubi definit qd non infunditur aequalis gratia, sed uni minor, et alteri maior iuxta merita, et minus dispositiones

p.ᵉ gratiæ actualis, sic enim ait: Justitiæ in nobis recipiendo, unusquisque suam
in nobis recipiens, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult, et secundum propriam uniuscuiusque
dispositionem, et cooperationem: ergo ex Concilio ideo tali homini infunditur a Deo
tanta gratia, et non magis, et minus, quia est in tali, et tali gradu dispositus. Ergo præ=
supponitur in homine tanta, et tanta dispositio ad recipiendum tantum, et tantum gratiæ: ergo non
procedit talis dispositio a potentia, quæ infunditur cum ipsa gratia. Patet consequentia, quia si actus
potentiæ est prior gratia, necessario etiam erit prior ipsa potentia infusa, quæ comita=
tur, et sequitur ipsam gratiam; et consequenter si ad hoc ponitur talis infusio, non erit necessaria
in suo potentiæ virtus, sed absque illa datur actus potentiæ disponens.

72 Probatur 2º quia ideo infunditur gratia peccatori adulto, quia
est dispositus sicut oportet: ergo prius est dispositus, quam infundatur gratia, et talis potent=
ia. Patet ans: quia ex Concilio Tridentino et Cavalieri est vera: ideo homo acquirit remissionem
peccati, et infusionem gratiæ, quia est dispositus; et hæc est falsa: ideo est dispositus, quia ac=
cepit gratiam: ergo prius fuit per actus potentiæ dispositus, quam acceperit gratiam, et in=
fusam potentiam. Patet consequentia quia in veris causalibus requiritur dimitti circulum, nisi fingen=
endo, quod effectus posit causam suæ causæ; sed dispositio est causa meritoria de=
congruo, et impetratoria talis infusionis gratiæ, et potentiæ infusæ: ergo prius est quam ip=
sa potentia infusa; et consequenter ab illa requiritur probabiliter physice elicitiva, ut ipsi di=
cunt. Patet consequentia quia actus, qui præcedit effectum formalem cuiuscumque rei, necessario
præcedit ipsam formam, a qua talis effectus procedit, et formam, quæ exigit, et comitatur; sed
talis actus potentiæ, quia est dispositio præcedit ipsam infusionem gratiæ: ergo et potentiam, quæ con=
infunditur cum ipsa gratia.

73 Probatur 3º contra ipsos: ex Concilio Tridentino homo de=
bet esse dispositus ad gratiam recipiendam, et consequenter ad infusionem potentiæ; sed ex ipso=
rum sententia non ponitur dispositio ad talem infusionem: ergo est contra Concilium. Probatur minor: quia
in eorum sententia potentia, quæ est dispositio, supponit potentiam habitualem infusam formaliter gratiam,
et sanctificantem, a qua procedat. Sed potentia sic formata forma sanctificante, reddit hominem for=
maliter sanctum: ergo talis dispositio supponit hominem formaliter sanctum: ergo non erit dispositio, ac
proinde absque dispositione justificatur adultus, quod est heresis. Minor est evidens, quia gratia
sanctificans sanctificat, seu reddit sanctum formaliter habentem illam.

74 Probatur 4º contra eosdem theologos ex donis, auxiliis, seu princi=
piis, quæ infundit Deus ad opera gratiæ, quædam infundit Deus ut operemur, et quæ=
dam, quia operamur; quæ primo modo infunduntur, nullam dispositionem supponunt, quia est opus so=
lius gratiæ, sine dispositione nostra ut patet in prima gratia excitante ut
ut per illa operemur, et ideo non datur ex dispositione nostra, sed ex sola gratia Dei. Quæ in=
+ oﬄo funduntur 2º modo, talis infusio est ex dispositione nostra, et ideo necessario supponit aliquam
gratiam, a qua fit, ut patet in gratia habituali, quæ infunditur adultis, quia operantur per gra=
tiam, scilicet divinis motionibus, 1º modo scilicet auxilium, quod datur a Deo ad actus dispositivos sicut o=
portet ad salutem, ut operemur. Ut est evidens: ergo non supponit potentias infusas habituales
gratiæ, ut ab illis proveniat, nunc sic iterum: sed ex ipsis ad hoc ponitur talis virtus in=
fusa potentiæ: ergo si ad hoc non est necessaria, non est unde admittatur talis virtus infusa potentiæ.

75 Probatur 5º quia prædicta potentia infusa est illud ens supernaturale, quod nulla
creatura creata, et creabili potest acquiri; sed talis potentia vindicativa potest per
repetitos actus acquiri, ut vidimus n.º 68º ex Divo Thoma: ergo non est potentia infusa, sed acquisi=
ta

... mere ē Charitas, non quia dicitur, quod ex frequentatis aetiq actibus voluntatis inclinatio, quae erat illius, seu facilitas, cum pleno, ī virtuti voluntatis ad tale velle indicare, item de actibus aliarum virtutum moralium dicitur. maior ē distantia quo quod ab aliqua virtute potest acquiri, ergo non ē per se infusam, seu ex natura sua; quod ad summum erit per accidens infusa, si alicui minuerat: et quod nec de facto generaliter infundantur virtutes morales in Baptismo ut volunt aliqui, non leviter suadet experientia, si dubium, qui post susceptum Baptismum sive in infantia sive in aetate Clausula, non amisit gratiam sanctificantem, Clarum non ē peccatum, et facilitas ad exercitium virtutum moralium, usque dum exercuerat multos actus in aliis dictis virtutibus, quod ē signum evidens, quod ratio susceptae cum gratia in Baptismo, non habeat illas, redderent illum facile ad exercitium ipsarum.

76 Objicies 1º Concilium Viennense sub Clemente 5º asserens opinionem asserentem in Baptismo infundi gratiam, et virtutes ē probabiliorem; sed per virtutes intelligit Concilium virtutes morales, ex quibus una tamen non ē virtus infusa. — Admissa maior, dicimus Concilium sufficienter salvari si intelligatur de virtutibus moralibus praecipuis infusis. probatur quia quaeque gratia ad minus virtus moralis, infusam esse ad hoc praecipue in Baptismo, sufficiens fuit datum ad hoc admittendum, ut docet experientia

77 Objicies 2º: Catechismus editus ex decreto Tridentini, et a Pio 5º approbatus, in quo dicitur: gratiam adiunxit nobilissimum omnium virtutum comitatum, quae in anima simul cum gratia divinitus infunditur: ergo virtutes morales infunduntur in Baptismo. — Respondetur solum infundi in Baptismo cum gratia: vindicta amplissima verba: omnium virtutum comitatum, restringuntur per illa sequentia: quae in anima simul cum gratia divinitus infunditur; sicut sic dicit: gratiam Regis sequitur nobilissimus omnium hominum comitatus, qui cum ipso fuerint praesentes significationes, omnes, et singulos homines comprehendebant.

78 Objicies 3º: homo elevatus ad finem supernaturalem per habitus infusos fidem, spem, Charitatem et gratiam: ergo omnes habitus in illo residentes erunt per se infusi, et connexi cum praedictis habitibus per gratiam: quia hoc petit status elevationis; et consequenter erit per se infusa. — Respondeo negando consequentiam, cum probatione ad summum evincit quod soli illi habitus qui non possunt a homine acquiri, debent infundi cum gratia; et cum hi sint soli fides, spes et charitas, et consequenter non sequitur, quod per gratiam aliqua alia virtus moralis infundatur cum gratia. probatur quia quod licet infunderentur cum gratia, adhuc non inferret, esse virtutes per se infusas, cum quod petat sua ex natura infundi: sicut ex eo quod Deus creat calorem extra subiectum non infert, quod ex natura sua petat sic creari.

79 Objicies 4º: ergo ē Virtus supernaturalis: ergo per se infusa, probatur consequentia: quia virtus, quae ordinat hominem ad finem supernaturalem, ē per se infusa, quia excedat vires naturae, debet infundi. sed prudentia ordinat hominem ad finem supernaturalem, quia per illam assequitur remissionem peccatorum, quae impediebant finem supernaturalem: ergo ē per se infusa.

80 Respondeo negando antecedens, quia prudentia in sua substantia ē naturalis. ad 1º Vs. leviter, quod virtus moralis mediante infusione supernaturalis mediante Charitate, et auxilio Dei speciali; et ideo eorum actus non habent valorem ad finem supernaturalem, ex eo, quod procedant elicitive ex aliqua virtute morali, sed quia speciali auxilio Dei exigente, et adiuvante, adiuvatur, et a charitate ex fine imperatur, eliciendo

Virtus moralis acquisita est sufficiens supernaturalis.

Ad 2um in minori imbibitur; dico, peccatum remitti per
81 tractus poenitentiae, nec per actus ab illa elicitos, quia soli habitui gratiae et charitati tribuitur
hanc dignitatem. nec ut proxima dispositio actus poenitentiae; in iis tantum, a solo remittitur pecca-
tum, quia extra sacramentum poenitentiae tribuit hoc soli dilectioni Dei super omnia, per
fectae contritioni, dicitur enim per poenitentiam remitti peccatum, quia quando imperat actus poen-
itentiae charitatis, tunc est dispositio ad justificationem.

P. instabis: dona Spiritus Sancti sunt per se infusa;
82 Praeterea repiunt ob dona naturalia ergo simili pacto sicut repiunt ob naturalia
poterit et per se infusa. — Pro clariori solutione argumenti nota 1o; quod dicunt Spiri-
tus Sancti appellatur quaedam gratia, qua quis ex instinctu Spiritus Sancti operatur ex ma-
ordinaria, et eximie, in quo distinctio donum a virtute, quia virtus disponit ad ac-
tus communes et regulares. — Nota 2o. quod dona Spiritus Sancti ut communiter docent
nt P.P. et Theologi, sunt, sex, Sapientia, intellectus, scientia, consilium, pietas, fortitudo,
et timor Domini. Nota 3o. quod haec dona non distinguuntur realiter a septem virtutibus,
83 supernaturalibus virtutibus theologalibus, et cardinalibus ut docet D. T. in 3. dist.
34 § his suppositis, dicunt S. et Patres qui plures hoc docent, hinc notandum,
Respondetur distinguendo majorem: dona Spiritus Sancti sunt per se infusa indefinite, distinguo: dicitur ibi
sine acceptatione, nego majorem, et cetera. itaque dona quae distinguuntur a virtutibus theologicis sunt per se
infusa; videlicet indefinite loquendo potest dici, quod dona Spiritus Sancti sunt per se infu-
sa: dona autem, quae non distinguuntur a cardinalibus, lumoralibus sunt per accidens in-
fusa. Et si dicant per se infusa alicubi, debet intelligi sic, quia virtus theologalis
per se infusa aquam aliqua imperant, et dirigunt actus illi virtutis cardinalis,
qui dicuntur dona Spiritus Sancti, seu quia ad praedictum imperium, seu directionem requiritur
speciale auxilium; nam quia vocabitur dona Spiritus Sancti per se infusa, licet
aliqua. Obiicies 5o: ex Tridentino Sessione 6. Canone 3. datur al-
84 quis actus poenitentiae qui sine speciali auxilio gratiae elici non possimus: ergo datur habitus
poenitentiae per se infusus. patet consequentia: quia ad hoc datur habitus infusus, scilicet ut principia prima
actuum supernaturalium, ad quos viribus naturae sive suis impossibile; ergo si datur actus poenitentiae
dicimus quia natura propriis viribus non potest attingere, debet dari habitus infusus poenitentiae, a quo
talis actus proveniat.

Respondetur negando consequentiam, ad cujus probationem dicimus, quod licet habitus infusi
85 inservient ad hoc ut tale eliciat actus, quos viribus naturae attingere non potest, tamen non
est de ratione actus supernaturalis, quod semper proveniat ab habitu infuso, sed sufficit, quod ab uno
principio supernaturali, sive dearat per modum primarii, ut habitus, sive per modum naturae
unitivi, ut auxilium supernaturale; quod non opponit Tridentino, quia hoc nil aliud exigit, nisi quod ali-
quis actus poenitentiae fiat auxilio speciali adiutorio Dei.

Obiicies 6o: ad poenitentiam dirigitur ut culpa deleatur naturalis
86 sit poena naturalis: ergo ad id requiritur agenda infusa. probatur; ex Tridentino cap. 6. ubi
anathematizat, qui dicit sine praeveniente Spiritus Sancti inspiratione hominem
credere, sperare, diligere, aut poenitere posse, sicut oportet ut ei justificationis gratia

Requirat. — Resp. 2°: aliq. de motu supernaturali procedere naturaliter, habitualiter, et de potentia actuali, si fit sine auxilio supernaturali [illegible] subsidio [illegible]. [illegible] cum auxilio supernaturali requi[illegible] ad [illegible] et [illegible] requirit actus proprius auxilium supernaturale [illegible] ad [illegible] in [illegible].

87 [illegible] Resp. 3°: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requirant [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] acquisitus; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] fiat cum auxilio supernaturali [illegible] disposo ad [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] principium supernaturale [illegible] dispositiones, [illegible] [illegible] supernaturale [illegible] [illegible] [illegible] loquitur [illegible].

Obiicies 3°: [illegible] dat charitas naturalis, et supernaturalis; [illegible] [illegible] [illegible] potest dari penitentia naturalis, et supernaturalis.

88 [illegible] — Resp. [illegible] [illegible] disparitatem, quia Deus [illegible] Autor gratiae, et Autor naturae, [illegible] potest attingi actu naturali, et supernaturali; at vero penitentia semper respicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] culpa [illegible]; et ideo solum potest manere [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] naturalis; et solum potest habere supernaturalitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] ut patet in actu eleemosynae, et aliarum virtutum [illegible] moralium.

[illegible] [illegible] atque ex virtutibus moralibus [illegible] [illegible] penitentia virtus?

89 [illegible] et alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] penitentiam esse virtutem religionis; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] penitentia non [illegible] virtus religionis [illegible]: quia religio [illegible] erga Deum, [illegible] exhibendo reverentiam [illegible] [illegible] [illegible] creationis, et gubernationis [illegible]; sed penitentia respicit Deum [illegible] [illegible] peccatum [illegible] offensum, [illegible] [illegible] placabilis, castigando offensas, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus religionis. — [illegible] quia peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] religionis, ut idolatria, blasphemia [illegible]: [illegible] actus penitentiae specialiter [illegible] distincti ab actibus virtutis religionis.

90 Pro [illegible] 1° ex [illegible]: [illegible] [illegible] esset virtus religionis [illegible] [illegible] virtus [illegible] [illegible] actus singularum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] virtus exigeret in [illegible] illis [illegible] peccatum, [illegible] [illegible] in actus exire quod est absurdum: ergo penitentia est religio. — Resp. 1°: quod licet ad exercitium penitendi, requirat quod supponat peccatum, [illegible] ad [illegible] [illegible] virtutis, [illegible] [illegible] quod supponat culpam, quia Christus Dominus [illegible] [illegible] vindicat culpas [illegible] [illegible], sed ut [illegible] [illegible] [illegible], a quo fuit commissum vincere peccatum ob [illegible] [illegible]; et ideo haec virtus potest dari in Deo Christo placulis [illegible].

91 Resp. 2°, nil absurdi esse admittere virtutem [illegible] [illegible] officio [illegible] [illegible] morbos animae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morbos [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] non occupat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] est [illegible] virtus. ita est penitentia [illegible], [illegible] [illegible] plus [illegible] [illegible] annexos [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

de latria, seu in poenitentia, et aliquos actus, qui possunt im peccare.

D.ª 2ª: actus poenitentiae distinguuntur in ratione supremae excel-

22 lentiae; hoc enim munus religionis est poenitentia est religio: patet maxime: quia homo subiicit se Deo per detestationem peccatorum, et sicut Deo offerimus sacrificia pro acceptis beneficiis, ita etiam sacrificamus Deo ad obtinendam veniam peccatorum: ergo actus poenitentiae attinet ad cultum religionis. — Respondeo negando quod actus poenitentiae distinguantur in cultu supremae excellentiae, quae + est virtus religionis; nam per actus poenitentiae colitur Deus generali quadam ratione sicut colitur omni actu cuiuscumque virtutis, quia enim per exercitium cuiuslibet virtutis honoratur Deus,

\+ quia talia exercitia informantur a lege divina quae est regula actuum humanorum; et licet verum + sit quod offerimus sacrificia ad consequendam veniam peccatorum, tamen non sequitur quod poenitentia sit religio, sed quod sequitur est quod sacrificium quod tunc offerimus, expectat ad religionem, et quod talis actus religionis in tali casu est imperatus a poenitentia; et quod sequitur etiam est, quod religio, et poenitentia quia sunt valde similes, nomen unius (sicut in propria) transferatur ad aliam aliquando, sicut misericordia solet appellari charitas ob praedictam similitudinem, quia maxime lucet charitas in misericordia. Ita in proposito; et maxime si sunt actus poenitentiae conjuncti cum sacramento.

D.ª 3ª: per religionem homo subdit se Deo, et reddit illi debitum; sed

23 hoc facit etiam homo per poenitentiam: ergo poenitentia pertinet ad religionem. — Respondeo distinguendo minorem: facit hoc etiam per poenitentiam eodem motivo ac facit per religionem, nego; diverso motivo, concedo minorem. Itaque per religionem homo subdit se Deo, quatenus est supremus Dominus; per poenitentiam quatenus est offensus; et in quantum poenitentia, et religio in quibusdam actibus videntur convenire, hoc est solum materialiter; quia non eliciuntur actus ex eodem motivo, cum poenitentia respiciat Deum ut offensum, non vero religio.

Resolvitur a radice quaestionis, notandum quod virtus mo-

revocatur ad 4. 94 ralis, ut dixi ut nº 54. nº 2º. quod 3 modis dicitur subiectiva, ut nº 55 et 56: his suppositis dico 2º: quod poenitentia vindicativa revocatur ad iustitiam, quae est una ex virtutibus cardinalibus. Ita D. S. dist. 14 q. 2ª. nº 5, et Gabriel post ex S. Th. q.ª 11 Bannes 2º dicitur: anima quia iustitia est super magni iudicium ma-

95+ dat sibi gloriam, et iustitia Domino: ergo poenitentia attinet ad iustitiam. Pro 6º ratio: Dictus quod melior ad puniendas transgressores legis est iustitia ex 10 Ethicorum Cap. ultimo ubi agens Philosophus de vitiis, et virtutibus, statuit legem positivam, quae est praemiativa virtutis et punitiva vitiorum, quae lex absque dubio spectat ad iustitiam; sed poenitentia vindicativa inclinat ad puniendum transgressores legis; et quidem inclinat ad vindictam propriam et iustitia in vindictam peccati, si relegit transgressorem: ergo poenitentia vindicativa revocatur ad iustitiam.

Prob. 2º: quod proprium est iustitiae reddere unicuique quod suum

96+ est, et constituere aequalitatem cum altero, seu ut loquitur S. Th. lib. 5 Ethicorum cap. + 6 proprium iustitiae est respicere ad alterum; sed hoc est munus poenitentiae, quae intendit ponere aequalitatem inter peccatores, et Deum: ergo revocatur ad iustitiam. explicatur minor: sicut iustitia petit aequalitatem, id est quod tantum reddat Petro, quantum ipse subtulit, ita poenitentia vindicativa sed poenam pro peccato reddat aequale supplicium: ergo munus poenitentiae vindicativae est ponere aequalitatem.

Q. 3ª ex Divo Aug.º libro de civitate Cap. 8: poenitentia

97 ~~[illegible] vindictae semper punienti in se quod~~ ~~dilet~~ dimittit; [illegible]

ē quæda dolentis vindicta tempor. punitiva inse, qd debet omissio. R. vindicatio autē ptinet ad Iustit, et ideo vult in sua retorica ponit vindicativa ptinens ad potiūs Iustitiae: ergo pœnita ē speciēs Iustit.

Cōnotari debet pœnitentiā cū rigorosa Iustitia, quia illa,

98 scil. ptinet 3 conditiones assignatas nº 55º, quarum quidem defuit ā ēbo primis conditionibus, qª Iustitia ptinet creatura in suis actibus n̄ ē perfecte conditiones ā Iure, quod Deus sit in eandem actionis, ratione primi principij, et finis ultimi; nec etiam ā lla factio, seu pœna, quæ offertur Deo, in compensatione sit æqualitas cū offensa illata; et ideo n̄ ē rigorosa iustitia.

Obiicies 1º: amicitia ē virtus reconciliativa cū Deo;

99 S. pœnitentia reconcilit Deo: ergo pœnitentia ē virtus amicitiæ. ——— Resp. distinguo maior: pœnitentia reconcilit Deo, neg. praccidium, omitto. ita quod Deus (ait D. Th. 2.2. q. 62 a.) n̄ vincat principaliter illo (qui peccavit) ut reconciliatio tibi, vocando reconciliationis reductionis in amicitia priving; sed ut reconciliatis in munus agnima debita habeat soluta cū pœna, quæ vincens reginit soluti poræ pro corpondis iis pœmissis ad culpa cū legem. Et fuit omissa maior quoad reconciliationis praccidens, qª licet pœnita intendat reconciliationis, n̄ attingit suis finis, nisi designat cū Sacrᵒ pœnitentiæ, contritione perfecta, t. dilectione Dei super oia.

Obiicies 2º: Pœnita reducit ad Charitas: ergo ē charitas. probatur ant: adeo reducitur pœnita, aqua elicit primus actus; s. a charitate elicit

100 primus actus pœnitentiæ: ergo ad charitas reducit. Probatur minor, qª a charitate elicit contritio, quidem contritio ē dolor propter Deum summe dilectus; s. contritio ē primus actus pœnitentiæ: ergo. ——— Resp. nego ant, et min. pbans, ad cuius probationis dico, quod contritio n̄ ē primus actus virtutis specialis pœnitentiæ, nisi accipiat dolor de peccato cū intentione illius vincendi, et satisfaciendi Deo offenso, qª talis intentio vincativa ē propria pœnitentiæ specialis.

Obiicies 3º: Iustitia ē alterius; sed pœnita ē ad se: ergo n̄ ē Iustitia,

101 nec ad eam spectat. ——— Resp. quod Iustitia ē alterius, t. quasi ad alterius; et Iustitia, n̄ potest quis exercere actus vincendi peccatis cū reparationis in alterius, execut illa quasi in se, sicut in se ipsis, et quæ do exercet in se ipsis vincationis, executilla quasimetus alterius; quidem exercet vincationis inse, quatenus ibi ē omissiones alicuius latori alterius; quidem exercet vincationis inse, quatenus ibi ē omissionis, et in dir ministerialis, et quia do carnecare in istis reus: et ita pœnitens ē reus, et iudex ministerialis, et quia do carnem in ipsis reus, qª tunc agit ut minister Dei.

102 Obiicies 4º: potest satisfacere Deo pr actus temperantiæ, et fortitudinis; s. talis actus n̄ st ius tigi: ergo pœnita n̄ attinet ad Iustitia. ——— Resp. nego cons. talis enim actus s. eliciti a temperantia, et fortitudine, et imperati a pœnita; et sic in sensu quod per illos fit satisfactio Deo ex affectu vincendi, ab idicatio imperatiuo pœnita.

103 Obiicies 5º: Satisfactio ex Iustitia supponit iniuriam; s. pœnita n̄ supponit iniuriam: ergo n̄ ē Iustitia. probatur minor: qª nullo peccato committimus iniuriam cª Deum, n̄ Iustitia esset quodlibet peccato, qª in ipsis peccatis committimus alter peccatus, aliud cª temperantiam, et aliud cª Iustitia in Deum; hoc ē falsum;

q^a hic in Iustitia non explicat indecentia: ergo peccatum non supponit iniustitiam.

Contra: quia Deus nullo peccato potest laedi, et damnificari,
104 ergo non satisfacio ex iustitia. prob. ant. a simili: quia nullo obsequio nostro, et bono
opere evenit Deo aliquod emolumentum, ut constat ex Job 22°: quid prodest Deo
si iustus fueris? aut quid ei confers si fuerit immaculata via tua? ergo similiter
eadem nullo peccato laeditur; ac proinde peccatum non satisfacit ex iustitia.

Respondeo neg. conseq. ad cuius probationem [illegible] neg. ant. et ratio est quia
105 non invenitur; ergo qui est in peccato in tempore [illegible] propter malitiam in [illegible]
malitia in iustitiae contra Deum, quia quotiescumque peccato laedimus ius supremi dominii quod
habet Deus erga nos; et ex speciali iustitia tenemur ad illud laesum reddere, et
reparandum. Contra: quod est absurdum hoc; et quando dicit quod non explicat in confessione, di-
cimus ideo esse quia est, supponit non dari confessori hanc malitiam, et iniustitiam, sicut mali-
tiam ingratitudinis, et aliarum circumstantiarum generalium, et quas legimus in praxi oppo-
sitas [illegible] probabilis.

106 Ad confirmationem dist. ant.: nullo peccato laeditur Deus in bo-
nis intrinsecis, conc. in bonis extrinsecis, sed in supremo dominio, quod habet erga nos
et creaturas, neg. quando enim peccamus, quasi intendimus excutere hoc su-
premum dominium, et obstinemus divinae voluntati; et quando eius praecepta observamus,
quasi complectimur, et firmamus tale dominium, fatemurque Deum iuste
[illegible] dare. Unde licet in bonis intrinsecis non laedatur Deus, laeditur tamen extrinsec-
us: et ubi est [illegible] in nostris bonis operibus, quia licet ex illis nullum bo-
num intrinsecum accrescat Deo, bene tamen aliquid extrinsecum, videlicet, honor, laus,
et gloria, quae resultat ex conformitate, et quasi [illegible] restaurari supremi dominii
illius boni [illegible].

Obiicies 6°: non potest fieri Deo ab homine aequalis satis-
107 factio: ergo peccatum non est iustitia, quia iustitia requirit aequalitatem in satisfact-
ione. — Respondeo neg. conseq. quia tantum probat quod non est rigorosa iustitia peccatum, ut
antea diximus, quia inter homines, et Deum non potest esse aequalitas in satisfactione, si-
cut nec inter filium, et patrem titulo generationis; et ideo desit peccatum 2° constitutio ad
perfectam iustitiam. praeterea quia qui debet mille, et satisfacit 100, satisfacit
ex iustitia saltem partialiter. Et potest addi quod forte ex pacto Dei crescit
valor satisfacientis ad aequalitatem obtinendam.

Obiicies 7°: iustitia sicut obligat ad non laedendum, aequaliter
108 nos, ita quando laesit obligat ad satisfaciendum statim; sed peccator statim
a peccato non tenetur poenitere de peccato, alias novum committeret peccatum differen-
do poenitentiam: ergo peccatum non pertinet ad iustitiam. — Respondeo dist. quando maior quoad 2 partem:
ita obligat ad satisfaciendum statim, regulariter, conc. in omni eventu, neg. maior.
itaque dantur aliqui casus in quibus non obligetur statim satisfactio, ut quando dil-
atio non est nociva partibus, quod evenit in praesenti; quia dilatio poenitentiae non est no-
civa Deo, et ideo in illa non est novum peccatum. item quando laesus indulget benig-
ne dilationem restitutionis, non tenetur reddere statim; et Deus benigne statuit non o-
bligare statim ad poenitendum sub culpa, ut constat ex praxi Ecclesiae, et convenientia

R. Ex[illegible]

Art. 3. Expenditur 3a pars quaestionis.

109 Pro resolutione articuli adsumitur duplex quod est quaedam perquirebat, cui in ultimo loco ingerebat enim ad quas tres iustitias debeat reduci poenitentia, supponendo quod reduci debeat ad iustitiam; non tamen plures species iustitiae, recenseto potest dubitari ad quas ex iis speciebus debeat poenitentia revocari. Pro cuius resolutione dico: poenitentia quae est specialis virtus poenitentiae reducitur ad iustitiam vindicativam. Ita ex professo D. dist. 14 q. 2 n. 8 ubi loquens de actu poenitentiae ait: "sacrum est actus iustitiae punitivae". Quod breviter eligitur ex libro de bona, et falsa poenitentia: poenitentia est vindicta dolentis semper puniens in se quod dolet commisisse.

110 Probatur quoque ex Tridentino: sacramentum poenitentiae est tribunal iustitiae, sed non alterius nisi vindicativae: ergo ad iustitiam vindicativam spectat poenitentia. Maior constat ex Tridentino, in sess. 14 cap. 2o agens de differentia inter sacramentum Baptismi, et illius in his, qui post Baptismum lapsi sunt, tradens de mediis peccatoribus ait: hos ante hoc tribunal (poenitentiae) tamquam reos sisti voluit Ecclesia. Et cap. 8 de operibus satisfactoriis ita statuit: habeant confessores prae oculis ut satisfactiones quas iniungunt non sint tantum ad novae vitae custodiam et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad praeteritorum peccatorum vindictam, et [illegible] castigationem. Ex quibus locis constat sacramentum poenitentiae esse tribunal iustitiae vindicativae.

111 Probatur etiam ratione: quia ex iustitia vindicativa ordinatur, ut remittat peccatum per poenam, et actus poenitentialis poenitentiae sacramenti: ergo poenitens exercendo praedictos actus debet liberare eius defensor, et motivum ipsius: per eam, quia ut minister ut procedat ordinate in infligendo poenam debet agere ex fine legis, et legislatoris, quia fines potestatis ministerialis ministrum eadem ac fines principalis delegantis; sed peccator exequendo poenam in me ex dignitate virtutis poenitentiae agit ut minister Dei; quia ut ait ex tali auctor lib. de poenitentia: haec virtus in peccatorem puniendam pro Deo in dignatione fungitur: ergo sicut Deus praescribit poenas ex motivo iustitiae vindicativae, ita poenitens ex eodem motivo debet poenas sibi applicare.

112 Et si quaeras poenitentia sit iustitia commutativa, vel distributiva? Respondeo quod proprie loquendo non est iustitia commutativa, nec distributiva, licet aliquo modo induat formam utriusque, et maxime iustitiae commutativae. Ita D. Tho. 3 p. patet: quia iustitia commutativa debet esse inter datum, et acceptum; sed quidquid habet homo totum est ipsius Dei: ergo non potest Deo dare aliquid proprium; ac proinde ex hoc capite deficit poenitentia a propria iustitia commutativa. Tum etiam, quia iustitia commutativa respicit aequalitatem rei ad rem, quidem in commutationibus debet servari aequalitas reddendo debitum secundum aequalitatem; sed poenitentia non reddit Deo aequale pro culpa, quia offensa Dei principaliter est satisfactionem hominis non potest sufficienter exhauriri, nisi interveniat Dei misericordia: ergo non est commutativa. Commutativa poenitentia vindicativa.

Tertio [illegible]

113 Resp. neg. ... distributiva poenae. Resp. ... superiori ... distributio ... debitis ... partes ... unum ... quatenus ... ad ... communitatem, ... [illegible]

114 ... [illegible] ... poena ... superiori ... poena ... pro peccato ... peccatorum, ... peccata ... [illegible]

... quat. ... pro peccato ... [illegible]

115 ... [illegible] ... in ... articuli ... poena ... [illegible] ... vindicativa ... [illegible]

... peccatorum.

116 ... [illegible] ... vindicativa ... [illegible] ... peccandi ... [illegible]

... [illegible] ... vindicatio ... [illegible] ... emendationem.

117 ... [illegible] ... iustitia vindicativa ... poena ... in reo ... [illegible]

... [illegible] ... executive ... iustitia vindicativa in reo ... [illegible]

... ministro ... [illegible] ... peccatorum ... [illegible]

118 Resp. ... regula ... [illegible] ... de peccato, ... peccato ... odio habendo ... [illegible] ... peccatum ... [illegible]

... [illegible] ... regula ... peccatum ... Dei ... legem ... [illegible]

diuinus, ut impedit beatitudinem supernaturalem, ut est auersio a Deo authore supernaturali, ut in damnatis aeterni supplicii, et est puniendus, et detestandus. quia naturalis ratio nequit scire Deum esse authorem supernaturalem, et beatitudinem existere in caelis etc., et dictio naturalis nequit attingi peccatum esse detestandum, ut in damnatis aeterni supplicii, ut dicitur diuinae gratiae, ut impeditiuum beatitudinis supernaturalis etc.

119 Resp. quod poenitentia virtualis ut regulata cognitione supernaturali infligit illas poenas, quae sunt odium peccati. et dicit poenitentiale odium, quia proxime causat poenas, scilicet poenitentia autem quae regulatur cognitione diuina, seu habita ex Sacra Scriptura, infligit poenas illas, quas assignauit Ecclesia ex Scriptura, scilicet confessionem, contritionem, et satisfactionem, lacrimas, ieiunium, eleemosynas etc. ratio: quia hoc pendet ex voluntate legislatoris supernaturalis disponentis, quod ista sufficiant pro expianda culpa, quam voluntatem ex reuelatis variis in locis Sacrae Scripturae agnoscit.

Quaeres 2°: quas poenas infligat poenitentia virtualis.

Quaeres 3°: an poenitentia virtualis tantum infligat

120 unius poenae? Respondeo quod poenitentia naturalis, scilicet regulata cognitione naturali, est tantum infligitiua unius poenae, quia ratio naturalis dictat solum peccatum esse odio habendum, ex quo sequitur iustitia; ac quod in dicto infligitiua illius poenae, scilicet tristitiae. ——— poenitentia autem supernaturalis

121 Vel culpae? Culpa est una: ergo et poena. Per consequens: quia dicitur dictatiuus unius uni causae ordinatae sunt per dictum quae sequuntur: ergo poena est una pro aequiualentia, ordo, una unitate in diuisibili, seu indiuisibilis certa, neg. itaque quia saepe displicentia culpae est imperfecta, et insufficiens ad satisfactionem offerendam Dei, ut per in additione, misericordi condidit Deus, ut subsistit uerint aliae poenae, nempe confessio, contritio, etc.

Ad hanc resoluimus dicimus 1°: poenitentia infligit poenas ut ordinationes. ——— Resp. quod omnes illae poenae aequiualent uni compensationi punitioni ut ait D. loco citato.

122 Debet Deus hoc, satisfactione confessione etc. ——— Resp. distinguo Consequens: non exigit confessionem ad satisfaciendam culpam, ad destructionem culpae, concedo. ad impletionem praecepti confessionis, neg. itaque licet vera quod per perfectam contritionem deleatur culpa, tamen eget poenitens confessione, cum quia Christus per praesentem prouidentiam non remittit Deus mortale, nisi in ordine ad claues ecclesiae, scilicet per virtualem et efficacem sacramenti poenitentiae; quia mandandum erit pro perfecta contritione, in qua dum inoluit, tunc recepit formaliter, tunc virtualiter supposito ostendi. Dicendum; quia sine locali remissione Deus non potest ostare eiusdem virtutis per eandem contritionem supernaturalem; et dicendum est ostendere sacerdoti si adest opportunitas.

Dices 2°: ita est consecutio et trahit unitas poenae ab unitate virtutis.

Dices 2°: sequitur poenitentiam pro perfectam contritionem, non exigit.

123 quia unitas virtutis pendet ab unitate obiecti; ergo multiplicato obiecto, multiplicat virtus; et cum deficit unitas. ——— Resp. negando ans. et quia dum poenitentia deletabile, est non officit unitati poenae, quod multiplicitur medium, seu instrumentum pro ad unum ex puniat delictum pro suspensionis, exulationis, verberationum etc.

124 Dices 3°: Poenitentia dictatiua ratio diuina quali per aequali ergo non ... virtus, ergo non aequiualens ... peccato ... [illegible]

venit a Deo, et habuit delectationem, vel dum quod dixi exsurgit; vel actus quibus acquiritur ad bonum et virtutis quod dixi concedatur, non quia ipsa delectatio est continuatio virtutis; ac proinde non erunt reparationes aliae poenae. ——— Resp. 1o, quod non potest poenitentia parere aequalem, quo tenetur Deo, eo quod dicitur condicio dilecti a parte, et ad dignitatem. ——— Resp. 2o, quod ex aequalitate solum probat, per poenitentiam solum poni aequale, per hoc quod, aut ex natura rei, ut loquitur Dr.; non autem quod aequalem moralem, seu quo obliget Deus acceptare peccatorem in suam amicitiam, in remissionem peccatorum &c., non ad hoc ponit alias poenas, scilicet confessionem, contritionem, et satisfactionem, quibus ob promissionem divinam obligatur Deus ad remissionem peccati, et ad reductionem in pristinam amicitiam. Q.o 4a. Quodnam est obiectum formale virtutis? Et deinde quomodo fit satis.

125 Pro resolutione quaestionis notandum 1o, quod cum poenitentia sit virtus specialis debet habere suum obiectum motivum speciale, a quo specificetur, et a ceteris virtutibus distinguatur: et quidem cum virtus specificetur per suum obiectum, etiam per illud debet impossibile; ac proinde ut clarior appareat, et ipsa natura virtutis poenitentiae, oportet indagare, cuius obiectum tale, seu motivum, sub quo poenitens movetur ad sua peccata detestanda; non quia quis possit moveri ad talem detestationem ex motivo aliarum virtutum, tamen hoc non obstat, ut poenitentia habeat suum speciale motivum. ex. gr. ex simili: subditus potest moveri ad assequendum voluntatem superioris ex alio motivo, quam ex obedientia; et tamen non sequitur quod obedientia non habeat suum proprium et peculiare motivum, ex quo possit moveri inferior ad parendum superiori. Sic similiter in nostro posito.

126 Notandum 2o, quod malum vincibile, nil aliud est, nisi id quod manet post commissionem, et quod Deus vult puniri; ex quo sequitur, quod omne peccatum debet comprehendi sub ratione mali vincibilis, quia poena correlativa est culpae; ergo quamdiu debetur peccato, quamdiu remanet sub ratione peccati, et offensae Dei; et consequenter debet peccatori transacto actu peccati, manet eius per poenam; quia ut ait D. T. dist. 14 q. 1a: transacto actu peccati, nil aliud est offensa, macula, et reatus, nisi relatio rationis, seu ordinatio ad poenam: ut est deformitas ipsi animae, dicitur eius macula, sicut per oppositum pulchritudo: ut autem est obligatio ad illam poenam dicitur reatus; et ut est actus voluntatis divinae in quo est tota ista realitas per quem actus ordinatur ad talem poenam, dicitur offensa. nihil enim est offendi, tamen in Deo, quam velle vincere ista poena; et licet Deus dicatur figurative iratus, et offensus, tamen accipiendo istam iram irascitur quod velle vincere ex causa paenae committentis illud velle; Deus habet iram istam, et offensus, quia habet voluntatem vincere peccatum commissum contra legem, et numerum eius subditi: posito quod peccato, Deus vult vincere de peccato; sed velle vincere est velle puniri, eius post peccatum commissum ad eius dilectionem requiritur aliqua punitio, et aequivalentia in acceptatione divina.

127 (His praenotatis in assignando obiecto poenitentiae sunt quamplures sententiae, quae quidem ordinem attendit D. S. diversificantur, nos facillime libere inspiciamus, ut incidunt in idem, quod tenet Dr. quare omissa earum relatione, dico: obiectum, seu motivum formale virtutis specialis poenitentiae est peccatum, ut vindicabile. ita D. S. dist. 14. q. 2a ubi ait: poenitere est actus specialis virtutis: : : quia ille actus natus est habere specialem obiectum: : : nempe peccatum vindicabile. Dr. sequuntur eius Scoti, licet alii verbis soleant explanare dicendo, scilicet, quod motivum poenitentiae est ordinare culpam per poenam alicui datam, ut obtineatur per punitivam magis quam gratiam, quae ex ratione fundatur in ipso D. T. dist. 14 q. 2a

q. 2ª. v. Similiter, ubi ait: dico, quod non dicatur non principaliter propter contionem puniri, licet quandoque illa contio sequatur: sed a priori ut ex dictis culpa propter poenam, ut observetur lex punitiva, in quam transgressus est.

128 Vel aliter solet explicari dicendo, quod motivum poenitentiae est solutio poenae a lege taxatae propter transgressionem legis; quae explicatio desumitur ex ipso D. loco citato §; D. V. Lz articuli. explicatur in Vª. pr hoc ubi ait: Deus non vindicat principaliter de illo, ut reconciliatus sibi, sed ut reconciliatus immunis a poena debita fuerat, soluta quia poena. quod sic potest intelligi: considerat detestatur peccatum per quod transgressus est legem divinam, ex affectu, et fine manendi immunis a poena debita pro transgressione, seu ex affectu servandi legem punitivam movetur ad vindicandum peccatum; cuius vindictae motivum est solutio poenae a lege taxatae pro transgressione, ut soluta poena, tuatur immunis a poena debita.

129 Probatur de Cº. sic explicata: quia hoc motivum sic explicatum non solum est virtuosum, ut dixi de formali ratione, sed etiam est distinctum a motivis aliarum virtutum: ergo est sufficiens specificativum virtutis poenitentiae. probatur ans quoad 1 partem: quia vindicabilitas est aliquod eligibile secundum dictamen rectae rationis: ergo est virtuosa. probatur quoad 2 partem ans: quia nulla alia virtus respicit peccatum ut vindicabile per solutionem poenae a lege taxatae ut immunis fiat a poena debita peccator, nisi poenitentia; patet inductione: non enim respicit a fide, quia haec respicit verum a Deo revelatum; non a spe, quia haec respicit bonum possidendum: non a charitate; quia haec respicit Deum ut diligendum, et execratur malum, ut est oppositum tantum bonitati infinitae Dei, quam ipsa considerat, quia licet peccatum sit malum Dei, saltem extrinsecum, spectat ad charitatem detestari illud, ut oppositum suo obiecto.

130 Nec spectat ad fortitudinem, quia haec respicit ardua aggredienda: nec ad temperantiam, quia haec respicit mediocritatem in delectationibus; nec ad prudentiam, quia haec solum tuetur dubitare generaliter medium tenendum, ut fugiat absurdum: ergo solum restat, quod respiciatur a iustitia; sed non ab alia nisi vindicativa, ut dictum est, quae iustitia vindicativa est poenitentia: ergo peccatum ut vindi-
3º + cabile solum respicitur a poenitentia vindicativa; et quidem licet Deus offensus moveat in peccatore affectum vindictae, requiritur quod delectetur peccatum pro punitione, seu vindicatione, quam elicit virtus poenitentiae, ut peccator immunis fiat a poena quae erat affectus vindictae ipsius Dei offensi.

131 Fatetur, cum quia idem est obiectum virtutis, et actus virtutis; sed obiectum actus virtutis poenitentiae est vindicabile peccatum: ergo est hoc est actus virtutis poenitentiae. maior est distans, et minor etiam patet: quia actus virtutis poenitentiae est velle vindicare peccatum: ergo respicit peccatum ut vindicabile. — Confirmatur: quia peccatum ut vindicabile debet attingi ab aliqua virtute, et quidem peccatum ut vindicabile est eligibile secundum dictamen rectae rationis; sed hanc rationem vindicabilitatis nulla alia virtus attingit nisi poenitentia vindicativa: ergo poenitentia vindicativa respicit peccatum ut vindicabile.

132 Confirmatur 2º: quia peccatum est obiectum in quod tendit poenitentia seu detestandum omnino; sed virtus non tendit in illud nisi sub ratione vindicabilitatis: ergo peccatum vindicabile est specificativum formale poenitentiae. probatur minor: quia peccatum debet attingi a poenitentia sub aliqua ratione speciali, sub qua non attingitur ab aliis virtutibus, et haec ratio non est alia, nisi vindicabilitas, seu obligatio
abolendi

dependendy peccaty, ng sub hac ratione annula alia virtute inspicit. Dunc dico peccatu sub ratione naturali simpliciter nequit esse objectu paenitentiae, a quidem paenitentia nequit a malo simpliciter specificari; nec sub ratione mali privativi boni virtutis, quia sic respicit peccatu a qualibet virtute sui opposita; neque virtutis, quae intelligitur detestando in bonu sibi proprio, ut meliorando ad detestandu malu oppositu tali bono: ergo solu sub ratione vincabilitatis potest attingi peccatu.

133 Ad hunc modu dicendi trahitur ad nostra sententia opinio afferens motivu paenitentiae esse servare jus divinu laesu, quia enim homo per peccatu Deo ex parte sua abstulit jus, et dominiu, quod Deus habet ut ego operator, hanc sequitur dicta suis rebus voluntas, hoc restituit homo per paenitentiam. Ille Deus solus habet bona intrinseca, sed eius perfectiones, sed etiam bona extrinseca ut fama, honor etc, quae quidem vult Deus ut serviant illesa; et ideo peccat laedunt, et ad praedicta damna resarcienda ordinat paenitentia quae resarcit jus divinu, quod Deus habet in nostras actiones morales. Fundamentum hujus sen-

134 tentiae: quia justitia ut sic habet pro objecto jus ut sic: quia justitia detracta habet detractu jus; hoc esse peccatum detracta species justitiae: ergo habet detractu jus; hoc esse nequit nisi jus divinu, quia est satisfactio Deo offenso ex illata ergo paenitentia respicit jus divinu, quod resarcitur per illa. ___ Hic enim sententia dicunt, quia nostra, non post quia jus divinu sunt per peccatu laesu, seu perlatus gratiae legis, resarcit, seu servat illesu, solvendo poenas aliqua sanatas, quod sit punitione, seu vindicatione. Ita debet intelligi, quod vindicta, seu punitio peccati ut vindicabilis sit obiectu proximu, et immediatu paenitentiae, et resarcitio juris divini sese habeat concomitanter, quia ex solutione poenae per vindictas sit resarcitio talis quoniam; unde resarcitio juris divini potest dici quod cadit in intra finem paenitentis, non autem intra finem in tali actu paenitentia, hoc est, quod ex fine operantis sit resarcitio, et ex fine intrinseco paenitentia sit

135 vindicta. Dices quod dicimus hac sententia duo: 1a. Virtus paenitentiae potest peccatu destruendy potissime sed tamen ejus motivis est bonu dispensationis potest stare sine hoc, quod tendat peccatu delere; ea distincta virtus est paenitentia a dispensatione, probatur: quod defacto dolor aut displicentia de peccato et detractio pro illo quia Deus ita disposuit; tamen potuit Deus non exigere illa satisfactionem. 2a. Aliquibus quod peccator ingrederet in religionem, quod daret ora sua in pauperes et sic motiva etc. Ergo dicitur posita dispensatione peccatu ex bono dispensatione potest stare sine debito

one peccati per dolorem, seu displicentiam.

136 Vindicare peccatu dicimus duo modis: Ex parte sentient provindentis, neque mala quidem, non modis. Ita ergo S. T. et Scriptura saepius modo loquitur, quia theologiae; et ita disputant de paenitentia, et de aliis virtutibus secundu id, quod est necessariu ad sequendu beatitudinem. Quare non attendendo, quod de possibili potest esse, sed ad id, quod defacto est

a Deo disponidy. qd claret ex emplo: Sacrām Bapmi includit defacto necar-
io ablutioq, et Verba, et tamq sine aliquo ex his potuit institui, vt Contritio: ita quoque
tamcludit retractaong mali prateriti, et propositum cavendi futurum, et tamen
potuit Deus disponere, qd sollum includeret unum ex his. Sic in proposito, pnta de
facto respiciat bonu. compensationq, et tamq de possibili posset sine tali debitatione re-
quiri.

137 Ex his stabilit ad nostrum sententiam, ut sententia asserens medium cum
esse aequalitatem mortis cum eo, quod explicat pro hoc, quod Deo non debet, ut de gratia reconcilit
se assertem di a homine, sed Deo non est reconcilit assertum atomia, et indignatum. Itaque
hoc sententia potest inter Deum, et homines aliquid uirtus, quod includit hominis adhaesionem pacem cum
Deo, sed ad bitum deo obitum Dei; et ad tollendum illud sibi qui mediis quod de posita est, et obligatio ha-
bet suis virtute bonum pacis cum Deo, sed non tiberetur, aumus, et indignatum, ne cum Deo bibo
peccatum ofendat, hoc vitium via, et singla odio habuit sub ea, ratione, qua est obitus Dei. In-
dignitas sua est: quia pnita sententia equalis ut peccator reducitur Deo, et rumpitur
eius amicitia, et hoc obtinet actus pnitentiae: eo hoc amicitia et pax et obtinet fieri pnitens.

138 Haec enim sententia potest est his (sunt mea pro parte) coincidere
alioris illa, si dicat quod id quod est pnitentiam ullam ad solvendum pnitentiam aliquam tamen augere
eliare ad habendum pacem cum Deo, sed ad non habendum Dei obitum; quia soluta pnitentia
propter tuam quoniam remaneat illius Dei divinitatem, et hoc solutionem aequivalet regime-
odi Statu, ac ante peccatum; ac pro modo maneat meabilis pace, quod habebat ante pecca-
tum. Cum vt hec sententia sit metra dicat debet intelligi ita: qd soluo pnitentiam ut fiat
satis legi puniens, et ut in meum agenda debita tribui ponitens pro talis punitus, sed
vindictas finis proximum, et unum suum, amicitia vero et pax, se habet ideo mortis, quod non
aut dignere, et tali, sed ut efficax pnitentia, quae verum ex Dei ordinatione ex pro mira pax
cum Deo vere penitentibus. patet exemplo: paupertati quod et aliis virtutibus et pro mi-
ssum regnum caelorum; et tamen non ob hoc gloria dicitur finis in intrinsecus illarum; sed quod dicatur
obtinet ex Dei ordinatione, et pro misericordia. Sed similiter in proposito.

139 Dicitur 1o. 2a. contra 3a. S: prmitit moueret ad pnitentiam dy ex
in dignitate peccati, te excitat dym, qd eius domina, ab qua ex eo, qd dicant
ad: actum 1mum pnitentiae non fuit pro obto uincabilis peccati: patet: quia fuit actus ex
ole peccatorum, hunc odium, ac deuotio peccati, qui actus non fuit pro obto uincabili-
tas, ut exe patet: eo vincabilitas non est motivum tale pnitentiae.

140 Rursus, qd posquam peccator consideravit peccatum in omni sub-
alque malitia ex illis, quas includit, sit, ut impedimentum eius, et ut in di-
cium eius tenui sapientia, et ; et quod quae sibi permansit, qd dum est viator, hoc po-
mo pro suis pit in uelle uincere peccatum accidere missum, qd uelle est quasi intensio vi
luvius ponit, et tamen ora necessaria ad destruenda peccati; et postea, quasi via exe-
cutionis eius quae causa sua dict, nova consideratione peccati accedi dominii, et deinde
etiam illius; et deinde potest punitio ipsa, seu tristitia de illo, et deinde pacis
enter fierre &c.

141 Ex quo colligitur, qd quando Peccator illum mittit ad cognoscendum sedibus
peccati, et vigna di imminentis, et in tendit sic considerat malis accidit misericordia est, ve
lle in casu malis accidit morum medicina tristitia voluntaria, quae sibi vult infligere
ad vindictam, ad vitandum pnitentiam; et adeo pro motivo in mineso fuit ponitens vindictam

non manet ad aliquas [illegible] ... prout ... per dolorem ... penitentia manet ad causandum penam exuindicabilem peccati, tamen non tenetur ... vincibilitas peccati ... ipsius operis, sed actus ... quos sunt ... penitendum videatur ex n.º 125.º

... imperatus ...
142 ob vincibilitatem, quia talis actus imperatus est detestatio seu odium peccati, probabiliter ... peccatum ut vincibile, sed ut odibile, seu detestabile; ... actus ... ob vincibilitatem peccati, non ... velle vincere pecca-
tum. ... ob vincibilitatem ...
143 ... in Christo Domino, nec in ... Maria nec in Beatis ... hoc
... ob vincibilitatem ...
... Christo Domino, nec ... non sunt ... pecca-
tum, ... ob vincibilitatem ...
... in Christo Domino.
... dicunt ... varii
144 ... quidam absolute negant ... in Christo ... et
... Innocentibus, quia ... peccabiles ... peccare ...
... peccati ...
... et non ... peccatis ... dicunt ...
... in Christo ... Innocentibus, quia potest dari ...
... peccaverunt ... possent peccare ... quam ...
... actus ... quia ... sufficit ... de-
tendi peccatum ... peccaverunt ... dicunt ...
Christo ... peccatum vincibile ut ... requirit ... peccare
... potest ... quia ... peccatum ut vincibile per
... ob ... peccatum ... aliunde,
... accidentale ...
... ex aliis ...
145 quia ... bellum ... ad ... quilibet ...
... dolorem ... aliis ... etiam ...
... vindictam in aliis ... etiam ... ob ... cha-
ritatis ... Carnalitatis ... aliorum ...
simili ... ideo ... ob ... materiali ... pec-
catis ... actuale ... habituale ... veniale ... mortale ... proprio ... quam
... potest ... homo ... pro ... ut ob
... existit ... (... Chapaci) ...
nihil ... D.r S. Thomas ... ideo ... quam
... illi magis placuit.

Utrum et Subditus Paenitens Absolvi quid. ...
146 ... pro ... ac ... actibus

acquisitus. Infusus, ille videlicet, qui ex Dei liberalitate infunditur potentiis, qui sub duce residet in facultate appetitiva, et hic etiam est duplex, acquisitus, scilicet, et infusus; et acquisitus rursus est duplex, scilicet in ordine ad se, ut fortitudo, temperantia, et in ordine ad alterum, ut Iustitia. Infusus est etiam duplex, scilicet in ordine ad se, ut spes, et in ordine ad alterum, ut Charitas.

147 Noto 2°. quod subiectum cuiuslibet virtutis est duplex, scilicet, immediatum, et mediatum, immediatum est facultas in qua residet habitus immediate, quae facultas efficit habitus per actus, et ex se edit actus eliciendos. quod subiectum duplex assignat aliquibus, scilicet, intellectus, in quo residet prudentia; voluntas, in qua residet Iustitia, et appetitus sensitivus, in quo ex D. Thomae, residet temperantia, et fortitudo; licet D. N. dicat hos habitus etiam residere primo in voluntate. Subiectum mediatum sunt personae, seu supposita, in quibus residunt illae virtutes.

148 Noto 3°. quod virtus appetitiva est habitus qui inclinat voluntatem ad aliquid volendum, et fugiendum, qui habitus est duplex, quidam enim ordinat subiectum ad se, scilicet ad recte volendum ea, quae expectant ad subiectum, in quo residet, ut temperantia, et fortitudo, quae ordinat hominem circa ea, quae ipsi conveniunt; quidam vero est qui ordinat subiectum ad alterum, scilicet ad praestandum alteri quod suum est, qualis est Iustitia, quae inclinat habentem illam ad volendum alteri quod suum est. Unde ex virtutibus quaedam sunt quae faciunt nos rectos in se ipsis absque relatione ad alterum ut temperantia cuius effectus est moderari passiones appetitus concupiscibilis in ordine ad se ipsum; quaedam autem quae faciunt nos rectos in ordine ad alterum ut Iustitia cuius munus est regere hominem ut alteri reddat quod suum est. His notatis quaeritur quod sit subiectum proximum, et immediatum, receptivum, et operativum virtutis poenitentiae.

149 Pro cuius resolutione dico: quod anima est subiectum quod, et quo receptivum, et operativum; voluntas vero est subiectum quo receptivum, et operativum. Probatur: quod operatur immediate, seu elicit actum poenitentiae est anima; per illas elicit media voluntate, et intellectu, aut memoria: ergo anima est subiectum quod, voluntas vero subiectum quo. Et idem debet dici de receptione, quia anima media voluntate recipit habitum, et actum poenitentiae. Probatur maior: quia recipere, et operari convenit subiecto, seu agenti potentiae, ut patet in potentia ambulativa vero quae non ambulat, sed animal media illa ambulat; sed anima est subiectum, seu agens poenitentiae: ergo illa est quae elicit immediate actum poenitentiae.

150 Probatur minor: tum; quia potentia est quo operatur agens, nec repugnat quod agens operetur sine sua potentia activa, sicut subiectum nequit recipere sine sua potentia receptiva; sed voluntas est potentia animae media qua eligit, et fugit bonum: ergo voluntas est subiectum quo, et agens quo actum poenitentiae. Tum etiam; quia ut ait D. dist. 14 q. 2: Poenitentia non est actus alicuius virtutis in intellectu [illegible], quia est actus appetitus, ut apertius imperare non convenit nisi voluntati... sola voluntas sibi, et intellectui imperat. Et quibus verbis sic potest formari argumentum: poenitentia est velle vindicare peccatum; sed hoc velle soli voluntati convenit, et quia imperare intellectui ut dicit licet non convenit facultati sensitivae; quia non potest imperare facultatibus rationalibus, et quibus appetitus sensitivus subiicitur rationali, iuxta illud Genesis: sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius; neque convenit intellectui, quia intellectus nec sibi, nec voluntati imperat, quia non est potentia operativa: ergo illud imperium non pertinet nisi ad voluntatem. Tum etiam ex ipso D. quia virtus qua imperatur peccatum est poenitendum: sed velle vindicare peccatum non est actus intellectus,

P[illegible] ac p[er] inde volu[n]tas e[st] subjectu[m] quo primus [illegible] gravitas [illegible]

151 [illegible] Dices 1º: [illegible] subjectu[m] [illegible] dicitur poenitentia subeundi poenas, ad ut majoris gloriae [illegible] in delictis, [illegible] subeat [illegible], [illegible] [illegible] didicisti [illegible] actus intellectus [illegible] [illegible] in intellectu — Resp[ondeo] [illegible] ptu[m] e[st] judicij praesupposit[ionem] [illegible] [illegible] excitandi [illegible] [illegible] intellectus [illegible] peccati, ut dicit [illegible] X[illegible] [illegible] 25º: p[er] minima peccati [illegible] plagarum modus; [illegible] in hoc dic[illegible] non [illegible] poenitentia; [illegible] ultra [illegible] [illegible] imperat [illegible] peccati [illegible] dolor, in quo imperio stat [illegible] poenitentia.

152 Dices 2º: poenitentia e[st] [illegible] [illegible] [illegible] in intellectu [illegible] [illegible] justitia [illegible] tribuens unicuique q[uo]d [illegible], satisfaciens p[er] injuria a unicuique facta; [illegible] hoc p[er]tinet ad intellectum [illegible] in intellectu — Resp[ondeo] neg[ando] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] unicuique tribuendi, [illegible] [illegible] [illegible] tribuendi unicuique q[uo]d [illegible] e[st], satisfaciendi p[er] injuria illata, [illegible] [illegible] tali judicio.

153 Dices 3º: D. Th. in 4º d. 49 q. 2ª [illegible], q[uod] [illegible] anima [illegible] separata, operaret ut quod: [illegible] [illegible] mod[o] operat ut quo — Resp[ondeo] [illegible] [illegible]: [illegible] q[uo]d [illegible] potent[ia] [illegible], [illegible] [illegible] abop[er]ari, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[uo]d non [illegible] [illegible] [illegible] bene [illegible] [illegible] quidi[illegible] [illegible] aliud realit[er] ab essentia; [illegible] aut [illegible], quidicimus q[uo]d [illegible] [illegible] [illegible] e[st] essentia [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] sub alia [illegible] e[st] poa [illegible] [illegible] actus [illegible] ut [illegible] implicao, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] separari [illegible] impossibile, [illegible] separato.

154 Dices 4º: D. Th. [illegible] [illegible] dicit, q[uo]d gratia subjectat in volu[n]tate, [illegible] essentia animae [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] actus [illegible] ad volu[n]t[ate] — Resp[ondeo] D. Th. [illegible] [illegible] de subjecto quo. [illegible] [illegible] intelligit D. [illegible] gratia recipit, [illegible] [illegible] volu[n]t[ate]; [illegible] [illegible] in anima ut in subjecto quo; [illegible] [illegible] [illegible] ut quod [illegible] [illegible] anima, [illegible] ut quo, [illegible], [illegible] dicit de subjecto quo intelligit D. [illegible] dicit poenitentia residere in volu[n]t[ate].

Sectio 2ª De necessitate Poenitentiae.

155 [illegible] in hac sectione agendum venit de necessitate poenitentiae ad remissionem culpae, [illegible] debet [illegible] q[uo]d non loquimur in hac sect. de poenitentia in 1º accepto [illegible], [illegible] [illegible], q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] non e[st] absolute, [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] D. dist. 14 q. 2ª n. 13. ubi [illegible] actus poenitentiae [illegible] [illegible] [illegible] remissionem peccati. Respondet: dico q[uo]d non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] divinis [illegible] testimonijs, [illegible] maxime ex [illegible] [illegible], q[uo]d [illegible] [illegible] peccatum non solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conversionem [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] dilectionem Dei, [illegible], [illegible]. Unde [illegible] [illegible] in hac sectione [illegible] necessit[at]e poenitentiae intelligimus sub nomine poenitentiae, illum actum poenitentiae, qui ultimo disponit ad remissionem peccati mortalis, qualis e[st] perfecta [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] actus poenitentiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramenti, hac enim facta suppositione, in [illegible] [illegible] in hac sectione

de necessit[ate]

de necessit^{te} prxti, et ideo in hac quaere I^a.

Q.^o 4.^a Utrum ratione necessaria poenitentia ad remissionem peccati, seu ad salutem assequendam? Praemittis aliquibus Notabilibus resolvitur quaestio.

156 Notandum est 1.º quod ut ad praesens attinet necessitas de salute est duplex, scilicet necessitas finis, seu medii, et necessitas praecepti. illud dicitur 1.º modo necessarium quod est simpliciter necessarium adesse ad habendam salutem, et si nulla stet obligatio praecepti; et e diverso illud est necessarium necessitate praecepti, quod ordinatur ad salutem duntaxat ex divino praecepto; et ita si quis excusatur a praecepto, vel propter mentis inopiam, vel propter corporis infirmitatem, poterit assequi vitam aeternam absque tali medio. Sic amentes, et infantes, qui carent ratione possunt salvari absque observantia praeceptorum Dei, et Ecclesiae; et similiter infirmi possunt salvari absque ieiunio, quos obligatione praecepti excusant propter infirmitatem.

157 Notandum est 2.º quod ea quae sunt necessaria necessitate finis duplici differentia, nam quaedam habent necessitatem ex institutione divina pro omni tempore; et ita est gratia habitualis necessaria ad gloriam assequendam, quae omni tempore fuit necessaria ad vitam aeternam: et quaedam sunt necessaria ex institutione Dei statuentis aliquod medium ut quoque necessarium ad salutem pro aliquo determinato tempore, quod alias non erat ita necessarium. Sic Baptismus in lege gratiae est necessarius ad salutem, qui in lege naturali, et scripta non erat necessarius. ergo colligitur differentia, quae versatur inter haec media, videlicet quod media prioris generis in omni statu, et omnibus modis sunt necessaria ad vitam aeternam; at vero media posterioris generis sunt solum necessaria pro illo statu, pro quo fuerunt instituta.

158 Notandum est 3.º quod haec media necessaria ad salutem, quaedam sunt simpliciter necessaria tam re, quam voto, neque per accidens potest vita aeterna obtineri absque his mediis. ita est Baptismus in re susceptus parvulis; quaedam autem sunt, quae per se sunt necessaria ad salutem, quae tamen per accidens in aliquo casu particulari redduntur non necessaria, vel propter ignorantiam invincibilem, vel quia non adest facultas applicandi talia media, et sic absque talibus mediis adhibitis potest haberi salus. hac ratione Baptismus in re susceptus non dicitur necessarius adultis, qui non habent facultatem illum sibi procurandi. quia vero enim in praesenti: quaestione in omni tempore fuerit necessaria ad salutem assequendam.

159 Itaque nostris dico quod omnibus peccatoribus mortali fuit necessaria omni tempore poenitentia quae est motus animi dolor, et detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero ad remittenda peccata. haec assertio est de fide, et probatur ex Concilio Tridentino sess. 14 cap. 1. ubi ait: Fuit quidem poenitentia omnibus hominibus qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam ac iustitiam assequendam necessaria, illis etiam qui Baptismi sacramento ablui petivissent, ut perversitate abiecta, et emendata tanta Dei offensione cum peccati odio, et pio animi dolore detestarentur. unde Propheta ait: Convertimini, et agite poenitentiam ab omnibus

iniquitatibus

Matthæi iniquitatibus, et non erit vobis in ruinam iniquitas; Dominus etiam dixit: nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. et Joannes Apostolus præcursor peccatoribus Baptismo initiandis pœnitentiam commendans dicebat: pœnitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum.

160 Deinde probatur ex SS. Patribus: quia nihil aliud frequentius inculcant, nisi ut peccatores agant pœnitentiam, quæ hoc est illis unicum remedium. unde Magnus Pater Augustinus Hom. 27a ait: nisi egeris pœnitentiam salvus esse non poteris. quare etiam pœnitentia 2a tabula post naufragium appellari solent, per quam veluti unicum remedium post factum innocentiæ naufragium eripimur, et ad portum salutis inducimur. dicitur 2a tabula, quia Baptismus est 1a tabula, quæ hoc naufragium ex peccato originali salvat. Probatur 3o ratione ex proloquendi modo Scripturæ, et Patrum patet, quod pœnitentia est homini necessaria ad salutem quovis tempore.

161 Ratio a priori huius necessitatis fuit voluntas Dei, qui nobis explicuit in eo ordine vult peccata remitti peccatoribus nisi illis pœnituit. Ratio congruentiæ est, quod non convenit homine habere pacem cum Deo, eique reconciliari, nisi detestetur peccatum, per quod fuit aversus a Deo, et ipsum Deum offendit, quia congruum est, quod debeat ad ipsum Deum ut amicum Dei, et cum non posit converti nisi detestando illud per quod fuit aversus, ideo debuit congruenter necessitas detestationis peccati, ut remittat.

162 Dices 1o Christus Dominus dimisit plurima peccata absque pœnitentia, ut quando Mulieri adulteræ dixit: nec ego te condemnabo, vade et noli amplius peccare; sed hæc nulla dedit signa pœnitentiæ: ergo non est necessaria pœnitentia ad remissionem peccati. Item Paralitico dixit: remittuntur tibi peccata tua; sed non egit pœnitentiam: ergo. ═ Respondeo 1o quod Christus Dominus prout ius absolutum, et divinæ auctoritatis in dominus et actus potuit remittere peccata absque pœnitentia tali; et ex parte sua; et ideo docet Divus Thomas dist. 14 q. 1a quod loquendo de extraordinaria pœnitentia, non est necessarius aliquis actus ad remissionem mortalis quoad culpam, et quoad pœnam; et dato quod Deus vellet ═ aliquis actus potest statuere quod actus spei et misericordiæ, vel huiusmodi; quia cum hoc non dat ex Dei voluntate, sed Christo sui placitum statuere.

163 Respondeo 2o quod ex Divo Ambrosio illa Mulier adultera meruit absolui, quia recedentibus eius accusatoribus sola cum Christo remansit, ergo remansit ut diceret confessa crimen, et dictata prius incerta remissio. ═ Ad 2a auctoritatem dicit quod licet remissus videtur ordinarie Paraliticus diceret actus pœnitentiæ notus Christo, licet non nobis, ad quem actum fuit sequuta remissio; quia licet habuit fidem, et spem, ut constat ex textu: confide fili, etiam habuit detestationem.

164 Dices 2o quod Deus potest in pueris, potest etiam in adultis, non enim est maior ratio unius quam alterius; sed Deus remittit peccata parvulis absque pœnitentia: ergo etiam adultis. ═ Respondeo distinguo maiorem: non est maior ratio unius quam alterius licet ea quæ sunt ex lege utrisque communia, concedo. cetera, nego maiorem. non enim est par ratio in utrisque respicere, quia in parvulis est tantum originale peccatum, quod non consistit in actuali deordinatione voluntatis, sed in quadam habituali depravatione naturæ; ratione cuius eis remittitur peccatum absque aliquo actu; econtra vero est adultis quia committunt peccata actualia, quæ consistunt in actuali deordinatione voluntatis, par exigunt actuales in mutatione voluntatis, ut eis remittantur peccata, quæ immutatio fit per pœnitentiam. 2F

165 Dicunt 3º: remissio peccatorum non solum fuit promissa poenitentiae, sed etiam aliis virtutibus, nam Lucae 11º: date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis. et Mathei 6º. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis pater vester coelestis peccata vestra: ergo aliqua ordinaria non requiritur poenitentia ad remissionem peccati. — Respondetur quod istis virtutibus promittitur remissio peccatorum non quoad culpam, sed quoad reatum poenae temporalis relictum post remissionem culpae per poenitentiam. et etiam cum his bene potest remissio quoad culpam per modum impetrationis, quatenus per talis actus eliciti cum auxilio supernaturali merentur de congruo, ut Deus nobis conferat auxilia, ut poenitentiam agamus de peccatis sicut oportet.

Art. 2. An requiratur semper poenitentia formalis, et sufficiat virtualis in dilectione Dei inclusa, ut remittatur peccatum?

166 Pro solutione noto quod poenitentia est duplex, una formalis, et alia virtualis, 1ª est detestatio, et dolor de peccato cum proposito emendationis; 2ª consistit in actu dilectionis Dei super omnia perfecto, qui virtualiter continet poenitentiam formalem, pro cuius maiori notitia adhuc notari debet, quod dilectio Dei est duplex, alia imperfecta, quae compatibilis est cum peccato, ut si aliquis diceret: volo Deum semper servire omnia divina excepta, cum quo actu compatibile est peccatum, quando quidem in tali casu potest libere complacendo de peccato praeterito.

167 Alia est dilectio Dei perfecta, et est illa quae cum peccato non compatitur, ut si aliquis cum magno affectu diceret: vellem hactenus servasse Dei praecepta omnia Dei, et deinceps ita propono servare, ut prius vellem mori, quam illa frangere, quia Deus est dignus ut ei obediretur, et super omnia diligatur. haec enim dilectio virtualiter continet poenitentiam formalem, quod ipse praestare potest; et de hoc actu procedit dicendum, non autem de imperfecto, quia supponimus hunc non sufficere.

168 His cognitis 1ª sententia respondet poenitentiam formalem semper omnino esse necessariam, adhuc in casu naturalis oblivionis, et ignorantiae, et in casu martyrii pro Christo passi; ita Scotus, Canus, Medina, et alii. 2ª sententia asserit aliquando sufficere poenitentiam virtualem sine formali poenitentia. ita D. Thomas in 4. dist. 14 q. 1. § ad 2. 3 c. Bartolus, Aretinus, Vasquez, Suarez, [illegible] ber, et alii Jesuitae, et Thomistae cum Divo Thoma Cajetanus.

169 Dico et resolutorie, quod licet regulariter loquendo post peccatum requiratur poenitentia formalis, tamen in aliquo casu non requiritur, sed sufficit poenitentia virtualis, qualis est dilectio perfecta Dei. Conclusio est communiter accepta, et patet ex Scriptura quia ut ait D. Paulus ad Romanos cap. 13º: plenitudo legis est dilectio: ergo legi iustificationis plenissime fit satis per dilectionem Dei super omnia. patet consequentia, quia ut ait Christus Dominus Mathei 22º. absoluta dilectione: universa lex pendet. item Joannis 14: qui diligit me, diligetur a Patre meo, et ego diligam eum: ergo dilectio Dei super omnia sufficiens est aliquando ad iustificationem, seu amicitiam Dei.

170 Item Proverbiorum 8º: ego diligentes me diligo. et Joannis 4º: qui manet in charitate, et Deus in eo. et Lucae 7º: remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. et 1ª Petri cap. 4º Charitas operit multitudinem peccatorum. et tandem potest deduci ex Scriptura: quia dilectio Dei supernaturalis perfecta, de facie est amicitia, et ratio ... ei statim correspondet [illegible]

Zachariæ 1º: Convertimini ad me, et ego convertar ad vos. Et Prov. 8º: ego diligentes me diligo; et aliis locis patet, et ubi viri in amore accidunt, si sua opera perfecta ipsius diligit. Deus non diligit ... et contra ... pro habitu bona sua reddita.

Dubium 2º. 1º: Utrum sola [illegible] necessaria necessitate medii;

171 Primo pro ... sufficiens, ... necessaria necessitate medii: ergo absque ... potest ... sufficiens ... implicat ... dilectione ... sola ... statim ... peccat ... vel ... sufficiens ... Dei dilectio ipsa ...

172 Respondeo negando majorem; quia [illegible] non est necessaria necessitate medii ... sufficiens ... adulto ... sufficiens ... loquendo, quod ... peccatorum ... saltem dubia ... casu ... potest ... accidere, quod ... statim ... quem ... peccati ...

173 Dubium 3º. ... plures ... Luc. 13º: nisi ... Luc. 13º: nisi poenitentiam habueritis, omnes simul peribitis ... peccata remitti ...
Respondeo ... implicite ... in actu perfecto amoris Dei, ... aliquem ... memoriam, non potest salvari, quod ... amare Deum super omnia ... amare super ... peccata ... enti, et futuro ... implicite ...

Dubium 3º. Non minus est necessaria ... ad salutem adulto, quam fides ...

174 Probo fides ... impossibile placere Deo ... sine ... impossibile sufficienti ... Respondeo negando majorem: disparitas, quia ... Utraque est necessaria ad salutem, tamen fides non potest suppleri per aliquem actum ... quo ... quia fides est radix ... fundamentum ... et ... suppleri potest, quia est in quo ... in actu amoris Dei perfecto.

Dubium 4º. ... actus imperatus a charitate ... haeretico, aut ...

175 ... nisi ... Ecclesia, haereticus ... probe ... actus charitatis sufficit ad ... sine expressa ... peccavit ... necessaria ... obedientia ... Ecclesia ... haeretico ... fidei, et obedientiae ... peccatoribus ...

176 Respondeo explicando ... haeretico, aut ... maneat ... requirit ... verus actus charitatis ... imperatus ... charitatis ... loquitur ... perfecta charitate

n̄ opatis.   tamen dicit qd in illo heretico, et lismatico, qui ductus gratia retractat in dictis suis errores, animo oblata opportunitate n̄ potest exercere actus charitatis in perfectos, seu martirij; et in hoc sensu loquit falsus, qd in quolibet momento vitæ potest quilibet peccator convertere ad Deum per interiorem gratiam, et actus dilectionis Dei, in qua implicite continet abiurationem heresis, et retractationem obedientiæ sicut et detestatio cuiusque alterius peccati mortalis.

177 Quæres 1º: qd is qui elicit actum amoris Dei ad iustificationem, teneatur elicere actum contritionis formalis sive recordatur peccati. — Resp. affirmative cum D. dist. 14 q. 1. Et ratio ipsius: qd quando quis recordatur suorum patorum, tunc habet displicentiam, tunc dici plus, tunc necesse est plus, nec dici plus quod sibi compatiat peccatum quod n̄ e compatibile cum illa dilectione Dei perfecta, et habet intentionem, qd displicentia de peccato e contritio formalis, de qua loqimur. Et Rº, qd operatur formalis, qd si aliquis sciens cogitationem et qd ē contra Deum, et illud ei n̄ displicet n̄ habet verum dilectionem Dei, qd hic n̄ compatit secum plus qd sit contra Deum, quem potius inclinat ad detestandum malum oppositum bonitati divinæ.

178 Et qd legit, qd dilectio perfecta Dei habet connexionem cum detestatione peccati mortalis necessaria, qd sicut superbia in bonitate excitat de excellencia aliena, qd ē diminutiva propriæ excellentiæ, ita etiam dilectio Dei inclinat, et excitat diligentem ad detestationem peccati, de quo quis recordatur, ut opposita divinæ bonitati, cui aufert excellentiam. Et patet simili: si quis diligit aliquem toto corde, et recordatur de iniuria Dei illata, n̄ potest n̄ tristari ratione ipsius amoris. Similiter qui diligit Deum perfecte, et recordatur de iniuria ei illata per peccata sua, n̄ potest n̄ tristari de tali iniuria. D. sequuntur Zumel, Aretinus, Bancratius, Faure, et alij passim.

179 Quæres 2º: an etiam in tempore martirij quando quis recordatur suorum peccatorum teneatur elicere actum contritionis formalis? — Resp. affirmative cum D. dist. 14 q. 1. in fine ubi asserit qd martirium sufficiat ad iustificationem, quando martiri n̄ occurrit peccatum, et n̄ habet spatium examinandi; in quibus supponere videtur, qd quando martir recordatur suorum peccatorum, tenetur formaliter dolere. Ita Vasquez, et Aretinus; cum quibus et alij debere advertendum, qd actu dilectionis martiri non sufficit ad obtinendam veniam peccatorum, n̄ ē necessaria contritio.

180 Quæres 3º: qd qui sine contritione formali fuit iustificatus gratiam Dei amissus oblivione aut inadvertentia invincibili peccatorum suorum teneatur postquam illorum recordatur elicere actum formalis contritionis, simulq detestationem habuit dicunt peccatum sanctissimum; negat Vasquez, cuius fundamentum est: qd praeceptum contritionis eo fine impositum est, ut ratio sufficiente remedium omni peccato; sed iustificatus adeptus est per formalis amorem Dei: ergo cessat praeceptum contritionis. — Contra: qd praeceptum contritionis n̄ ē impositum propterea ut ratio sufficiente, et etiam ut remittant peccata clarius: ergo quamvis iustificatus per contritionem teneatur contritione, tamen iustificatus extra sacramentum per formalis amorem Dei, n̄ tenebitur conteri.

181 Tamen cum D. Feli citato in 4º dist. 45 q. 3 in solutionem dicimus principali, respondemus affirmative. Nam is n̄ solum asserit qd viator tenetur contritionis quandocumque recordatur suorum peccatorum post remissionem, et etiam affirmat qd obligati essent ad hoc Beati ut si peccatorum suorum recordarentur, et gaudium beatitudinis illorum n̄ impediret. D. sequuntur contra multorum Ledesma, Thoma, Arminius, Conincus, Lessius, et ex nostris Aretinus et Fabr. Recentiores tamen communius ex recentioribus cum id n̄ teneri ex eo capite, ad qd potius recordat suorum peccatorum teneat elicere actum contritionis: nam illi hoc negant. Quod autem nobis fit dicendum circa hoc postea videbitur. Sed tamen tenetur qd iste pro qd cum perfecti

Sed

et naturalis gratiae ... necessariam reconciliationi, posito, quod electe non valeat obliviscendi ... non fuerit ad implendum, ad implendum cum primum possit, potest implicare cum primum peccata ... mentis occurrunt: ... teneat elicere actum contritionis. Et quidem valde consonum est rationi, ut ille qui alium offendit non solum eliciat actum amoris erga offensum, sed etiam quod exhibeat actum doloris, et contritionis de iniuria illata; ... qui Deum offendit ultra actum amoris debet ... conteri.

182 Ad ... Vasquez ... negat ... quia ... dilectionis Dei ... enim a peccatis in ordine ad Deum, quia ... contritionis est effectus ... dilectionis Dei efficacem, et contritionis ... ut ... andum ... cum primum possit, et cum possit ... cum primum peccata mentis ... beunt, in ... quod teneat elicere actum contritionis ... Ad ... quia sicut Deus dellet peccata ... cum ... itaque etiam ... ectionis ... Dei dimittit peccata cum ... poenitendi, ... [illegible]

Quaestio 2.a An detur praeceptum obligans ad poenitendum? Articulus 1.us Aliqua notanda ad resolutionem quaestionis.

Sermo in praesenti ... non est ... de sacramento poenitentiae, quod de hoc ... est ... praeceptum confitendi ...

183 ... in anno, ad quod praeceptum positivum Ecclesiasticum ... ad hanc determi... tempus ... Sermo in praesenti articulo ... poenitentiae quoad obliga... ... et abundantio, ... quod ... quod aliquando obligat ... accidens ... nimirum, quando ... aliquid sacrum ... qui ... cum obligat ... pecati m... ... virtutis religionis, ... virtutis ... qui ... ex officio ministrat. ... actum contritionis elicere ... gravibus ... tentationibus cum periculo labendi, nisi ... ab illo ... tentationes ... obligat ... ad poenitendum ... tentationes.

184 Nunc autem ut ... resolvatur ... praecepta divina ... alia affirmativa, alia vero negativa; negativa sunt, quae verbis negativis expri... ... ab actione; affirmativa vero sunt quae imperant aliquam actionem, ... ad ponendum aliquem actum. Inter haec praecepta haec datur differentia, scilicet, quod praecepta negativa obligant semper et quocumque differentia temporis; non solum quoad ... praeparationem, ... defectum, sed etiam quoad actum negativum. Sic ... praeceptum ... furandi obligat non solum ad nunquam ... habendum ... sed ... ad nunquam committendum furtum.

185 Praeceptum autem affirmativum obligat semper quoad praeparationem et affectum animi; non vero quoad exercitium actus affirmativi praecepti; id enim exigit tempore ... Ecclesia determinato. Sic praeceptum ... Parentes ... obligat quidem semper quoad illum animi affectum quo semper tenemur ... illos animi praeparatione, ... honorandi, ... et obsequium ... tempore ... non tamen semper obligat ad actum, sed ... pro illa temporis differentia, qua Parentes nostri ... nostro subsidio &c.

agenda aut agenda in quo sit aliquod praeceptum affirmativum, et negativum.

186 N. 2º quod praeceptum affirmativum importat semper negativum de non eliciendo actu contrario huic praecepto. Sic praeceptum honorandi parentes includit praeceptum negativum eos non contristandi, sive afficiendi illum verbis, et factis. Ratio redditur ab actu contrario. quia praecepta affirmativa non importarent negationem actus contradictorii, quia quidem praeceptum fidei illud includit negationem infidelitatis, hoc est, praecipit nos minus infideles habendo actus contrarios fidei, quia prohibet infidelitatem positivam; unde non prohibet infidelitatem negativam, aut privativam quae reperitur in illis quibus non affulsit lux Evangelii, nec quidquam de Christo audierunt. Similiter praeceptum de Deo diligendo includit negationem contrarii, de non odiendo Deum; non autem includit contradictorium, scilicet, nunquam esse non amantem Deum, alias deberemus continuum actum amoris Dei.

187 N. 3º: Praecepta divina posse impleri dupliciter, dicitur, quoad substantiam actus praecepti, et quoad finem praecipientis. Sic qui ieiunat in peccato mortali implet praeceptum quoad substantiam actus, nempe, quoad abstinentiam ab esu carnium, non tamen implet quoad finem praecipientis, scilicet, Dei intendentis ieiunium satisfactorium condigne vitae aeternae propter quam praecipit. ergo infertur quod duplex obligatio exurgit in quolibet praecepto alia ex parte operis, et alia ex parte finis propter quam actus debet elici.

188 Ipse noster Noster Vega libro 3º in Tridentinum Cap. 17 refert aliquos Catholicos dixisse poenitentiam non esse sub praecepto, sed solum esse primum statutum salutarium, seu conditionale, videlicet, quod ille qui peccabit mortaliter sicut non praecepto peccatum in puncto, sed post illud peccatum de quo non doluit. Unde ... omnis ... in omni schola tenetur, quod poenitentia obligat sub praecepto. Ex illis quod =

189 Dico: quod datur praeceptum de agenda poenitentia, ita quod peccator qui impleverit agere poenitentiam tempore quo tenetur illud exercere, committit novum peccatum. ita D. Th. ... Concilium Tridentinum ... 13 ubi ait: qui cumque ... amisit, tenetur de necessitate praecepti ... lex quoque ... adeum ... Probatur ex variis locis Sacrae Scripturae in quibus praecipitur poenitentia. Matthaei 3 dicit, poenitentiam agite. Marci 1º. poenitemini, et credite evangelio. Ezechielis 18. convertimini et agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris. Joelis 2º. convertimini ad me, et scindite corda vestra. ex quibus, et aliis locis frequenter repetitis in Scriptura constat praeceptum poenitentiae. ... infertur peccatum excusare omnes.

190 Ratio potest etiam probari: quia ex Scriptura constat poenitentiam esse necessariam necessitate medii ad consequendam salutem animae a minus, ut ex illo: nisi poenitentiam habueritis omnes simul peribitis Lucae 13º. ergo est etiam necessaria necessitate praecepti. patet: quia cum homo teneatur ad quaerendam sibi salutem aeternam, tenetur etiam ad media necessaria ... nemo vult medium necessarium, et nunc ad aliquem finem non valet efficaciter talis finis: ergo si homo habet obligationem curandi sibi propriam salutem, saltem ... obligatio ... obligatio poenitentiae, quia quidem poenitentia est unicum medium necessarium ad recuperandam gratiam amissam.

191 Quaeres 1º. in poenitentia quae dicit permanentiam in peccato ... quia non est speciale peccatum, sed circumstantia ... at dicunt ... poenitentiam ... speciale peccatum: ergo non datur tale peccatum. ... negando ...

qu tunc soly in pzynta faly nie speciale peccaty, qdo quis mail ni adueitenda obligaciony pzynkendi et accidit ex pzrsunt male zaqentima: tej zy g[ra]diaui xtit ta m[od]o in penitendy tali, in pzynta specialne peccaty, q[uo]d fugit pzzyszy pzyinkendi, q[ui] nulla ocasione przingalt obliat.

192 Dicy 2°. q[uo]d dicunt pzyszy pzynkendi, sequant, nuly ponad. g nauc pronicy peccaty mortale, q[uo]d e faity, q[uo]d vnicy peccaty morta lujs et quis ag nest. sequela pet: q[uo]d semper illi peccato dego[n] dolet, a dilligent omisiv pzinkendy, qzeint speciale peccaty, q[uo]d militaret in speciale pzzyty. = = Rp. admitendo sequelam, q[uo]d nil absurdi tiet q[uo]d todgnet pp[ter] 2plex peccaty, licet suffi-cient vnicy; q[ui] deinc hoc magis elus exercet diuina Justitia, q[uo] potiori jure tio-mys 2plex zey peny szeany addisceret.

193 Rp. 2° maxime pro senioris, n[on] facili potest q[uo]d dignet peccator q[ui] vno dumtaxat peccato mortali, licet omittat pzzyszy pzynty, vt si ad talima cau[sa]m sit peccaty dispendat vny zaoij et moriat ita, hic enim digna bit pp[ter] soly illud peccaty omissionis p[ro]p[ter] omisiony pzyszi pzynty, si qui dijvsu zaoy disp[en]dito impossibly obseruaa taliz pzzy di. = Quaeres 1°. ergo pzyszy to omia obliao pzyrzndy hoc, ultimo indis pozy di ad g[ra]g? = Rp. q[uo]d omit ni soly ex pzzyszy to positiuo diuino ut-
194 ditat ex glosij 2 sp. legis naturalis, p[er] ing ex pzzyszy to naruali. e D. 24. dij. 14. q. 1. ad 3am litera A, dspbr: q[uo]d dy nary obligatij vt tio apliunt media qz ll nezar-ria adfiry, qzy tenet acquirere sibij p[er] lege ad diaria e nezaria agnto peccatori ad acquirendy justificaoy, qzz nezaria vt dsegat beatitudie, qlzy q[ui] lbet tio tent sibi querare: ex ex pzzyszy to narali omit obligao ad moredy p[ro] ortati ad g[ra]g.

195 Quaeres 2°. ergo pzyszy to narali omiat tali obliao pzynkendi? Rp. omit ex pzzyszy to Charitij erga Dey, q[uo]d sunt ex hoc pzzyszy to tenemur dilige-ndey super o[mn]ia, ita tenemur eius maly aueresare, et ut hoc pzzyszy to oblat ad n[on] offendendy Dey, ita oblet dey reconciliaony. ilzoat tali obliao zaugz mag-dig zg amiug pzt pzynty (oblogit D.) ex pzzyszy to illo: diligis te ipsy: hoc e ex pzzy-szo chazty, tu minus ex cadie erga te ipsy tent seuu pezone gzg amiug. Daoe ela-tiva: q[uo]d si peccator tenet impedire primy maly dy naoy szeany lysgsit; multo magis tenebit auertere aeu ipso pzy diely maly; lysgsty Chazij ex ttc diry obliget erga se ipsy, qz erga proximy; p[er] tali maly szeany auertit p[ro]pt[er] ...ntg, vt teneris in modo offdiat abeo. zinlege quaniolij fusit a mio ly tatz, dm ly[cc]y v[erb]tai fuit neariad ttio: eg.

196 Item omit ex modiuo ad dui to speali dij ly erga Dey, q[uo]d tenent ex saniire indixig illaty d[e]o Dey, q[uo]d sial tiy iniuriary tent illi satisfacere qz pzyszy to, potiori jure q[uo]d Dey offensys e tenbit illi satisfare inq zy positbile fu-erit. = Szeny ni semper occurrunt in tlecimi vi d tihili, zaoe Dy peccatij pzynty tiet oy si tay malicis, q[uo]d potest peccator admittere obligaoy ex vno pzzyszy to, et ex alii, et tunc peccaty in pzynty soly habebit desorm ex motiuo animadueiso, dm ex alij

Art. 2[us] Angs dicty pzyszy to pzynty obliget statim ac admittit peccaty mortale?

197 Loquendo de praecepto poenitentiae agenda, quod magis videtur in articulis huius quaestionis determinandum, quod obligationem non apparet ex praecepto praedicto; Dicitur ibi Lo. q. 2. a. 1. quod peccatori post commissum peccatum ... tenetur a ... quod ... considerationem poenitere? Guillelmus Parisiensis, Thomas ... Major, Silvester, ... Soto, et alij docent praeceptum contritionis obligare statim ac commissum est peccatum; debent loqui eam quando non potest habere aliud medium recuperandi gratiam, ut Baptismum, ... ut ..., Martinus. Alij aiunt quod quamvis non obliget sic praeceptum, obligat tamen aliquos, nimirum Religiosos, et sacerdotes, qui cum hi magis ... et Deo familiaribus, ideo continuo post commissum peccatum tenentur illi reconciliari ... ita Bonaventura in 4. dist. 17. part. 1a. articulo 2o. Alij communiter negant. Pro resolutione articuli notandum est quod praeceptum ... ut diximus n. 187.

198 Pro quod D. T. et D. Thomas nihil de hoc expresse determinarunt, itaut ... de praecepto agere statim poenitentiam, ... solum ab illis fuit commissum, tanquam quod ... et decem; ideo opinio negans talem obligationem statim poenitendi ... communiter ... omnibus recentioribus, quod ex eo, quod aliquid sit ... et decem, non est ... praeceptum, quod potest esse consilium. quare resolutione dico: praeceptum poenitendi, seu eliciendi actum contritionis non obligare per se ad poenitendum statim, ac committitur peccatum. ita communiter D. D.

199 ... probatur: quod praeceptum de agenda poenitentia est praeceptum affirmativum: ergo non obligat pro quolibet tempore, sed solum pro determinato tempore. ... quod praeceptum poenitentiae est quod iubet elicientiam actus virtutis; sed actum virtutis iubet elici dumtaxat per praeceptum affirmativum: ergo ... apparet de aliis praeceptis affirmativis, quae obligant pro aliquo tempore determinato solum; ut constat de amore Dei, et sanctificatione sabbati, quae quidem non obligant ad actum eliciendum pro quolibet determinato tempore, licet ita obligent ad negationem actus contrarij, nam ut inquit ... semper oportet habere voluntatem confitendi tunc pro quo ... praeceptum obligat. immo sicut praeceptum audiendi Missam die Dominico, non obligat pro toto illo die, sed pro aliqua parte diei, quare potest differri ad ultimam partem temporis in qua missa celebratur. ita praeceptum poenitendi non obligat statim, sed pro illo tempore determinato, quod assignat.

200 Probatur 2o. quod ex opposita sententia sequeretur peccatorem peccare actualiter in singulis momentis in quibus posset poenitere. patet sequela: quod tenetur adimplere aliquod praeceptum affirmativum, quod si non adimplet peccat culpa actuali, quod est transgressor praecepti sibi praescripti; sed in opposita sententia statim tenetur poenitere prout ... et ... in singulis momentis sequentibus: ergo peccator continuo peccaret, si statim non poeniteret. quae sequela falsa apparet ex communi praxi fidelium, qui nec de hac dilatione accusant, nec confessores illos interrogant.

201 Nec verisimile est hunc defectum accusationis omnium ex ... perfectae ... conscientiae poenitentium, et confessariorum, aliquorumque culpanda esset Ecclesia, quae cognoscens hunc defectum accusationis, nec emendat, nec corrigit: ergo signum hanc accusationem non esse necessariam ad salutem. nec Religiosi ad hoc obligantur, quia ad id solum obligantur ... fideles ... et ... ad id quod fecerunt professi; ... statim ac cognoscunt peccatum confiteri: ergo. Hoc tamen debet intelligi de ... obligatione per se poenitentiae non autem de obligatione per accidens, nam sic est certum quod tenetur ... qui commisit peccatum vult statim ministrare, ... aliquod Sacramentum ... sacramentorum, tenetur confiteri; et etiam si habeat aliquod praeceptum particulare, aliam ... poenitentiam ... quod statim ac culpam committit; ... obligat poenitentia ... per accidens.

202 Dicuntur 1°: Sacra Scriptura phibet ad cunctis poenitentiam, ut Ecclesiastici 5° dicitur: ne tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem, subito enim veniet ira illius, et in tempore vindictae disperdet te. Et Apocalypsis 2°: memor esto unde excideris, et age poenitentiam, et prima opera fac, sin autem venio tibi, et movebo candelabrum tuum de loco suo nisi poenitentiam egeris: ergo lex haec praeceptum non licere differre poenitentiam. — Respondetur haec et similia oracula loqui de differendo, et sic loquuntur prosequendo, non loquuntur rigorose quod inmorigeretur, scilicet solum de illo tempore in quo adest obligatio poenitendi, in pluribus casibus datur aliqua obligatio, ut videbitur. Unde non debet dici in hoc sensu quod tardat poenitentiam, quia non dicitur aliquis tardare in aliquo faciendo, quando non facit quod potest; sed qui non facit illud, quando tenetur, et proinde non damnatur ergo, qui statim non poenitet, sed qui non poenitet, quando tenetur obligatus.

203 Primo: quia Scriptura aperte significat Deum indignari, et punire peccatores poenitentiam non agentes, ut constat ex Proverbiis 1°: vocavi vos et renuistis, extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret, despexistis omne consilium, et ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit. Et Divus Paulus ad Romanos cap. 2°: ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? secundum autem duritiam tuam, et impoenitens cor thesaurizas tibi iram in die irae: ergo. — Respondetur quod ex his loquitur de peccatoribus, qui differunt poenitentiam, tenendo actu affectum erga peccatum perseverando, quod quidem est damnabile. Et Respondetur. Scriptura intelligenda est de peccatoribus perseverantibus in actuali peccato, vel prosequendo eadem opera prava, ut constat ex verbis antecedentibus textus. In loco citato Proverbiorum, antea dicitur: unusquisque illi ea quae sibi noxia cupiunt. Et Divus Paulus similiter antea dixerat: existimas hoc qui iudicas eos, qui talia agunt, et facis ea, quia tu effugies iudicium Dei. Ergo constat quod non loquitur Scriptura de illo qui statim non facit poenitentiam, sed de persistentibus in actuali peccato.

204 Secundo dicitur: non solum Scriptura, sed qui usum patres et Patribus; Divus Augustinus ex diversis oraculis docent obligationem statim poenitendi, et asserunt poenitentiam prorogatam fore in nutilis, nam Divus Augustinus [illegible] libro 5° homiliarum homilia 42 docet poenitentiam [illegible] valde dubiam, et alibi quod poenitentia sera raro vera. Divus Gregorius libro 10° in Ezechielis homilia 11ª ait: peccatum quod per poenitentiam non deletur suo pondere trahit ad aliud: ergo qui statim non deletur est in probabili periculo committendi aliud; ac proinde tenetur statim deponere, ut non peccet mortaliter, quia peccatum mortale est in periculo peccandi mortaliter. Et illud Ecclesiastici cap. 3°: qui amat periculum peribit in illo; sed qui deinde non tenetur est in periculo incidendi in aliud peccatum mortale: Ergo, Gregorius: ergo quod obligatur tenetur poenitere.

205 Respondetur Divus Augustinus, iuveniens ibi solum arguere eos qui poenitentiam nimis differunt prorogando usque ad mortem. Unde dicit: et septimo ait: Poenitentia quae ab infirmo petitur, infirma est, quae a moriente petitur timeo ne et ipsa moriatur. Et ait: [illegible] non autem significat statim faciendam a peccatore post commissum peccatum. — Ad Divum Gregorium respondetur quod licet peccatum suo pondere, tamen manere subito pondere non est probabiliter obligare, nisi quando urget propter periculum mortis. Et ad reliqua adducta ex auctoritate dicitur: magis est peccatum mortale in periculo primo, et imminenti peccati mortalis, ideo maxime obstans: unde si quis agnoscit sibi non iam minere proximum lapsum ex dilatione poenitentiae, si scilicet recusare differendo poenitentiam usque ad tempus praeceptum; quia nisi ita pondus peccati inclinat ad aliud, quod semper quod differat poenitentiam et novum peccatum, et maxime pondere inclinat studendo ad peccatum, quamvis, aut aliud peccatum committeret; et tamen non est peccatum illa dimittendo, necessaria pondus, alias non posset hoc sic iustificari [illegible] illa dimittendo.

206 Dices 2°: ex proposito negativo tenemur non permanere in peccato ex illo Psalmi 36: decli-
na a malo et fac bonum: ergo — nego ant. nam ibi solo est, legit; quod solum legit dam-
nosa e peccatis, ago dico mus directione, o per manentia in peccato non est nobis peccatum
dicitur: sicut peccatori eligere non nunc actus: nolo primam re in statu peccati. ===
Si q[ua]s q[uo]d si prius intelligat primum in actu peccati meo, sed in peccato actuali, id non licet;
quod est intrinsece malum; si intelligat nolle eligere actum contritionis dilectionis, dico ad omnino
quod id nequid in sit omni contradictorio, videlicet, quod non dicam quoad ad illis legistum, quod
illi non exhibet' talis dilectio.

207 Dices 3°: ex negotio negativa obligant semper et pro semper, ergo ex proposito
negativo tenemur non esse inimicus Dei, sicut tenemur non esse per peccatum: ergo tenemur
statim illud, statim peccat, dicitur dilectio vitiosum. ═ Pro responsione noto quod tripliciter
dicitur quis inimicus Dei. 1° active, quod, scilicet, habet Deum odio habet. 2° passive, quod,
scilicet, odio habet a Deo. 3° demeritorie, quod, scilicet, dignus est quis ut odio habeatur a
Deo. nunc dicitur maior: ex proposito negativo tenemur non esse inimici Dei active, concedo. quod
tenemur Deum nunquam odio habere. passive aut demeritorie, nego. quia vitare hanc in-
imicitiam non est in nostra potestate, nisi mediante actu perfectae quae statim non tenemur
exercere.

208 Si 3a: qui Deum non amat eum odio habet; sed hic est in peccato Deum
non amat: ergo odio habet; et loquitur non tantum passive, sed etiam active est inimicus Dei. =
Resp. nego maior, quia aliud est Deum non amare, et aliud illum odio habere, alias homo qui
est in gratia, Deum odio haberet, non quando non diligit actu, quia
non est semper in actu intimo amoris Dei. Non ut diximus licet praeceptum affirmativum de
Deo diligendo includat negativum de actu contrario, sed, dein habere odio aliquando;
tamen non includit negativum de non actu contrario sit, nunquam non amabis Deum, hoc est,
semper amabis; et ideo licet differens per negotium non habeat actualem amorem Dei, non tamen
habet illius odium. Si et aliquis: nolle amari a Deo opponitur amori Dei; sed ille

209 perseverat in peccato non vult amari a Deo, non in eo statu &c. quia ille
Deo est abominabilis impius, et impietas eius: ergo. ═ Resp. maior: nolle ama-
ri a Deo praecise positive, quo quis aspernetur divinum amorem, opponitur amori
Dei, concedo. praecise negative per sua pernitiosa actus, quo quis sciens se non esse in ami-
citia Dei, negligeret sese removere ab eo statu, quo promeretur divinum indi-
ignationem, nego maior. quia non prohibitum per praeceptum de Deo diligendo perseverare in eo
statu peccati, usque ad tempus praecepti, quia cum sit affirmativum praeceptum amoris Dei non ob-
ligat semper et pro semper.

210 Si instabis adhuc: saltem in illa dilatione peccati sine rationabili cau-
sa repugnat rebellis Deo debitum, ut filius qui grauiter patrem offendit, aut se-
dicius dominum, si absque rationabili causa differrent exorare veniam et reconciliationem, dignus ad in-
dicium tempus, certus est quod eius magis animadversionem provocarent: ergo adest maior
peccatum aliquid urget. — Resp. negando ant.; sit sermo de noua offensa; neque exem-
pla statim satisfaciendi, nam hominibus non iuvent descendit, ... peccatum in intrinseco
... dum videant externa ... veniam, quando non adest causa differendi, iudi-
cium erga homines, non possunt videat conda homini, dum non cesat avolare li-
bera peccati non habet erga illum non eius dissimilis, ex eo, quod manet habitualiter alioqui
dum in peccato.

211 Dices adhuc: nullus remanet in peccato habituali, quin displi-
ceat in eo, non displicet placet, qui diu ei non displicet, et non displicet, dum non dolet in eo misero
illius.

illud, si dispensa ergo peccatis obocat in donacy stinij: sed differre penitentiam. ad- gradiendum statim in peniteri. — Casus 2º mari[?] nulus tenetur in pe[?] habituli quem displaceat mihi pro novo voluntatis, a aset velut peccaty, dipsy agitet, ng. quem displaceat pro nemos actus de scientie, dodo parvy non eximi vai[?] hic coai pec- caty ni displicat: ea placet. non valet enim, quam plauere, displicere, dat non dis- plicere priorisas actus.

212 Casus 3º: religiosus tenetur tendere ad perfectionem: sed quod in peccato mortali non tenetur ... statim dicitur. — Respondeo ... tenetur tendere ad perfectionem ... velit ... prudiste- riam, et ex propria voluntate, dico. ... in casu de ... remansy

213 Casus 4: ex ... adhibere ... primo peccanti: ea potissimum ... subveniri ... remedium ... in mari ... Resp. ... Soly quo adest periculum relapsy, et ... statim ... grave peccaty, ... materia correctionis ... faciendo non peccaty ... ... non tenemur illis monere, ut se liberet ... ... peruulsi ... si autem aliquis corrigit statim post peccaty, exit hoc periculum, ... posita potestate ... opportunitas.

214 Casus 5º: qui inudit in corpus ... corpy, aut accipit vulnus ex- obligat ... dilectionis suy, ... non occidis, tenetur statim adhibere medicamenta, ne vitam amittat: ea potius ... accepto vulnere le- tali animy pro peccatis tenetur adhibere medicamenta ne vitam ... perdat. ... ... Dny vitæ corporis, sicuti Dny vi- tæ spiritualis, ... potest ... ... se liberare ... gravi morte ... ... in ... potestate liberari quovelit ad ... gravi corporali.

215 Resp. 2º ... statim adhibere medicinam ... ... periculy ... curandi, ... non tenetur statim adhibere remedium, nisi immineat grave periculo, ... pro differenti ... grave periculy, et relapsy, et ... quique ex pluribus peccat- ... ... qui statim post peccaty ... ... Salvim in pa- ... ... potest differ- ri. quibus potest addi ... tempus praefixy curandi corporis, seu ... assignat tempus in quo debet mederi.

216 Casus 6º: qui abstulit proximo famam, et ... tenetur statim restitue- re ... qui Deus offendit tenetur ipsi satisfacere media ... — Resp. ... Resp. ... ... primo ut ei detrimenty illaty augeat ex dilatione re- stitutionis, dico. ... tali periculo tenetur statim restituere, ... Unde si est periculy ut violao divini honoris augeat per dilationem ... ut si ... apparent ... doctrg, tenetur statim ... ... doctrinæ ... revocare, ... si similis tali periculy immineat, ut ...

217 Resp. 2do aliquando ante augmentum aliquod agnitum sequitur creditor ex dilatione restitutionis, tenetur statim restituere, quando vero non sequitur, neque consequenter cum debitor non sequatur notabile damnum ex dilatione agentis, sit quod statim non teneatur hoc poenitere. — Resp. 3tio quando debitor non male fecit dilationes restitutionis, ergo tunc non tenetur statim restituere, et debitor nunquam fecit dilationes poenitentis, et convenit DD.

218 Resp. 4to quando maneat cogi admisso ante dispartio, quia hoc per ablationem sibi facta non solum laedit actualiter quando sibi aufertur fama, sed etiam quando eam non reddit; unde non solum usurpatio, sed etiam non restitutio tempore possibili opportuno est contra iustitiam, quia per dilationes restitutionis rei ablatae, patitur nova damna iniuria debitor; quam quidem cogitur carere aliquid sibi necessario, tunc: debitor autem solum offendit per peccatum actuale, quia tunc solum fit contra aliquam virtutem, aut per propositum illius; non autem offendit de novo per perseverantiam in culpa, quando non est contra aliquid praeceptum ipsius Dei.

Art. 3us. An praeceptum displicendi de peccatis obliget quoties memoriam occurrit. +

219 Ante resolutionem adverto, quod recordatio, seu reminiscentia peccati potest esse duplex, alia completa, et deliberata, quae quando voluntas ex electione cogitat de peccato commisso, vel si ex accidenti contingit talis recordatio, voluntarie et deliberate sistit voluntas in tali recordatione, quam appellant theologi recordationem practicam: alia est incompleta, et indeliberata, quae solet speculativa appellari, et est quando quis recordatur peccatorum non ex electione, sed ex accidenti, et ex surreptione, et primis motibus, et transit rapide absque discussione naturalis actus, et tota difficultas solum de recordatione completa; non quando quis indeliberate recordatur peccatorum, conveniunt res, quod tunc non obligat ad contritionem, hoc notato communis sententia neganda est contentionem.

220 glo. pia, et magis recepta deducitur 1o ex D. Th. et plurib. locis, suo docet, D. Th. loquitur, quam plures, ut Ricardus, Gabriel, Paludanus, Silvester, Cajetanus, Brancatius, et Scoti passim, quibus P. Faber adducit debitum Bog Venturi, et Anglicum praeceptorem. Verum quidem est (ait Brancatius) quod isti praeceptores theologi non sunt intelligendi de actu contritionis perfectae, sed discriminatim, scilicet, et de actu perfectae contritionis, et imperfectae, alias frustra esset institutum poenitentiae sacramentum, nisi semper accederet hoc sacramentum, et ad hoc tenerentur, quoties peccatorum recordantur, et hoc satis congruum, quia sicut illa praecepta summarum, seu positiva obligant ad actus perfectissimos qui reperiri solent in illa virtute, ita dicere de poenitentia debet dici in nostro casu, nempe, quod non obliget in illo ad perfectionem actus poenitentiae qualis est perfecta contritio.

221 2o ex Scotistis + Suo in lectura indirecta sententia illa sequimur cum D. Sti. et alios: et sunt aliqui recentiores: quoties complete et deliberate hoc recordatur peccatorum: et ratio D. Sti. quia peccator cogitans deliberate, lucr-

liberè et electivè de peccato, vel delectatur peccato, et sic habet intentionem; vel complacet in peccato, et sic committit nobis peccatum, vel nec complacet de illo, nec de illo displicet, et sic committit peccatum omissionis, aut dicitur tunc quod stante cogitatione practica peccatorum non videt posse voluntatem ab omni actu cessare, et manere negativè se habendo; quod adversarij non admittunt pro hoc omnis voluntatis. Tum quod non potest oportere unius temporis assignari ad conteri de peccato, quod quando quis eorum recordatur complete, et expressè cogitat illa, quod peccatum commissum nunquam magis malum, et odiosum potest apparere quam in tempore talis recordationis completae.

222 Dices 3.o 1.o: non est unde colligatur talis obligatio, quia ut diximus praeceptum contritionis est affirmativum; sed praeceptum obligat practicè obsequiendum statim ac menti occurrit, est praeceptum negativum: ergo etc. = Respondeo negando assumptum, quia lex naturae id praecipit; quae quidem est principium primum iuris luminis naturalis, bonum esse amandum, et malum fugiendum. Et non obligat semper ignorantiam boni, et mali, sed tempore recordationis. Nec obid est praeceptum negativum, nec ei simile in omnibus, quia praeceptum negativum obligat pro nullo instanti potest admittere contrarium; affirmativum verò potest, quia non obligat quis in omni momento, et hora adeo in actu poenitendi, sed solum quando peccator cogitat de peccato commisso. Insuper praeceptum negativum obligat semper, et pro semper; et non est sic praeceptum poenitentiae, quia habet quasdam circumstantias, quae obligat quando illi accidit, et extra illa minime obligat. +

223 Dices 2.o: si non obligat statim poenitere, ut diximus in illo praecepto, quomodo obligat poenitere cum occurrit peccatum memoriae? Et quidem non potest poenitere peccator nisi occurrat peccatum memoriae: ergo si statim non obligat, nec etiam obligabit, quando post occurrit memoriae. = Respondeo quod resolutio in illo praecepto debet intelligi in hoc sensu, scilicet, quod non tenetur peccator post commissum peccatum ad faciendum exactè ment de peccatis commissis, statim ac peccavit, et procurare recordationem eorum, et deinde illis poenitentiam agere; non autem diximus quod quando illa peccata menti occurrunt etiam tunc non teneatur peccator ad poenitendum.

224 Dices 3.o: quando peccata occurrunt memoriae potest homo se divertere ad alia, nec placendo, nec displacendo: ergo non tenetur elicere actum poenitentiae. = Respondeo verum esse; cum tamen peccavit quia non satisfacit legi naturae, omittendo quod tunc debet.

225 Dices 4.o: quia fideles communiter non iudicant habere obligationem ad hoc, nec de hoc peccato omissionis se accusant, nec confessarij de illo interrogant: ergo. = Respondeo negando assumptum, quia regulariter poenitentes capaces se accusant saltem implicitè; nam quando quis expressè recordatur peccatorum, vel ei placent, et sic de tali complacentia se accusant, et confessarij de hoc interrogant, et confitendo complacentiam satis exprimunt omissionem displicentiae, vel ei displicent, et tunc satisfaciunt praecepto. Vel potest dici quod qui de hac omissione non se accusant sequuntur in praxi opinionem contrariam.

226 Sed instabis: ergo saltem illi qui se divertunt ad alia quando occurrunt peccata tenebuntur confiteri talem omissionem. = Respondeo quod raro evenit, et quando evenit inquirunt in confessione se non respondisse divinae vocationi de poenitendo. Vel ignorantia excusabit eos, vel sequuntur aliam opinionem.

227 Dices 5°: poenitentia semel obbat erga eadem peccata: ergo semel habita poenitentia liberat hoiem a poena aeterna, et fit amicus Dei, et consequenter non tenetur eliciere poenitentiam quoties recordat peccatorum. = Vel tunc hoo remissum peccatum tenentur recordari dictum ad dolendum, quod est falsum. = Resp. 1°. quod involve articuli potest tantum intelligi de peccatis non dum remissis, ut tenent omnes quos flum, et sic non tenet argumentum. = Resp. 2° quod est verum, quod poenitentia semel oblat ad impetrandam veniam de peccato; at vero ut nobis non amittat peccatum, oblat ad poenitendum, quando ex electione recordat: et hoc non est maximi ponderis, quia non dicimus quod tenerat prae et hanc procurare recordationem; sed solum, quod per accidens obligat, facta, scilicet, suppositione, quod ex aliqua occasione peccata dimissa rediant ad memoriam ut practice detestanda; non si non remissa non tenemur recordari, potiori iure ergo remissorum non tenebimur procurare recordationem.

Art. 4us. An praeceptum poenitendi obliget diebus festivis?

228 Maxilius, Vigerius, Pruy de Soto, Angelus, et Sylvius Antonius tenent praeceptum affirmative, quatenus affirmant hoc oblari singulis diebus festivis ad diligendum Deum super omnia; immo et D. Thomas Sti solet tribui haec sententia, dictus citant in 3°. de 23a. § et, vel in quaestis ad 2um, sed immerito, non ibi non afirmat D. Thomas oblari ad diligendum Deum singulis diebus dominicis, sed ut notat Cabellus in illo scolio D. Thomas ibi solum loquitur dumtaxat, aut de congruitate tantum. Sic enim in ait: quando autem hoc (scilicet, praeceptum dilectionis erga Deum) forte determinatur ut hoc illud praeceptum divinum sanctificat sabatum. Contra tamen Sa. D. D. tenet praeceptum praeceptum non oblari singulis diebus festivis. et probatur: quia sine fundamento astruit talem obligationem, quod quidem nec ex praecepto aliquo, nec ex traditione constat de recta praxi: ergo

229 Sed obiiciunt Sectatores Sententiae: festorum observatio ordiat ad sanctificandam animam: ergo tunc oblat poenitentia. Probatur Consequentia: quia per poenitentiam sanctificat animam. = Resp. neg. do consequentiam; quia finis extrinsecus legis non cadit sub lege, ita ut adimplet lex faciendo illud quod praecipit licet alium finem alegislatoris intentum non sequitur, ut patet in ieiunio, cuius finis extrinsecus huius praecepti est mater radio carnis, et tamen licet haec non sequitur implet praeceptum qui abstinet; sic similiter in proposito, et si medio praecepto sanctificandi sabati intendat iustificatio; tamen ista non praecipit, sed solum auditio missae, et cessatio ab operibus servilibus.

Art. 5us. quo tempore determinato oblig- et praeceptum poenitendi?

230 Difficile est assignare tempus determinatum in quo obliget istud, non valde vari- antur DD. Ego tamen cum aliis tertio dico, quod loquendo de obligatione per se oblat hoc praeceptum in articulo, aut periculo mortis, tertio et in tertio intelligendum, si non habeat aliquem affectum nobiliorem erga Deum, ut dilectionis Dei perfectae, aut vel elevatum ad tem- pus ultimum et vehemens desiderium martirii. Probatur 1a. quia post mortem non dat locus poenitentiae, et quam indignat, qui tunc non agit poenitentiam. periculum enim mortis = illud

exilium in quo non venit, vel alterius; sed plerumque solet contingere in mari, ut in bello, et in
longa, et periculosa navigatione, quae dicitur periculum morale vitae, quod quidem aequivalet
supremo mortis articulo. Dico ergo quod hoc praeceptum per se loquendo obligat praecise an-
231 te articulum mortis. Probatur, quia praedictum praeceptum fuit impositum non solum ad bene
moriendum, sed etiam ad bene vivendum: ergo obligat ante mortem. Lugo, et alii assignant spa-
tium trium, vel quatuor annorum; at verisimilius est quod pro diversitate status personarum,
aut circumstantiarum est tradendum plus, vel minus temporis, sicut in materia [illegible]
[illegible], v.g. dilationum votorum &c. fieri solet. Unde magis debet coarctari pro re-
ligiosis, quam pro laicis ratione status, et conditionis personarum; et ita quaelibet horum dilla-
tionum est relinquenda arbitrio prudentis viri. Delgadillo ait quod ultra unum an-
num non est differendum praeceptum contritionis, quia hoc tempus taxavit Ecclesia circa
praeceptum confessionis, quod est simile praecepto contritionis, et supplet eiusdem formam, scilicet recupera-
tionem amicitiae Dei. Castropalaus obijcit: solum videtur contra charitatem erga
232 Deum, aut contra rationem, vel contra dilectionem sui permanere in statu sub inimicitia
Dei, et in periculo aeternae [?] damnationis; sed hoc solum contingit in morbo, vel periculo mortis: ergo solum te-
netur obligat praeceptum contritionis, et non in vita. — Respondeo distinguendo minorem: hoc contingit in re-
tinendo [?] in articulo mortis, concedo; in periculo, nego minorem. Verum est quod diutius ma-
net in aeterno sub inimicitia Dei, et in perpetuum statum qui in morte non elicit
contritionem; sed qui per longum tempus differt exire a culpa mortali exponit se
~~manendi~~ periculo manendi in statu sub inimicitia Dei, tunc, quia exercet in-
in dispositionem ad gratiam per nova peccata, in quae labitur, tunc propter majorem in dura-
tionis conditionem, tunc quia se exponit periculo mortis repentinae. Unde oritur con-
trarium inimicitia Dei, et sibi debitum poenae aeternae. — 2° Respondeo negando majorem: quia
semper est divisionem rationi, et contra charitatem erga Deum, et se, esse sub inimicitia Dei, sicut
fit per peccatum actuale; licet non quaecumque permanentia in peccato reputetur
prudentibus culpa gravis, sed solum illa, quae durat per aliquod tempus, ut est trium, vel qua-
tuor annorum. Obligat etiam per accidens plures praedictum praeceptum 1° in receptione
233 et administratione sacramentorum; item: quando urget aliqua vehemens tentatio, et imminet
periculum peccandi, quia quidem tunc detestatio non solum revocat a titillatione concupiscentiae,
sed etiam conciliat nova auxilia gratiae quibus evanescat periculum. Item obligat in
casu publicae necessitatis, quando, scilicet, timetur probabiliter Deum punire communitatem
propter peccata, quae sunt propter aliena peccata, nam tunc unusquisque tenetur se disponere pro-
prios ad placandam justitiam divinam, quia quidem hoc dictat lex, et amor erga commu-
nitatem, quia membra debent esse sollicita pro invicem, nec non etiam pro toto corpore com-
munitatis, ut membra. Alii addunt, quod quando instat praeceptum annualis confessionis, si ob aliquod
impedimentum non potest confiteri obligatur ad contritionem, quia praeceptum contritionis est subordi-
natum praecepto confessionis in lege evangelica. Sed Suarez, et alii hoc negant, quia
praeceptum confessionis est praeceptum Ecclesiasticum, et Ecclesia solum obligat ad actum exter-
num, et per concomitantiam ad internum; et ita quando quis excusatur ab opere externo
non propterea obligatur ad aliquem internum aequivalentem. ———

D[ubiu]m 3[tiu]m Aliqua dubia circa contritionem resolut[a].

234 Primus quaeritur ... an in contritione sufficiat attritio cum sacramento poenitentiae? Valentia Valentia
disp. 7 q. 8. de contritione, ait quod in nullo casu in quo oblatum praecept[u]m contritionis, potest suffi-
cere attritio cum sacramento poenitentiae, et addit, quod posit confessio tenetur peccator elicere
actum perfectae contritionis. fundamentum eius est: quia hoc praeceptum poenitentiae intelligitur in-
ceptionis de actu perfecto poenitentiae, qui est contritio; sed praeceptum unius actus non ad-
impletur per alium: ergo sicut praeceptum confessionis non adimpletur per solam contritionem, ita nullus
praeceptum contritionis impletur per attritionem cum sacramento poenitentiae.

235 Communis tamen sententia tenet, ad remissionem peccati sufficere attritionem cum sacramento, et
propter hoc peccatorem non teneri praeter extra praeceptum poenitentiae ad contritionem. ita Can-
nus, Navarro, Suarez, Vasquez, et alii communiter. et ratio a priori, est voluntas Christi
qui in lege Evangelica commutavit praeceptum contritionis in praeceptum confessionis, adeoque
ideo in omnibus casibus in quibus antea obligabat contritio, nunc per sacramentum poe-
nitentiae suppleri potest; et propter hoc non dicitur quod praeceptum contritionis fuit dispensatum,
sed solum commutatum. patet ergo: quia esset necessaria contritio post sacramentum poenitentiae, igitur
sacramentum poenitentiae remitteret peccata in voto contritionis, quod est falsum, quia potius con-
tritio remittit peccata in voto confessionis, ut constat ex Tridentino S. 14. Ca-
pite 4°.

236 Ad quod pertinet ad fundamentum allatum in oppositum: non praeceptum ... lo-
co citato rationem poenitentiae legitimae et perfecte non solum intelligitur contritio, sed etiam attritio
cum sacramento poenitentiae, et ad quodlibet istorum dicimur obligari in lege Ev-
angelica. Unde quando praeceptum poenitentiae potest adimpleri per attritionem cum sacramento,
non est dolere praeceptum contritionis, sed tantum facit quod contritio non sit determinate ne-
cessaria, cum adimpleri possit per attritionem cum sacramento, quod quidem est nobis rem-
edium, ad faciliorem medelam peccatorum, qua carebat lex vetus. quaeritur 2°

237 2° quaeritur: an tali tempore in articulo mortis teneamur elicere actum
contritionis, quamvis facta confessio cum attritione. Affirmant Sanchez, Granadus, et +Alia
Valentia. Fundamentum est: quia homo non potest satis scire an sit in gratia, et in super
potuerunt esse aliqui defectus ex parte confessarii, vel ex parte poenitentis, ratione cuius fun-
daretur sacramentum; ideo tenetur homo multis modis procurare sufficientes, ut tutius ab h-
ac vita discedat, et proinde tenetur elicere contritionem, quod est tutius.

238 Confirmatur: quia non est omnino certus actus cognitionis ... sufficienti
sacramentum; et ideo dicitur aliquis ... moralibus sufficiat sequi opiniones probabiles in
in ... extremo mortis periculo tenetur homo remedium tutissimum adhi-
bere, saltem ex praecepto charitatis ex parte sui.

239 Tertia sententia ... disp. 49 q. 2ª in calce oppositum tenet ... quam
sequuntur communiter recentiores, Faber, Lainmann, Lugo, et alii passim.
Probatur: quia Tridentinum S. 14 Cap. 4° ... docet contritionem perfectam cum attritione cum
sacramento poenitentiae sufficere ad iustificationem, absque exceptione alicuius casus: ergo
illo dicitur quod etiam in casu mortis sufficit attritio cum sacramento; et consequenter non tenetur
ad contritionem. — Confirmatur: quia non magis obligari ratio ... sufficiat ... sufficiat in aliis ... tem-
poribus ... attritio cognita cum sacramento poenitentiae, ergo non sufficiat in articulo mortis; ergo ...

[illegible] [illegible] in tali [illegible] valere in illo articulo, [illegible] maliciae [illegible]. [illegible] valde durum esset si hoc sacramentum in lege evangelica fidelibus [illegible] in tempore necessitatis, [illegible] non [illegible] sicut in lege veteri.

240 Ad oppositum [illegible] nat quod in articulo mortis tenerent fideles ad [illegible] [illegible] defectum qui [illegible] accidere [illegible] periculi [illegible] essent obligati, et [illegible] extra mortis articulum obligarent, [illegible] possint [illegible] dingere defectum [illegible], quia potest [illegible] alquis defectus in eliciendo [illegible] in [illegible] sacramenti, quia potest elicere [illegible] naturalis; [illegible] penitens satisfacit [illegible], [illegible] moraliter [illegible] [illegible] defectus [illegible] sufficit bonae fidei in [illegible].

241 Ad [illegible] neat [illegible], non est [illegible] satis certum sufficere attritionem [illegible] sacramenti [illegible] in [illegible] falsum, quod teneat hoc sub [illegible] eliciendo [illegible] in articulo mortis, [illegible] sufficit [illegible] eliciat [illegible], et [illegible] quia [illegible] [illegible] oportet [illegible] et hoc maxime [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] omne dubium [illegible], non nemo scit, [illegible] [illegible].

Dico: in articulo mortis tenentur [illegible] eliciendo actu amoris Dei;

242 [illegible] actus includit virtualiter [illegible] [illegible] [illegible] eliciendo actu dilectionis Dei in articulo mortis, [illegible] [illegible], [illegible] caritatis; et [illegible] obligatio [illegible] [illegible], qui nunquam peccabit. Unde quando peccator habet certum studium moralis [illegible] peccata ei essent condonata per confessionem sacramentalem, non esset opus, quod haberet detestationem suorum peccatorum, licet esset opus, quod eliceret actum dilectionis Dei, propter praeceptum caritatis.

Sectio 3.a De efficacia poenitentiae suppositio Dni hoc ad deletionem peccati.

243 [illegible] Chrisostomus sermone de poenitentia summis laudibus efficaciam virtutis [demonstrat] poenitentiae [illegible] maxime ad remissionem peccatorum [illegible], ideo de efficacia poenitentiae ad deletionem peccati erit sermo in hac sectione. Variae in hac parte solent ab auctoribus excitari: [illegible] quaeritur: quomodo poenitentia causet remissionem peccati? [illegible], illa causet physice efficienter, et in genere causae formalis [illegible] [illegible] formaliter: [illegible] [illegible] efficienter physice, nec formaliter causet remissionem [illegible] ut causa dispositiva et moralis, [illegible] peccator [illegible] moraliter [illegible] remissionem peccati, [illegible] ex natura sua [illegible] pacto, et ordinatione divina, in [illegible] Deus [illegible] remittere peccata vere contritis; [illegible] ab hac [illegible] [illegible] abstinemus, ut alia utiliora [illegible] [illegible]

Quaestio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quomodo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ...

244 Resolutive quoy noto 1.º circa hoc fuisse nonnullos haereticos, 1.ª fuit Novatianorum, cuius Autor fuit Novatus, asserentes quod peccata commissa post Baptismum esse omnino irremissibilia, asserentes quod nihil omnino peccatoribus suffragari. Narrant Divus Ciprianus libro 1.º epistola 1.ª Eusebius libro 6. historiae ecclesiasticae, et Divus Hieronymus contra ad marcellum. 2.ª fuit quorundam Iudaeorum asserentium quod 3.us peccatis commissis post acceptam remissionem, esse remissibile, num.º 4, 5, et, quod firmabant ex Capitibus 1.º et 2.º Amos, ubi Deus testatur sed donaturum 3.us peccatis, non vero 4.tum.

3.ª fuit Armachani libro 9 de quaestionibus Armenorum Cap. 27. ubi docet aliquos viatores ita esse obfirmatos in malitia, ut non

245 possint salubriter poenitere; quia ad modum Apostoli confirmati in gratia tunc nullo poterant peccare mortaliter. 4.ª sententia fuit quorundam haereticorum esse certum numerum peccatorum, quem qui impleverit, ultra praescriptos ordinarios iustitiae divinae et misericordiae leges non potest aliquo vel unico peccato, et sic in deus absolvavit et cursum huius vitae, et statum viatorum. 5.ª fuit Lutheri docentis omnia opera nostra esse peccata, Deo volente et consentiente Deo ut Autore; caeterum quod talia peccata non imputet alteri ad poenam propter peccatum delictum. 3.ª quos omnes ut Catholici procedamus.

246 Not.º 2.º haereticos sermo de poenitentia Sacramentali, sed de poenitentia quam Theologi appellant poenitentiam cordis: quae ubique est duplex perfecta, scilicet, et imperfecta. imperfecta dicitur talis non quia mala, sed quia absque Sacramento poenitentiae est insufficiens ad remissionem peccati mortalis. perfecta dicitur talis, quia sufficit ad remissionem peccati mortalis cum voto recipiendi Sacramentum poenitentiae. et haec dicitur perfecta contritio; altera vero imperfecta poenitentia. Utrum autem haec poenitentia valeat ad remissionem cuiuslibet peccati non obstantibus gravibus, negat Lutherus, ut patet ex articulis damnatis a sacra facultate Parisiensi, et a Leone 10 Pontifice maximo: qui fuit Coronatus anno 1513.

Not.º 3.º aliquos esse peccatores ita in malo obfirmatos ut

247 poenitentia licet non sit eis impossibilis, est tamen factu eis difficilis, quae difficultas oritur tum ex parte peccatoris, tum obdurationis deliquendi 2.º obduravit Xpus illius f berbiorum 28. Peccator cum in profundum malorum venerit, contemnit; quia ex actibus pravis tam ingerit nobis naturam, ob quod peccatorum quasi naturalem inducit et velut agentia naturalia fert se in peccatum, quo vix possit recedere. + Xpus illud hiere m. 13.º si mutare potest Ethiops pellem suam, aut pardus varietates suas, et vos poteritis bene facere cum didiceritis malum. Tum ex parte Dei qui juste puniens peccatores ob more disrabatos obliviones quae ius salutis, denegando ipsis auxilia specialia ad poenitentiam de quo ipso Dei nuadem xita.

Resp. notandum Catholicam dico: nullum esse peccatum mortale

248 quantumvis gravissimum quod non possit deleri per poenitentiam perfectam dum est in statu viatoris peccator. Probatur ex variis testimoniis Sacrae Paginae inquibus absque ulla exceptione promittitur venia peccatorum vere poenitenti. Sapientiae 11 dicitur: misereris omnium quia omnia potes et dissimulas peccata hominum propter poenitentiam. et Ezechielis

Sicut impius Cessavit ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum eius non recordabor: et subdit: Justitia volutatis meae est maximum: sicut dicit Anselmus, quod dum clerus abstinet ab operibus vitiis suis et vivebat, quia Christus crucifixus sitio, et sit praecepta agentes de vitio, peccata sua ei remittentur.

Probatur ex Ecclesiae, et 29. bus: quia in documentis Jubilaei Innocentio

249 3. cap. Firmiter de summa Trinitate, dicitur: Si post susceptionem Baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram poenitentiam potest semper reparari. et in Tridentino Sess. 14. Can. 2. decernitur per poenitentiam posse remitti omnia peccata post Baptismum commissa. probatur ex Divo Chrysostomo homilia 36. in Matheum ubi ait: non est aliud peccatum, quod non cedat virtuti poenitentiae. Item Divus Ambrosius libro 2. de poenitentia cap. 5. ait: tanta est clementia hominis pro peccato, ut Judas potuisset non excludi a venia si poenitentiam apud Judaeos, sed apud Christum gessisset. et ideo scribit ejus modi misericordiam fuisse veniam, quia non intima devotione agnovit, nec Christus tanta pietate dignitate vel veniam ei donasset, si Judas misericordiam expectasset. et Divus Augustinus in Enchiridio cap. 65 ait: Neque enim his criminibus quamlibet magnis remissio de in Sancta Ecclesia de misericordia Dei desperanda est agentibus poenitentiam pro modo sui cuiusque peccati.

Traditur etiam ratio: Si aliquod peccatum non posset dimitti, vel

250 hoc esset, quia dicendo non posset peccator poenitere quemadmodum daemones, et damnati; vel quia peccator non posset delere aliquod peccatum; sed dum vivit, inviator mortalis, neutro modo est irremissibile quodlibet peccatum: ergo poenitentia potest delere. probatur minor: nam 19. q. 8.: quando homo viator habet liberum arbitrium flexibile ad bonum, quod maius est divina gratia potest cor cuiuslibet peccatoris quantumvis obdurati convertere ad veram poenitentiam, ut testatur Divus Augustinus, homilia 50: quod peccator potest deponere peccata per poenitentiam.

Joan. 23. q. 2. probatur: quia contritio perfecte dicitur

251 voluntatis hominis in Deum, et quod ultima dispositio ad quam sequitur infallibiliter ex natura cuiuslibet divina gratia justificans et gratia justificans destruit quodcumque peccatum mortale quamvis gravissimum quod est, ut constat de fide: ergo perfecta contritio quae est ultima dispositio potest delere quodlibet peccatum. ——— Confirmatur: quia contritio perfecta et gratia sanctificans sunt, ut patet ex variis locis Sacrae Scripturae, peccatum inseparabilis gratiae sanctificantis, et remissio cuiuslibet mortalis, nec reddit hominem filium et Amicum Dei, haeredemque aeternitatis, quod non patitur cum inimicitia peccati mortalis: ergo perfecta contritio sequitur remissio cuiusque peccati mortalis. probatur etiam ex perpetua consuetudine Ecclesiae admittendi ad poenitentiam peccatores in quacumque materia, ut ex Sozomeno Historiae, ut constat ex aliis, Niceno Can. 8. ——— ——— libro 5. et 6 historiae.

Primum contradicitur quod requirebat aucio, et 2. et 3. Concilio: dicebatur non

252 remitti aliquod peccatum mortale per perfectam poenitentiam absolute. Sed haec dicta contra est, et de fide, ut patet ex Tridentino Sect. 5, ubi ait: in renatis enim nihil

odit Deus, q. mihi Deo nocui, hic qui depulsus ejus ex Xpto; ... Dixi mihi vel unus mortale sine alio non habet locus dico: ergo Deus. probatur: q. ex eo q. ipso esset in aliqo mortali, esset de eo adversus, et sine eo esset aliquid dignatus, q. qui quilibet mortale in ipso agnabilis: ergo nunquam locus non remittit unus sine alio.

Proceditur ex Scriptura in Ezechielis cap. 18 ait: Si autem averterit se justus a justitia sua, et fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes quas operari solet impius, numquid vivet? omnes justitiae ejus quas fecerat, non recordabuntur: in praevaricatione qua praevaricatus est, et in peccato suo quod peccavit, in ipsis morietur.

253 ... vivet, cum moriatur; sed non potest vita vivere gratiae (quae est vita animae) si partim esset in statu gratiae propter piationem unius peccati, et in statu mortis propter ... alterius peccati, et quidem anima quae peccaverit ipsa morietur. Ezechielis loco citato: ergo omnia remittuntur. probatur: q. X. ... quidquid ordinarius ... gratia sufficiens, quod est incompatibilis cum quolibet mortali, ut docet Tridentinum sess. 6. cap. 7: quia hic est status amicus Dei, et filius Dei, quod repugnat cum mortali, quod reddit hominem statu inimicum Dei, et filium irae: ergo non potest vita vivere gratiae, et cum peccato mortali. Unde quod dictum est complacentiis alicuius peccati, sit indignus remissionis aliorum juxta illud Jacobi cap. 2: qui in uno offendit, factus est omnium reus.

254 § 3. Dico: propter ... simul cum culpa remittitur etiam poena aeterna. est de fide, et constat ex illo ad Romanos 6: nunc vero liberati a peccato, servi facti Deo habentes fructum vestrum in sanctificationem, finem vero vitam aeternam. Unde finem remissionis peccati ponit Apostolus vitam aeternam, quae incompatibilis est cum poena aeterna. Et constat etiam ex Tridentino sess. 6. Cap. 14: quia ... illud culpa remittitur ... gratiam in habente, propter quod est hoc haereditatis vitae aeternae, ... illius, sed non potest ... haereditatis aeternae simul cum poena aeterna: ergo cum remissione culpae remittitur poena aeterna.

Art. 2us. Solvuntur Jacula Haereticorum.

255 Obiicies Novatiani illud ex 1. Regum Cap. 2: si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem peccaverit in Dominum, quis orabit pro eo: ergo peccata, quae directe contra Deum remittuntur non possunt. Respondetur quod ibi solum intenditur statuere discrimen inter peccata quae directe laedunt Deum, et peccata quae offendunt proximum; et discrimen est quod haec sunt leviora, et facilius inveniunt viam ad impetrandam veniam; peccata vero quae directe contra Deum gravioris ... difficili magis requirit qui ... veniam obtineat a Deo. Cum ... particula quis, non exclusiva, ita ut sit ... acceptum, ut notat Divus Ambrosius lib. 1. de poenitentia Cap. 8. ubi ait: non enim Scriptura est: nullus orabit pro eo, sed quis orabit pro eo; hoc est, quis ille sit, qui in tali causa possit orare? quaerit non excludit. quare ibi intentio solum demonstrat, quod requiritur ... eximiae sanctitatis ut oret pro eo qui peccavit directe in Deum, maxima propter ... ... peccata filiorum Heli, qui dormiebant ...

4to. lo: Cum mulieribus quae obsurabant a[d] ost[ium] tabernaculi, de quibus loquebatur
[illegible] Sta: [illegible] aliquam verbi inexpians eos, quae movebant [illegible]
[illegible] ad acceptiones, et divino cultu.

Obiiciunt 2°: In Machabaeorum Cap. 9° ubi de Antio-
256 cho poenitentiam agente pro scelesioribus patratis contra Populum Dei, humiliato
agnoscente sua crimina, et promittente satisfactionem, dicit Sacer textus:
Orabat hic Scelestus ad Dominum, a quo non esset misericordiam consecuturus;
[illegible] illius peccatum non erat remissibile. — [illegible] Antiochum non vere poenituisse,
[illegible] dolebat de culpa [illegible], [illegible] offensam Dei, sed propter infirmitatem corporalem,
quam patiebatur: unde illa poenitentia erat dumtaxat naturalis, quae dolebat propter
mortem [illegible]; [illegible] non mirum quod inutilis, et inefficax esset poenitentia
quae motivum omnino naturale habebat. ita Autor libri Machabaeorum. et D. Thomas.

Obiiciunt 3°. illud Prov. 1. cap. 1°. ubi loquens Spiritus
257 Sanctus de negligentibus divinis Dei, et eius increpationem ait: quando venerit
super vos tribulatio et angustia, tunc invocabunt me, et non exaudiam; ma-
ne consurgent, et non invenient me. Et Hier. cap. 14: Cum ieiunaverint, non exau-
diam preces eorum: ergo sunt aliqua peccata, quae non possunt per poenitentiam expiari. — [illegible]
[illegible], quod in illis locis solum agit de peccatoribus, qui dum Spiritus monitionibus Dei
aversione [illegible] temporalium, magis quam intima conversione cordis [illegible]
ad Deum; hi autem ut impleverunt solum ea mala, et poenam temporalem declin-
arent Deum invocant, non autem vera humilitate, et sincera displicentia peccati,
non [illegible], [illegible] excipere [illegible] exaudiret, quae [illegible] multitudine
et atrocitate peccatorum [illegible] potest dici quod loquitur de [illegible]
[illegible] peccatis [illegible] Deus peccator
[illegible] tribulationes, et angustias, non potius [illegible] dum est [illegible]
hac vita.

Obiiciunt 4°. Catharistae, et alii aliqua loca
258 [illegible] in Epistola ad Hebraeos in quibus videtur esse irremissibilia peccata Ch-
ristianorum, nam cap. 6 Epistolae citatae ait: impossibile est eos qui semel illuminati
[illegible] etiam donum caeleste;::: et prolapsi sunt rursus renovari ad poenitentiam.
Et cap. 10: Voluntarie peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non re-
linquitur pro peccatis hostia. cap. 12 ait: quod Esau non invenit locum poenitentiae, quam
cum lacrimis inquisierit; ergo peccata illorum qui [illegible]
irremissibilia.

Apud S. Ign. Divo Hieronimo libro 2° [illegible]
259 [illegible] verbum impossibile [illegible] in toto rigore verbi, sed [illegible]
[illegible] nec exaggerare valde [illegible] modo loquendi [illegible]
[illegible] Scriptura. 2° [illegible] libro 2° [illegible]
[illegible] Augustino de Vera [illegible] cap. 3. [illegible] Athanasio [illegible]
[illegible] in Spiritum Sanctum et Christo [illegible], et sensus [illegible]
[illegible] peccaverit post Baptismum impossibile est [illegible] iterum Bap-
[illegible] iterum [illegible], ea modo quo in Baptismo [illegible]
[illegible] Sess. 6. cap. 14 ubi loquendo de [illegible]

penã temporali debita pro peccato, aitq. quod ut Sacrilitus docent non ita semper
h̃t in Baptismo fit dimittit illis, qui gratiam Baptismi quam acceperunt ingrati Spiritum San=
ctum contristaverunt, et Spiritum Divinum violare non sunt veriti.

260 Non autem negat Apostolus poenitentes posse culpas remitti ad=
dultis Baptizatis nam ipse Paulus non dubitavit absolvere Chorinthium incestu=
osum qui post Baptismum peccavit. et ipse Dominus Petrus non solum Baptizatum, sed etiam in=
auguratum Sacerdotem fuit a divina negare absolutum. et Simoni Mago m=
onuit restitui poenitentiam ad statum gratiam amissum per peccata patrata post B=
aptismum. — Contra ad sensum resp. ad 2m allegatum Divi Pauli, non quod omnino qui post
non relinquit hostia pro peccatis voluntarie peccantibus, intelligit ly Patribus ale=
gatis non relinqui aliquam hostiam, idest, aliquam Christi mortem, quam post Baptismum
iteratum representet, et iterum applicet ad integram remissionem culpae, et totius poe=
nae.

261 Ad 3m. dico, quod ibi poenitentia usurpatur ab Apostolo non pro do=
lore de peccatis contra Deum commissis, sed pro mutatione animi erga opus iam factum, seu
pro mutatione operis facti, et ita loquitur de poenitentia Isaac Patris Iacob, idest,
de revocatione benedictionis datae Iacob, quam Esau non potuit impetrare, et=
si cum lacrimis inquisisset eam, ut legitur in textu, ly Esau audisset benedic=
tionem datam Iacob. irrugiit clamore magno, et consternatus ait, benedic etiam
et mihi Pater mi. et dato quod de poenitentia propria dicta loquatur Apostolus
non mirum quod Esau non invenisset eam, quia habebat animum occidendi Iacob, ut
constat ex 27o. Genesis, ubi dicitur: dixit ergo Esau in corde suo: Venient dies
luctus Patris mei, et occidam Iacob fratrem meum. et sic valde dignum erat quod
non inveniret locum poenitentiae, ly adhuc haberet animum pravum ad fratricidium.

262 Obiiciunt 5o. Amos cap. 1o, et 2o, ubi ait Dominus: Su=
per tribus sceleribus Damasci, et super 4r. non convertam eum. ex quibus verbis l=
bri inferunt peccata semel aut bis, non autem 3, 4r. et pluries. — Resp. quod ibi non
est sermo de remissione peccati quoad culpam, sed quoad penam temporalem, quam iuste in=
fligit Deus remissa culpa ad emendationem; videlicet David peperceriit
Dominus culpam adulterii, tamen punivit Deus morte filii; ita in praesenti in=
telligit comminatio divina quantum ad ultionem, et flagella, quae ibi comminatur Damas=
co, et Tyro affligentibus Populum Israel, ut facit sermo, ut si diceret Dominus:
si unum, aut alterum incursum adversus populum fecissent hi nobis in eis, sed
quia pergebant bella multiplicare, dissolvam eos. quoad culpam vero sequitur
septies ut dixit Tyro, immo in infinitum quamvis peccavissent, quia non est ibi sermo
de remissione culpae, ac de remissione poenae temporalis, nam hanc non semper remitti Deus.

263 Obiiciunt 6o. 2o testimonia difficiliora Scripturae circa hoc punc=
tum, primum est Matthaei 12o ubi Christus dicit: qui dixerit Verbum in Spiritum Sanctum non
remittetur ei neque in hoc saeculo, neque in futuro. idem habetur Marci 3o, et Lucae 9o.
ex quibus verbis inferunt quod Spiritus blasfemia, seu blasfemia in Spiritum S=
anctum sit irremissibilis. 2m testimonium est Apostoli Ioannis 1a. canonica cap. 5o,
ubi ait: est peccatum ad mortem, non pro illo dico, ut oret quis. Ut insinuat tale
peccatum esse irremissibile, et ideo non esse orandum pro tali peccatore, sicut non orat pro
damnatis, quia eorum venia desperatur.

264 Resp. ad 1m quod circa hoc peccatum in Spiritum

in spiritum S. S. Suarez D. D. in assignando habet. Diuus Augustinus quidquid Diuus fulgentius de fide ad Petrum cap. 3°, et alij passim indicat tale peccatum impænitentiæ finalis, et proinde desperatio cum negatione, et Venia diuinæ misericordiæ in remissione peccati, quod dicit quod peccatum est irremissibile, quia cum illo finiatur vita, et post non detur locus pænitentiæ, sit, quod nunquam remittatur. Sic enim ait in enchiridio cap. 83: qui in Ecclesia non credens peccata dimitti, et tendit tantum diuinæ muneris largitatem, et in hac mentis obstinatione diem claudit extremum, reus est illo irremissibili peccato in spiritum S. in quo Christus peccata dimittit.

(D. S. dist. 43 q. 1. a. dicit tale peccatum esse obstinationem

265 peccati cum desperatione veniæ, et proposito non pænitendi, et dicit irremissibile hoc peccatum, quia datur subtali proposito non pænitendi, non post tempus pænitentiæ, ac proinde non remittitur tale peccatum. Alij Theologi non quod cum quod peccatum ex malitia dicunt esse in spiritum S. S. illud quod speciali modo opponit sanctificationi hominis, et remissioni peccati, quod opus appropriat Spiritui S.to quod est contra Doctrinam ius dicentis quodlibet peccatum in Deum esse peccatum contra spiritum S.tum. Athanasius Ep. ista l.a ad Serapionem de spiritu S.to tenet tale peccatum esse peccatum hæresis, in hoc, quia specialiter pertinent ad propria spiritus S.ti.

Grauis hunc in quo hic textu et occasione quam Christus habuit

266 ad illa tendit, proferendo hoc peccatum est proprie, quod de ex malitia et dicitur contra tribuendo spiritui malo opera diuina et supernaturalia, quæ operatur spiritus S.tus ad confirmandam fidem, tamquam ad credendam peccatorum ex speciali quidem malitia, quod proprie est resistere spiritui S.to, ut faciebant Pharisæi qui videntes quod Jesus eiiciebat dæmonia, et faciebat alia signa, quæ non poterant esse nisi a Deo, dicebant quod in Beelzebub illa faciebat ad tantum modum loquendi, cum non possent operari negare quod est summa malitia; ac per inde huic peccant ex solam malignitate, et est scelestissima species peccati in spiritum S.tum ait, Ricardus Victorinus, ac in illo certe malitia viget, ac tamen quod vitiat et aloquat Deo diuinitatem rejiciendi quem videt aliud spiritum blasphemans quam diuiduo, et displacentia in virtute ac diuina et in occasione qua Christus id dixit, et causali quam diuus Marcus opponit colligit verba huius mundi expositionis: quoniam dicebant spiritum immundum habentem esse vincit dæmonia. Ita etiam Diuus Hieronymus Epistola 149, et chrisostomus homil. 42 in Matthæum.

Ad hæc ergo sicut quo dico ad argumentum, quod si teneatur l.a sententia

267 quæ peccatum dictum peccatum et in pænitentia finalis, est verum quod non remittitur, quia post vitam non datur locus pænitentiæ, et tale peccatum dicitur mortis; cum non est de nos, qui dicimus quod tantum est aliter potest de globo dolere peccato, et dei gratia nos remitti. — Si teneatur 2.a, per modum tempus in tali proposito actuali non pænitendi, etiam non? Si l. 3, verum est quod non remittitur peccatum quando tenus cum illo, quod potius oppositum videlicet, propositum non pænitendi. Si 2.a, sed quod non per modum intentionis propositio non pænitendi, dicitur est irremissibile per argumentum Theologicum, quia nullum est peccatum post cuius patrationem hoc seruiendum non potest de illo pænitere, et dicitur irremissibile, non quia omnino tolli non possit, sed quia difficile tollitur, eo quod homini sit dispositio

difficilat Dei gratia unq. agnitq, per l. Cedij obduratos, et multi obsecratos, q ut ait Au-
gustinus, talis peccator uix poterit se humiliare ad petendam ueniam, non solum propter odium, quod ter-
cipit erga Christum, sed quia resistit humiliare se erga Deum. quod non est omnino irremis-
sibile, docet Chrisostomus, referens, non paucos ex Iudeis, quos Christus reprehen-
debat, postea Christum, resumptos remiss. illius peccati praeuia Christi et Apostolorum
predicatione. et dicitur ex uerbis ipsius Christi, in quibus non dicit, quod sit irremissibile, sed quod
non remittet, quibus verbis solum innuitur difficultas.

Sit ergo et ista expositio istis rebus, scilicet quod dicitur irremissi-
268 bile propter difficultatem pertendendi. Et aduertit Chrisostomus hoc peccatum ideo dici non
remitti neque in hoc seculo, neque in futuro, quia punitur in hoc seculo, et in futuro;
non quod quaedam peccata dissimulat Deus in hac uita ut puniat in futura; quaedam per-
unit hic, ne puniat in futuro. hoc vero peccatum punit et in hac seculo et in futuro,
sicut accidit Iudeis, quos punibit in hac uita per exidium Hierosolimitanum, et
alias penas quas patiuntur, et in alio per aeternam poenam.

Ad 2um testimonium dico, Varie S.S. detrahi circa ga-
269 litatem huius peccati; nam Divus Ambrosius, et alij plures iudicant peccatum ad mortem
vocari peccatum specialiter adrox. et enorme, quod sit speciale periculum mo-
rale manendi in illo, usque ad exitum mortis. Divus Augustinus libro de corre-
ptione, et gratia Cap. 12 existimat tale peccatum ad mortem esse peccatum finalis
impenitentiae, quia durat in morte, et ducit ad mortem aeternam.

Nunc ergo ex praedictis expositionibus dico 1o cum Divo Am-
270 brosio, quod non prohibet Divus Ioannes in sua Epistola orare absolute pro illo peccatore,
sed propter quandam exagerationem ad declarandam grauitatem illius peccati, et periculum ta-
lis peccatoris, negatiue dixit: non dico ut pro illo roget quis, scilicet non quilibet de plebe-
ijs de populo, (addit Ambrosius) quia solus Vir Sanctus, et intimus Deo est aptus
ad orandum pro tali peccatore. 2o dico cum Divo Augustino, Ioannem non mouere im-
possibilitatem poenitentiae tali peccato, intelligendo textum de peccato finalis impeniten-
tiae, quod durat in morte, quia cum talis peccator est extra statum uiae, non est mirum, quod
non sit capax orationis, quia est indignus non orat; Ioannes enim de nobis, qui loquimur
de Viatoribus.

Obiciunt 7o: quod ex tali opinione datur hominibus nimia li-
271 centia peccandi, si semper datur remissio per poenitentiam. Item ex illa sequitur videri
Deum diligere peccatum, quod tam facile remittat: ergo plura peccata non sunt remissibilia.
Resp. negando quod det hominibus licentiam peccandi ex remissione peccati, quia ut sen-
tit Augustinus libro de vera, et falsa poenitentia multo maior licentia daretur
peccandi si desperarent remissionem; nec ex hoc videtur Deus peccatum diligere; i-
mmo magis ostendit odium peccati in remissione, cum semper gratia cooperatione D.
eo fiat potest, et debet destruat istud per remissionem; et per hoc ostendit ei-
us infinita bonitas, et misericordia in subleuandis miserijs, non autem dilectio pec-
272 cati. Sed instatur: in decretis, et antiquis Canonibus saepe dicitur poenitentiam
non esse iterandam, sed tantum semel esse concedendam: ergo. ita de poenitentia dist. 3a primul-
ta capita. idem Ambrosius Augustinus Chrisostomus et alij S.S. Resp. ibi
sermonem esse de quadam poenitentia solemni, quam possumus vocare caeremonialem, quae
nimirum speciali ritu instituta ab Ecclesia fiebat olim ad publicam satisfactionem,

et edificationis; quia quidquid simul coincidebat, et ad maiorem terrorem, et mala temeneret; et forte necessarium esset scandalum, si saepe aliquis talis poenitens faceret: non autem vice sermo de poenitentia ordinata ad iterum peccati remissionem, ubi est contritio, et sacramentum poenitentiae; nam hanc iterationem constat ex pluribus locis Sacrorum Canonum, et decretorum, et specialiter ex Siricio Papa Epistola 1ª decretali, Cap. 5.

273 Quaeres 2º: an dicendum: pro dilectione Dei remitti peccata; puta aliquos poenitentes, qui plus diligunt Deum, quam alii: ideo aliqui obtinent remissionem peccatorum plurium quam alii; quod Christus indicabit Lucae 7º, cum dixit: Cui minus dimittitur minus diligit; ac proinde Christus magis, et minus amore Dei plura, et pauciora peccata remittit: et simul omnia non remittuntur. — Dicendum: magis dimittuntur peccata pro dilectione Dei magis et minus intensa, quoad remissionem ad intendendas et remissiones poenarum, non culpae, nec [illegible] verum est quod is poenitens ferventiori actu diligit Deum, obtinet ampliorem relaxationem poenarum luendarum pro peccatis, in quo sensu loquitur Christus; non sic autem in remissione culpae, quia per quemlibet actum perfectae contritionis, et dilectionis Dei super omnia possunt deleri etiam si sint plura et enormia peccata; ac proinde non remittitur unum peccatum mortale sine alio.

274 Quaeres 3º: dices 1º: Si quaeras: an de potentia absoluta possit Deus remittere unum peccatum sine alio? — Respondeo affirmative cum D. Scoto et omnibus Scotistarum, in quorum sententia Deus per solam gratuitam condonationem extrinsecam absque infusione gratiae potest remittere peccatum; ergo potest etiam facere quod gratia et peccatum sint simul in eodem subiecto de potentia absoluta, quia solum se excludunt ex divina ordinatione; non vero ex oppositione formali, ut [illegible] stant; ex quibus potest sic probari sententia: Deus potest remittere peccatum per solam condonationem extrinsecam et relaxare, sine gratia, et peccatum sit simul in eodem subiecto: ergo etiam potest remittere unum peccatum sine alio: patet conclusio; quia illa condonatio cum sit gratuita, sua arbitraria omnino potest extendere pro libito condonantis et ad totam offensam, et ad partem offensae, et sic remittere unam offensam, non remittendo aliam: etc.

275 Quaeres 3º: dices 1º: Si contritio tollit culpam, et poenam aeternam: ergo et temporalem, nam qui potest plus, potest et minus; sed non quaelibet contritio tollit poenam temporalem: ergo nec aeternam. — Respondeo: repugnat Deum tollere totam culpam, et non totam poenam; si poena dicitur essentialiter ordinata ad culpam; sed non semper remittit totam poenam: est signum quod non remittit poenam aeternam.

276 Respondeo: quod contritio non remittit formaliter culpam et poenam aeternam, quia hoc facit Deus gratis posita contritione ut dispositione; et ideo non sequitur, quod si Deus remittit poenam aeternam, quod debeat remittere temporalem, quia hoc a contritione formaliter non dependet, sed ex sua divina voluntate cui placuit commutare poenam aeternam in temporalem; et ideo licet verum sit, quod remissa culpa non semper remittitur poena temporalis, tamen semper remittitur poena aeterna. — Ad 2um nego maiorem, quia poena aeterna, et temporalis diversae rationis, quia poena aeterna est damnationis, temporalis vero est satisfactoria; et si utraque poena dicatur ordinata ad culpam; unius tamen unae meritoria, scilicet temporalis, non vero altera, scilicet aeterna.

277 Quaeres 2º: poena et culpa non sit necessario connexa: et poterit Deus remittere culpam, et non poenam. — Dico: manente culpa potest Deus condonare vitam aeternam, et e converso non manente culpa potest dare poenam. — 3º. Respondeo: Deus potest

affligere innocentes cruciatu perpetuo, ut Dñs absolutus omnium rerum: ergo multo magis poterit affligere Deus tali æterna pœna, etiamsi illi remittat culpam. Patet quia aliud est reatus, et debitum pœnæ, et aliud ipsa pœna; peccatum enim potest a pœna, scilicet ab ipso exercitio pœnæ separari; non tamen a reatu, et debito pœnæ, quia hoc nihil aliud est quam quod dignus nisi pœnæ; ergo ego ita iustus et dignus vita æterna, fit quod nequeat esse simul dignus pœna æterna; ac proinde non remittit Deus culpam absque quod eo ipso remittat etiam pœnam æternam.

Ad 2um. Resp. quod Deus potest condonare vitam æternam absque remissione
278 culpæ; quoniam non obid eidem condonatus liberatus, seu reatus, et obligatio passiva ad pœnam usque dum remitteret culpam, et similiter e converso manente obligatione seu condignitate ad pœnam, nequit Deus remittere culpam, quia talis reatus pœnæ a ipse reatus culpæ. — Ad 3um dico quod quamvis expectata omnipotentia absoluta Dei possit innocentes cruciare perpetuo; non tamen expectata eius iustitia potest Deus id facere, quia ut ait Augustinus libro 3° contra Iulianum: potest Deus aliquos sine bonis meritis liberare quia bonus est; non tamen potest aliquos sine malis meritis damnare, quia iustus est, ac proinde peccatorem cui Deus remisit culpam non potest contra legem sancitam cruciare pœna æterna.

Quæstio 2a. An remissa culpa remittat pœna temporalis? Articulus 1us. Statuitur conclusio.

279 Pro resolutione quæstionis suppono 1o quod ut supra tractatum est, scilicet quod remissa culpa mortali, remittit etiam reatus, seu obligatio ad pœnam æternam, quia nunquam de lege ordinaria remittitur culpa mortalis, quin infundatur gratia sanctificans, per quam ut ait Tridentinum sessione 6a cap. 7o homo fit heres vitæ æternæ, et repugnat quod aliquis sit heres vitæ æternæ, et simul addictus æternæ pœnæ, alioquin esset simul dignus vita æterna, et morte æterna, quod implicat contra præcedentes præcedentis.

Suppono 2o quod quando Deus ex sua misericordia remit-
280 tit culpam, et pœnam æternam peccatori, commutat etiam pœnam æternam in temporalem, ac proinde pœna æterna, quam per culpa mortali merebat, manet pœna temporalis post remissionem culpæ, quia cum iustitia divina exigat ut culpa contra Deum missa non maneat impunita, licet remittat misericorditer culpam, statuit Deus, ut pœna æterna commutaret in pœnam, sive pœnalitatem aliquam, quæ pro tanto, et tanto tempore duraret iuxta commensurationem suæ divinæ iustitiæ voluntatis, et ita fieret satisfactio suæ iustitiæ punitivæ, seu vindicativæ. Ita Tho. S. 4 in 4o dist. 17. q. 1 a. 2o articulo, et alii,

281 Quod hoc modo explicat Suarez: cum Deus remittat reatum pœnæ æternæ, dum ita dicitur non remissio totalis pœnæ, sed dicitur commutatio non potest esse commutatio in tantum, et tanti pœnæ temporalis, nisi ex voluntate eius qui remittit; et ideo existimat Deus ex æternitate sua ordinasse, et taxasse singulas pœnas reddendas pro peccatis, 2um diversos status eorum: statuit ergo Deus, ut tali peccato mortali, responderet talis pœna æterna, si peccatum maneret perpetuo in homine; si vero condonetur peccatum, quoniam non maneret perpetuo in homine illo, correspon-

deret illi aeterna poena, aliquando modo et temporalis; et ita ablata culpa mutatur poena, quia iam non est illi debita poena aeterna, sed temporalis: et hoc non propter aliquas
moralis malitias culpae, quae moraliter maneat, sed solum quia commissa fuit culpa, et non-
dum pro illa est plene satisfactum; Unde poena aeterna, et temporalis non est una, et
eadem, sed una succedit alteri, non quia Deus in iustificatione novam poenam imponat,
sed quia lege aeterna statutum est diversas poenas respondentes peccato, et illi commen-
suratas ex diversis statibus eius. Sic Suarez.

282 Quicquid sit, remissio non pugnat cum amicitia Dei, sed et persona
eius iusti, ut post ablatam inimicitiam ab homine, vindicent in eo iniurias,
quas iusti est. Unde sicut in humanis, si amicus auferat iniuriam alterius
amici, quamvis amicus remittat totam offensam ut est contra amicitiam, potest tam-
en exigere iustam compensationem rei ablatae; sic similiter Deus licet admittat
peccatorem in amicitiam potest exigere aliquam satisfactionem a peccatore, quia pro
culpa non solum violavit amicitiam, sed etiam ius, et iustitiam quam debet integrare,
et hoc non implicat cum amicitia, quia potest aliquis esse alicui amicus, et si-
mul debitor iustitiae, quia sunt iura diversa; et praeterea Deus, qui licet sit
amicus est etiam supremus iudex, et ideo licet reducat hominem ad suam ami-
citiam; tamen ut iudex potest, et debet suo modo punire mala facta poenis
non temporalis, et non aeternis, quia haec est propria inimici.

283 Contra hoc suppositum solet obiici: culpa omnino tollitur, et non com-
mutatur in minorem (ut ita dicam) ergo neque poena commutatur in temporalem. Pro-
batur consequentia: quia poena admittitur culpae: ergo destructa omnino culpa, et non commutata,
destruitur omnino poena, et non commutatur in temporalem. Respondetur negando consequentiam ad cuius
probationem dico, quod in illis rebus quae habent physicam connexionem, sicut contingit in extre-
mis rel., verum est, quod posita, aut ablata una necessario ponitur, vel tollitur alia;
non autem sic contingit in illis rebus quae habent connexionem ex voluntate alterius, ut
accidit in culpa, et poena; cum enim ad culpam necessario sequatur obligatio ad
aliquam poenam; tamen taxare, aut applicare istam, vel illam poenam, isti, vel illi culpae, vel
non relinquere aliquam poenam pendet ex voluntate legislatoris qui sic disposuit
ut constat ex dictis et dicendis. Et licet hoc non proveniat propter aliquam malitiam moralem
culpae quae moraliter maneat, sed quia fuit commissa, et non dum pro illa est plene satis-
factum; inde evenit, quod licet culpa non commutetur in minorem, tamen poena potest com-
mutari.

Suppono 3o; quod hic reatus poenae temporalis, qui manet post remi-
284 ssionem peccati non est semper aequalis, etiam pro eodem peccato, sed est maior, vel minor pro qualitate con-
tritionis, atque ideo tanta potest esse contritio ut omnem poenam tem-
poralem remittat, ut est communis theologorum sententia; et ita censent S.S. Patres, et [illegible]
[illegible] ad [illegible] et hanc sententiam habere illa verba: Remit-
tuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. Sed intelligi debet de plenaria remissione
[illegible] magis dilectioni [illegible].

285 Ratio etiam suadetur: quia sicut gratia [illegible] in [illegible]

ei qui melius disponit: ratio maioris pœnæ remittit, quod debitum proportio divi-
dilectionis hoc postulat salvis dispensationibus gratiæ. Item quod dilectio remissa adiun-
cta cum aliquo opere pœnali, possea fiendo plus pœnæ tollit, quam sola dilectio re-
missa; sed potest esse actus dilectionis ita intensus ut plus valeat quam remissa
dilectio cum illo opere pœnali, quia quidem dilectio est actus nobilioris virtutis, scilicet cha-
ritatis, et quanto plus intensus tanto est meritorius: ergo etiam potest plus pœ-
næ remittere. Et ad eadem adverte quod pœnas temporales relictas potest per
alios actus subsequentes dilectionis tolli.

286 His ergo suppositis dissensio datur inter Catholicos et hæreticos: an re-
missa culpa supersit aliqua obligatio ad luendam pœnam temporalem? hæretici huius tem-
poris, præcipue Calvinistæ, Lutherani et ... ante signatio ... patres ...
reginde asserunt, quod remisso peccato, tollitur omnino omnis pœna, quia docent
... pœnam possedoli ... pœnitus, sed necessarium esset, ut Deus gratis illis
condonet. Et inde incidunt in alios errores negando satisfactiones per quaecumque
opera pœnalia, purgatorium, et indulgentias. Unde Calvinus libro 3° In-
stitutionum cap. 4° n° 25 postquam præmisit sententiam Catholicorum de satisfac-
tione peccati remissi, subdit impudenter: Talibus mendaciis oppono gratuitam
peccatorum remissionem, qua nihil in Scriptura clarius prædicatur; quia enim re-
missio nisi mere liberalitatis donum? non enim remittere dicitur qui Antea
pocha testatur sibi numeratam pecuniam, sed qui nulla solutione, ultro sua
cnefrantia nomen expungit: eumdeinde gratis addit, nisi adeo ligat
omnes satisfactionis opiniones quas fidentia sua satisfactionis adhuc exig-
unt, quasi quodam valido fulmine prosternunt.

287 Sed ex oppositis autem omnes DD. Catholici partes tenent asserentes, quibus firma Catholica est: remissa culpa mortali per dilectionem, non semper remitti-
tur tota pœna temporalis. Et de fide determinata in Concilio Florentino in decreto
Eugenii, et Tridentino pluribus in locis, in Sessione 6ª cap. 14° postquam docuit
pœnitentem posse pœnitendo satisfacere per ieiunia, et alia opera spiritualia, subdit:
non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sacramento, vel Sacramenti voto, una cum culpa remitti-
tur: sed pro pœna temporali, quæ ut sacræ literæ docent, non tota semper, ut in Baptismo
fit, dimittitur illis, qui ... pœnitent. Definitumque fuit idem eadem sessione 6ª canone
30 ubi Concilium ait: Si quis post acceptam iustificationis gratiam cuilibet peccatori pœni-
tenti ita culpam remitti, et reatum pœnæ æternæ deleri dixerit, ut nullus remaneat
reatus pœnæ temporalis exsolvendæ, vel in hoc sæculo, vel in futuro, in Purgatorio, ante-
quam ad regna cælorum aditus patere possit: anathema sit. Unde Sessione 14ª cap.
8° declarat Sancta Synodus, falsum omnino esse, et a Verbo Dei alienum, culpam a Domi-
no numquam remitti, quin universa etiam pœna condonetur: perspicua enim et illustria in
Sacris literis exempla reperiuntur, quibus præter divinam traditionem, hic error manifes-
tissime revincitur. Id testatur pluribus aliis in locis, scilicet, Genesis cap. 2, et 8, et Num-
eri 12, 23, et 14.

288 Et hinc ex Sacra Scriptura numero 2º Regum cap. 12 ...

iraudus remisit culpā David ut temporalē alioq. penā noluerit remittere. idem legit de Moyse, et Aaron et Numerorum 14, et 20. item Exodi 32 legitur quod Israelitis lapsis in adorationem Vituli remisit Deus peccata. Mihi hominibus recen-babit populo penam luendam [illegible] nova: percussit ergo populū Dominus pro reatu Vi-tuli. etiam Israelitis ipsis lapsis in murmuri peccatis pepercit Deus; attamen omnibus qui egressi fuerant de Egypto, fuit reservatum ultio ut ait Scriptura: non videbunt terram pro qua iuravi patribus eorum. Unde in Psalmo 94: quibus iu-ravi in ira mea Si introibunt in requiem meam. idem dicat alijs pluribus locis. Item ad quod fuit remissus peccatis actualis in nobis ipsis, quod est originalis; etiam pro reme-morialis [illegible], quod in nobis manent. Etsi in hiis locis fiat sermo dignitate [illegible] Vitis [illegible] in [illegible] delictis dimissi, dicendum in dies, quod si in hac vitam soluit pena, luenda erit in altera vita: in hoc postulat rao Iustitiae, et hoc quasi fundatur purgatorium; et in hac veritate fundat necessitatem indul-gentiarum; et ad hoc tendunt exortationes Scripturae, et Sanctorum Patrum ad opera Satis-factoria facienda adhuc post dies venis obtentos culpae.

289 Rao actionis huius veritatis est voluntas diuina sic disponens salt-em declarata in Scripturis et Patribus, quod sicut remittit culpā et penā aeternā, imponit, licet, remittat penam temporalem; et hujus est rao duplex: ad hoc ut Deus non semper remittat penam temporalem, licet remittit culpam, quod quidem rao sit exigit, quod Deus sit et misericors, et iustus; et ideo si ut misericors gratis remittit culpam, et penam aeternam, quod per hoc non potest homo aliquid condignum facere: ita quod Iustus est, cuius Iustitia postulat, ut non relinquat culpā sine aliqua penā, et vindicta pro [illegible] pro qua posit homo condigne satisfacere.

290 Rao autem quidem est, et ex parte hanc dispositionem, tum: ut faci-litas veniae et hominibus occasio amplius peccandi, ac per modum licet penā [illegible], non debuit esse remissibile totius penā debite per culpā sicut est Baptismus, qui tale ob hoc non erit iterabilis. hinc quod hoc fuit dicendum, ut [illegible] pro omnibus prius satisfacere plus meret [illegible], et cooperantur sicut possunt ipsi remissioni peccatorum, et non possunt satisfacere pro penā aeterna, disposuit diuina misericordia illā gratis remittere; et cum possent pro temporali satisfacere, disposuit diuina Justitia, ut re-linqueret talis pena temporalis.

291 Cuius ut gravitas peccati magis [illegible] innotesceret ho-mini, et timore penae removeretur ab offensa. Ita insinuat Augustinus tract. 124 in Joannis, dicens: ne culpa putaretur parua si cum illa finiretur et pena; [illegible] voluit esse penam, quam culpam. Hinc quod dicens ut habitus vitiorum toleraret practicis [illegible], quod de facilitas sit luendo penam temporalem. Hinc quod ducens est, ut et ne-cessaria pro [illegible] in [illegible] causa, ex hoc Christus qui est caput nostrum subiecit pe-nis peccati acerbissimos cruciatus pro nobis, decentius est ut nos patere-mur aliqua penam temporalem pro nostris peccatis.

292 Quae ex his rationibus eleganter explicat Tridentinus Sessione 14. cap. 8 his verbis: et sanctis clementiae decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione accepta peccata leviora putantes velut in-iuriosi, et contumeliosi Spiritui Sancto in graviora labamur, thesaurizantes nobis iram in die irae. procul dubio enim magnopere a peccato revocant, et quasi freno quodam coercent hae satisfactoriae penae, cautiores et vigilantiores

insuper pœnitentiæ efficiunt medentur quoad peccatorum reliquias, et ditionis ha-
bitus mali in mundo comparatus, et dubiis iustitiis ditionis solent:::
accedit ad hæc, quod dum satisfacimus, patimur pro peccatis, Christo iesu qui
pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficientia conformes
efficimur, et pariter quoque inde habemus, quod si patimur, et glo-
rificabimur.

Obiectiones Hæreticorum illa-

Soluunt.

Objiciunt 1° hæretici illud Ezechielis cap. 18 ubi Deus testatur
293 non recordari omnium iniquitatum peccatoris si egerit pœnitentiam. Similiter cap. 33
ubi ait: impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab im-
pietate sua; si dimissa culpa remaneret aliqua pœna luenda pro illa,
non esset verum, quod Deus obliviscitur peccati, et quod iniquitas eius non nocebit pe-
ccatori: ergo tota pœna remittitur quando remittitur culpa. = Resp. 1° quod ad obli-
visci iniquitatis, dum hæ non noceant, sufficit quod Deus per pœnitentiam condonet peccanti
pœnam æternam, et ~~Deus~~ eum in suam amicitiam reducat; non per deletionem A-
dæ obliviscitur Deus ut dicitur Sapientiæ 10, et tamen ei, eiusque posteris-
que reservabit pœnam mortis. = Resp. 2° quod sensus textuum allegatorum est com-
parare iustos, et impios in ordine ad vitam æternam, et dicere: quod sicut iusto si
averterit se a iustitia, hæc ei non proderit ad vitam æternam, ita ut Deus vide-
atur oblivisci illius; sic peccator si per pœnitentiam recipiat ius ad vitam æternam ratione
gratiæ sanctificantis, Deus non videtur recordari eius iniquitatis, nec quod impie-
tas non noceat ad obtinendam vitam æternam.

Objiciunt 2° illud Michææ cap. 7° ubi dicitur: deponet iniquitates no-
294 stras, et proiiciet in profundum maris omnia peccata nostra. et illud Psalmi
31: beati quorum tecta sunt peccata. et: beatus vir cui non imputabit Dominus pecca-
tum. ex quibus colligit Calvinus: si punit Deus peccata, imputat: si vindic-
at, recordatur: si ad iudicium advocat, tecta non habet: si examinat, non post tergum
proiicit: si ventilat, non proiicit in profundum maris: ergo ut non imputet, nec vin-
dicet, neque examinet, nec advocet ad iudicium, requiritur quod nec puniat, nec
vindicet peccata iam remissa; ac proinde remissa culpa nihil remanet pœ-
næ temporalis luendum pro illa.

295 Resp. quod his, et similibus oraculis nihil aliud Deus significat, nisi
quod ita dimittit peccata ad intuitum contritionis, ut postea non recurrat illa ad me-
moriam, ad damnationem peccatoris, nec ad punitionem pœnæ æternæ, nec ad recordan-
dum culpam, quod non opponitur cum eo, quod puniat peccatorem, et purget illum ut amicum,
aut per quem ipse satisfaciat pro se; ac proinde bene stabit quod proiiciat peccata
in profundis, et quod non imputet illa, cum punitione et satisfactione temporali.

296 Objiciunt 3: remissio peccatorum fit per meritum, et meritis passionis Chri-
sti, quæ fuit infiniti, et saltem superabundantis valoris: si Christus Dominus obtulit
satisfactionem plenissimam in sua passione pro omnibus peccatis non solum quoad culpam, sed
etiam quoad suas pœnas illi debitas: ergo superflua fuit quælibet nostra satisfactio pro pe-
ccatis; ac proinde remissa culpa non tenetur homo ad luendam aliquam pœnam te-
mporalem. = Resp. distinguendo minorem: Christus Dominus obtulit pro peccatis in sua passione
plenissimam satisfactionem, quoad dignitatem et sufficientiam, concedo. quoad applicationem et
mo-

omnes qui ad participat redundavit in poenitentes, non omnes. Verum enim est
quod meritum Christi Domini est superabundans in delendis et aliis, atque inde quod valet in delendis
solvendis reatibus cuiuslibet peccati; cum tamen talis satisfactio applicatur singulis
in poenitentia propria cooperationis, et ideo Christi meritum illis cooperationis pro-
portionatur applicatio, unde quando perfectiora sunt opera poenitentis, plus di-
minuunt poenae temporalis, in qua poena aeterna fuit commutata virtute Christi.
Obiicient 4º: est praesumptionis humanae velle Deo satisfacere pro-
297 realiter, cum sit tanta distantia inter hominem et Deum: et multo magis velle
satisfacere pro offensa infinita Dei commissa. — Respondeo negando ansam, quia non intendi-
mus satisfacere ex nostris viribus, sed ex gratia Dei nos excitante et adiuvan-
te, nec intendo ita ex Dei misericordia summus ordinati gratia sanctificante et
iure ad beatitudinem; ac proinde nulla est praesumptio, et hoc maxime cum a divina
iustitia hoc sit dispositum.
Obiicient 5º: opera Dei sunt perfecta: ergo in contritione remittit Deus
298 peccatum ut culpa et poena remittatur, taliter quod nulla poena temporalis maneat, non sic
est perfecta remissio. — Respondeo negando ansam: perfectio enim in operibus Dei non consistit in
eo quod operetur statim ac simul omne quod efficere potest, vel in eo quod a principio
totum efficiat, vel in eo quod semper eodem modo operetur, maxime cum operatur
cum causis secundis; sed consistit in hoc quod operetur cum eisdem secundis perfectis ra-
tionibus procedendi, quae exigit quod exequatur quia Deus est summe iustus, postu-
let a homine aliquam satisfactionem pro posse, sicut et misericors remi-
sit culpam et poenam aeternam debitam mortali.
Obiicient 6º: remota causa removetur effectus; sed culpa est causa
299 poenae: ergo illa remissa remittitur poena. Patet minor, quia ideo aliquis est dignus poena quia com-
misit culpam. — Respondeo distinguendo maiorem: remota causa removetur effectus, quando est ve-
ra causa in esse, et conservari, concedo; quando est causa tantum in fieri, nego maiorem. Licet e-
nim contritionis removeat tota culpa quae est causa poenae, non ob hoc tota poe-
na debet remitti, quia illa est plerumque solum vera quando causa est causa non in
fieri et conservari, ut patet in forma respectu compositi, quae cum sit causa illius in fieri et
conservari, remota forma, removetur compositum; non autem est vera quando solum est causa in fi-
eri, ut patet in architecto domus qui est causa illius, et tamen mortuo ar-
chitecto manet domus. Nunc autem similiter reatus culpae est causa reatus
poenae ut fiat, non vero ut conservetur taliter quod remota culpa debeat removeri quae-
libet poena; quare poena mortalis causata a culpa potest manere ablata
culpa.
Quaeres 1º: si quando contritionis remittitur poena aeterna et commutatur
4. 300 in temporalem, remittatur etiam aliquid poenae temporalis, in qua poena aeterna
fuit commutata? — Respondeo affirmative. Itaque plures et maxime qui dicunt quod
contritionis dispositionis adquirit meritum de condigno augmenti gratiae et gloriae.
Ratio: quia ex Tridentino sessione 6ª canone 32 iustus bonis operibus meretur augmen-
tum gratiae et gloriae: ergo sic formatur ratio: actus contritionis iustificat comit-
tit aliquod opus bonum augmentativum gratiae et gloriae: ergo propter ipsum meretur remissionem ali-
cuius poenae temporalis in qua poena aeterna fuit commutata. Patet consequentia: nam per quod
meremur augmentum gratiae et gloriae satisfacimus Deo. Et ulterius ex hoc solutione

diuin prouidentiae aliter possit fieri non liceret.

301 Nec est inconveniens quod in eodem instanti reali temporis eadem poena
et liceat integra, et postea remissa, non enim est inconveniens, quia illo priori naturae
contritionis quae est dispositio ad gratiam intelligitur solum meritoria gratiae
sed non infusa; et in alio posteriori naturae in quo iam gratia est infusa, et dignificat subiectum,
et ipsa met contritionem, meretur tanquam digna contritio augmentum gratiae, dicta contritio in illo priori
meretur remissionem culpae, et quod poena aeterna commutetur in temporalem, et in illo
signo naturae intelligitur integra poena temporalis in qua aeterna fuit commutata:
et in posteriori naturae signo, quo praecesserat contritio, et iam infusa gratia meretur tanquam digna
quod aliquid illius poenae temporalis remittatur; ac proinde utique potest in eodem instanti
reali temporis intelligi quod eadem poena sit integra, et postea remissa.

302 Quaeres 2º: quae contritio tollat omnem poenam temporalem relictam ex[tr]a; ratio
dubitandi est, quia ex eo quod sit contritio potest tollere poenam aeternam, et partem poenae
temporalis, videtur auferre etiam poenam temporalem remanentem, sed contra:
non sunt minus digna quam illa; at in his non erunt necessaria opera satisfactoria
ut tollatur tota poena, sed ad hoc sufficiet attritio.

303 Respondeo quod regulariter loquendo contritio non tollit omnem poenam tem-
poralem. Ratio est, quia contritio solum est quaedam sufficiens dispositio, et aliqua satisfactio
quae a peccatore exhiberi potest, quia contritio posita statuit Deus remittere
culpam, et poenam aeternam, et ideo quia Deus promisit contritioni remittere poenam aeternam,
ideo posita remittit culpam, et poena aeterna commutatur in temporalem; non autem
hoc habet contritio ex natura sua, ac per consequens habitat ex ordinatione divina, et non
constat quod Deus contritioni promiserit remissionem totius poenae temporalis relictae ex[tr]a, sit
quae posita contritione, non potest non omittere aliquam satisfactionem; non enim remissio poe-
nae temporalis fiat secundum aequitatem iustitiae, propterea utique debet integra
satisfactio esse condigna, et non quaelibet contritio etiam informata gratia debet
esse integra satisfactio, ideo dicitur quod contritio non tollit omnem poenam temporalem re-
lictam ex[tr]a. Unde potest dici quod ratio disparitatis inter contritionem et attritionem est, quod remi-
ttere culpam et poenam aeternam, est opus misericordiae divinae; et satisfacere pro
poena temporali relicta est opus iustitiae; et ideo ex eo quod Deus sua misericordia
ad praesentiam contritionis remittat culpam et poenam aeternam, non infertur quod sua ius-
titia ad praesentiam contritionis remittat poenam temporalem, seu satisfactionem quam de-
bet ex iustitia.

Sectio 4ª de remissione peccatorum venialium.

Cum Beati mundo corde quoniam
304 ipsi Deum videre, et nemo potest ascendere in montem Domini et stare in loco
sancto eius, nisi innocens manibus, et mundo corde, ideo quolibet peccatum etiam le-
vissimum debet eluere ante ascensionem felicitatis aeternae, quia nihil coinquinatum in-
trabit in regnum coelorum; ob quod contritio restitit ad hoc quibus mediis peccata venialia
remitti possint eluere, quia venialia causent in anima ... habitualem
stillam maculam, seu reatum culpae, qui debitus est in ... a culpa
procedente, et in alio aliquo ... morali ... condonanda
indigne satisfecit ... causa ut in illo aliquid quod Deo displiceat,
... non solum coniunctione gloriae ... donum ...

[illegible] frequentius vivere charitate qua habet; ideo in dicto hoc expiatur veniale, i. e. delentur [illegible] remissio venialium [illegible] amoventur; tamen dicimus quod qualiter venialia remittuntur tam in hac vita, quam post mortem, quia de hoc [illegible] quod [illegible] facilitate et claritate possibili [illegible] damus.

Q. 3. Per quid remittuntur venialia homini justo in hac vita? Ubi sequitur petitæ decisio quæstionis.

305 [illegible] supponendo quod varia sunt media, et remedia quæ solent ab auctoribus assignari ad remissionem venialium, et in primis supponunt quod gratia [illegible] ultima dispositio ad gratiam, et ad eius augmentum est sufficiens ad remedium venialium sive formalis, sive virtualis gratia, quia sicut [illegible] sic [illegible] sufficiens ad excludendum mortale, ita etiam [illegible] habeat efficaciam delendi venialia; præter [illegible] alia media assignant, scilicet digna sacramentorum receptio, necnon [illegible] sacramentalia [illegible] hoc [illegible] [illegible] 10, [illegible] 6, quæ hoc carmine [illegible]

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

306 [illegible] sic explanatur: Orans exprimit orationem dominicam in qua oramus [illegible] dimitti nobis quotidianas; etiam quæ oratio quæ fit in Ecclesia ad [illegible] dimissionem peccatorum [illegible] [illegible] oramus in signum doloris, et [illegible] tinctus, denotat aspersionem aquæ benedictæ, et [illegible] cæremoniarum [illegible] [illegible] [illegible] ad aliquam sacram significationem, et ad aliquam [illegible]. Edens indicat [illegible] panis benedicti. Confessus [illegible] confessionem generalem quæ dicitur initio missæ.

307 Dans denotat elargitionem eleemosynæ, etiam [illegible] opera misericordiæ. Benedicens exprimit benedictionem Episcopi, et Abbatis [illegible] hæc media assignantur etiam, ad remissionem venialium [illegible] actus virtutis hominis justi, qui sunt Deo magis accepti, quam illi displicuerunt venialia, [illegible] in hoc puncto divisi sunt auctores, Nam alii tenent requiri contritionem formalem, [illegible] sufficere [illegible] extra sacramentum ad deletionem venialium; Alii quod requiritur contritio formalis, [illegible] sufficere virtualis; Alii sufficere contritionem formalem, et virtualem intelligendo [illegible] [illegible] amoris Dei; at [illegible] sufficere quævis alia opera virtutum [illegible] Alii denique [illegible] quod hæc sola sufficiunt ut remittantur venialia; ideo quærit [illegible] venialium [illegible] media ex his sunt sufficientia ut peccata venialia deleat; pro cuius responsione

308 Sit [illegible]: Ut peccata venialia remittantur homini justo in hac vita non solum sufficit attritio formalis, et contritio [illegible] virtualis; sed etiam receptio digna sacramentorum, necnon et sacramentalia, etiam quodlibet opus meritorium quod magis placeat Deo, quam displicuerunt venialia [illegible] hoc [illegible] et ab ipso iusto operetur, et a Deo acceptetur tale opus meritorium. [illegible] in 4. dist. 21.

q. L.ª num° 8.° vbi ait: potest dici alio modo qd peccatum veniale in hoc sensu
potest remitti in tempore post mortem: quia prius quam actus Deo magis acceptus, quo
peccatum veniale displiceat, et fiat relatus ab ipso operante ad hoc peccatum veniale
remittendum, et relatus ab ipso, et ab ipso Deo acceptatus in vita et tempore. Ubi
sequitur post multa scotus, et ex alienis qq plures licet diuersimode. Et dicit quod
alia opera bona debent ordinari et ab operante, et a Deo acceptari ad talem remis-
sionem venialium, quia cum opus bonum meritorium ex natura sua non sit ordinatum ad talem
remissionem, nec constet quod a Deo opera meritoria sint ordinata aliqua generali
ordinatione, ideo requiritur, quod speciali ordinetur in hunc finem, et ab operante, et a Deo
acceptetur. Probatur 1.ª pars dicti: quia si non esset sufficiens attritio ad expiati-
309 onem venialis, sequeretur quod magis, et quidem rigorosa dispositio exigeretur a Deo
pro peccato veniali, ac exigit pro mortali, quod non videtur conforme diuinae iustitiae; siquidem at-
tritio cum sacramento sufficit ad remissionem mortalis: ergo ad veniale sufficiat sola attritio. =
Confirmatur: quia attritio de veniali habet oppositionem cum illo, quia est eius nolitio, et detes-
tatio illius: ergo potest illud delere. Probatur consequentia: quia actus praeteritus volitionis non po-
test melius destrui, quam per actum nolitionis ipsius volitionis; sed attritio est actus nolliti-
onis peccati venialis: ergo potest illud delere.
310 Probatur 2.ª pars: prius potest veniale deleri, prius quam mortale potest
expugi; sed ad deletionem peccati mortalis sufficit actus contritionis formalis, et virtualis: ergo
multo magis ad deletionem venialis. ergo idem in contritione formali, et virtuali, et accessu ad
amicitiam Dei ad peccatum veniale requiritur hoc. = 3.ª pars probatur: quia recep-
tio digna sacramentorum est opus externum, et causatiuum gratiae, et singula sacramenta ha-
bent vim, et efficaciam circa remissionem peccati: ergo etiam venialis possunt remittere. Probatur
consequentia: quia omnia sacramenta nobis applicant fructum passionis Christi, et sunt instituta
ad sanctificandas animas, easque disponendas perfecte ad gloriam et aeternam redemptionem;
sed ad talem redemptionem conducit non solum delere mortale, sed etiam venialia, quae sunt im-
pedimenta quae remorantur ingressum beatitudinis, siquidem nullus cum veniali in-
trabit in regnum caelorum: ergo sacramenta habent efficaciam delendi venialia. Item
est consentaneum hoc fini pro quo vnius cuiusque sacramenti, quod cum sit vt aliquod mu-
nus sancte, et modo grato Deo praestiatur, quod cum sint potius venialia impedimenta
et maxime illa quae in vno genere sacramento repugnant fini eius, ideo valde congru-
um est vt valeant illa delere.
311 Probatur 4.ª pars: quia sacramentalia non solum a theologis, sed etiam a summis
Pontificibus et sanctis Patribus dicuntur ex benedictione Ecclesiae sanctificare, et mundare; sed
non mundant a mortalibus, quia quidem ignoscerent, et gratiam habent per se sed gratiam sa-
cramenti quod repugnat, quia non est in Ecclesia potestas ad instituenda sacramenta: ergo a venia-
libus mundant. = Probatur ultima pars a simili, quia si aliquis faciat in luxu
Commune alicui Principi, et postea faciat aliquem actum externum in eius obsequium ad com-
placendum, et tollendum offensionem, statim placat Principem et
et remittit offensam, quia illi magis placuit actus externus, quam displicuit offensio

eq idq dicendq̃ē de Deo, q̃ in misericordia, benignitate, et liberalitate superari n̄ potest. exigit enim: q. opus bonum q̃ veniens ab homine existente in gratia ī misericordia, amicitia [illegible] gloria, et amicitia divina; [illegible] perfectioq ā amicitia expectat remitti [illegible] offensam: eo pr[illegible] dole opus potest veniale remitti et saltem pie ī credere q̃ Deus acceptet talia opera in hunc finem, q. per illa totus honor exhibet Deo q̃ eius fuit subtractus per veniale.

Art. 2. Obiectiones pont. et Solvunt.

312 Dicq 1°. super actione remittent [illegible] culpa venialis, nisi q̃ dolere persacramentum per[illegible] Trident. Sess. 14. [illegible] venialia [illegible] sufficienter [illegible] voluntarie: eo pr[illegible] n̄ remittit veniale. Sequela pat: q. ante receptionem dignum sacramenti [illegible] debet praecedere actio de peccato; [illegible] doli [illegible] veniale [illegible]: eq ante q̃ remittat sacramentum ignis ad remissionem [illegible] R. [illegible] in Summam ad mitem sequela q̃ idq potest contingere in peccato mortali, n̄ potest dimitti per[illegible] perfecta, [illegible] dilectionis Dei ante confessionem, et hoc n̄ [illegible] dicit [illegible] sacramenti [illegible] nec q̃ ig esset remissio venialium [illegible] confessionis illius dicendae superflua, [illegible] q. mortalia [illegible] remissa in alia [illegible] possunt [illegible] voluntarie [illegible] alterius confessionis, [illegible] dicit superflua confessio illorum, [illegible] q. [illegible] remissio quo ad poenam; [illegible] q. [illegible] ad [illegible] praeservationis [illegible] dq.

313 Ap. 2°. q. potest dici eq aliq, q̃ ut veniale remittat extra sacramentum, debet [illegible] supernaturalis, et infusa, at V° ut remittat per sacramentum [illegible] sufficit [illegible] naturalis ex[illegible] acquisita [illegible] et [illegible] potest [illegible] attritus de veniali, et q̃ n̄ remittitur peccatum [illegible] sacramentum [illegible] q. attritio quam habebat erat tantum naturalis, quae sufficit ut eq sacramento remittat, licet n̄ sufficeret ut extra illud remitteret veniale. [illegible] talis attritio naturalis [illegible] sufficiens dispositio ad recipiendum remissionem venialis [illegible] tamen [illegible] q̃ ad hunc [illegible] recipiendum n̄ ē semper necessaria dispositio supernaturalis actualis, [illegible] sufficit supernaturalis habitualis [illegible] gratia sanctificans, q̃ quidem supponit in paenitente, [illegible] Iustus de quo loquimur.

314 Ap. 3° q̃ ē valde probabile q̃ q̃ de sola venialia [illegible] confessionis, tunc n̄ requirit attritio rigorosa ut dispositio, [illegible] sufficit ad remissionem illorum aliqua dispositio minor attritione, nempe, q̃ n̄ habeat complacentiam talis venialis, et q̃ habeat voluntatem recipiendi remedium, [illegible] voluntas ē quaedam desiderium interpretativa peccati, n̄ vult illius medicinam [illegible] velit recipere effectum [illegible] q̃ causat sacramentum. [illegible] n̄ [illegible] requirenti attritionem [illegible] dispositionem ad sacramentum, [illegible] requirit, [illegible] mortale; n̄ autem de illo q̃ requirit minorem dispositionem [illegible] veniale, n̄ tali n̄ complacentia, [illegible] interpretativa detestatio eq sacramento [illegible] in remotione venialis, [illegible] sacramento

contritio requirit ad remissionem mortalis. unde est quia nulla est requiritur ad veniale attritio illa non displicentia, et ly doloris solum requirat quod sit dispositio ad remissionem ex dolore efectus saeculi, ne omnino sit i[n]coherentia, et talis non displicentia et dolor fas non quam de efectu illius est sufficiens dispositio sit quod non sit de dolore lis. ita [illegible] Hiberne

315 Dicis 2°: Si attritio sufficeret ad delendum veniale esset propter oppositionem quam habet cum illo; sed haec oppositio non sufficit, quia etiam attritio habet oppositionem mortali, et tamen propter illam solam non deletur; ergo. — Item cum malitia venialis offensa Dei est aliqualis aversio a Deo: ergo necessaria est conversio ut remittatur, sed attritio non est sufficiens conversio cum non sit motus dilectionis: ergo non est sufficiens ad remissionem venialis. — Respondetur negando minorem, et ad probationem dico, quod ideo sola attritio non sufficit ad remissionem mortalis, quia mortale est totalis aversio a Deo, ut deperdat amicitiam; ideo quod ad eius deletionem exigitur actus qui non solum sit aversivus a creatura per detestationem peccati, sed etiam quod sit conversivus ad Deum per amorem; at vero peccatum veniale licet aliquatenus convertat hominem ad creaturam inordinate, tamen non talis conversio ad creaturam ut inferat aversionem totalem a Deo sicut mortale, cum stet cum gratia, et amicitia Dei; et ideo sufficit attritio quae avertat a tali creatura, ad quam inordinate se convertit, ut remittatur veniale. — Ad 2um igitur constat ex nuper dictis quod licet veniale sit aliqualis aversio, tamen non talis quod deperdat amicitiam Dei; et ideo sufficit attritio ut condonetur. Potest dici qui concedens: necessaria est conversio ut remittatur veniale per modum sufficientis dispositionis, sed dico ut remittatur per modum meriti, sive de condigno, sive de congruo per modum impetrationis, et acceptationis, nego consequentiam. quia cum per talem actum magis displiceat Deus, quam displiceat [Deum] veniale, ideo sufficit ad illius deletionem, licet non sit indispositio sufficiens quae expellat veniale.

316 Dicis 3°: mortale non compatitur cum gratia habituali, utique vero veniale: ergo quaecumque praedictionis remittatur mortale non infert quod malum remittatur. idem potest dici de dilectione Dei, non quaecumque fervida, et intensa non opponitur cum veniali, quia dilectio fervida, et mendacium iocosum non opponuntur, quia quidem mendacium opponitur veritati, non autem dilectio Dei: igitur non delebit illud. — Respondetur quod attritio de veniali non compatitur cum illo quia illud destruit, licet sit compatibile cum gratia. idem dico de dilectione Dei, quia si ordinetur ad deletionem venialis non compatitur cum eo, quia illud delebit, et licet non deleat per modum sufficientis oppositionis, sive indispositionis ex natura rei, delebit illud per modum meriti, aut acceptationis. praeterquam quod datur aliqua oppositio saltem secundum rationes genericas vitii, et virtutis, nam charitas fervida, et cum alacritate sedit in Deum, et veniale infert voluntati quamdam retardationem, seu languorem remissionis non tam perfecte, et alacriter movetur anima in Deum, quod ut videmus est aliqualis oppositio.

317 Dicis 4°: nullum opus bonum habet oppositionem cum veniali: ergo illud non remittit. 2° quia ordinarie opus ut remittatur veniale nihil iuvabat ut opus sit dignum

aut maxime repugnans veniali: ergo si sine tali retractatione non sufficit illud opus ut bonum ad remittendum veniale, nec cum illa sufficiet. 3°: quia tale opus non includit retractationem venialis, quam requirit ad illius remissionem. ergo. 4°: quia sequeretur quod quodlibet opus supernaturale auferret omnia venialia, cum non sit maior ratio unius quam alterius; quod est inconveniens. 5°: quia tale opus iam bonum iusti est ordinatum ad incrementum gratiae et gloriae: ergo non meretur etiam remissionem venialis, quia nullum opus iusti meretur duo praemia adaequata; et consequenter per opus bonum elicitum a iusto sine ordine ad remissionem venialis, non remittentur.

318 Respondeo ad 1^m argumentum: nullum opus bonum habet oppositionem physicam cum veniali, ratione moralis; neque enim quia corpore quis vult accipere talia opera ad remissionem venialis, et tamen habet oppositionem moralem; debebat exercitare Deo, et quod illa acceptet sicut exercitationem cum qua tandem honor exhibetur Deo, quia est ipsa veniali retractatio. Et post veniali consequens, quia ut remittatur veniale per modum meriti et acceptationis, non requiritur talis oppositio. — Ad 2^m dico: ad 1^m argumentum: ordinare opus ad hunc finem nihil iuvat ad conferendum valorem, omitto de applicatione, neque facit ecclesia plura opera applicat, et ad pacem, et ad remedium imperatricis. Et negatur, quia cum bonis paribus prius orationum per ipsa abrogarent opus meritorium et dignum, quia refert in nobis finem bonum, et gratum Deo; et requirit magis veniali, quia includit virtualem displicentiam, et voluntatem carendi illo, quae est dignior dispositio ut Deus acceptet illud ad meritum remittendi veniale.

319 Ad 3^m negatur quod non sit virtualis retractatio, quia eo ipso quod vult maiestatem expiari, et opus ad hoc applicat, velut peccatum non esse. — Ad 4^m dico, quod non est inconveniens quod prius actus tollant omnia venialia. Et potest dici quod si opus non est proportionatum, non est inconveniens ut per illud remittantur quaedam venialia, et quaedam non, si per modum meriti remittantur, quod meritum in iudicio divino stimetur sufficiens ad remissionem aliquorum, et non aliorum, quod Deus suo arbitrio facere potest supponendo quod ex parte peccatoris omnia sunt aequalia, quod fere contingit in remissione poenae debitae pro uno, et alio peccato.

320 Ad 5^m dico, quod de condigno non potest mereri per unum opus finitum duo praemia adaequata; bene tamen unum de condigno, et alterum de congruo, nam communiter apud theologos quod per opus per quod iustus meretur de condigno augmentum gratiae et gloriae, meretur de congruo perseverantiam in gratia, reparationem post lapsum, et alia multa; Xº quia doctrina per illud opus bonum per quod meretur iustus augmentum gratiae et gloriae potest de congruo mereri remissionem venialium. Aut quia quod plures thomistae Scotus et alii asserunt quod de condigno potest mereri remissionem venialium, quia cum illud opus ordinatum ordinatione operantis referatur in nobis finem gratum Deo, et consequenter sit condignum, non est inconveniens quod possit mereri de condigno duo praemia, et hoc non est mereri duo praemia adaequata, quia cum de condigno mereatur iustus vitam aeternam, consequenter potest removere impedimenta retardantia ingressum ad vitam aeternam, ut sunt venialia: et sicut non est mereri duo praemia adaequata mereri augmentum gratiae, et gloriae, et mereri praemium gloriae et dare satisfactionem pro culpa, ita nec mereri gloriam, et remissionem

venialis in digno erit meriti de congruo ad tollenda.

321 S. quaeres 1o. quod venialia per sacramenta remittuntur venialia; igitur non remittuntur venialia non solum excitando fervorem charitatis, sed etiam faciendo, seu causando gratiam ex opere operato quae quaeri potest quomodo dispositio requirit ut illa remittatur, quia videtur supponi gratia, cessatio ab actuali [illegible] ad veniali aliqua alia requiritur alias nunquam fieret in peccato veniali, nisi quando illud actu dimisit, quod est falsum. — Resp. quod ad hoc requiritur ut non ponat obicem ad hunc effectum, et non ponat obicem sufficiens est quod accedat sine actuali complacentia mali, et cum voluntate recipiendi sacramentum, et effectum remedii quod assumit, quia hoc censetur virtualis quaedam retractatio venialis cujuslibet mediante illius; quia quidem si requireret alios propositum, requireret ut dispositio effectum ipsum factum, cum per actum esset sublatum veniale. requiritur etiam ordinatio operantis ad hunc finem in aliquibus sacramentis, non tamen fere omnis sacramentis baptismi, poenitentiae, Eucharistiae, et Extremae unctionis ordinatur ad hoc ex institutione, ita non indigent ordinatione operantis.

322 S. Sequi videtur quod per quodlibet sacramentum tolli omnia venialia, si solum requiritur non complacentia et dispositio. — per assumptum, tum, quia sacramenta causant hunc effectum in non ponentibus obicem. tum quia supponit charitatem complacentiam non magis remittunt quam alterum. — Resp. quod non est absurdum, sed de re assumptum, et sic nihil tamen est similitudinem quod non quaelibet sit haec remissio mali, sed quae gratia dispositionis, et ideo quod remittuntur illa per quibus ex parte nostra est dispositio, et sint sufficiens remitti et divina voluntas quae velit, et videtur de satisfactione poenae, quae remittitur per uno peccato, et non pro alio ex placito divinae voluntatis; unde remissio venialium erit maior in melius disposito ad recipiendum sacramentum, et in disposito perfecte poterit esse totalis. per quae quaeque non earum qualitate tollenda illorum quibus adv. non quod sacramentum sit magis institutum ad quaedam peccata tollenda, quam ad alia; ac pro inde illa prius tollit.

323 Quaeres 3tio: quomodo sacramentalia remittant mala quae ex opere operantis sola, qui tantum ex opere operato! — Resp. probabilius est sacramentalia solum remittere venialia ex opere operantis quatenus, scilicet, excitant motus contritionis, et impetrant talem remissionem. Ita B. S. quem plurimi tamen sequuntur, 1o. quia si haberent vim remittendi ex opere operato tunc essent etiam vi institutionis, sed nulla constat de hac institutione nullibi constat; nec 2o. quia Ecclesia non habet potestatem instituendi signa sensibilia certa, et infallibilia ad remittendum venialia, et non usus talium signorum est efficax et sufficiens in his materiis quae tribuis et supernaturalibus, et videtur quod Ecclesia nunquam instituit aliquod signum tale certum et infallibile remissionis: ergo signum quod Ecclesia intendit potest autem ad hoc

324 Unde dicitur quod sacramentalia ex opere operato proprie loquendo non remittunt venialia. et tamen dixi proprie loquendo, ut intelligatur ex opere operato, illud quod dedit dignum est infallibiliter ex meritis alterius dat, et operatur, in quo sensu sacramentalia non agunt ex opere operato; si vero intelligatur ex opere operato id quod confert non solum ratione operantis, sed etiam ex intercedente alterius merito, in quo sensu potest dici

qd causant sacramentalia ex opere operato remissionem venialium, quae applicant merita Christi fidelibus sanctificatis et cum magis obsecrantibus, ubi impetrat, sicut libus hunc effectum ex opere operato, eo quod, quamvis intelligendum ita quod sacramentalia immediate impetrent remissionem venialium, sed solum mediate, quatenus remissionem illam quam impetrat, sacramentalia excitat, scilicet divina auxilia supernaturalia quibus homo excitatur, et invitatur ad eliciendos actus supernaturales, quibus praedictas, et universaliter, et in detestatione ad retractandos actus supernaturales, quibus praedicti, et universaliter, et in detestationem retractent, seu displicenter venialia, quia licet sacramentalia quaedam ceremonias sacras et sunt excitat in nobis actus, et devotionis.

325 Hujus remissio venialium causata ex opere operato per orationes Ecclesiae, quae immediate causatur a sacramentalibus, sed mediantibus actibus excitatis quibus detestatur venialia, hujus etiam quia non statim, et infallibiliter operatur effectus sacramentalia sicut sacramenta, quia talis effectus non est fundatus in aliqua speciali promissione Dei, sed in communi lege et efficacia orationum Ecclesiae, quae non semper sortiuntur effectum. Et si interrogas: quid tunt sacramentalia supra lectionem sacram, devotionis, imaginis etc. quae hunc etiam excitant in nobis similes motus devotionis sicut sacramentalia? dico habere quod sacramentalia operantur per modum impetrationis et per fidem orationes Ecclesiae quae multum sub talia operatur per modum impetrationis ex parte fidei, et orationes Ecclesiae quae multum valent ad effectus obtinendi, unde hanc impetrationem tribuunt ex orationibus Ecclesiae ad remissionem venialium obtinendam, et quod sacramentalia superabundant Ecclesiae ad remissionem venialium obtinendam, et quod sacramentalia, licet non statim, et infallibiliter causent effectus sicut sacramenta, tamen non causant effectus, sicut illa, sed remote et generaliter sicut illa, sed, ut dico, ...

Quaestio 3. Utrum Veniale Quantum Cum mortali possit remitti mortali non remisso. Et Utrum fit et talis quaesito, et resolutione ponitur.

326 Mortale posse remitti absque remissione venialium ut late dixi quaestio ..., quia post homo habere detestationem de mortali et displicendum de veniali; hujus etiam quia non omnis dispositio sufficiens ad remissionem mortalium est sufficiens etiam ad remissionem venialium, ut si quis doleret de mortali quatenus est gravis offensa Dei, iste quidem disponeret ad remissionem illius, et non ad remissionem venialium, hujus iste adhuc non sit detestatus omnes culpas veniales. Ideo quaeritur utrum sicut remitti possunt mortalia quin venialia remittantur, ita possit etiam veniale remitti non remisso mortali cum quo coexistit?

327 Ergo supponi debet quod loquimur extra receptionem sacramenti, et solum de illa quae fit per sacramentalia aliaque, etc. nam in sacramento certum est quod causet gratiam sanctificantem, quae ex ordinatione divina est incompossibilis cum mortali, ideo non habet locum quaestio de remissione venialium per sacramenta, sed solum quando ex opere operantis remittuntur. Circa quod licet conveniant non requiri formaliter gratiam ad remissionem venialium, quia cum qualibet est compatibile, tamen communis sententia tenet posse remitti veniale mortali non remisso, quia non quaeritur quod antecedenter, et concomitanter requirat gratiam habitualem extra sacramentum remittatur. Ita communiter Thomistae, et quamplures ex aliis, quorum fundamentum est: quia si remitteretur venialia sine mortalibus deberet esse in sacramento tertia.

n? q? remit? etiam in ulia, ut qi dignu recipit laud? recit grā pag ly n-
ostolicē in ōgratio-i. l? 2? ? l[illegible] gradus, et hoc n, q? ōtrio e exigua in-
aiu[illegible] ad grām, remittē [illegible] debatur mortaliū, et ita sancted? uoce n̄ in
animo, et qr aliq, ē nec hoc ē hg, q? n potest tribui atrio sola de ūalibus
n [illegible] n solet mouere peccatore ad [illegible] ut de solis ūalibus doleat, ?:
principalē de mortalibus: ex quib? nus possunt remitti n remissio mortali.
328 Contra opposita sentā videt? ēē d. dicta 21ª q. 1ª quā sequi? hique-
us, nirribarne, et ?, illi passim S.ē asserentes peccata ūalia dignis cum mortali po-
sse remitti in uia mortali in remisso, q q? solū[?] sequi mur, q p? b?: q? ūalia ē?
patibilē cū gra sanctificate: ergo ad eius remissionem n requirit? gra sanctificans: ergo
sine gra remissio ūalis potuit stare cum mortali. pb? con: q? n̄ habet maior
[illegible] ūt manentia peccati ūalis cū gra sanctificante, q q̄ gra remissio ūe-
alis cū permanentia peccati mortalis. 2? remissio mortalis, e ūalis n̄ sunt necessar-
io connexa; ?? q̄ n̄ sunt necessario connexa n̄ repugnat unus expelli sine alio:
ergo neq ūale remittat? sine mortali.
329 3? p? b?: uit? nup: peccat[?]a ūalia remittuntur ūalia ut ē cōmune;
?? illa ex quo accidunt? his iustis, q q̄ peccatoribus, ut pat ex experientiam
[illegible] dicta, e? pāe b[?]enda: ergo ad remissionem ūalis n̄ [illegible] requirit? grā
sanctificans, q? [illegible] auct [illegible] in [illegible] dio cap. 7 ?. ubi
ait: de quotidianis [illegible] levioribus culpis sine quibus hec uita n̄ duci?, quotidi-
ana oratio fidelis satisfacit, eorum enim ē dicere Pater noster qui es in cœlis
ē nota dig: q? dixit fidelis et n̄ iustorum [illegible].
Exp? b? adhuc: sicut se habet atrio respectu peccati mortalis, ita se ha-
330 bet atrio respectu peccati ūalis, ?: sicut mortale ē auersio a rectitudine
sua ōnnecessaria ad salutē, ita ūale ē auersio a rectitudine exigua et ūti-
li ad grām [illegible]; et sicut ōtrio equiualet illi rectitudini eximiæ, et
illa equiualet ?, ita atrio equiualet illi rectitudini exiguæ, et illa ?;
unde sicut mortale auertit a Deo ad quē ōuertit ōtrit, ita ūale auertit ad
creatura absq̄ auersione a Deo, et per atrionem auertit se a creatura, n̄ de-
serat illā adhesionem quā habuit; ?? atrio sufficit ad delectionem mortalis: ergo et
atrio sufficit ad delectionem ūalis.
331 Nec valet ad dicat, q̄ existenti in peccato mortali n remitt? ūalē
eius ? maior sit hoc beneficio supernaturali, eo quod ? in inimicitia Dei n̄ ē
[illegible] valet, q? licet remissio ūalis ? grā, ut liberalitas Dei n̄ requirit?
grā habitualis in persona cui remittit, ?: sufficit grā excitans, et adiu-
vans, quæ cum mortali ?patit, unde sic potest fieri instantia: ad dispositiones
a Deo requiris effectu grām, n̄ semper ē necessaria grā habitualis, ?: sufficit
[illegible] dispositio: ?? atrio supernaturalis diuinalis e ? per [illegible] ad dispo-
sitio ad eius remissionem: eius n̄ non requirit? grā sanctificans. pb? minor: q? ideo
[illegible] ut [illegible] grā auxiliante, et [illegible] grā habitualis [illegible]
[illegible] q? ut ? cedens [illegible] auxilio supernaturali, ē sufficiens dispo-
[illegible] mortalis: ergo similit? ūalis atrio [illegible] auxiliare cui sub-
[illegible] ad remissionem ūalis, [illegible] ūalis [illegible]

S.ti Cod. ... tenens auxo ad remissionem venialium, non sit ... tantum ... sufficiens ad mortalium
fil. 2. num. remittenda; licet nec illa non poterit remittere veniale, et hoc maxime hab-
endo in ... ... habituali?

Prima est potest: quia ad consequendum gratiam auxilij, seu adjutorij Dei
332 supernaturalis ... mortali, non requiritur gratia habitualis, quia gratia actu-
alis ... ... Dei ad eliciendos actus supernaturales fidei, spei, et ...
... bene talibus auxilijs ... magna: ergo ... ...
... effectus gratiam non requirit gratia habitualis; et quia ad ... consequendam gratiam
remissionis venialis non erit necessaria gratia habitualis, sed sufficiet gratia excitans, et adiuvans,
quibus homines ... ... a Deo.

Prudentia responsio magis ... in sententia theologorum ... remissionem ve-
333 alium ... ... Durandus in 4.° dist. 16 q. 2.a docens
peccatum veniale expelli per ... actus illi contrarios, ut si fuit mendacium per voluntatem
non mentiendi, ... pro ... ... Gabriel, Maior,
... et alij ... veniale ... ... per ...
... ... (... ...) peccati venialis, non remanet ... ...
... ... sine speciali gratia Dei,
... ... tollit ... ...
... ... veniale, ... sufficienter ... ...
... ... dist. 21 ... ...
... ... opositum.

Dicimus in oppositum 1.° ... offendit gravitatem et
offensas levium, sine potentia remi-
334 ... ... non remittet veniale, quin ... ...
... ... venialis gratiam,
... ... venialia gratiam ... ...
... ... et hoc maxime ... ... remissionis. ...
... ...
... ... veniale ... ...
... ...
... levia, ... offensas, ut ... ... in humanis ubi facilius ...
... ... offensae ... gravis.

Dicimus 2.° Vera ... ... omnibus peccatis, ...
335 ... ... veniis ... in mortalibus, ... non remittit sine ...: ergo —
... ... debet ... ...
... ... in ... ... dolor ...
... ... mortalibus ... ...
... ... veniali non ... ... mortalis, ... posint
remitti venialia absque mortalibus, sicut possunt remitti mortalia absque venialibus.
... ... venialis ... ...
... ... adeo
ut remissio nec ... ... remitti
sine venialibus ... ... gravia, ...

et sicut ad delendum mortalia sufficit volutas placendi Deo in gravibus, ita ad delendum venialia sufficit voluntas placendi Deo in levibus legibus, velut remissiones.
Dices 3º: si attritio sufficeret ad remissionem venialis tunc esset ex iustitia, et ex liberali-
336 tate Dei? n. 14. quia opus peccatoris non habet valorem moralem ad satisfandum Deo da-
tis non condonatis culpa; et illud Pauli 1º ad Corinthios cap. 3º: si charitatem non habuero nihil mihi prodest. Ecclesiastici cap. 34: dona iniquorum non probat altissimus, neque in multitudine sacrificiorum propitiabitur. nec 2º, quia nulla lex nec promissio extat de hoc: ergo attritio non sufficit ad remissionem venialis in habente mortale. — Resp. quod attritio non promeretur de condigno (ut probant textus citati) sed promeretur de congruo
excedit veniale quod meretur includit liberalitatem Dei. Unde sicut Deus decrevit quod peccans mortaliter fit debitor illius rectitudinis ad Dei donec eliciat actum dilectionis, et
recipiat sacramentum, ita etiam ob suam benignitatem statuit quod peccans venialiter fit debitor illius rectitudinis dumtaxat usque dum eliciat actum attritionis. Et ratio ergo Apostoli intelligit de iustificatione simpliciter, et acceptatione digna ad vitam aeternam: et si-
militer locus Ecclesiastici intelligitur de propitiatione probatione simpliciter, et acceptatione ad vitam aeternam; aut mane cum peccato mortali stante post promissionem parva, et 2º quod opera merita de congruo ad remissionem venialium.
Dices 4º: Tridentinum Sess. 6ª cap. 7º ait: Iustificationem esse remissionem peccatorum, et
337 renovationem hominis per gratiam; atqui non remissio mortalium non [struck out] adest renovatio per gratiam ergo nec remissio venialium. — Resp. quod dicitur loco citato definit iustificationem completam, et de quacumque, quae fit per remissionem mortalium; non autem definit iustificationem 2º quid quacumque remis- quod. Et hoc modo sunt intelligenda omnia loca Scripturae, ut quod dicitur quod remittit perfec- ta, cum vita et damnum; quia loca ista utique intelliguntur de iustificatione simpliciter; alioquin nec mortalia sine veniali remittuntur, quia in regeneratione non est perfecte sanus si manent
venialia. Dices 5º: existens in mortali non est dignus alicuius re-
338 missionis: ergo non potest illi remitti veniale. — Resp. distinguo antecedens: non potest illi remitti veniale per meritum de condigno, do. per meritum de congruo, nego consequentiam. quia cum ad meritum de condigno praesupponatur gratia sanctificans; ideo qui est in mortali nequit de condigno mereri remissionem venialium, utique vero post de congruo: quia si de congruo meretur gratia sanctificans gratiam supernaturalem de mortali; et si homini in illo dicitur gratia actualis ut resurgat a mortali, cur non deferret ei gratia remissionis venialis per actus supernaturales dicto?

Quaestio 3ª. An veniale simul cum mortali in futura vita possit remitti quo ad poenam? Et in hac appendix sensus quaestionis, et statuitur conclusio.

339 Ut quaestionem praeintelligamus sicut de remissione venialium in hac vita absque remissione mortalium meritoque ne quaeritur de remissione poenarum debitae veniali in futura vita: quaeritur, quando homo moritur in peccato mortali et venialibus remittatur illi in inferno poena aeterna venialibus; quae quidem cum sit aeterna: quia poena quae veniali debetur est aeterna et propter accidens scilicet ratione dumtaxat cum mortali non remisso? Seu ut alii dicunt: quod veniale cum mortali dictum in futura vita possit remitti quoad poenam, licet non quoad culpam? Et modo tertio dicitur esse in titulo quaestionis de remissione poenae, et non culpae, cum sit varii auctorum circa distinctionem maculae venialis, quia

aliij sequuntur illa solum in reatu ad poenam temporalem; alij vero distinguunt reatum culpae venialis a reatu poenae illi debitae; et D. S. cuilibet opinioni se inclinat; ideo ut solum habeat quo in omnibus, cognoscimus quod talis dicitur poena beatorum debita, inquantum quod venialia ex quadr- alios fuerunt remissa in hac vita, et quod pro illis correspondente non fuit satisfactum, po- sit remitti in inferno licet poena temporali fuerint satis pro illa.

340 Circa quod thomistae et omnes illi qui asserunt non remitti veniale absque motu, consequenter ne- gant posse remitti peccatum veniale in alia vita. oppositum vero sustinent Gabriel, Major, et Nominales, quatenus negant adhuc maculam venialis auferri ex vi condonationis peccati particularis. id dicunt Balduinus, Mairon, Farnesius, Durandus de Aquila, Medina, Almainus, B- ega, Navarre, et Gerson, quos citat et sequitur noster Cavellus in Scoto, quatenus ne- gant non peccata venialia remitti in inferno. ideo consequenter dicunt tunc dicere omnes illi qui asserunt maculam venialis consistere in reatu ad poenam temporalem, et in dignitate, seu obligatione radica- li patiendi poenam temporalem in aliquo quod dependeat a poena; non ex macula venialis in hoc vi- tae retideat a poena non soluta, quae a Deo non condonata illius, consequenter dicere dicunt quod so- luta poena sive per merita in hac vita, sive per satisfactionem in purgatorio, aut in infe- rno, evanescit culpa.

341 Ratio quia soluta poena aufertur dignitas, seu radicalis obligatio, seu reatus ad poenam; sicut ad impleto voto cessat eius obligatio, et facta vapulatione alicui taxata pro [illegible] delicto cessat dignitas vapulandi, alioquin semper homo maneret dignus alia vapulatione; cum alia ratione nisi quia illa dignitas, in horum sententia, est relativa ad poenam, et dependet in suo esse, et [illegible] a poena non soluta; ac proinde soluta poena aufertur talis dignitas, seu obligatio ad illam, non ablato termino aufertur relatio. hanc sententiam ut probabilem in- dicat D. Scotus in 4 dist. 21 q. 1a § in ista quaestione; licet ut probabiliorem sustinet sen- tentiam distinguentem maculam venialis in aliquo distincto a reatu poenae.

342 Ratio ergo resolutione quaestionis: poena pro venialibus remissa in hac vita quoad culpam, post remitti, et de facto remittitur in inferno. ita D. Scotus loco citato quem sequuntur fere omnes Scotistae. Durandus, et alij. et probatur ex D. Scoto loco citato n. 6 ubi inquit: dico ergo quod peccato veniali sive hic puniendo, sive in inferno sive alibi non debetur poena aeterna, nec gravis, nec gravius: quia sicut talis offensa quod est levis punitur per temporalem poena sufficienter, nec est inde aeterna poena debita veniali habere dum in inferno: quando ergo poena temporalis ex parte poenae impositae explenda, et ante totam explendam recedebat, et in illo mortali parte poenae residua explenda, solvet poenam in inferno, sed non nisi temporaliter, quia ergo in remissione peccatorum priorum quod mutabat de- bitum poenae aeternae in debitum poenae temporalis, nunquam erit etiam debitor pro illis nisi poenae temporalis, et consequenter ea totaliter soluta erit liber ab ipsis.

343 Et numero 5o ait D. Scotus: sed quia Deus simpliciter non vult punire ultra condignum, omnino iniustus esset poena aeterna infligere pro illo, cui tantum debet poena temporalis, de peccato veniali sola poena temporalis debet; quia ex eius malitia longe minori, quam peccati mortalis, ac dubium esse minime peccati plectenda. ex quibus locis D. Scoti [illegible] ratio post formari infamorum [illegible], et [illegible] ex eius verbis n. 5: Deus [illegible] ex [illegible] [illegible] theologorum semper pugnat citra condignum, et remuneriat ultra condignum; sed peccato veniali cum sit solum debet poena temporalis, et finita, quia tali offensa quod sufficienter punitur [illegible] [illegible] [illegible] alias poenae aeternae dum [illegible] ab eo quod taxabitur poena aequalitate culpae, excessit obli- gatio satisfactionis de [illegible]; consequenter [illegible] illius poena per [illegible]: alias Deus puniret vena-

344 le ultra condignum culpae.

2a. ratio suspendi potest ex verbis D. Thomae nostri anglici

veniali n.o 3 ... exigunt ... expleverit satisfactionem peccati mortalis iam remissi, non puni-
et in aeternum pro illa satisfactione: ergo similiter pro peccato veniali satisfactio non punietur in ae-
ternum. Probatur: quia eadem est ratio de utroque, cum solum poena temporalis, quae utrique correspondet, an-
tecedens probatur: quia postquam culpa mortalis fuit remissa, poena aeterna illi correspondens fuit mu-
tata et commutata in temporalem, ut constat ex fide, et quidem si maneret, nunquam satisfa-
ceret pro illa in purgatorio: ergo non punietur in aeternum pro illa satisfactione, licet damnetur propter
aliud peccatum. Probatur consequentia, quia alias peccata mortalia iam remissa reviviscerent propter al-
iud peccatum, cui illi correspondeat poena aeterna, quae sola mortalibus non remissis correspondet,
quod est falsum: ergo similiter debet de veniali.

345 ¶ Probatur 3.o etiam ex D. S. loco citato: poena gravis iustitiae correspondens mortali im-
proportionabiliter, et infinitum excedit poenam debitam veniali, non quidem gravis intensione, quia quaelibet
poena secundum intensionem finite excedit, et exceditur ab alia: ergo excedet secundum exten-
sionem sive durationem; et consequenter non debetur veniali poena aeterna. Probatur hoc, quia solum mortali debetur ta-
lis poena infinita gravis duratione. Antecedens constat quia mortale in ratione malitiae improportionabiliter
excedit veniale, ita ut multa venialia non aequent uni mortali in ratione offensae, quia non ae-
terni absolute fine, sicut vere mortale: ergo similiter in ratione poenae debet exceda-
re; sed talis excessus stat in eo quod mortali debeatur poena aeterna: ergo veniali solum tem-
poralis respondebit, et consequenter finita.

346 Confirmatur: poena veniali debita non crescit quoad intensionem in inferno ut est de-
lectum: ergo neque quoad durationem. Probatur consequentia: quia non videtur maior ratio cur crescat extensive,
quam intensive, quia sicut excessus poenae debitae veniali gravis intensione a lege re-
pellitur ad poenam mortalis, ita ut quicumque excessus ultra terminum statutum non esset de
iustitia; ita etiam eadem poena habet terminum praefixum durationis, ita ut excessus talis
temporalis, et non debet durare ultra suum terminum temporalem: ergo finiet.

347 Respondent contrarii, quod licet verum sit quod veniali debeatur poena temporalis
tamen per accidens debetur ad poenam aeternam ex coniunctione cum mortali, debetur illi poena aeter-
na. Contra: Primo quia ait D.r n.o 5.o supra allegatus: quamvis contrarium veniale coniungatur cum mortali, mor-
tale non facit veniale extrem [illegible] gravius, et est extra genus venialis: ergo nec ipse ei poena
correspondebit poena infinitum excedens ex coniunctione cum illo; sed si propter talem coniunctionem deberetur
veniali poena aeterna, daretur illi poena infinitum excedens, ut aeternum excedit temporale: ergo
extrahere veniale a genere suo, et illi multo daret poenam, quod implicat. Dicere deinde
confirmatur: poena debita veniali in hac vita non augetur ex coniunctione ad mortale in hac vita, ut li-
quet est ipso [illegible]: ergo neque in futura augebitur poena temporalis venialis ex ordine ad mortale.

348 Dicunt 2.o contrarii: nihil mirum est novum debitum poenae, quod non aggravabat peccatum in
ratione passionis, quia peccatum, quod peccatum est, commensurat poenam et debitum eius; sed peccatum mortale,
propter quod quis damnatur ad poenam aeternam, neque est causa veniali, nec ullo modo facit
ad malitiam eius, et quidem mortale potest esse disparatum, et multis annis praecessisse, et subse-
qui veniale sine unione, ordine unius ad alterum: ergo nihil facit ad aggravandam poenam venialis.
Probatur consequentia: quia nihil aggravabat malitiam nisi quod est circumstantia operis mutans, vel opus in di-
patris: ergo si mortale non aggravabat malitiam v[enialis] ... et consequenter sicut veniali sola
poena temporalis correspondet, ita et ... coniunctum cum mortali.

Vide dicta adversariorum solvuntur.

349 Inquit 1°: quodlibet peccatum est offensa Dei; sed offensa Dei meretur poenam aeternam; ergo quodlibet meretur annihilationem, quae maius malum quam poena aeterna: ergo veniale quod est offensa Dei meretur poenam aeternam. =

Resp. negando minorem, loquendo de omni offensa Dei; meretur annihilationem, nisi illa offensa quae avertit totaliter ab ultimo fine, non meretur a [illegible] nihilum, qui se removet a Deo primo principio omnium entium; et cum haec aversio sit propria mortalis, non vero propria venialis, fit, quod veniale non meretur annihilationem, nec poenam aeternam. Et dato quod ex natura sua mereatur veniale talem poenam, tamen supposita Dei misericordia quae disponit non puniri poena aeterna aliqua peccata ut sunt venialia, non [illegible] illius poena aeterna in quantum loquimur cum omnibus Theologis.

350 Inquit 2°: cuius durando meretur puniri, quamdiu est, quamdiu remanet culpa, remanet poena; sed reatus culpae semper manet in inferno: ergo et poena. Patet maior; quia reatus poenae dicit inseparabilem connexionem cum culpa, et consequenter; quia in inferno non datur locus poenitentiae pro culpa. =

Resp. 1° negando minorem, si quidem loquimur de veniali remisso quoad culpam in hac vita; ac si [illegible] non manet culpa remissa in inferno semper. — Resp. potest 2°. cum pluribus [illegible] negando [illegible] alio [illegible]; neque contra illos potest remitti veniale quoad culpam in inferno, quia nihil est illo principio, quod macula venialis non est aliud quam reatus, sive obligatio ad poenam [illegible]; ac proinde soluta poena in inferno per satisfactionem, evanescit culpa, sicut facta vapulatione pro aliquo delicto, cessat obligatio vapulandi de delicto pro illo.

351 Resp. potest 3°. cum [illegible] negando maiorem, quia sustinet quod potest poena remitti in inferno, quin remittatur culpa. Et ad eius probationem dicendum est: inseparabilis est connexio poenae cum culpa, [illegible]. Et quidem venialia [illegible] poena in [illegible] illius nisi pro culpa commissa. [illegible], quia non semper poena supponit culpam praesentem, ut patet in [illegible] remissis non satisfactis, [illegible] debet poena [illegible]; ac proinde [illegible] hanc sententiam [illegible] culpa veniali in inferno, [illegible] est poena, quia potest remitti poena, quin remittatur culpa.

352 Contra hanc sententiam dices: damnati complacent de novo de peccatis venialibus: ergo actualiter peccant: ergo de novo debent luere poenas. Patet consequentia ex Divo Fulgentio libro de fide ad Petrum, ubi loquens de daemonibus damnatis, ait: illi praevaricatores Angeli, nec mala possunt velle carere, nec poena; sed permanente in eis eiusdem aversionis malo, permanet etiam eiusdem retributionis aeterna damnatio. — Resp. quod Sanctus loquitur de mortali non remisso, ut est peccatum daemonum, non cum actualiter culpa perpetuo punienda, etc. poena; non sic autem culpa [illegible] remissa est, quae non est punienda poena aeterna, [illegible] non debeat talis poena aeterna, sit quod [illegible] perpetuo sibi illa poena. — Resp. 2° [illegible] quod damnati habeant novas complacentias in venialibus commissis, [illegible] multa, non videtur facile quod [illegible] in illis urgentibus quae possint ad illa attendere.

353 Resp. 3°. negando quod [illegible] puniri perpetuo etsi maneat illa complacentia perpetuo; quia damnatus ob novas culpas non meretur novas poenas, quia est in termino, et merere [illegible] spectat ad statum viatoris. [illegible] peccaminosi actus damnatorum [illegible] culpa, [illegible] demeritorii [illegible] actus damnatorum [illegible], unde sicut actus boni Beati non remunerantur, quia non sunt meritorii, quia non sunt viatorum, ita actus mali damnatorum non puniuntur de novo, quia non sunt demeritorii, cum non sint actus viatorum; ac proinde licet damnatus permaneat in complacentia [illegible] venialibus, non ob hoc meretur novas poenas.

354 Sed dices: ergo actus illi peccaminosi erunt impuniti, quod videtur absurdum: — Respondetur [illegible] in 2° dist. [illegible] ubi [illegible] hanc doctrinam, quod sicut—

tri Beatorum quoad praemium accidentale sed possunt habere quilibet actum cum sibi praemium, ita actus mali quos elicit damnatus, quilibet habet speciem poenae accidentalis, ut ait divus Augustinus libro 1° confessionum: iussisti Domine, et sic est, ut sibi sit poena omnis inordinatus actus, deus omnis peccatoris; potissima enim et maxima poena comparatur maximi sensui quamquam cum redundat in actu malo, malitia culpae (mortalis) peccatorum merentur adaeo, crescit enim poena eorum,

Sicut

malicia. — Ex qua doctrina post dici quod haec complacentia de ipsa habet pro poena, et tunc erit poena aeterna, si peccatus, seu complacentia aeterno durat; licet de hac poena loquimur, sed aliter quae distinguitur a reatu culpae, et infertur post culpam.

Arguitur 3°: ut remittatur poena pro peccato, debet esse voluntarie acceptata; sed

355 in inferno mera poena voluntarie acceptatur: ergo non remittetur. — Item: vel poena remittitur ea conditione quod poena solvatur in statu gratiae; sed ibi non est hic in tali statu: ergo in inferno non potest dimitti poena. — Respondetur distinguendo maiorem ad 1um: ut remittatur poena pro peccato per modum meriti, debet esse voluntarie acceptata, concedo. quod sit remissio per satisfactionem, negatur maior. et hoc modo finitur in inferno poena patiendo satis pro debito peccati; non autem per modum meriti, quia ibi non intervenit gratia. — Ad 2um negatur antecedens, quia voluntarie patitur illi conditio, ut patet in humanis, ubi ab inimico potest fieri solutio ad dignitatem debiti, quasi loquendo de solutione pecuniaria debitor quatuor argenteorum, liberatur a debito si illos reddat quamvis inimicus creditoris: et in solutione criminosa etiam fiet, non qui commisit crimen dignus vapulatione, hac posita, liberatur a debito per satisfactionem poenorum. — Item: si reatus peccati mortalis non remittit non est obligatio patiendi poenas correspondentes in statu gratiae, lucreretur obligatio patiendi pro veniali remisso. Unde maior solum est vera, quando mereatur per talem solutionem dei dignior.

Arguitur 4°: veniale debet remitti per retractationem; sed in inferno non est retractatio: ergo nec remissio. — Respondetur 1° distinguendo maiorem: veniale debet remitti quoad culpam per retractationem, omitto. quoad poenam, negatur maior. licet enim retractatio requiratur ut destruatur culpa maxime in sententia distinguente reatum culpae a reatu poenae, tamen ut remittatur poena non est necessaria actualis retractatio, et quidem cum supponamus quod in hac vita fuit remissa culpa, inde fit, quod non requiratur nova retractatio ut solvatur poena; unde sicut hic ut solvatur poena dicta pro veniali non est necessaria nova retractatio, ita ibi. — Respondetur 2° in sententia ponente veniale in reatu ad poenam distinguendo aliter maiorem: veniale debet remitti per retractationem, ut remittatur per modum meriti, concedo. ut remittatur per satisfactionem poenarum, negatur maior. quia cum in hac sententia remissio venialis sit opus naturae, et iustitiae, ideo patiendo satis finitur culpa, quae solum in illo reatu ad poenam consistebat. — Vel potest distingui maior sic in alia Scotistarum sententia: ut remittatur culpa, concedo. ut remittatur poena, negatur maior, quia in hac sententia potest in inferno remitti poena, quin remittatur culpa; ac proinde licet ex defectu retractationis non remittatur culpa, tamen potest absque retractatione voluntaria remitti poena.

Arguitur 5°: in inferno nulla est redemptio: ergo nec est solutio alicuius poenae. — Respondetur 1° distinguendo

357 antecedens: nulla est redemptio culpae, omitto. poenae debitae pro culpa iam remissa, negatur maior. — Respondetur 2° aliter distinguendo antecedens: nulla redemptio culpae mortalis, concedo. culpae venialis, negatur antecedens, quia cum huic culpae solum poena temporalis correspondeat; mortali vero poena aeterna, ideo venialis potest esse remissio licet non mortalis. — Respondetur 3° aliter distinguendo antecedens: nulla est redemptio quoad reatum poenae aeternae debitae mortali non remisso, nec commutato in poenam temporalem, concedo.

n sicut nō ē reatus manet debitū pēnæ, ita ē pena de uenda. quod dicitū pēna temporalis luendus ē culpa iā remissa sive mortali, sive veniali, nō autē n ē ex illa v̄m cahuaon: fligat pena & probabilitas peccati, n infligit pēna ęterna, sed debet solū pena temporalis, et cū mortali remissa veniali solū debeat pena temporalis, sit qd hæc pena possit ex officio in inferno. et potest dici qd in inferno nullā redditio. quæ ex illo carcere non liberatus aiquis nisi reddiderit ibi, sicut ūnq exeant ex carcere purgatorij, et hæc ē generalis in diligentia loci illius.

558 Resp. 3°. n remittit̄ pena temporalis nisi fuerit absoluta satisfactio digna pro illa; sed in inferno nulla ē satisfactio: ergo nec remissio pene. — Dicit̄ min: nulla ē satisfactio per modū meriti, odo. pro satispassionē, nego min. q.a cū hæc n̄ sit per modū meriti, nulla requirit gratia. — Vel aliter dicitur min: nulla ē satisfactio reconciliativa, odo. vindicativa, nego min. probatur enim satisfactiones n reconciliant tecū Deo offenso, q.a n recipit in hūiusmodi, et ideo in hoc sensu n̄ dat ibi satisfactio quæ est reconciliativa; aliam satisfactio vindicativa illis dat, q.a cū hæc mittat in eo qd exigat qualitas pene ad pec aliquæ legislatores statuendū diversitatē penarū xª diversitas peccatorū, xª illud divulgationis; Cap. 47°. 29 nūquam delicti exit̄ plagarū modus, ideo potest ibi dari talis satisfactio.

559 Arg. 6°: nulla remissio, nec satisfactio fit nisi mediante applicatione meritorū Xpti; sed in inferno n̄ datur applicatio, q.a ibi n̄ prunt, n̄ solū licet dicitur in Luc. ergo nec remissio alicuius pene. — Resp. dig. do maj: nulla remissio fit per modū meriti nisi mediante applicatione meritorū Xpti, odo. pro satispassionē, nego maj. et aliter dicit̄ maj: nulla remissio, nec satisfactio reconciliativa fit nisi mediante applicatione meritorū Xpti, odo. vindicativa, nego maj. quia n̄ ē necessaria qd intercedat misericordia ex parte creditoris quando debitor solū impendit creditori quod debuit, neq per Xptum pro satisfactione vindicativa, q.a hæc ē pena cui satisfacimus iustitiæ divinæ vindicanti peccata, cuius pretio satisfaciendo, cū nihil supersit, qz ex statuto legislatoris dici debet finit.

560 Ad locum hūs quæ ē nodus de ex dictis quomodo D. T. debet intelligi quando ait qd mali nec prius nec praecidens correspondet pena æterna qd dicit intelligi et debeatis remissio quoad culpam in hac vita, et de veniali illa sententia quæ reputat obrepanile qd mala disposita solū in depravatione passiva, tū in realia ad penā temporalis, q.a cū in hac sententia nō est reatus culpæ, nec reatus pene, in dissoluta pena auferat̄ penam, sicut soluto debito aufert obligatio solvendi illud; et cū sit pena temporalis, qz veniali debet, ideo patiendo satis pro illo, finit. Tertiū in sententia dicitur quod reatus culpæ redeunt, eiusqz ad illa ē aliter philosophis dictū, q.a cū sit gratia Dei remitte culpæ qq gratia n dat in inferno, ideo negat veniale remitti in inferno; nisi forte teneat sententiam, dicens qd potest remitti pena in inferno, quæ remittat culpam q.a ponit separabilē due rationes culpæ, et pene.

Q. 4.ª Quomodo remittantur venialia quoad culpam in alia vita homini iusto? Ant vincul. ēno datur quio, et statuit mensuris

561 Remanet quæstio de remissione venialis quoad culpam in alia vita, n quoad penam ex hoc dictum in Purg. precedentis pro peccatis ignorantia, et absq remissione in nova vita quomodo remittat culpa venialis anima iusti, quæ cū illa decessit ex hac vita alioquibus

enim c. non viuit mirabiliter, q.a e. ante? [illegible] mortis, agit qd potest ad expi-
andos culpas suas, t.n. sibi: eo ante mortem tollit veniale. Ad 2.m: peccauit mortaliter, et
damnabit, qa omittit curare qd debet, in talis omnio e. quidq. tempus pro sua salute,
ac offensa diuina. — R. hec sententia e. nimis rigorosa, et n. potest ostendi aliqd praecep-
tum de dando poenitentia peccati; et ideo n. peccauit mortaliter in tali omissione, neque ex hoc inferr.
qd e. tempus, qa potest ee. solum neglegentia, t nimia solicitudo circa salutem, t aliqd ex-
alis cuilla sine qa illud maius habet post mortem remedium. praeterea hec sententia n. diligit
sufficienter, qa potest usque n. detestari veniale, et tamen n. omittere voluntarie talis detesta-
tionem; ut patet in illo, qui dormiendo ultimum? veniali, et tamen repente fuit occisus; et in illo, qui
post qq. commisit veniale incidit in perpetua amentia, t in illo, qi
de veniali fuit subito mortuus.

362 Henry, et Mayor, qi ex parte huius sententiae adhaerent, inquiunt, qd post mor-
tem neque deleri, propter illud Joannis: me oportet operari opera eius qi misit me donec
dies e. venit nox quando nemo potest operari. Ubi per dies intelligitur praesens vita,
et per noctem mors: eo in morte nequit culpa remitti. Unde inquiunt qd in tali casu re-
mittitur veniale in tempore ante mortem absque aliquo actu hominis proprio, qq. vocant finaliter
aliquando de lusu? cum tempore discedat cum gratia fili, d. quod? nunquam mortuus cum solo veniali. — R.
hec sententia quoad utramque partem e. falsa. quoad 1.m patet: qa sancti D. D.g et praecipue Diuus
Greg.us libro 4.o dialogorum cap.e 39.o tenent aliquas culpas remitti post mortem; unde
Diuus Greg.us loco cito super illud Matthei cap.e 12.o qi peccauerit in spiritum s.m n.
remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro; inquit sic: in qua sententia datur intelligi qas-
dam culpas in hoc seculo, quasdam in futuro posse relaxari; qd enim de uno negat, conse-
quens intellectus patet, qa de quibusdam conceditur. qd n. intelligitur quoad pg. in sic e. tamen mor-
talia ibi remittuntur: ergo quoad culpas post venialia remitti in futuro seculo.

363 Quoad 2.m etiam patet qd e. falsum, tum: qa gratia finalis nihil addit supra gra-
tiam habitam in vita, nisi durationem, ad iustos usque morte, et ita si in vita n. fuit remedium
ale remedium, nec in morte erit. tum: qa e. durum omnem mortem iusti tollere ex opere
operato venialia. tum tandem: qa potest excogitari casus, in quo homo existat in actuali com-
placentia peccati toto tempore in ueniali ante instans mortis: ergo tale peccatum n. potest illo
tempore remitti.

364 Unde supposito ut certum apud theologos, posse animam separatam
gratia, et culpa ueniali, restat explicari per quod, et quomodo ea tollatur. quidq. talis anima aliquid
e. Dei visura, qua per ueniale nemo in aeternum punitur. S. cum illo nequit uidere Deum, qa
nihil coinquinatum intrat in gloria: eo aliquomodo debet tolli, siue in ipsa anime se-
paratione, siue toto tempore purgatorij; qd quidem e. qd remanet explandum. de quo sunt
varij dicendi modi. 1.us e. illorum, qi dicunt, qd in purgatorio remittuntur uenialia n. per solas
poenas, sed etiam per actus bonos, et motus, et dilectiones elicitos in eo usque et tandem ad tot ac-
ceptando, et patientiam in poenis tolerandis, itaindicunt Scotisticus D. D.g R. g.m ar-
ticulo 2.o q.e 1.a Carthusianus q.e 1.a a Bulensis q.e 718.a et Sotus dist. 45
q.e 2.a art. 2.o

365 2.us modus dicendi ualde communis ac recentiores e., qd in 1.o
instanti separationis animae a corpore habet anima feruentissimum actum dilectionis Dei, et perfecte
contritionis omnium culparum praecedentium, qui in eo instanti [illegible] ?summa perfectione hujus
status, e. expedita ad operandum, e. ex? Dei habet auxilium efficacissimum ex? [illegible]
gras, et statim sine mora hunc operatur, et tendit perfecte in Deum et amittit abominationem?
venialium: et ita per talem actum tollitur, qa sufficiens e., ut ex dicendis. ita D.us Thomas, Ricardus

[illegible] divinam cum majoris, [illegible] theologi [illegible].

[illegible] dicendum [illegible] non placent: quia anima [illegible] ex [illegible] quod [illegible]
366 fuit vita finita: ex [illegible] status non est modo merendi, et satisfaciendi, sed solum [illegible]
[illegible], ut dicat ex illo [illegible] lib. 6: ante obitum suum operari ... quia non est [illegible]
... ubi: et [illegible]: quia sicut [illegible] animae [illegible] actus de-
[illegible] mala [illegible], possunt etiam [illegible] illos [illegible]; ac proinde [illegible] obti-
nerent remissionem [illegible] longo tempore [illegible] sequella: quod [illegible]
[illegible] vel [illegible], sed etiam [illegible] actus: ergo et-
iam tunc satisfacerent [illegible] actus, quod [illegible] Doctoris [illegible], quia ille
status est [illegible] quolibet merito.

367 Alii quoque dicendi modi de remissione venialium solent a recentioribus assignari, [illegible]
[illegible], et [illegible] auctoritate [illegible], et S. Th. Suffulti [illegible] multis
quae [illegible] omnibus [illegible] liberandi [illegible] assignat
S. D. [illegible] quod macula venialis [illegible] in [illegible] tempore [illegible]
ut probavimus [illegible] dist. 21 q. 1 [illegible] dicendum, quod culpa venialis
remittitur per satisfactionem [illegible] poenae temporalis, ad quam veniale [illegible] quia
in hac [illegible] transacto [illegible] culpae [illegible], culpa venialis nihil [illegible]
[illegible] reddat [illegible] debitum: ergo soluta poena, solvitur reatus, [illegible]
[illegible] obligatio [illegible], quia pendet [illegible] a [illegible], sicut [illegible]
[illegible] obligatio [illegible]; ac proinde [illegible] tota poena [illegible]
[illegible] culpa, quae hic pendet in suo [illegible] soluta.

368 D. S. [illegible] sequuntur [illegible], Faber, [illegible], et [illegible] passim, quorum [illegible] dicendi
potest [illegible] ex illo [illegible] ad Chorint. [illegible] cap. 3. Salvus fiet sic tamen
quasi per ignem. Loquitur enim [illegible] qui [illegible], foenum, et stipulas super aedificat
per quae venialia intelliguntur ut [illegible] A. [illegible] in [illegible] cap. 69, et [illegible]
Gregorius lib. 4. dialogorum [illegible] de remissione culpae in futura vita, inquit: non
mortalia, sed venialia, quae remittuntur in [illegible], quod debet intelligi [illegible], quia ipse
D. [illegible] loco citato ita intelligit dicendo: de quibusdam levibus culpis esse [illegible]
gatorius ignis, credendus est; [illegible], quia homo salvus fieri [illegible] liber-
ationis a culpa; [illegible] quia [illegible] remittit in [illegible].

369 Quo modo liberandi a culpa veniali in futura vita, [illegible] in [illegible]
[illegible] dist. 21 q. 1 [illegible] ubi docet [illegible] remitti venialia instanti separationis animae
a corpore non per aliquos actus meritorios factos post mortem, sed propter praecedentia merita
acceptata a Deo ad remissionem venialis post mortem. [illegible] enim ait: qui moritur in cha-
ritate et hic post mortem non [illegible] opera meritoria [illegible] veniale, in quo moritur re-
mittendum; nec [illegible] aliquis actus novus meritorius, per quem deleat veniale, tamen
illa opera [illegible] facta possunt esse a Deo relata ad remissionem istius venialis post mortem.
Ubi indicat [illegible] omnia opera meritoria hominis justi possunt acceptari a Deo ad remiss-
ionem venialis post mortem, [illegible] quod post separationem animae eliciat aliquos
actus meritorios. [illegible]: quod si in [illegible] meritoria in vita praeceden-

370 [illegible] remittitur [illegible] venialia, et illa merita erant digna tali remissione, [illegible] in vita, sed
in instanti mortis fit remissio? = [illegible] quod ideo est, quia durat complacentia venialis
usque ad mortem, et illa durante nequit fieri remissio; at vero [illegible] mortis cessat talis com-
placentia, ideo in illo instanti separationis remittit veniale; sic enim probat D. [illegible] resolutionem:

Causa impedibilis, atque ideo dilata non posuit effectus; posuit vero dum impedimentum; sed merita adiuncti istius, motive eius in divina acceptatione essent causa sufficiens delicti venialis istius, et relata ab ipso, et, altero acceptante, talia opera ad hunc finem: Lapsa autem impedimenta dum iste vivit, si semper actu manet mactat vali complacentia veniali; post mortem tamen non sunt impedimenta, quia tunc [illegible] hit actus peccati venialis, quia post mortem non continuat peccatum: ergo propter illa merita delentur venialia post hanc vitam, scilicet in instanti separationis.

371 Ex quibus ad maiorem intelligentiam resolutionis infert Dr. duo. Primo, quod in instanti mortis remittuntur venialia, de quibus usque ad ultimum vitae fuit complacentia, quia tunc cessat impedimentum, et quia defunctus non manet actus peccati venialis. — Aliunde est quod peccatum veniale iusti morientis in charitate remittit in hac vita, nisi ille continuet actus peccati usque ad mortem, et ad instans mortis; seu quod idem est, remittitur in vita veniale si ante mortem cessavit impedimentum, scilicet complacentia illorum. Et subdit Dr.: secundum hoc videtur probabile, nisi dicas eius ordinasse quod merita bona illius reserventur in divina acceptatione usque ad instans mortis, quando scilicet desinit esse viator; et propter quem retribuat bonum correspondens istis meritis, non sit aut si aliquo instanti prius, quam fuit viator, quia deletio venialis (non principale) istorum meritorum, et consequens reddi debet, quando homo est viator.

372 Et si quaeras rationem huius reservationis meritorum ad deletionem venialis usque ad instans mortis? dico, quia cum talia opera bona magis placuerint Deo, quam displicuerint venialia, et alias de neque ex natura sua, nec ex parte operantis sint ordinata ad remissionem venialis, et aliquo modo talis remissio sit praemium meritorum; dependet a divina acceptatione quod merita referantur in hunc finem, et ideo quando libito potest usque ad illud instans reservare merita, ut tunc tribuat utrumque praemium, scilicet principale et non principale; et quia de communi tempus praemii videtur esse ter-

373 minus filiorum vitae. Et hic modus dicendi Doctoris potest confirmari ex glossa Divi Gregorii allata ab Abulense q. 5a Articulo 3o. dicente: quaedam enim culpae gravius relaxantur in futuro, quae quidem post mortem gravant, si dimittunt si homo bonis actibus in vita, ut sibi dimittantur, promeruit: ex quibus verbis [illegible] tat expresse mens Doctoris. Et probari sic potest ratione: quando iustus moritur [illegible] meruit per opera sua meritoria praemium aeternum gloriae: ergo etiam prius meruit veniam suorum levium delictorum. patet consequentia; tum, quia sine hac remissione non potest consequi gloriam quam meruit. tum, quia talia opera meritoria magis placuerunt Deo, quam veniale displicuit: ergo acceptata a Deo eo ad finem remissionis venialium remittuntur tunc. tum denique quia ut ait Doctor talis remissio est praemium, licet non principale, bonorum operum: ergo cum desinit esse viator habet ius, ut ex meritis praecedentibus remittantur ei venialia, nam hoc sonat esse praemium, scilicet habere ius ad illud.

374 Secundo dicitur Dr. usque ad mortem: nullus iustus potest peccare post mortem: ergo neque in statu culpae resurgere. patet consequentia: tum, quia eadem est ratio de potentia ad peccandum, et ad resurgendum a peccato. tum, quia facilius est cadere, quam resurgere, tum, quia resurgere a peccato non convenit ei, qui non potest mereri; sed qui non potest in aliquo statu

Cadere, n̄ potest peruenire: ergo a(lias) in illo statu n̄ pot cadere a gr(ati)a, nec poterit resurgere a culpa. (Resp. cy. d. S. in 4 dist. 21 q. 1 n. 11 neg(an)do

375 cog. intelligendo surgere, f liberari a peccato, ad 1 p(ro)b. in quit: n̄ ē sim-ile n(on) posse peccare, e(t) resurgere a peccato; q(ui)a peccare ē libere agere, e(t) statu b(ea)ti (in illis dici depeccato, q(ui)a est de meritorij, qare licet d(am)nati velint peccare, tamen n̄ demerent de nouo); resurgere autem, id ē immunes fieri a peccato n̄ requirit libere agere licet maius; q(ui)a ē 2912 opinionis n̄ ē nisi solui a pena, e(t) hoc ē pati ergo, t. X. 29 n̄ ē nisi p(er) multa in dita (?) p(er) in vita, (?) tunc accepta, culpa nunc dimitti.

376 C(ontra) 2 q. (?) in quis: (c)edo quod sicut illis ē cadere, ergo resurgere, q(ui)a re-surgere dicit actu(m) oratality in potestate simpliciter resurgendi; id dic(it) ac(tus) ille resurgere in ipsa remissione peccati vealiter. R. 3 S. usq. de falsis sup-ponere, sed q(ui)a resurgere dure (?) g(rati)actu meritorij voluntatis, q(ui)a tunc in sit, id actu voluntatis meritorij, qui prius infuit in vita X. 29. oppono, t. ornullis actus meritorij, id tandem ppter (?) ad de dignos pena (?) ille peccato sequitur, f opi-nionis.

Rursus 2: mortale negit remitti pot hanc vitam: ergo nec

377 venial(e) pot (?) q(ui)a eadem ē rao de utroq(ue). q(ui)a solus de fugit pena magis e(t) minus. Respondet (?) n. 12 nega(n)do cog. q(ui)a in quit, q(ui)a mortale facta in vita n̄ accipitur ad dilectionem mortalis, q(ui)a (?) dis posuit mortale n̄ delendum ni-si per susceptionem voluntariam sacramenti, t. p(er) aliquos dispositiones, tanquam p(ro)xim-itatis de gratio, tunc (?) ad tunc in his remedio, q(ui)a do peccatu delet, n̄ sic autem ē in eo, qui discedit in mortali. Et ad p(ro)b. in quit, q(ui)a et si mortale, et ve-niale, quo do (?) opponunt eidem virtuti, et priuent eadem bonitate physica, et mo-rale, n̄ tamen priuant eadem bonitate in tali theologica, q(ui)a mortale diuina or-dinatione opponit gratiae iustificanti, et priuat amicitia Dei; secus autem ē de ve-niali: ergo n̄ mirum, si unum remittatur pot mortem, n̄ v(er)o alterum.

Rursus 3. de (?) modis dicendi d. S.: Sancti vident distinguere in re-

378 missionem culpae, et poenae: ergo posita remissione poenae pot subsidere culpa. 2. q(ui)a soluo poenam in (pur)g(atori)o n̄ ē voluntaria, sed coacta, q(ui)a n̄ ast, s(ed) ex dei solius sententia de-bitum in purg(atori)o qui peccauit, vealiter donec diluat poenam; id sententia p(ro)pter ut sui sortiatur effectum aliquis volunt aud(?)enere, alioquin damnati possent obti-nere dimissionem: ergo n̄ remittitur culpa per solam poenam in purgatorio.

3. Sicut nullus pot trahere maculam culpae, nisi per actum voluntatis, quo

379 libere fuit deo auersus; ita nec potest deleri macula, nisi per actum voluntatis, qua libere adhaereat deo: ergo per solam satispassionem requirit adhuc culpa vealis. 4. S(ol)a satispassio sufficeret ad remissionem vealis, qui sustineret poenam (?) rem (?) ignorantia non posset obtinere remissionem vealis, quod negatur dici, q(ui)a talis (?) saltim venialiter peccat: ergo n̄ potest veniale remitti per solam satispassionem.

380 Resp. ad 1. dicendo, quod Sancti aliquando dispiciunt in remissione cul-pae, et poenae, (?) (?) (?) denominant culpa solum nomine ma-culae, (?) nomine debiti ex obligatione ad satisfaciendum, f. sus-tinendi poenam p(ro) culpa. Ut si (?) erit (?) dicendi

culpæ. et ideo de 6.ª ait: dimitte nobis debita nostra, scilicet peccata venialia, ut exponunt Augustinus, Cyprianus, et communiter Patres. et Ad Rom. 8: impulsu, amaritudine, et obligatione iniquitatis ti ideo de eccl. et aliorum sequentur. Unde

contra hoc potest dici quod eorum usurpari reatus culpæ venialis, et pœnæ.

381 Respondeo 2.º: vere distinguuntur remissio culpæ et remissio pœnæ in veniali: neque potest remitti culpa quin remittatur tota pœna, alias nulli decedenti in gratia esset necessarius purgatorius ignis pro præterita vita. Cæterum nota: quia licet verum sit quod maneret aliqua pœna remissa culpa; tamen remissa tota pœna non potest manere culpa, quia culpa hæc, in hoc philosophandi modo, nihil aliud sit nisi reatus ad pœnam; ideo pœna soluta, evanescit culpa seu reatus ad talem pœnam.

382 Si dicas: si in hoc modo dicendi culpa venialis non est aliud quam reatus ad pœnam, ergo non potest remitti culpa si manet pœna; quandoquidem auferendo culpam, aufertur talis reatus ad pœnam. — Respondeo negando consequentiam: quia sicut quando Deus remittit culpam mortalem, quæ meretur pœnam æternam, mutat talem pœnam æternam in temporalem; ita quando Deus remittit veniale, pœna temporalis quæ illi debetur commutatur in minorem; et ideo in hac sententia quando remittitur culpa venialis remanet reatus pœnæ partialis, et minor pœna quam illa quæ erat digna culpa antequam remitteretur, ac ideo per talem remissionem culpæ solum manet reatus ad partem pœnæ, non vero ad totam pœnam condignam culpæ; unde constat quod potest stare remissio culpæ, etsi maneat aliqua pœna, licet non tota.

383 Ad 2.um Respondeo quod licet aliqui dicunt quod in purgatorio non adesse, secundum exterius sententiam, tamen diluitur culpa venialis per sufferentiam talium pœnarum, quia absque aliqua murmuratione, et cum magna tolerantia, et conformitate cum voluntate divina sustinentur, ac subinde non sunt totaliter, sed se habent sicut qui admittit mortem immissam a Deo cum maxima conformitate; et sicut licet mors est necessaria, tamen ob conformitatem potest mereri per illam; ita se mutata conversione per talem pœnam conformitatem cum voluntate divina per pœnas potest fieri quædam venialis satisfactio, licet non meritoria. — Ad 3.um Respondeo quod ratio est vera loquendo loquendo de remissione venialis in via, ubi debet detestari ut remittatur in via, quia remittitur per modum meriti; at vero in purgatorio ubi remittitur per satispassionem, sufficit illa voluntaria tolerantia. — Ad 4.um dico quod ratio: posset ~~[illegible]~~ obtinere ~~re~~ remissionem venialium quoad pœnam secundo grado culpæ, non. ut constat ex dictis quæ præcedunt ubi ex D. Thoma statuimus, quod pro venialibus sunt in inferno, licet cum murmuratione sustineant; at cum in purgatorio non sit talis impatientia, et murmuratio, fit quod ibi remittatur etiam culpa.

Quia non præsupponimus effectum perfectum pœnitentiæ annumerat D. Thomas redivivitionem bonorum operum per pœnitentiam requisitam mediante perfecta pœnitentia: quare in hac lectione de redivivitione bonorum operum, et de modo, quo mortificata reviviscant, disseramus.

Quæstio 1.ª An merita mortificata per peccatum, reviviscant per pœnitentiam? Articulus unicus, et de quo nunc

384 Pro maiori intelligentia quinque notandum est 1°. quod communi doctrina theologorum quod ad praesens attinet
opera, quae ab homine eliciuntur in 4 dividi, scilicet viva, mortificata, seu mortalia, mortua, et mor-
tificata. opera viva sunt illa, quae eliciuntur ab homine existente in gratia sanctificante et habent vim
promerendi bonorum vitae aeternae, quia nascuntur a radice vitali gratiae. mortalia dicuntur, quae
animae mortem spiritualem inferunt, quia sicut anima est vita corporis, ita gratia infert vitam spi-
ritualem animae, quam auferunt, proinde talia opera mortifera, videlicet peccata lethalia. opera mortua di-
cuntur illa, quae eliciuntur a homine existente in peccato mortali, quia carent vita spirituali gratiae sancti-
ficantis. opera mortificata dicuntur illa, quae prius fuerunt viva, quia elicita fuerunt in gratia, et tamen
superveniente peccato mortali suspenditur vis quam habebant immediate ad vitam aeternam; quamvis
propter mortale impediuntur [illegible] effectus quamdiu homo manet in tali peccato, quae quia
[illegible] mortificata metaphora ducta a membris corporis quae mortificata dicuntur, quod propter
[illegible] dicuntur mortificata
dicuntur ab exercitio suarum operationum. de operibus mortificatis est quaestio in praesenti.

385 Notandum 2°: [illegible] non solum [illegible] titulo hereditatis,
titulo mercedis, sive coronae. titulus hereditatis fundatur in gratia sanctificante, per quam efficimur
[illegible] divinae naturae, et filii adoptivi, et heredes Dei. titulus mercedis fundatur
in bonis operibus quae fiunt in gratia, et ex gratia, supposita Dei promissione, et pactio
ne Dei. quod docet Tridentinum sess. 6 cap. 16: bene operantibus usque in finem
et in Deo sperantibus proponenda est vita aeterna, et tanquam gratia filiis Dei per
Christum Iesum misericorditer promissa, et tanquam merces ex ipsius Dei promissione ipsorum
operibus, et meritis fidelitur reddenda.

386 Notandum 3°. homines iustificatos non solum mereri augmentum gloriae suis operibus, sed etiam
augmentum gratiae, ut expresse definit Tridentinum sess. 6 can. 32°. his ergo notatis est dicendum
opera meritoria vitae aeternae mortificata per peccatum reviviscunt per subsequentem poenitentiam
de peccato. adeo communis apud theologos, et certa est assertio, ut absque temeritate
negari non possit, taliter quod oppositum a quibusdam ut erroneum, et ab aliis ut haeriticum
[illegible] contra Tridentini definitionem [illegible] in pluribus auctoritatibus scripturae, et conciliorum, et DD.
[illegible] dicantur: contrarium [illegible] non esse de fide, quia loca allegata habent alias expo-
sitiones probabiles et quia non colligitur reviviscentia meritorum.

387 Probatur nostra conclusio ex Scriptura in Ioelis cap. 2° sic dicit Deus: reddam vobis annos
quos comedit locusta, et bruchus, et rubigo. quod oraculum omnes Sancti Patres maxime
D. Hieronymus sic interpretantur, ut Deus significare voluit se redditurum mercedem et
praemium bonorum operum, quae locusta, et bruchus, et rubigo peccatorum dissipaverant. ipsi
[illegible] hujus charitatis [illegible] dicens mihi: recordatus sum tui, miserans
adolescentiam tuam, et charitatis desponsationis tuae. quid enim inquit, est Deus mise-
reri recordari adolescentiae, et charitatis nostrae, quam priora opera in charitate facta
et peccato mortificata oblivioni non tradere; probatur etiam ex Tridentino sess. 6 cap.

388 16 ubi ait: nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est, quominus plene, illis quidem operi-
bus, quae in Deo sunt facta divinae legi pro huius vitae statu satisfecisse, et vitam aeternam suo
tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam vere promeruisse censeantur. idem
alibi declarat, et Concilium ex quibus verbis constat quod plene debetur praemium vitae aeternae de-
cedentibus in gratia, pro operibus in gratia factis, et ex gratia, et illis quae sic potest fortius
[illegible] ratio: nostra bona opera, ut Concilium pluribus in locis, requirunt 3 conditiones ut
consequantur praemium vitae aeternae, nempe, quod sint facta in gratia, et auxilio Dei, ut fiant
ab homine iusto, et quod moriatur in gratia qui illa fecit, sed dum iustificatur peccator opera
mortificata habent has 3 conditiones: ergo reviviscunt ad meritum. probatur minor, quia supponi-
mus talia opera mortificata fuisse facta ab homine iusto, et ex gratia, et auxilio Dei;

Cum, ut supponit, quae fuerunt merita ultimum: quando per poenitentiam iustificatur, sunt 3. Doctores, qui ponunt manent statim ac fuit iustificatus; ergo:

388 Prob. exigere D. T. 3 dist. 22. n. 6: Causa cum ab aliquo suo effectu propter aliquod impedimentum, desequi suum effectum si auferatur illud impedimentum, ut patet in lapide fune suspenso, nam praeciso fune statim in terram labitur; sed merita per peccatum mortificata propter impedimentum aduersum quod vitae aeternae: ergo ablato impedimento per poenitentiam, scilicet peccato, desequuntur suum effectum, scilicet praemium vitae aeternae: ergo reuiuiscunt. Patet haec consequentia: quia reuiuiscere merita nihil aliud quam tolli illud impedimentum; sicut mortificari nihil aliud est, quam reddi talia merita inefficacia propter impedimentum peccati, ut secundum praesentem statum producant hos in vitam aeternam.

389 Confirmatur Doctor hoc exemplo n. 7: est enim ad oppositum bonum exemplum Iam [illegible] aliquam quod alicubi remanet aliquid ius, cui tamen non remanet, tunc competit actio propter aliquod impedimentum. Ita habenti bona merita in acceptatione diuina, mortificata tamen propter peccatum mortale, remanet totum ius, quod bonum ponderet illis meritis ad vitam aeternam; sed non remanet actio, quae diuina est inimicus: et si per poenitentiam fit inimicus, cessat illa actio: cessante autem illa inimicitia contracta per nobis peccatum, non redit nobis ius, sed competit actio secundum ius antiquum, seu incipit habere actionem seu ius expostulandi ergo aeternam mercedem.

390 Probatur in super ex eodem Doctore n. 7: illa merita fuerunt digna praemio aeterno; sed non fuerunt praemiata, nec mutata in bonum temporale, quia nunquam (ait Doctor) dignitas ista ad bonum aeternum commutatur secundum ius in bonum temporale: ergo erunt praemianda bono aeterno; sed non quando est in peccato mortali, quia propter tale impedimentum, tunc non competit homini executio sui iuris: ergo postquam exit per poenitentiam a tali statu, sublato impedimento, tunc praemiabuntur.

391 Dices 1.º: ex Tridentino loco citato requiritur non interruptio gratiae ut opera meritoria praemientur, ut constat ex illis verbis: bene operantibus usque in finem proponenda est vita aeterna; sed per peccatum fuit interrupta gratia; ergo opera mortificata non possunt reuiuiscere ad praemium. — Respondeo negando maiorem, quia gratiae perditio non interruptio gratiae ad praemium; nec urget auctoritas Tridentini, quia solum denotat decedendum in gratia seu mori in statu gratiae, ut constat ex similibus verbis Domini Matthaei cap. 10: qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit. In quibus solum denotat moriendum in gratia; alias iustificatus, qui peccauit, et postea vere poenitet, non saluabitur, quia fuit interrupta gratia, quod haereticum est. Sic similiter in proposito.

392 Dices 2.º: ex Ezechiele cap. 18: Si auerterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem: omnes iustitiae eius quas fecerat, non recordabuntur; at si reuiuiscerent merita, pusillanimitatem non recordarentur: ergo non reuiuiscunt. — Respondeo praedictam auctoritatem intelligi, ita quod si iustus fecerit iniquitatem, et in ipsa moriatur, tradentur obliuioni omnes eius iustitiae; non autem si auerterit in vita ab impietate sua: nam sicut ex textu constat quod per diuersionem impii obliuiscitur Deus iniquitatem eius, cum auertendo se iustus ab iniquitate, non recordabitur Deus eius iustificationem, cum pronior sit ad praemiandum, quam ad puniendum; unde peracta poenitentia opera meritoria iusti reuiuiscunt.

393 Dices 3.º: merita fundantur in gratia: ergo destructa gratia per peccatum, destruuntur merita. — Respondeo negando consequentiam, quia merita non abolentur seu destruuntur in esse, seu put sunt in acceptatione diuina, sed semper manent in Dei acceptatione, et ita per peccatum solum ponitur impedimentum ex parte hominis effectui eorum, atque peccatum interim, quia hoc est mortificari merita.

394 Sed 3.ª opera bona perpetrata manere non possunt: ergo neque merita in ipsis fundata.

Sed quod arguitur fuat etiam non permanere merita etiam in homine iusto, cuius status transactavit opera, quae talia et typum merent. Unde dicit, quod licet physice non maneant, manent tamen in accept. divina, et sic manet coa.

Dices 3°: eo ipso quod homo peccaverit se reddit indignum omni divino dono.
395 ergo non reddit merita. prob. conseq. quia nova iustificatio non tollit quod homo peccaverit. Resp. neg. conseq.; quia homo se reddit indignum per peccatum omni dono divino, quousque per poenitentiam resurgat a peccato; et licet poenitentia non tollat quod peccaverit, efficit tamen ut minus quod peccat remittat ut reddat merita. Dices 5°: sicut se habent bona opera ad remunerationem
396 ita mala opera ad punitionem; sed opera bona subsequentia non remittunt dum prius peccata, et iterata actus per subsequentem poenitentiam quae omne extinguit per poenitentiam ultima mala peccata, nec opera bona per poenitentiam non possunt redire. [illegible] [illegible] [illegible] mortificari ad similitudinem animalium quorum [illegible] animo mortuo non potest citra miraculum iterum reviviscere: ergo nec opera mortificata propter ea poterunt reviviscere.
397 Resp. neg. dormirum(?); et disparitas est, quod peccata per frag. non tolli mortificata, sed pendens desinunt, non tamen in subiecto, sed in indignatione, non supposita remissione nec macula, nec reatus ad poenam aeternam manent. Nam ubi semel absolute remissum nullo pacto redire possunt, quia quod elicitum compensatum est ex iustitia, non potest ex gratia iustitiae exigi; et bonis malis remissis et iustificatis mutatum in priori tempore, non potest gratia iustitiae ex integro reddi exigi, quia peccator dedit Deo satisfactionem, quam Deus exigebat; et ideo inquit D. Th. quod totaliter extinguitur, nec in intellectu, vel gratiae divinae remanet in ordine ad vindictam, quod deleta semel per poenitentiam ex parte quae deleta. At vero opera meritoria ex superabundantia misericordiae et voluntate divina non auferuntur a Deo, et semper vivunt in divina acceptatione, et semper erunt ei praemium retribuendum, nisi esset indispositio recipientis propter novam culpam. Unde remota indispositione, quae est ex parte hominis, Deus in perpetuum [illegible] sua, illud, quod opera merebantur.
398 2a disparitas quae ponit D. Th. est: quia peccatum non remittitur nisi debitis poenis aeternis mutatur in debitum poenae temporalis, quando mutatio facta est et soluta poena, nihil iustum post remanet, propter quod absolute et exigendam poenam aliquam pro illo peccato. Non vero est ita de operibus meritoriis, nam post meritum aliquid vita aeternae dignum, nunquam dignitas ista ad bonum aeternum commutatur ex iustitia in bonum temporale: igitur nunquam spirat cujus illud, quousque bonum aeternum solvatur; illud non solvitur in via, eo quod sit viator: ergo semper remanet illud cum licet ex indispositione per mortale [illegible] non sit ibi executio sui iuris; et tamen disparitas non solum per Dei misericordiam, sed etiam per iustitiam commutatur ibi aeternum in temporale; non sic autem hic, nunquam quod ad opera mortificata.

399 Aliae etiam disparitates possunt assignari, scilicet quod Deus est pronior ad benefaciendum, et remunerandum, quam ad puniendum. Item est author meritorum, non vero peccati; et tamen non mirum quod merita mortificata maneant in acceptatione divina, et reviviscant ablato peccato, ergo quod non maneat peccatum remissum in memoria divina ut redeat per subsequens peccatum, quia nec homo illud committit, nec Deus illud imminuit, cum non est autor illius. Et denique quia Script. et S. Patres aliquoties loquuntur de meritis et de peccatis, quia de meritis nunquam dicitur abolevi, percussi, disperdam, et similia per lapsum, quae omnia dicuntur de peccatis remissis.

400 Ad 2am rationem dormirum. opera dicuntur mortificari

ad simil[itu]dinem animalis, quod aliquando paratur moriendo, ideo. Q[uo]d p[er]fecta similitudinem, nam maxime: peccatum enim stat in eo quod sicut mors impedit motum, et operationes corporis, ita peccata prepediunt fructus, et effectus bonorum operum. desit autem perfecta similitudo, quia animalia moriunt[ur] subl[ata] causa, ... privatione principio vitæ; at vero opera in gratia facta moriunt[ur] extra, seu potius in actu divina, sed ob impedimentum superveniendi peccati ex parte operantis suspendit effectum eorum donec exeat a tali statu.

3.o An merita reviviscant quo ad totam gloriam quam merebant ante sui mortificationem. Art. V. ponit explicationem, et resolutionem diffi[cul]t[atis].

401 Si post opera facta in gratia, et ex ea meritoria ... gloriæ, dico supposito, quod merita mortificata per peccatum reviviscunt post eius pœnitentiam, quia ad ... quod reviviscunt quo ad eos gradus gloriæ quos merebantur ante quam mortificarentur, quia non solum reviviscunt quo ad aliquos gradus ... premium gloriæ essentiale, et accidentale, ideo de utroque inquiritur, quia reviviscunt non solum quo ad solum premium accidentale, sed etiam essentiale. Circa quod non defuerunt aliqui docentes merita mortificata non reviviscere quo ad premium aliquod substantiale beatitudinis, sed solum quo ad premium accidentale, sumpto quod gaudium aliquod oritur ex eo, quod aliquando exercuerint illa bona opera. Sed hæc sententia iudicatur ab aliquibus, ut temeraria. alii dicunt quod merita reviviscunt in ordine ad premium essentiale, sed non totum, sed secundum proportionem, seu dispositionem quam resurgit a peccato. ita Divus Bonaventura, Alensis, et Ambrosius Catharinus, Capreolus,

402 et alii; Sed opposita tenet communis, et docuit ab Scotistis, cum quibus nostra dico: merita reviviscunt quo ad eos gradus gloriæ essentialis quos ante meruerunt per gratiam iustificationis, et non solum secundum dispositionem, quam habet resurgens a peccato. ita Divus Bonaventura citatus, et præter Scotistas, alii quam plurimi. Unde ratio per quam, eius iustificationis quantumcumque minimus resurgat a culpa, redibit ad illum gradum gloriæ quem ante lapsum per premium operum merebatur, quin attendatur ad maiorem dispositionem, per quam resurgit. probatur quia per peccatum talia merita non fuerunt destructa, ut supponitur, sed solum impedita: ergo ablato impedimento, seu mortificatione, idem merentur, ac antea; sed antea merebantur tantum, et tantum gloriæ substantialis: ergo etiam postea.

403 Probatur secundo: quia merita per peccata reviviscunt non aliud est, quam acceptari ad gloriam pœnarum, sublato obice recuperant efficaciam, quam habebant producendi in vita æterna; sed vita æterna principaliter invenit premium essentiale, non gaudium accidentale potius est appendix vitæ æternæ, quam vita æterna: ergo si merita reviviscunt in ordine ad eum gradum æternæ, indubie reviviscunt ad premium substantiale, quod ante merebantur. præterea: quia libera gaudium ex eo quod opera mortificata quæ fuerunt elicita (quod est gloria accidentalis) non est speciale ipsis operibus mortificatis, quia etiam conveniunt mortuis, scilicet, bonis operibus elicitis in peccato mortali, quia beati habebunt gaudium accidentale de illis operibus bonis elicitis in statu peccati, cum forte, Deus eorum in ... de de... illis ... ... pro ... et ... quia plerumque Deus ... exiliis operibus saltem ... gratia ad ...

et quod non resurgit tantum ad mensuram dispositionis, probatur: quia si merita remissa manerent
dispositionis remanentis, potius illa dispositio fundaret ius ad praemium, quam merita mortificata, quia
gratia non debebat dici reviviscere, quod est falsum, ut supponitur. Unde sicut quaelibet
suspensio removeat peccatum, quod est prohibens praemium meritis, sic quod resurgit secundum dispositionis
praecedentis valorem.

Probatur etiam a posteriori: quia ex opposito sequeretur, illum qui
404 quadraginta, vel pluribus annos vixerat in ieiuniis, flagellis, et aliis bonis operibus, et invide-
ret in aliquod mortale, et haberet dispositionem intensam ut duo, resurgere ad minorem me-
ritum, quam ille, qui solum uno instanti bene vixit, supponendo, quod de peccato, quod post
annos commisit, haberet dispositionem intensam ut quatuor; et ita si ambo statim
morerentur, ille qui haberet merita mortificata ut 4, et actus contritionis intensus ut 4, haberet
gloriam ut 4; et ille qui haberet merita mortificata ut sex millia, et actum intensum ut 2,
consequeretur gloriam tantum ut duo; ac proinde nihil gloriae, quam pluries laboravit; quod quidem
maxime incommodum esset laborantibus in observantia legis Christi, si pro uno peccato, quod
quo cito resurgerent, tantum facerent iacturam, ut consequerentur minus gloriae quam alter, qui
raro exercuerit aliqua opera virtuosa.

Dices 1.º gloria datur ad mensuram gratiae; sed homo non resurgit ad tantam gratiam, quan-
405 tam habebat ante lapsum: ergo neque ad totum meritum gloriae, quod habebat. Respondeo distinguendo maiorem:
gloria datur ad mensuram gratiae, quam habet homo in instanti mortis, concedo. quam habet quando resurgit
a peccato, omitto maiorem. et minorem etiam possem omittere, quia valde probabile est, quod quando poenitet
homo conferri illi totam gratiam, quam perdidit. Dicitur homo non resurgere ad totam gratiam amissam, in momen-
to aliquo illius partis, quando resurgit a peccato, sed solum dari illi gratiam correspondentem suae dispo-
sitioni, tamen in instanti mortis recuperavit totam gratiam ut praemium omnium meritorum con-
[illegible] ad mensuram quae valde communis est apud theologos quod praemium meritorum datur ad
mensuram gratiae, licet aliqui illum negent.

Dices 2.º si reviviscerent merita quoad totum suum valorem, sequeretur quod peccans ex
406 suo peccato reportaret commodum, et esset melioris conditionis, quam quando non peccavit.
patet sequela: quia resurgens a peccato reciperet integrum valorem omnium suorum me-
ritorum praecedentium, et ultra etiam aliquid distinctum correspondens mensurae dispositionis,
ergo quando resurgit a peccato: ergo reportaret commodum. Respondeo et distinguo, 22. § de
[illegible] ad 1. negando sequelam, quia nullum commodum habet peccator, sed potius ma-
[illegible] incommodum, non solum quia peccavit, sed quia toto tempore, quo mansit in peccato est sibi
[illegible], quia eo tempore potuisset merita multiplicare, et crescere in gratia permansisset:
[illegible], quia nullus actus tempore illo elicitus fundavit ius ad gloriam, neque fuit datur, et sic fuit
quasi mortuum omne opus.

Sed adhuc instabis quod reportat commodum
407 nos stante praedicta doctrina: quia melius esset isto peccare, et resurgere a pec-
cato, quam illo tempore dormire, quia peccando, et resurgendo augeret gratiam, et meritum, quod
non contingeret si illo tempore dormiret: ergo. Nego tamen sequelam, quia solum
inde sequitur, quod supposito casu peccati, poenitentia et contritio afferunt homini maius
bonum, quam si dormiret; non autem quod sit melius peccare, et resurgere, quam numquam
peccare, quia peccando incurrit periculum moriendi in peccato, quod non incurrit dormiendo
[illegible] etiam: quia non sunt facienda mala ut eveniant bona; et si duo semper est in statu
[illegible], et sic peccare est maximum malum omnium, quia est privari bono infinito, et
Deum offendere, sic quod nec propter maius meritum possit, nec debeat eligi; at tamen

supposito qd sit omnino dy, omelius, et pessimus sit peccare.

Dico 3°: ut primus ad gloria non post integre remunerare prius justificatio-

408 nis pet: qa Petro habenti plura merita, si labat in peccatum deberet illi privatio
beatitudinis et quamdiu manet in peccato tenetur ut ad tale, pe qui eg nequit tibi remunerando
eius beatitudinis qa nullus tenetur ut ad duo impossibilia simul, et semel. pet aliter
mili: qa Deo debetur centum nummi, et Deus dimisit crimen laese Majestatis,
ratione cuius debent applicari physco ipsi centum nummi, quamquam Deo non soluti. Solutis tal-
y nummi, tamen complime [illegible] debetur, nec tenetur ut ad illas: eg de asimili.

Resp. ad illud ut meritorum non extinguit per peccatum, nisi voluisset
409 Deo punire illud peccatum privatione perpetua illius premij, quod voluntatem non tenetur ut
constat ex illo D. Pauli ad hebraeos: confidimus autem de vobis fratres meliora et vici-
niora saluti, non enim iniustus est Deus ut obliviscatur operis vestri, et dilectionis, quam
ostendistis in nomine ipsius, quo loco explat Trinitus S. 6 Cap. 16 de premio vi-
te aeterne reddendo pro operibus bonis si a peccatore surgat, et [illegible] Trinitus, hic
scilicet intelligunt Divus Gregorius, Anselmus, Theophilactus, et alij. ad ratione
igr ad quenti resp. dico quod Deum debitum primo, et expedito, ac de remoto, et suspenso.
Unde Deus habens plura merita si postea labat in mortale, tenetur ut primo, et
expedite ad privationem beatitudinis, et Deus remoto seu suspenso (ut ita dicam)
et ideo illi debent duo impossibilia simul, et semel, [illegible] diversimode
scilicet, unum proxime, et alterum remote, quod hoc modo non est inconveniens. ad exemplum
dico quod non est adaequatum, qa ibi in delicto tenetur voluntas puniendi illud delictum privatione
perpetua quomodo ut quaestio ad illud ex pet [illegible] quomodo non tenetur Deus
410 super peccatorum. S. queres: quod merita remuneretur ex iustitia, quod vel ex Dei
misericordia? alij dicunt ita esse opera [illegible] remunerantia meritorum, ut solum
Dei misericordia sit reducendum. ita Clunensis et alij. alij dicunt merita remunera-
ri ex natura rei, et ex iustitia supposita iustificatione proveniente ex Dei misericordia.
ita Basquez, Vulpes, et alij. S. communior sententia asserit partim ex iustitia, et
partim ex misericordia provenire. ita communiter S. Thom. D. S. in 2° dist. 22, et
alij passim, quod intelligit modo quo iam explicat in responsione ad quesitum.

411 Dico ergo quod in meritorum remunerantia intervenit misericordia Dei, non solum
in eo quod homo peniteat, et iustificetur, et hoc est citra conversionem; sed etiam in eo, quod
ratione peccati non privaverit hominem perpetuo omnino, quamquam quidem peccatum ob sui gravi-
tatem [illegible] digna erat tanta hac pena; Unde si Deus privaret tali iure, merita
mortui causa non remunerarentur. ex quo constat quod est divina misericordia, quod merita remunerentur;
qa potuit Deus ab aeterno decernere premiare solum actus condignos, qui fuissent
mortificati per peccatum; et tandem hoc decretum remunerarentur tales actus quod hominem [illegible]
ficaret. et intervenit etiam iustitia [illegible] qualis est Deus, et hoc potest esse: qa eo ipso
quod semel supponat lex et ordinata ordinatio Dei de remunerantia operum [illegible] ex iu-
stitia postulat premium, qa Deus tenetur ex iustitia servare suas leges statutas
in remuneratione meritorum, qa ut ait Apostolus non est iniustus Deus ut obliviscatur
operis nostri: ergo supposita precedenti lege [illegible] ut si merita non remunerarentur.
Resp. [illegible] qa si revocato peccato, et supposita tali lege solum ex misericordia [illegible]
[illegible] illius meriti correspondens, igitur [illegible] alia merita, sed solum ex [illegible]

ex divino beneplacito, et dependenter merita et mercatur praemium gloriae, atque inde nec
revivescunt, quod est id illud quod dixi supra.

412 Dices 2.º 2.9 partis: peccatorem non potest praemium deberi ex iustitia, quia per peccatum supervenientem privatus est omni iure ad vitam aeternam: ergo talis reviviscentia est opus solius misericordiae. ― Idem peccatum meruit hoc privationem omnem simpliciter ergo reparatio misericordiae non debet praemium nisi ex sola misericordia: ― Respondeo ad 2.9 distinguendo quod verum est quod peccatori non debet praemium ex iustitia, sed non fuerit exto, quod sit privatus omni iure, quod fuit ius suspensum, et impedita ex iustitia; ergo non peccatum; et ita in statu peccati retinet merita dignitatem remoti, incapacitati; at sublato impedimento redderet ad totum ius, et valorem pristinum, et ideo expiratio; at sublato impedimento reddidit ad totum ius, et valorem pristinum, et ideo ex iustitia [illegible] eis praemium. ― [illegible] dico quod licet per veniam peccatum merentem privaverit omni bono; at tamen supposita divina misericordia qua ab aeterno decrevit dare praemium essentiale operibus mortificatis, si homo in gratiam decebat, et non privare eos suis meritis, sed mortificatis; sequitur ex iustitia, quod merita resurgendi acquirat dignitatem ad gloriam, quia sine impedimento acceptatur dispensa. Unde talis reviviscentia supponit ipsius misericordiae Dei, dato quod iustificat, et quod decreverit Deus non privare eos omni iure, sed praemiare opera mortificata resurgendo a peccato; et hac [illegible] misericordia supposita, probat iustitia.

413 Dices 2.º 2.9 partis: licet homo per peccatum se avertat a Deo, tamen per dilectionem ad Deum convertit ad ipsum, dato quod reddit Deo quae ab ipsis abstulit: ergo nequit privari suis bonis, sed ex iustitia debent illi restitui: sicut si Rex alicui deberet aliquid divitiis, et offenderet a creditore, si creditor satisfaceret de digna offensa, ergo Rex ulterius non esset liber absolvendo prius debitis: ergo a simili: ― Respondeo negando assumptum, quia per dilectionem non satisfecit homo pro culpa, seclusa qualitas acceptatione, et liberalitate Dei, alias ipsi si cum non esset gratuitus sed debita divina remissio. Sed adhuc dato negat consequentiam: quia etsi homo satisfaceret pro culpa, non tamen pro omni poena, quam post habere; et ita in poena peccati, posset decernere reviviscentia, in quo nullae repugnantia; sicut ille qui furatus est centum ex multiplicatione reviviscentia, ut illas restituat non recedit peractitudo pro furto 2.9 legem; ita similiter a reviviscentia, et satisfactione pro culpa. Unde concludit, quod licet reviviscentia meritorum sit ex misericordia,

414 misericordia, et partim ex iustitia, tamen principaliter dimanit misericordia, quia homo per peccatum meruit misericordia, et partim ex iustitia; et particulariter dicitur praemium pro meritis; sed etiam omni iure, quo erat privari, et soli omni acceptione et particularis dicitur praemium pro meritis; sed etiam omni iure, quo credebat privari, non soli [illegible] mortalis ipsius, et hoc in poena peccati: atque ideo si deesset liceret quod in immortalis ipsius Regni, et hoc in poena peccati: ad quod ideo si deesset [illegible] maculis divina, hoc est ex divina misericordia. nec dato hoc obest quod dignitas ipsius operis, hoc quia nullus merendi decet est aequivalens vitae aeternae, quia non sunt condigna passiones huius mundi ad futuram gloriam, ut ait Apostolus; quia in nostris meritis ultra dignitatem operis debet concurrere liberalis Dei promissio, qua decrevit ut reviviscant, et est [illegible] oblivisceret Deus non de totali lege, sic quod summa pietas ipsius Dei talis reviviscentia, licet ob dignitatem operis concurrat iustitia.

Quaeritur 3.º anne resurgendo a peccato redeat ad totam gratiam, quam antea habebat? ∞

Articulus Unicus Statuitur 1.º ex Doctore Sancti

415 Definiendum est hactenus merita reviviscere quoad totam gloriam essentialem in gradu debitis ante peccatum; quaeritur autem nunc: utrum etiam reparatur tota gratia debita prioribus meritis, quam prius peccatum fuit amissa?

i oncaqd n deformaytis de e exceds nyqq dog. gray indilibit dei. ita sequany talas d. Vulgq, proueidandi D. S. m. dist. 22ª n. 20 et 50 in respons. dist. 22ª q. prima. qui hymnis m. qge lendy vided D.r magis pendere, quam opposita. S. respondere. inda e etia ab. Ptis quibus in locis, quos sequnt in secundis Scotistis, et ab illis quos plurimi legibus

Si dqd homi pendendi eius sificato redui. t dragra a.giritas
416 sioxbus merdis. e magis. mui dcitis, deducit q extd. S. m. dist. 22 q. 2 m.
2. vbi ait: nuli dat aliqd glon corespondens merdis, sine corespondente gra. sed n
cds dat solo pr miy quale, quo ante merebat vt dictu e: ergo tota gra quam ante p
eatis hibebat acquisita suis meritis. P. extr. Scot. n Cercenialis 33 dicit: mp
ctas impij n nocebit ei in quacuq. die conuersus fuerit ab impietate; s. maximem no:
ceret si impietas remissa sin restitueret omnia gra sanctificans deperdita, sed
priuaret hos pr pedeo ipsa gra, cui debetur hereditatis a gloa repromisa: ergo tota
redeit. etia colligit ex Ioelis 2º: reddy vobis Sanos quos comedit locusta. Et qs
verba expendens Aug. d. Hieronimus ait: gd respondebi probatus negari renoua
ri posse pecatores in pristinu statu, si digna fecerint opera penitentie; sed n reform:
arent in pristinu statu sin restitueret tota gra quam hebant: ergo. dstat etia ex illa parabola
Luce 15 de fillio prodigo, cui resipiscenti dixit Pater: adducite; quoniam ut de feste
stola prima, ubi pr stola intelligit Sd.s gra; et pr prima, illa gra qua hebuitan
te pecatu. ita D.s Chrysostomus: ergo gra meritis acquisita redeit.
417 Pbt etia rone: qª ex omni theologis gloa essentialis dferenda e ad mensuram
gra, qª gloa debita ex meritis rone gra, quae illis dat valorem; sed oia, et singula
merita interrupta premienda st. de gloa essentiali; ergo ante premiaco dferydae grade
perdita, vt ad eius mensuram premient. — Dfat: qª ius ad glog fundatur in gra, eius
maius ius in maiori gratia. S. qui hebet maiora merita hebet maius ius ad glog: ergo
hebet maiorem gram: ac p indebita gra debet dferri. pret deinde abinde deuenienti:
qª ex opposito sequeret quod Deus premiaret plus premio essentiali glon, quos Deus minus
diligeret, et e diuerso minus premiaret, quem magis diligeret. pret assumptus: qª D.
ius dilgit creaturas pp. sua gram: ergo si merita redeunt ad glog, et n adequalis gra,
Deus plus premiaret pr glog, quos minus dilgeret pr gram: ergo si premiat oia merita,
os. gra redeit meritis corespondens.
418 Dices ex D. dist. 22ª arti. 2 vbi ait: qd operibus meritoriis quibus corresp
ondet ius ad glog n pr dit pr pecati, sed solu impeditur; gram v.º priore n remisit, qª
prius hibita :::: qª gra prior fuit solus donum Dei. Vnde semel amissa nusquam red=
dit, qª in nobis n manet ius aliquod ad illa. — Rs. qd ad sum potest intelligi de
gra nobis colata sine nostris meritis, et de sacramentali colata ex opere opera=
to vi meritorum X.pti sanctis; hec autem p prie dicit donum Dei solius; at v.º gra 2ª cola=
ta ppter merita hominis, licet sit donum Dei illis physice creatis, tamen etia dicis,
ee ipsius homis ipsa meritis de digno, immo etia 1ª gra colata intuitu dispositionis
potest aliquo modo dici opus bonum moralis, qª adillos disponit, illos qi meret de digno.
uo. Vnde quando D.r ait, qª 1ª gra fuit solus donum Dei, loquit de gra colata in
sacramentis ex op. op.to t si placet, potest dici, qd loquit de 1ª gra nobis colata sine
nostris meritis, n autem de 2ª gra, de qua e eadem ratio ac de ipsa gloa. qd quid vide
t D.r qª prius hibita, idem, sine vllis meritis nostris
419 Dices 2º illa gra quos meruit homo ante pecatum fuit illi
restituta in premium suorum operum: ergo auferenda illa pr pecatu n debet restitui obeadem
merita, alioquin vis daret premium qd n e de rone iustitie. Rs. negando conseqª

6 III. 59

Eodem Madurus. Rx. ngdo cog: q^a licet gra fuerit ante colata, tamen q^a merita exigebat, qd propter de se manet, nisi ponat obex, ideo obice ablato exigunt merita ut iterum grã detur: qd n. e. vi premiari, sed redituri ex exigentia ipsius meriti, ut ad merendum grã de rad illus pro merito premij. qd merita digna manet premij propterea, pet in gloa, qq e premij meriti digni de lege, sed digne meriti grã: eg gra debet ei propterea.

420 Dicij 3.° Xx. Quintiny Sect. 6.ª cap. 7.° majorem anno dfert homi grã dentis, et hoc dispositionis: eg si dispositio ē remisa, eliq grã: eg n̄ recipit tota ... aut mia Xº quo dicitur dispositionis omnis cuiusq qf. —— Neat 2.ª cog q^a alij cogit digna, qq dfert prie ex inuijficacorij, qq quidq ne equalis. ... mentorij praedicti dispositionis; n̄ audet legit digra praedictis meritorij, qq praecidentis diuijgit lyra, qq dat prie adiuijtis dij, acq inde de hac gra dicitur ... et alij.

421 Quinto 1.° q a ra Colata per luxum conf Sacramentorum, et digi dita per peccatis rediturj penitenti? Rplex enim gradio grãn ... dicit ... vitae, aliaq, qq hoi dat ... merita hia, et alia qq illi dfert sine suo merito, ut omnij 1.ª prò, et illa qq dat hoi ex op. operato virtute Sacramentorum. de 1.ª eg diximus in praecedenti quaestione qd redituri, et de 2.ª querit nunc, an ea reditur penitenti, Surianus, Basquez, Cagensij, Zribarne, et alij negant reditur dalij grãq; et quod aiunt ... hoiē ... gloa correspondens grãq Sacramentalij primoq hereditij. sed Coijdunus Nidericlorij, lugo, Decano, et alij oppositum ... eg quibus

422 Rx. ad quaestionem qd quia iam est probabilius qd ... redituri gradus dita, que sine nostris meritis, ex op. opº viitae Sacrorum fuit colata, et magis probabile, qd reditur; et hoc videtur magis pius et doctorij dicens, prodi, quod ... ipsius. hoc cogitur ex parabola Prodigi, cui stola fuit colata: eg si ... grã quod ante habuit, et habuerit et Sacramentalij, legit qd et illi reditur. deperneat. Rx: q^a licet sine nostris meritis f colata dalij grãda myd dfert ex iustia respectu Xpi Dni ppt illius merita, qq nobis in Sacramentis applicatis; sed sic nunc efficacia merita Xpi, quod nostra: eg digra, eg correspondet nostris meritis redituri, pohori iure redituri, quod fuit colata meritis Xpi.

423 Rx: q^a ... grãq hic hic inf ad gloria, sed tanquam ad ... , tamen ipsius ad hereditatij, et licet hoc iusf manifesta sit per peccatum, manet tamen in acceptatione diuina; acq inde eius est quod ... poterit ... dicit ... non potest reddi rao cur miserator Dnus disponerit reditura homini ad glorÿ tanquam ad coroij ppt merita ppria, et n̄ reditura ius qd habebat ad gloriam tanquam ad hereditatem ex meritis Xpi Dni: eg semper manet in acceptatione diuina talij grã; ac pinde licet ex iustia redituri, ut licet tamen ex dei uenitate

424 Rx: q^a esset valde dignum homini, qui peccatis intendimus ... dolorem, redire ... Sacrorum obtinuerat magna grã, qd prideret illum premium, et gloriam illi correspondens, ob peccatum dimisum. Rx: n̄ qi ... ablato obice dat illi grã regeneratiua obeficacem applicat meritorum Xpi: qq obedi ablato obice mari redit ... grã dignitate, qq prlacrgda fuit ... Dr. dicit: q^a in Sacrato ordi, ... grã ... ... Sacra dotale, ... ablato redire debet talij grã ... [illegible]

sug vid. primo fuerat acceptis; sed postea vel alia secuta iterum, et signa
eius restrabit hoc effectu.

425 Arguitur 2°. quando revivat omnis gratia deperdita, quod scilicet statim ac iustificat homo, et postea in spe vitam, tam in principio gloriae? — Resp. quod utrumque est probabile, quod utrumque sustinent doctores, licet aequivalenter, quod statim reviviscit, est plurium theologorum, et citat Suar. Gabriel dist. 22, non esse dissensum ac Scoto, et tenet a Ponce, Hurtado, Barne, et alii
1 Scot. Probatur 1a pars, scilicet quod non revivat statim tota gratia deperdita: quia gratia reviviscit ut occurrat eos de fraus gloriae quos antea operabat, seu meritis, sed quod idem est ut gloria fe-
rat ad mensuram illius iuris quod habebat ad illum, non merito simul cum gratia; sed ad hoc
non requiritur ut gratia deperdita conferatur statim actio iustificat; sed sufficit quod conferatur in morte, aut
in quo cumque tempore intermedio, a iustificatione usque ad mortem: ergo non revivit statim, sed so-
426 lum in morte divi possessio gloriae.
Item: si in re gerunt quod conferant statim, esset ut gratia conferant valorem meritis; sed ad-
hoc non requiritur quod revivat tota, eo quod valor operum non desumitur ex gratia, quod est eius
in subiecto, sed ex gratia quae in subiecto quando homo meretur, quod quod est eundem, quia si hodie
habeo gratiam ut octo, et heri ut quatuor, et heri elicui opus meritorium, tale opus
solum habet valorem ut 4. ad mensuram gratiae quam habui quando illud elicui, et non habet valorem ut
8 ex mensura gratiae, quam hodie habeo: ergo quamvis gratia, in qua homo nunc agit per
accidens se habet ad taxandum valorem praecedentium meritorum; et consequenter nihil ur-
get ut revivat statim tota gratia deperdita.
427 2a pars probatur; probatur: in illa parabola prodigi quod pater dixit: cito
proferte stolam [illegible], intelligunt S.S. Patres reddi stolam gratiae deperditae; sed illi fuit collata
statim acquirendo: ergo similiter. Idem colligit ex Ezechiele ubi Deus promittit quod in qua-
cumque die, aut hora qua impius egerit poenitentiam, non recordabitur iniquitatum suarum peccato-
rum; sed maxime confirmat hanc oblivionem Dei instantanea restitutio gratiae deperdi-
ditae poenitenti: ergo. Ob quod omnes fatentur quod haec opinio est valde pia, et bona bonita-
ti, liberalitati, et putidi divinae, in hoc magis resplendet bonitas, liberalitas Dei, quae
428 propendo. causa physica
Probatur 1a etiam ratione: quia sicut se habet restitutio ad
effectum, ita causa moralis per portione servata; sed causa physica operatur suum
effectum quando non adest obex, sed potius dispositio: ergo similiter causa
moralis; sed merita quae sunt causa moralis gratiae acquisitae per merita, quando revivit per
iustificationem, in quo instanti sequens iustificatione attingunt totum suum in influendi
eius tunc etiam influunt in gratia, sed non est obex cur differatur usque ad mortem, licet
adest respectu gloriae quae incompatibilis est cum statu viatoris.
429 Ad rationes quae pro altera parte probant 2a hoc, respondetur quod licet ex illo capite
non petat revivi, tamen ex alio capite debet conferri statim, scilicet quia cum merita reva-
gant per iustificationem, illa magis charus Deo, in quo plura merita reviviscunt, et ad-
maiorem gloriam destinetur, et cum haec maior dilectio Dei, debeat esse ratione alicuius rei int-
rinsecae ipsi homini, quae non potest inesse, nisi per durandi antiquam gratiam, sive ad
pretium, saltem aequivalenter; fit quod ex hoc capite debeat statim revivi; quia licet
Deus possit dare alicui ius ad gloriam per solum extrinsecam acceptationem, tamen de facto
non dat tale ius nisi per [illegible] intrinsecam.

Quaestio 4a. An peccata
remissa redeant de facto per subsequens m-
ortale? Et ut [illegible] explicatur sensus quaestionis, et status [illegible]

130 Unde recte intelligitur sensus illorum, qui ex antiquis reviviscere dicunt peccata remissa vi subsequentis peccati in reprobis, quos intelligunt praedestinatos, quia verum dicunt non fuisse ablata, seu deleta, aut remissa, nisi tantum secundum praesentem justitiam; et ex hunc sensum, qui non dicunt reddire peccata per nova peccata commissa, quia potius in hoc modo dicendi extremo, permanent semper peccata, sicut ad tempus Deus dissimulet, et non imputet. Nos autem non loquimur in hoc sensu, quia supponimus ex fide, quod peccata remittuntur a Deo, omnino, et absolute tolli, et destruuntur, ut definitum est in Tridentino sess. 5a, 6a, et 14a.

131 Suppono 2o: quod 2bus modis potest intelligi quod redeant peccata, primo quo ad entitatem physicam, seu materialem actus peccati, ita ut reproducatur idem numero actus peccati, qui commissus est omnino desiit. Secundo, quoad malitiam moralem, seu deformitatem, ita ut Deus per subsequens peccatum renovet praecedentis veniam, et iterum decernat poenam debitam peccatis iam remissis. Quo primo modo certum est non posse reddire peccata praeterita de facto, quia effectus, qui periit semel, non potest iterum reproduci, nisi interveniente speciali virtute Dei; unde licet Deus operando de potentia extraordinaria posset reproducere eundem physicum actum, sicut potest reproducere colorem, et quaelibet accidens; tamen loquendo ordinarie non illum reproducit. Nec quoad moralem maculam, seu deformitatem consequentem ad eiusmodi actum peccati, potest redire peccatum, quia cum Deus non possit esse autor peccati, quia peccatum sit evidens, quod principium Deus adhuc loquendo de potentia absoluta non potest restitui eadem numero malitia moralis, seu deformitas extincta per veniam. Unde restat solum examinandum, quod possint reddire peccata virtualiter, seu quoad imputationem, et obligationem ad poenam luendam, seu quidem, quod reddeant quoad reatum poenae aeternae.

132 His suppositis fuerunt aliqui ex antiquioribus Theologis, qui putarunt, peccata dimissa reddire virtualiter, quoad reatum culpae, et poenae, per quodlibet peccatum. Ita Hugo, Victorinus, Guillelmus Parisiensis, Gratianus, Melchior Cano, et Magister Sententiarum, licet hic non audeat iudicium circa hoc punctum ferre, sed relinquit iudicium lectori. Quadrato Prepositivus limitat eorum sententiam asserens peccata dimissa generaliter non reddire per quodvis peccatum, sed tantum per 4or genera peccatorum, scilicet per odium fraternum, per apostasiam a fide, per contemptum confessionis, et per renovationem poenitentiae, scilicet per nullam ingratitudinem. Unde istud versum posuerunt: Fratris odium, apostata fit, spernitque fateri: poenituisse piget: pristina culpa redit.

133 Sed omnium Theologorum sententia est peccata semel remissa tale, et ita remissa nunquam redire quacumque peccata multiplicentur, nec quoad reatum culpae, nec quoad reatum poenae, licet secundum quod possint reddire, ratione scilicet circumstantiae ingratitudinis, ita Cardinalis Thomistae, quam Scotistae, et Neutrales, qui cum quibus dico 1o: De facto peccata semel perfecte remissa absolute, et simpliciter non redeunt per quodlibet subsequens peccatum, nec quoad reatum culpae, nec poenae. Hanc conclusionem probat primo varii loci Sacrae Scripturae, in primis ex omnibus illis, quibus superioribus quaestionibus diximus peccata omnino expungi, ac aboleri per gratiam, nec Deum eorum amplius recordari, ~~ubi Septuaginta vertunt non vindicabit omnes bis in ipsos tribulatione~~ et proiicere post tergum, et in profundum maris. Item ex illo Nahum 1o: non consurget duplex tribulatio. Ubi Septuaginta vertunt non vindicabit bis in idipsum in tribulatione. Quod testimonium, licet intelligatur literaliter de populo Iudaico, quem Deus afflixerat tradendo decem tribubus potestati Assiriorum, reservata tribu Iuda, et Beniamin, quibus promisit Deus illis verbis, se non traditurum has duas tribus in manus Senacherib, et Assiriorum.

434 Sic hominis Divus Hyeronimus, Cirillus, Augustinus, et alij S.S. P.P. considerantes magni Spiritus verba, quae concinem liberis omnibus interpretantur de punitione peccatoris. Unde Divus Cyprianus, Ex mar de pace Dni, accommodat illa verba ad rem de qua tractamus, dicens: non enim bis in idipsum iudicat Deus, S. impenitentis ipse iudicat et dignat; poenitentis vero, qui accipsis suscipit iudicatus absoluit, neque iudicio quod poenitentis humani reatus protulit, aliquid iustitia Coelestis apponit. Ab his autem Divus Augustinus ut repperit apud Sanctum Prosperum in respons. 2ª ad obiectiones Gallorum, his verbis: qui recedit a Xpo, et alienus a gratia finit hanc vitam, quid nisi in perditionem cadit? S. non in quibus remissum est recidit. Hoc etiam videtur de finitum a Papa Gelasio dum Cap. Divina ait: divina clementia peccata remissa semel, in ultionem iterum reddi non patitur; S. si redderetur culpa, redderetur etiam poena, quia nulla culpa impunita manet: ergo nec quoad culpam, nec quoad poenam reddit peccatum defacto.

435 Aliud rao apriori huius veritatis non est alia, nisi ordinatio divina, quam recte colligitur ex locis praealegatis Xª. Omnis intelligendis; Quamvis potest reddi aliqua rao, quae est: quod omnino extinctum, et abolitum non potest reddire; S. supposita remissione absoluta peccati, quae de facto fit absolute, et non conditionaliter, peccatum omnino extinguitur, ut plures diximus: ergo non potest reddire per subsequens peccatum. Pet a simili in humanis: nam quando creditor absolute remisit debitum alicui, licet postea offendat gravius remissorem, non reddit tamen debitum remissum, nec repeti post a creditore. Sic similiter in proposito.

436 S. Divus 1º in Psalmo 78º dicitur: ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum. Et 108: in memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu Dni. quos locos exponens Divus Augustinus deducta ait: quia Judas non venit ad adoptionem in familia Dei, sed iniquitatis veteris generis, reddit iniquitas patrum eius in conspectu Dni, ut in eo etiam ipse puniretur. Et Divus Ambrosius super caput 4.º Epistolae ad Ephesios: donare invicem, si alter in alterum peccat, alioquin Deus repetit dimissa: et si in his remedium non exit, sine dubio revocabit sentam. Idem Augustinus homil.ª 15ª: dimitte, et dimittetur tibi :::: nam si non dimiseris, reoccubabit, et quod tibi dimiserat, replicabitur tibi. Et libro 1º de Bonitate: reddire dimissa peccata, ubi charitas fraterna non est, apertissime docet Dnus in Evanglio.

437 Vias subscribit Divus Gregorius lib. 4º dialog. cap. ultimo: Si hoc, quod in nos delinquit ex corde non dimittimus, illud rursus exigitur, quod nobis per poenitentiam iam dimissum gaudebamus. Hoc enim apertissime etiam ex parabola Matthaei 18. ubi postquam Dnus ac debitis dimiserat servo, postea traditus fuit tortoribus, donec redderet universum debitum propter crudelitatem in conservum. Unde concludit Dnus: sic faciet vobis Pater caelestis, si non dimiseritis de cordibus vestris. Et Divus Jacobus Cap. 2º: qui in uno peccat factus est omnium reus. Tandem per gratiam delentur peccata, Xª illud Scripturae quot peccata; S. per mortale subsequens tollitur gratia: ergo peccata remanent delecta; et ita reddire videntur.

438 Respondetur ad Ibus prioribus locis Scripturae alegatis non esse sermones de suppliciis propriis peccatoris, sed ... alterius seculi. S. loquitur de poenis temporalibus huius vitae, ubi ... de templi. Et quando dicitur Deus obliviscitur peccatorum, significat quandam dilationem ... quae necdum executa, existimabatur quasi omnino remissa, et oblita a Deo, ... puniri ... temporalibus debitis peccatis praeteritis, quas antea dissimulabat

videt' rememorari peccata. Unde qdo Sancti postulant a Deo, ut ne recordet' veterum peccatorum, n postulant qd n puniantur peccata iā positiue remissa, t qd pedes qd n exequat' poenam temporalem, scilt, labor, pena, et afflictio huius vitae, quae distulerat multo tempore, et fortasse exegit illud ppt subsequentia peccata, n solum in ipsis, sed etiā in posteris, presertim si filii iniquitates parentum imitant.

439 A a Parabola de servo nequo resp. 1º qd ad literam in illa parabola n dicit, qd Rex exegisset debitum remissum, sed absolute dicit: Iratus Dominus eius tradidit eum tortoribus, quo adusque redderet universum debitum. q. recte potest intelligi de debito totali, qd denuo contraxit pr illa crudelitate, quam exercuit erga Conservum, post quam Rex illi dimisit debitum. Unde sensus ē, qd eadem pena condignaoni exigit a servo illo ppt impietatem in Conservum, quae fuisset ab illo exacta ppt debitum ei impartale, q. a pena, qua culpa punit, ē aequalis in duratione, pene quia puniret ppt debitum sibi remissum; etiam n aequalis pena (ait Dr) quoad intensionem, q. ultimum peccatum agrabat circumstantia ingratitudinis, q.a cui Deus peccata remisit, tenet' lege gratitudinis illum amplius n offendere, et licet hoc sit verum de qocumq peccato commisso post remissionem aliorum, tamen hoc declarat Xpus dignato in misericordia, ut exageret quantum illud abhorreat.

440 Resp. 2º cum Chrisostomo homil. 48, qd in Parabolis tantum illa sunt applicanda rei propositae, quae sunt finis intentus, q. singula verba n semper afferunt, ut absolute pbent factum; sed solum declarent, qd intendit per quandam analogiam: ut patet de Vilico laudato a Dno, n approbando factum, sed artificium, ut illud imitaretur in alio bono, et honestiori materia. Sic in praedicta parabola potest dici, qd Xpus n approbat factum exigendi debitum iā remissum, sed solum tantum indignationem contra odium fraterny. unde facit hunc sensum ultima verba Parabolae: Si Pater vilis exigit a servo priora debita licet remissa ob impietatem multo magis Pater meus exiget a vobis vera debita, si n dimiseritis fratribus vestris: q. qd intendit Xpus declarare in hac parabola ē quantum sit Deo odiosum peccatum immisericordiae, et qd alterabilio provocat, ut amplius n misereat hominum, sed exigat omne debitum, qd in illo invenerit ppt qdlibet presens peccatum, et pro qd temporalis n solutum pro eius remissionem. postulant a Deo veniam peccati, qui renuunt concedere fratri exoranti veniam; q. iudicium sine misericordia, ei qui n fecerit misericordiam.

441 Ad testimonia ad ducta S. S. resp. intelligi de reditu peccatorum quoad duraonem pene aeternae, quam agrabat ratione circumstantiae ingratitudinis exig remissum. t qd redduntur quoad valorem, et penam aequivalentem, q.a prae quam peccatum contrahit similis pena aeterna, sensus, et damni. et hoc modo etiam intelligit Divus Jacobus, qdo dicit, qd offendens in uno factus ē omnium reus, scilt, quoad condignaonem, q. ē pena generalis omnium malorum; n autem ē omnium reus, quoad gravitatem omnium singulorum peccatorum. ad ultimum resp., qd propterea ita delentur peccata, ut n amplius videant' ad vindictam, ait Augustinus, q.a omnino destruunt, et ideo n redeunt licet auferat' gratia, q.a qd vere destruit, in sui n ea iam n dipendet a causa destruente.

442 Decº 2º. peccata semel remissa redeunt pr subsequens peccatum, n simpliciter, sed secundum qd, ratione ingratitudinis, pr modum agravantis circumstantiae. ē communis apud theologos, eam qs pbat et declarat Dr dist. 22ª n.º 14: q.a quanto plura vitia, t circumstantiae vitiorum concurrunt

ad actum

ad actus peccati, tanto peccatum est gravius, et graviori poena puniendum; sed peccatum sub:
sequens ad remissionem habet anexam circumstantiam ingratitudinis quae egerit
gravius; ac proinde inquantum aggravat reddeunt peccata remissa. Patet minor ex Seneca:
ingratus est qui non reddit beneficium; sed qui peccat post acceptum beneficium remissionis aliorum
peccatorum, non solum non reddit bonum pro beneficio, sed potius rependit malum, cum offendat
benefactorem: ergo habet circumstantiam ingratitudinis.

443 Probat D. Thomas in Conclusione: quia quanto quis recipit beneficium magis indebitum, tanto
magis tenetur lege gratitudinis; sed peccatori existenti in peccato mortali est indebitum
beneficium remissionis, quia solum aeterna poena illi debetur: ergo deserendo Deum tunc gratis re:
missus, lege gratitudinis erit magis obligatus: ergo postea offendens Deum gravius pec:
cabit propter ingratitudinem, et consequenter hoc modo reddeunt peccata aliquo modo quid.

444 Dixi: reddere peccata solum aliquo modo quid ratione ingratitudinis, quia licet talis ingra:
titudo aggravet peccatum, non tamen addit speciem malitiae, quia nulla circumstantia, ait D. Thomas,
tantae malitiae esse potest, quod aequivalat malitiae alicuius specialis peccati mortalis, li:
cet aggravet in ratione circumstantiae; ac proinde cum ad malum culpae sequatur malum poenae, sequitur
quod ratione talis circumstantiae ingratitudinis debeat maior poena, de qua sensus, quia dignitas non quantum
id quo privat, quia omnis dignitati aequivaleret privatio gloriae, sed quantum ad amari:
tudinem, et durabilitatem secundum hanc privationem, quae maior est in uno, quam in alio ratione
gravitatis peccatorum. Sed est notandum cum D. Thomas loco citato, quod licet ingra:
445 titudo, contemptus, infidelitas, inobedientia, et huiusmodi cuiusque quod semper peccato sunt
ob id committit hoc speciale peccatum, quia peccator non habet actum ad singula illorum elicitum, sed
solum implicite, quatenus vult aliquod ad quod quodammodo committuntur haec omnia. Et quia
possint esse speciale peccatum ingratitudinis, ideo D. Thomas dicit quod, quod ingratitudo potest conside:
rari duobus modis, 1.° quando quis peccat eo animo ut contemnat beneficium, et iniuriet benefac:
torem, ut si quis pravae intentionis esset, quod peccaret eo animo ut Deum offenderet: et
in hoc sensu ingratitudo est speciale peccatum, quia hic vult contemptum beneficii accepti, et
hinc benefactorem. 2.° modo consideratur ingratitudo, quando quis offendit benefactorem, cum Deum non intendat
hoc ut contemnat beneficium, sed ut satisfaciat suae libidini: et in hoc sensu ingratitudo non est
speciale peccatum, sed solum circumstantia aggravans. Et consequenter non peccat peccatore modo
ingratitudinis, quia peccans consequenter non appetit nisi delectationes, et vellet illi non esse an:
nexam prohibitionem. Sed ergo insurgit dubium, quid sit ratione ingratitudinis
446 gravius peccatum commissum post poenitentiam, quam commissum post innocentiam. Et huius
consequenter tenent, quod est gravius peccatum ratione ingratitudinis si committatur post poenitentiam, quam si committatur
post innocentiam, quia donum est attendendum non solum ex parte ipsius doni, sed etiam ex parte re:
cipientis: et cum sit magis indignus recipiens donum remissionis, (quia supponit illum in pecca:
to mortali) quam donum innocentiae; sit, quod respectu illius sit maius donum remissionis, ac
proinde recadere a poenitentia est maius peccatum, quam cadere ab innocentia.

447 Sed pro resolutione est supponendum, quod loquimur ceteris paribus, nempe innocentem et
poenitentem ita ut habeant aequales gratias, et aequales excessus in sanctitate, et
amicitia Dei, et semper maius est in maiori, et eodem modi respectu recipientis, cum sit ad magis
loquimur quod innocens praevenit ad finem vitae cum tali gratia gratis; et quod poenitens cum eadem
mobili gratia gratis maius beneficium, et eodem modo recipit poenitens, quam est in maiori
449 anno, quam innocens; et ideo debet loqui de innocentia, et poenitentia ceteris paribus dica:
ratione absolute nostra innocentia, et poenitentia. Et debet etiam sensus quod nostrum est hic differentia,
quod cum gravius peccat, qui cadit a poenitentia, quam ab innocentia, quia hic solum
est ingratus, quia peccat postquam accepit beneficium innocentiae, et poenitentiae.

448 Dices: responsio autem, quod ratio tam gravis est cadere ab innocentia, qua iterum
ita D. Th. [illegible], et aliis, [illegible] libro [illegible] ubi inquit: Infe-
licitas est non delinquere; 2a V.a de [illegible], et Hugo Victorinus [illegible]
4o: Si magnum est aliquando surgere, maius est nunquam cecidisse. [illegible]
melius est [illegible] habere corruptus. quod omnibus est evidens, quia maius beneficium contulit Deus
B. V. Mariae illam [illegible] ad [illegible] gratiam, quam [illegible] innocentiam, et praeservans ab omni
peccato, quam si [illegible] prolueret post lapsum, [illegible]. Unde [illegible] post [illegible] provocante
[illegible] aliud peccatum est gravius ratione [illegible], quam beneficium est maius; sed longe maius
beneficium est conservare [illegible] in innocentia post collatam gratiam, quam [illegible] ponendo
post culpam, ut patet in B. V. M.a, et Magdalena: ergo gravius peccat qui cadit ab innoce-
ntia, quam qui cadit a poenitentia.
449 Praeterea: quia beneficium innocentiae continet virtute excellentiori modo beneficium omni-
bus, quia includit liberationem a peccato per praeservationem, quod est maius beneficium, et ideo maius gratias de-
bet dare Deo; quia utrumque est donum Dei, et non recipi tunc, et surgere post casum, ut inquit D.
Augustinus lib. 2 cap. 7 confessionum: gratiae tuae Domine reputo quaecumque peccata non feci.
Unde Beati habebunt singulares glorias, et [illegible] exinde quam cecidisse. Et ita maior contem-
ptus [illegible] respectu recipientis praeservari a peccato, quam liberari ab illo post casum.
Unde colligitur, quod quamvis excessus, qui sit magnitudine respectu recipientis est inferior respectu doni,
[illegible] perfectiori modo in praeservare, quia etiam hoc donum licet non conferat in digno positive,
[illegible] tamen in digno negative; et pro hoc ultimum [illegible] ad [illegible] Adversariorum,
quia magnitudo beneficij attendenda est penes maius contemptum recipientis, quod est praeser-
vari. Quaeres 2o: quomodo depost Deus absolute possit redire peccata
iam remissa per subsequens peccatum? — Resp. sub distinctione, dicendo, quod si Deus re-
450 mittat culpam absolute, scilicet destruendo et satisfacto sit, non posse redire; at tamen si
Deus remittat culpam alio modo, nempe, sub conditione, quod hoc ultimum peccaret, hoc modo per
subsequens peccatum redirent peccata praeterita, per quam demeritis resultantis, ita ut
ad peccatum imputarentur et illa quae non imputarentur si remitterentur absolute: et ratio
nulla est implicatio, quod Deus hac conditione possit remittere peccata, quod hoc modo probatur:
quia voluntas mea potest aliquid ordinare ad poenam, et postea velle, quod si iterum non offen-
dat, illud non ordinari ad poenam; at tamen si iterum offendat illud ad poenam ordinari: ergo
similiter Deus poterit respectu nostri: [illegible] non repugnat eadem mente abolita peccatorum
remissione: ergo nec peccata prorsus destructa imputari ad easdem poenas per novum pecca-
tum. Patet consequentia: quia sicut peccatum destruit per gratiam, ita gratia destruit per peccatum, [illegible] non m-
inus iustus desinat esse talis per peccatum, ac peccator desinat esse talis per divinam gratiam.
451 Si dices: implicat Deum vere remittere peccatum, et quod adhuc retineat eius [illegible]
[illegible], et indignationem sub conditione, quae quidem impediret totalem, et amicabilem conversionem Dei ad
talem [illegible], quia totalis conversio amicabilis, non solum excludit odium, sed etiam ius ad illud, nam
illo iure servato remanet, offensus totaliter non condonasse offensam, sed adhuc manere
aversum ab offendente: ergo implicat talis conditionata remissio. Item: quod omnino est destructum
implicat redire sine nova sua actione productiva: ergo si peccata post redire,
non est ratio destructum, sed solum suspensum, donec posita conditione possit redire ad suum
autorem. Resp. tale donum remissionis conditionalis non implicare
452 [illegible] in [illegible] condonare offensam totaliter conditione, quod si in novam offensam relabatur,
erit debitor utriusque; et hoc stante adhuc esset vera remissio. [illegible], quia [illegible] illorum poena
monuit.

p quo tpe peccaret n potest puniri a Deo pena aeterna, qa si in illo tempore moreret, absolute salvaret: ty, qa posita ab homine cdione peccandi de futero, statim talis remio cdionata transit in absolutam: unde sed tergum resp. nego ansm probae, qa tale ius n pugnat cum perfecta amicitia Dei erga homines; siquidem tale ius non (qd solum pugnat cum vera amicitia) neque e peccatum debitum incurrendi in quibus peccatis, sicut nouo peccat. ty, qa a solo Deo imponeret tale debitum: ergo. n esset materia adsecutionis. —— Ca 2a dico, qd solum probat qd tale peccatum n esset absolute remissum, sed cdionaliter. et potest concedi, qd pro tempore remissionis, manet sopitum, et suspensum; ceterum pro illo tempore suspensionis manet omnino extinctum quoad effectum maculae in hominem.

453 Quaeres 3o: an Deus potest remittere peccata ad determinatum tempus dicendo, ego remitto tibi peccata pro uno die, et volo ut illo transacto maneas obligatus ad eandem penam peccati remissi, et hoc absque aliqua cdione, t noua actione hominis? —— Resp. affirmative. et ita elapso illo tempore redderet rursus obligatio ad eandem penam aeternam. ita Alii et probatur, qa nulla e repugnantia in eo qd Deus posit infundere alicui suam gratiam, et condonare offensas, et post aliquod tempus subtrahere eandem gratiam, n ob nouum peccatum, sed m odium praeteritarum offensarum cdonatarum ad certum tempus: omnino casu pro aliquo tempore Deus remittet penam, qd n implicat. qa remissio penae pro aliquo tempore esset beneficium collatum peccatori; et obligatio ad penam pro aliquo tempore esset ex debito peccati praeteriti remissi pro tempore praecedenti: ergo. patet etiam hoc: qa Deus potest n condonare offensas pro quolibet tempore, cum condonatio procedat ex gratia, qua gratuito, et liberaliter indulget: ergo poterit condonare etiam pro aliquo tempore, et n pro reliquo.

454 Sed dices: qa is simul esset Deus amicus, et inimicus hominis, cum prius gerebat rectam ad hominem, et reservaret odium contra illum ut inimicus, qd implicat: ergo. —— Resp. nego Deum simul, et eodem tempore esse amicum, et inimicum hominis, sed solum diversis temporibus sibi alterius, nam Deus defacto diligit reprobos pro eo tempore quo sunt sancti, ergo quos habet illo tempore, et odio habet illos ut inimicos propter futura demerita suae iustitiae tunc correspondentem. Unde Deus pro tempore remissionis n habet odium contra talem hominem, sed solum retinet voluntatem habendi illud odium pro futuro tempore per substractionem gratiae in penam peccati praecedentis, et alicuius reatus. et tamen id futurum odium in penam peccati omnino n repugnat cum praesenti dilectione amicabili.

455 Sed 2o dices: Deus n potest esse auctor reditus peccati, sed nec reditus peccati, cum talis reditus sit moraliter malus; sed talis reditus n esset volitus hominis, sed Deus ergo. 2o qa peccatum semel retractatum ab homine n potest iterum reddire, nisi per nouum actum homini, retractationi illius retractationis: ergo. denique Deus n potest punire ex motivo iustitiae unicam culpam, nisi supposito debito penae in reo: ergo semel reus absolutus a peccato, nequit reatum pena, qa supponit culpam. —— Resp. Deum n esse causam reditus peccati, sed illud reddere, ex eo qd n e absolute condonatum, sed pro aliquo tempore, et quidem condonatio tempore determinato n e ~~absolute~~ mala moraliter, cum Deus possit n condonare pro quolibet tempore. —— Ad 2um neat, aliquando, qd tale peccatum n potest tollere nisi per retractationem eius, sed etiam debet reddi in illo gratia, qui est gratuita, potest explere a Deo pro tempore a se volito. —— Ad 3um neat cogi, qa sola remissio absoluta repugnat reviviscentiae debitique, et obligationis ad penam, n autem cdionata, determinato tempore, ut e in casu quaestionis.

Sacram.to Pænit. Disp.o 2.a Incipit

456 nitida dispositione accepimus, ut ē videre, licet ēq dicto Sacr.o poenit. pertractare, congruo hoc Sacr.m vocat poenit. videtur veluti pars illius. neq. est Sacr.m quoddam totum artificiale, totum ē ex constitutione diuina, ex ipsa met institutione Christi, factum uit uti dicta videtur, quae antea erat quoddam totum, fierent pars Sacr.ti, ut constat in artificialibus, in quibus saepe contingit, ut fiat pars, quod natura sua antea erat totum, ut patet in ligno, saxo et ceteris domus; e contra quod post quam de ipsa parte ex ordinatione diuina actum ē, restat ut agatur de quoto toto, sit Sacr.o poenit. ad quod ordinat.

457 Ut in initio satisfactionis annotandum diximus, quod hoc Sacr.m solet Scriptoribus variis appellari 1.o a S. Greg.o Nazianzeno Lauacrum lacrimarum, 2.o ponitur vocatur a Tertulliano, Exhomologesis, id est confessio, seu communicatio ex parte, forte quia poenitentes solent Sacramentum vitare: a Simone, 2.o post naufragium tabula, 3.o Baptismus laboriosus: a Diuo Cypriano, Sacerdotis confessio, a Diuo Aug.no iteratus Baptismus, a Concilio Carthaginense manuum impositio, sumpto nomine a caeremonia externa, quae antiquitus erat in Ecclesia, sed ut sciamus Sacerdotes imponerent manus poenitenti, ab aliis Sacr.m remissionis, ab aliis Sacr.m reconciliationis, ab aliis absolutionis, et ultimo communiter ab aliis, et Theologis vocatur Sacramentum poenitentiae, seu poenitentis, quia omnes partes includit poenitentis, ut patet in dolore contritionis, in rubore confessionis, et in labore satisfactionis.

458 Nostrae Aduersarius salutis voluit caligine errorum, et subtrahere, et offuscare hoc subsidium poenitentiae, et ideo varii perduxit haereticos, conantes illud deturpare. primi fuerunt Montanistae, negantes remissionem peccatoribus post Baptismum; quod pestilens dogma, ita fideles labefactauit, ut etiam Tertullianum aliasque plurimos defensores Ecclesiae infecerit, ut refert Diuus Hieronymus Epistola ad Ctesiphontis cap. 2.o ubi ait: nolo ruditatis, et doctrinae, ab illo accepti fuerunt, ideo ipsi qui magna videbant praediti sanctitate, ad quos doctrinae quos inter ipsos Tertulianum annumerari dolemus. Montanistis circa annum Christi Dni 254 successerunt in hoc dogmate nefario Nouatiani dicti sic a Nouato Presbitero Ecclesiae Carthaginensis, vel ut alii volunt Episcopo in Africa, et postea a Nouatiano Romano, unde denominati. quibus subscripserunt Lutherani, et Caluinistae, qui et negabant Sacr.m poenit., et illud cum Baptismo confundebant. = Cap. dicitur Vacationis etc 2.o a.

459 Error Nouatianorum fuit damnatus, in Sinodo Romana anno 256, in quo conuenerunt 60 Episcopi, et Concilii Sessione tertia; etiam fuit damnatus in aliis pluribus maxime eodem anno in Sinodo Carthaginensi, seu Africano, cui interfuerunt 42 Episcopi Lutheri, Caluinistarum, Suingli, et aliorum falsa dogmata in aliis Conciliis, praesertim Florentino in decreto Eugenii et Tridentino fuerunt damnata, ut infra latius constabit. his ergo erroribus relatis, ne dimittamus illius implicimus, quod in hac disputatione a Doctoribus pertractatur, ē de essentia, existentia, materia, et forma, et Ministro huius Sacr.ti, ad quod methodo procedentes, fiet perfectionis satisfactio. quaeritur.

S.o 1.a De existentia, et institutione Sacr.ti Poenit.

Ut legitime dicatur, ordine quod a Theologis suscitatur in hac quoque procedendum, agendum venit primum de institutione, et existentia Sacr.ti poenit., unde in hoc absoluere quaeramus huius sectionis quaestionem sit.

Q.o 13 an in Eccl.a Catholica sit Sac.tum 3
pnit.ae aliquis vnicus stabiliat catholica d.e

60 Pro resolut.e scidy, q. licet in lege nat.ae, et Mosaica fuerit alqd Sac.tum rre=
midij peccati actualis dimissi post iustificat.m, ne quoque defuerit medicina de mor=
bis quotidianis; tamen tale Sac.tum n. erat eiusdem rat.s cum Sac.to pnit.ae, vt vsurpat, et
frequentat.r in Eccl.a, ita vnanimi calculo docent Sen.s et Theologi; quidem tam in lege
nat.ae, et Mosaica n. esset instituta potestas clauium, quae fuit a Xp.to dein data, et
ab eo data Apostolis fuit ante Xpti ascensionem, sequitur qd tunc n. esset Sac.tum pni=
tentiae vt nunc est, videlicet, n. erat qd aliquis deleret de peccato suo, supposito sui ciendi le
confessionis, et satisfactionis clauibus Eccl.ae, sub spe veniae de quibus de in dicitur, et vi rtute
passionis Xp.ti D.ni. hoc scito,

61 Dico: dari in Eccl.a catholica verum Sac.tum pnit.ae ac proprie dictum. hoc de fe
de fide definita in diuersis alijs, praesertim florentino, et triden.o, ses. 14 can. 1.o his
verbis: siquis dixerit in Eccl.a catholica pnit.am n. esse vere, et proprie Sac.tum pro fi=
delibus quotidie post Bapt.mum in peccata labuntur — ipsi Deo reconciliandis a Xp.to
D.no institutum, anathema sit. idem habetur ses. 6.a cap. 1.o de Sac.tis in genere, vbi
pnit.am recenset inter septem Sac.ta Eccl.ae quae ibi annumerat, et declarat quod
quidem prius definitum fuerat in alijs antiquioribus Concilijs, quod est traditio Eccl.ae, quae o=
mni tempore eius Sac.tum istud fuit ab Eccl.a asseratum, et frequentatum.

62 Fundatur qd haec traditio Eccl.ae nititur verbis D.i Mathaei cap. 6: tibi dabo cla=
ues regni coelorum, et qd cumque solueris super terram erit solutum et in coelis. et in
qd illis D.i Jonis cap. 20 vbi Xp.tus D.nus a mortuis excitus, et insufflans in
discipulos suos, dixit: accipite Spiritum Sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis,
et quorum retinueritis, retenta sunt. quae verba explicans tridentinum Can. 3 ses. citatae
sic definit: siquis dixerit verba illa D.ni Saluatoris, accipite sp.m s.tum
etc., n. esse intelligenda de potestate remittendi, et retinendi peccata in Sac.to pni=
tentiae, sicut Eccl.a catholica ab initio semper intellexit; detorserit autem ad
institutionem huius Sac.ti ad autoritatem praedicandi euangelium, anathema sit. vbi
cum damnat et dementitis eorum interpretationes qui praedicta verba falso detorq=
uent ad potestatem praedicandi euangelium hunc Sac.ti institutionem, asserit qd semper
in Eccl.a ita est intellecta.

63 Ratio autem huius veritatis aperte est, qualitas diuina sic instituens, vt decla=
rauit Scriptura et Eccl.a locis citatis. ratio autem congruentiae fuit qd cum homini sit
nihil tam necessarium peccatum remissum post Bapt.mum, fuit necesse Xp.tum D.num re=
manere Sacerdotibus in persona sua eminentibus potestatem ar=
bitrariam, et iudicialem, quae est potestas iudicis sui danda, vt docet D.r inter
alios q. 1.o qua autoritate remittit peccata omnia: et vt hominis certificat
gratia dei remissae, sicut sanctissimus instituit aliqd signum sensibile remis=
64 sionis peccatorum, id signum est Sac.tum pnit.ae.
Sequitur etiam ex D.r inter dist. 14 q. 4. qd ista absolutio exterior
a Sacerdote, quae sequitur extrema praemedia reduci in extremum
illa in hierarchia ecclesiastica, scilicet, peccatores reduci in Deum per hic noto

sit sacerdotis, sicut e in Ecclesia dicitur fant. Dequirit etiam, quod ... aliquis sit homicida ... sententia ... dicat ... Dequirit etiam ex parte successorum quod ... penitens ... vel alio dispensatione ... obtinant, ... absolvendo ... sententialis hic ... de ...

65 Probatur ... quod ... Sacramentum ... a Xpto Dno ... gratiae sanctificantis ... ...

66 Quod ... signi ... Apostolis ... successoribus ... in Ecclesia ... absolvendi ... Xpto Dno ... Matthaei 16 ... Regni Caelorum ... Matth. 18 dixit: quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelis ... gratiae ... Sanctificantis ... promissionis gratiae.

Obiicies hereticus: ad ... Sacramentum ... verbis ... elementa ... Augustinus tract. 80 in Joannis: accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum ... nullum elementum ... Sacramentum ... Bapt. ... Sacramenta debere esse visibilia ... absolutio ... invisibilia ... audibilia ... Sicut in Baptismo ... verba ... August. ... ex elemento proprie

68 dicto ... Ad 2. ... Belarminus ... August. ...

exuere atque Sac.ti illud qd e pure spirituale; atq inde ibi sumi visi p sensibili accommodatu, in qua acceptione, ut cit idq Aug. lib.o decimo Confess. Cap. 25 nos recte dicere: vide qd sapiat, vide qd oleat, vide qd sonet, vide quq durq st, sq nihil horq st visibile, q.a 3 muq morq loquendi fert, ut nobiliori sensui (vtie visuq) tribugt operationes aliorq sensuq, & in hoc sensu sumit Aug. visibile, cq dicit: Sac.ta ee visibilia; ac p in delicq 3fessio, (& absolutione) st qd visibile, sufficit qd st qd sensibile vt exillis posit 3fici Sac.tu ntq. Dices 2o: n alia ptā predicat in lege Euangelica, quq

69 in Petri vt actorq 26 significat Dicq S. Luq: nihil extra dicens, quq ea qd Prophetq loquuti st futura ee, & Moyses; S. in lege Veteri ptā n erat Sac.ti 3:eg neque noo. Resp a 3trario sensu: Prophetq predicarut ptōs ante Xpti adventu: eqn fuit instituta a Xpto Sac.ti ptā. — Resp. ad 2q dicq Rōmanq: n alia ptā prat in lege noua quam mq virtq, trasat. vt e Sac.ti, ngmarq. ni: n lege Veteri n fuit dictq: quorq remiseritis peccata &q sicut in Euangelia. prat quq qd Verba Apostoli st prave detorta ab hereticis, q.a Apostolq n ait, se n prare aliq ptq, quq pramarqt Moyses, & Prophetq; S. se n anuntiare aliud, qq qq Prophetq predixerant de Xpto Dno; ac futura ee denutiauerat. — Ad 3. neat coa q.a Prophetq pramarqt ptōs virtq p illa lege, & ptq Sac.ti p lege graq.

70 Dices 3o hoc dicq: in lege veteri fuit 3tritio 3fessio, & veluti satisfao. vt pt in Dauid, qi 3tritus coram Nathan 3fessus est suis peccatis, et veluti p satisfactione fuit imposita mors filii ex adulterio nati: ergo in lege Veteri fuit Sac.tum ptā, cuius partes illi sunt, videlicet, 3tio, 3fessio, & satisfao. — Resp. cum Belarmino in lege Veteri Deus n detulisse potestatem ministerialem remittendi peccata, seu absoluendi peccatores, q.a n deus erat auditus: quorum remiseritis peccata. Dicitur: Nathan n dixit: ego te absoluo; S: Dominus transtulit peccatum tuum, p ... verba peccatus Dauidis fuit remissum a Dno; n autem ipse ministerialiter absoluit.

71 Dices 3o. Xptus sine Sac.to remittebat peccata, vt Magdalene: ergo sic et potuerunt Apostoli remittere. pater contextu Joannis: sicut misit me Pater, et ego mitto vos. — Resp. negado cons., dicq q os ... qui sicut n denotat ibi modum, S. subiecti potestatis, quasi dixerit Xptus: sicut ego habeo potestatem, ita et vos, S. dummodo; et etiam sine Sac.to, et vos solum illo; n sicut n communicavit Ministris potestatem principalem absoluendi, sed solum ministerialem, ita 3municabit, qd soli ministri Sac.ti absoluerunt.

Qo 7a an Sacramentum penitentiae sit distinctum a Sac.to Bap.tismi. Tenet vnus psi. Catholica resoluo.

72 [illegible] enim [illegible] Baptismus in morte [illegible] Baptismi
[illegible] memoria repetitus, in quantum [illegible] dicitur remissiva
peccatorum [illegible] sicut [illegible] Baptismi, sicut [illegible]
[illegible] Lutherani, quos sequuntur [illegible] Joannes Calvinus
et Martinus Kemnitius [illegible]
[illegible] a Baptismo [illegible] simplicem
recordationem Baptismi suscepti. [illegible]

Est Catholica veritas: poenitentiae Sacramentum distinctum a Sacramento Baptismi
73 ac subinde remissio peccatorum [illegible] per simplicem recor
dationem suscepti Baptismi. et de fide definita in [illegible] Sess. [illegible]
[illegible]: Si quis Sacramenta confundens, ipsum Baptismum poenitentiae Sacramentum esse
dixerit === [illegible] Sacramenta distincta sint, [illegible] poenitentiam recte
[illegible] post naufragium tabulam appellari [illegible] et [illegible]
bamus hanc distinctionem ex multiplici ratione [illegible]: hoc Sacramentum [illegible] poenitentiae
multis rationibus a Baptismo differre dignoscitur [illegible] Sacramentum [illegible] a Ba-
ptismo dist[illegible].   Probatur ratio: haec Sacramenta habent diversas materias
74 formas, effectus, et ministros, quia Baptisma habet pro materia aquam [illegible] ablu-
tionem, pro forma haec verba: ego te Baptizo [illegible] per [illegible] gratiam, qua ta-
men liberat hominem a peccato originali et actuali commisso ante Baptismum,
et pro ministro potest habere laicum, teste experientia; poenitentia vero habet
pro materia [illegible] actibus poenitentis, pro forma haec verba: ego te absolvo [illegible]
[illegible] gratiam, qua tamen liberat hominem a peccato actuali post Baptismum
commisso, et pro ministro semper habet Sacerdotem. Si [illegible] haec diversa Sa-
cramenta esse [illegible].   Probatur [illegible] ab [illegible]: quia Christus
75 Dominus [illegible] dedit Apostolis potestatem [illegible] remittendi,
et [illegible] peccata per Sacramentum poenitentiae. Si [illegible] remissio peccatorum per hoc Sa-
cramentum esset sola Baptismi recordatio, haec [illegible] retinendi esset superflu-
[illegible] Sacerdotibus posset [illegible] fideles recordari suscepti
Baptismi: ergo Sacramentum poenitentiae non est simplex recordatio Baptismi.

76 Obiicies [illegible]: ex Marci [illegible] constat quod Baptista fuit baptizans
et praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum: ergo poenitentia non est Legis non distinguitur
a baptismo. === Resp. negando [illegible], quia nos non loquimur de baptismo Joannis qui
non erat Sacramentum, nec eius baptismus intelligitur de poenitentia virtute, quae omni tempore fuit
necessaria universis hominibus mortali [illegible] ad [illegible] gratiam, et
dicebatur baptismus poenitentiae, quia disponebat [illegible] ad [illegible]
[illegible] baptismus Joannis.

Obiicies 2°: [illegible] Augustinus libro 1° de nuptiis et
77 concupiscentia cap. 33 explicans illud ad Ephesios cap. 5: Christus dilexit
ecclesiam [illegible]: mundans eam lavacro aquae in verbo vitae, docet [illegible]
sic accipiendum esse: ut eodem lavacro regenerationis, et verbo sanctificationis,

omnia patris ingrata horum mundat; non solum peccata ——— quoniam
ante remittuntur in baptismo, sed etiam quae postremum humana ignorantia et infirmitate
contrahuntur, non ut baptisma quoties peccatur toties repetatur, sed quia ipso quod semel
datur fit, ut non solum antea verum etiam postea quorumlibet peccatorum venia
fidelibus impetretur: ergo etiam peccata post baptismum commissa mundantur per lavacrum,
quod, seu baptismi. ==

Respondeo negando consequentiam, quia Beatus Augustinus nil aliud vult
78 nisi poenitentiam, quae ut virtus, quam ut Sacramentum non potest impetrare veniam peccatorum absque
baptismi lavacro, saltem in voto, sicut se explicat Sanctus Doctor prosequendo verba supra
praecitata: quid enim prodesset, ante baptismum poenitentia, nisi baptismus sequeretur, et
postea, nisi praecederet? quibus in verbis et aliis quae sequuntur significat Augustinus
necessariam poenitentiam adultis ante baptismum, et ut prodesset poenitentia necessario requiri
votum baptismi, adeo ut nisi baptismus sequatur quando commode recipi potest, nihil
prodest poenitentia virtus, nec Sacramentum poenitentiae, nisi praecesserit receptio baptismi,
quia baptismus est ianua omnium Sacramentorum. Unde licet baptismus sit lavacrum peccatorum ante
baptismum commissorum, non autem est sequentium illum; et quando hoc etiam vocatur lavacrum, solum
intelligitur quod sit lavacrum inchoative seu dispositive, quatenus ut ianua ecclesiae
reddit hominem capacem recipiendi Sacramentum poenitentiae, et alia per quae mundantur peccata.

79 Secundo 3a: quia non est alia mens Divi Augustini quam illa quam explicuit
Divus Fulgentius eius discipulus; sanctus Fulgentius libro de fide ad Petrum vocat Baptismum sa-
cramentum fidei et poenitentiae: ergo existimat quod sicut baptismus est ianua fidei, ita etiam est
Sacramentum poenitentiae simul. == Respondeo quod Divus Fulgentius solum intendit quod in adultis
requiritur poenitentia, seu dolor de peccatis commissis ad fructuose recipiendum bap-
tismum, ut omnes theologi fatentur; et colligitur ex illo actorum 2o: poenitentiam agite, et bap-
tizetur unusquisque vestrum.

80 Obijcitur 3o: Marci ultimo dicitur, qui
crediderit et baptizatus fuerit salvus erit: ergo poenitentia, quae necessario praerequiritur in-
scriptura non distinguitur a baptismo. == Negatur consequentia quia Sacramentum poenitentiae est necessarium saltem in
voto his qui post baptismum amiserunt gratiam sanctificantem, quia baptismus solum re-
mittit commissa ante illum. Unde textus Marci solum probat quod fides et baptismus
sufficiunt solum ad salvandum eos, qui post baptismum non perdiderunt gratiam ipsi-
us per peccatum de novo commissum: non autem probat contra nostram intentionem.

81 Obijcitur 4o: baptismus non delet per peccatum: ergo toto tempore vitae vivit e-
delendum peccatum, postquam cogitat de remissione. —— Respondeo baptismum non deleri in
suo effectu, qui dicitur character quia hic effectus non dependet a peccato, permane-
rat adhuc post hanc vitam; attamen in se ipso desinit esse baptismus, sicut fui-
dat, sine peccato. Unde permanerat etiam baptismus in alio suo effectu qui dicitur gra-
tia sanctificans, dum non committitur mortale, et ad restaurandum nunc effectum quando
deperditur, requiritur Sacramentum poenitentiae necessario saltem in voto, et non sufficit ipsa recorda-
tio baptismi quae nec ex Scriptura, nec ex ecclesia constat, sed potius oppositum ut patet
ex Tridentino citato.

Libro 3o: an Sacramentum poenitentiae

Finitus a R[illegible] Dno: [illegible] unus des-
olvit dificultates.

82 Pro resolutione e^e advertendum, quod duplex potestas diuiditur a Theologis circa institutionem sacramentorum: alia e potestas autoritatis, et alia Ministerij. Prima dicitur, quae e independens ab quacumque alia autoritate, et proprio virtute deriuat quodcumque signum quibus Deus ad vim, et efficaciam producendi gratiam. potestas vero ministerij est illa virtus delegata a causa principali ad effectum administrandi sacramentum; quae quidem potestas Ministerij adhuc est vna principalis, seu excellentiae, alia vero minus principalis, seu communis: prima e quae competit alicui singulari praerrogatiua supra caeteras causas, quae potest concurrere ad designationem, et institutionem sacramentorum; 2.º vero e, quae competit cuilibet Ministro quatenus dispensator e Ministri, seu ad Ministrator, et dispensator sacramentorum.

83 Ex quibus infertur Primo quod soli Deo competit potestas autoritatis erga institutionem sacramentorum, quia solus Deus potest propria virtute instituere signa practica, et gratiae applicationem, et positiuum infallibiliter collocatam gratiae sanctificantem, quia licet posset committere alicui purae creaturae designationem alicuius signi practici, ad eum pertinendi dederet gratiam sanctificantem; attamen haec designatio esset solum sacramentum imperfectum ex parte creaturae designantis, quia haec non haberet vim efficiendi illud signum efficaciter ad producendam gratiam, in qua infallibiliter collocatur ipse signati, ipse gratiam, quia ratio haec est quia solus potest creare gratiam; ac proinde solus Deus autoritatiue potest instituere sacramenta, quia solus in illius potestate ponit physice causare signata sacramentorum. Infertur ergo 2.º ex hac doctrina, quod Christo ut homo competit quasi causa moralis, et meritoria institutionis sacramentorum seu quod habuerit potestatem ministerialem principalis, seu excellentiae, vt inhibuit Diuina humanitas sacramentorum designationi, et collationi infallibiliter ad positionem signorum a se institutorum; quod verificatur ex Joannis gratia ... per Jesum Christum. D. Thomas: Ad plenitudinem eius ... quod infertur 3.º quod potestas mere Ministerialis solum competit alijs Ministris, qui sunt dispensatores sacramentorum, et vocatur potestas communis, quia omnibus illis communis e.

85 Hoc scito, circa propositum punctum duo sunt oppositi errores. 1.us fuit illorum qui asserunt sacramentorum nouae legis ex naturali ... in statu paradisi, post quam peccauit Adamus, ... sicut in lege veteri, quod instituta fuerunt sacrificia pro ... qui praemissa quadam descriptione offerebant: hic error dicitur esse ... de Osma, qui fuit doctor in quodam ... Christo ... Waldensis Tomo 2 de sacramentis dicentes ... in lege veteri, ... supleuisse. Alius error fuit aliquorum aliorum Catholicorum asserentium sacramenta

86 Christi nunc a summo institutum a Christo, sed introducta ab Ecclesia per consuetudinem generalem ... ab Apostolis ... nec dicunt ab hoc ... antiquorum Apostolorum ... inspirationem ... quod tradidisse Ecclesiae. Contra haec absolute loquendo ... de fide ab Ecclesia, ... sacramenta ... a Christo Domino. De ... sess. 7. can. 1. sic anathematizat ... Si quis dixerit sacramenta nouae legis ... a Christo Domino instituta: anathema sit. ... sacramentorum ... a Christo Domino.

87 Dicunt Sacramentorum ... quod in lege veteri fuit ... ac proinde non fuit instituta a Christo ... Nihil ... illa non erat ... peccatorum.

erat Ceremonialis ad tollendas irregularitates, aut impedimenta accedendi ad sacra, seu accedendi ad illa; verumtamen quod non habuit vnde significaret hanc sacramentum, cum hoc non erat sacramentum vtique in lege gratiae. Dices 2°: Judaei ante receptionem baptismi omnes faciebant confessionem: ergo fuit ante Christum. = Cum Negatur consequentia: quia
88 confessio illa solum fuit quaedam protestatio recipiendi Christum tunc venturum; non autem fuit sacramentum poenitentiae, vt modo est.
Dices 3°: confessio Achan fuit sacerdotalis, quia ad illum fuit secundum remissionem peccati: ergo ab initio fuit sacramentum poenitentiae. = Negatur antecedens; tum quia non
89 tum erat institutum sacramentum poenitentiae; tum quia illa confessio Achan magis fuit interior ad Deum, quam exterior ad homines, sicut illa Dauid Ps. 31°: dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino.
Dices 4°: plurimi sunt Doctores Catholici, qui asserunt sacramentum
90 poenitentiae, et ab Apostolis, et in conciliis esse institutum, inter quos est diuus Bonauentura qui in 4° dist. 17 art. 1° q. 3 docet, quod confessio sacerdotalis fuit a Domino insinuata, ab Apostolis instituta, et a Beato Jacobo Episcopo Hierosolymitano promulgata vt constat ex capite 5 suae Epistolae, vbi ait: confitemini alterutrum peccata vestra. Idem Marsilius in 4, q. 12 docet hoc sacramentum non fuisse a Christo Domino explicite institutum. In idem Judicium incidunt Alensis, et alii: ergo poenitentia non fuit instituta a Christo. = Respondeo quod vt praedicti Doctores catholicum sensum
91 exponantur, dicta post Concilii Tridentini ... intelligerunt promulgationem, et ministerium sacramenti, et sic Doctor Bonaventura, et alii loquuntur, si loquuntur tenendum sit quod confessio ... a Christo Domino explicite praecepta, ab Apostolis magis explicata, et ab Apostolis Jacobo promulgata, non autem ... ut sic instituerunt sacramentum huius quoad significationem et efficaciam illius fuisse institutum a Christo. post eius responsionem quod olim respondebat D. Aug. Donatistis obiicientibus nullitatem Baptismi Collatis ab haereticis: non accipitis quod de baptizandis haereticis B. Cyprianus sensit, quia hoc Ecclesia non accipit, sed quod B. Cyprianus Sanguine suo dixit.
Dices 5°: sacramenta legis naturae erant signa augmenta quaedam arbitrio a fidelibus
92 operanda fidei obseruantes; et sacramenta legis Scriptae, sicut et ipsa lex Moisi fuerunt ordinata per Angelos: ergo similiter sacramentum poenitentiae potuit ab Apostolis institui. = Respondeo ad 1° solum sequi ex eo quod determinatio signorum sacramentalium in lege naturae fuerit ex voluntate humana, non autem sequitur quod penderet ab ea sacramentorum institutio; Deus enim voluit et per se ipsum immediate instituit quod homines assumerent signa sensibilia ad suam sanctificationem, ad quorum positionem ipse Deus producit gratiam; non vero quod ipsi homines tribuerent illis virtutem producendi gratiam. = Ad 2° dico legem, et sacramenta legis Mosaycae ideo dici tradita per Angelos, non quia ipsi dederint istas leges aut sacramenta illa instituerint propria autoritate, sed solum quia fuerint eorum promulgatores. Cum ergo ex nullo eorum inferatur, quod sacramentum poenitentiae fuerit institutum, nec ab hominibus, nec ab Angelis, quia exclusa solum constat fuisse a Christo Domino institutum; et licet potuisset institui aliter, tamen de facto est sic institutum, vt constat de fide.
Dices 6°: quia post producere effectum
93 sacramenti, post producere sacramentum: sed Ministri Ecclesiae possunt producere effectum sacramentorum, vt sunt purgare homines a peccatis, illuminare, et perficere per gratiam, quod pertinet ad Ministros Ecclesiae vt docet D. Dionysius lib. de Ecclesiastica Hierarchia: ergo Ecclesia. = Respondeo quod Ministri Ecclesiae dicuntur, quod purgant homines a peccatis, quatenus eliminant spiritus immundos a ... infidelibus et disponunt illos Catechesis, missis et sacris admonitionibus, ad sacramenta recipienda, et praedicando verbum Dei illuminant et ipsi sacramenta ministrando; non autem quia immediate illuminant animas singulorum, aut infundunt gratiam. Vnde purgare, illuminare, et perficere immediate animas effectus sacramentorum quod non competit Ministris nisi ...

meatevt dicitur: in hoc sensu loquit. Dicamy. Orden es respuesta del 4 argto
~~Ad quieq calcem quęrey~~: Rps. ad 49 argum, qd vt praedict DD. [illegible]
catholice intelligit, exponendi D.; et ita potest dici, qd nomine institutionis
intelexerit, promulgationem, et ministrationem Sac.: et quod D. Bonaventura, et alij
bene loquit, si intendit et [illegible] et fere huius a Xpo. mus explicite propositam, ab
Apostolis magis explicita, et ab Apostolo Iacobo promulgatam; nautz bene loquit,
si intendit institutionem huius Sac. quo ad sua significationem, et eficaciam illius fuere ab Apos
tolis. potest etiam responderi qd olim respondebat D. Aug. Donatistis obiicientibus
nullitatem Bapmi Collati ab hereticis: non accipio qd de baptizandis hereticis et
Chismaticis Beatus Ciprianus sentit, qd hoc Ecclesiam accipit pro qua Bea
tus ciprianus sanguinis fudit.   a ora se sigue a qui, el parragho dicitur 5º
q la atras queda escrito sino q no quiero cansarme mas aqui. Et
y dicitur 6º = y a ora aqui pertenece despues del 6º argto se sigue: ad quieq
calcem Et.   Ad quieq calcem quęrey: q dicta intelligenda st. demp
94 titutione meata, et in meata Sac. penitis? — Rps. qd licet diuersis [illegible] explicat
tamen Cons. D. D. [illegible] de institutione inmeata debet intelligi, [illegible] qua institutionem meata
vltro [illegible]; ac proinde si de institutione meata ageret, non erit dicit [illegible]
ac V. [illegible] 7. [vbi sic dicit: Si quis dixerit Sac. nouę legis non fuisse omnia a Xpo
Dno instituta, annatema sit; quippe cum [illegible] et Ecclesiam nihil praescribere in ijs, quę Deus,
maxime expectat ad Sacerdotum, nisi per autoritatem sibi a Xpo. Dno delegatam; Vnde [illegible]
[illegible] institutionem meatam intendit [illegible] quando hoc dicunt; et quidem si in [illegible]
ab Ecclesia inmeate, euidens est, qd non esset, nisi per autoritatem quam tribuisset a Xpo.
[illegible] hoc non erat necessum explicare, cum [illegible] sentiat adhuc heretici.
95 [illegible] : qua hic Canon additus est [illegible] Luteranos [illegible] solum Bapma
et Eucharistiam esse instituta a Xpo.; reliqua vero Sac. esse quidem Sacros ritus [illegible]
ab Ecclesia, non autem esse vere, et proprie dicta Sac. Vnde [illegible] illos [illegible] canon [illegible]
canon [illegible] qd loquit de institutione inmeata a Xpo., alias maneret error [illegible]
[illegible] si dicerent, qd essent instituta ab Ecclesia inmeate. [illegible]
[illegible] Cap. 2º declarat hanc potestatem [illegible] in Ecclesia, vt in sac. [illegible] dispen
[illegible], salua illorum [illegible], statueret, ea, et mutaret, [illegible]
vtilitati [illegible] Sac. venerat [illegible] rerum temporum, et locorum varietate, magis expedire
iudicaret: ad [illegible] exemplo salua illorum substantia, si [illegible] Ecclesia
[illegible] a Xpo., essent instituta, qua si illa Ecclesia [illegible], posset quoque [illegible] eorum substantia
mutare: [illegible] Et.   Quęres adhuc: [illegible] hoc sac. penitis institutum?
96 Rps. qd illud instituit [illegible] post suam gloriosam resurrectionem, quando dixit Apos
tolis, accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis. ita D. [illegible] in 4 [illegible]
[illegible] 2ª q. 1ª [illegible] ; [illegible] expendentium verbum. [illegible]
sic [illegible] a [illegible] 14 cap. 1º dicendo: Dominus autem Sac. penitis [illegible]
recipue instituit, cum [illegible] excitatus in sufflauit in discipulos suos, dicens: ac
cipite Spiritum S. [illegible] Et.   Si dicas verba illa: Tunc praecipue [illegible]
97 [illegible] antea instituta, [illegible]. Respondeo illa verba solum de [illegible]
[illegible] Apostolis [illegible] potestatem [illegible], [illegible] necessaria est ad ministrandum hoc
Sacramentum aut denotare, vt [illegible] D. [illegible] Mathei [illegible]

Art. 3 [illegible] quomodo hoc Sac. penitis fuerit institutum.

tibi dabo claves Regni cœlorum, et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in cœlis. Ostendit etiam Ægidius Conink dub. 4 quod satis probabile sententia contra-ria. Xpus Dnus in illa longa diuae, qua tribuit in discipulis, multa alia prædixisse Apostolis esse postea instituturum hoc Sacr. et docuisse eos, quo ritu deberent illud administrare, et ideo fortasse Sanctus Lucas dicit Xpus Dnus instituit præcipue Joan. 20 actum proprium, quo tamen, sed illa promiserat 16 Mathei, et in Cœna docuerat eius ritum, atque sic ita poterat videri quodammodo tunc incoatam institutionem, ad quod excluderetur post alius illa parti, tunc præcipue instituit.

Ratio autem, quare non verius dicit, nulla alia post assignari, quam
98 voluntas Xpi Dni, qui pro suo libito quomodo, et quando voluit, instituit Sacra. Ratio autem congruentiæ, quare distulerit institutionem post resurrectionem, potest esse, tum: quia non erat conveniens, quod prius daret potestatem in corpus Xpi misticum, sed, in homines ad remittendum horum peccata, quam daret potestatem in Corpus Xpi verum, sub accidentibus recondendum; sed si ante Cœnam esset institutum hoc Sacr. possent Apostoli remittere peccata ante quam essent Sacerdotes, quod congruum non erat, quia in Cœna acceperunt Apostoli potestatem sacerdotalem: et sic neque in Cœna acceperunt potestatem remittendi peccata, quia nulibi Scriptura docet quod tunc detur illis potestatem talem remittendi: ergo postea; sed non distat quod fuerit eis collata talis potestas cum Apostoli essent iam Sacerdotes, nisi post resurrectionem, cum quando insufflando eos discipulos dixit: accipite Spiritum Sanctum: et congruentius tunc fuit institutum hoc Sacr.

Tum: quia resurrectio Xpi est exemplar perfectum iustifica-
99 tionis, et mysticæ resurrectionis, qua ratione resurgit a morte peccati per pœnitentiam. Unde D. Paulus ad Romanos inquit: traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter iustificationem, idest, ut nobis daret perfectum exemplar iustificationis: ergo oportuit prius Xpum resurrexisse, quam instituisset hoc Sacr. quo peccator revocatus ad vitam gratiæ non moriatur iterum morte peccati, sicut Xpus resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominatur, ut ibidem ait Apostolus.

Dices 1°: tunc fuit institutum proprium Sacr. quando potestas Clavium fuit collata
500 Apostolis; sed ante passionem suam tradidit Xpus Apostolis hanc potestatem, videlicet, Mathei 18 ait: quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in Cœlo, et quæcumque solveritis super terram, erunt soluta et in Cœlo: ergo tunc fuit institutum hoc Sacr.

Respondeo negando minorem, quia in illo loco solum fuit Apostolis promissa potestas clavium
501 ad remittendum, et retinendum peccata; adeo de facto non fuit eis tunc collata, quia hæc potestas solum competet sacerdotibus, et Apostoli non erant sacerdotes, et noctem Cœnæ obtinuerunt hanc potestatem, sit quod hac nocte potius fuit quam realis collatio talis potestatis.

Dices 2a: contra præterea exemplar
502 [illegible] verba illa Mathei 16: tibi dabo Claves Regni cœlorum, et verba illa quibus Apostolis loquutus fuit Xpus: quæcumque solveritis et ad ascensionem in sententia sac. proprium [illegible] quia [illegible] Xpus Dnus solum post suam gloriosam resurrectionem tradiderit Apostolis potestatem absolvendi, tamen iam diserte et policitus fuerat præstaturum in loco; et non [illegible] nec fallere promissionis illius erat veluti pignus et redimenda [illegible] [illegible] post resurrectionem; ac proinde bene poterat catholicus ad probandum institutionem proprium, quia licet tunc non fuisset instituta, tamen fuit tunc promissa.
503 Dices 2°: si solum post resurrectionem dedit Xpus Apostolis potestatem absolvendi, sequitur, quod solum illi Apostoli tribuerint hanc facultatem, qui fuerunt præsentes cum promitteret, vel prohiberet [illegible]; sed D. Thomas tunc non erat ibi, ut constat ex textu, non statim [illegible]

accipite Sp.tum Sanct. &, subiungit: Thomas autem unus ex 12 qui dicitur Didimus non erat cum eis quando venit Jesus: ergo non habuit potestatem absolvendi; Sed hoc quam sit absurdum; alias Apostolus Thomas incompletus, ac omnino imperfectus habuisset authoritatem Apostolicam: ergo illud ex quo sequitur; eodem modo non post resurrectionem quando dicimus, Sacramentum fuit institutum hoc sacramentum.

Respondetur cum D.no Cirilo Alexandrino lib.o 12 in Joann. Cap.te 56 ngdomarg: dicimus (inquit praedictus D.r) virtutem spiritus S.ti ex mente Christi omnes discipulos pertransisse, non enim quibusdam,

504 Sed omnibus discipulis dedit. quare liberaliter datus non solum praesentes, Sed etiam absentes Apostoli spiritum Sanctum acceperunt: : : non est licet absuerit Thomas a participatione Sp.us decidit; cum denuo esset eorum, quibus dignitate Apostolatus decorati Spiritus debebat.

Ex dictis manet impugnata sententia Armacani lib.o

505 11.o de quibus Armenorum cap.te 14, dicentis asserendum Xpstum Dnum instituisse hoc Sacramentum Mathei 10, & 6. Luc. quando misit Apostolos ad praedicandum, quia ex tunc Ecclesiae illis apostolicam dignitatem, ad quam pertinet potestas, quam exercuerunt in hoc Sacramento; manet etiam vel falsa, & impugnabilis haec sententia impugnata, tum quia in illis locis nullum est verbum ex quo talis institutio colligatur. tum, quia falsum est fuisse tunc creatos Apostolos, quia non sunt missi in universum Mundum, Sed potius illis dictum est: in viam gentium ne abieritis.

506 Manet etiam reiecta sententia illorum, qui dixerunt fuisse in nocte cenae institutum hoc sacramentum, quod significat lavatione de ablutione pedum, Et quidem ante datam potestatem remittendi peccata, non potuit hoc sacramentum habere efficaciam gratiae & consequenter nec practicam significationem illius. Unde ad summum possunt explicari de institutione impropriae dicta, quatenus, scilicet solum instruxit illos Xpstus Dnus in nocte caenae de modo dicendi hoc Sacramentum quando erat institutum, ut vidimus ex annotatis Chemnic.

507 Manet etiam impugnata sententia D.ni Thomae in 4.o dist.e 22 q.e 2 sentientis quasi probatum fuisse hoc Sacramentum institutum, non Mat.i 4 in quo erat institutum quoad utilitatem, Luc. 13 quoad necessitatem & Joann. 20 quoad potestatem; manet enim reiecta haec sententia, quia in illis locis a D.o Thoma relatis licet praedicata sit utilitas, et necessitas poenitentiae, potius debet intelligi de quadam virtute, quam de Sacramento poenitentiae, quia in illis locis non fuit data, et instituta potestas remittendi; Sed sine hac non est sacramentum: cum bene dicitur sic institutum; Unde solum potest intelligi de germina sacramenti poenitentiae.

Sectio 2.a de necessitate Sacramenti poenitentiae

Cum autem manet stabilita institutio eiusdem, merito nunc quaerit de necessitate eius a D.D. bus. quare sit

Q.o 1.a Quomodo

~~... a DD.bus, quaeritur.~~ institutio ~~... integritatem~~, merito nunc quaerat ~~de necessitate~~ Q.o 1.o

Sit necessarium Sacramentum poenitentiae ad receptionem remissionis peccatorum? Actualium post baptismum commissorum.

508 Antecedenter ē scire quæ possit aliquid dici necessarium (ut ad præsens attinet) scilicet necessitate medii, et necessitate præcepti: illud dicitur necessarium necessitate medii, tum finis, sine quo non possumus finem consequi; sic gratia sanctificans dicitur necessaria ad consequendam gloriam, quia sine illa nullo modo nequit consequi. Necessitate præcepti illud dicitur necessarium, quod ratione præcepti de executione alicuius ad quam tenemur aliquis finis. Sic se habet susceptio annualis Eucharistiæ, et observatio Quadragesimæ ad consequendam gloriam, nam quæ ... præceptum quod habet opportunitatem illud observandi, tenentur ad observandum illius; tamen qui illud ignorat, et non observaverit, potest salvabitur sine illius observantia. Sic autem si omittit illud quod est necessarium necessitate medii, licet sit omnino inculpabiliter, et ex ignorantia invincibili, et ex alia causa, nam omnino non caveat quia talem finem non consequitur vitæ æternæ. nunc igitur quæritur hac quæstione quæ necessitate ex prædictis sit necessarium sacramentum pœnitentiæ ad remissionem venialium peccatorum?

509 Circa quod sit communissima sententia DD. asserentium esse necessarium hoc sacramentum necessitate medii ad remissionem peccatorum, et consequenter venialium, pro qua opinione citari solet D. Thomas in 4. dist. 17 q. 1 et dist. 17 immo asserunt esse admittendo definitum Sess. 14 Can. 6. et Sess. 6. Cap. 14. Certum tamen Tridentinum, nec D. Thomas id docent; solum enim asserunt hoc sacramentum esse institutum a Christo, et de illo dari divinum præceptum; at tamen hoc non probat esse institutum tanquam medium unicum necessarium pro remissione peccatorum, non Eucharistiam esse etiam a Christo Domino præceptam, et tamen non est medium necessarium ad remissionem peccatorum, et vitam æternam consequendam.

510 Dico primo sententia tenet sacramentum pœnitentiæ esse necessarium necessitate medii — ... cum Scotus ... Victoria, Lessius, Bonaventura et Alensis pro hac sententia ... sententia Tridentinum ... Dominus ... regit ... ad ... aperte cap. ... 2 ... dicit: sacramentum pœnitentiæ ab ... loquendo non esse necessarium necessitate medii ad consequendam vitam æternam. patet: quia hoc sacramentum est institutum ad delenda peccata commissa post baptismum ut patet de hoc, et multi ... salute sine hoc sacramento, ut in lege antiqua, cum quando non dum erat institutum, etiam in lege gratiæ, ut patet in parvulis baptizatis, et etiam in adultis, qui post baptismum nullum mortale commiserunt: ergo absolute loquendo non est medium necessarium ad consecutionem gloriæ, alias sine illo non possent prædicti beatitudinem adipisci.

511 Dico 2.° homini lapso post baptismum in peccato mortali necessitate medii non est necessarium recipere sacramentum pœnitentiæ. Ita D. Thomas ... sacramentum pœnitentiæ esse necessarium necessitate medii ad consequendam gratiam et gloriam, quando esset tamen medium unicum ad illam consequendam, tale quod sine illius receptione non posset alia via consequi gratiam; sed tali modo non est medium necessarium sacramentum pœnitentiæ; quia homo lapsus post baptismum in mortale habet tamen alia media ad gratiam consequendam, nempe actum ... contritionis, ... actum dilectionis ... etiam per martyrium ... ut ... : ergo non est necessarium necessitate medii recipere sacramentum pœnitentiæ ad gratiam, et gloriam consequendam.

512 Respondent oppositam sententiam tenentes verum esse præcisive hominem ... non esse medium ... recipiendi sacramentum pœnitentiæ ... sed ... Sed contra: ... non est medium necessarium ad consequendam justificationem, quæ est quod dicitur in Concilio ... ergo non ... sola ... absque reali susceptione huius sacramenti potest recuperari gratia.

513 Dico 3.° ... necessitate medii ... non ... ad consequendam remissionem ... aliquis ... ad ... eo quod ... medium unicum necessarium ad ... vitam æternam ... nolo ... in ... ad unum ex præceptis; ... non esse necessarium ... Eucharistiæ

59

Cadere [illegible] quia etiam [illegible] implicite [illegible] voti suscipiendi Eucharistiam ... audiendi Sacramentum, quia ... necessaria ... implicite votum ... in quantum necitate medii, ... ad salutem ... ut [illegible]

514 [illegible] sicut Eucharistiam ... votum suscipiendi Eucharistiam [illegible] ... necessaria necitate medii ...

[illegible] votum explicito recipiendi eucharistiam ... ipsa [illegible] implicitum virtualis, aut interpretativa receptio Sacramenti ... obligans recipiendi Sacramentum ... post baptismum ... affectiva ... necessaria sive necitate medii, sive praecepti, sequitur ... de Sacramento ... ad ... non ... omnino necessarium ...

515 [illegible] ... post ... quod solum affectus expressus recipiendi Sacramentum ... post baptismum ... affectus implicitus recipiendi Sacramentum ... aliquid ... qui peccavit mortale post baptismum ... votum recipiendi Sacramentum, non ... recipit Sacramentum ...

516 ... non ... explicitum ... implicitum ... ad ... contritione ... peccatorum ... affectus virtualis recipiendi ... Sacramentum ...

5. [illegible] quod Sacramentum ... non est necessarium ...

517 ... recipiendi ... necessarium ... Sacramentum ... affectum ... necessarium ... recipiendi ... Sacramentum ... [illegible]

518 ... Sacramentum ... necessarium ... peccatorum ... necessarium ... Sacramentum ... necessarium; ... votum illud recipiendi ... [illegible]

... non esset praeceptum ... votum ... [illegible] ... sine voto illius ... solum est necessarium.

Art. 2. Solvuntur rationes oppositae

519 Dices 1.° ... praeceptum illud non solum ... peccatum ... necessaria ... necessarium ... necessitate medii. — Resp. ... contritio ... media ... in peccatum ... contritio ... mortali ... praeceptum ... sine ... dictorum mediorum ... recipere Sacramentum ... praeceptum ... [illegible]

520 Dices 2.° : ... necessarium ... salutis ... solum, quod est necessarium ... Sacramentum ... absolutionis ... necessarium ... — Resp. ... solum quod

hoc argumento solum probat Suarez hoc sacramentum obligare iure divino, quod ex Doctoribus catholicis fatentur, quia sicut de iure divino adimplendo; cum tamen non probat per hoc sacramentum poenitentiae esse necessarium necessitate medii, sed solum necessitate praecepti divini, sicut dicitur de Eucharistia.

Dicimus 3º contra 3º rationem probans Vasquez: illa ratio quam applicat

521 nulla susceptio sacramenti poenitentiae non necessaria ad salvationem gratiae, ita non erit necessaria contritio quatenus est votum, seu affectus implicitus recipiendi ipsum sacramentum; sed hoc est contra Vasquez libro de 14 cap. 2: ergo necesse medii est necessarium sacramentum poenitentiae. — Respondetur negando maiorem, quia ex divino praecepto statutum est baptizatos lapsos in mortale resurgere ad gratiam per talem susceptionem sacramenti poenitentiae, et per contritionem, quae est votum implicitum illius ut dicitur ex Tridentino sessione 6 cap. 14; ac proinde contritio necessaria ad salutem debet includere implicite votum receptionis huius sacramenti ac proinde si contritio non esset affectus implicitus recipiendi hoc sacramentum non esset sufficiens ad salutem, quia adest divinum praeceptum confessionis, et voti illius. = Secundo respondemus distinguendo maiorem quoad 2 partem: ita non erit necessaria contritio necessitate medii quatenus est votum poenitentiae, concedo; necessitate praecepti nego maiorem, quia est praeceptum de receptione, et voto illius saltem implicito in contritione.

522 Dicimus 4º in contritione perfecta implicite virtualis, contritio praeditum includit omnes affectus necessarios ad implendum omnia praecepta, et ad ponendum omnia media necessaria ad vitam aeternam: ergo sicut dicimus contritionem iustificare quatenus includit affectum recipiendi sacramentum poenitentiae ut unum ex praeceptis; ita poterimus dicere iustificare contritionem quatenus includit solum recipiendi sacramentum poenitentiae ut quid necessarium necessitate medii; quia non maior ratio unius, quam alterius. — Respondendo in forma: quia eodem modo alia contritio implicite, virtualis, continet praedictum ... ac inter sunt necessaria; unde illa communis positio solum est necessaria necessitate praecepti, includunt in contritione solum ut media praecepta, et quod aptissime esse necessarium necessitate medii, includit in contritione quasi medium necessarium, equidem in volitione, seu intentione efficaci ... aliquis finis, contritio media ad talem finem requisita eo ordine, et modo, quo inter sunt ponenda, quia ea ratione, qua illa intentio finis interpretatur esse volitio mediorum, interpretatur etiam esse volitio ordinis, quo media debent servari in sua executione; unde bene concluditur, quod licet receptio sacramenti poenitentiae non sit in re medium necessarium ad iustificationem, sed solum necessitate praecepti; affectus recipiendi hoc sacramentum includatur in contritione tamquam necessarium necessitate praecepti, non autem necessitate medii. Sed instabis:

Sed instabis: ea nulla medium determinate assignamus ut omnino

523 necessarium ad iustificationem lapsis post baptismum in mortale. — Respondetur hoc parum esse in ... in hac vita ... ad acquirendum gratiam sanctificantem, ... possit esse ... sacramento poenitentiae, et medii contritionis ... quod omnino assignemus ut medium omnino necessarium determinate assignandum.

Dicimus 5º: ea eodem modo possumus loqui de baptismo

524 ... sacramenti poenitentiae; ac contritio peccatorum non baptizati dicitur baptismus: ergo sicut contritio baptizati sacramentum poenitentiae; ita contritio non baptizati ... quid praeceptum dicitur baptismus, non autem ... necessarium, quod videtur absurdum ut patet ... — Respondetur ... nihil videtur absurdi. ... salutis, intelligitur de necessitate praecepti, non solum humani, sed etiam divini; et licet servare omnia praecepta necessaria ad ... quia ... dicitur medium, ... necessarium necessitate praecepti, dicitur medium ... medium necessarium in sensu ... diximus.

Cum sacramentum poenitentiae obliget sub praecepto naturali, et divino, Articulo 4º expendit quoniam ... illud praeceptum naturale.

525 Pro resolutione noto legi D. Thom. 1.2. q. 94. art. 2. et 4. quod scimus independenter ab aliis solum
ē evidens, quod aut ē notum per se quoad nos, quia termini eius sunt per se nota, aut quod evidenter deducitur
ex noto per se; ita in practicis, seu operabilibus de lege naturali stricte solum ē illud bonum
[illegible] nobis, vel [illegible] deducitur expressione ductione lumine naturali proxime
non ē a lege div; Deo nullum ē [illegible] in [illegible] ē colendus, amandus. Unde
inquit D. Thom. citatus: stricte loquendo nil ē [illegible] de lege naturali, nisi principia, et conclusiones de-
monstrata; sed tamen extendendo, quando quod dicitur illud ē de lege naturali, quod ē [illegible] pro-
cedit ex suis principiis, et conclusionibus legis naturalis, intelligi, quod statim notum ē omnibus illud con-
venire tali legi. Et ex hoc patet, quod non recte loquitur Gratianus di-
cere legem naturalem, vel omnia illa, quae sunt in scriptura Veteri, et Novi Testamenti de lege naturali
526 ē, quia nec illa omnia sunt principia practica nota ex terminis, nec conclusiones practicae [illegible] de-
monstratae, nec vera evidenter deducta talibus principiis, et conclusionibus. Unde ex D. Thom. 2. q.
possunt colligi 3. gradus: quod non ē [illegible] in Veteri, et in novo testamento sunt nota lumine natura-
li. 2. quod 3. gradus legis naturalis distinguit [illegible]: in 1. gradu sunt principia practica nota ex terminis;
in 2. conclusiones, quae ex huiusmodi principiis evidenter deducuntur; in 3. gradu sunt illae propositiones, quae
naturales sunt [illegible] principiis practicis, aliarum ex [illegible] non in [illegible] evidentur, ita ut lucem naturalem obli-
gent. Unde quod quaeritur in praesenti ē, quod sacramentum poenitentiae obliget iure, seu lege naturali?

Pro responsione dico cum D. Thom. d. dist. 17. n.° 5: Sacramentum poenitentiae non obligat lege, iure, seu praecep-
527 to naturali. Et est Thomistarum. Probatur ex D. Thom. loco cito ubi inquit: dico, quod non tenetur quis ex praecepto
legis naturalis ad confessionem peccati [illegible], quia hic haec obligatio fuisset pro statu, et tempore, cuiuscumque
legis, quod falsum ē, quia nec erat in statu innocentiae, nec in statu legis Mosaicae. Unde hic pro-
batur sic ratione D.: Si hoc praecepto teneretur homo ad hoc sacramentum recipiendum, pro tempore cuiuscumque legis ho-
mo teneretur ad illud; sed hoc ē falsum, quia non fuit haec obligatio nec in statu innocentiae, nec post
lapsum statu ante legem Mosis, nec in statu legis Mosis [illegible]; quia tunc non dicerat institu-
tum: ergo lege naturali non obligat. Confirmatur ex D. Thom. Isidoro li. 5.° originum

cap. 4. ius naturale ē id, quod commune ē omnibus nationibus, et quod non aliquid statuitur, sed
528 instinctu naturae [illegible]; sed huiusmodi non ē sacramentum poenitentiae, et quidem non intervenit apud omnes
nationes naturaliter: ergo. Probatur minor: quia sacramentum hoc supra naturale [illegible] rationis, non sunt quaedam
fidei professio; sed fides supra cognitionem rationis naturalis: ergo sacramentum poenitentiae, quod fidei ē
etiam professio, supra capacitatem naturae, seu supra naturale lumen erit; ac proinde ins-
tinctu naturae non obligat. Probatur 2.° ex D. Thom. d. n. 8. ubi inquit: non ē
de lege naturali quod unus homo fit iudex alterius maxime super peccatum occultum, non homo non debet
529 iudicare, nisi ea quae patent; homo enim videt facies, Deus autem intuetur cor; sed in
sacramento poenitentiae unus homo ē iudex alterius etiam de crimine omnino occulto: ergo hoc non ē natu-
rale nobis. Sicut nec etiam ē quod unus homo debeat revelare alteri [illegible] suum peccatum, licet
sit publicum. Item in hoc sacramento ē potestas absolvendi peccata confessa, quae nec ē communis omnibus
hominibus, neque manat ex virtute naturae; sed provenit ex commissione divina facta Apostolis: quae
non ē notitiae naturalis huius potestas; ac proinde ergo.
Dices 1.° [illegible] non ē hoc sacramentum a lege naturali, et divina quae [illegible] notitia, tamen ē de le-
530 ge naturali, ex quo ea adimpleta sunt illa quae sunt consona naturae: ergo obligat de lege naturali. — Negatur conse-
quentia, quia licet confessio non sit dissona legi naturali rationali naturali, tamen non ē consonantiae, quod sta-
tim sit nota omnibus, et plurimi obligari ad illud, aliter fuisset in usu in lege antiqua. Unde quando
dicitur quod ē consona naturae confessio sacramentalis, debet intelligi consonans, pro eo quod non ē dissonans naturae
rationali; non vero debet intelligi consonans in eo sensu, quod sit omnibus ē obligatorius lumine naturali.
Dices 2.°: de lege naturae ē quod de superiori ē obediendum; sed superior praecepit confessionem:
ergo haec ē de lege naturae. — Respondetur negando consequentiam, quia minor non ē de lege naturae, quia lege naturae
531 notum praeceptum praecipiens confessionem, quia hoc ē notum lege positiva divina; ac proinde non fuerat
[illegible]; sed [illegible].

ex lege naturali [illegible] hæreditatem ante Legem Mosaicam, quæ lege divina Eucharistiæ lege positiva nota, non autem lege naturali, et consequenter post eos, neque [illegible] arguit inferat.

Dicunt 3°: de lege naturæ est quod nullus sit [illegible] in propria causa: ergo nullus debet
532 se aliis indicare; Peccatori autem semper est tribunal internum; ac proinde lege naturæ obligatur ad hoc faciendum. Resp. quod valde conforme est [illegible] naturali, quod nullus sit iudex suus, quia nullus de lite sua debet maxime in privatis in Universo, si est supremus rector Universi, quod est notum naturaliter; Similiter notum est quod nullus sit iudex sui ab alio; sed non est notum naturaliter, quis sit ille alius iudex, nisi Deus; ac proinde de lege naturæ exit notum quod ille alius iudex exit Deus, quia non est naturaliter notum quod unus homo debeat accusare alteri, maxime de peccatis occultis.

533 Unde inquit D. n. 8. nullus homo post est iudex peccati homo, nisi ut minister supremi iudicii: hoc autem modo est, scilicet ministerium supremi iudicii in vindicando, et puniendo, peccatum committi magis Deus est unicuique superiori, quam uni respectu alterius: Unde sicut unicuique misit Deus ut sit minister Dei in vindicando peccatum proprium in ligendo sibi disciplinas, et [illegible] pro illo peccato; non autem notum est quod concesserit alicui respectu alterius, sic autem potest committere quod sibi ipsi dicteret.

Dicunt 4°: peccata omnia legis veteris, et novæ sunt de lege naturæ;
534 sed hoc facere est contra Legem Mosaicam; in enim libro 16 dicit de filiis Aaron, quod sacerdos tenetur confiteri peccata filiorum Israel: ergo &. — Respondet D. n. 6: in illa lege Mosaica fiebat ista confessio de qua loquimur, sed de peccatis occultis totius Deo fiebat confessio, de quibus tamen defectibus publicis, et de inobservantia legalis fiebat confessio, et unusquisque quando sciebat, offerebat pro tali delicto sacrificium; et generalis confessio sacerdotis pro populo erat ista: iniuste egimus, peccavimus, et huiusmodi, et isto modo publica confessio sacerdotis erat quasi dispositio ad petendam misericordiam populo Dei, sicut et modo in Ecclesia confitemur nos peccasse, et petimus a Deo misericordiam. Unde concluditur, quod confessio Veteris Legis non erat sacramentalis, quia non dicebatur in speciali, hoc feci in speciali, et hoc. et adhuc quod essent in speciali, praecepta a superiori, adhuc tamen non esset sacramentalis nec facta sacerdoti ut modo, quia non erat dictus: quorum remiseritis peccata &.

535 Dicunt 5°: Adamus, Chain, et Iob alii legi non subiiciebantur nisi naturali: Sed illi tenebantur ad confessionem faciendam; in Adam et Chain arguuntur, quia non sunt confessi sua peccata; Unde glossa Cyrilli super Genesim, ubi es? ait, vox est increpantis, et confessionem [illegible] Chain damnatur, quia interrogatus de Abel, impudenter respondit nescio, num custos sum fratris mei; et Iob Cap. 13 ait: si abscondi ut homo peccatum meum, et celavi in sinu meo iniquitatem meam: ergo notum fuit Adamo [illegible] naturali quod debuisset confiteri peccata sua: ergo de lege naturæ erit confessio; ac proinde obligat iure naturali.

Resp. dicendo mirum: in Christo supponitur
536 quod fuerit actu pars eiusdem: non enim necessarium est, ad rationem partis actualis corporis organici quod actu sit divisa pars in re, ut intendit arguens, sed satis est, quod pertineat ad eius perfectionem et quod extra se habeat ut pars, aut modo respectu actus ipsius compositi, et sic humores corporis Christi et similes partes ad perfectionem eiusdem pertineant, ut eam constituant, et reciprocè ut pars respectu personalitatis Divini V, quæ est actus in hoc composito Christi, quia tali personalitate recipiunt immediate, ut ibi dictum est, in de inferat [illegible] est [illegible] veniens asserere [illegible] partes unitas esse partiali unione cum personalitate Divini V.

537 D. arguens: Resp. D. quod omnino [illegible], quod V. Divinus dimisit ab unione [illegible] loquitur de unione mediata, et potentiali, qua partes denominantur unitæ [illegible], quæ [illegible] unione [illegible] partiali unione, ut ait Vulpes defendens contrarium; Sed [illegible] unitas est cum Divino V, et solus denominatione, non unitur partiali et totali unione [illegible], [illegible]: ergo. — Resp. negando maiorem. ratio est; quia quando D. ait, [illegible] dimisit id quod dimiserat partiale, saltem ab unione hypostatica, [illegible] modo [illegible]

[illegible] ac [illegible] non [illegible] missa [illegible] mortis, [illegible] fuit [illegible]
[illegible] Dio [illegible]

[illegible] ac [illegible] sacerdotis. facien[illegible]
§38 [illegible] remissione, [illegible] animo do. hinc [illegible]
[illegible] (cap. [illegible]) [illegible] peccata [illegible]
[illegible] manifestis [illegible] peccatis, [illegible] det recognoscere [illegible]
peccatis [illegible] requirimus [illegible], quod [illegible] peccatis [illegible]
[illegible] mulieris [illegible] dixit [illegible] dixit [illegible]
[illegible] dixit [illegible] quit [illegible] facienda [illegible] quit
[illegible] peccata dimissa [illegible] fecit [illegible] peccatis, [illegible]
[illegible] cap. 6 [illegible] sequit [illegible] illud, [illegible]
[illegible] facienda homini [illegible] facienda [illegible]
[illegible] sacerdotalis [illegible] sicut modo [illegible]
§39 [illegible] velle [illegible] peccatis [illegible]
[illegible] operata, sicut [illegible] sacerdotalis [illegible] soli [illegible] cordia [illegible]
[illegible] illa [illegible] operatis. [illegible] dicit [illegible]
[illegible] debitis [illegible] solo. [illegible]
[illegible] Deo, qui [illegible] superior, [illegible]
superior [illegible] recognoscere suis peccatis [illegible]
[illegible] sacerdotis, [illegible] de lege [illegible]
[illegible] quibus hoc [illegible]
[illegible] quos sicut [illegible]
[illegible] venis; [illegible]
[illegible] hominibus.

Art. 2us Expend[itur]

§ 9o De Supplicio divino.

[illegible] dies [illegible] in divinis [illegible]
§40 [illegible] sacra [illegible] exarget. [illegible] legal[illegible]
[illegible] veteri lege ex [illegible]; et alia [illegible] divina sacra [illegible]
[illegible] Dno instituta, [illegible] Apostolos [illegible] nos [illegible] gaudia [illegible] cait
[illegible] in scriptura [illegible] tempore [illegible] ex [illegible]
nec demonstrabilia ex [illegible] nostris [illegible] rationabilibus verus [illegible]
[illegible] divina [illegible] dixit: [illegible]
[illegible] christianis [illegible] legis [illegible] neque [illegible]
[illegible] ostendit, nec [illegible] Deus [illegible] in [illegible] laoribus [illegible]
veteris legis; [illegible] nec [illegible] in [illegible] nostris, [illegible]
[illegible] Eucharistia, [illegible] quod [illegible] repugnante
hoc [illegible] extensive [illegible]
[illegible] alterius legis - [illegible]
[illegible]
[illegible] notato [illegible] sacerdotis [illegible] obligatio
[illegible] divino. [illegible] fide [illegible] definitio [illegible] cap. [illegible]
§41 Siquis dixerit in sac[ramento] [illegible] peccatorum necessarium [illegible] iure divino [illegible]
et singula [illegible] mortalia [illegible] anathema sit. [illegible]
colligit [illegible] cap. 5o ex institutione [illegible]
[illegible] iure divino [illegible]
anathema sit. [illegible] ideo [illegible] sac[illegible], [illegible] pertinet ad sac[illegible]

ut quid salus aiae, ut dicit ex praecipitanti Deum: eo quod divino oblatum praecepto non adquid obligatio adstrictus nisi obsecrandus. alia, liceat hoc puncto posset desiderari tractanda hic, sed haec satis fuit sermo, ubi a Doctoribus de illis agit.

Q. 3. quo tempore obliget divino Sacramentum poenitentiae? Ad 1um satisfit quaesito.

542 Sicut enim est dictum post. omnis est obligatus ad aliquem actum, qui cadit sub praecepto affirmativo, sed, praecipue cavitatis praecepti divini in propria natura, et non ex accidenti, sed ratione alterius, sicut post aliud. tunc Sacramentum poenitentiae obligat per se, quod in dependenter ab alio praecepto obligat; sed vero obligat per accidens, quod ratione alterius praecepti tenemur ad illud suscipiendum; sic V.g. qui est in letali, et vult accedere ad Eucharistiam, tenetur recipere Sacramentum poenitentiae per accidens, quatenus est praeceptum nullus accedere ad Eucharistiam habens conscientiam mortalis absque praemissa Sacramenti poenitentiae.

Hoc scito dico 1o. Sacramentum poenitentiae iure divino obligat

543 per se in articulo mortis saltem illos qui tenentur conscientia peccati mortalis. est communis Doctorum, cap. 6: quia praeceptum affirmativum debet obligare in articulo[illegible] maxime; sed maxime hic est articulus mortis: eo quod hoc praecepto debet impleri in hac vita: eo admittens in articulo mortis, quia post mortem non datur tempus implendi illud. Immo non solum qui est in articulo mortis, sed etiam qui est in probabili periculo mortis ad illud tenetur, si habeat opportunitatem recipiendi illud; unde illi, qui tenent se in [illegible] mortis, et [illegible], et similiter in tali statu, in quo probabiliter timent ut ante mortem non possint confiteri, ut potest accidere in bello periculoso, in diuturna navigatione, in remota India, et in alga captivitate; hi enim tenentur statim confiteri, etiam sint extra articulum mortis. ut est evidens ex dictis.

544 Sed maior nunc superest difficultas in determinando de hac obligatione per se extra articulum mortis. alii tenent extra talem articulum non esse obligationem recipiendi illud, quia lex praecepti affirmativi non obligat nisi articulo, et articulo necessitatis; sed hic solum est in articulo mortis: eo ante illum non est obligatio: hanc sententiam tribuit Durando, Gabrieli, Ricardo, et Paludano. alii ferunt extra articulum mortis obligare etiam per se praecepti divini Sacramentum poenitentiae, et in hoc est communis Doctorum, ut quibus

545 Dico 2o: etiam extra articulum, et periculum mortis obligat per se Sacramentum poenitentiae. probatur quia Ecclesia in Concilio Lateranensi 4o celebrato anno 1215 sub Innocentio in cap. omnis utriusque sexus statuit saltem semel in anno fore recipiendum; hoc enim [illegible] posset esse fuit declaratio divini praecepti: eo quod Ecclesia hoc praeceptum obligare etiam extra articulum, et periculum mortis. secundo etiam quia hoc Sacramentum non est institutum ut tantum ultimo dies posset ad mortem, ut est Sacramentum extremae unctionis: eo debet urgere extra articulum mortis etiam. probatur a simili Eucharistiae: quia Sacramentum Eucharistiae non solum est viaticum, sed praecipue est spirituale alimentum animae; ideo praeceptum de Eucharistia non solum obligat in articulo mortis, sed etiam alias: eo similiter dici debet de hoc Sacramento quod non est institutum ultimo diei [illegible] mortis.

546 Licet [illegible] hac tamen [illegible] Doctorum [illegible] tamen aliquando [illegible] hac vita [illegible] obligat hoc praeceptum difficultas [illegible] in [illegible] non Guillelmus Parisiensis, Reinerus, [illegible], et alii Doctores tenent quod statim quod quis pecca

si adest, quod huius tent. reparare hoc Sac.ti, ex hac senta cuius plures ma
vy Canoniqz; P. hic senta n. e vera, nec multis probabilis, eo d. dicit omnino
sui fideliu, quinquaginta feceruit, quod statim accusaverit, n. teneri ex hoc sa-
c.ti; ideo quod eius aliis hac illi oe. dicitur, quod tanta oblivio n. e imponenda [illegible]
ficiendi [illegible], ad nata p.ceptis [illegible] n. e, oblivio statim, sed [illegible]
[illegible] determinatio; [illegible] quod Eccl.a determinavit tempus annuum confessionis, satisfi
cere indicavit n. e de iure divino [illegible], quod Eccl.a n. valet (vel admius
n. vellet) [illegible] obligationis iuris divini; et si statim admittitur peccatum vrgere
oblivio, erraret Eccl.a differendo [illegible] oblivio usque ad integrum annum, quod tamen
n. e pius. Alij ut Marsilius, Navarrus, Medina, et nonnulli alij [illegible]

547 iure divino teneri ad hoc Sac.ti quoties ex dilatione [illegible] oblivio aliquam gra-
di, tc. circumstantiarum necessario ex ignorantia in confessione. P. hic senta [illegible]
[illegible], quod alio quin plures tenerentur [illegible] semel in anno, quod fa-
cile occurrit periculum oblivionis in spatio unius anni; [illegible] fideles [illegible]
[illegible] hoc Sac.ti per integrum annum, eos vix [illegible], qui [illegible] semel in anno po-
sit recordari omnium peccatorum; P. si hoc oblivio e iuris divini n. posset Eccl.a [illegible]
terminos illos [illegible] Eccl.am sufficienter determinat de hoc pr.-
cepto [illegible], [illegible] si quis [illegible] diligentia ut peccata ne [illegible]
[illegible] a memoria, [illegible] scribendo [illegible] diligentia [illegible]
[illegible] usque ad articulum mortis, [illegible] Eccl.a, quod e [illegible] ipsos auctores, qui
[illegible] in vita [illegible] iure divino teneri implere hoc p.ceptum: [illegible]
ad integram [illegible] peccatorum, [illegible]
[illegible] facto diligenti examine morali ut declarat Tridentinus Sess. 14 Cap. 5.

548 Alij denique dicunt quod licet iure divino hoc p.ceptum obliget in articulo mortis, [illegible]
[illegible] determinato, P. vage, et indeterminate. Ita Armilla, Cajetanus,
Azorius, et alij. hic senta [illegible] antecedentibus, illa [illegible]
[illegible] liquidius, [illegible] passim, [illegible] dico 3°: Sac.ti p.ceptum obligat per se,
[illegible]
[illegible]
[illegible] semel in anno, et [illegible]
Eccl.a determinandum. [illegible] assignari [illegible]
[illegible] divino [illegible] necessitatis [illegible] salutis [illegible]
[illegible] Paulum [illegible] potest aliud remedium
[illegible] dilectio Dei super omnia: [illegible] iure divino n. obligaret
hoc Sac.tum [illegible] mortem, nisi Eccl.a determinaret, maxime [illegible]
[illegible] obligationem [illegible] determinatum [illegible]
colunt.

Quare hi auctores docent fuisse necessarium Eccl.a determin-
[illegible] hoc [illegible] determinatum spatium unius anni, quod
[illegible] Eccl.a potestatem ad hoc determinandum, quod sicut Eccl.a habet
potestatem [illegible] tempus in quo
[illegible] determinans, quod [illegible] determinavit, quod
[illegible] hanc [illegible], et [illegible], ex hoc evidenter quod
[illegible] Eccl.a [illegible] tempus dilatare, seu reducere [illegible]
[illegible] declarare [illegible] qualitate [illegible]
[illegible] peccatis [illegible]
[illegible] Eccl.a n. determinaret [illegible]
[illegible] mortis, obligatio [illegible] divini [illegible] Eccl.a
hoc n. determinaret, quod [illegible]

ideo ex eius declaratione datur, quod quot annis tenemur ad hoc divinum praeceptum.

Dices 1o: ——— iure divino tenemur confiteri omnia peccata mortalia, licet circumstantias quae tenemur iure divino ad integritatem confessionis: ergo qui timet se non recordaturum peccatorum, et circumstantiarum, tenetur iure divino confiteri, quando debet tale periculum oblivionis ═ Respondeo quod tenemur ad integram confessionem habitis illis, scilicet quae sibi confessori peccatorum quae memoriae occurrunt adhibita morali licet seu prudenti diligentia, ad quam diligentiam obligat praeceptum divinum de integritate confessionis; non autem obligat ad extraordinariam diligentiam adhibendam ne oblivisceretur peccatorum; ac proinde ob hoc periculum oblivionis non tenemur ad confitendum, quod est extraordinaria diligentia, non autem moralis licet prudens, Xa. existimatione D. D. ...

Dices 2o: homo naturali praecepto tenetur non se exponere periculo aeternae damnationis; sed si solum determinatum in articulo mortis teneretur ad hoc Sacramentum, se exponeret in vita tali periculo, quia multoties contingit mors subitanea: ergo praeter articulum mortis tenetur homo determinato tempore vitae adimplendum hoc praeceptum. —— Respondeo negando minorem: quia poterat securitatem tali periculo per contritionem et dilectionem Dei; et ideo determinate iure divino non tenetur homo ad hoc Sacramentum ob dictum periculum.

Dices 3o: Ecclesia dicens praeceptum annuae confessionis est declaratio praecepti divini: ergo intentio Xpi Domini in praecepto hoc praeceptum fuit obligare quot annis ad illud, alias Ecclesia non declarasset vere. ═ Respondeo quod licet intentio Xpi Domini fuit obligare ad illud quot annis, tamen licet hoc non declarasset fuit necessaria declaratio Ecclesiae ut singulis annis teneremur ad hoc praeceptum implendum, ob quod Xpus Dominus quod dedit hoc praeceptum Ecclesiae reliquit in dicto iudicio Ecclesiae determinare tempus receptionis illius; ac proinde si Ecclesia hoc non determinasset non constaret tempore adimplendi huius praecepti in vita. Et si dicas unde constat id fuisse commissum Ecclesiae? dico constare ex eo quod generaliter Xpus commisit Ecclesiae quidquid saluti et utilitati fidelium, et sicut commisit potestatem iudicandi differentias, ita et definiendi tempus talis iudicii.

Art. 3us Examinatur quae obligatio per accidens.

Circa obligationem recipiendi per accidens hoc Sacramentum dicendum: quod recipere hoc Sacramentum erit necessarium morale ad superandum aliquas tentationes, seu occasiones peccandi, per accidens tenetur homo ad receptionem huius Sacramenti; unde qui probabiliter post quam commisit aliquod mortale timet relapsurum in aliud mortale eiusdem speciei si non recipit hoc Sacramentum, hic tenetur statim illud recipere, licet adsit opportunitas. Hoc certum est quod praeceptum quod obligat ad finem, obligat ad media necessaria ad talem finem; sed in hac persona huiusmodi attentis circumstantiis censetur Sacramentum medium necessarium ad vincendum hanc tentationem, et vitandum aliud peccatum: ergo tenetur ad hoc medium amplectendum, licet teneatur ad observandum virtutes, quas timet transgredere. ... quia si inveniretur ratio et existimaretur medium necessarium ad talem finem, caderet etiam sub obligatione: ergo similiter hoc Sacramentum in tali casu.

Est advertendum quod talis obligatio non oritur per se ex praecepto divino huius Sacramenti praecepti, sed ex illo met praecepto ergo tenetur ad vitandum talia peccata, quae illud ... obligat ad media necessaria, unde si in tali casu omittat confiteri non peccat contra praeceptum divinum confessionis, sed contra illud aliud ad quod tenebatur. Dixi insuper adversus peccatum eiusdem speciei, quod timet se lapsurum, nam quando timet periculum labendi in peccata diversae speciei, quae non omittit, si reciperet hoc Sacramentum iure tenetur ... plurimi non esse obligationem illud recipiendi, licet quia ... in omni ... periculis mortale aliud peccati; et ideo non existimatur hoc Sacramentum ... necessarium utilitatis specialis obligatio: oportet enim in speciali peccato

in speciali peccato, quia potest cum eo esse moraliter periculum incurrendi peccati mortalis. Reg[illegible] quia moraliter loquendo raro potest accidere, quod quis possit exigitari [illegible] cao, in quo non sit magnitudo solum per hoc medium superandae tentationis, tunc autem non [illegible] y peccato, cum ipse Spiritus Sanctus alia media: licet per hoc non neget quod ad obtinendum, & continuum [illegible] hoc Sacramentum ad hunc finem.

Dico 2°: [illegible] gratiae sufficientis [illegible] recipiendi hoc Sacramentum quod fiet 3 [illegible] mortis [illegible] de susceptione Eucharistiae, & hoc iure divino. Probatur: quia verba illa [illegible] ad Corinthios: [illegible] intelligit [illegible] 13 [illegible] sacra, ut late [illegible] ex dictis [illegible] Dico 3°: existens [illegible] non tenetur [illegible] dignus Sacramenti quod est administratio, et [illegible] alia Sacramenta nisi alia [illegible] non possit acquirere statum gratiae. Probatur: quia de hoc nullum extat divinum praeceptum, neque aliquod praeceptum positivum potest ostendi, quia neque Scriptura, nec habet traditio, neque ex natura ipsius rei potest colligi, cum non dat obligationem recipiendi hoc [illegible] in praedictis casibus. Et licet aliqui excipiant Sacramentum ordinis, hoc non est [illegible] ipsum Sacramentum ordinis, sed propter Eucharistiam, quam solent accipere ordinandi, [illegible] illis non [illegible], [illegible] dicitur de ordine, ac de reliquis Sacramentis.

Si dicas: quod requiritur status gratiae ad dignam administrationem, & receptionem Sacramentorum vivorum: ergo tenetur recipere hoc Sacramentum. Respondeo: per statum gratiae post [illegible] [illegible], sed [illegible] dilectionis Dei super omnia: ergo non tenebitur recipere hoc Sacramentum. Unde licet requiratur status gratiae [illegible] hoc Sacramentum, quia [illegible] necessaria media [illegible]. Ex quo colligitur 2a pars, scilicet quod si status gratiae ad dignam administrationem, & receptionem Sacramentorum non possit haberi nisi per hoc Sacramentum [illegible], tunc tenebitur ad illud; quod patet, quia requiritur [illegible] gratia; & aliter non potest poni in illa nisi per hoc Sacramentum: ergo tenebitur illud recipere in tali casu.

Dices, quod Leo Papa Epistola [illegible] dicit fideles a communione Sacramentorum [illegible] esse per [illegible] reconciliationi, id est, per hoc Sacramentum: ergo [illegible] ex textu constat quod solum loquitur de Sacramento Eucharistiae, non vero de aliis Sacramentis [illegible] communionis Sacramentorum, quia per Antonomasiam Eucharistia dicitur communio [illegible] & in hac acceptione accipit Leo praedictas voces. Et [illegible] in Eucharistia [illegible] sub duplici specie, scilicet panis & vini, solet in plurali vocari Sacramenta, sicut & [illegible], ut patet in pluribus collectis Missae, in quibus vocatur Sacramenta Eucharistia, [illegible]

[illegible] sequantur iure divino ad Sacramentum poenitentiae. Articulus [illegible] fit [illegible] [illegible]

Certum est apud omnes, quod ut hoc Sacramentum obliget, debet in persona supponi materia huius Sacramenti, quia persona non habens materiam, neque erit capax Sacramenti nec obligationis, qua ratione infantes [illegible] in [illegible] [illegible] non tenentur ad hoc praeceptum, non solum quia non sunt capaces praecepti, sed etiam quia non habent capacitatem ad mortale peccatum, quod est materia necessaria huius Sacramenti. Et eadem ratione si quis esset adultus innocens, non teneretur ad hoc Sacramentum, in-
[illegible] quod differat a Sacramento Baptismi, quia hoc posset [illegible] etiam [illegible] ab omni peccato, [illegible] quia etiam in tali persona salvaretur effectus primarius Baptismi, scilicet [illegible] regeneratio [illegible], [illegible] & character Baptismi, sive abluat a peccato, sive non, quod non evenit in Sacramento poenitentiae, quia hoc exigit necessario materiam peccati.

Hoc supposito dico: ad hoc divinum praeceptum obligari omnes illos, qui [illegible],

qui post Baptismum mortaliter peccaverunt, consequenter negligentia peccati, sive habitus rationis, illi capaces ... a praecepto. ita D. Th. dist. 12 §, et alii. Secundum, doctrina ... committunt maliciosum [illegible] ... 3° quia peccatum mortale commissum post Baptismum est materia necessaria huius Sacramenti, si est divinum praeceptum ut recipiatur Sacramentum poenitentiae ad deletionem mortalis commissi post Baptismum: ergo qui post Baptismum mortaliter peccavit tenetur divino praecepto ad recipiendum hoc Sacramentum.

Ex quo infero 1° eos omnes haereticos, Apostatas, et degradatos teneri ad hoc Sacramentum quia isti post Baptismum mortaliter peccaverunt, ideo quod debitum hoc praecepto divino. Infero 2° per consequentiam, eos qui post Baptismum solum venialiter peccaverunt secluso scandalo non teneri ad divinum praeceptum, est etiam communiter ... in confessione, quia venialia non sunt materia necessaria huius Sacramenti ut declarat Tridentinum Sess. 14 Cap. 5; sed hoc praeceptum solum obligat quoad materiam necessariam: ergo. Infero 3°: teneri ad hoc praeceptum pueros cuiuscumque aetatis, dummodo sint capaces peccati [illegible] valeat determinari, quae merito D. Th. notat, quod per Adultum in poenitentia intelligitur, ille qui cognoscit iustum, et iniustum, et legem Dei, non autem qui habet tantum, et talem aetatem, et ideo ingerit loco aetatis: in multis enim ante aetatem consuetam malitia superat aetatem, et ... in malis, sed etiam in bonis, ex illud in legenda Sanctae Agnetis, fides non in annis computabatur.

Et ex dictis recedit Soto requirens annum 12 ad hanc obligationem, item D. Antoninus petens 10, et dimidium annum, item [illegible] asserens requiri aetatem pubertatis, scilicet 14 annos, in viris, et 12 in feminis, reiiciunt enim, quia solum requiritur usus rationis, ut incipiat obligatio praecepti divini est communis apud Auctores. Sed dices: ante 12 annos non incurrit poena imposita in Concilio 4 Lateranensi sub Innocentio 3. anno 1225 in Cap. Omnis utriusque sexus ubi praecipit annuam confessionem sub poena censurarum: ergo ante 12 annos non obligat praeceptum divinum. Respondeo negando consequentiam et ratio quare censurae Capitis citati, et aliae Ecclesiae non ligant impuberes utentes ratione, est, quia Ecclesia non vult illos obligare suis legibus, quando rerum vult esse subiectos illis, sed non eos ligat censuris, quia ut Mater pia non vult tam acriter transgressores impuberes utpote puerorum, quibus isti plus efficiunt verbera quam verba excommunicationis. Ita Azor, Sanchez, et alii; adde quod de facto non comprehendunt in censuris; at vero si vellet Ecclesia posset illos comprehendere dummodo haberent usum rationis, et quidem sunt capaces censurae; ex quo apparet quod per hoc non tollitur quod teneantur divino praecepto, licet sint capaces illius, licet excusentur a poenis censurarum.

Ex difficultatibus [illegible] nonnu[illegible]

Aliquae in hac quaestione occurrunt difficultates non contemnendae. Prima est: utrum hoc divinum praeceptum obligaverit B. V. M.? Respondeo negative. Patet: quia materia necessaria huius Sacramenti sunt peccata mortalia; sed Beata Virgo Maria haec venialia habuit: ergo illam non obligavit. Unde D. Th. intulit in 4 dist. 17 in fine quod si Beata Virgo fuisset confessa Divo Petro post ascensionem, peccasset confitendo.

Dices: si post ascensionem, ut notat, potuisset ... ante ascensionem: ergo tenebat. Negatur antecedens, quia talis particula solum denotat, quod post ascensionem coepit in Ecclesia usus generalis confessionis; nam antequam ante ascensionem reciperet B. V. hoc Sacramentum, et minus quod illam obligaverit.

Dices adhuc: B. V. fuit baptizata ut docent quamplures; sed fuit immunis etiam ab originali: ergo quamquam non habuerit mortalia actualia potuerat uti hoc Sacramento. Respondeo, quod homo non probat obligationem, nisi dicas quod habuit mortalia

qd proprij, et demaxime ē. ~~———~~ Resp. 2°, qd nec potuit recipere hoc sacrum, quia [illegible] nondum erit peccati ~~[illegible]~~ actualis qd ē materia huius Sac.ti Unde omisa materia, neque forma dispartus ē q.a nullus potest asporgi aqua, et recipere characterem baptizati; et si nullo habet maculas; at V.° omnino innocens n potest cum veritate accusari ut reus; et cum B.a V.° fuerit omnino innocens a primo [illegible] ē, fit qd n potuerit cum veritate se accusare ut peccatrix in hoc tribunali.

Difficultas 2.a ē: q Apostoli obligauit hoc divinum preceptum? pro resolutione suppono Apostolos X.a [illegible] plures fuisse baptizatos; hoc supposito, resp. [illegible] [illegible]: q. solum potuerunt obligari ante diem pentecostes, et post; sed n ante talem diem, quia nulla lex obligat ante sufficientem promulgaonem illius, et lex evangelica n fuit sufficienter solemniter promulgata ante diem pentecostes; ac proinde nec Apostolos obligabat aliquod preceptum legis evangelicæ ante talem diem; nec post pentecostem obligabat illos, q.a omnes Apostoli (excepto divo Judo) fuerunt ab illo die confirmati in gratia, ut certum ē ap. omnes, et ḡ habentes in gratia n poterant consequenter peccare mortaliter, alias perderent gratiam: ergo nunquam fuerunt obligati hoc precepto divino. Confirmatur: q.a hoc preceptum divinum solum obligat illos qui habent peccatum mortale personale: sed si Apostoli ex quo fuerunt confirmati in gratia n habuerunt mortale, neque obligatos esse. Verum quidem ē illud [illegible], et q.a [illegible] ē habuisse venialia X.o [illegible] illud Joannis si dixerimus quoniam peccatum n habemus ipsi nos seducimus, et veritas in nobis n ē. Et [illegible] ex [illegible] aliorum fidelium. Et ut n privarent gratiam huius Sac.ti maxime pro [illegible] eucharistia; tamen hoc n propter obligaonem, sed voluntarie; et ex hoc [illegible] [illegible] difficultas

Difficultas 3.a q potuerint Apostoli uti hoc Sac.to tempore illo, qd decurrit ab institutione huius Sacramenti usque ad diem pentecostes, in quo lex evangelica fuit in [illegible] solemniter promulgata? ~~———~~ Resp. affirmative, et ab [illegible] q.a usus baptismi, a tempore in quo fuit institutus, usque ad pentecostem, in quo fuit solemniter intimatus, et cepit obligare in dictu [illegible], fuit licitus, et fructuosus in predicto intermedio tempore, q.a licet n erat obligatorius, tamen erat [illegible], et simul [illegible] [illegible], ut tradit [illegible] in 4 dist. 3 q. 4: ergo similiter usus Sac.ti penitentiæ erat licitus ab eius institutione; ac proinde debet eadem paritas potest afferri de eucharistia, cuius usus fuit licitus et fructuosus ab eius institutione usque ad pentecosten, immo tradit [illegible] [illegible], qd de facto dicti Apostoli in cenaculo expectabant adventum Spiritus S.ti sumebant dominicum Corpus: ergo similiter de penitentia potest dici qd licet [illegible] n obligaret, potuit [illegible] [illegible].

Obiicit Lugo: Sac.tum penitentiæ fuit institutum per modum iudicij solum per ministrari a iudice, et superiori; sed ante solemnem promulgaonem legis evangelicæ, n erat ecclesia, neque superiores potentes obligare nomine ecclesiæ; unde [illegible] Apostoli solum habebant potestatem ordinis, n vero iurisdictionis; et per hoc aparet episcopi instituti pro civitate, qui n existit, sed fundanda ē a Rege; licet enim hic episcopus habeat potestatem ordinis immo et iurisdictionis quæ [illegible] ē [illegible], tamen defectu subditorum n habebat usum iurisdictionis; sed similiter ē in [illegible]: ergo [illegible].

Resp. 1.° ad argumentum [illegible], et nihil [illegible] q.a n dicimus fuisse tunc obligaonem, q.a n erat lex evangelica solemniter promulgata, tamen poterant accedere voluntarie ad hoc [illegible] [illegible] iudicium sacramentale pro absolutione tam venialium, quam mortalium, q.a Apostoli n solum habebant potestatem ordinis, sed etiam iurisdictionis respectu illorum, qui vellent recipere hoc Sac.tum licet n possent obligare aliquos, q.a nullus tunc tenebatur ob defectum [illegible].

Resp. 2.° [illegible], q.a fuit visibilis [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] X.ti;

q.a extunc potuit, verificari enim fuisse plures fideles, scilicet beatissima V. S. M. quoque ipsius sponsus sub visibili capite Christo domino, sumatim quod in dicto intermedio fuerunt plures fideles, scilicet Apostoli et alij; fuit quod Ecclesia. Ad paritatem dicendum est, ad 3. 1q.a in Civitate illa non dari Sacerdotes, nulli sunt qui voluntarie posse lumine eligere ex illo instituto; at V.o in Ecclesia ubi solus est vulgarius legis Euangelicae, et qui voluntarie potest se subiici tribunali poenitentiae sicut potest etiam voluntarie recipere Eucharistiam, et sic de alijs.

Difficultas 4.a quod muti iure dicuntur ad hoc Sacramentum, ratio difficultatis; quia confessio sacramentalis necessaria ad hoc sacramentum recipiendum in qua sit manifestatio delictorum aliquo signo sensibili; quia homines ad invicem nequeunt suos manifestare conceptus nisi per signa sensibilia; ideo et vox humana et alia signa sensibilia ad confessionem, et muti careant illa, merito dubitatur quod teneantur tali precepto divino; et proinde articulata non possint exprimere suos conceptus, quod magis urget: quia in dicto Florentino in decreto Eugenij dicitur, quod oris confessio est materia huius Sacramenti: et de necessitate, et valore confessionis sacramentalis erit quod peccata ore confiteantur. Item de necessitate huius Sacramenti est quod absolutio, quae est forma illius ut ait Florentinus, ore proferatur: et similiter dicendum est de confessione poenitentis, quae ut pars materiae Sacramenti est necessaria.

Nihilominus tamen dicendum est mutos iure divino teneri ad hoc Sacramentum. Ita Dr. S. dist. 17 q. unica, et ibidem omnes Scotistae, et probatur: quia in dicto Lateranensi sub Leone statutum est: omnes utriusque sexus fideles confiteantur absolutionem esse: et signum est absolute loquendo non requiri confessionem vocalem ad hoc Sacramentum, sed sufficere quodlibet per quod poenitens manifestat suos conceptus; ac proinde ex vocis defectu non excusabitur a divino praecepto per ea: quia solus est ex hoc casu potest excusari. Sed ultimo ex eis: quia nullus constat divino praecepto in Scriptura, neque colligitur ex institutione ipsius Sacramenti, quod confessio fiat voce humana, sed solum habetur quod poenitens manifestet iudici sua delicta; sed potest patefieri delicta per aliqua quaecumque humana expressione, quae sit signum sensibile, debiti conceptus: et ita constat ex praxi in moribundis, qui non potentes loqui exhibent signa suae contritionis, et similiter muti possunt nutibus sua exprimere peccata confessori. Immo nec praeceptum aliquod Ecclesiasticum est de hoc, non potius ex consuetudine constat oppositum, nam tam mutus quomodo manifestet sua delicta Sacerdoti, absolvitur. Et non deficit ratio congruentiae ad hoc ut confessio non debeat praecise esse vocalis: quia sacramentum poenitentiae fuit praecipue institutum in remedium peccatorum, et maiori necessitati, et expressio peccati, quae est materia eius non debuit limitari praecise ad vocem materialem, quia in articulo magnae necessitatis, scilicet mortis, solet deficere ut saepe patet in moribundis; ac proinde licet muti careant voce, tenentur ad hoc praeceptum divinum.

Ad difficultatem ergo oppositum constat ex dictis quod manifestatio conceptuum non solum potest fieri vocibus, sed etiam scriptis, et nutibus, et quomodolibet manifestata peccata a poenitente possunt absolui a Sacerdote, si absint alia. Ad Florentinum dicitur, quod ideo dicit oris confessionem esse materiam poenitentiae, quia ordinarius et regularis modus confitendi, immo et qui semper debet servari ubi potest, est per voces articulatas; caeterum hoc non probat, quod absolute, et in omnibus casibus sit necessaria vocalis confessio; et ideo Tridentinum omissit particulam oris, et solum dixit confessionem esse materiam Sacramenti.

Ad ultimum neatur ea, disparitas est quod forma huius Sacramenti consistit in verbis essentialiter ut constat ex Florentino citato, et ideo absolutio sit forma, infertur quod necessaria expressio vocalis; at V.o ut actus reus sufficit, (et aliter non potest) quod exprimat sua delicta per aliquod signum sensibile iudicij; ac proinde mutus potest per talia signa confiteri, et quia tenebitur divino praecepto. Difficultas 5.a est, utrum hoc divinum praeceptum obliget infideles non baptizatos, qui vocantur pagani, et similiter quaeque alios, quod licet praecepto annuae confessionis

n̄ tenent pagani, q.a ē preceptū Ecclesiae cuius n̄ sunt subditi; sed tantum divino precepto:
Et n̄ ita in illegitt. q̄ omneo statu infidelitatis tenent dilexisse. Si q̄d dicunt baptizari
debitores, contrafaciendo sic, n̄ solum peccant contra preceptum baptismi, sed etiam contra preceptum poenitentiae,
ita Ricardus, Cajetanus, Valentia, et alii scholastici, et aliqui ex aliis [illegible]
se citandos doctores s.
Si opposita defendunt a [illegible] Suarez de
mente D. Thomae in 4 dist. 4 q. 5 a. ad 3. ubi de ... loquens ait: peccata mortalia
ante baptismum n̄ ē materia confessionis. D. Thomas sequuntur Almainus, Adrianus, Angelus, Zu...
et alii ultra plurimos scotistas, cum quibus, dico: infideles in tali statu in infidelitatis
n̄ tenentur ad hoc preceptum divinum confessionis. Probatur 1o: quia peccata commissa ante baptismum n̄ sunt
materia necessaria sacramentalis confessionis, ut docuit D. Thomas. Opposita fuit definitio in Concilio Flo-
rentino, et Tridentino, sess. 14, cap. 2o; et 5 ubi dicitur: primus sacramentum ē necessarium lapsis
in mortale post baptismum, et quod si Judaeus in baptismo suscepto [illegible]
n̄ esset opus aliud a baptismo sacramento ad remissionem peccatorum infidelium; si peccata
ante baptismum infidelitatis et commissa ante baptismum ut supponit: ergo n̄ possunt esse materia ne-
cessaria sacramenti; ac proinde n̄ possunt obligari hoc precepto divino. Probatur 2o: quia aliqui pa-
stea qui erunt baptizandi debent confiteri, et peccata [illegible] gratia adhuc baptismi
alii, essent necessarium sacramentum poenitentiae, quia per eadem ad ipsum remitterent mortalia in
baptismo, quod totum negat Tridentinum. Unde cum nunquam tenentur confiteri peccata commissa in sta-
tu infidelitatis, sequitur quod nunquam obligat illos hoc divinum preceptum.

Si dicas quod illos obligat
quia tunc n̄ possunt obligari ad confitendum peccata, quae forte n̄ censentur ...
n̄ dimissa post baptismum, n̄ certe peccata n̄ debent confiteri, et quidem in tali [illegible]
obligari, in quibus tenet materia necessaria huius sacramenti; sed in tali statu n̄ tenet illa ut
dictum ē: ergo n̄ obligat illos. Nec ante baptismum ē necessarius bonus confessionis, si quidem si
ante baptismum justificetur quis per dolorem, n̄ ē necessarius, quia illa contritio includit votum sa-
cramenti poenitentiae, sed baptismi, qui solus baptismus ē necessarius. [illegible] ex [illegible]
[illegible] in prius plane delent omnia peccata ante commissa sine [illegible] ad sacramentum
[illegible]: ergo evidens ē hos in infideles n̄ obligari divino precepto confessionis. Probatur 3o: quia
obligarent, vel esset ante, vel post baptismum; sed n̄ ante, quia tunc peccata n̄ sunt materia necessaria
sacramenti; nec post, quia si [illegible], habebunt peccata [illegible] esse peccata fidelium,
n̄ vero infidelium: ergo nunquam in tali statu in infidelitatis obligabunt.

Si dicunt 1o: n̄ videri Christum Dominum exclusisse hos infideles ab obligatione huius precepti, et illo
obligat. Respondeo: quod supponit, ex [illegible] dumtaxat sola crimina mortalia commissa post bap-
tismum ē materia huius sacramenti, sed in [illegible] se nolle obligare paganos.
Dices 2o: sola lex cum quia nondum post [illegible] [illegible] quos [illegible], et nulla
exclusit Christus Dominus: ergo [illegible] lex [illegible] de [illegible] [illegible] obligat
illos. Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lex, [illegible] dum [illegible] [illegible] incapaces, [illegible] hunc [illegible]
[illegible] Ecclesia [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible]
[illegible] baptismo, [illegible] obligat in [illegible], quia [illegible] incapaces [illegible] peccata n̄ [illegible] materia nec-
essaria huius sacramenti, quae admissa post baptismum in [illegible] in mortali; [illegible] in tali sta-
tu n̄ potest illos obligare; [illegible] si [illegible] [illegible], [illegible] innocentes, [illegible] amen-
tes obligarent, [illegible] incapaces, quae [illegible], sed quia n̄ [illegible] materia neces-
saria huius sacramenti.
Dices 3o: ergo pagani [illegible] meliores [illegible]
quam fideles, cum hos obliget divinum preceptum, [illegible]. Respondeo nego [illegible], quia [illegible]
[illegible] status fidelitatis longe praeponderat illi obligationi confitendi, [illegible]
[illegible] magnum [illegible] fideli, [illegible] amicitia Dei, et beatitudo [illegible]
[illegible], quod [illegible] fideles longe meliores conditionis; quae [illegible] obligatione huius
precepti in fidelibus. [illegible] quod [illegible] in infidelibus [illegible] caput

Casus ut non potest dici melior conditio, q q si delictis. — Dicy 4: paganus obli-
at praecepto recipiendi Eucharistiam: eo etiam obligabitur praecepto divino pendentis.
Resp. negative cum D. S. in 4 dist. 13 q. 2 ... Christus expresse docuit se
velle sumi in Eucharistia a quolibet christiano Joannis 6: nisi manducaveritis carnem fi-
lii hominis, quibus verbis innuit praeceptum divinum communionis ad solos dirigi christianos, q
qui infidelis nequit recipere Eucharistiam absque receptione baptismi: ergo non est capax ta-
lis praecepti. Quod patet a simili, quia praecepta alicuius religionis non obligant aliquos, etsi haberent
obligationem ob votum in quo reddendi ad talem religionem, quod hinc patet quod tales religiosi: ergo
qui non sunt religiosi Christiani esse ... per baptismum non existunt obligati praecepto Eucharistiae.

Resp. 2º negative, quia dato quod obligetur infidelis praeceptis de Eucharistia, non tamen praeceptis divinis ... disparitas est, quia verba Christi quae
sunt de Eucharistia sunt generalia, et ideo ad omnes se extendunt praecepta
Eucharistiae, et quidem ex parte subiecti non requiritur materia peccati ad ipsius recipiendum, et
ideo praecepta de se obligant ... si nullum peccatum habeat, aliquid ... ex hac parte
non repugnat quod obliget infidelem; unde licet ante baptismum non possint infideles
recipere Eucharistiam, tamen post baptismum tenentur illam recipere et sic possent ... et ideo
ante baptismum potuit obligari ~~...~~ ad recipiendum baptismum
Eucharistiam, itaut ... obliget ad baptismum, sed ... Eu-
charistiae; at vero praeceptis poenitentiae non obligat per se, et absolute, sed supposita materia pe-
cati, et ... non posset esse in infideli antequam baptizetur, ideo non est capax talis ob-
ligationis. Ex his ... dicendum ... ad D. S. ...
... nempe quod ... nequit infidelis obligari ob praecepto divino
... de schismaticis, et haereticis, qui vocantur etiam infideles, non ... obligentur ...
... praecepto divino, sed etiam praecepto ecclesiastico, quia sunt intra Ecclesiam per ...
... non autem ... de infidelibus paganis, qui non sunt baptizati.

Q. 5ª de praecepto Ecclesiastico annuae confessionis.

... de hoc praecepto ... quia ... sit sermo de illo, ... fuerit
... huius sacramenti, sed ... ideo ... ab illo ... illud ... loco ...

S. 3ª de expendentibus ad esse sacramenti poenitentiae.

... de infidelibus ... huius sacramenti ... libet igitur hac ...
de ... ad eius ... ut eius natura agnoscatur, quaeritur

Q. 1ª Quid sit sacramentum poenitentiae? Art. 1ᵘˢ ponitur eius definitio ex mente D. Th. S. et explicatur.

... ad quos ... quod sacramentum poenitentiae sic definitur a D. S. in 4 ~~...~~ dist. 14 q. 2
in principio, et in reportatis ibidem: poenitentia est absolutio hominis poenitentis facta certis
verbis cum debita intentione prolata a sacerdote iurisdictionem habente, ex institutione divina ef-
ficaciter significantibus absolutionem a peccato. Haec definitio ... potestatis
... paulo longior videatur, nihil ... superfluum, et ...
... explicando ...

Sacramentum igitur poenitentiae dicitur absolutio, quia ...
... absolutio ... a culpa, seu quia declarat ... absolutum ...
... poenitentis, quia ... sine ... poenitentis ... missos sacerdotes ...
... nec absolveret, nec declararet absolutum a culpa, sed potius declararet ...
... verbis, ... quia ...
... dicitur cum debita intentione, quia sine intentione non fit sacramentum, ... sacramenti

requirit debita intentio ut conditio sine qua non.

Dicitur a sacerdote, quia non sacerdos nequit absolvere, sive ministers hujus Sacramenti dicitur injurisdictionis habente, quia sententia lata a non judice, seu nullus qui non est subditus, est invalida. Dicitur efficaciter significativum, quia de ratione cujuslibet Sacramenti est esse signum effectivum efficienter gratiae quam significat, ac proinde de ratione hujus Sacramenti est effectivum gratiae remissivae peccati commissi post baptismum. Dicitur ex institutione divina, quia solus Deus potest instituere tale signum effectivum gratiae infallibiliter, media qua fiat absolutio a peccato. Dicitur absolutio hominis a peccato, ut denotet hoc Sacramentum non absolvere necessario a tota poena peccati: ex qua explicatione constat quod licet haec definitio non sit quidditativa, quia plus quam genus et differentiam importat, tamen est quidditativa in illis, nihil in ea redundat, quia ut optime placet aliquibus Scotistis in praedictis verbis includitur definitio geminata hujus Sacramenti poenitentiae.

Ut praecipue lucem det nostrae quaestioni Doctoris explicatio hujus Sacramenti poenitentiae, scilicet objective et physice in parte dicti verbi Doctoris possunt legi quod definitio, scilicet physica et metaphysica. Sacramentum poenitentiae physice sumptum tibi illis verbis: absolutio hominis poenitentis facta certis verbis cum debita intentione prolatis a sacerdote habente [illegible], quia hujus Sacramenti forma sit cum [illegible] partes materia-

+ [illegible] les, scilicet [illegible] sensibilibus, scilicet actibus poenitentis tanquam ex materia, et ex verbis tanquam ex forma, ut definitur fuit ab Eugenio 3.o Decreto absolutus; ideo iste totus hoc significat in istis verbis Doctoris, post [illegible] ut definitio physica, et quidem in illis hominis poenitentis includitur causa materia proxima; et in illis absolutio facta certis verbis, habet forma hujus Sacramenti, qui est materia proxima.

Definitio autem metaphysica explicativa entitatis metaphysicae poenitentiae habet illis verbis Doctoris, scilicet: est absolutio (id est signum sensibile absolutivum significans liberationem a peccato) in quibus verbis absolutio, seu signum absolutivum ponitur pro genere, quia per hoc convenit absolutio sacramentalis cum qualibet absolutione et cum quolibet signo; reliqua vero ponuntur pro differentia, quia per illa differt absolutio sacramentalis a quocumque alio signo quod non est Sacramentum poenitentiae. [illegible] exponunt Scotistae, praesertim Dalarudus, et [illegible] citati a Delgadillo. Et ita hic intelligendi alii definitiones quas fecerunt Claudius a [illegible] Boscodijs 7.a Sectione n.o 4, quae coincidunt cum hac definitione metaphysica Doctoris, quae talis est: Sacramentum poenitentiae est signum efficax gratiae remissivum peccati post baptismum commissi. Et sic: est Sacramentum remissivum peccati per modum judicii. Et alii: est absolutio peccatorum debite confessorum.

Aliqua per utilia dubia circa hoc punctum examinantur.

Satis obscure, et cum diversitate loquuntur Scotistae in explicatione hujus puncti, ideo circo ut clarius mentem Doctoris percipiamus, ponuntur quaesita sequentia, in quibus clare patet explicatio doctrinae Doctoris. Unde quaeritur 1.o: in quo distinguitur Sacramentum poenitentiae physice acceptum, et metaphysice videlicet. Respondetur quod distinguitur in eo quod physice acceptum tradidit ejus quidditatem primam, et est [illegible], quae sunt valde partes ejus physicae, et materialis, supra quas fundatur relatio signi quod dicitur Sacramentum poenitentiae ad res signatas, scilicet ad gratiam absolutivam peccati commissi post baptismum: metaphysice vero expectatum tradidit ejus quidditatem formalem, et distinctam, quae reperitur in praedicta relatione signi ad signatum, quae quidem relatio vocatur quidditas metaphysica Sacramenti poenitentiae, et non resultat nisi ponantur actus poenitentis, et verba absolutionis, quia non potest gratia absolutionis quovis illa ponantur.

Dicitur 2.o: in eo quod metaphysice sumptum dicit formaliter hanc significationem, seu relationem signi practici gratiae remissivae peccati commissi post baptismum; et materialiter dicit actus poenitentis, et verba absolutionis; quia haec omnia accepta, ut significat gratiam, et ejus positis resurgit significatio, seu relatio signi; [illegible] ipsius ex materia et forma. Et haec significatio solet appellari dispositio sacramentalis, [illegible] ipse vero sumptum Sacramentum poenitentiae formaliter dicit verba absolutionis, quae est forma hujus Sacramenti, et materialiter dicit actus poenitentis quae sunt materia proxima hujus Sacramenti.

Dicitur 3.o, in eo quod metaphysice acceptum est unum per se, hoc Sacramentum in hac acceptione est relatio signi sacramentalis, distat ex parte actionis ex parte potentiae metaphysicae, scilicet, ex ratione signi ut sic, et ex ratione talis signi,

minimum signi gratiae remissivae peccati commissi post baptismum. ergo hic casus, in specie, tamen per accidens, quia distat ex rebus diversorum sacramentorum, quarum tamen natura non ordinantur ut partes ad unum, nam hac acceptione distat contritio, quae est spirituale supplementum ad sacramenti qualitatem, et confessio, quae est materiale expectans ad sacramenti qualitatem, et absolutio, quae actus alterius personae, hominis etiam ratione qualitatis, ac proinde non possunt facere unum per se quod ad hanc unitatem requiritur, tamen simpliciter, et compositio rerum eiusdem generis, quae ordinentur ut partes actus ad se per ordinem ex 5° metaphysicae. et etiam si sacramentum sumatur pro toto composito ex actibus paenitentis, absolutione, et relatione signi non est unum per se, sed per accidens, quia nulla relatio, quae advenit, sive non identificatur cum fundamento, facit unum per se cum illo; sed haec non identificatur cum fundamento, sed advenit illi ex divina institutione: ergo non potest facere unum per se.

Quaeritur 2°: quid importet in recto praedictum sacramentum paenitentiae? loquimur in praesenti de sacramento paenitentiae physice accepto, scilicet pro aggregato illo ex verbis, et rebus, quae sunt proximum fundamentum relationis sacramentalis; et cum in hoc sensu dicat plura, scilicet actus paenitentis, et verba absolutionis, quaerit quid importet in recto, seu pro quo supponat sacramentum paenitentiae? seu quod idem est: quaerit quid est, in his quod magis principaliter et expresse dicat significationem, seu in quo magis principaliter, et distinctius fundetur relatio signi ad gratiam remissivam significatam, relictis aliis auctorum in hac decisione, sed illorum omissis sententiis,

Dico cum D. S. et omnibus scotistis quod sacramentum paenitentiae physice acceptum importat, seu supponit in recto et principaliter pro absolutione sacerdotali, et in obliquo seu de connotato supponit pro actibus paenitentis. ita D. S. in 4, dist. 14 q. 4 litera A. probatur 1a pars ex Tridentino sessione 14 cap. 3, ubi ait: forma, in qua praecipue ipsius vis sacramenti sita est, in illis verbis posita est: ego te absolvo. et Concilium Coloniense cap. 3 ait: hoc sacramentum praecipue in absolutione presbyteri consistere. ex quibus sic probatur: id in recto significat ab aliquo concreto, quod est in eo principalius; sed ex Conciliis absolutio est principalior in sacramento paenitentiae: ergo importatur in recto.

Et etiam: quia sacramentum paenitentiae est signum gratiae non prognosticum, idest gratiae futurae, neque rememorativum, idest gratiae praeteritae, sed est signum demonstrativum, idest gratiae praesentis dependentis confert,
significat hanc gratiam, quae dependenter confertur ut potest effectus infallibiliter secutus ad positionem absolutionis: ergo sola absolutio importatur in recto. patet minor: quia confessio est formaliter declaratio, seu accusatio peccati, ac proinde non expresse significat gratiam remissivam peccati, quae confertur, similiter contritio est dispositio ad gratiam, ac proinde formaliter non exprimit ipsam gratiam absolutionis paenitentis, ac proinde formaliter non exprimit gratiam remissivam culpae, sed illam supponit: explicat praedictis actibus tali quodam sensu significant effectum sacramenti, tamen sola absolutio est quae principaliter et distinctius significat gratiam remissivam, seu absolutivam culpae, ac proinde in recto significat.

Probatur 2a pars: quia cum aliquid importat molimen, et est connotatum aliquid concretum, quod connotatur ex modo significandi principaliter significati, neque intelligi, quin aliud intelligatur; sed nequit dari conceptus quidditativus sacramenti paenitentiae, quin intelligatur actus paenitentis: ergo. patet minor: quia nequit intelligi absolutio, quae est principale significatum, quin sit erga paenitentem, et ideo cum definitio explicat quod absolutio paenitentis; ac proinde in quidditate in eius definitione. Dices etiam: quia multi dicunt accidentale posse importare in recto utrasque partes, scilicet formam, et subiectum, ut unum significatum in recto et principaliter, et alterum in obliquo, et de connotato; et talis quaeritur quid est album? Dicitur et ut connotetur subiectum pro subiecto denotante forma ex diversitate opinionum non sic dicendum, quia hic acceptum est dictum accidentale: ergo includit unum in recto. et aliud

in obliquo. Sed in recto dicit absolute: et in obliquo importat actus poenitentis, qui sunt materia proxima ex dictis.

Ex dictis sic potest colligi quando Sacramentum poenitentiae supponit pro directo et primario significato, et quando pro 2.° in directo seu obliquo. Quando igitur Sacramentum poenitentiae supponit pro actibus poenitentis, tunc supponit pro 2.° seu connotato significato; quando vero supponit pro absoluto, tunc supponit pro significato primario, et directo, v.g. dicta in hac propositione: *Sacramentum poenitentiae est absolutio*, supponit pro primario seu pro proximo primario et directo significato; in hac vero propositione: *Sacramentum poenitentiae est confessio*, et contritio, et satisfactio, pro hic supponit in obliquo Sacramentum, quia supponit pro eius obliquo, seu connotato, nempe pro actibus poenitentis.

Dices 3.°: hoc Sacramentum vocatur poenitentia a talibus quibus, et [illegible]: ergo actibus poenitentis importatur in recto. Pro solutione: quia illud importatur in recto ab aliquo concreto, quod ex eius nomine datur intelligi; sed ex eius nomine poenitentiae datur intelligi actus poenitentis, non vero absolutio: ergo significatur in recto. — Distinguo maiorem, sic: quod cum pro sua forma et vera quando nomen desumitur a tota rei essentia, et a parte principaliori; secus in talibus accidit quod nomen sumatur a parte aliqua [illegible] quae minus principalis est, sic Confirmatio solet appellari Chrisma, a materia eius, extrema unctio ab unctione, et aliquando sumit a b[illegible] processit, sic [illegible] appellatur talis a [illegible] ex qua fuit conditus, licet eius essentia non physica, neque metaphysica in [illegible] consistat; sic dico hoc Sacramentum solet appellari poenitentia, quod sumitur eius denominatio ab aliqua eius parte, scilicet contritione, et solet appellari Sacramentum confessionis a notiori parte materiae, et appellatur etiam Sacramentum reconciliationis et denique appellatur Sacramentum remissionis a forma, et licet haec omnia nomina conveniant huic Sacramento, tamen ultimum convenit illi ex sui proprietate, quia desumitur a principaliori parte, scilicet a forma, quae primarium, et directum significatum, [illegible] primo supponit Sacramentum poenitentiae.

Dices 4.°: idem est importari in recto, et esse partem essentialem, non importatur in obliquo non ingreditur conceptus recto pars eius, sed ut addita ab extrinseco ut quod necessarius ut liberat conceptus [illegible]; sed actus poenitentis sunt partes essentiales Sacramenti poenitentiae: ergo in recto importantur. — Distinguo maiorem: in concreto unius praecise logice, et metaphysice concedo; in concreto unius praecise [illegible], nego maiorem. Ex enim hic sumatur Sacramentum physice, scilicet pro illo aggregato ex rebus et verbis, in quo sensu est unum praecise ut dixi supra, quia constat rebus praesentibus ad dicta sacramenta; Et quod licet actus poenitentis sint partes essentiales non importantur in recto, sed in obliquo, quia in praedicto concreto una pars importatur in recto, alia vero unum praecise constat unius essentiae praecise, ideo quaelibet pars significat in recto, ut patet in [illegible] eius partibus, scilicet, [illegible] importatur in recto.

Q.[a] 2.[a] An hoc Sacramentum physice acceptum essentialiter constet ex materia, et forma Sacramentali? Art.[us] 1.[us] Aliquibus suppositis statuitur conclusio.

Pro resolutione quaestionis suppono 1.° quod ad consistendum aliquod rei possunt aliqua concurrere, tanquam partes eius illi essentialiter componentes, ut sunt materia, et forma, quae concurrunt ad consistendum totius physici, et possunt concurrere tanquam quod in [illegible] requisitus ad aliud constituendum, licet non sint partes essentiales talis constituti; sic concurrit cognitio ad constituendum actum voluntatis, unio ad constitutionem totius physici, existentia causae ad producendos effectus, et alia huiusmodi.

Suppono 2.°, quod apud Doctores Catholicos conveniunt in eo quod licet actus poenitentis essentialiter non componunt hoc Sacramentum poenitentiae, tamen omnes

chatolu faciunt praedictos actus dispositione additos praedicti sac.ti, tali que non subiisset hoc sac.tum quin illa posset, quia hoc est dogmatice ab Ecclesia definitum, ac proinde non ex. qui theologice loquendo concedunt hoc sac.tum esse compositum essentialiter ex actibus paenitentis, absolute, quia alias faciunt aliquid necessario insuperabilitie, taliter ut quolibet deficiente non fiat sac.tum.

Suppono 3.º omnia sac.ta [...] legis constare materia et forma quae sic fuit definitum in Florentino, et de Caelo Eugenii 4.ti enumeratis septem sac.tis ait: haec omnia sac.ta perficiuntur tribus, scilicet, rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, et persona ministri conferentis sac.tum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia. Et postea ipsum aliis animo sac.tum paenitentiae enumerans materiam, et formam, dicens: quarti sac.ti est quasi materia sunt actus paenitentis. idem docet Tridentinum sess. 14 Cap. 3. ubi postquam docuit praecipuam vim sac.ti paenitentiae esse in forma absolutionis, statim subditur: sunt autem materia huius sac.ti ipsius paenitentis actus.

His ergo suppositis. quaeritur utrum hoc sac.tum paenitentiae sit essentialiter compositum ex materia et forma sacramentali, quod vero solum essentialiter dicat absolutionem et confessionem, et contritionem? aliqui ex scotistis negant esse compositum ex materia et forma, quia in quantum quod etiam sumptum absolutionem essentialiter consistit sac.tum hoc, et de citant D. T. S. 4 dist. 14 q. 4 § quoad 2um, et dist. 17 q. 1.º ita etiam Camulus, Vasolius, Maior Almainus, Gabriel, Ockham et alii. alii negant esse compositum ex eo solum quod essentialiter constat ex contritione, confessione, et satisfactione ita Scotus. alii dicunt, quod solum essentialiter constat ex confessione et satisfactione. Dominus vero inter omnes theologorum recentiores sententia erat hoc sac.tum essentialiter constare ex materia et forma. Scaldus S. in 4 dist. 8 q. 1.º sub littera H, quatenus ait: in aliis sac.tis (Excepto praeter Eucharistiam) signum sensibile est materia, verba autem forma: ergo sentit D.r hoc sac.tum constare etiam materia et forma, ac proinde utraque ad essentiam illius pertinere. ita docuit Thomistae, et controversistae, illi, scilicet, qui praecipue contra haereticos scripserunt, ut Ricardus, Lindanus, Castrus, et Belarminus citati a Lugo. haec sententia est tamen mihi conformior mente D.ris, et D. T., illa quae hic quaerimus, illa quae sit

Dico 1.º: sac.tum paenitentiae esse essentialiter compositum ex materia et forma sac.ti. ita D. D.res citati. probatur: hoc sac.tum est quoddam aliud factum constans materia et forma sac.li illi correspondente constat ex duabus istis: ergo est essentialiter ex eis compositum. antecedens constat ab omnibus, et consequentia probatur: quia implicat, ex quibus fit analogia ad sac.tum compositum, quod constet materia et forma essentialiter compositum ex eis, quia aliter esset materia, quae forma: ergo dicitur in hoc sac.to per causam: quia absolutio habet verum rationem formae in genere [...] rationis determinativae, et perficientis, cui correspondet materia primo perfectibilis, et determinabilis, sunt enim hae correlativa, ad definitum est aliquod compositum ex eis; sed compositum hoc modo dicit tamquam quid intrinsecum essentiale materiam, et formam: ergo essentialiter, et intrinsece componitur ex eis. probatur minor: quia compositum physicum ex materia et forma nihil dicit essentialiter nisi illa ex quibus componitur, quia suam essentiam posita, eam simplex quid, dat [...] utrumque partem. id tridentinum ait, [...] huius sac.ti praecipua sita est in forma [...] vis [...] tamen [...] est materia: ergo etiam essentialiter sac.tum constat ex ea. probatur causa: quia ex eo essentialiter constat hoc sac.tum, quod habet vim sac.ti; sed utraque vim habet materia, licet non praecipuam ergo

Respondent contrarii, quod materia huius sac.ti non est materia in qua sac.tum in [...] quasi [...] remissive [...] essentiale [...] sac.ti, sed solum materia extrinseca, circa quam versatur absolutio sacerdotalis, et dicunt ut hoc indicat non appellat paenitentis actus absolute materiam, sed quasi materiam, sicut peccatum dicitur materia confessionis, non quia sit [...] aliquod intrinsece ipsius, sed quia circa versatur circa peccata paenitentis sicut obiectum visibile, non quia sit intrinsecus actus videndi, sed extrinsecus, et materia circa quam occupatur visio; ac proinde licet actus paenitentis terminantur ad absolutionem quam est forma, tamen sacerdos non dicunt essentialiter ex eis, sed solum ex forma.

Probatur 2.º [...] loquendo de hoc sac.to in particulari, ut est quoddam ex varietate constans ex rebus, et verbis, nescio quo pacto possit dici quod constat essentialiter solum ex forma, quia nullum est compositum, quod solum

essentialiter desit ei forma; sed ab adversariis admittitur, quod enim hoc sacramentum datur materia ex
Christi de eius [illegible]: ergo potest [illegible] solum essentiali ex forma, quae aliquid
[illegible] physice [illegible], sed solum quod simpliciter, lux [illegible] ex una sola parte. Datur
quia [illegible] [illegible] aliquid [illegible] actus quatenus [illegible] ad integri-
tatem sacramenti, et [illegible] sacramenti [illegible] ex [illegible] requiruntur, sed
materia circa quam non est pars [illegible] integrans aliquod [illegible], sed [illegible], ut patet de obiecto vi-
sibili respectu visionis: ergo talis materia non [illegible] circa quam, sed materia ex qua est huius sacramenti [illegible]
peccata [illegible] dici possunt in hoc sensu materia circa quam versatur absolutio, non [illegible]
[illegible].

Dicitur 3: quod [illegible] tribuunt materiam huic sa-
cramento sicut aliis sacramentis, non [illegible] loquitur Florentinum [illegible]; sed in aliis
sacramentis materia non est circa quam, sed ex qua perficitur sacramentum, ut patet de baptismo [illegible]: ergo similiter
dici materia huius sacramenti est materia ex qua. ——— Dicitur 4: [illegible] materia circa quam non co-
rresponderet forma [illegible], sed actus, et potentia, et quae similia; sed materia [illegible]
assignatur [illegible] in hoc sacramento, assignatur etiam forma quae illi correspondeat, quae [illegible]
[illegible] est correlativa materiae et formae; ergo [illegible] loqui de materia
[illegible] [illegible] [illegible] simul [illegible] forma [illegible].

Et [illegible] quod [illegible] non appellent talem materiam, materiam simpliciter, sed quasi materiam,
[illegible] [illegible] [illegible] illis declarat dicens: iusta ipsius [illegible] quasi materia
a Sancta Synodo appellantur, quia veram rationem materiae non habent, sed quia eius generis materia non est
quae extrinsecus adhibeatur, ut aqua in baptismo et chrisma in confirmatione. ex quibus patet
quod materia huius sacramenti dicitur quasi materia, non quia non est materia [illegible] sacramentalis, sicut [illegible]
[illegible] in aliis sacramentis, sed dicitur quasi materia, quia non est ex aliquo corpore sensibili, sicut [illegible]
[illegible] in aliis sacramentis, et ideo materia simpliciter dicta [illegible] [illegible] aliis sa-
cramentis, quia materia proxima illorum [illegible] in usu alicuius corporis sensibilis: unde quia
nec materia proxima nec remota huius sacramenti est aliquod corpus sensibile, ideo [illegible] hoc so-
lum [illegible] [illegible] quasi materiae [illegible] [illegible] declararet non esse materiam proximam
eiusdem generis ac in reliquis sacramentis; attamen in [illegible] omnibus [illegible] rationem [illegible]
materiae, sicut in aliis sacramentis, et sicut applicatio elementi [illegible] in [illegible] significa-
tionis [illegible] donec accedat forma, ita in praesenti [illegible] modo [illegible] actus [illegible]-
[illegible] ad verba sacerdotis [illegible] forma, quia non [illegible] [illegible] significationis donec
accedat absolutio.

Art. 2. Solvuntur aliqua opposita

Obiicies 1º: Sacramentum [illegible] est ens simplex physice, aliquid est relatio significationis [illegible]
remissionis peccati; sed haec relatio est ens physice simplex: ergo nequit admittere compositionem
partium physicarum, quales sunt actus paenitentis et verba absolutionis; ac proinde solum [illegible]
[illegible]. ——— [illegible] [illegible] [illegible] maiorem: sacramentum [illegible] est ens physice simplex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] significationis quae resultat ex positione verborum [illegible]-
[illegible], [illegible] substracti, [illegible] materiali [illegible] praedicti relationem signi, [illegible].
[illegible] dixi quod illa relatio signi [illegible] quae vocatur [illegible] ratio, [illegible] huius sacramenti
est ens simplex de genere relationis, sed non loquimur de [illegible] in hac [illegible] [illegible]
ut includit materiam, et formam, seu partem materialem substracti, et [illegible] talis rela-
tionis, in qua acceptione videtur physice ipsum sacramentum [illegible] [illegible] ex pluribus par-
tibus, et in hoc sensu dicimus quod includit plures partes ex quibus resultat [illegible].

Obiicies 2º: [illegible] appellat actus paenitentis quasi materiam sacramenti paenitentiae; sed [illegible]
[illegible] quasi, est [illegible], et [illegible]: ergo non sunt vera materia huius sacramenti, ac proinde
[illegible] [illegible] [illegible]. ——— [illegible] quod actus paenitentis dicuntur quasi materia respectiva

in qibus mãa remota aplicato ē alqd corpus sensibile et tangibile ut aqua et ablutio in baptismo, oleum et unctio in extrema unctione; et quia mãa in hoc sacto non sit corporea et tangibilis, sed solum humana locutio, ideo quod sic se habet, ut explicuit Cathechismus Romanus; at vero ... per ..., et distitucionis hui[us] sacti, non appelant[ur] proprie actus quassi mãa, quia sunt vera, et propria mãa, sicut in aliis sactis acquirunt ex ead[em] forma essentiali sacti poenit[entiae].

Aag. 3o. Sactum poenitentiae institutum ē ad instar iudicij ut declarat Tridentinus sessione 14. Canone 9 dicens: si quis dixerit absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum iudicialem ... anathema sit. Sed iudicium solum consistit in sententia absolutoria iudicis, quamquam non includit actus rei: ergo ... : quia solum posita sententia iudicis intelligit[ur] iudicium, sicut patet in iudicio humano, in quo alqdo ... sententia ... negandi; et si sententia absolutiva ... sine ... poenitentis: ergo. — Rg. 1o. arguitur probare actus poenitentis non esse omnino necessarios ad existentiam sacti, quod ē contra ... et contra communem theologorum, et ipsorum, qui oppositum tenent, quia in ... quod insuperabiliter requiruntur actus poenitentis, ... ad existentiam huius sacti. Unde resp. quod licet in aliquibus iudicium sacle assimilatur iudicio humano, non tamen in omnibus; et ideo dato quod in iudicio humano nec confessio rei nec detestatio delicti, nec valle satisfacere ... culpa ... essentialia illi; non euenit sic in poenitentiae iudicio, alias sine illis posset subsistere sactum, quod est erroneum, quia cum hoc iudicium ... voluntarium ordinatum ad salutem animae, requirit voluntaria accusatio rei, in qua ipse poenitens ... accusator sui testis, et reus; ac proinde haec voluntaria accusatio ē de essentia huius iudicij, quia cum sit iudicium absolutivum et reconciliativum hominis cum Deo offenso non solum constat ex actu sacerdotis qui habet vices Dei offensi, sed etiam ex actibus poenitentis, qui vult ... reconciliare ofensum.

Rg. 2o. dicens quod omnia ... consistit in sententia absolutoria iudicis principaliter ... in recto, et ... principaliter ... in obliquo, ... licet enim in iudicio sacle principaliter dicat absolutionem iudicis, tamen etiam importat in obliquo confessionem doloremque mortalis, quia de ratione essentiali iudicij in foro externo ē confessio rei, tum accusatio delicti, licet in foro externo accusatio actoris, et confessio rei, testis; quod quia supponitur sententia iudicis, ... ē veluti quod informe, donec ... causa ... , ideo merito dicit[ur] ... magis ... quia de intrinseca ratione huius iudicij ē manifestatio delicti, ideo dicit[ur] ... quia nullus potest ... nisi ... , quam ... dixe, ... ob quod post ... , ... hoc iudicio, alias sine ... posset subsistere; et ideo concludit quod si hoc iudicium nequit ... sine accusatione rei, sicut alia iudicia humana, ideo erit quia ... de ratione huius iudicij ē quod accusatio ... voluntaria, et ab ipso reo, quod non euenit in aliis iudiciis humanis; ideo erit quod ... essentialis, licet in aliis iudiciis hoc essentiale ...

Aag. 4o. Sola absolutio sificat effectum huius sacti quia illa sola indicat liberationem animae a peccato, ergo in illa consistit tota essentia sacti poenitentiae. — Confirmatur quia in aliis sactis actus suscipientis non sunt de essentia sacti: ergo neque in hoc sacto. — Confirmatur 2o. quia ... unum ... sactum quod requirit poenitentis ... ad ... : ... quia ... parte sunt plura et diversa signa sensibilia quae ... ad ... hoc sactum, ut ... , ... eleemosyna, oratio, et absolutio ... , quia ... partes ... sunt ... aliquis ... ; sed ... non ... poenitentis ... , quia ... praecedit absolutionem, et ... , et satisfactio solet ... , quamquam ... videtur impedire unionem ... unitatem ... : ergo.

Rg. ... : sola absolutio sificat effectum huius sacti ...

compositum, cum do. minus principalis, et in obliquo, nam licet enim verba absolutionis maxime distincte et principaliter significent gratiam remissivam peccati, quae est effectus sacramenti, tamen actus etiam poenitentis significant suo modo hunc effectum, non signa doloris sunt etiam signa interioris remissionis, confessio significat quod sicut peccata ex visceribus manifestat, ita etiam ab anima ipsa excluduntur, et satisfactio significat remissionem poenae debitae pro peccato; unde aliquo modo significant etiam effectum sacramenti, licet non directe, ex parte ~~intentionis~~ licet ex parte forma sicut absolutio. — Resp. 1° negando cons. et dico partes pertinere a Christo cum voluerit quod in hoc sacramento non solum absolutio, sed etiam actus poenitentis ~~[illegible]~~ instituti ut partes eius ut causa moralis remissionis peccati, quod talis sit ad eorum positionem infallibiliter ponatur gratia, quod non contingit in aliis sacramentis. — Resp. 2° negando ans., quia in sacramento Matrimonii actus suscipientium sacramentum sunt materia et forma; ac proinde essentialia. item in sacramento Ordinis contactus materiae ex parte suscipientis, et dexteratione materiae proxime ipsius ordinis; ac proinde de essentia, quod materia est essentialis composito: ergo similiter poterit esse in poenitentia.

Ad 2. dico nego ad consequentiam, quia ibi loquitur de hoc sacramento ut quod est unum compositum ex variis partibus, seu signis sensibilibus, quae concurrunt ad illud. Unde si quodlibet esset signum integrum, et totale, essent plura sacramenta, quod est contra doctrinam; ac proinde sunt signa partialia omnes partes sacramenti, et consequenter possunt unum compositum facere. ad 2. probationem dico, quod licet compositum ex pluribus partibus, non obstat quod sint plura signa sensibilia partialia in illo, quia ex omni compositione ex materia, et forma, et similiter diversitas inter partes componentes; et ex parte materiae solent etiam partes diversae rationis invenire, quod facilius potest reperiri in compositis artificialibus, et moralibus, quia ex his non postulatur exacta, et perfecta unitas, sicut in compositis naturalibus.

Ad 2d. probationem dico, quod materia licet habeat aliquam distinctionem physicam, tamen moralis, dico physica praecise, quae moralis distinctio, tempore physico partium adest, maxime consistit in sacramento partes ad illius distinctas, ut patet in iudicio humano, in quo licet accusatio, sententia, et executio physice aliquo tempore distent, tamen ex illis componitur unum iudicium quod in suo ordine est una actio moralis. ita in poenitenti licet in tempore praecedat absolutionem, adest reus poenitens expectans sententiam absolutionis, et quamdo singulae satisfactiones fiunt ex obligatione imposita ... sub absolutione, ideo moraliter distinguuntur ab absolutione; quod sufficit ad compositum morale, quin obstet distantia temporis, ut patet in Matrimonio, in quo dum consensus unius coniugis solet multo tempore distare ab alterius praecedere, et tamen est unum compositum ex illis Matrimonium, quia licet sit compositum moralia solent moralis distinctio; ac proinde ex omnibus partibus poenitentis potest consurgere unum sacramentum.

Arg. 5° ex absurdo quod sequeretur ex nostra sententia: quia sequeretur quod poenitens esset Minister huius sacramenti, et consequenter posset se ipsum absolvere. probatur: quia absolvere nihil est aliud nisi causare gratiam, quae aufert vincula peccatorum; sed hoc faceret poenitens, siquidem poneret plures actus, scilicet contritionis, confessionis, et satisfactionis, per quos causatur gratia: ergo se absolveret. item: actus poenitentis causarent gratiam sacramentalem, id est ex opere operato, quia hic est modus causandi gratiam in sacramentis; sed hoc est absurdum, quia actus poenitentis solum concurrunt per modum moralis dispositionis, et meriti de condigno, ideo non sequitur efficere aliquid nisi ex opere operantis, ergo non causant gratiam sacramentalem, et consequenter non attingunt ad essentiam sacramenti.

Resp. negando 1. consequentiam. dico: quia Minister huius sacramenti est iudex qui profert sententiam, quae est praecipuus in actu iudiciali, et licet poenitens sit iudex in hac causa, sed solum reus, sic quod non possit dici Minister, ac proinde licet plures actus ponat poenitens, non sequitur quod se absolvat, quia sententia absolutionis solum datur a Ministro iudice. Scilicet quia solus sacerdos absolvere dicitur Minister huius sacramenti, quia licet poenitens praebeat

materia, tamquam certam quae introducit formam | Et ideo

dicit quod solus sacerdos quatenus ponit praecipuam partem, scilicet, sententiam

quae forma quia attingit, seu introducit formam, dicitur unit materiam, dicitur simpliciter attingere totum productum, et illius efficere. Ut patet in naturalibus, in igne producente ignem, quatenus introducit formam ignis in materia ligni: sic in proposito cum solus sacerdos conferat formam, quae moraliter unit materiam, fit quod solus debeat dici Minister, non autem poenitens, ut patet in sacramento ordinis, in quo concurrit suscipiens ut materia, quae concurrit ad effectum sacramenti; et tamen non dicitur quod suscipiens sit Minister, qui dat sacramentum, et deinde effectum, sed solus ordinans active. Et ex hoc patet: quod non potest proprie dici quod poenitens sit Minister, qui conferat sibimet gratiam, et quod remittit sibi peccata ex opere operato, quia poenitens non conferat sibi sacramentum quod est medium, quo peccatum remittitur; et quia solus confert ut Minister qui media collatione sacramenti habet potestatem remittendi peccata, quia potestas soli sacerdotibus fuit a Christo communicata, ut praeferunt verba absolutionis peccati; et ideo licet poenitens aliquos actus ponat, non debet dici quod remittit sibi peccata, et quia solus sacerdos habet talem potestatem, non quia ut causa applicat causam gratiae, sed quia fert sententiam absolutionis, et cum ipse sit iudex eius iudicii, ut absolvat et liget, ut dictum est de iudicio humano in quo solus iudex qui fert sententiam dicitur Minister, et absolvere, non autem reus licet quoque ille actus concurrat ad iudicium. Et hoc maxime, quia licet actus poenitentis concurrant ad gratiam, tamen solum concurrunt ad eius efficationem gratiae quatenus subiiciuntur clavibus, et quodammodo, cum quod sunt absolutione, et ab illa quasi eliguntur per ipsum actum clavis ad talem effectum gratiae, et ita licet physice eliciantur tales actus ab ipso poenitente, tamen in ratione partis sacramentalis tenent quodammodo constituuntur per efficientiam ipsarum clavium, quatenus, scilicet, Christus Dominus non solum absolutionem, sed etiam actus poenitentis ut subiiciuntur absolutioni, instituit ut signum efficax gratiae remissivae peccati. Unde posset sic dici quod ipse habeo consequendum: absolvere nihil aliud est quam missio causare gratiam per modum iudicis ferentis sententiam, quo ut ille causare, in quantum. Et mihi dicitur: per Dominos et causam gratiae tamquam annotato in iudicio sacramentali, secundo tamquam a recto, seu principali in dictis, non minus; quia hoc modo solum absolutio, quae est sententia iudicis debet in iudicio sacramentali; et hoc est absolvere, non autem concurrere ut ille ad positionem gratiae; et cum poenitens per suos actus non ferat sententiam, fit quod non possit dici Minister, et quod remittit, et absolvit se ipsum.

Ad 2um. dico, quod actus poenitentis possunt dupliciter considerari, et ut praecise ab ipso poenitente procedunt, et prout subiiciuntur potestati clavium, seu eliguntur a Christo. 1o modo solum ex opere operantis et dispositive possunt causare gratiam, sicut subditus qui impetrat veniam a superiori per suam missionem, et humiles petitiones remissionis delicti. 2o vero modo ex opere operato, quia sic assumpti, et instituti sunt a Christo Domino in partem lancem moralem gratiae, et quidem in hoc sensu causant gratiam quatenus eliguntur a sacerdote per potestatem clavium ut sunt partes sacramenti.

Ad 3um. forma sacramenti poenitentiae consistit in absolutione, ut plurimis locis docet: ergo. Arguitur ... quod sed debet intelligi quod loquitur de eo quod sententia importat principaliter, et in recto, quia ly absolvo tibi, et quo supponit sacramentum poenitentiae dicere, et principaliter, non possunt esse eius partes actus poenitentis, et ita distinctione 16 quaestione 1a ait: huius autem (absolutionis) nulla pars est contritio, neque confessio, neque satisfactio, quod quidem est verum; et ly non negat Dominus esse saltem in obliquo actus poenitentis de essentia totius sacramenti adequate sumpti. Quod 3um, ergo qua

materia constet sacramentum poenitentiae. altera vero hic resolvitur quaestio.

loquimur in ordine quia de mat. proxima hujus sacri qq. mat. ex qua constat de-
bet esse acti contritionis, confessionis, et satisfactionis, quas partes habet sacramentum proxima ex qua essentialiter
componitur sacramentum, non requiritur aliud actus poenitentis scilicet, contritio, confessio, et operis satisfactio, ex
eo quod requiratur ejus ordines materia ipsius essentialis sacramenti poenitentiae, itaque ut simul illius consistere
nequit ejus essentia. circa quod alii dicunt solas confessiones esse materiam ex qua essentialiter constat sacramentum.
ita Quandoque Gabriel, et alii. alii dicunt omnes actus poenitentis esse partes essentiales materiales
sacramenti ita Becanus, et alii. alii tenent confessionem, et contritionem esse materiam ex qua debet essentialiter consta-
re sacramentum satisfactionem vero solum esse partem integralem, ita Cardinalis de Lugo, et alii passim.

Pro resolutione dico 1°. confessio est pars essentialis materialis sacramenti.
est communis theologorum contra Scotum. et probatur: quod constat ex quo, est materia proxima
actus poenitentis. ita communis theologorum ... quia physica dispositione: ergo est pars essentialis. hujus
ma. sine qua essentialiter requiritur dare sacramentum poenitentiae in physica dispositione: ergo est pars essentialis. hujus
hujus, quia non sacramentum est in modum judicii. Probatur de ratione essentiali judicii est quod ante illius sen-
tentiam praecedat accusatio rei, seu manifestatio delicti, quam in hoc judicio sacerdotali fit
per voluntariam confessionem: ergo confessio debet esse materia sacramenti poenitentiae. probatur minor: quia dari
eo quod non novit, non potest in dicere in dicare.

Dico 2°: contritio est
etiam pars essentialis materialis sacramenti poenitentiae. est etiam communis inter theologos, et constat ex con-
ciliis Coloniense, Moguntino, Senonense, Florentino, Tridentino, et ex Leone X.°
in Bulla contra Lutherum, et ex Catechismo Pii 5, et in doctrina de hoc sacramento. et probatur: quia con-
cordes postulat ut
hoc sit ut pars hujus sacramenti est accusatio poenitentis ordinata
et dolorosa seu cum poenitudine, et detestatione delicti, alias non erit accusatio poenitentis. probatur
consequentia: quia confessio sine dolore potius erit quaedam gloriatio in delicto, et simplex quaedam hi-
storica narratio, et simulata accusatio, quae humilis confessio delicti ad obtinen-
dam culpae remissionem: ergo talis confessio debet liberam dolorem, ut requiratur remissionem, nam qui com-
placet in delicto, et illud non detestatur, videtur non velle ut illud tollatur, seu remittatur.

Dico 3°: satisfactio non est pars essentialis materialis, sed solum est pars integralis sacramenti poenitentiae. probatur
quia satisfactio supponit effectum sacramenti poenitentiae, et sine eo compleatur manet ratio sacramenti absque
illa: ergo non est essentialis. probatur consequentia: quia sine illo quod est essentiale non potest aliquid subsistere; sed sine satisfactione
quae datur existens sacramentum poenitentiae: ergo. probatur antecedens: quia effectus primarius sacramenti scilicet, remissio culpae
quae causando gratiam datur ante satisfactionem: ergo non requiritur satisfactio ad hunc effectum primarium:
ergo neque ad esse primarium, seu essentiale sacramenti spectat. probatur consequentia: quia effectus causae neq-
uit esse sine eo quod causa supponatur essentialiter. antecedens probatur: quia intelligitur sacramentum rite co-
latum causare effectum gratiae; sed hunc non est satisfactio: ergo. probatur: quia satisfactio solum ducit
ad effectum secundarium sacramenti, scilicet, ad remissionem poenae temporalis quae remanet post remissionem cul-
pae, et commutationem poenae aeternae: ergo non requiritur ad primarium effectum sacramenti.

Respondent oppositi sententiae, quod licet satisfactio in re exhibita non sit pars
in voto, seu
essentialis, ... tamen
... confessio in voto, et contritio in voto, scilicet propositum confitendi, et volo confitendi in fu-
turum, non sufficit, ut confessio, et contritio sunt partes essentiales actu de ... sacramenti
sed requirit ipsa confessio, et etiam contritio actualis, et realis, et integra, ut detur sacramentum:
ergo si requiritur satisfactio ut pars essentialis, non sufficit satisfactio in voto, sed ... requi-
ritur satisfaciendi, sed erit necessaria ipsa satisfactio, et hoc non posset esse, ...

... satisfactio in voto
quod nulla requiratur ut pars essentialis.
substituitur pro ipsa reali satisfactione, et quidem quia hoc non potest dari ipsa realis sa-
tisfactio ... illius requisitis ad integritatem ipsius sacramenti; sed
ipsa satisfactio in re non est essentialis sacramenti ... ad ... : ergo neque in voto erit
essentialis. probatur consequentia: quia substitutum requirit aliud munus gerere quam prius ...
gerit. sed ipsa realis satisfactio pro qua substituit satisfactio in voto, semper gerit
vices partis integralis, non essentialis: ergo similiter satisfactio in voto. ...

luntibat magis, dum erat magis expediens ad esse integrale Sacri
satisfactio in voto, quam satisfactio in re, cum satisfactio in voto nihil aliud sit quam
propositum, seu affectus ipsius satisfactionis relictae exhibendae, sicut non potest esse magis
quam integrale Sacri propositum [illegible] sit dicendi, et confitendi, quam ipsa essentialis contritio,
sed satisfactio in re exhibita non est essentialis, ergo nec satisfactio in affectu
dico 3º: satisfactio in re non est pars essentialis: ergo nec in voto. Probatur cons: quia datur post
est satisfactio, quod impleat dum absolvitur, ut si imponatur pro satisfactione actus contritionis,
spei, et dilectionis Dei, et invocatio nominis Jesu, Mariae &, in his enim casi-
bus potest esse ipsa satisfactio in re dum fit Sacrum, quin requiratur propositum
satisfaciendi in futurum; sed ipsa satisfactio in re Xº adveniens non est pars essentia-
lis: ergo nec in voto erit, [illegible] inde infertur, et quod satisfactio in re non essentialis datur
ipso, et quod in voto non sit essentialis, et quod non datur Sacrum perfectum essentialiter post ipsam
aliam satisfactionem, ex eo quod tunc non datur votum eius, quod totum est de ipso [illegible].
Quod est pars integralis satisfactio, patet, quia ad integritatem, et [illegible] in dicta
satisfactio est poena quae intelligitur a judice Sacerdote ad remissionem poenae temporalis in-
que fuit poena aeterna commutata in virtute huius Sacri: ergo erit
perfectiva: quia remissio poenae temporalis quae remanet post remissionem culpae est effectus secun-
darius huius Sacri. Sed talis poena remittitur satisfactione, quae est poena lata in hac sententia:
ergo ut integre remittatur quoad culpam, et poenam, requiritur satisfactio, quae licet
in pendenter ex satisfactione postea exequenda valeat Sacrum remittatur etiam al-
iqua pars poenae temporalis in quam fuit aeterna commutata Xº, tamen communiter [illegible]
et, seu remittitur media satisfactione elevata virtute clavium, quae postea exe-
quitur; ac proinde pars illius integralis est satisfactio.

Dices 2º [illegible]:

nutus, et mobus: ergo   Sacrum perfectum. [illegible] confessio solum confessio applicatur significatur per signa ut patet in
cadit absolutio: ergo ipsa confessio est materia, sed contritio. Respondeo, quod signa in tali casu fac-
iunt vices confessionis, ut diximus supra, et de confessione quomodo explicativa peccatorum, dic-
imus quod est pars huius Sacri — Ad secundum dico, quod talis applicatio materiae circa quam ver-
satur absolutio, nempe, ipsa peccata fit media accusatione delicti, quae est essentialis actus iudicialis,
et est velut quid informe [illegible] nec causa dummodo per sententiam quae est for-
ma, dici accusatio materia huius Sacri ut docet Tridentinum, quae est ex qua [illegible] parte proxima
constat Sacrum

Dices 2º [illegible]: partes huius Sacri debent esse
sensibiles, cum Sacrum quid sensibile sit, sed contritio non est sensibilis, cum sit spiritualis, et qui-
dem est actus voluntatis: ergo neque est pars essentialis Sacri — Respondeo: dist. quod omnis: contritio non est
sensibilis in se, concedo, non sensibilis per aliud, nego minorem. licet enim contritio in se non sit
sensibilis, tamen potest aliquo modo fieri sensibilis per signa externa, et ita sit sen-
sibilis per confessionem humilem, et lacrimabilem, et tunsiones pectoris, quod sufficit ut sit pars
materialis Sacri. ut patet in Sacro Matrimonii, in quo consensus dicitur esse essentialis, et tamen non per
se sensibilis talis consensus cum actus sit voluntatis, sed solum est sensibilis per externa signa
nempe per verba, nutus &: similiter in proposito cum actus per se non ut externus apparet
est [illegible] materia Sacri, sic, quod cum contritio fit sensibilis per signa externa, potest esse pars
essentialis propria.

Dices 3º [illegible]: materia est pars essentialis con-
fecti ut supra diximus, sed satisfactio assignatur pro materia Sacri proxima a [illegible]:
ergo est pars essentialis. Respondeo [illegible]: quia actus paenitentis assignatur a [illegible] pro materia huius Sacri; sed inter
praedictos actus recensetur etiam satisfactio: ergo sicut de aliis [illegible] duobus dicitur

quod sit pars essentialis sacramenti, ita de satisfactione. — Retorqueo argumentum: satisfactio
[illegible] eius rigore durat [illegible] a diligentia executionis, seu satisfactione vere. [illegible]
[illegible] [illegible] sacramenti; ergo satisfactio vere erit pars essentialis sacramenti. Si negant
[illegible] ergo [illegible] [illegible] assignando. Minor constat, quia licet non distinguit de
[illegible] [illegible] contritio et [illegible] [illegible] satisfactio realis est, quod magis indicat
[illegible] [illegible]. Respondeo: Antecedens
[illegible] [illegible] infirma [illegible]. Satisfactio [illegible] quod [illegible] pertinente
ad integritatem sacramenti, non vero pertinente ad eius sacramenti naturam. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potest dari essentialiter sacramentum sine satisfactione, et [illegible]
[illegible] illa posit dari, [illegible] ante [illegible] sacramenti, [illegible] effectus primarius,
[illegible] gratia remissiva culpae, [illegible] quod non sit pars essentialis. Unde licet satisfactio sit pars
materialis, non [illegible] [illegible] [illegible] integralis, quia non omnino, quod est pars materialis
[illegible] [illegible] [illegible] essentialis [illegible] [illegible], ut absque illa non posit dari [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures partes heterogeneas, quia licet [illegible] [illegible]
[illegible] partes materiales [illegible] [illegible], tamen sunt integrales, et non essentiales [illegible]
[illegible] posit dari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in perfectus integraliter, saltim in perfectus
[illegible] perfectus essentialiter. Similiter dicitur de satisfactione quod licet sit materialis pars, et tamen
integralis [illegible] sine illa posit dari sacramentum essentialiter, licet non perfectum integraliter, [illegible]
[illegible] deficiat pars integralis. Quod satis innuit Catechismus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] comparando sacramentum [illegible] [illegible] humano, post quam ponit quod sicut corpus erit imper-
fectum si desit aliqua pars, [illegible] [illegible] de hoc sacramento. Eodem modo etiam paenitentia
ex hisce tribus [illegible] [illegible], ut quamquam quod ad eius naturam attinet contritio, con-
fessio quibus [illegible] [illegible] efficitur, satis sit, tamen nisi 3.a etiam pars accedat, scilicet satis-
factio aliquid omnino ad perfectionem desit, necessaria sit. Ex quibus constat [illegible], con-
[illegible] attinere ad naturam [illegible] sacramenti, satisfactionem vero [illegible] ad integritatem, seu perfectionem [illegible]
[illegible] sicut paulo ante dixerat Catechismus de natura respectu hominis.
§. 2.a: ergo similiter poterit dici de [illegible], [illegible] quod sit integralis, et non essentialis. [illegible]
[illegible] quia in differenter loquitur [illegible] de illis appelando materiam: ergo quod dicitur de satisfactione
debet dici etiam de [illegible], [illegible]; atque inde [illegible]. — [illegible] [illegible] [illegible]; ad [illegible]
[illegible] sic retorqueri argumentum: in ferentur loquitur [illegible] de praedictis actibus: ergo satisfactio
[illegible] vere erit pars essentialis sine qua non potest dari sacramentum quod non [illegible] adversarii:
ergo quod in differenter loquitur [illegible] non probat quod satisfactio sit pars essentialis sicut [illegible], et
[illegible]. Unde debet dici quod [illegible] loquitur de [illegible] huius sacramenti ex [illegible] exigendis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et perfectionem, et naturam ipsarum partium, et [illegible] solum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sacramenti [illegible] [illegible], scilicet, gratia remissiva peccati absque satisfactione, sed quod illae par-
tes possint essentiales, non vero ista.
Quod [illegible] ex natura institutionis
horum actuum in sacramentali iudicio, quia ut patet in iudicio humano [illegible] [illegible] praecedat accusatio, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in iudicio, tamen satisfactio subsequitur [illegible]; [illegible] licet praecedat [illegible]
[illegible] sacramentali [illegible], [illegible], tamen satisfactio quia [illegible] [illegible] sit ad remissionem [illegible], debet [illegible] [illegible]
[illegible] remissio culpae, quae primarius effectus, [illegible] postulat ut fiat satisfactio [illegible]
[illegible], quae remanet post remissionem culpae ratione cuius pertinet ad integritatem sacramenti, quia perficit [illegible]
[illegible] per satisfactionem, quod quidem probat Catechismus alegatus.

§. 4.us de partibus in speciali huius sacramenti et primo de forma.

Cum in omnium per sacramentum sit de sacramento ut constat [illegible],
[illegible], restat nunc de ipsius partibus in speciali peragere, et licet materia supponatur [illegible],

tamen cum forma sit praecipua aliorum in duobus naralibus, cum in auditoriali (?) ubi hoc Sacram.; ideo imitando authores tam antiquos, quam recentiores, de forma est nunc agendum in hac Lectione. quare sit:

Qq. 1ª Quae Verba sint de essentia formae Sacri. poenitentiae? Ad 1am statuitur conclusio.

Pro fide supponendum est esse in Ecclesia catholica potestatem absolvendi a peccatis, ut constat ex Tridentino sess. 6 Cap. 14. supponendum debere ut sit forma huius Sacri, sitque quae expresse significat liberationem suiipsius a peccato, debet fieri aliquibus verbis, quae id significant. ita Tridentinum, et Florentinum. Supponendo adhuc quod licet ex institutione huius Sacri non sint aliqua verba materialiter determinata a Christo Domino, ut forma huius Sacri, sufficere quaecumque verba per quae explicetur remissionem peccatorum fieri authoritative, et per modum iudicii, in quo Minister cuius iudicii implet, proferens sententiam authoritate sententiam absolutionis, ut tenet Dr. in 4 dist. 14 q. 4; tamen ad formam huius Sacri pertinere illa verba, quae communiter praescribit Ecclesia, nempe, Ego te absolvo a peccatis tuis in nomine Patris etc. quia licet haec materialia verba non sint de necessitate Sacri quia sufficere possent alia sinonima, et equipolentia, tamen sunt de necessitate praecepti ut per universalem modum Ecclesiae, et doctrinae aliorum; et cum nulla causa posita esse ad mutandum talium verborum, moraliter numquam fieret mutatio ista absque peccato.

Hoc itaque stabilito quod in genere haec quaestionem quae omnia praedicta verba sint essentialia ad valorem Sacri, et quae sufficient? Pro cuius resolutione est adhuc supponendum ut certum apud omnes, quod pronomen Ego expresse positum non est de essentia, aut necessitate formae, nam nihil addit praeter verbum absolvo in quo in verum includitur, et intelligitur sufficienter, licet non formaliter exprimatur, quia ut docent grammatici in prima et 2a persona subintelligitur sufficienter nominativus. Secundo adverti debet quod omnes theologi conveniunt saltem in 2o verba absolvo te necessaria esse ad essentiam formae, tum, quia Florentinum expresse docet quod forma huius Sacri est quae sacerdos profert cum dicit absolvo te etc. Similiter Tridentinum sess. 14 Cap. 3 ubi ait: docet Sancta Sinodus Sacri poenitentiae formam: : : in illis Ministri verbis positum esse ego te absolvo. tum ratione: quia illis, et aequivalentibus deficientibus, deficit significatio, et sensus intentus a Christo, quia deficit significatio actus iudicialis sententiae remissivae. Unde quod restat examinare est, quae praedicta 2o verba absolvo te, sufficiunt ad consistendum formam, quae vero etiam alia requirunt? circa quod Aureolus, Major, et alii dixerunt etiam illa verba in nomine Patris etc. esse de necessitate formae; alii dicunt quod illa verba a peccatis tuis sint essentialia taliter, quod expedient ad essentiam formae. ita Paludanus, Durrianus, Hurtadus et alii. alii dicunt haec sola verba absolvo te sufficere ad essentialem formam Sacri. ita omnes ouy theologorum paucis exceptis, quos sententiam sequimur, pro illa est 1a Conclusio: haec 2o verba absolvo te sufficiunt ad essentiam, et valorem formae Sacri poenitentiae solum. ita Dr. S. dist. 14 q. 4, Scotistae suis asseclis, et alii quam plurimi.

Probatur conclusio 1o: quia Florentinum et Tridentinum citatum solum praedicta 2o verba ante notant formam: ergo sufficiunt. pet 2o ratione: quia illa verba pertinent ad essentiam formae huius Sacri, in quibus cum adiunctis circumstantiis summatur significatio formae, et significat eius primarium, et principalem effectum; sed ita se habent praedicta 2o verba: ergo illa pertinent ad essentiam formae. pet min: quia licet haec verba absolvo te videantur indeterminata ad significandum absolutionem delicti, et in foro exteriori

t̃ interno, t̃ absolutos carnem, ita ut ex adiunctis circumstantijs tenent determinatas si-
gnificatas absolutionis internae peccatorum, atque ita supposita dispositione illorum, plaedis his verbis
a sacerdote cognoscere potens tum delicta dignoscit determinate ad significandum
absolutionem a peccatis, quia primo palij exprimi nequit efficacia huius sacramenti, quia his hic
verba ff velut tenenda ex parte ligare hanc accurate satis determinate significant
absolutionem initialem causam, et tamen determinatam: ergo.

Hoc per primum dictum humano [illegible] non necessarium est exprimere specifice
[illegible] absoluit, et [illegible] quod designat, nec est necessarium exprimere qua autoritate in-
ter absoluat, et determinet [illegible] principali, et ex commissione, delegata, vel ordina-
ria: sed eo ipso quod dicit ita [illegible], [illegible] causa ipsa pronuntiat iudex sententiam, nega
declarat [illegible] in mercy, [illegible] satis declarat sequmentis iudicialis:
ergo similiter in hoc iudicio in dicat a peccatis tuis exprimit satis sacerdotem
[illegible] maxime his verbis absoluo absolute plaedis quasi per antonomasiam significat absol-
[illegible] in [illegible] a culpa, quia hic est significatio illius verbi Christi. Dimittuntur tibi. Et per
[illegible] absoluo negat, et adhuc nec exprimit autoritas qua id fit, ne enim
[illegible] dicere a quo, ut patet absolui, quia ex adiunctis intelligit quod a peccatis, et tan-
[illegible] hic sacerdotis iudicij.

Art^{tus} 2us ponuntur ra-
tiones oppositae, et soluuntur.

① Dices 1°: de necessitate formae huius est inuocatio sanctissimae Trinitatis: ergo perficit
[illegible] usque per ans: per illas inuocationes significat sacerdos se operari ut Mi-
nister [illegible], non ut causa propria: ergo. = Probatur antecedens sacramenti baptismi,
de quo [illegible] est expresso sanctissimae Trinitatis: ergo et in hoc. = Respondetur negando ans adhuc
[illegible] dico non est necessarium exprimere qua autoritate id fiat, quia non pertinet hoc ad
efficaciam, et actionem sacramenti, quae debent significare verba formae, sed solum pertinet hoc ad
potestatem Ministri, quam non est necesse significare in actu signato, ut sic dicam, sed ipso ex-
ercitio talis formae, alias in omnibus formis sacramentorum esset necessaria talis expres-
sio, quod quidem est falsum ut per experientiam.
Ad probationem ans: nihil valent exem-
pla [illegible] pendent ex libera Dei, aut formis institutione [illegible] autem institutio
plane, maxime his in utroque [illegible] eadem ratio congruentiae [illegible]
harum sacramentorum fuerint a libera voluntate Christi, [illegible] expresse Mini-
[illegible] quod non valeat exemplum. Sic enim in baptismo, quod forma exprimit Mini-
sterium Trinitatis, ideo est, quia baptismus est ianua Ecclesiae, et solemnis professio [illegible]
[illegible] Trinitatis, ideo est, quia baptismus est [illegible] fides explicita Trinitatis, et [illegible]
[illegible] est necessaria [illegible], quod est fides explicita [illegible] in his sacramentis
[illegible] robur ad publicam [illegible] talis fidei, [illegible] in Eucharistia, Matrimonio, [illegible]
inuocationem Trinitatis, quia non [illegible], sicut nec in Eucharistia, Matrimonio, et [illegible]
[illegible] sacramenti non est necessaria [illegible] alij.

Dices 2°: Verba [illegible] complete significans formam debent illum; sed haec
verba a peccatis tuis [illegible] pertinent ad complete significandum formam absolutionis: ergo. Probatur minor quia
verba absoluo te in differentia ad significandum absolutionem a peccatis, et a censuris: ergo
[illegible] determinent ad significandum absolutionem a culpa requiruntur a peccatis tuis. = Respondetur neg-
[illegible], [illegible] quia [illegible] videtur in differentia, tamen ubi [illegible] superponi
[illegible] quae [illegible] et sacerdotali potestate, in ordine ad absolutionem [illegible] culpae [illegible]

in quo soluendo p̃prie cadit sacerdotalis absolutio, q̃ absolutio a censura pro effectu huius sacerdotis precise ad illud expectant, — q̃ secte determinate significandis absolutionis a peccatis, et non a censuris: et maxime hoc quod nullatenus essentialiter requirit, nec sufficienter exprimitur per hoc de, q̃ potentem non poterit absoluere ab alijs peccatis, quæ a proprijs quo ad se fuerint. Et consequenter nec ab omnibus, et necessario quo ad dicere, hoc quando non negeremus quod omnia venialia tollantur per hoc sacramentum. Hoc quando absolutio cadit solum super mortalia, hoc de lege ordinaria non patit unum mortale remitti sine alio, sit quod remissio uno necessario remittantur alia, ac proinde hoc intelligit quando exprimatur.

Dices 3°: si tantum verba absolutio te sufficerent ad essentiam huius formæ, sequitur quod eis positis omissis alijs verbis et plaris postmodum alijs ponatur effectus sacramenti; sed hoc est falsum, nam si ad verba absolutio de, adijceret Minister ab alienis peccatis esset aliena significatio, ac proinde nullus effectus sacramenti esset: ergo illa verba tantum non sufficiunt, sed debet addi a peccatis tuis. — Respondeo negando minorem ad cuius probationem dico, quod si quando dicit sacerdos absoluo te, profert cum legitima intentione absoluendi a peccatis commissis, iam valida est absolutio licet post mutatam intentionem dicat a peccatis alienis; at vero si ab initio habuit intentionem proferendi hanc integram intentionem absoluo te a peccatis alienis, cum sensu totius pendente, est absolutio prorsus inualida, et forma sacramenti, quando praeaddita vult non habere intentionem absoluendi verbis absoluo te: et cum ad consistentiam sacramenti requiratur intentio Ministri, quæ hic deficit, sit quod non subsistat absolutio, et tamen hoc non ex defectu significationis verborum, absoluo te, sed ex defectu intentionis Ministri nolentis illis absoluere, licet sic proferret formam sine intentione.

Dices 4°: illa verba sunt de essentia formæ, quæ Christus protulit quando sacramentum instituit, et quidem ad formam baptismi essentialiter est requisita inuocatio sanctissimæ Trinitatis, quando Christus quando instruxit Apostolos ut baptizarent dixit: baptizantes in nomine Patris etc.; sed quando Christus instituit hoc sacramentum meminit peccatorum, ut constat Joannis 20 ubi Christus dixit: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: ergo hæc vox peccatis tuis est de essentia formæ. — Respondeo negando maiorem, quando non omnia verba quæ Christus protulit instituendo sacramentum sunt de essentia formæ, alias quando sacerdos absoluit non benediceret absoluo, sed remitto tibi peccata, quando Christus non meminit verbi absoluo, sed remitto, et deberet dicere quorum remiseritis peccata, quod quidem est falsum, quando licet valida esset absolutio si sacerdos diceret: solvo te a peccatis, et dimitto aut remitto tibi peccata, tamen præferenda est forma ut multa præscripta ab Ecclesia his verbis: ego te absoluo etc. Preterea quia quod etiam alibi dixit Christus: quorum absolueritis super terram, alias formatio expressa peccatorum ad paritatem dico, quod licet in baptismo sit necessaria expressa inuocatio Trinitatis, et hæc non intelligatur in illo verbo baptizo, ideo necessario fuit usurpanda illa inuocatio explicita cum eis verbis quibus Christus protulerat; secus autem est in præsenti, quando verbum absoluo supposita confessione peccatorum satis expresse significat quod peccata confessa sunt quæ absoluuntur.

Dices 5°: Florentinum et Tridentinum post illa verba absoluo te, quæ assignant ut formam huius sacramenti, addunt etiam et Ecclesiam, quod denotant, quod prima verba

absolvo te includit aliquid aliud in rigore avalitatis, scilicet a peccatis. — Negative, quia Ecclesia solum assignat verba sub quibus proferat formam absolutionis ex communi praxi Ecclesiae, quae nullus sine dubio deinceps formam, abstinendo ab opinionibus theologorum, et relinquendo illis disputandum quaenam ex illis verbis sint de essentia, quaenam de consequentia, et quaenam disparari Ecclesiae, unde ex eo quod aliqua alia verba assignentur in forma huius Sacramenti, non inferatur esse de necessitate formae, sicut per assimile: quia Ecclesia pro forma consecrationis calicis assignat haec verba: hic est calix enim calix sanguinis mei etc., et tamen communiter tenent omnes theologi, hoc enim non esse de necessitate formae consecrationis, et similiter verba sequentia ad praedicta; similiter enim non in praesenti, aliis hoc ego, et hoc in nomine Patris etc. essent de essentia formae, quae Ecclesia assignat, quod quidem est falsum contra fere omnes. S. quaeres an

sit licitum omittere aliqua verba ex his quae communiter utitur Ecclesia pro forma poenitentiae, quae sunt: ego te absolvo a peccatis tuis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti amen? — Respondeo non esse licitum, quia talia verba pro universali usu Ecclesiae, et doctorum traditione sunt de necessitate praecepti, ac proinde illa omittere erit culpabile graviter, vel leviter iuxta gravitatem, vel levitatem omissionis, et notat Delgadillo quod non excusatur a mortali, qui omittit reliqua verba ultra absolvo te, aut qui proferendo integre omnia praedicta verba distringit intentionem ad absolvendum his solum verbis absolvo te, quia excludat omnia alia verba visitata formae, aut aliqua illorum etiam ut simpliciter intellectum ratione, quia adiungendo omnia illa vitatur quale cumque periculum, quia opposita sententia non est improbabilis, et illa omittendo se exponit periculo non faciendi Sacramentum, quia forte contraria sententia erit vera in re, et sic hoc non faciat Sacramentum, non remittuntur peccata mortalia poenitentis actualia, quod est gravi modo. Dicitur: quod in his in quibus pendet valor Sacramenti tutius est sequendum, et consequenter debere omnia praedicta verba vel in intentione faciendi in illis quod facit Ecclesia [illegible] quod sit grave omittere illa cum sit in re gravi.

Quaeritur 2.º an sit necessarium hanc formam exprimere per varia verba vocis humanae? Et ratione cuius vera sententia ponitur, et probatur.

Circa punctum quod aliqui fuerunt doctores asserentes non esse opus quod forma absolutionis proferatur verbis per voce dictis, sed sufficere quolibet signo quo sufficienter exprimatur sacerdotis intentio de absolvendo poenitentem. Ita Paludanus, Ioannes de Medina, Ioannes Navarrus circa recentiores, non quia negent esse necessarium proferre formam verbis expressis, sed quia negant hi omnes asserunt valere in aliquo casu formam absolutionis scriptam [illegible]; oppositum vero est vera et communis omnium theologorum sententia cum D. Thoma in 4 dist. 14 q. 1 [illegible], et dist. 16 q. 1 [illegible]: de essentia huius Sacramenti est quod forma absolutionis proferatur voce humana proferatur. Hanc doctrinam supponit D. Thomas locis citatis quatenus definiens hoc Sacramentum dicit: quod est absolutio hominis poenitentis facta certis verbis.

Rationes autem huius veritatis est maxime divina quae nobis constat ex perpetua traditione et communi Ecclesiae, quae nobis manifestat hanc esse voluntatem Christi Domini [illegible]

volunt hoc sacr.um habere ex proprio et determinato significatu humano, ut effectus eius scilicet peccatorum remissio ei, ideo voluit verbum humanum. Unde quamvis Xptus non dixerit explicite pronuntiandam esse aliquam vocem deprecativam absolutionis, nil omnius implicite id significasse satis colligitur ex eo quod Ecclesia nunquam a temporibus Apostolorum usque ad praesens diem administravit hoc sacr.um nisi verbum vocis humanae; ideo est necessarium ad illius validam administrationem. patet a simili, quia Xptus Dominus expresse non dixit esse proferendam aliquam vocem ad conficiendum sacr. baptismi, neque Eucharistiae, sed solum dixit ad baptizandum, baptizantes eos in nomine Patris etc, et de Eucharistia: hoc facite in meam commemorationem, et tamen quia Ecclesia nunquam confecit hec sacr.a prima, tertia, exigendo, sed precise verbum proprie dictum, infertur bene hanc fuisse voluntatem Xpti: ergo similiter licet quod Xptus instituit hoc sacr.um solum dixerit: quorum remiseritis etc, tamen Ecclesia quae est interpres voluntatis Xpti legitima semper observaverit esse absolutionem proprium verbum, optime infertur esse verba necessaria ad illud conficiendum. patet: quia ergo vim habet traditio Ecclesiae et sacr. traditionum ad hoc sacr. ac in praedictis: ergo sicut certum est in illis esse necessaria verba, ita in hoc necessarium non pro ... probatur ex illis.

Probatur ex illis, quia Florentinum in decreto Eugenii universaliter docet omnia sacr.a novae legis perfici verbis, et licet postea loquens de matrimonio dicit regulariter perfici ...

potest fieri nutibus, et scripto, hec ipsa exceptio firmat regulam in caeteris, et de sacr. poenitentiae, nec de aliis hoc dicat, nec sit talis exceptio, et interpretatio ex traditione Ecclesiae, nec illorum; sed potius oppositum, ut patet ex Tridentino dicente sess. 14 cap. 3 docet formam huius sacr.i positam esse in illis Ministri verbis: ego te absolvo, immo constat declarare exipso met illo Florentino, quod loquens in particulari de hoc sacr.o ait: forma huius sacr.i sunt verba absolutionis, quae sacerdos profert dum dicit absolvo te; ubi signanter ly verba, ly profert, et ly dicit, quae omnia indicant indicativum proprietatis locutionis humanae: ergo ex illis constat esse verba necessaria ad formam absolutionis.

Dicitur 1.o: hoc sacr.um institutum per modum iudicii; sed de ratione iudicii quod sententia voce proferatur. sed lege fit scripto, ubi rigore potest nutibus fieri: ergo similiter sententia absolutionis. — Respondeo distinguendo maiorem: est institutum per modum iudicii specialis, concedo; per modum iudicii ut sic, negatur maior. licet hoc iudicium sacr.le sit verum iudicium, est tamen speciale, quia fuit institutum a Xpto Domino ... proprius conditionibus diversum omnino ab illis, quae servantur in iudicio humano, ut constat ex usu Ecclesiae, et ita non habet illas conditiones, quae sunt communes iudicia humana, quod evidenter patet, quia in iudiciis humanis requiritur esse accusatorem, testes, reum; bene tamen in sacrali iudicio; humana possunt esse coacta, hoc autem necessario debet esse voluntarium; etiam sententia in dictis iudiciis humanis damnat reum confitentem; in hoc iudicio vero sententia est absolvens confitentem.

Dicitur in hoc tribunali traditionem iudicii ..., et ideo quod est in dubium, ... omnino est iudicium ipsius institutum; non sic autem in iudicio humano. Unde dicitur in praedictis esse dissimile ... quod sententia debeat proferri verbo, ut quia hoc postulat natura iudicii ut sic, sed ex dispositione speciali huius iudicii, quod traditur

dispositio in rebus illis quibus potest disponi, quod aliquando requirat aliqua determinata solemnitas, quantum ad validitatem actus, tamen quod sine tali solemni res sit valida, licet alias essent servandae tales dispositiones speciales. patet in matrimonio, quod ex natura contractus, aut sacramenti erat validum absque praesentia parochi et testium, et tamen quia Ecclesia sic disponendo requirit praedicta ut sit validum, sic in proposito in re voluntate Christi non constaret quod absolutio deberet esse verbalis, quod esset valida, licet daretur scripto.

Dices 2.º: quamvis [illegible] absolutio debeat fieri verbis, tamen in aliquo casu particulari potest fieri per signum verbis aequivalens, ut si sacerdos mutus audiret moribundo illi confitenti peccata sua, et non adesset alius sacerdos, tunc posset nutibus, et per scripturam signum exprimere de absolvendo penitente. hoc patet, tum quia confessio quamvis lege naturae accusationis non dicatur esse quod fiat voce, quia in casu necessitatis potest fieri scripto, et nutibus, ut patet in muto, et moribundo, et tamen est de essentia sacramenti, utpote eius materia. tum etiam: quia licet baptismus regulariter conferatur a solo sacerdote, quia sic disponit Ecclesia, tamen datur casus in quibus potest dari a quolibet laico in fideli, et non ob aliud, nisi quia est valde necessario saluti; ergo similiter poterit dici de absolutione. ═ Respondeo negando assumptum, quia si tali modo absolveret sacerdos mutus in tali casu vere non absolveret, et reputandus esset tamquam si coepisset confessionem non habere. dices quod claudere erit relinquere ut damnetur, respondeo, quod etiam mentaliter, scilicet contritionis, et si illam non habet, conaretur illam habere, quia licet praedicta absolutione damnabitur, quamvis sine illa, quia sic absolutio data est invalida, et in tali casu Deus qui sic disponit

Respondeo quod forte providebit talem casum, aut salvando illum reddendo sua absoluta potentia quamvis non alligata sacramentis ut posset conferre gratiam, aut disponet nec sic damnatur sicut dicitur de praedestinato simoniaco in morali, nam Deus qui illum praedestinavit disponet ne sic damnetur ut communiter docent theologi.

Quod nobis videtur praedicta doctrina docet Wikhem [?] quod in tali casu non est in dubium dare absolutionem scripto, et nutibus, quia licet non desint theologi non in infimi gradus asserentes hoc sufficere in tali necessitate, et alias oppositum non est definitum ab Ecclesia ut errorem exprobrare, consultius erit hoc facere in praedicto casu, quia forte contraria sententia aliquid veri, et si hoc subvenit moribundo in tali extrema necessitate. Caeterum penitens debet conari habere contritionem perfectam, et postea confitendi eadem peccata sacerdoti potenti verbo absolvere, si detur opportunitas.

Ad 1.um partis, dico quod non tenetur, tum, quia licet forma in hoc sacramento et quamvis aliis etiam significat effectum gratiae quem causat a tali signo practico, debet tamen expressa quamvis materia; et licet confessio sit materia, et absolutio forma, licet et aliis confessio sufficiat non tamen absolutio non expressa. tum, quia aliter disposuit Christus Dominus de confessione, et aliter de absolutione, ut constat ex praxi, et traditione Ecclesiae, et conciliis. et hoc per argumentum quod licet conveniens, quia plures possunt occurrere casus quibus non posset fieri confessio nisi nutibus, et scripto, ut in mutis, moribundis, qui loquelam amiserunt, et ignaris linguarum quibus quidem praecedunt penitentes a confessione vocali; at vero sacerdos semper potest verbis proferre quamvis mente concipit, vix posset dari

Causa, quae impedit applicationem vocali absolutioni, et licet dentur, et alij me-
ritus [illegible] probat, et consequenter, sit quod sit eadem dependentia in institutione
eius, et aliorum. Ad 2.um paritatem: quod etiam
necessitas Sac.ti baptismi comprehendit multos etiam infantes, qui nullo alio medio nisi hoc
Sac.to possunt salvari, et ideo eius administratio fuit extensa ad omnem [illegible]
respiciendo finem, aut bonitatem Ministrorum, et ideo possunt alio medio libera-
ri a peccato, et consequenter, sit quod absolutio ob necessitatem ad hunc non nisi eloquente po-
test dari, et sit forma verbalis de essentia Sac.ti, non autem quod Minister talis sit ha-
bens, sicut potestas absolvendi aliquando est tantum Sacerdoti, non autem in baptismo,
quae etiam aliquando est absolutio verbis expressis ipsius Sacramenti, ut declarat [illegible].
Deus 3.o: si vocis [illegible] ad validam
absolutionem maxime, tam quia absolutio est, tam quia Sac.tum; Primo quidem potest dici: et per
non quia absolutio est invalida, si fiat scripto, quia non omnis absolutio verbis non expressa est invali-
da, ut patet in absolutione ex communicationis, quae potest dari osculo, nutu, aut scripto,
saltem a Papa, ut patet ex Clementina de sententia excommunicationis cap. finali. Secun-
dum quia Sac.tum aliquando omne Sac.tum esset perficiendum voce, quod est falsum, quia Matrimo-
nium est verum Sac.tum et tamen valide conficitur per nutus, signa, et scripta, quae manifestent con-
sensum internum: etc. Respondeo negando minorem; ad 1.am paritatem
dico, quod disparitas stat in eo quod absolutio censurae non est actus sacramentalis, quia non ope-
ratur ut instrumentum a Xpo Domino ad producendum effectum supernaturalem animae sanc-
tificandae; sed est actus forensis [illegible] absolutio censurae, quae operatur ut instrumentum
absolvendi, et reconciliandi hominem ecclesiae, cui Xpus Dominus concessit auctoritatem
infligendi censuras, et absolvendi ab eis, et ideo forma ferendi, et absolvendi a cen-
suris relicta fuit a Xpo arbitrio Ecclesiae, penes quam est praescribere modum, quo ex-
communicatio contrahatur, et absolvatur; et ita cum verbis, et sine illis potest dari absolutio
censurae, quia placitum ecclesiae; at vero absolutio a peccatis est actus Sac.ti, et tamen instru-
mentum remittendi peccata, et ideo debet fieri per verba determinata a Deo,
qui est agens principale, per quae significatur effectus remissionis; at quam in de beneplacito non potest
ecclesia immutare talem formam, cum hoc solius auctoris, qui instituit Sac.ta, non vero Ecclesiae.
Ad 2.am paritatem dico, quod fuit opinio Doctorum, quod quando Matrimonium contrahitur
sine verbis contrahentium, ut quando fit per procuratorem inter absentes; aut per nutus
inter praesentes, aut quando fuit a parentibus [illegible] [illegible] consentiendi [illegible],
tunc permanet contractus Matrimonii sine Sac.to, et etiam in lege Evangelica; ac simi-
le, quod quando desunt verba exprimentia mutuum consensum, licet sit verum Matrimonium, ut
contractus quidem, non autem ut Sac.tum, quia ut Sac.tum statuit Xpus Dominus quod eius forma sit sub
his, et similibus verbis: accipio te in meam, et consequenter non tenet paritas. Sed quia tamen
communis est apud Doctores sententia ut Sac.tum potest perfici sine verbis Matrimonii, et solis sig-
nis externis manifestis [illegible], ideo respondeo 2.o negando paritatem, ratio est, quia Matr-
imonium in alijs multis conditionibus non servat institutum aliorum Sac.torum, cum autem hoc sit
recurrendum est ad voluntatem Xpi instituentis divisimode Sac.ta, ut constat ex usu Ecclesiae,
quae permittit Sac.tum Matrimonii fieri aliquando sine verbis, et sic autem nunquam fecit
alia Sac.ta, et ideo non valet paritas, quia in istis respondent aliter a ministris hoc, quia nullum
potest sumi argumentum efficax a paritate, et maxime in hoc Sac.to Matrimonij,
quia solum voluit Xpus supernaturalem contractum, et inde fundare altiorem rationem
Sac.ti, ob quod nullum specialem ritum, nec formam illius instituit, qualis est in alijs Sac.
tis, et ideo solum in hoc requisivit ea quae necessaria ad supernaturalem contractum.

Occasione huius quaestionis quaeritur 1°: an absolutio alicui designata, seu directa in[illegible] absentis sit licita? Supposito quod moraliter absens ille censeatur cuius distantia non sufficiat sensibus significationis, et locutionis cum alio, et haec distantia impedit ut conferatur absolutio, quamvis [illegible] defendatur de eo praesentia regulata morali [illegible] hoc supposito, respondetur non esse licitam talem absolutionem. Ita docet etiam S. disp. 17, immo nullus catholicus potest oppositum eius asserere post decisionem Clementis octavi, quae sic habet: die

Ifo. 20 mensis Junii anno a nativitate Christi Domini 1602 in generali congregatione universalis Romanae inquisitionis habita coram Sanctissimo Domino nostro Clemente octavo proposita hac quaestione: Sanctissimus Dominus noster auditis votis P.P. RR. theologorum, et re cum illustrissimis et Reverendissimis Cardinalibus contra haereticam pravitatem generalibus inquisitoribus mature ac diligenter hanc propositionem, scilicet, licere per litteras seu internuntium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus ut falsam, temerariam et scandalosam damnavit, ac prohibuit. Praecepitque ne deinceps ista propositio publicis privatisque lectionibus, concionibus, et congressibus doceatur, neve tanquam probabilis aliquo casu defendatur aut doceatur, aut ad praxim quovis modo reducatur. Et si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut etiam de ea disputative tractaverit, nisi forsan impugnando, aut ad praxim, seu directe, aut indirecte deduxerit, praeter excommunicationem latae sententiae quam ipso facto incurrat, a qua non possit praeterquam in articulo mortis ab alio, quacumque etiam dignitate fulgenti, quam a Sanctissimo pro tempore existente absolvi; aliis etiam poenis arbitrio [illegible] subiacebit.

Clem. 8. 1591. Junii 1602, et 1605.

Patet etiam ex Tridentino Canone [illegible] Capite 2° ubi loquens de lapsis in mortale post baptismum inquit: ante hoc tribunal pertinet eos quos reos sisti voluit Christus ut per sacerdotum sententiam [illegible] liberari, quoties ad ipsum confugerint. Ergo requiritur [illegible] praesentia [illegible], ut ab eo accipiat absolutionem, ut denotant verba confugerint et verba ante hoc &. Et suadetur ratione: quia quod nunc non facit Ecclesia nec aliquando fecit in administratione aliorum sacramentorum, signum est non posse fieri, quia fere omnia quae sacramenta expectant, licet fundentur in Scriptura, tamen firmantur et declarantur praecipue usu, exemplo, et traditione Ecclesiae; sed nullo exemplo potest ostendi sacerdotes absolvisse aliquando sacramentaliter poenitentem absentem: ergo convincitur non licere.

Potest etiam quaeri 2°: utrum absolutio data absenti modo dicto non solum sit damnanda ut illicita, sed etiam ut invalida. — Respondetur affirmative [illegible] quia quamvis [illegible] [illegible] omnia valida sed illicita; sed damnatur a Pontifice, quod in quovis casu necessitatis [illegible] praedicta absolutio ut illicita: ergo [illegible] est invalida, quia si non esset nulla, liceret sane in aliquo casu extremae necessitatis, quia tunc potest [illegible] a quavis auctoritate humana, tam civili, quam pontificia; sed in quovis

Patet etiam quia [illegible] quod licet fuerit declarata ut illicita, non tamen ut invalida, aliquando fuit data a Suario, et fuit repudiata auctoritate Pauli Quinti [illegible] ex decreto expresso in generali inquisitione: die 14 Julii anno 1605 [illegible] Patris [illegible] Suarez Societatis, et [illegible] quae scripsit tomo 4 in 3 partem [illegible] theologiae sect. 4 [illegible] interpretando decretum felicis recordationis Clementis Papae octavi diei 20 Junii anni 1602 quod damnavit hanc propositionem, scilicet, licere per litteras seu internuntium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, et ab eo absolutionem obtinere, ac etiam mature discussis his quae dictus P. Suarez in [illegible] adduxit [illegible] illustrissimi Cardinales [illegible] decreverunt dictam interpretationem non sustinere, [illegible] absentis [illegible] decretalibus [illegible]

rec.tis Clementis Papae octavo die

Eodem anno dicto Augusti mandatum hoc decrevit: Mandavit decrevit extremo Patris Suarez ubi legit in 3 p. d. Thomae disp. 24 de confessione secc. 4 cuius titulus est: utrum decernitur confessio, ut poenitens sacerdoti praesenti moriens confessiones recipit, seu lex praedicta tollenda est amovenda, nec aliud eius loco subrogandum. Et die 20 Iulii eodem anno decrevit eadem congregatio quod amoveant ex libris P. Suarez disp. qu. 23 lect. 2 n.o 12 infra scripta verba: at quod ex hac resolutione, ut quod ibi in absentia confessionis id est P. Suarez corrigat suis libris, deinde quod taliter ostendat huic sacrae congregationi. Sic refert P. Franciscus disp. 2 de poenitentia art. 2 q. 3 de absolutione sacerdotali. ex dictis constat quod male audit hic mos praedicatoris aliquis remota sede.

Sed etiam ratione:

quod profertur voce humana, talis ut sit sermo ad aliquam personam; sed haec locutio humana ex institutione sua ordinatur ad personam praesentem: ergo hoc a decreto eius naturali significatione, atque inde nullitate facta per internuntios, et litteras. patet minor, quia pronominante voce formalis dirigitur ad personam praesentem; unde sicut sacerdos si proponeret consecrare panem absentem, quia signum hoc, in forma consecrationis contentum indicat rem praesentem ex vi suae significationis, ac proinde simul daret in signo illud quod significatur rem absentem esset mutatio essentialis; ita in praesenti ut maneat vi substantiae requiritur praesentia poenitentis.

Sed etiam: quia in formis sacramentorum, quod observanda est significatio formarum quae est angelica ut essentialis, ut communiter consentiunt cum illa ignorare sensus formae; sed ex verbis ecclesiae, ex ratione definitione conciliorum liber essentialis haec forma ego te absolvo, quae ex vi significationis requirit praesentiam; ergo etiam est de necessitate sacramenti. Et hoc praeter absurdum, quod potest esse, scilicet quod esset poenitens actu peccans quando sacerdos dat absolutionem ut possit contingere, quod maximum absurdum est; ac proinde convincitur debere constare sacerdoti de dispositione poenitentis quando dat absolutionem.

Solet adduci paritas de Matrimonio celebrato inter absentes. Ig. dictum est esse disparem rationem de Matrimonio respectu poenitentiae. ══ Adducitur etiam quod Divus Thomas Cantuariensis petiit per litteras a Sede Apostolica. Et Divus Cyprianus affirmat se remisisse confessiones aliorum absentium per scripta et ex historia Serapionis constat ipsum saepius aegrotis missis ad presbiteros aegrotantes ut eos absolverent. et ex historia Roberti Episcopi Cenomanensis constat quod per epistolam petiit absolutionem ad Episcopos residentes circa muros Andegavenses, quam illi miserunt per scriptum ut constat ex titulo qui est: Epistola absolutionis quam ei remiserunt iidem venerabiles sacerdotes de loco obsidionis. Constat etiam ex rescripto Greg. 7 ad Episcopos Lincolnienses, in quo misit illi absolutionem peccatorum, sicut etiam ad Episcopos Leodiensem cui scripsit dicens: quia in extremo videris positus fraterna compassione ducti auctoritate B.ti Petri Apostolorum principis absolvimus te a peccatis.

Ad haec omnia respondetur. his et aliis verbis timeo non significari absolutionem sacramentalem datam fuisse absentibus, sed tantum absolutionem communicationis a aliqua censura, vel indulgentiam plenariam, vel quandam benedictionem spiritualem per modum precum, et orationum quibus praesules absolvunt, quo precabantur ut gratiam poenitentiae eis concederet vel relaxaret illis poenas debitas pro peccatis, vel petebant aliquam publicam poenitentiam pro reconciliatione, seu publicam absolutionem a censuris, ut patet ex ipsis testibus allegatorum; et constat de delectatione, qui propter imbecillitatem illorum sacrificavit. quod suadet, quia ad praedictas absolutiones petitas non praecedebat ~~abs~~ accusatio specialis, sed solum generalis et non distincta, ut patet ex ipsis allegatis, quod non sufficit ad sacerdotalem absolutionem.

Videtur etiam, quod tibi absolute fuit denegatio ad Alfonsum Regem hyspaniae ... quem quia debet nec ostensio saltim generalis, quod quidem ... absolutionem ali-
quis esse ... non audit sacerdotalis, quoniam quod dari ... forma ... quod al-
iquae sunt sacerdotalis ... decipi ... praedica ...
... non poterat in ... supposita decisione ... hic occurrebat
... absolutionem ... mortalis in casibus extremis ... non pos-
set loqui, nec exhibent signa certa doloris, dubia, et nullatis ... hoc pa-
sim ... Calvinistas, omittimus hic. Q. 3. Utrum forma

absolutionis posita sit in verbis deprecativis. Ubi

... soluti difficultates et argumenta.

Resolutionem huius quaestionis ... advertendum 1°, fuisse hereticos olim qui negabant
esse in Ecclesia potestatem remittendi peccata, ... dicebant verba absolu-
tionis quibus utitur Ecclesia non esse ... quia per ea Sacerdos ...
... soli Deo, ... absolutionem a peccatis; unde dicebant, quod ad ... verba, solum posse Sacerdotem declarare peccata
... remissa ... non autem posse remittere; ... hanc formam: Ego
te absolvo dicebant esse hanc: Ego te absolutum declaro. Sed certe ex forma
... in ... quia verbum absolvo ... non significat de-
clarationem sed tollere vincula.

Advertendum 2°. ... forma
absolutionis ... sufficiens ... valorem Sacramenti ... quibus ... verbis ... dy-
modo ... alia verba ... actum iudicis ... ferendi sententiam ...
... absolutionem a peccatis, quare sunt sufficientia haec formae: Volo absol-
vere te, ... te absolvo, quia forma absolutionis sit instituta ad instar
sententiae iudicis, ... quod ... actus significatur in verbis formae,
... Sacramentalis ... forma, ... in hac forma
modo indicativo, quae est contra ... Ecclesiae ... esset venialis,
quia esset ... mutatio ut advertit Doctor Sanctus.

Hyeronimus ... fuit ... utrum ... absolutionis ... de forma ...
... deprecativa, ... verbis ... indicativis ...
... opusculo Cap. 22 ... haec ... Bonaventura, Alensis, Maior
et ... esse validam formam absolutionis ... deprecativam, licet non licitam.
... solam validam hanc formam: absolvat te ..., et ... aliqualis
... Sed ... contra ... valida absolutio ... verbis
deprecativis, ... indicativis ...
...

Silta. Concluimos: | Venga a noticia de todos como dimos vacacio-
nes finalizando los estudios oy dia 6 del florido Mayo por cau-
sa de auer benido la Patente Conbocatoria el dia antes q fue
Domingo la qual traxo el procurador, mi Rdo Fr. Miguel de ~~[illegible]~~
la Concepn dela Casa Capitular delos Remedios en q se ha de
celebrar el Capitulo proximo dia primero de Junio de mill sete-
cientos y quince a. q condemos con felizidad. siendo Provin.l
N. M. R. P.e fr. Juan Pedro de Prados su secretario Fr. Migu[el]
[...]ron, y Visitador dela Provin.a N. M. R. P.e fr. Juan Agn de Alin[...]
[...]ia auiendo S. M. R.da estado hauiendo la visita en este Conv[en]-
to de N. S.a de Canos S.tos muy pocos dias antes; pues fue lo mis[mo]
o su P.d llegar de su viaje de Canos S.tos a Antequera, q despa-
char dicha pate. q estaua en el delos Remedios ya: auiendo
estado en Canos S.tos aguardandola algunos dias aguardando
auer si la traia algun propio, p.o como tardase dispusieron subi[r]
ala: quiera Dios q asi Capitulo, como p.a nosotros los determin[en]
auemos en el executados, sean p.a gloria y honra de Dios, y su
seruicio. acabose y vuelbo a decir el curso dia seis de Mayo de
mill setecientos y quince dia de S. Juan Ante portam Latinam
auiendo empezado los el de nueue a ~~[illegible]~~ cinco de octubre como
es sea costumbre. Sea p.a seruir a Dios quiera lo sea muchas
vezes. año de 1709 hasta el de 715,
q son seis.

Fr. Juan de
S. Ines

Preguntas q̃ se le han de hacer antes de la confesion.

1 Quanto tiempo ha q̃ no se confiessa? Si cumplio la penitencia?
3 Si ha hecho suficiente examen de conciencia? Si trae dolor
de auer ofendido a Dios? Y proposito de la enmienda, y espe
ranza en su Magestad q̃ le ha de perdonar sus culpas?

Primer mandamiento. ∞ Primer mandamiento. ∞

Sabe la doctrina? Se acusa de no auer amado a Dios como deue, o
de si ha hecho los actos de las Virtudes theologicas q̃ᵈᵒ ha tenido obli.
tiene algun pacto con el Demonio, o ha hecho algun hechizo, o ha
creido en algunos agueros, o sueños? ha juzgado voluntariamᵗᵉ
dudado, o dicho algo contra la fee, o desesperado de Dios, o peccado
contra el por presumpcion; los quales dos extremos son contra la Es
peranza; o tenido contra la Caridad algun odio de Dios, y
de dio de su culto, y seruicio? Si aprendio arte Magica, o hi
zo algun maleficio, o uso de ensalmos, o oraciones sospechosas?

Segundo Mandamiento. Ha jurado en falso, o en perjuicio de tercero? ha dicho blasfe
mia alguna, o ha hecho algun voto q̃ no aya cumplido culpable
mente?

3 Mandamiento. Ha dexado de oyr missa algun dia de fiesta culpablemᵗᵉ o se
a puesto voluntariamᵗᵉ a peligro de no oirla
ha trabajado sin causa algun dia de fiesta? o ha sido causa de
q̃ otros trabajen?
ha comido sin causa carne en dia de abstinencia, o dudando si es
dia de comerla?
ha dexado de ayunar algun dia de ayuno de precepto, no auien
do causa, o con duda, o escrupulo de la sufficiencia de la causa?
ha comido en quaresma huebos, o lacticinios sin causa, y sin bula?
ha pagado a la Yglesia los diezmos, y primicias siendo obligado, o ha
tenido intento de no pagarlos?

4 Mandamiento. Ha tenido contra sus Padres algun odio, o auersion, o los ha desobedeci
do, o perdido el respecto? o obro contra la reuerencia q̃ se debe a otros
superiores, como Prelado, Juez, Señor &c. o se la ha negado q̃ᵈᵒ se la ha debido?
Ha negado a su muger legitima el debito conjugal, o la ha tratado mal
de obra o palabra?

ha dexado de dar a sus hijos la debida educacion, o les ha negado los alimentos necesarios, o ha destruido, o maltratado los bienes de su dama en daño de su muger o hijos?

5. mandamiento.
No. 1. Si se a deseado la muerte, o algun mal graue, o lo a procurado: o si a comido o bebido con peligro preuisto de graue daño, o alguna cosa dañosa, como tierra, carbon, yeso, o semejantes. 2 Si ha hecho algun homicidio, o cortado alguna parte del cuerpo a otra persona, o hechole otro mal, o deseado le la muerte, u otro mal graue o daño, o se a alegrado en sus desgracias.
3 ha negado al proximo el habla, u otro obsequio debido? 4 Si ha procurado, o animado, o fauorecido consu presencia algun duelo, o si le admitio: o si ha tenido con otro alguna riña? 5 Si ha echado maldiciones contra el proximo: y si con intencion de que en el se cumpliesen; o con escandalo? 6 Si ha procurado algun aborto: y si animado el feto? 7 Si ha dado algun escandalo al proximo; esto es si le a sido ocasion de pecar; y si alguna vez causado espiritual ruina?

6 mandamiento. 1. ha tenido alguna polucion voluntaria, sin ayuntamiento con otro? 2 Si ha cometido bestialidad, que es acto carnal con bestia, o sodomia que es acto carnal con persona del mismo, o de diuerso sexo, mas no en el vaso natural? 3 Si consigo mismo ha tenido tactos venereos, o con otra persona fuera de matrimonio: o si solo fueron osculos; y de que estado, o condicion son vno, y otro? 4 Si ha dicho palabras obszenas delante de otra, u otras personas, discursos prouocatiuos a desonestidad; y de que estado eran los oyentes? 5 Si en este vicio ha sido al proximo ocasion de ruina; o si alguna persona le ha hecho violencia, para pecar con ella? 6 Si se ha jactado de alguna desonestidad, que ha cometido; o si ha descubierto algun pecado de luxuria de su complice, o de otra persona con infamia suya. 7 Si en el vso del matrimonio ha guardado el orden natural: o ha impedido la generacion apartandose del acto conjugal sin ministrar su materia, despues de auerla dado el consorte, especialmente el varon, respecto de su legitima muger: o si ha derramado el semen fuera del vaso natural? 8. Si ha tenido alguno, o algunos voluntarios deseos, o complacencias ilicitas de esta materia de luxuria?

Prosigue este Juizio Sacram.tal con otro modo mas breue

Mand.tos 1 am.to 1. Sabe la doctrina Christiana? ——— no se acusa de no auer amado a Dios como debe: o si no ha hecho los actos de las Virtudes theologales, quando â tenido obligacion? ——— tiene algun pacto con el Demonio, o ha hecho al-

2 mand.to gun hechizo, o ha creido en aguëros o sueños?
ha jurado falso, o en juizio de derecho? ——— ha dicho blasfemia al-

3 mand.to guna? ——— ha hecho algun Voto, q̃ no haya Cumplido culpablem.te? ha dexado de oir Missa alguno, o algunos dias de fiesta? ——— ha tra-bajado en ellos? ——— ha comido sin necesidad carne en dia de abs-tinencia: o lo no permitido en Sabado? ——— ha dexado de ayun-ar sin causa alguna, o algunos dias de oblig.on? ——— ha comido

4 mand.to guebos en quaresma sin bula, o necesidad?
ha tenido alguna mala Voluntad a sus Padres? los ha perdido el respeto? los ha desobedecido en cosa graue? los ha dexado de soco-rrer en sus nezesidades? ha perdido el respecto a otro superior su-yo, como Cura, o Alcalde? a sido omiso en doctrinar a sus hijos

5 mand.to ha tratado mal a su Muger, o ha negado el debito Conjugal?
ha hecho al proximo, o a si mismo, algun mal graue en la vida le ha hechado maldiciones? ha comido, o bebido con perjuicio de su daño, o cosa dañosa, como tierra? ha deseado la muerte a si,

6 mand.to o a otro? tiene algun odio o rencor?
ha derramado voluntariam.te el semen sin ayuntamiento? ——— ha tenido acto con bestia, o con otra persona del mysmo sexo, o de diuer-so, pero no en el vaso natural? ha cometido acto carnal con muger no su-ya, en el vaso natural? ha dicho palabras prouocatiuas a luxuria? ha tenido tactos ilicitos consigo, o con otra persona? ha tenido algun desor-den en el uso del Matrimonio, como apartarse del acto, sin ministrar su materia? ha tenido en este Vicio malos deseos, o complacencias conse-

7 mand.to ntidas?
ha hurtado materia graue, aunq̃ no aya sido de vna vez? ha causado algun daño graue por algun hurto, aunq̃ pequeño? ha mandado, o ha aconsejado algun daño graue: o participado en algun hurto? ha faltado grauem.te en uno, u otro, o a otro mas, o no pagando a sus oficiales, Jornaleros, o Criados, o no cuidando de lo q̃ esta a su cargo, como debe? ha hecho injusticia graue en algu-na compra, venta, u otro contrato? ha sido causa de algun daño po-rno ~~[illegible]~~ graue mas los q̃ aduirtio, q̃ se podia seguir de su acc.on? ha te-nido algun voluntario deseo de algun hurto, o daño graue; o se a com-placido en el voluntariamente?

8º mand.to ha levantado algun testimonio? ha echado mentira en cosa
grave perjuizio del proximo? ha murmurado, o descubierto del
proximo algun pecado grave, o de que sea infamia suya? ha dicho
del proximo alguna mala palabra? o le ha deshonrado? ha tenido
juizio, o sospecha temeraria del proximo?

In Dei noie, et immaculatæ Virginis
M. I. Incipit theologicus tractatus de
inneffabili Verbi elevato mist=
erio Xo. nostri dam, et solidæ
mentem Subtilioris Doc=
toris Joannis Duns
Scoti
Labore et Studio Rdi admodum
P. Fratris Joannis Mayorgas in
almo Conventu P.P. discalzea=
torum 3i Ordinis de Pœ=
nitentia S. P. N. S. Franci.
Deiparæ Mariæ de
Caños Stis dicato
Sacræ theologiæ lec=
toris. anno Dni
1712 die vo
8ta octo=
bris.

Deduc me Dne in semitam manda=
torum tuorum, quia ipsam volui.
psalmo 118. v. 35.

Prolouditio

Quia magna Caesaris ... pietatis mysterium, sacramentum humani generis ... dicit ... Alexandrinus, ... Verbi in carne nati mundo ..., ut refert Apostolus cap. 1° ad Colos: absconditum fuit a saeculis et generationibus. ...

...

Dehoc enim ... agunt ...

...

...

...

incarnati tractatum. Videro quae sunt in eo [illegible] in 3 libros dividemus, libros in disputationes, disputationes in quaestiones secabimus. In 1.o libro quaestiones, quas tunc exsurgunt, in illis verbis: *misit Deus filium suum*, comprehendit, ventilabimus. In 2.o illas, quas subinnuunt verba: *factum ex muliere, factum sub lege*, proponemus, et denique in 3.o difficultatibus occurrentibus sub illis verbis: ut eos, qui sub lege erant, redimeret, resolutionem dabimus; humiliter subiicientes omnia dicta, et dicenda, meliori iudicio Sanctae Matris Ecclesiae.

Liber 1.us De his, quae sub Apostoli verbis continentur, nimirum: misit Deus filium suum

Cum missio personae supponat personam esse, decenter distinctionis in sequentibus disputationibus sermonem, quod de aliis difficultatibus, quae solent hic agitari.

Disputatio 1.a De Personalitate, et de his, quae de illa in hac materia tractantur.

Quaestio 1.a Quid sit Personalitas, quatenus a divina et humana procedit?

§ 1 Ut recte intelligamus, quo pacto persona divina naturae humanae uniri potuit, in quo mysterium incarnationis consistit, oportet prius cognoscere personae essentiam, et quomodo personalitas, quae a[d] illam aggregatur, quaestionis in hac controversia [illegible], dico: quod ratio huius subsistentiae, sicut pro aliis est incommunicabilitas, ut quoque dicit quod ita [illegible] subdit, Generaliter nostri scholastici [illegible].

§ 2 Et ut haec resolutio magis elucescat, nota, quod persona, sic a Boethio libro de duabus naturis definitur: rationalis naturae individua substantia, quae coincidit cum illa, quam tradit Zacharias Episcopus Chrisopolitanus in suo [illegible] in suam concordiam inter evangelia. Ricardus de Sancto Victore libro 4 de Trinitate cap. 22.o alteram personae definitionem tradit, quae sic se habet: intellectualis naturae incommunicabilis existentia. Ex his definitionibus, inquit Sanctus Thomas in 3.o disputatione 23 quaestione unica, numero 4.o 2.a exponit, seu corrigit [illegible], quae ex definitione Boetii infert Sanctus Thomas haec absurda: 1.um quod anima rationalis separata esset persona, si quidem esset rationalis naturae individua substantia, hoc est, substantia rationalis individua; 2.o sicut, [illegible]

§3 2º Deitas est personarum 3ium, eorumque personarum non convenire proprie Deo,
quia individuum est nisi Verbi est dividuum, quod non decernit Dec. 43, no-
men personarum igitur convenire Domini, quia Scholas proprie dicitur rationalis;
unde Sanctus dicit indefinitione personae a Richardo data. 2º noto, quod
persona, subsistens, suppositum, et hypostasis sunt formalissime idem,
et solum est hoc discrimen, quod suppositum, et subsistens conveniunt et dignae
naturae non rationali; at vero persona, et hypostasis solum naturae intellectuali
competunt. 3º noto, illud dici incommunicabile ut quo, cui repugnat
§4 alteri communicari vel ut forma, aut pars; illud autem dici incommunicabile
ut quod, cui repugnat de alio quod distinctive praedicari in recto, verbi gratia: Persona Patris
dicitur incommunicabilis ut quo, quia ei repugnat communicari alteri ut forma, de-
inde dicitur incommunicabilis ut quod, quia ipsi repugnat quod distinctive in recto de
quolibet alio praedicari.
4º noto, quod subsistentia est duplex: ultima, nimirum et non ul-
§5 tima. ultima, et totalis est illa ratio cuius ita redditur natura incommunicabilis, quod
nullo modo exigat substantia alia iungi ad constituendum totum, exempli gratia: Pe-
trus, Deus, et similes sunt ultime subsistentes, quia substantia alia tota, aut fra-
ctionali requirunt uniri, ut constituant totum.
Subsistentia non ultima illa dicitur, qua res in se sub-
§6 sistit, et existit independenter ab alio modo sufficienti ad operandum: po-
test tamen iungi substantia alia subsistentia ad constituendum totum verbi gratia: anima ratio-
nalis separata a corpore subsistit non ultimo, sive subsistentia partiali,
quia licet sit independens ab alio in existendo; itaut valeat ope-
rari, tamen iungi cum corpore organico potest, ad constituendum hominem. idem pa-
tet in igne, et aqua, nam experientia dictat, quod ignis, et aqua ope-
rantur in individuo, et subsistunt independenter ab alio, et tamen aqua A
potest iungi substantia alia aqua B; et sic de igne.
5º noto, quod quando agerimus de subsistentia
dicit incommunicabilis, ut quo, et ut quod, non debet intelligi, quod talis incom-
§7 municabilitas est respectu rei, quam subsistentia reddit; sed quia ut illam con-
stituat, debet illi communicari, quare incommunicabilitas subsistentiae est re-
spectu alterius personalitatis, itaut personalitas Patris, verbi gratia, se communicando na-
turae ipsius Patris, reddat Patrem incommunicabilem ut quo, et ut quod alteri suppo-
sito. Ultimo noto, quod incommunicabilitas subsistentiae ultimae, de qua hic loqui-
mur, potest communicari formis accidentalibus, ideo quia eius incommunicabilita-
tas non est respectu illarum.
His praenotis sit 1ª conclusio: Subsistentia ultima est entitas
§8 alia a ratione formalis reddens naturam incommunicabilem, ut quo, et ut quod alteri
supposito. Conclusio haec est communis, et probatur sic: experientia dictat, quod alia quae indi-
vidua verbi gratia Petrus, et similia non possunt alteri supposito communicari, neque ut quo,

neq utraq, ergo dat aliquam formam substantiae denominationem communicans. ans. probatur quod indiget ideo quia probo loan: denominatio vera, et realis, neq. tuit communicare nisi a tota vera, et reali q.a oij denominatio sumitur a forma: Et Patrui, et alii individua similia dicuntur vere, et realiter incommunicabilia ut quo, et ut quod alteri supposito: ergo et conversio.

§9 2.a Conclusio. Subsistentia partialis, sive non ultima essentialiter est forma ratione cuius natura existit independenter modo sufficienti ad operandum, ita ut posset communicari alteri subsistentiae ultimae. Conclusio hoc experientia constat probatur quia videmus quod ignis interexistit et operatur, et quod potest dirigi cum aliis igne ut dicitur, cum illo igne homo, seu cum ipso postea sumit fides docet fides de anima rationali, quae nunc existit separata a corpore, et potest cum illo dirigi et dirigit ad dictum corpus hominis: ergo anima rationalis et aliis similibus dat aliquam formam ratione cuius subsistant modo sufficienti ad operandum, et cum aptitudine ad se communicari subsistentiae ultimae composito, tamen ultime.

§10 Probatur Conclusio: in quolibet subiecto habenti denominationes veras, et reales dat realis forma praedictas denominationes tribuens; sed ignis, et similia composita denominationes existentia independenter ab alio modo sufficienti ad operandum, et cum aptitudine ad se communicandum alteri subsistentiae; ergo habent formam veram, et realem praedictas denominationes communicans, sed talis forma non subsistentia ultima, quia ista non relinquit in natura aptitudinem ad se communicandum alteri subsistentiae: ergo erit subsistentia partialis, et ultima quia ista reddit naturam existentem ~~subsistens~~ modo sufficienti ad operandum relinquendo in ipsa aptitudinem ad se communicandum alteri subsistentiae.

Argumenta contraria solvuntur.

§11 Sed arguitur: natura indipendenter a subsistentia ultima est incommunicabilis ut quod: ergo de ratione subsistentiae ultimae non est reddere naturam incommunicabilem ut quod. ans. probatur: illud est incommunicabile ut quod, quod non potest de alio praedicari quod dicitur, et in recto nequit suscipi; sed ipsamet individua ultima indipendenter a subsistentia ultima ita se habet: igitur minor probatur ipsamet individua Petri v.g. dicitur non communicari alteri individuo, neque de illo potest quid dici praedicari, neque ut superius: ergo consequentia.

§12 Respondetur ad argumentum distinguendo ans: est incommunicabilis ut quod respective cuius subsistentiae, et subsistentiae, concedo; respective totius subsistentiae, et subsistentiae, nego ans. ad probationem concedit maiorem, et negat minorem, ad cuius probationem negatur cons. licet enim verum sit, quod natura individua Petri sit incommunicabilis ut quo, et ut quod alteri individuo, tamen potest communicari suae subsistentiae, et de facto illi communicatur, et ideo licet sit incommunicabilis respective individuorum, tamen est communicabilis respective suae subsistentiae, et indiget illa ut reddatur incommunicabilis ut quo, et ut quod respective alterius subsistentiae ultimae.

82

§13 2o arguitur: sicut in persona communicatur accidentibus, quae accidentia subsistentiae
in toto concreto: ergo dicere subsistentiam ultimam non reddere naturam incommunicabilem
vtroque, et itaque. — Resp. concedo ans., et dist. 2o cons.: dicere subsistentiam
vltimam non reddere naturam incommunicabilem respectu accidentium, concedo; respectu
alterius subsistentiae, nego. Ratio responsio clara. Colligitur ex ultimo notabili.

§14 3o arguitur: subsistentia ultima communicatur alteri subsistentiae: ergo non de ratione illius incommunicabilitas respectu subsistentiae. ans. probatur:
subsistentia ultima communicatur naturae subsistentialiter, quae est subiectum ipsius: ergo. —
Resp. dist. ans.: communicatur alteri subsistentiae cuius est subsistentia, concedo; alteri subsistentiae, cuius non est subsistentia, nego ans. Verum enim est, quod subsistentia communicatur naturae
cuius est subsistentia, tamen ex hoc non infertur aliquid contra nos. ratio, quia incommunicabilitas subsistentiae, non est respectu ipsius naturae, quam subsistentia reddit;
sed solum est respectu alterius naturae subsistentialis.

Hoc deducitur ex personalitatibus divinis, nam etiam paternitas communicatur naturae ipsius Patris, quae in illa est tanquam modus, et tamen ultimam
§15 in sua ratione dicit, et principio, etiamsi non dicitur valet a tanti, quod paternitas non dicit incommunicabilitatem respectu essentialis subsistentiae, quae licet communicetur
essentiae Patris, est tamen incommunicabilis respectu cuiuslibet alterius personae,
ita similiter, et consequenter.

4o arguitur: non recte explicatur natura subsistentiae ultimae per incommunicabilitatem ut quo, et ut quod; ergo essentia illius in hoc non consistit.
§16 ans. probatur: talis incommunicabilitas est effectus 2us subsistentiae; sed forma non explicatur
recte 1o et metaphysice per effectum 2um: ergo. maior probatur: exclusio formae oppositae est effectus 2us formae; sed incommunicabilitas subsistentiae ultimae explicat exclusionem alterius subsistentiae: ergo et consequenter.

Resp. ad argumentum per ordo ans., et ad probationem, maior,
§17 et ad illius probationem, dist. min.: incommunicabilitas subsistentiae ultimae explicat exclusionem alterius subsistentiae ultimae, secundario, concedo; explicat 1o et primo,
nego. incommunicabilitas enim personalitatis potest considerari duplex: 1o per ordinem ad naturam, quam constituit in ratione personae subsistentis, et in hoc
sensu 1us conceptus subsistentiae est constituere personalitatem, et subsistentiam,
quae effectus 1us formae, est eam communicare subiecto ipsius formaliter constituendo,
quod facit subsistentia communicando, illud personalitatem constituendo.

2o potest considerari subsistentia ultima in ordine
§18 ad alias subsistentias, et subsistentias, quas excludit. et in hoc sensu verum
est quod effectus subsistentiae, est excludere reliquas subsistentias, qui effectus dicitur
2us in subsistentia, quae supponit effectum 1um, et explicatum. Unde sequitur
quod recte explicatur 1o subsistentia per incommunicabilitatem ut quo, et ut quod, quae
exercet respectu naturae, quam personaliter, et contra hoc nihil convincit argumentum.

Q. 2.ª §. Personalitas creata est positiva, vel negativa?

§19 Ad resolvendam hanc quaestionem, dividuntur Auctores. Nam Scotistae cum aliis dicunt personalitatem creatam in negativo consistere, alteri vero perpositam sustinent in positivo salvari. Ad nostrum in hoc puncto sententiam, ut facere ... D. Th. qui in 3º dist. q. 1ª asserit personalitatem positivam constitui. Hanc sententiam ut probabilem illam defendunt Castillo, Virgilianus, Liquetus, Llada, Mastrius, ut refert ... in huius difficultatis decisione probabile mentem ...

§20 Declarandam huiusque propositionis ... Nota 1º quod non agere de personalitate divina, quod certum est apud omnes ... modo personalitas quae divinum reali identificatur cum divina essentia. 2º nota ... Catholicos certum esse quod personalitas creata est aliquid reale distinctum a natura creata, ab illa quod separabilis per divinam potentiam. Hoc colligunt ... ex incarnationis mysterio, in quo fides divina docet Verbum divinum fuisse unitum naturae humanae, et non personalitate eius. 2º colligunt ex eo, quod plures ... supposito, simul ... et naturae; sicut dicunt ex ... dari tertium suppositorum et naturae. Unde in quaestione ... naturae personalitate, sed quid in ... quod personalitas creata sit positiva, vel solum negatio?

§21 Circa quod dico: subsistentia creata est ... positiva, sive modus substantialis ... Probatur ratione: quaelibet natura subsistens ultimo ... sit ratione subsistentiae ... repugnantiam ... alteri subsistenti; sed hoc non potest esse nisi ... subsistentia sit entitas positiva ... id eo quod ... D. Th. in 2º dist. 3ª q. 2 ... nihil ... at intrinsece alicui per ... negationem ... inquit, ad ... negatio; sed sic est quod per subsistentiam repugnat intrinsece naturae communicari alteri ... subsistenti: ergo ... vera ... ad ... intrinsece.

§22 Unde probatur: ... repugnat ... intrinsece ... subiecto, quod ... repugnat ratione personalitatis illius, quae non ... accidens; sed subsistentia ratione ... repugnat ... communicari non ... ut accidens ... : ergo ... certa ... et minor probatur: subsistens complet ultimo naturam substantialem in linea substantiae; sed accidens non potest complere ultimo ... in linea substantiae: ergo minor probatur: ... non potest complere in tali linea per ... alterius lineae, sicut ... non potest complere in linea ... per ..., et sic de ceteris; sed accidens est ... lineae ... substantiae: ergo ...

§23 ... ex natura ... resultat compositum substantiale, et non accidentale, quia ... persona substantialis: ergo personalitas, sive subsistentia est ... substantialis. Probatur ... personalitas ... praedicati compositi; sed ... compositi substantialis debet esse substantia, ut ... ergo ...

§24 2°. prob. si subsistentia consisteret in tali negatione, daretur aliquis fundamentum, ex quo talis ne-
gatio resultaret, quia negatio non est ab aliquo resultantem in subiecto ex aliquo positivo;
Sed nullum datur fundamentum positivum, ergo consistit talis negatio: ergo. minor prob.: nullum
fundamentum dat positivum, ex quo resultet praedicta negatio, nisi natura individua; sed ex
illa non potest resultare talis negatio. ergo. minor prob.: natura individua dicit communi-
cationem, quia communicatur subsistentia per unionem; Sed ex natura, quae dicit communicationem, non po-
test resultare negatio communicationis; sicut ex albedine non potest resultare ne-
gatio albedinis: ergo. Deducitur sequentia.

§25 3°. prob.: subsistentia est perfectio positiva in individuis; sed
pura negatio non est perfectio; quia negatio non est ens, et non ens est carentia perfecti-
onis, et carentia perfectionis non potest esse perfectio, ut patet in notitia: ergo subsistentia
non est negatio, sed entitas positiva.

Argumenta contraria solvuntur.

§26 [illegible] libro 3°. de fide [illegible] cap. 6°. de Verbo
[illegible], sic loquitur: *Totus quippe induit totus, assumpsit, ac totus toti unitus est,*
ut toti salutem afferret, neque aliquid non medicina ei adactum, quod assumptum
non est; et Sanctus Augustinus cap. 22°. [illegible] Joannis 7°: *Totum hominem sanum fecit.* et [illegible]
Augustinus sermone 145°. de tempore, et alii P.P. hoc sentiunt. Sanctus Leo
sermone 8°. de nativitate profert dicendo: *Fuisse unionem factam ex nativitate omnibus proprie-*
tatibus, ut quidquid est hominis non sit a divinitate alienum; sed si personalitas creata
adderet supra naturam completam aliquid positivum, Verbum non assumpsisset totum quod ho-
minis est, nec omnes proprietates illius: neque haec entitas positiva aliquid hominis esset,
et humanitatis proprietas, quae tamen non assumpta fuisset: ergo.

§27 Confirmatur: nulla est possibilis entitas positiva inassumptibilis a persona
divina; sed si personalitas esset positiva entitas super addita naturae, esset a persona
divina inassumptibilis: ergo. minor, et [illegible] patent, maior autem prob. 1°. sic: assumptibile a
persona divina competit entitati creatae ratione potentiae obedientialis, qua omni potentiae
subiicitur; sed haec obedientialis potentia communis est omni entitati creatae: ergo nulla est possibilis
inassumptibilis entitas a divina persona. 2°. prob. eadem maior: neque ex divino Damasceno
a nobis supra allegato, quod est inassumptibile, est incurabile; sed omnis persona est curabilis: ergo
nihil positivum personae inassumptibile est: ergo.

§28 Confirmatur 2°. si personalitas creata adderet supra naturam completam
positivum, qua humanitas Christi careret, sequeretur humanitatem esse imperfectam
in Christo; sed hoc est absurdum, alias Christus non esset perfectus homo: ergo. prob. Maior, quia
careret debita perfectione, et imperfectum est, quod caret perfectione sibi de-
bita: ergo esset imperfecta. Confirmatur: [illegible] naturae: si personalitas esset entitas positiva, de-
mandaret aptitudinem, et inclinationem naturae; sed hoc non est: ergo. maior prob.: si personalitas termi-
naret aptitudinem, et inclinationem naturae, sequeretur quod humanitas in Christo appeteret pro-
priam personalitatem; sed hoc non potest admitti: ergo. minor probatur: neque si humanitas te-
rminata a Verbo appeteret propriam personalitatem, pateretur violentiam, ut patet ex [illegible]
[illegible] propriae inclinationis.

§29 83 Nam per aptitudinem innatam dici tantum nihil aliud quam quod possit recipere perfectionem quae naturalis est carentia talis perfectionis; sed in humanitate Christi est quod cum negativa personalitate, ultimo compleatur illius; et si abesset naturalis perfectio determinans aptitudinem realem, terminaretur aptitudo innata humanitatis Christi: ergo etc.

§30 Respondeo ad argumentum, et explicando divum Joannem Damascenum de totalitate, et integritate naturae non autem de totalitate, aut integritate suppositali aut personali, non sic est sensus verbum non assumpsisse totum quod enim minus est, scilicet personam non assumpsit. ut autem totum naturae assumpserit, sufficit, quod nullam perfectionem naturae in linea naturae existentem, non fuerit non assumpta; et quae entitas positiva, quam addit persona supra naturam, et sic naturam percipiat, non tamen ad lineam naturae pertineat, sed personae, fit de consequenti, illam non assumpsisse verbum. Divi Joannis Damasceni Nazianzeni idem dicendum; sed Joannis 7° et divus Augustinus et alios 8.° et ad verba divi Joannis dico, loqui de proprietatibus naturalibus naturae, non vero de proprietatibus personalibus, entitas autem, quam personalitas addit, consistit naturae proprietas, non naturalis, sed personalis est, et ideo assumptam non est.

§31 Retorqueo argumentum: nam quam personalitas supra addit supra naturam, et si entitas positiva non est, et tamen aliquid hominis, ergo ratione illius distinctae personae sed persona assumpta non fuit: ergo verbum non assumpsit totum, quod hominis est personalitas; sed totum, quod totum est, et per consequens naturae assumptio; hoc enim est, quod Sanctus Pater docendo verbum assumpsisse in integrum, quod perfectionem naturae et omnem proprietatem pertinentem ad lineam naturalem, non vero ad hanc lineam extraneam, et constituentem personam.

§32 Respondeo ad 3 Argumentum ad maiorem, et ad 3 probationem ad maiorem in causis: et omnis potentia obedientialis in entitate creata, in ordine dicat aliquid, et ordo in ordine ad omnes effectus, ut ruis, et cetera. licet enim in omni entitate creata in veniatur obedientia ad creatorem, Deus omni potentia, non tamen in omnibus requirit suas eadem extensive in ordine ad eosdem effectus; non in natura humana non requirit obedientialis persona, ut uniatur divinitati in natura, sed tantum in persona, quod est sigillum implicat ex parte facti.

§33 + Rursus improbe valde quod habilis non requirit in natura Divinitati capacitas, ut personetur a Verbo, sed tantum ut suppositetur: quidem etiam impossibile dicimus et quid impossibile creata potentia obedientialis, quae habili actu omnem ipsius divinis in ordine ad aliquos effectus, non autem ut assumatur a Verbo, quia personalitas ultimus terminus naturae illius complens, non potest ulteriori terminari, nec unire alii personae. + o.l.o.

§34 Respondeo 1.° ad 2 probationem testimonio sanctissimo Doctori dicendum divum Damascenum quod quod in natura possibile est, non est inevitabile, 3 do. ex parte personalitatis, nec est consumi, ut cetera. — 2.° Respondeo quod ibi divus Damascenus loquebatur contra quosdam haereticos dicentes verbum non assumpsisse animam sed tantum carnem, ad quos colligit verbum assumpsisse animam, quia quod non sumitur, non curatur, quia ad hoc fuit incarnatio. Unde sicut personalitas creata non est infirma nimiae naturae, quae praedicta persona, ita non indiget medicina assumptionis illius, ideo assumpta natura creata, et personalitas creata manet.

§35 Resp. a. 2. cons. neg. dico sequelam, et ad illius prob. dico quod humanitas, quae caret debita perfectione in esse formali et eminentiali est imperfecta, dato quod careat debita perfectione debita in esse formali subrogato dummodo eminentiali, est imperfecta, neg. maior. et similiter dico quod minor, et sic ad Confirm. nam licet desit humanitati Christi sua ipsius personalitas, quia tamen loco ipsius subrogatur personalitas Verbi, quae est infinite perfectior, et dicitur eminenter quod quid imperfectionis personalitate creata, si quae sequeretur, quod imperfectam, sed summe perfecta existat.

Ad 2. neg. sequelam, neg. ad hoc quod humanitas in

§36 Christo sit perfecta, et Christus dicatur perfectus homo, non requiritur quod habeat subsistentiam personalem eiusdem rationis cum illa, quam habent ceteri homines; Caeterum enim [illegible] dicamus subsistentiam creatam esse solum necessariam, non posse subsistere Christum. Dicimus perfectum, et unicum esse hominis [illegible] personalitas, quam habet Christus Dominus sufficienter, immo perfecta praedicta necessitas.) Ratio est, quod humanitati Christi Domini nihil deficiat exigentiae, quae conveniunt humanitati aliorum hominum, sive illud deme[illegible] + tur ut partem essentialem praedictae humanitatis, sive ut partem integralem, sive ut modum intrinsecum esset naturalis, et essentialis illius, ut in summa toto [illegible] et existentia. +

§37 Ratio huius a priori est, quia licet aequaliter Christus habuit, quod fuisset, + non est personalitas hominis, sed humanitas, quam habuit Christus perfectissima, indi- + duo, existente in individuo, et existentia propria. Ad 3. cons. Resp. neg. a maiori sequelam, neg. dico minorem, et ad probationem naturalem sequelam, et ad illius prob. dico maior: Si characteristicalis perfectionis in esse formali, et eminentiali, dato quod tamen in esse formali, neg. maior, et dico quod minor: et in humanitate Christi est characteristicalis perfectionis, tamen in esse formali, sed in esse formali, et eminentiali, neg. minorem et Cons.

§38 Resp. 3a: natura humana singularis, quando dependet actu a Verbo, non habet naturalem inclinationem ad suppositum divinum, ut Scotus fatetur: ergo ibi est sua naturalis inclinatio; ergo ibi violentum. patet Cons.: quando aliquid habet naturalem inclinationem ad A, et nullo modo ad B, erit contra naturalem suam inclinationem, si ponatur in B, et sic violentum. Nec valet dicere, quod actus dependentiae ad divinum Verbum sit naturalis inclinatio ad proprium suppositum, quia hoc est contra Scotum, in 3. dist. 1a q. 1a: ergo.

§39 Resp. 3o ant. et neg. dico Cons. et Cons. et dico ad prob. dico: quando aliquid habet naturalem inclinationem ad A, et nullo modo ad B, erit contra suam inclinationem, si ponatur in B, sive in potentia obedientiali ad B, neque in B continetur eminenter, concedo; si est in potentia obedientiali ad B, et in B eminenter continetur, neg. ant. Natura enim humana, quando est in supposito divino, non est contra suam naturalem inclinationem, sed tantum ibi est praeter naturalem inclinationem, et hoc est specialis perfectionis potentiae obedientialis, quam habet ad Deum; natura actus dependentiae a divino Verbo sit naturalis inclinatio, ut docet Scotus; natura quando est in supposito divino habet naturalem inclinationem ad suppositum proprium, quod dicitur eminenter in supposito divino. Unde non est violenta natura humana, quando actu ultimo dependens a Verbo.

3º Arguitur: si subsistentia dissideret in aliqua positiva entitate, cuius modi entia
§ 40 habent pro causa materiali naturam, cui est subsistentia; sed natura non potest esse causa
materialis suae subsistentiae: ergo. maior est certa, quia subsistentia est modus substantialis, et + ɔso.
+ quilibet modus substantialis in natura, cui est modus tanquam in proprio subiecto
causa materiali. minor probatur probo: si natura esset causa materialis suae subsistentiae,
illa substentaret tanquam subiectum, et ipsa subsistentia substaret naturae quia est ul-
timus actus eius terminans dependentiam quae narratur in subsistendo; sed hoc
implicat, quia subsistentia substaret naturae et natura substaret subsistentiae
est se ad invicem causare natura et subsistentia in eodem genere causae subs-
tentiae, et subiectae actuaae; quod naturae contra physicis, quia causae nequeunt se ad invicem
in causare in eodem genere causae: ergo, et consequens.

Respondeo ad argumentum concedendo maiorem, et negando minorem, et ad probationem
§ 41 + concedo maiorem, et nego minorem. ratio est, quia natura substat subsistentiae, in quantum +
+ subsistentia est modus, et subsistentia substat naturae, in quantum subsistentia est ultimus terminus de-
+ pendentiae naturae immutabiliter, ut quo, et ut quod, et in quo est maxima diversitas; et tamen
non implicat, quod causae se causent ad invicem sub diversa ratione, in dictum non implicat-
se naturam substare subsistentiae, neque quod subsistentia substet naturae, quia hoc est sub
diversa ratione assignata.

Ut autem haec diversa ratio superius dicta subsistentiae clarius
§ 42 + intelligatur, notandum est, quod in subsistentia ultima est duplex conceptus, scilicet, conceptus modi, +
+ et conceptus ultimi actus. subsistentia in quantum est modus, sive proprietas naturae in dividua,
+ exigit substari in ipsa natura, ab illa quibus substari tanquam a subiecto, et causa
materiali ipsius. hoc non solum verificatur de personalitate, sive subsistentia creata, sed
etiam de divina, siquidem proprietates divina, et reliquae personalitates in divina na-
+ tura substentant, ab ipsaque substant tanquam a principio, et radice.

Subsistentia in quantum est ultimus actus, non exigit substari ɔso.
§ 43 a natura, sed potius ipsa natura exigit substari, et ultimo terminari a subsistentia.
+ unde in hoc sensu subsistentia ultima substentat dependentiam, quam natura in-
+ idua habet, ut ultimo terminet, et supponitur. ergo, sequitur, quod si subsistentia +
ultima per possibile, vel impossibile non haberet conceptus modi, ut ultimo terminaret depen-
dentiam naturae, absque eo, quod ab ipsa natura substaret.

Haec doctrina est divi Thomae, sli gientis, disputatione quaestio) + ɔso.
§ 44 asserit, quod si species impressa non substaret ab intellectu, neque in illo reciperetur
tanquam in subiecto, ad huc determinaret rationem speciei impressae, et conceptu ipso
so intellectu ad intellectionem. et ratio est, quia quod species recipiat in intellectu provenit
a conceptu accidentis. quem ipsa species habet, nam si non esset accidens, non indige-
ret recipi in intellectu ad producendum cum ipso intellectionem, quia quod recipiat, et non +
recipiat per accidens se habet ad conceptum speciei impressae.

Hoc notato, clare intelligitur, quod subsistentia ultima su-
§ 45 ub diversa ratione substat naturae, ab illa, sub qua ab illa substat, et etiam
liquet, quod non est de conceptu subsistentiae ultimae recipi, et non recipi in subiecto, in quantum est ul-
timus actus: siquidem solum recipitur in natura, in quantum est modus. hoc etiam ostendat in perso-
nalitate divini Verbi, quae ultimo terminat dependentiam humanae naturae in Christo Domino, et tamen
non recipitur in ipsa natura humana, neque ab illa substentatur.

4º Arguitur: si subsistentia esset entitas positiva,
§ 46 haberet causam efficientem sui; sed non potest assignari causa efficiens subsistentiae: ergo
minor probatur: si subsistentia haberet aliquam causam efficientem, vel esset natura, in qua
subsistentia

Subsistentiae agens producens ipsam naturam; sed neque agens neque ipsa natura sunt causa subsistentiae, quia natura absque suppositalitate nequit operari, et agens solum producit per generationem unionem naturae cum existentia. 85

47 Resp. ad argumentum concesso maiori et negando minorem et ad probationem maioris dicitur, et ad minorem. Ratio est: quia natura et agens illam producunt, quia agens producit naturam cum virtute sufficienti ut ipsa natura producat per dimanationem subsistentiam, et omnes proprietates: et ideo dicitur causa remota, sed mediata subsistentiae; natura vero dicitur causa efficiens immediata subsistentiae, quia est radix et principium a quo dimanat ipsa subsistentia, quia convenit in ipso modo defenditur, quia modus, et proprietas connaturales, dimanant ab essentia, quia ad hoc requiritur, quod ipsa natura fiat subsistens ultimo, quia potest eiusmodi operationes facere absque illa sine indigentia alicuius, sicut anima rationalis multas operationes facit separata a corpore, quamquam non habeat subsistentiam ultimam.

48 Contra argumentum: si subsistentia consisteret in entitate positiva non posset ultimo complere naturam in linea subsistentiae; sed nequit dici hoc modo dependentia depositivo: ergo. Maior probatur: si subsistentia consisteret in entitate positiva, esset accidens; sed accidens non valet complere ultimo substantiam in linea substantiae: ergo. Maior probatur: subsistentia advenit naturae in actu completo existentiae et ita et proinde est accidens: ergo consequens.

49 Resp. ad argumentum negando maiorem, et probationem negando maiorem, et ad illius probationem maiorem dicitur, et dicitur quod minor: quod advenit rei existenti in actu completo existentiae, et proinde est accidens, si illi adveniat non conveniens cum rationem praeter standi, et si illi adveniat conveniens cum rationem praeter standi, negando minorem. Complere enim potest aliquid rei existenti, et existentia in actu, sive completo, sive in completo existentia, et ita, scilicet convenientia illi rationem praeter standi, non convenientia de talis praedicatum, quod advenit rei existenti in actu sive completo, sive incompleto convenientia de illi praedicatis, non est accidens, quia praedicates est proprietas subsistentiae, aut ratio formalis illius. Unde sequitur completur forma substantialis adveniat materiae et substantialis in actu existentialis, non dicitur forma substantialis accidens, quia praedictae formae convenientia materiae modus praeter standi in specie physica.

50 Ut est similiter, licet anima rationalis adveniat corpori organico, quod est entitas in actu completo, non est accidens, ergo etc. rationes. Ad aliud advenit rei existenti in actu sive completo, sive incompleto, non convenientia de illi praedicatis, est accidens, quia agens dividitur in substantiam, et accidens, ergo si praedicatis non convenientiae praedicatis subjecto, debet esse accidens. Unde cum subsistentia ultima adveniat rei existenti in actu completo illi convenientia de modus praedictis, sive in convenientia eius ut quo, et ut quod, induit, quod non est accidens, sed modus substantialis.

51 Contra argumentum: si subsistentia esset entitas positiva, fieret compositio cum natura, cum qua unitur, quia ipsa natura se habet ut potentia, et ipsa subsistentia ut actus ultimus; sed repugnat ex dicta compositio substantialis, quia in rebus physicis solum datur una compositio substantialis ex materia, et forma, ut patet: ergo etc. Resp. ad argumentum concedo maiorem, et negando minorem. Ratio est, quia datur duplex compositio physica substantialis:

Una absoluta, et alia modalis. compositio absoluta dat' int' mag. et sig subst. modalis aut. int' nag. et mog. substalis. hoc pet. non sicut in methaphysica pr. compositionis exigentis, et distra, dat' etiq compositio modalis, qq. fit ex na anima, et ipsa existentia modali; qa natura methaphysica se habet subiectis, et existentia ut actus moalis; ita non erit in dumientis, qd in physica dat' compositio modalis substalis ultra compositionem absolutam ex mat. a, et forma.

Sed 2a. solutio potest hic instari: si subsistentia se habet ut actus nat. in pr. illa compositione modali, sequeretur qd Verbum divinum non posset uniri cum natura humana, neque supplere vices subsist. creatae; sed hoc est contra fidem: ergo. mai. pbr: prerogativa divini Verbi non potest supplere causalitatem formam moralem; sed in predicta compositione subsistentia est forma modalis creata: ergo. mai. est communis Thomistis, et Thogorum, qa ad supplendam causalitatem formalem, requirit, qd supplens se habeat ut actus, aut forma subiecti, in quo est imperfectio compositionis, et partis, qq. imperfectio Deo repugnat. min. concedit, et conam sequitur: ergo.

52 Ad hanc instantiam resp. neg. do mai. et ad pbatione dicet mai. et dist. g. min.: subsistentia se habet ut forma moalis sub ducplici modo, et principali, conc. do. sub ducplici ultimi actus, neg. min. duplex enim in duplici est in subsistentia, scil. duplex modi, et duplex ultimi actus. in quo duo subsistentia est modus se habet ut forma modalis exigens recipi in subiecto, et ab illo substentari, et in hoc sensu Verbum divinum non potest supplere vices subsist. creatae, neque uniri cum natura humana; subsistentia vero ut est ultimus terminus, sive actus non exigit recipi in subiecto, neque ab illo substentari, sed potius ipsa subsistentia sub predicto conceptu substat naturam, et in hoc sensu potest Verbum divinum supplere vices subsist. creatae, et uniri cum natura humana; qa ad hoc non requirit, qd faciat compositionem pr. modum partis, in quo est imperfectio; sed sufficit qd terminet dependentiam subsistendi ultimo, qq. dicit natura humana. Unde nihil concludit argumentum.

53 3us Argumentum: si subsistentia esset entitas positiva, posset natura in dividua conservari absque illa de potentia absoluta; sed non potest: ergo. mai. est certa, qa natura est entitas absoluta prior subsistentia, et ab illa realiter distincta, et Deus valet conservare absolutum sine alio posteriori absoluto relicto ut ait B. S. min. aut pbr: si natura posset a Deo conservari sine subsistentia, tunc natura existeret prius independenter a tali subsistentia; sed hoc repugnat: ergo. min. pbr: dependentia nat. a subsistentia est essentialis; sed Deus non potest de potentia absoluta conservare aliquid sine predicato essentiali suo: ergo. et consequentia: qa natura debet existere prius independenter a subsistentia, et nunc conservari ab illa, qa non dat medium; sed non potest existere prius independenter a subsistentia, ut est pbatum: ergo, et consequent.

54 Resp. ad argumentum neg. do min. et ad pbationem dist. sequelam: tunc natura existeret prius independenter a subsistentia, in dependentia actuali, conc. do. independentia aptitudinali, neg. eodem modo dist. min. et ad illius pbationem dist. mai: dependentia aptitudinalis est essentialis naturae, conc. do. dependentia actualis, neg. mai. et ratio est, qa duplex est dependentia in natura respectu subsistentiae. actualis, dicitur et aptitudinalis: actualis est illa, qq. natura habet quando actualiter recipit in se subsistentiam, ut ab ipsa ultimo terminet. et haec non est essentialis, qa consistit in actuali

exercitio, qd̄ ē separabilitas, naturalr, adon[?] connexionem cum natura, tum supernaturalr, quæ connexio fit cum natura prædictis exercitiis, t, dicit negationem talis physicæ. exemplum primi ē: operatio actualis cuiuslibet causæ actualis non agglicatis passo, quia sine talio peratione causa deum[?] naturalr. exemplum secundi ē: operatio causæ naturalis semel applicatæ cum omnibus requisitis, in quo casu dependentia absoluta potest impediri, ut constat in igne fornacis Babillonis.

Dependentia aptitudinalis naturæ ad subsistentiam, ē inclinatio

56 tio naturalis ut ultimo terminetur ab illa, et hæc ē essentialis, ideoque nequit illi deficere dependentia absoluta, quæ ē identificata cum natura. ergo clare deducimus, quod potest Deus dependentia absoluta conservare naturam individuam sine sua subsistentia, quia in hoc casu solum deficeret dependentia actualis; non vero dependentia aptitudinalis, ut constat in accidentibus eucharisticis, quæ conservantur a Deo sine subiecto, quia ex tali conservatione solum deficit accidentibus dependentia actualis a subiecto, non vero aptitudinalis. Ad instantiam ergo maioris constat: quia in casu separationis naturæ a subsistentia, existeret natura a subsistentia partialis, sive non ultima, quæ istæ terminaretur subsistentia ultima, et inter existentia in alio tanquam in subiecto.

Sed contra hanc solutionem potest instari hoc modo: Sinatura potest conservari miraculose sine subsistentia, habebit proprias operationes; sed natura non potest habere operationes absque subsistentia: ergo. min probatur: actiones sunt suppositorum; sed natura absque subsistentia non ē suppositum: ergo. Confirmatur: quia si natura posset operari absque subsistentia, sequeretur quod eiusmodi subsistentia esset superflua, eo quod natura posset operari absque illa. = Respondeo maiorem concedo minorem,

57 et probationem distinguo minorem: actiones sunt suppositorum ultimorum, tum non ultimorum, concedo; ultimorum præcise, nego. non ē necessarium ad operandum, quod principium sit ultimo suppositatum, sed satis ē, quod sit subsistens partiali subsistentia, ut patet in anima rationali. Ad instantiam respondeo quod non ē superflua subsistentia ultima, sed necessaria, ut natura ultimo subsistat, et operetur modo naturali, et ut conservetur absque miraculo et ad talis operationis faciendas.

Arguitur ultimo: Si subsistentia esset forma modalis subsistendi,

58 dalis, collocaret naturam in aliqua specie; sed subsistentia non collocat naturam in aliqua specie: ergo. min. deinde constat, quia ratione personalitatis non ponitur Christus in alia specie distincta ab illa, in qua ē positus per animam rationalem. maior probatur: omnis forma collocat subiectum cui communicatur in aliqua specie, quia species summitur a forma; sed subsistentia ē forma substantialis modalis, et unitur physice cum natura; ergo, et consequentia.

59 Respondeo nego maiorem, et ad probationem maioris distinguo: omnis forma specifica collocat subiectum, concedo. omnis forma modalis, nego. Ratio est quia non ē, quod omnis forma specifica debet collocare subiectum in aliqua specie, quia prædicta forma participat rationem entis quid primo determinantis, et specificantis; at vero non convenit formis modalibus, quia istæ non participant entis quid primo determinantis, et specificantis, sed sunt quale proveniens ad modum speciei, et ideo neque dicunt, neque dant perfectionem quidditativam specificam, ut docet communis doctrina

seodam et ly subsistentia sua in alijs indiuiduis, qualiter et subsistant in alijs, non ideo debet collocare naturam in aliqua specie.

Dis.º 2.a De posibili-
tate in Carnationis. q.º 1.a an sit posibile
diui ratione in Carnationem ee posibile?

60 Quamuis S. Th. praesentis quaestionis sicut et sequentibus verbis proponatur: utrum unio diuini naturae cum humana in unitate personae sit possibilis? tamen sensus illius quaestionis possitus a nobis in titulo, quia cum fides doceat incarnationem esse factam, et ex Evangelio Joannis Cap. 1.º Verbum Caro factum est, et omne, quod est factum necessario praesupponit possibile, consequitur, nullam quaestionem posse esse inter catholicos de possibilitate incarnationis, sed omnes debemus supponere esse possibile, et solum inquirere: quomodo eius possibilitas rationibus valeat persuaderi? quia in hoc est difficultas.

61 Ante cuius resolutionem Nota 1.º quod possibilitas rei est duplex: logica, scilicet, et obiectiua. possibilitas logica, ratione cuius res dicitur possibilis logice, est non repugnantia, quae datur inter extrema alicuius subiecti, hoc, quod si existerent inter illa alia unione, non sequeretur contradictio. Unde homo inest esse possibilis logice, est, quod si in rerum natura existeret animal unitum cum rationali, nulla esset contradictio, quia si aliqua contradictio esset, igitur esset homo impossibilis logice. ita D. S. in 1.º dist. 5.a q.a ultima. Possibilitas obiectiua, siue physica, ratione cuius

62 dicitur res possibilis physice, est non repugnantia rei ad existendum productam ad causas. Unde in hoc sensu dicitur res possibilis, quando datur in virtute potentiae illius absque contradictione producenti. ita S. Th. in 2.º dist. 12.a q.a 2.a ex quo sequitur, quod res possibilis nihil reale dicit extra Causas, ut aliqui iudicarunt, cum inueniatur esse doctrina S.ti in quo fallit, quia D. S. possibilitatem logicam explicat pro ratione ad intrinsecas compositionis extrema non repugnantia, ut patet in hac propositione: si homo existeret, esset animal rationale, quia non est contradictio, quod animal inueniatur cum rationali; et possibilitatem obiectiuam declarat pro ordine ad causas physicas potentes producere effectus physice possibiles.

63 2.º Nota, quod Verbi diuini in Carnatione diuiditur in unione vera, et reali, et intrinseca naturae humanae cum persona diuini Verbi. quae unio saluatur in hoc, quod natura humana priuatur propria subsistentia, siue personalitate, et in ipsa natura ponitur unio realis intrinseca terminata ad personalitatem diuini Verbi, ut per illam natura humana subsistat, faciatque personaliter cum Verbi, quod faceret personalitas creata in ratione ultimi termini, si daretur.

64 Et cum subsistentia diuini Verbi sit identificata realiter cum natura diuina, resultat ex praedicta unione unum compositum, quod dicitur Christus, in quo manent natura diuina, et humana integrae, et sine permixtione, sicut manent Corpus et anima realiter in homine, et sic manent simul unatae in personalitate diuini Verbi, quae sola terminat ultimo naturam diuinam, et humanam cum qua unitur. Unde sequitur, quod Christus Dominus est unum non unitae naturae, licet habeat 2.as naturas, scilicet, diuinam et humanam, sed est unum unitae personae, quia solum habet personalitatem diuinam terminantem ultimo naturam diuinam, et humanam.

65 (hypostatica, qd requirit 2.º ē: Respond. rōni ous naturalibꝰ probari, qd praedicta unionis humanae cū divino Verbo ē possibilis logicè, et physicè. Ita pariter
P. Lª. 36º: Seclusa fide divina, nulla rāe naturali, sive probabili, sive evi-
denti potest persuaderi, qd incarnao ē possibilis logicè, ē physicè. Probatur pri-
mum Theologiae, et probatur authoritatibꝰ S.S.P.P., et imprimis D. Leonis Papae in Epistola 11ª in
confessione fidei de hoc mysterio sic fatur: Si rāe hoc mysterium colligeretur, non
esset mirabile, sum exemplo non esset singulare. Similia verba habet D. Aug.
Aug. Epist. 3ª ad Volucianum, ubi de hoc mysterio loquens ait: hic
si rāo quaerit, non erit mirabile: si exemplum poscit, non erit singulare. Da-
mus Deum aliquid posse, qd nos fateamur investigare non posse: in talibus
rebus tota rāo facti ē pa potentia facientis.
Christus Isaiae 8 dicitur: Deus absconditus et
66 per nimium hominis assimilitudinem, qd eximie probat S.tus Ambrosius Super
Cap. 2um ad Chorinthios, ubi ita concludit: abscondita ē ergo Dei sapientia dum
non in verbis, sed in virtute ē: non humana ratione possibilis, sed spiritus efficacia
non credibilis. Faciunt etiam ad rem verba Isai. 53: Generationem eius quis ena-
rabit? Unde S.tus Amb. libro 1º de fide Cap. 3º ait: mihi quidem im-
possibile ē generationis scire secretum: mens deficit, vox silet, non mea tantum,
sed et Angelorum; et postea prosequit: non sola admirabilis ex patre gene-
ratio Christi, sed mirabilis etiam eius generatio ex Virgine. et D. Dion. libro de
divinis nominibus Cap. 2º Iesus, inquit, in carne apparitio et ineffabilis ē
sermone, et omni ignota intelligentiae, ipsi quoque antiquissimo Ange-
lorum primati non satis perspecta. Et fere eodem modo loquuntur ceteri S.S. P.P. et
Doctores: ergo.
Probatur 2º rāe: qd non repugnet unio naturae humanae
67 cū persona divina attentis ipsis extremis, ē possibilitas logica in carnationis, et ad eam
potuit producere talem unionem praedictis extremis ē possibilis physica incar-
nationis. Sed non datur alia rāo naturalis ad probandum praedictas possibilitates: ergo.
Minor probatur: quia probatio, ut ē a priori, debet ē a causa ad effectum, et a posteriori, debet ab
effectu ad causam; sed seclusa fide divina non datur causa, nec effectus probabi-
lis, neque evidens in rerum natura ad probandum praedictas possibilitates: ergo.
Minor probatur: quia talis causa, aut effectus ē vel evid-
68 ens, aut probabilis in rerum natura ad probandum praedictas possibilitates, quae est rāl
ista causa, aut effectus naturalis potest colligi, qd subsistentia creata, ut qua re-
alis, a natura humana, qd potest ab illa separari, ut quasi absoluta, et etiam adve-
nit natura humana ~~[illegible]~~ per subsistentiam divinam, et divinam, qd hoc posset fieri
a Deo absque contradictione. Sed hoc totum non potest colligi ex aliqua causa, aut effec-
tu naturali, neque probabiliter, neque evidenter: ergo. minor probatur: solum ex fide divina
cognoscimus, qd subsistentia creata distinguitur realiter a natura humana, et qd
hic potest separari a subsistentia creata, et substitui per subsistentiam divinam. Nam talis
distinctio per intellectum et lumen naturale, sed nullus Philosophorum cognovit subsistentiam creatam di-
stinctam realiter ab ea ratione a natura creata: ergo quaest.
69 Lª. 37º: seposita fide divina, datur possibilitas logica, et physica incarnationis,

potest milliu(m) v(er)o aliquibus rationibus naturalibus probabiliter ostendi incarnationem possibilem, quia rationes possibilitatis in carnatione, neque possumus dicere, non repugnat in carnatione ex parte personalitatis divinae; quia cum persona altera est independens in linea rationis, et sicut quodlibet independens in aliqua linea potest terminare dependentiam alterius dependentis in tali linea, ut patet in subsistentia, quae est independens in linea accidentis, et ideo terminat dependentiam accidentis illius in esse subsistentiae; ita illa personalitas divini Verbi, quae est independens in linea subsistendi, et personandi, poterit terminare dependentiam, quam dicit natura humana in ordine ad subsistendum ultimo: ergo ex parte divinae personae non repugnat in carnatione; et consequenter ex tali parte erit possibilis logice, et physice.

10 2.º possumus dicere, quod est possibilis incarnatio logice, et physice ex parte naturae humanae, quia ista potest privari sua naturali subsistentia, ergo quod natura, et subsistentia sunt entitates absolute realiter distinctae, et natura est prior subsistentia, et ex D. D. S. ex absolutum distinctum ab alio absoluto, et prius illo, potest separari sine alio absoluto. Sed natura humana distinguitur realiter a subsistentia sua, et est prior illa: ergo poterit privari subsistentia propria, et consequenter probatur quod possit subsistentia personalitatis Verbi, erit possibilis incarnatio, ergo ex parte naturae humanae, quae requiritur Verbi.

11 3.º possumus dicere, quod non repugnat incarnatio ex parte unionis, supposita fide divina, quia licet ratione illius dicatur Verbum divinum physice cum natura humana unitum, tamen in hoc nulla est imperfectio ex parte Verbi, eo quod unio recipitur in natura humana, et terminatur ad personam Verbi, et ita unit intrinsece utrumque extremum, quia ut extrema dicantur intrinsece unita, non est necessarium, quod unio recipiatur in utroque extremo, quia unio non unit extrema quatenus est in eis inhaerens, sed quatenus unio est, et ita sufficienter satis fit, quod recipiatur in extremis, ut illa intrinsece uniat, non obstante impossibilis unio daretur, quae non indigeret recipi in extremis, adhuc uniret praedicta extrema intrinsece; ergo nec ex parte unionis repugnat incarnatio: ergo possibilis est.

12 4.º possumus dicere, quod non repugnat ex parte divinae omnipotentiae, quia ista potest unire extrema, quae in se nullum dicunt repugnantiam in ordine ad unionem; sed ut mox probatur, nulla est repugnantia ad hoc ut uniatur natura humana cum divino Verbo: ergo potest divina omnipotentia unire praedicta extrema; sed sic est, quod datur possibilitas physica; et illa, quae supra est probata est possibilitas logica: ergo.

13 3.ª C.: supposita fide incarnationis demonstrari potest naturaliter eius, neque a priori, neque a posteriori, quod incarnatio est possibilis logice et physice. Probatur: sic supposita haec possunt naturaliter demonstrari, vel a priori, vel a posteriori praedictae possibilitates, dantur causae, vel effectus creati, ex quibus inducatur posse inferri naturaliter praedictas possibilitates, quia hoc est essentiale necessarium ad praedictos demonstrationes; sed non dantur causae, vel effectus creati, ex quibus naturaliter inducatur, inferri praedictas possibilitates: ergo. Minor est probanda, ideo quia in ista nobis causae, vel effectus creati non dicunt connexionem physicam, neque metaphysicam cum praedictis possibilitatibus, quia cum illis non se habent ut causa, nec ut effectus, neque cum praedictis connexionem habent, ut probari non potest: ergo sed deficientibus causis, et effectibus, ex quibus eius in ratione naturaliter praedictas possibilitates, demonstrari non potest neque a priori neque a posteriori, ut probatum est: ergo.

4ª. 2°. possibilis logice et physice incarnatio potest probari 2° theologica evidenti. 2°. hic, tamen ex doctrina S. Th. et pbr. dic: illa e 2° o theologica evid. esse quae mediante praemissis, quarum una e de fide divina, e alia naturaliter evid. enim. Similiter 2° probare ... evidentis possibilis incarnationis: ergo. major ... quidem ... hoc in syllogismo: ... aspectu ... possibile logice et physice; ... incarnatio ... facta: ergo incarnatio e possibilis logice et physice. ... syllogismo major e evidens, ... e possibile logice et physice ... et quaelibet ... major e de fide divina, e ... theologica, quae ... expraemissis, quarum una e naturaliter evidens, ... de fide: ergo.

Rationes Adversariorum Solvuntur.

55 Arguitur. supposita fide divina ... in Carnatione non potest ... Verbum divinum e indrinsece homo: ergo. ... quod Verbum divinum dicatur indrinsece ... mutatio in ... ipso; ... potest admitti mutatio in ... divino Verbo: ergo. probo maiorem: denominatio indrinseca ... a ... denominato; ... quod recipit indrinsece ... indrinsece ... hoc ... ad illud ... ergo ... denominatio indrinseca ... in extremo denominato.

56 ... maneat ... extremo ... denominari ... denominationem, et hoc modo dicitur ... indrinsece ... in ipso ... 2° ... denominari indrinsece ... a ... et ad hoc non requiritur, quod ... extremo ... sufficit, quod ... in aliqua parte ... aliquo modo ... quae ... in una parte ... ipsius.

57 Hoc patet, ... dicitur indrinsece humanus ab humanitate ... non recipit in aliqua parte hominis, quae ... solus ... hominem ... dicitur indrinsece corporeus ... corporeitatis, quae non recipitur in toto homine, sed solum in materia ... hoc ... dicimus ad argumentum, quod ad hoc ... Verbum divinum dicatur indrinsece ... sufficit, quod humana natura ... substantialiter ... Xpus ... sufficit, quod humanitas indrinsece denominet hominem, quin recipiatur in aliquo subiecto, et ... non ... imperfectio, sequitur ... nulla ... imperfectio, nec mutatio ... Verbum divinum dicatur indrinsece homo; quae hoc ... humanitatem ... Xpus, ...

58 Arguitur: ... in Carnatione ... divina ... in carnatione ... non potest ... supposita fide: ergo. major probatur: ... humana ... unita ... divinae ... naturae divinae ... mediante ... Pater, et Spiritus Sanctus debent denominari incarnati: ergo. ... quae ... extremum ... alio ... aliquo ... quo illud extremum e ... unitis ... humanam

unita lu: per se adaequate Ubi, lu: qua personaliter est ipsa scala nara divina, per hoc
licet etiam ipsi illatas personalitates Patris, et Spiritus Sti.

Minor autem probatur: ut aliquid forma denominet aliquod sub-
79 jectum materialiter, sufficit, quod uniatur cuilibet meate: ergo. Antecedens probatur: visio est hu-
mana Christi dicitur in Filio carne videns; sed praedicta dicta humana unita in-
meate lu: homine, quae in meate est nupera p[er]uisior, in qua recipitur, et mag[is]tero-
de pona, quae p[ar]s unita lu: corpus hominis, unitur lu: toto homine; tunc dicitur: Sed
non potest dici quod Pater, et Spiritus S[anctus]. Non carnati, quae hoc est de fide divina de-
scenders, quod Christus in carnatur, et non Pater, neque Spiritus S[anctus]: ergo. — Respondeo ada-
equatus, sed do majorem, et nego minorem, et ad probationem concedo antecedens, et nego minorem, ad
consequentiam dico: majorem: ut aliqua forma denominet solum, aut subjectum, sufficit quod
uniatur cuilibet meate, si sit capax talis talis denominationis, concedo; si sit incap-
ax, nego majorem.

80 Ratio autem est, quia quando compositus est capax denominationis, sufficit,
quod forma denominans uniatur cuilibet meate. Cum quando est incapax denomina-
tionis, neque sufficit unio meate, nec immediata: hoc patet: non si signa sanctificans,
meate, et immediate uniretur lu: lapide, illud non denominaret sanctum, neque a-
micus Dei, quia lapis est incapax praedictae denominationis, et lu: in nostro casu
Pater, et Spiritus Sanctus sunt incapaces recipiendi denominationis incarnati simul
lu: divino Ubi, quae ad tale denominationis erat necessarium, quod nara humana subsi-
isteret per eorum subsistentias, postquam est personalia per subsistentias Ubi, et lu: hoc
repugnat, quia nara humana est terminata per subsistentiam Ubi ultimo, et esset contradic-
tio, quod terminaretur ultimo etiam per personalitates Patris, et Spiritus S[ancti], inde est quod quam-
vis posita nara humana uniatur meate lu: Patri, et Spiritui Sancto, non inde sequitur
quod Pater, et Spiritus S[anctus] fierent incarnati: ergo et sequitur.

81 33. Arguitur: sequitur quaeri, supposita fide, quod est possibi-
lis incarnatio, posset aliqua ratione persuaderi, quod ex nara humana, et divina,
et ex personalitate Ubi posset fieri unum compositum, quod dicitur Christus; repugnat ex pu-
ris extremis fieri unum compositum, quia omnia composita creata dicuntur imperfectiones in extre-
mis componentibus, quae se habent per modum partium perfectibilium: ergo. — Respondeo concedo
majorem, et nego dominium. ad rationem, quia partes componentes solum dicunt imperfectiones in-
potius creatis, ex eo, quod sint finita; cum lu: nara divina, et personalitas Ubi infinita sin-
t, inde est, quod possit componere absque imperfectione pro ipsis compositis, quando componere
excellenti, non vero componere per modum actus, et potentiae, ut per modum partis perfectibilis.

82 34. Arguitur: licet personalitas Divini Ubi non sit realiter infi-
nita, ut aiunt, sed est tamen realiter infinita; sed personalitas realiter infinita non
potest uniri lu: nara humana: ergo supposita fide mysterii incarnationis non potest
probari aliqua ratione probabili. Minor probatur: personalitas realiter infinita distat in-
finite a nara humana; sed inter extrema infinite distantia non potest dari
unio: ergo. Minor probatur: inter extrema infinite distantia datur infinita imppor-
tio ad unionem; sed extrema, quae non habent proportionem ut uniantur, nequeunt uniri:
ergo. — Respondeo concedo majorem, et negando minorem, et ad probationem majorem concedo, et nego minorem, ad
83 consequentiam probationis majorem nego.
istent, non inde colligitur, Ad rationem, quia ex eo, quod extrema inter se maxime di-
quod inter se dicunt improportionem ad unionem, negarimus
paralis

rao ely maxime dis lat a esse seqquo, et tamen c porrho nata ut ly illo ualet vniat. Unde in proposito de vnioe summit ex tbo, qd vny extremy n potest se tbone ut substedg, et aliud ut achy, neq. But pars dst hu naa alruivg partie, et ly Verso alter vdivi Vbi, licet infinite dicat a naza humana posit se tbore ut rebus terminatibus, et ut pradg dstiti by ly illa respectu huiuy ponti Xpti, qa dsti fuere nuly diui imperfectioy; sicqui dy personalitty dstinent diuinas prsoas absque imperfectione aliqua, modo, qd supposita fide, e sufficient rao assignata ad persuadendy, qd prsoa infinita posit ualet vniri ly naza humana. Sy Arguity: Prsoaltas diui Vbi termi=

84 at ultimo nazy diuinj maxue generaly; Pex eo sequit, qd n valeat terminare dependiy nazg humaj: eg. mi p br: qdo vna prsoaltas terminat ultimo vng nazg adequatg requisitus, n remanet in ea vniy ad termigdg alig nazg, et naza diuia adequat totg uirtg terminatiug prsoaltatj diuiy, qa ipsa nazat infinita: eg. maior pbr: remanet vniy sequirent 2o parata ot dirdoria, scit, et tbo aequatg, et n et adequatg nazg, simul de equare, et n adequare viij prsoalitaty diuiy: eg.

85 Resp: des: dug maior: n remanet vniy in ea ad termigdg illg nazg, si ista naza addat alqug prfectioy ultra prfectioy 1g nazy, sdo. si n addat, ng. Verij enim et, qd vna saba creada, quj infroat mag adequatg respectu vitly, n potest informare alterg mag; Ly teny hoc e, qa 1a maa dicit et addit alqug prfectiony supra 1g mag, raoe luy prfectioy supraaddity exudit vniy informatiua frog: Unde. Si n addixet prfectiog ultra prfectiog 1mag, sine dubio n excuderet vniy informatibg frog, et eant pouer ab illa informari simul ly alia.

86 Et ly in nro Casu naza humaa n superat ad prfectiones diuiy, qa naza diuia, et oy nazg creaty n dicunt maig prfectiog, saltem intensiug, quag naza diuia sola, in dee, qd quguj prsoaltas Verbi termiat nazg diuig, qje adequata respu luy uirty, potest eng termare nazg humag, qa nulg prfectiog addit supra nazg diuig, ut diidge. quidg scota resp., qd prsoaltaj Vbi licet remaat absq alquavitte ad intra, tang remaet ly vitte ad extra, sicut volutas diuia licet remaet absq vnitte ad duendy ad intra aliy spui Sti, tamem remaet cy vnitte ad extra adq duendy oy creaturas

87. Sy Arguity: Vby diuig n asqpit prsoalitaty creaty in carnaoe; Pex hoc sequit, qd oe possibly in carnao, supposita fide: eg. mi p br: incarnao fuit facta in carne pasibili, ut tboo redimeret, et curaret; Pex eo, qd prsoaltas creata nec unita Vbo, ne possibile, qd talj prsoaltas sit curata: eg. mig p br. ex Dio Damasceno, qui lb. 3o de fide Cap. 6o asserit, qd Vby diuig asqpsit totyid, qd in Homo plantauerat, ut totus tboo curaret: eg. — Resp: dis. maj, dng de min, et dpts seq. max, dneg. min, et dis. gr pppo Dini Damasceni: ut totus hoc curaret, uiimmediate vnioy, ng. vi meritory Xpti do. n emm potest diue Dini Damasceny, qd tboo fuit curatus ui immediate vnioy, qa ex hoc sequit nulg tboo esset curatus, qa ly nulo, t, homy excepta humaitte Xpti dni, fuit

1

nullum unitus vbus diuinus vnde hic positiua, qd repugnat. Vnde quamquam persona-
litas creata non est vnita Vbo diuino, non inde sequitur, qd non fuit causata; ac proinde ex hoc capite non repugnat in carnationis possibilitas.

88 Sed arguitur: Angelus potest naturaliter cognoscere, qd natura humana Xpi Dni est sine naturali subsistentia, et qd Deus potest facere omne, qd non inuoluit contradictionem; sed per dictis principiis probaret naturaliter possibilitas incarnationis: ergo. minor probatur: Angelus per dictis principiis faceret hunc syllogismum; Deus potest facere, qd non inuoluit contradictionem; sed natura humana Xpi Dni est sine sua naturali subsistentia, et aliis non potest subsistere per subsistentiam alicuius naturae creatae, quia vna forma non potest de potentia absoluta informare duas naturas, aut magis adequatas: ergo predicta natura humana Xpi Dni subsistit per subsistentiam diuinam sed per dictus syllogismus predictis principiis naturalibus

89 probat, si arguatur, qd cognoscit naturaliter euidenter potentiam obedientialem naturae humanae, et diuinam personalitatem non habere subsistentiam creatam: ergo naturaliter euidenter cognoscit, qd est possibile, qd vniatur natura humana personaliter Vbi. patet ex Dre S. in reparatione 3o. disp. 1a. q. 2a. no. 6o: ista prima ratio non valet, quia personalitas diuina in quantum huiusmodi non est infinita formaliter: igitur non includit perfectiones omnes eminenter in quantum persona::: 2a. ratio non valet, quia non habet creatura sed in potentia obedientiali respectu Dei::: hoc tamen non est ab bona persona specialiter, sed ab tota trinitate. qui quia qd huiusmodi rationes sunt probabiles sicut illae, quas assignat Dr. quae probabilitas est supposita fide, de quo non est difficultas: ergo.

90 Respondetur ad argumentum concedo maiorem, nego minorem, et ad probationem dico, qd ex premissis predicti syllogismi non infertur illa conclusio: quia ille terminus per subsistentiam diuinam non continetur in premissis, et ideo non recte ponitur in conclusione. Vnde solus sequitur ex illis premissis ista conclusio: ergo per potentiam Dei natura humana Xpi Dni est absque omni subsistentia creata: quae conclusio non est principium, ut ex eo colligatur, qd subsistit predicta natura per subsistentiam diuinam, quia potest Deus conseruare naturam sine omni subsistentia, et sic lumen fidei non apparet principium, ratione cuius posset Angelus cognoscere, qd potest persona diuina personare naturam humanam, et illam sibi vnire. Vnde licet predictus Angelus, aut quilibet homo cognoscat naturaliter certum hoc vel illud nomen, non potest ratione naturali probare incarnationis possibilitatem, quia quando ad vnam conclusionem, ad aliquod solus requiruntur plura principia, ratione quolibet principio deficiente, deficit conclusio tota.

91 8o arguitur: conclusio illata ex vna premissa euidenti, et ex alia de fide, est conclusio de fide; sed conclusio de fide non est theologica; ergo conclusio theologica euidenter non potest probari possibilitas incarnationis. maior probatur in hoc syllogismo. Xpus est risibilis: ergo Xpus est animal rationale. 1a propositio est de fide, et 2a est euidens naturaliter; sed hic est qd conclusio est de fide: ergo. et confirmatur: quia habitus fidei, et theologiae non distinguntur essentialiter, sed qd creditur intellectus ad eius habitum fidei, et de fide ergo exigentia de fide est, cui assentitur habitu theologico, quia idem est.

Respondetur negando maiorem, et ad probationem respondet Suarius in 3o. disp. 6a. q. 12a. art. 2o, qd conclusio predicti syllogismi non est de fide. distinguit ex modo et fide, ergo hic ratio non probat, quia sicut articulo 1o. de credit ... ista propositio: Deus ... accepit ...

2us. Codex
respondens

Resp. neg. do maj. et ad p. eg. respondet Mastrius (?) citatus in 3o disp. 4a q. 12
92 articulo 2o, quod 3lo (?) ppositioes (?) syllogi non e de fide, q. definitio, et dictio [illegible]
dignt ex mtgo explandi; [illegible] ratio non pbat, quia ipse loco cito [illegible]
defendit, quod ista ppo: Divus Petrus accepit Spiritum Sanctum e de fide, qa. fuit ... [illegible]
fuit missa: omnes Apostoli acceperunt Spiritum Sanctum; sed sic e, quod etiam ista ppo:
Xpo. dns e anl racoale [illegible] fuit missa: X ptr. e Xo; egexit de fide sicuta-
lia. Ideo alio modo respondo, quod in tali syllogo maior et minor sunt de fide qa. sunt
i de fid; et coent exit 3. de fide. — Ad 3 [illegible] dico, quod habitus fidei et
theogicus distinguntur essentialiter, et ideo sunt diversi actus intellectus et [illegible] habi-
bus, et hoc constat, qa. circa eg. [illegible] theogice sunt diversi Autores, et Vni afir-
mant, et Alij negant, quod non posset contingere, si esset de fide.
9.9 arguitur: si 3 Co. illa ex vna premissa de fide, et
93 alia naturali non esset de fide, maxime, qa. concurrit discursus, vt talis illatio fiat; sed ra-
tio non pbat. qa. etiam in syllogo, in quo ambae premissae sunt de fide, concurrit discur-
sus, et tamen 3 Co. illata e de fide: ergo, e 3 quenter. — Resp. dist. ado maj.: qa. concur-
rit discursus, ita ut ex connexione naturali moveat intellectus ad asentiendum 3 Co.,
3 Co.; qa. concurrit discursus precise, neg.; cum intellectus moveat ad asentiendum 3 Co. illatum
ex vna de fide, et alia supernaturali, partim ex principio fidei, partim ex prin-
cipio naturali, ideo 3 Co. non e de fide. Cum vero ambae premissae sunt de fide, discursus solum na-
turalis, et applicativus concurrit, qa. intellectus ex connexione naturali non asentit 3 Co., sed
ex motivo fidei. 10 9 arguitur: si incarnationis possibilitas non posset sola ratione
94 naturali demonstrari, maxime, qa. [illegible] entitas creata dicens ordinem ad Deum illimita-
tum; sed ratio nulla e, qa. gratia e entitas creata, dicens ordinem ad Deum Auctorem
supernaturalem, et potest naturaliter cognosci, vt dicit [illegible] ad illum [illegible]: ergo —
Resp. dist. ado maj.: qa. e entitas creata, dicens ordinem sine connexione aliqua ad Deum
illimitatum, 3do; qa. e entitas creata, dicens ordinem ad Deum illimitatum, precise,
neg. maj. vt ex arguendo [illegible] eg. notus quod qdo entitas creata non 3 [illegible] al-
quam connexionem cum Deo illimitato, sed talis Deus mere disparate, et libere terminat
entitatem creatam predictam, quamvis intellectus creatus naturaliter cognoscat [illegible], tamen
non ideo cognoscere potest gratiam divinam illam terminantem, qa. gratiam divinam solum potest
cognosci naturaliter in ratione [illegible], causa, [illegible], et sic nihil [illegible] datur aliqua
gratia creata cognita naturaliter, [illegible] ad connexionem cum gratia Dei.
10. sed quod D. Deus non solum contingit terminat vnionem
95 hypostaticam; sed etiam gratiam particularem, et per [illegible], quod non potest naturaliter cognosci,
neque abstractive, qa. vt talis non distinctus substantia ab effectu creato, et ideo e ob-
iectum [illegible] ratio [illegible] creati, et [illegible] non posit cognosci evidenter, nisi
cognoscatur [illegible] in abstractivum, legitur hinc, quod non potest naturaliter cognosci vnio
hypostatica in natura humana Xpti Dni. [illegible] ad argumentum dico, quod vnionis hy-
postaticae possibilitas non potest demonstrari, qa. quamvis de [illegible], supposita fide [illegible]
[illegible] cognoscunt totius huius, tamen non inde cognoscitur Deus talis vnionis ac gra-
tia particularis vbi [illegible], sicut cognoscendo gratiam naturaliter cognoscit. Deus autem
[illegible] supernaturalis illius ratio disparatis e, qa. gratia in ratione effectus supernaturalis
dicit necessario connexionem cum causa supernaturali, et ratione istius connexionis na-
turaliter cognosci [illegible] Deus, vt terminans [illegible] gratiam.
Alio: vnio hypostatica non dicit connexionem cum divino Vbo
96 id quam [illegible], sed 3 [illegible], et disparatam [illegible] Verbum ad terminandum vnionem hypostaticam,
et sine=

esse aliqua connexio, et consequenter impossibile demonstratio, aliquid factum, quod sibi non dicit connexionem inter se, in dicto, quod Angelus cognoscens unionem hypostaticam in natura humana, non potest ex illa demonstrare, quod ... praedictae unionis ... ubi divini, et ignoratur ad demonstrandum incarnationem possibilitatem evidenter natural. cognoscere ubi divinitate per unionem, ideo non potest naturaliter demonstrari possibilitas incarnationis, quamvis gratia et terminus cognoscatur. hoc potest confirmari, quia unio hypostatica est relatio ex duobus extremis, de cuius ratione est se habere contingenter, disparate, et sine connexione cum extremis, et cum inter duos disparatos non valeat consequentia: est hoc: ergo movetur, ideo neque ex unione inferri potest incarnatio.

Quaestio 3. Utrum Angelus posit naturaliter evidenter cognoscere incarnationem iam factam?

97 Cum ens supernaturale quoad substantiam, virtute productivus, et dentibus naturalium causarum valde superet, gratia est inter D.D. difficultas, genus virtute cognoscitivus naturales excedat, ita ut, neque intellectus Angelicus valeat praedictus naturaliter supernaturaliter cognoscere? cumque inter entia supernaturalia quoad ad substantiam, sit incarnatio, quae aut unio hypostatica sit maximus, ad praesens disputationem eligimus: utrum Angelus posit naturaliter evidenter agnoscere incarnationem iam factam, sive unionem hypostaticam non solum ... in, sed etiam ... ad?

98 Pro cuius clariori intelligentia noto, quod duplex est cognitio evidens immediata, scilicet, et mediata. 1a. est quae terminatur ad obiectum, ut in se est, et independenter ab aliquo modo prius cognito, v.g.: cognitio qua cognoscit hoc in se ipso. cognitio evidens mediata est qua cognoscit obiectum ex principiis evidentibus prius cognitis v.g.: cognitio quaerens cognoscit demonstratione a priori, et a posteriori, et ab hac duplici cognitione procedit quaestio. circa quam ... inter se divisi, nam alii asserunt, quod licet unio hypostatica non posit cognosci ab Angelo cognitione evidenti naturali immediata, valet tamen cognosci mediata cognitione evidenti naturali. ita Rada, et Cardilla.

99 Alii vero sustinent, quod neque mediate, neque immediate potest cognosci ab Angelo naturaliter evidenter unio hypostatica. Alii dicunt asserunt, media via procedendo, quod quamvis unio hypostatica nequeat cognosci naturaliter evidenter immediate ... ad, potest tamen cognosci ab Angelo naturali cognitione evidenti, et immediata ... in.

100 Quarta nulla praedictorum modorum nobis placet, quod in hoc puncto sententiis evidenter, et immediate ... est sequentibus conclusionibus, ut diximus: et ergo 1a. Conclusio: non repugnat Angelus naturaliter supernaturale quoad substantiam ... in, et ad, ex eo, quod est ens supernaturale quoad substantiam. Conclusio est D.S. cum quibus modus inter Scotistas ... asserunt ab Angelo, et anima separata. Illegitime probo ratione sic: tunc aliquod obiectum posit ab

101 Angelo cognosci naturaliter evidenter immediate, aut mediate, quod intelligibilitas passiva ... obiecti non excedit in ratione intelligibilis, neque ... intelligibilitatem activam ... consequentium supernaturalis quoad substantiam in unione hypostatica, aut in ...

aliquo alio accidente, neque in suo intelligibili, neque enim ... intelligibilitas ... naturalis intellectus Angelici ... ideo ... supernaturalis ... intelligibilitas ... naturalis ... intelligibilitas creata ... hypostatica ... naturalis ... [illegible] ... creata accidente ... intelligibilitas ... [illegible] ... accidens supernaturale ... [illegible] ... Verbi ... supernaturale ... naturale ... simpliciter perfectio omni accidenti ... [illegible]

102 Ad 2. ... Angeli ... unionis hypostaticae ... [illegible] ... naturale ... immediate, ... relatio praedicamentalis ... in quo ... absoluta ... praedicamentali ... intellectu creato ... essentiali ... naturali intelligibili ... [illegible] ... limitata ... essentialis ... naturale ... unio hypostatica ... relatio praedicamentalis ... essentialis ... [illegible] ... accidens ... subiectum ... [illegible]

103 Ad 3. ... [illegible] ... cognoscere ... unionis hypostaticae ... non potest ... naturale ... non potest cognosci ... naturale ... cognoscibilis ... [illegible]

104 Ad 4. ... non potest Angelus ... cognoscere naturali ... in carnatione ... hypostatica ... Angelus posset cognoscere naturali ... incarnationis ... principia naturalia ... [illegible] ... Angelus ... unionis hypostaticae ... [illegible] ... Angelus ... divina ... humana ... [illegible] ... non potest Angelus naturaliter ... persona ... humana natura ... [illegible] ... Angelus ... naturali demonstrare in carnatione ... [illegible]

105 Ad 5. ... praedicti effectus ... cognoscere naturali ... physice ... persona ... humana natura ... praedicti effectus ... [illegible] ... humana ... [illegible] ... naturaliter ... persona ... [illegible] ... humana ... effectus ... miraculosi ... existentia naturae humanae ... personaliter ... creata ... [illegible] ... humana ... personaliter omnino ... [illegible]

106 Ad 6. ... non posset unio hypostatica, ut est relatio praedicamentalis, immediate cognosci ... ab Angelo ... naturali ... persona divina ... cognoscit ... divina persona ... [illegible]

naturali cognitione et immediata quae est propria creaturis, ut fatentur omnes: ergo. Consequentia legitima; maior praenotata, et ideo probatur 6º modo: illud, quod dicit essentialiter actualem dependentiam ab alio ut actualiter existenti, nequit cognosci immediate a creata cognitione naturali et quiditativa, nisi eadem cognitione illud, a quo ita dependet, cognoscatur; sed unio hypostatica in quantum relatio praedicamentalis actualiter dicit terminum, et ad dependet dicitque essentialiter a persona increata actu existenti: ergo. (Maior est praenotata, ideo probatur solum explicatur hoc exemplo. Ideo

107 color non potest videri nisi illius extensio actualis eadem visione videatur, quia color actu essentialiter dependet ab actuali extensione, ut existat tamquam obiectum sensibile movens potentiam, ita ut si deficiat talis actualis extensio, nequeat color actu, et essentialiter videri, ut constat in colore corporis Christi Domini, qui in Eucharistia nequit naturaliter videri, eo quod eius extensio actualis desit, ut communiter aiunt Doctores).

Minor autem probatur: unio hypostatica, ut est relatio praedicamentalis dicens terminum, et ad

108 est respectus, ~~unio hypostatica~~ qui essentialiter primario existit, et intelligitur per ordinem ad subiectum, et terminum; ita ut deficiente solo termino, vel solo subiecto, ipsa relatio essentialiter, et formaliter destruitur, quia hoc competit relationi praedicamentali, ut ait Doctor Subtilis in 4º dist. 11 q. 1 a. 1 nº 8º his verbis: respectus est essentialis habitudo inter 2º extrema; ideo sicut tollere terminum, cuius est respectus, est tollere respectum, ita tollere illud, cuius est respectus, est tollere respectum, et destruere rationem respectus. Sed hoc est unionis hypostaticae sub conceptu relationis praedicamentalis, dependere dicens terminum, et ad, essentialiter formaliter a persona divina actu existenti, ut omnibus manifestum est: ergo dependentia praedicta a divina persona; et consequenter nequit intelligi immediate cognitione naturali, et quiditativa, nisi eadem cognitione ipsa divina persona ab Angelo cognoscatur; sed hoc repugnat ut fatentur omnes: ergo.

3º probatur specialiter de conceptu in: ideo, quod ab alio non dicit quo apparere,

109 non potest ab Angelo intelligi cognitione naturali, et quiditativa, neque alqua alia sine illa; sed conceptus in non dicit formaliter aptitudinem ad conceptum ad unionis hypostaticae: ergo conceptus in praedictae unionis non potest Angelo intelligi cognitione naturali et quiditativa sine conceptu ad: ergo. Maior est communis inter Scotistas, et minor tamquam certa supponitur; et nihilominus probatur: illa quae unica definitione quidditativa definiuntur, non distinguntur formaliter aptitudine; sed conceptus in, et ad unionis hypostaticae, ut praedicamentalis, ab Scoto definitur quae citata, ac unica definitione: respectus est essentialis habitudo inter 2º extrema: ergo, et consequenter non potest ab Angelo immediate intelligi cognitione naturali, et quiditativa sine conceptu ad; sed conceptus ad unionis hypostaticae non potest intelligi ab Angelo tali cognitione, ut contrarii afferant: ergo nec conceptus in.

110 Contra: Si posset Angelus naturali cognitione, quiditativa, et immediata cognoscere conceptus in unionis hypostaticae, maxime, quia tali cognitione, eius naturam quae est subiectum illius, cognoscit; sed quamvis naturam humanam Angelus praedicta cognitione naturali immediata cognoscat, non cognoscit conceptum in: ergo Angelus non cognoscit cognitione naturali quiditativa et immediata conceptum in unionis hypostaticae. Maior est fundamentum contrariorum, minor ita probatur: nullo modo cognoscitur relatio praedicamentalis cognito fundamento, nisi tale fundamentum tamquam relatio non potest cognosci, nisi cognoscatur utrumque extremum, ut ait Doctor Subtilis in quodlibeto 14º, nº 23 his verbis: includit terminum in ratione cognoscibili, licet ipsum non est causa sufficiens ad cognoscendam relationem. Et quanto infra sic fatetur Subtilis Doctor: ideo fundamentum licet habeat esse naturaliter cognoscibile, nequit relationem habere esse naturaliter cognoscibilem; sed humanitas

Christi Domini non habet propterea divinitatem, quia ipsa relatio unionis cognoscibilis naturaliter [illegible], et immediate, ut probe notandum est:

Arguuntur praedicta, et diluuntur

111 Primo arguitur: Ens supernaturale quoad substantiam excedit cognoscibilitatem naturalem Angeli: sed relatio unionis hypostaticae [illegible] ab Angelo cognosci, utpote supernaturalis tum unionis. Antecedens probatur: cognoscibilitas [illegible] passivae supernaturalis est supernaturalis, et intellectus Angeli habet cognoscibilitatem naturalem activam; ergo cognoscibilitas passiva supernaturalis excedit cognoscibilitatem activam naturalem, ut patet. Respondeo: adaequate [illegible] negando antecedens, et ad probationem distinguo majorem [illegible] ma- [illegible]: ergo intelligibilitas passiva supernaturalis est supernaturalis, et increata, concedo; et supernaturalis increata, nego majorem, et distinguo minorem: cognoscibilitas passiva supernaturalis excedit cognoscibilitatem activam naturalem, si cognoscibilitas passiva sit increata, concedo; si sit creata, distinguo: excedit cognoscibilitatem activam naturalem, quando cognoscibilitas passiva supernaturalis [illegible] excedit cognoscibilitatem activam naturalem [illegible] ut [illegible] increatum, concedo; quando vero relatio creata est relatio praedicamentalis, nego. Pro clariori solutione argumenti nota, quod ens supernaturale

112 est in duplici differentia, quoad modum, et quoad substantiam. Ens supernaturale quoad modum illud dicitur, quod in se est naturale, et non exigentiae naturae, sed non potest fieri nisi modo supernaturali, ut visio restituta caeco per miraculum dicitur ens supernaturale quoad modum, quia visio est connaturalis homini, et solus modus causandi ejus est miraculosus.

113 Ens supernaturale quoad substantiam est illud, quod est extra exigentiam causarum naturalium tam quoad entitatem, quam quoad modum causandi illud, ut gratia sanctificans, [illegible]. Deinde hoc ens supernaturale quoad substantiam potest esse relatio [illegible] transcendentalis, ut unio hypostatica; potest esse absolutum, ut gratia [illegible] qualitatis, et relatio transcendentalis, ut visio beatifica.

114 2o [illegible] quod [illegible] Deus [illegible] habet locum [illegible] potest [illegible] considerari dupliciter, scilicet, objective inclinationis, et objective proportionatum. Hic dicitur illud, respectu cujus habet intellectus aliquam virtutem incoatam, sive inadaequatam; hoc vero non potest illud cognoscere, nisi adjuvante aliquo principio activo [illegible] considerare objectum intellectus ejus; ad quod videndum habet intellectus creatus virtutem inadaequatam [illegible], ideo non indiget aliquo principio supernaturali, quod [illegible] dicitur lumen gloriae, ut Deum in [illegible] videat.

115 2o illud, quod sufficienter approximet potest absolute intellectui cognosci, et hoc objectum est ens creatum, dummodo [illegible] praedicamentale, quod cognitio est [illegible] genericos, et universalis, cujusmodi objectum est ens verum, sunt creatum, sive increatum. His notatis facile respondetur argumento, quod ens supernaturale quoad substantiam si est creatum, aut non est relatio praedicamentalis, potest cognosci naturaliter videndo absolute creato, quia quodlibet ens creatum praedictum est objectum proportionatum intellectus creati, cujus intelligibilitas activa potest [illegible] quanto [illegible] adaequans intuitum.

116 [illegible] Solves potest instari sic: ergo si supernaturalis unio potest naturaliter ab Angelo cognosci, [illegible] mysterium incarnationis est naturaliter cognoscibile. [illegible] nego consequentiam, quia licet verum sit quod Angelus posset cognoscere supernaturalitatem unionis hypostaticae, si esset separata a supplementalitate, tamen [illegible] cum modo supernaturalitatis [illegible] supplementalitatis, [illegible] Angelus non potest cognoscere naturaliter mysterium incarnationis, sive supernaturalitatem unionis. Unde sensus [illegible] est, [illegible] supernaturalitas unionis non est relatio praedicamentalis, potest naturaliter ab Angelo cognosci.

117 2o arguitur: Angelus potest cuivis dicere cognoscere cognoscere naturaliter [illegible] quod fuit natus Christus, et ex hoc potuit colligere cuivis quod Christus Dominus erat Deus, et homo in quo [illegible] incarnationis [illegible]. [illegible]

5

mir. etiã cognitē ex ipso Xpi ... cilatas ad S.ti Ambrosii autoritã. Respondet.
q.d Angelus malus n. potuit cognoscere incarnaoẽ naturalr, ut S.tus
D.r q.d idcirco cognovit Angelus incarnaoẽ naturalr, q.a fuit a Deo impeditus;
n. v.o q.a n. potuit agnoscere illã naturalr: eg.

118 Resp.r 2do maior, et ng. dominus: et ratio ẽ, q.a Deus potest generare Corpus purũ hominis praeter Corpus. Unde ex eo q.d Corpus Xpi Dñi fuit generatus ex Corpe Virginis, n. poduit inferri q.d Xpus erat Deus, et homo: et ita erat neq. cognoscere naturalr, eum mediate miraculis incarnaonis. Ad D.r H.s dicimus q.d q.do ammit q.d Angelus potuit cognoscere naturalr hoc miraculũ, logr de tali miraculo q.o ad circumst.s integritatis Virginis; n. v.o q.o ad subitq unionis hypostaticae, q.a hec unio dicit essentialr rem ipsum ad terminum creatũ, et ea ij Dr.s in q.o ab to 14, n. potest naturalr cognoscere creatus, dicens essentialr ordinem ad terminum creatus.

119 3.s Arguitur: Iudaei erat naturalr eum inferre, q.d Xpus erat Deus, et homo; S. cognoscerent illa tunc naturalr, eum cognoscere incarnaoẽ cognitione media; eg. mar. p.br: Iudaei cognoverunt eum naturalr, q.d Xpus Dñs multorũ cognovit cogitaones, et secreta cordis, ut constat ex plurib.s Scpt.e locis; S. ex eo q.d Xpus Dñus cognoscebat cogitaones, et secreta cordis, poterant inferre naturalr eum, q.d erat Deus: eg. mir. p.br: Solus Deus ẽ qui cognoscit secreta cordis, tunc cogitaones internas: eg. ant. p.br ex libro 2.o Paralip.non Cap.te 6, ubi Sacra Scrip.a hec verba het: tu solus nosti corda filiorum hominis, et Di.s Hieronymus sup. cap. 16 Jeremiae: nullus cogitaones cognoscit.

120 Resp.r ad argutus ngdo maior, et ad p.bs maior, et nat. min. ad eius p.bs ant. dist.r: solus Deus ẽ qui scit secreta cordis ex natura sua, et independenter a revelaone, 2do dependenter a revelaone, ng ant.: et eodem modo dis. q.ntur auto. Unde ut ad argutus respondeas naturaliter Judaeorum q.d quaerunt mar. Scotarus par sustinentiũ ait, q.d Angelus post naturalr secreta cordis cognoscere, q.a tali opioẽ nacquiesco, 2.a licet potuit cognoscere secreta cordis, scitur naturalr et independenter a revelaoe, et hoc modo a solo Deo cognoscitur, ut dicit D.us Hyeronymus. 2.o modo post cognoscere revelaoẽ a Deo factã, et hoc modo Angelus secreta cordis cognoscit, ut constat ex plurib.s Sanctorum exemplis, quibus historiae vocitant, q.d Sancti cognoverunt futura, et secreta, et cogitaones hominum.

121 Hoc notato ad argutus dico, q.d ex eo, q.d Iudaei eum cognoverunt q.d Xpus cognoscebat secreta cordis n. inde potuerant inferre eum, q.d erat Deus, et homo; et ratio, q.a poterant dubitare: q.talis cognitio Xpi Dñi esset p. revelaoẽ, aut inde per revelaoẽ, et consequenter n. poterant ex tali cognitione, q.a Xpus Dñus habeat secreta cordis eum inferre, q.d erat Deus, q.a etiã purus homo potest agnoscere secreta per revelaoẽs, et ij Iudaei de tali revelaoẽ notitiã n. habuerunt, licet q.d n. ubi tamen, et ipsa Scrip.a ait, q.d n. cognoverunt eum q.d Xpus Dñus erat Deus, immo ... q.a si cognovissent, nunquam illum crucifixissent, et constat etiã, q.a q.do erat Xpus in cruce dixerunt Judaei: Si filius Dei ẽ descendat de cruce, et credemus ei: eg.

122 4.s Arguitur: Angelus potest in nube naturalr Corpus Xpi Dñi existendi in Eucharistia cognoscere: eg. etiã illa tunc cognoscere incarnaoẽ. ans. et a.s, et cons. p.br: quandam distat a cons. naturali Angeli existentiã Corporis Xpi Dñi, q.a ij distat incarnaoẽ; S. post Angelus naturalr cognoscere illã existentiã: eg. m. ar. p.br: incarnaoẽ distat a cognitione Angeli naturali, q.a dicit ordinem ad Deum opera supr naturalr, sed etiã existentia Corpus Xpi Dñi in Eucharistia dicit ordinem ad

93

Dey supernaral operaty: eg.

123 Rn ad argum dat ans, et quado cog: adhuc plg miar, et adhuc plg mirmat, illas3 ut ad uult respondo, n obo, qd 2plex e supy in in carnac. 1ma, quia iux hanc ypx Dni ad dey operaty supernaral quy ex illa habige ppria prsonalitate, et ile tāb Anglo cognitly naral, et racoe, qa prius supy in se at qd diuia opotentia operar 2a radiy, et supra oidis, qd ab homin hujnara: l cognit, qdo accidit qlibet mirculy. 2a supy in carnoiē unionis hu: nca cy diuiā prsoa, qe cy hęc unio n posit ex miracło m ferri, qa ut dicły miraculy soly m fert vn dy diuię omnipoz infert, qd n cognit naral tab: aliala prita unio, agus naral cogscat mirculy, qo nara conuaer sine naral subsid.

124 Hoc nbto ad argu dico; qd magis distat incarnao an: arali cognioe Angeli, qā corpus Xpi Dni in Eucharistia ex racoe, qa eius: moi corpis soly dicit ordy ad diuią omipog dserbanty illud mirculy absq extensioe; at uo incarnao ultra supy, quy dicit ad pzdictą omipog seu: ugts nary humaq Xpi Dni absq ppria prsonalitt, dicit unioq pzdictą rn: am cy diuia prsoa, qq negit naral ab Anglo cogsci, qa licet det princpiā ad cogscendy mirculy, et diuiq omipogdaly mirculy facientz, tamq nuly dat princpy, ergo Anglus eui dst inferat, qd nara humaa Xpi Dni ex eo, qd e absq ppria prsoalite e vnita intrinsece cy diuia prsoa.

Pma soluq potest hye instą hanc ferē: ex eo qd Anglus

125 cogscat naral euint diuią omipog operatz supernaral indeeruą: be nary humaq absq ppria subsita, et tq infert, qd potest cogscere nara: l euint diuią prsoq vnitą intrinsece cy nara humaa Xpi Dni; Rs ex dict: y cogscit Anglus naral diuią omipog: eg. maya? v. ind ley, gi posit na: ral euint cogscere vny pzaty diuiy, potest etiā cogscere aliud naral: t, qa pzata diuia 7 quy distant a cognioe narali Angli; Pz prsoa diuia vnita cy humanite e pzaty diuiy, sicut omipoa, et ista naral euint cogs= cit ab Anglo: eg.

126 Rn ad instantią ngdo maay, et ad plg mar dist: in: stectez, gi potest naral vny pzaty diuiy, quoad quid ē, potest etiq cogscere ali: ud naral, quoad qd ē, dao. qoad an ē, subdistigo: gi potest naral cogscere v: ny pzaty diuiy, qoad an ē, potest etiq cogscere aliud naral, qoad anē, si: det mediy ad cognioz, dao. sin det mediy, ngmiy. ut auty soluo data inst: at, n sty dyē, qd 2plex potest cogni pzaty diuiy, scz, qoad qd ē, et qoad anē, cognio pzati diuij qoad an ē, e illa qa attingit eius moi pzaty zy exist: oy m: uit supty.

127 Hoc mo de facto cognoscit Deus apertenon, qa ex eo, qd dui: demus creaturas, qd n potest dari pceus in infinitū in causis, ne razo eiusdem cu: potestioni deduimus eq dat primy princpy creaturazy, tum Deus, et simul qdo vi demus alqd mirculy eui dent naral inferimus: eq Deus pring omipog supran: atq operat. cognio pzati diui quo ad quid ē, e illa, qa attingit eius moi pzaty zy huj et hyc ē 2plex, vna qu prdeterminat, et alioq, et imuny, et hyc potest eē naraly, qa dd: eo cognoscimus naral euint, et fa, et impfecte, qd ē sub tās viuens racoaly. alia

Cognio

cognito praet divinis quoad quidē, ē illa qa attingit eiusmoi praty 2g Deptis parlog,
ēē praty evident, ē tȳe nulo moo potest ēē naraly.

128 [?] Coenōtato ad argūdy dico; qd quāuis Angelus possit naralt demonstrative evint cognoscere Divinā omnipot., quoad anē, et quoad quidā 2ȳ trosd suos, tamen ñ potest illative evint cognoscere divinā prsonā vnitā ly humanitti, ē raoē; qa ad cognoscendā divinā omnipot. naralt evint, dat efectus, scti miraculis, ē ly efectus miraculosus stali efectu demonstrare naralt evint oipot; at vo cūn ñ dr aliquis efectus dnus naralo ly hoc, qd ē, divinā prsonā ēē vnitā ly humanite, ideo ñ potest demonstrari naralt eiusmoi vnio, siue incarnaos.

129 5.º Arguūs: Demones cognoverunt naralt Xp̄tus fuisse Deus; ergo potest demonstrari hoc idē naralt ab Anglo. Ans pbr ex Cap. 4 divi Luce, in qo Evangelista afirmat, qd Demones locuti fuerunt de Xp̄to. Dn̄o hec verba: *ñ sinebant ea loqui, qa sciebant ipsū ēē Xp̄tū*, ē 2ȳ Marcus Cap. 1.º, ita loquebatur: *qd nobis, ē tibi Jesu Nazarene?* idēfrat Divus Ambrosius prēre Verba: Sciebant Demones ipsū ēē, qui in lege promissus erat: ergo ē dēquēs. — Rsp. diēgdo ans: Demones cognoverunt naralt, ē cūturalt Xp̄tus Dnus fuisse Deus, ēdo naralt evint, ng. eodem moo intelligunt textus Scripture, ē ss.rus Autoritas, vt colligit ex Divo Antonio, 4a parte 1a arto 5.º Capit 1a. sic fatur: Demon visis miraculis ex quādā suspicione dixit Xp̄to: qd si illis tentabit: *Si filius Dei ēs dic vt lapides isti panes fiant.* in quibus manifestabit ñ ñ cognovisse evint Xp̄tus ēē filius Dei. ē ly quio ñ pcedat de cognitione dēucturali, qa libenter cōedimus, qd ty Angelus, eg hoo possunt dēucturalt minaralt cognoscere Xp̄tus ēē Deus, ē coent incarnaonē.

130 6.º Arguūs: Theologi naralt evident soluunt argūda hereticorum, quibus pbant incarnaos ēē impossibilem; sed hoc infert, qd naralt evident illative potest cognosci incarnaio: ergo. min. pbr: argutorum solutio fit asignando positiva principia naturalia ex quibus incarnaio inferat: ergo. — Rsp. diēgdo maj.: solutione negatiue, ēdo. soly positiue, ng, ē minor neg. nat, vel cuius pbs ans diēgr: argutorum solutio positiua, fit asignando principia positiua, ēdo. solutione negatiua, ng ans.

131 Ad Clariorē soluos argutū ndto, qd 2plexē argutorum solutio naraly. vna positiua, ē nea tiua alia. Solutio positiua ē illa, in qua asignantur principia positiua, ex qibus infert oppositū dtrariorum argutorum. negatiua ē illa in qua ñ asignantur principia positiua alqua, sed negant alqua propositiones argutorum dtrariorum, que ne queunt pbari ab illis. hoc ndtato ad argūtū dico Verū ēē qd Theologi neative naralt solvunt dtraria arguta quibus heretici conant pbare ñ ēē posibilē incarnaos; sed ly ad predicta soluos negatiuas ñ ē necesarium asignare principia naralia, ex qibus inferat evident naralit posiblitas incarnaoīs, qa eiusmoi principia ñ dat, ē tȳ supposita fides in dē ē, qd ex tali soluo nulo moo infertur, qd posit naralt demonstrari incarnaio facta, aut eius posibilitas.

132 7.º Arguūs: Angelus cognoscit naturalt evint, qd nara humana debet subsistere; sed ex hoc evint infert incarnaos: ergo. min. pbr. ex eo, qd alt, qd nara humana Xp̄ti Dn̄i subsistit pr subsistā divinā; sed in hoc dsistit incarnao

incarnao: erg. maior prob: Angelus supposita tali unione facit hoc argum: natura humana debet subsistere aliqua subsistentia; sed non subsistit propria subsistentia, neque alia creata, ergo subsistit divina subsistentia, quia propter creatam aliam non dat; sed loca predicti syllogi evidens, et ex principiis naturalibus: erg.

Ad Argum respondeo distinguendo maiorem: Angelus cognoscit naturaliter evident quod natura
133 humana debet subsistere aliqua propria subsistentia, concedo. aliqua subsistentia aliena, negm: ad eodem modo distinguo aliqua propositio similes et sic manet sine vi argum. Unde ad illud in minora respondo quod Angelus solum cognoscit, quod natura humana debet subsistere propria subsistentia, quia evident naturaliter cognoscit quod ipsa natura est inclinata ad tale ultimum complementum substantiale, et ex hoc evident colligit, quod debet habere naturaliter predictum complementum proprium.

Si nonnulli dicerent ex hoc principio colligere, quod si non subsistit natura hu-
134 mana propria subsistentia, debet subsistere per subsistentiam Verbi: et ratio est, quia natura humana sine sua propria subsistentia non dicit inclinationem physicam ad subsistentiam divinam, neque aliquam connexionem physicam, et metaphysicam adire veniendum cum illa, et cum ad divinam evident naturaliter necessaria connexio aliqua essentialis, inde, quod intellectui illius non est. Angelus naturaliter demonstrare, quod natura humana Christi Domini ex eo quod careat subsistentia creata, debeat subsistere subsistentia divina et cetera.

Ultimum argum: quando Angelus videt aliquod miraculum, potest demonstrare opositionem naturaliter, quod divina omnipotentia illud facit: erg quando videt naturam humanam Christi
135 Domini sine sua subsistentia, etiam potuit demonstrare naturaliter, quod subsistit per divinam subsistentiam; sed in hoc incarnatione consistit: erg. Respondeo concedendo antecedens, et nego consequentiam et ad argum in instantia
136 dico, quod Angelus quando videt miraculum videt effectum, qui non potest causari ab alia causa, et ideo infert evident naturaliter, quod causatur a divina omnipotentia, quia effectus causatus supra ordinem naturae, dicit necessariam connexionem cum causa excedenti ordinem naturae, et non videt aliud nexionis divinae omnipotentiae naturaliter evident cognoscit quod [illegible] est. quia sola divina omnipotentia potest supra ordinem naturae effectum causare. L. D. V. M.

Utrum tres personae possint assumere simul eamdem numero naturam?

137 Circa praesentem difficultatem Divus Thomas cum suis asserit, quod eadem numero natura potest assumi a tribus divinis personis, ita ut omnes simul subsistant. Ratio huius sententiae, quia personalitas est extra conceptum essentiae, eius proprietas, et ideo sicut eadem anima potest esse simul in pluribus partibus corporis, et idem corpus miraculose valet esse in diversis locis simul, ita potest eadem numero natura simul esse in duabus, et tribus personis. 2.a sententia est Cl. S., qui dicit sicut quod 2.a tenet, quod 3 divinae personae non possunt eamdem naturam simul assumere. Quam sequitur Scotus, et cum his sum. Sed dico: 3 divinae personae non possunt simul assumere eamdem numero
138 naturam. Probatur ratione communi: natura humana ratione unius personalitatis divinae assumitur ultimo, et adaequate subsistens; sed natura ultimo subsistens non potest simul alia subsistentia subsistere: erg. maior est certa, et minor probatur: si natura ultimo subsistens per unam subsistentiam, posset simul subsistere per aliam subsistentiam ultimam, sequeretur quod eadem natura ultimo subsisteret, et non subsisteret; sed hoc implicat; quia est contradictio: erg. maior probatur

modum naturae subsistendi ultimo per ultimam subsistentiam, ut supposit. unus non subsistit ultimo, quia diceret ordinem ad alia ultimam: ergo et deinde.

Argumenta Contra Solvuntur.

139 Si nunquam eadem natura humana assumeret simul a duobus aliis personis divinis quando posset, eo quod est ultimo terminata per unam personam, non posset simul a illis assumi. ansatio: stat optime eo quod corpus recipiat solum ubi adaequatum, quando potest in duplici loco, si in hoc casu non sequitur, quod idem corpus esset in loco adaequato, et simul non esset: ergo et concludit. = Pro solutione argumenti notandum est, quod formae accidentales possunt dici adaequare capacitatem unius subiecti, quia quaelibet illarum sufficit ad communicandum effectum adaequate adaequatae sufficientiae, et huius modi sunt ubicationes, quia quodlibet ubi adaequatum sufficienter denominat corpus locatum adaequatae sufficientiae, licet verum sit, quod illud non denominat locatum adaequatae capacitatis subiecti, quia plures eorum accidentales possunt simul in eodem subiecto, personalitates vero sunt adaequatae adaequatione sufficientiae, et capacitatis naturae, quia in una natura solum datur una capacitas ad unam subsistentiam, quae ita sufficit, et complete adaequatur, et ultimus terminus.

Hoc notato ad argumentum respondeo negando assumptum, et ad probationem. [illegible]

140 Stat optime quod idem corpus recipiat simul ubi adaequatum adaequatione sufficientiae, non adaequatione capacitatis subiecti, nego maiorem. Unde quamvis corpus sit in duplici loco adaequato, non inde sequitur, quod sit, et non sit in loco adaequato; quia quodlibet ubi locat corpus adaequate adaequatione sufficientiae, non tamen adaequatione capacitatis corporis. ideoque non obest in obedientiali valetudine corporis recipere simul multiplex ubi; at vero una natura non potest simul recipere plures personalitates, quia quaelibet est adaequata adaequatione sufficientiae, et capacitatis ipsius naturae, quia persona per unam personalitatem non remanet in ipsa alia capacitas ad recipiendum simul aliam personalitatem.

141 Quod si replicaveris, quod etiamsi essent in una natura capacitas recipiendi duas divinas personas, adhuc non possent eius modi personae simul assumere naturam, quia licet in tali casu non esset repugnantia ex parte naturae, tamen repugnaret ex parte personarum, quia cum quaelibet personalitas sit actus ultimus, si quod terminaret unam personam naturam humanam, alia simul illam terminaret, tum personalitas non esset actus ultimus, et sic amitteret essentiam illius, quae est actio ultimus in actu, et hoc non posset amittere essentiam suam, sequitur, quod quamvis in natura essent duae capacitates, nihilominus duae personae possent illam simul assumere.

Ad hoc respondet P. ... in 3. dist. ... q. 2. n. 9. nihil tale: simul duae personae divinae possent, quia una reducta ad actum, non remaneret alia, ... reduci ita alia; sed non ...

142 ... actu aliorum per ... in dispositione actus, sicut non ... reduci ad actum, ... : dilatata nunc personalitate alterius, si ... ab eo, posset assumi a Patre, dicit ... de ... assumptione alterius licet sit impossibile assumptionis ad alterum, non tamen ... potest ista ... reduci ad actum per dispositionem illius ad actum.

143 ... ordinaria humanitas esset una in tantum in eius subiecto absoluta duarum essentia, in tali casu duae divinae personae simul assumerent talem naturam: ergo ansatio: in tali casu verificaretur de duabus divinis personis, quod sustentabant simul eadem natura ... quae natura substrata a duabus simul, et ab illis simul assumi: ergo ...

Verificat de ea, tn dici rac: e radi absoluti, verificat etiā de 3bus diuis psonis, si in
talicar. verificant de essentia diuia, qd sustentabat eas nra nata rac: sūt subsi-
stentis ei suis existentis, aqe rac: absoluty: ergo. dicend:

Resp. ad argum. dupl. mf: in tali casu 3 psonas simul
144 argumenti tali nara. mgis st hic ideo, ideo, magis si 3ņ: os realt distincti,
man. ead. mod. di qd rac. ppy. Vnde ad argum dico, verum, qd essentia di-
uia possit sustentari nara. du mag. ille ijs infunderemus, redundailly ultimo ter-
minatg, Dubitg, et in diuina subsiste. rac subsist. absoluty rac ipsius existentiæ. Sme
enim a tat. d. l. in 3. dist. 22. n. 10. vbi sic hab. Si Vt intligat 2º modo qd primus dux vn
ei ipsa nara in 3 bus pone subsistens, videt possibile, qd una nara assumpta a 3bus
aut magis qd una essentia existente in 3bus, sicut una albedo potest eē in 3bus
corporibus diuina superficiei, magna, esset m ext.

Pars 2 qua verum non est exco, qd una nara esset in tali casu
145 sustentata a 3bus psonis simul vt et m se realt distinctis, qd tali sustitutio esset
facta p prop. 3 mae. absoluty, rac. cur ergo diuis psonis se haberet prmo
equaliy subsistendi 3 macy 3 vny effectg iustitit q. sustaint narg ut sic
illmy vtdocet d. l. m loci citt. nº 8. vbi sic logit: ad id dico, qd huic no debe-
ret hoc sustentare narg, magis diuit a Ydras; Primo quia sic diuy existens
Si cum pluat eo deror mod. iusts di narg, qd meo. dissit diffiulty, si pro-
dat desustetur, taliter, qd quilibet psona pr prat. propr. subsistit addegate
vng nara narg, ideo contend. sedi mus in denty arguti mrenne explato ly-
D. ...

3º argum: mod subsistere possit e, et de facto si simul qua-
146 y relaoy similitudiu ad diuersos tres; Ptg realidy diuiz si relaoy: ergo. =
Resp. ad argum. dicendo mag: mod subsist. si plures simul relaoy similitudiis, in du-
ct. transcendenty totali, et ut actus ultimi capacitatis subiti, ideo; transcendenty cap
acity subiti totali, et ut actus ultimi, nego mag, et dig. mix: Pt. psonalit. diuiz
si relaoy, gasy quilibet termina totalt, et ut actus ultimi capacit nara, ideo
gasy quilibet n termina totalt, et ut actus ultimi capacity narg, nego mix.

Summ: repugnat vel dici diuit terminari simul
147 eadem nara lrata exco qd si relaoy, si exco, qd quilibet actus ultimus ter-
minat totalt depend. nary exaty, et actu ultimus essentialt dicit excedit alterius
us actus ultimi, et hoc n reperiat in relaonibus similitudinis, qd ex pa dicendi
qd qualibet talis relaoy n ē actus ultimus, ideo exco qd plures relaoy simillt in
repugt simul in eodem subiecto, n potest collegi, qd 3 diuinis psonis possunt simul termi-
nari eadem nara creata vnice immediate.

4 argum: n m hæret aliquid traditio exco qd eadem nara
148 finita 3 diuis psonis simul, ergo. antg prm ex traditione qd eadem nara subsistens
dependeat essentialt a 3bus: ergo. anº prob: quilibet subsist. creata effectus causat
ey a 3bus diuis psonis simul, qd opera trinitatis ad extra sunt indiuisa, sicut
effectus essentialt dependet a causa: ergo et causat. = Resp. negando ansm et ad pb
an neat et adiciun. pbg mar. dig: effectus causatus a 3bus diuis psonis de quibus

pr[illegible] incarnationis adequati: 2° quia magis deus quam quaevis adequatus, ergo magis

Amen non obstat quod idem effectus dependeat totaliter a 3bus diuinis

149 personis, quia causam praeexigunt ex eo quod idem Deus est in illis cuius libet effectus cau-
sa, at 2° effectus in actione personae, ad rationem, et incarnatione personalis, et eadem natura non potest
dependere totaliter a pluribus adequate, quia necessario contradictio, ut probatum est, ideo potest effe-
ctus creatus dependere a tribus personis, et eadem natura non potest personari ab illis simul.

Si dico solum potest instari sic: quando causa est adequata, et totali-
150 ter potest dependere ex eo quod effectus ab illis simul: ergo ante probatum: idem effectus dependent to-
taliter a deo, et totaliter a creatura: ergo — Respondeo distinguo antecedens: idem effectus potest dependere
simul, si sunt causae totales diuersi ordinis, concedo; si sunt eiusdem ordinis, nego antecedens, et quia per-
sonalitates sunt eiusdem ordinis in ratione personandi, ideo non potest eadem natura ab illis simul
dependere, quamuis idem effectus dependeat totaliter a Deo et a creatura.

5° Arguitur cum diuo Ruiz ex eo quod Bolthany, terminatio ac-
151 tiue et potentiae facientis in Mysterio incarnationis; sed diuinis personis non repugnat personas
personare eandem naturam simul; ergo probatur: minor probatur: diuinae personae possunt eandem naturam assume-
re, si non se excludant a personatione eiusdem naturae; sed personae diuinae non se excludunt a per-
sonatione eiusdem naturae, ut patet in eadem natura diuina, in qua subsistunt: ergo possunt sub-
sistere in eadem natura humana. Et sequitur.

Respondeo ad argumentum distinguo maiorem: terminatio facti et potentiae facientis in Mys-
152 terio incarnationis, taliter quod implicat contradictionem, quod eadem natura humana simul
terminet a 3bus diuinis personis, concedo; taliter quod non implicat contradictionem quod eadem natura hu-
mana terminari a 3bus diuinis personis simul, nego maiorem. Et probatur accedit maior, et dis-
tinguo minorem: personae diuinae non se excludunt a personatione eiusdem naturae diuinae, concedo; a personatione e-
iusdem naturae humanae, nego minorem.

Itaque non tenet paritas de 3bus diuinis personis respectu diuinae naturae, magis
153 repugnat in ratione diuinae ac de illis respectu naturae humanae; 1° quia natura diuina est infinita
et sic ei non repugnat esse in pluribus; 2° quia diuinae personalitates non sunt ratio subsis-
tendi diuinae naturae, ut potest illa a se subsistit subsistentia absoluta, sed tantum personis
et inter se realiter distinctis: at vero naturae humanae siue creatae personalitas tribuit
subsistentiam ultimam, quae negat a pluribus simul contradictionem ob rationes dictas.

Ergo possibilis terminatio simultanea eiusdem naturae a tribus diuinis perso-
154 nis est contradictio, talis contradictio nascit, tum ex parte naturae terminabilis, tum ex parte
personarum terminantium; sed neque ex parte naturae, neque ex parte personarum talis contradictio o-
ritur: ergo minor probatur de personis: quia personae non se excludunt a terminatione simul-
tanea eiusdem naturae creatae, neque ex parte naturae creatae, quia habet potentiam obedientialem
ad omnes personas diuinas: ergo.

Respondeo distinguo maiorem concedo, et nego minorem, et ad probationem re-
155 spondeo quod talis contradictio oritur ex parte personarum, quae sunt terminationes adequatae adequate
capacitatis respectu naturae assumptae, et non possunt simul terminare eandem naturam, quia ex par-
te naturae, quae sunt omnino completa personis subsistens ulterius non remanet unde possit
at simul [illegible] dicitur libere potentia obedientialis ad diuinas personas, talis potentia indi-
git ad terminari diuinitus, et successiue, non vero ad terminari simul ob rationes dictas, et 2°
scilicet, ut supra in hac quaestione abactus.

Vndecimo eadem ratio terminandi diuinae naturae, ac huius
156 ac quae est natura finalis infinita potest terminari a pluribus personis; et cum natura diuina

sonalitate ex subsistentiali productionis relationis, sicut dicitur natura humana per- subsistentiam ultimam; non subsistentiae relationum non tribuunt esse substantiale divinae naturae, quia iam supponit unde quando complexa productiones absolutas dicuntur formaliter ex natura rei a per- sonis divinis; unde personalitates divinae divinam naturam solum determinant ad constituendas personas, et sic non erunt partes inter terminos naturae divinae, et humanae, et distinguntur ex.

Q. 4. An eadem numero persona possit assumere plures naturas simul?

157 Personas assumere naturam est ipsam in tertio decernere uniri ad illius personalitatem. Unde quaero interrogatur: an personalitas, quae est intrinsece unita cum una numero natura illius personalitatis, possit intrinsece uniri simul cum aliis pluribus naturis numero distinctis ab illa personalitate? Circa quod fit 1a conclusio: una personalitas divina potest simul assumere plures naturas, illasque simul personare. Haec conclusio est communis, et D. Th. 3 p. in 3o dist. 1a q. 3, et probatur: personalitas quae est illimitata in ratione personandi naturas creatas, potest intrinsece uniri cum pluribus illarum numero distinctis, illasque simul personare ut patet; sed personalitas divina est illimitata in ratione personandi naturas creatas, quia limitatio repugnat cuilibet gradu divino, ut patet omnibus: ergo.

158 2a conclusio: personalitas creata non potest personare simul duas naturas numero distinctas, nec de potentia absoluta. Ita D. Th. in 3 dist. 1a q. 4, numero 2o, quicquid asserit Scotus contraria sententia quae est in hac quaestione dubia, et probabilis. Mihi autem probabilior videtur opposita conclusio. Probatur sic: quando aliqua forma in- trinseca operatur usque ad ultimum sui potentiae, de potentia absoluta non potest simul aliis operationibus eiusdem rationis exerceri; atqui quando unica natura personalitas creata unita cum una numero natura exercet suam personalitatem a de- creto illius personando, quia quaelibet personalitas creata est causa naturalis appli- cata naturae, et causa naturalis sufficienter applicata operatur usque ad ultimum sui potentiae ultimum, ut ait communis philosophorum axioma: ergo et distinguitur.

159 3a conclusio: casu quo una personalitas divina assumeret plures naturas humanas simul, non diceretur plures homines, sed unus homo. Ratio est, quia homo est concretum divinae personalitatis, et materiale humanitatis. Unde ad hoc ut multiplicetur concretum, est necessarium, quod multiplicentur formae et materiae, et non sufficit multiplicatio materiae sine formae multiplicatione, nec formae multiplicatio sine multiplicatione materiae, ut patet. Sed in casu dicto, quamvis multiplicarentur materiae, sive humanitates, non multiplicarentur formae, sive personalitates, quia supponitur, quod personalitas divina esset una numero, cum qua essent unitae plures naturae humanae: ergo.

Argumenta contraria solvuntur.

160 1. Arguitur: si una persona divina assumeret plures naturas humanas simul, non posset dici unus homo, nec plures homines: ergo. Antecedens probatur: unus homo habet solum unam humanitatem, et plures homines habent plures humanitates, et personalitates; sed in casu quo una persona divina non haberet solum unam humanitatem secum unitam, et quamvis plures humanitates haberet, non haberet plures personalitates, si quidem supponitur quod esset una persona: ergo et distinguitur.

ex D. S. q. im 3° dist. 1° q. 3° num. 3. Si est: ad 1m argum. dicit, quod non sequitur
tres nec plures, ergo etc. Valent.

161 Pluribus ergo ad ans. dicendum probatur dicimus quod non valet: unus homo habet
unum humanitatem, quo personalitas non est unita cum pluribus, ideo, quod est unita cum pluribus
humanitatibus, nomina quoad ipsam partem non aliter evacuantur. itaque dico, verum est quod ad
hoc ut dicatur aliquis unus homo, sufficit quod habeat unam naturam humanam cum una personali-
te, cum tamen dicit habet plures humanitates unitas cum tali una personalitate, non ideo debet dici
plures homines, sed dicendum est unus homo habens plures humanitates, et ratio est assignata
in 3 l.

162 Et potest confirmari, nam si unus subiectum habet plures species
accidentales, non ideo dicitur plura 3 creata, sed unicum habens plures formas accidentales:
ut homo qui habet plures scientias non dicitur plures sapientes, sed unus homo sapiens. ad illud
vero auctoris D. S. dico, quod non colligitur ex propria mente, ut colligitur ex illo verbo dicit
partem in 3 harum argumenti, nam quando D. ex propria mente loquitur, et explicat per ver-
bum dico dicendum, vel potest dici, et ideo talis auctoritas D. S. non probat
3 nos.

163 2. Argum.: 2 illos locus potest simul locare plura corpora numero di-
stincta: ergo etiam eadem personalitas creata potest simul personare plures numero naturas. ans. est
communis Scotistarum, probatur cons.: ideo eadem personalitas non potest personare simul 2as numero naturas,
quia est causa naturalis, quae semel applicata uni numero naturae operatur usque ad ultimum
sui potentiae adaequatum; sed locus etiam est causa naturalis, et ut talis debet operari usque ad ulti-
mum sui potentiae adaequatae locandi, quando locat unum numero corpus; et nihilominus de potentia ab-
soluta potest simul locare alia numero corpora; ergo quamvis personalitas sit causa naturalis,
et quamvis operetur usque ad ultimum sui potentiae adaequatum, potest nihilominus uniri cum a-
liis numero naturis et illas simul personare, quia non est maior ratio unius, quam alterius.

164 Sed 1° negando cons. ergo ans. et ad probationem 3 maior edit. [illegible] et dicitur
minor: sed etiam locus est causa naturalis, et habens per modum extremi, ut resultet relatio
ubicationis, ideo est causa naturalis rigorose influens ubicationis, nam minor, et distin-
guo: influens rigorose in ordine ad formam accidentalem, ideo influens rigorose in or-
dine ad subsistentialem, nego. 2° illud enim posset respondere. 1° dicendo quod quamvis corpus
sit causa, et quasi causa respectu ubicationis, tamen non influit in illa praedicamentali
ratione exercendo virtutem activam, quia cuius modi ubicatio est relatio, et cum ad relationem
detur proprie motus, ideo locus non influit rigorose in ubicationes; sed solum deserbit ut ter-
minus, ut talis ubicatio resultet.

165 Et cum deserviret ut extremum resultandi relationem non exer-
cere virtute aliqua, non immediate virtus praedicti formali extremi, quamvis deserviat ut resul-
tent plures relationes simul, et ideo non est inconveniens, quod locus influat simul in plures
ubicationes licet influxu non proprio; at vero personalitas creata cum exerceat virtutis su-
a in ratione causae formalis, ideo quando personat unam numero naturam, debet influere usque ad
ultimum sui potentiae adaequatum; ergo erit, quod non remaneat in ipsa virtus alia, ut de potentia
absoluta possit aliam numero naturam simul personare.

166 2° potest respondere, quod dato, quod locus vere influat in locatum
2um corpus, quia est aliqua relatio et mutat. sed motus, tamen eiusmodi influx.
est extra formas accidentales, quia ubi corpus est relatio, et non implicat quod idem subiectum in-
fluat in plures species simul accidentales, at vero influxus personalitatis creatae a subs-
tantiali, et ideo implicat, quod possit plures numero naturas simul personare, sed sicut

ex parte humanitatis, qd subsistit in plures, resistentiales simul Vbi Subsistentia humanis ingressus, patitur, locus etc., ita cadet ex parte relationis, quia plures subsistentias in plures relationes simul.

3º arguitur: persona divina vbi est duplex relatio paternitatis, et duarum ipsius vbi, sed haec ipsa non potest persona simul plures naturas creatas, immo neque unam: ergo. minor prob.: si Vbi divinus personaret unam, et plures naturas creatas simul, erunt duae relationes paternitatis divinae, et simul relationes, quae praedicantur naturae creatae dicerentur de ipso Vbi persona divina, non potest esse duae relationes paternitatis divinae, et simul relationes creatae: ergo. minor prob.: cadet relatio non potest esse duae plures relationes et diversae; sed personalitas vbi divina est relatio, et paternitas divina, et unio hypostatica plures naturas creatas plures relationes ad ipsam: ergo.

168 Ratio argumenti de maiori, cum negatur minor, et ad prob. nego maiorem, aliquis enim duae relationes per terminum divinum, et simul possunt relationes creatae sub diversa ratione; sub eadem ratione, nego. eadem modo dicunt relationes pp. et Vbi, ne quisquam argueret. Solutio non enim est in communione, quod idem terminet plures relationes, et diversae sub diversa ratione; est cum Verbum divinum, sicut personalitas cuius relativa terminet relationes divinas paternitatis, et relationes creatae sub diversa ratione, quod terminat relationes divinas paternitatis, magis personalitas vbi est relativa, et terminat relationes creatas, magis quam dicitur personalitas dicit duplex absoluta subsistentia independentia, Vnde non est inconveniens, quod personalitas Vbi divina terminet relationes divinas paternitatis, et simul relationes, sive plures uniones hypostaticas plures naturas creatas, ac per inde erit possibile personarum divinarum Vbi, et quae liberaliter divina assumere plures naturas creatas simul, ita D. S. in 3º reportatorum dist. 1ª q. 2ª n. 1º vbi sic habet: filiationem includens relationes duas relationes, ad intra, et terminat dependentiam naturae humanae, et ignis non sub alia ratione, sed subsistentiae absolutae, et sic potest cadet relatio esse alterius relationis duae sub ratione contradicturi, et alterius subsistentiae absolutae. D. S.

An persona divina potuerit assumere naturam irrationalem

169 Ad claritatem rei duos praemittit Doctor suppositionis. Suppono 1º quod persona divina non potest ipsa uniri cum natura irrationali, neque cum alia, si habent vltima subsistentia creata, quae ex quo dicit dictat, quod una natura numero solum potest habere unicam subsistentiam vltimam. Vnde quia praedicatur de natura irrationali, aut alia, et rogat, licet sicut persona divina assumit naturam humanam sine personalitate creata, potuerit assumere naturam aliquam irrationalem, aut aliquam insensibilem sine subsistentia vltima creata? 2º Suppono, quod in casu quo persona divina uniret cum natura irrationali, aut alia insensibili, non communicaret illi duplex personalitas, sed solum duplex subsistentiam di vltimo, quae communicari potest solum personae, solum potest communicari naturae rationali.

170 His suppositis dico: naturam irrationalem, et quamlibet talem insensibilem potuit assumi a divina persona. Ita S. D. cum omnibus scotistis, dantes plures hanc defendunt. prob. 1º ex Tertulliano libro de Carne Xpi c. 4. vbi disputans de Marcione, qui negabat Xptus habuisset veram carnem, haec habet verba: si natura deluxa, aut fuit, aut Bacca, et deusmet corpus induxit regni

ceorum praedicare voluisset, tua opinor censura illi praescriberet, indignum id Dei filio, stultitiaeque id praeberet, sit sane stultum, si de nostro sensu Deum iudicemus, sed tamen circumscripte quod stulta mundi elegit Deus ut confundat sapientes.

191 Et Divus Augustinus libro de vera Religione cap. 16 sic fatur: id poterat et maligno Aethereo Corpore. idem docet Sanctus Gregorius Nyssenus oratione Catechetica cap. 27 ubi refellendo eos, qui iudicant indecorum esse Deum carnem, et terrestre Corpus assumere, sic fatur: si fuisset tolerabilior turpitudo suscipiendo figuram Caelestis Corporis, quam terrestris, quia omnis Creatura ex aequo distat ab illo qui est altissimus, et ei omnia aequaliter subiecta sunt, nec terra est remotior a supremae eius dignitate, nec caelum ei propinquius; nec Deus potius excipit sursum, aut deorsum, sed omnia ex aequo illi subiecta sunt quippe est omnibus; quare si terrestris natura existimetur indigna quae cum Deo iungatur, nec illa unquam invenietur digna: quod si aequaliter omnia indigna Deum autem decet benefacere indigenti, nihil certe eo indignum credimus, de ipso te monet, ubi erat morbus, ibi medicinae potestatem exhibuisset.

192 Probatur 2° ratione: de fide est, quod natura humana est assumpta, et assumptibilis a divina persona ut sic; sed sicut natura humana est susceptibilis a divina persona ut sic, ita quaelibet natura irrationalis est assumptibilis: ergo. minor probatur: sicut natura humana est in potentia obedientiali ad supplendam subsistentiam divinam, ita quaelibet natura irrationalis, quae est capax effectus subsistendi ultimo modo, quae non est maior ratio unius, quam alterius quoad hoc, ut patet notum est: ergo. et confirmatur; quia quod natura sit irrationalis, et insensibilis non est inconveniens ad talem unionem, quia quando Christus Dominus fuit mortuus, mansit persona divina unita cum corpore mortuo, quod erat insensibile, et irrationale: ergo.

193 Ad ista possunt aliqui respondere, quod Corpus Christi in triduo mortis aliquo modo fuerit rationale, videlicet, per participationem quia dicebat ordinem ad animam rationalem, cui poterat iterum uniri, et sic de facto fuit reunita; sic enim erat in potentia pars rationalis naturae, et quod ex hac erat capax unionis hypostaticae: secus vero de natura irrationali, quae nec actu, nec potentia est pars rationalis naturae, et ideo est incapax talis assumptionis. Sed contra quia quod ordo Corporis ad animam rationalem non constituit illud in esse rationali, sed illud relinquit in esse irrationali: ergo cum praedictus ordo Corporis Christi dicatur rationale ex trinca, non plus constituit ... quam aliud rationale quam lignum, aut Bufo: ergo, et consequenter.

Aliqua Contraria Solvuntur

194 Primo arguitur: implicat contradictionem idem esse simul personam, et non esse, sed si natura irrationalis assumeretur, esset simul persona et non esset: ergo. minor quoad 1am partem probatur quia in tali casu natura irrationalis haberet personalitatem ut sic: ergo. quoad 2am etiam probatur: quia persona est natura rationalis individua substantia: ergo et consequenter. — Respondetur breviter concedendo maiorem, et negando minorem quoad 1am partem, cuius probatio ita dicitur quia haberet personalitatem ut sic quam in talis naturae communicaret dicentem, non, quia consistit subsistendi ultimo: concedo antecedens. Solutio ex dicto supposito satis patet.

175 2º. arguitur: non potest persona divina uniri cum alia natura ad cuius dignitatem [illegible] substantiis, nisi possit etiam uniri ad operationes correspondentes tali naturae, quia omnis natura est propter operationem; sed persona divina non potest uniri cum natura irrationali ad operationes, quae sequuntur extremum illa: ergo. Minor probatur: operationes, quae ex unione hypostatica sequuntur, sunt videre Deum beatifice, illumque beatifice amare, et alia similia; sed persona divina non potest uniri cum natura irrationali ad istas operationes, quia est illarum incapax: ergo et consequenter. — Respondetur concedo maiorem, et distinguo minorem: persona divina non potest uniri cum natura irrationali ad operationes, quae ex unione hypostatica sequuntur ratione naturae unitae, nego; ad operationes, quae ex unione Dei voluntate sequuntur, subdistinguo: si sit capax natura irrationalis talium operationum, concedo; si incapax illarum sit, nego minorem.

176 Pro clariori argumenti solutione noto, quod duplex est genus operationum, quae sequuntur ex unione hypostatica. Unum quidem est operationum, quae sequuntur ratione naturae unitae, v.g. videre, comedere, et istae operationes conveniunt ratione personae unitae cum natura creata, quae sequerentur ex tali unione ratione naturae, et sicut non est inconveniens, quod persona divina ubi unita cum natura humana denominetur videns, comedens, et ambulans ratione praedictae naturae, ita non esset inconveniens, quod persona divina, si esset unita cum natura irrationali leonis, denominaretur rugiens, comedens, et ambulans ratione praedictae naturae. 2um genus operationum est illarum, quae sequuntur ex voluntate

177 Dei et moraliter ad unionem hypostaticam cum natura creata, et istae sunt visio beatifica, et amor beatificus, et hae dependent a voluntate Dei, et istae possunt convenire naturae creatae, quae est capax illarum, et etiam possunt ipsi deficere, quia sunt operationes ad extra, quae libere possunt a Deo fieri, et non fieri respectu cuiuscumque naturae.

Hoc notato ad argumentum dico, quod quando persona divina uniretur cum

178 natura irrationali haberet illas operationes, quae sequuntur ad unionem primi generis ratione naturae irrationalis, non vero illas quae sequuntur ex Dei voluntate, et repugnarent praedictae naturae, et quidem videre Deum beatifice, illumque amare, et operationes, quae sequuntur ex unione hypostatica ex Dei voluntate, et repugnant naturae irrationali, ideo istas operationes non haberet, sed illas, quae ipsi non repugnant, ut comedere, ambulare, et alias quascumque ordinatas ex Dei voluntate si illi non repugnarent, [illegible] quod natura irrationalis, sicut insensibilis non posset videre Deum beatifice, non probat, quod persona divina non valeat illi uniri, quia corpus Christi Domini unitum fuit personae divinae in triduo mortis, licet esset, quoniam anima erat separata, tunc temporis esset incapax amoris, et visionis Dei: ergo et consequenter.

2º arguitur: persona divina uniri cum natura irrationali est indecens:

179 ergo. Antecedens probatur: indecens est Deum denominari brutum, et irrationale; sed si persona divina uniretur cum natura irrationali, Deus denominaretur animal irrationale, et brutum: ergo. — Respondetur nego antecedens, et ad eius probationem distinguo maiorem: indecens est Deum denominari animal, et brutum ratione personae divinae, concedo; ratione naturae irrationalis unitae cum ipso, nego maiorem. Et ratio est, quia sicut fuit, nec quoque est indecens, quod Deus dicatur temporalis, crucifixus, et mortuus ratione naturae humanae, similiter non erit indecens, quod dicatur irrationalis ratione naturae irrationalis, quia magis discedat a perfectione mors, quam natura irrationalis, eo quod mors est privatio, et natura irrationalis

ē exspositiuus, et bonus: ergo et consequent.

3º arguitur: prius ergo diuinus uniri ius natura creata ē sanctifi-
180 cam prius naturam; sed impossibile ē quod natura irrationalis sanctificetur, quia hoc illi essentialiter
repugnat: ergo. — Respondeo ad argumentum negando maiorem, et illius sic distinguo: ē illius sanctificam, formaliter
loquendo, nego; ē illius sanctificare, loquendo consequenter, subdistinguo: si natura creata
sit capax sanctitatis, concedo; si non, nego maiorem. uniri enim personam diuinam cuius natura crea-
ta, solum ē illius reddere ultimo subsistentem formaliter loquendo, et consequenter loquendo, ē illius
sanctificare, quia ad talem unionem sequitur sanctificatio, si ita sanctificatio solum sequitur quando na-
tura creata ē sanctitatis capax, et cuius natura irrationalis non capax sit huiusmodi sanctitatis, ideo
quando persona diuina unitur cuius alicui naturae irrationali, reddet illius ultimo sub-
sistentem, et non sanctam.

4º arguitur: natura, cuius non potest commutari minus, non potest commu-
181 tari maius; sed unio beatifica ē minus unione hypostatica, et illa natura irrationali repugnat commu-
tari: ergo et eius neque unio hypostatica. ergo et consequent. — Respondeo distinguo maiorem: natura, cuius
non potest commutari minus, quod sequitur ad unionem hypostaticam, ratione naturae, et illi non repugnat,
non potest commutari maius, concedo; natura, cuius non potest commutari minus, quod non sequitur ad uni-
onem hypostaticam ratione naturae, sed ex Dei uoluntate, et illi repugnat, non potest commutari ma-
ius, nego maiorem. solutio satis patet ex responsione ad 2º argumentum; non non sequitur,
natura non potest commutari minus: ergo nec maius, quia homini potest commutari scientia, et uo-
luntas, quod ē minus, animus potest commutari ratio, non uero albedo, sine nigredo, et ho-
potest producere homines, non uero lupus: ergo et consequent.

Dubitabis 1º: quod natura Angelica potuit assumi hypostatice a natura
182 diuina? ad quod ascendere Respondeo probo 1º ex diuo Paulo ad hebreos 2º. ubi habentur
verba: nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahae. ex quibus uerbis cla-
re infertur possibilitate prius diuinus posse naturam angelicam assumere. probo 2º
ratione: quia haec assumptio neque ex parte Dei neque ex parte naturae angelicae repugnat: non
enim ex parte personae diuinae, non persona diuina in linea personae dicit illimitata, et in-
dependentia: ergo terminare potest dependentiam cuiuslibet naturae, siue sustentationem
naturae cuiusque suppositi, neque etiam ex parte naturae Angelicae repugnat. quia tunc repugn-
aret, quando natura angelica non distingueretur realiter a propria persona, ut ait Albertus Ma-
gnus dist. 2ª, qui asseruit idem esse in Angelis naturam, et personam, sed distinguit: ergo in-
ter probo: quando inter unum potest esse sine alio ab illo inter realiter distinguitur; sed inter na-
turam Angelicam potest esse sine propria personalitate: ergo.

Tunc probo: nam Deus potest facere non obstante ab ipsa natura
183 Angelica sed tunc natura Angelica esset inter sine propria personalitate: ergo. maior probatur: in
illo 1º instanti in quo fuit Angelus producendus, potuit Deus impedire, quod personalitas
de Angeli non dimanaret a natura Angelica: ergo et consequent.

Probo 3º quia Aristoteles 7º metaphysicorum cap. 6º ait: in his quae
184 dicuntur per se, idem ē quod quid ē, et id cuius ē, hoc ē in substantiis separatis, idem ē natura et
persona: ergo natura Angelica non distinguitur a propria personalitate: et consequent. — Respondeo Philosophus
uelle, ad distinctionem et differentiam eorum quae dicuntur in substantiis. Licet uero in accidentibus, non in distin-
ctione accidentis cum fiat per ordinem ad aliquid extrinsecum, scilicet ad subiectum, non ē idem quod quid
est et cuius ē, quia subiectum et accidens non distinguuntur. et aliter dico, ut significat quod natura

dependentes a suis definitis, ad quod accidentis accepta requirunt subiectum et quod... ubi ad aliquid praerequisitum subsistentiam, et exspectant ad aliam praemissam sit ... subiecti exspectat ad proprie subsistentiam accidens vel ... praemissa infinita.

Pro hac obiicit ... dicendo: angelus est incompatibilis; sed si pro-

185 tra divina posset assumere naturam angelicam, esset incompatibilis, quod ... proprietas ... sive compareretur ... exit ... proprie divina non posset naturam angelicam assumere. ... Angelus est incompatibilis, ... causat principio compatitionis, ... in statu ... est in compatibilis ... non potest ... in eo instanti ... non pullulat ... pullulata ... extinguere, ... licet angelus non debet ... est compatibilis ... valet ... impedire, ... angelicam in prima creationis instanti non dimanet ... destruere ... illius ... non potest ... angelus est compatibilis ... in creatis.

Dubitabis 2°: quod partes realiter essentiales physicae, quae in re-

186 aliter, assumi possunt ... existant in toto, sive extra totum, ex proprie debeant subsistentiam? ... affirmative ... quod est ... subsistendi, potest subsistere, determinari proprie ... subsistentia ... possunt determinari, ... in toto, sive extra totum possunt vere terminari, ... proprie subsistentia ... in duo ... corporis ... anima ... subsistebant subsistentia Verbi ... corpus ... anima ... partes essentiales physicae.

187 Dubitabis 3°: assumi ne possit a persona divina accidentis natura? ante huius dubii resolutionem, nota 1°. quod hic non dubitetur ... accidentis materia, quae ... habemus divini Verbi ... humana natura assumpta ... accidentia ... integritatis ... requisita ... quae ... physicae ... humanitatis ... naturae ... ... unde dubium ... accidens immediate ... assumi ... determinari possit a divina persona.

188 Nota 2°: hoc dubium ... intelligi debere ... accidentis ... separatis ... determinatis ... in Verbo ... quae in dependenti ... requirunt existentiam ... figura existere non possit, ... sermo subiecto, quippe ... essentialiter ... diversimode ... dependentis ... illa est hic sermo.

189 Nota 3°: ... in accidente ... ad subiectum, ut ait S. Thomas ... 3° ... 1° q. 2a n. 3°. Una in ... terminari ... ad informale ... terminari ... subiecti ... terminari ... habendo ... in ... subiecto ... accidentis ... requisita ... totalis ... in ... quae in ipso accidenti, quod ea ... in ... naturae subiecti.

190 ... arguit ... accidentis ... non potest nisi a subiecto subsistenti ... in subiecto ... perfectionem ... sustentationis alterius entis. ... ad actualiter terminandum accidentis ... subiecto non est de eius essentia, patet hoc in accidentibus ... requiritur ... sustentare ... quae ... inhaerent.

quæ non vera indeterminat perfectione subiectum, quæ ipsi non inhæreat.

Et ex notis constat dicta accidentia non asumi posse a persona divina. Quia

191 non illa natura asumi potest a divina persona, quæ est capax determinari, eo modo quo talis natura determinari debet, et sine imperfectione indeterminatione, sed natura accidentis non ita se habet: ergo. Minor probatur: nam accidens determinari potest et sine imperfectione indeterminatione, et quidem actualis dependentia subiecti absque aliqua informatione, receptione, sive inhærentia; sed talis actualis dependentia sustentari, sive terminari potest a divina persona, et sine informatione, receptione, et inhærentia, quia hoc repugnat divinæ personæ: ergo. Probatur minor: actualis dependentia accidentis asumpti non minus importat obedientiali repugnantiæ divinæ personæ, quam dependentia naturæ humanæ ad ipsam divinam personam; sed natura humana sustentari, et terminari potest a divina persona, et de facto terminatur: ergo etc.

192 Secundo arguitur: si persona divina asumeret accidens immediate, sequeretur, quod accidens in abstracto, et in concreto praedicaretur de divina persona, sicut natura humana in concreto enuntiatur de Verbo dicendo: Deus est homo; sed accidens non potest praedicari de divina persona dicendo, videlicet, persona divina est albedo, sive alba: ergo. Respondetur negando sequelam maioris, quoad praedicationem in abstracto, nam haec non valet nisi de subiecto, cui accidens inhæret, quia haec non est vera: paries est albedo, sed similiter non tenet respectu divinæ personæ, et multo fortius, quia personæ divinæ non inhæret, nec inhærere potest: quoad praedicationem in concreto potest dici quidem in concreto praedicari posse de divina persona, ratione unionis, ideo; ratione inhæsionis negamus sequelam, sive suppositum sequelæ. Unde dicit, quod in tali casu diceretur: persona divina est alba, id est, habens albedinem non per modum inhærentis, sed per modum terminantis, et sustentantis; in quo nulla apparet repugnantia, ut ait Marsilius.

193 Tertio adhuc dicitur: accidens non determinatur nisi per subiectum, cui inhæret, et non esset inhærentia: ergo. Respondetur ad argumentum negando maiorem, et ad minorem dicitur, quod subsistentia per se, eo modo, quo subsistentia subsistit est unus modus oppositus accidenti; nam subsistentia ratione subsistentis, et terminativa ratione cuius accidens sic asumptum, potest terminari absque proprio subiecto.

Quaestio 5. Qualiter, et quo ordine persona divini Verbi humanitatem, et eius partes asumpserit?

194 Pro resolutione huius difficultatis praenotandum quod Verbum Deus non prius vel posterius asumpsit humanitatis partes, scilicet quod de fide constat corpus et animam simul simul de tempore fuisse asumpta. Probatur hoc ex Concilio Damaseno ... libro 3o de fide cap. 2o sic habet: simul enim caro extitit, simul Dei Verbi caro extitit, simul caro animata rationali atque intelligentiali participata, et sic Fulgentius in libro de incarnatione cap. 3o sic loquitur: ipsa conceptio carnis fuit susceptio Verbi ... non aliquod igitur temporis intervallum estimandum inter conceptionem carnis initium et suscipiendi maiestatis adventum.

195 Idem apparet ex divo Thoma ... Generale Canone 2o de anima Christi pro [illegible] errorem Origenis, qui dicebat Christi animam cum caeteris animabus ab initio mundi creatam, atque [illegible] operationes [illegible] hypostati ad Verbum [illegible]

5 c. p. nullus defacto fuisse unitus pridem antequam corpori uniretur. quare sic dicit illius
ait Decilius: Si quis dicit, aut sentit animam Domini praexistisse, unitam esse Deo
Verbo ante incarnationem, et nativitatem ex Virgine genitrice, anathema sit.

Et Leo Papa Epistola 11ª 3ª Iuliam quem, sic fatur: arbitror aliquos loquen-
196 tem hoc libere primum, quod anima, quam Salvator assumpsit, prius in caelis sit demorata, quam de Maria Virgine nasceretur, eamque sibi Verbum in utero copulavit, sed hoc Catholicae mentes, aures que non tolerant.

Difficultas solvenda remanet, quia sic se, nempe, humanitas, corpus,
197 et anima eadem simultate naturae, aut corpus aliquod prioritate naturae fuerit assumptum. Divus Thomas 3ª parte q. 6 articulo 5° defendit partes prius fuisse unitas, quam totum: Doctor vero Subtilis in 3° dist. 2 q. 2 n. 5, oppositum docet prius humanitatem prioritate naturae assumptam fuisse, quam partes. Pro 2° ex ipso Doctore, in praecitato loco, quod
198 duobus modis aliquid potest dici medium inter unum et aliud. 1° quidem ut quod. 2° ut quo: medium ut quod est id, quod est res distincta medians inter unum et alterum, sic mediis subiectis et qualitatibus corporeis mediat quietas, media immediate recipitur illis qualitatibus corporeis, et ea mediante subiectis insunt.

Medium ut quo, est ratio formalis, qua agens potest agere, seu recipiens
199 recipere. Ergo sequitur, quod aliquid dici potest assumi duobus modis. 1° quidem ut medium quod, id est, quod recipit immediate assumitur, et ipso mediante aliud assumitur verbi gratia vasi ingo aliquis liquorem ducit, est medium quod, quia ipso mediante liquor assumitur, et exportatur. 2° potest aliquid assumi ut medium quo, quatenus est ratio quare aliud assumitur, quod videlicet subdibitur in medio ex necessitate naturae, sicut est, quod est ratio ordinata solum ex necessitate naturae, quare aliud assumatur, est medium quo ex congruentia, quod est ratio ordinata solum ex congruitate, quare unum assumatur prius, quam aliud.

Difficultas ergo praesens, quod partes humanitatis prius prioritate naturae
200 suscipiantur, ut medium quod, quam ipsa humanitas, aut vice versa. Notandum 3° partes duobus modis comparari possunt, videlicet, ad se invicem, et ad humanitatem, seu in ordine ad unionem, et totius humanitatis in constitutione. 1ª de ratione est, dum quaerit, quod anima prius unitur Verbo, quam corpus: 2ª vero, dum quaerit, utrum partes prius fuerint unitae Verbo, quam totum, et vice versa. hinc movetur quaestio, quod ordo assumptionis totius, et partium unionis Verbi, ad totum humanitatis (ex hypothesi quod illud prius assumptum, quam partes) resultaverit unio cum partibus, prout quaedam resultantia naturalis: et potius quod contra unionem cum tota humanitate, prius natura, quam cum partibus, necessario enim fuerint substantiales uniones ipsius Verbi sibi, quam ipsis partibus.

His ergo notatis, quaestio illa maxime est nunc determinanda. 1° quod partes
201 humanitatis fuerint medium quod. 2° quod fuerint medium quo illius assumptionis. 3° quod, et quomodo anima fuerit medium quo assumptionis corporis?

1ª conclusio: partes non fuerunt medium quod in assumptione totius humanitatis neque
202 ordine intentionis neque ordine executionis. 1ª pars, haec conclusio est communis inter theologos, et probatur: illud enim ordine intentionis prius natura fuit assumptum, cuius assumptio fuit patronum prius intenta; sed assumptio humanitatis fuit prius intenta, quam partium: ergo. minor probatur, in hoc mysterio, id quod primo intendebatur, est quod Verbum fieret homo; sed fieri non potest homo nisi assumendo humanitatem, quam constare debet corpore, et anima: ergo.

2ª pars conclusionis probatur, quia sic probat Scotus: illud est primo assumptum a Verbo
203 ut medium quod, quod est in se primo terminativum; sed tota humanitas est prius terminabilis quam partes: ergo.

ming. 3o: q. licet partes etiã ut unitæ hēant subsistẽias partiales, tamẽ hae nec
ōe dici n̄ possunt prius natura assumptæ, q. totũ; quia partes n̄ habebant prius assumi,
quam totũ unirẽtur; neq enim assumptio carnis fuit ulla ratione, causa, aut cōditione
ad earum unionẽ, mediate, seu immediate; ipso in totũ, imo ss unitæ, uel saltem in
instanti naturæ immediate sequenti tota natura assumpta: ergo.

204 Probr 2o. prīcipalr. Subsistẽ diuini ē prīcipaliter, et cōpleta: ergo postulat
prius natura cōmunicari subiecto suo cōpleto, quale ē tota humanitas, q. subiecto in-
cōpleto, quale ē anima rationalis, et corpus: Cōsequentia. Deinde prob. Verbum ē primaria termi
unioe homo; ergo n̄ ē homo nisi prius quam ē assumptus: ergo prius illud quod assumptũ ē fuit primo
ho: at si prius natura partes assumpsisset, quam totum, n̄ posset dici primario terminus unio-
nis, quia aliquo dicitur homo p totũ humanitatis, n̄ autem per partes: ergo primo assumpsit
totam humanitatem.

205 P. 3o. eo modo cōmunicata fuit subsistẽ diuina toti huma-
nitati, et eius partibus, quo eis cōuenit subsistẽ humana, ipsis cōnaturalis; sed sub-
sistẽ humana prius natura cōuenit animæ rationali, deinde corpori cui unit
per informationem, et postea toti humanitati, ex utroque quasi resultanti: ergo eadẽ ratione
unionis prius natura fuerunt assumptæ partes humanitatis, quam tota humanitas.
Maior patet, quia nullum ē fundamentum immutandi in assumptione humanitatis
nitatis aliter, modum, et ordinem naturalem; minor prob. 1o. quia subsistẽ humana
prius natura cōuenit animæ rationali, q. toti humanitati, n̄ anima rationalis
fit per creationem, per quam accipit esse subsistẽ: ergo; sed per hoc, quod unit corpori, n̄ desi-
nit illud esse, alias frustra produceretur a Deo per creationem: ergo prius natura sub-
sistit, quam uniatur corpori, subinde ergo prius natura illi cōuenit subsistẽ, quam toti hu-
manitati. 2o. prob. quia causa saltem prioritate naturæ antecedit suum effectum; sed
partes ss causa totius: ergo necessario totum præcedunt, et cōsequentr &c.

206 Ad argum. Resp. distingo maiorem: subsistẽ diuina cōmunicata fuit
prius partibus quam toti humanitati, ut medium quo, cōcedo; ut medium quod, cōdo ma-
iorem; ut notatur. Resp. sicut anima rationalis ē medium quo, sensu causa homo risi-
bilis, n̄ ipsa ē risibilis; sed ipse homo, quia risibilitas n̄ cōuenit, nisi ubi cōple-
ta ē humanitas: ita licet partes sint medium quo homo fit subsistens, et prius
sint natura humanitate tota, tamen n̄ sunt inde prius subsistentes saltem sub-
sistẽ cōpleta, sed quod ē subsistens, ē homo, cui n̄ cōuenit subsistẽ, seu personali-
tas, nisi ubi homo habet suum esse totale.

207 Instabis: pars ē prior toto uia generationis, seu in generatione na-
turæ prius producitur quam totum: ergo etiam in assumptione prius assumitur pars quam to-
tum. — Resp. ad argum. prīo do ans, et nego cōseq. et ratio ē, quia in hac ḡn̄tione, quod sumi-
tur ē prius alio secundum ordinem generationis, quod etiam prius secundum ordinem subsistẽ, et
rationis personationis, quibus nulla adest ratio unde colligatur quod talis ordo
seruare debeat. Patet quia quod personalitas ē cōplementum ipsius naturæ cōpositæ
sic n̄ debet prius cōpetere alicui, quam eidem naturæ.

208 2. argum.: illud ē prius altero, quo cōcurrit subsistendi ca. Sed n̄ datur
ratio a qua assumptione partis ad assumptionem totius, neque enim ualet dicere: assumpsit partes: ergo etiã
assumpsit totum: bene uero e contra: assumpsit totum: ergo et partes: ergo pars ē assumpta prius quam to-
tum. — Resp. ad argum. dist. do maiorem: illud ē prius secundum eius ... cōdo, 2o. causa-
litatis in maiorem, et cōcurri ... mo dispari ... .

209 Neg[atur] minor, nec [quod] accidens [et] extrinsecum requirat dispositiones ex parte subjecti sui, quia illae [sunt] accidentales ... ut calor qui sequitur ab igne, et sole [et] [illegible] ... [illegible] ... vnde calor [est] prior priorit[at]e ... [illegible] ... non causalitatis ... [illegible] ... partibus [illegible]

Ex argui: a S. Thoma ... [illegible] ... humanitas aliquo ... minimum [quod]

210 semel assumpsit ... in morte non fuit ... humanitas ... [illegible] ... ab anima; ... [illegible] ... Damasceno ... [illegible] ... semel assumpsit nunquam dimisit ... [illegible] ... S. Thomas ... [illegible] ... triduo mortis non fuit ... humanitas ... [illegible] ... Damascenus ... [illegible] ... semel assumpsit ... [illegible]

Primus argutus: [illegible]

211 Christiano cap. 2 ... ait, in ... veritas ... spiritu anima, ... corpus ... humanitas assumpsit ... [illegible] ... [illegible]

212 ... [illegible] ... humanitas ... [illegible] ... causa ... [illegible] ... partis humanitatis ... [illegible]

3a [illegible] anima ... assumptio ... [illegible]

213 ... [illegible] ... anima ... [illegible] ... corporis ... mortis ... [illegible] ... anima ... [illegible] ... corpus humanum anima rationali ... [illegible]

3o ... anima ... [illegible]

214 ... [illegible] ... ex ... [illegible] ... peccati ... [illegible] ... anima ... assumptio corporis.

Ex his [illegible] partes ... assumptas per ... [illegible]

215 ... [illegible] ... partibus ... [illegible] ... [illegible]

immediate, et secundo in gloria a Verbo unde ultra unionem totalem datur duae partiales, una ad animam, altera vero ad corpus. Unde non sequendum, quod in resurrectione facienda fuit renovatio unionis humanitatis ad Verbum et [illegible] in erat, nec quod hoc resurrectio facta fuit incarnatio, quia in tribus diebus unio non solum cum istis partibus, cum in morte mortuus fuit, sed semper remansit unitus animae et corpori, non debet iterum resumi facta incarnatio.

Quaestio 3a. Utrum sit possibile quod natura humana uniatur cum persona divina, et quod non sit beata?

216 Quaestionem quidem resolvit Sanctus Doctor et eandem contrariam in 3o dist. 22 q. 1 et probat ratione quam nos 3o loco ponimus, et potest formari sic: ex eo quod natura humana sit unita hypostatice cum persona divina non debetur ipsi necessario visio beatifica; sed natura cui non debetur visio beatifica necessario ex unione cum divina persona, potest conciliari unioni hypostaticae, et non habere visionem beaficam: ergo. Maior probatur: visio beatifica solum debetur necessario ipsi Deo, quia Deus solum potest obligari necessario ad se ostendendum beatifice ante ipso, non autem ab unione hypostatica facta in natura, quia cum in mea unio est creatura, et Deus non potest obligari necessario a creatura, sed a sua voluntate divina: ergo.

217 Confirmatur: quod natura humana unita cum persona divina sit beata, est Deo liberum, quia beatificare creaturam rationalem est opus ad extra, et similiter unio hypostatica est etiam Deo libera; sed quando duo pendent a Dei libertate potest esse unum sine alio: ergo potuit Deus naturam humanam unire cum persona divina, et illam non beatificare.

Argumenta contrariorum diluuntur.

218 1o arguitur: natura humana unita hypostatice cum divina persona, fuit sibi praesens divina essentia; sed ex suppositione quod divina essentia sit humanitati praesens, ipsa humana natura est necessario beata: ergo. Minor probatur: ex suppositione quod essentia divina sit praesens humanitati, necessario beatificat illam: ergo. Antecedens probatur: objectum beatificum necessario ex suppositione praesens naturae humanae beatificabili, necessario talem naturam beatificat; sed essentia divina est objectum beatificum, necessario ex suppositione praesens necessario unitae cum persona divina: ergo et consequentia.

219 Respondeo: Concedo maiorem, et nego antecedens minoris, et ad eius probationem nego consequentiam ad rationem, quia licet verum, quod essentia divina, quae est objectum beatificum, sit praesens naturae humanitati ex suppositione quod ista sit unita cum persona divina, non ideo illam necessario beatificat, quia beatitudo solum est debita necessario ipsi Deo, et deinde quia beatitudo est opus liberum ad extra non connexum physice, nec morale cum unione hypostatica, et constat prius notis quod quando duo inter se non connectuntur, quod libere pendet a causa libera alterius potest esse unum sine altero, ideo hinc sequitur necessario quod humana natura sit unita hypostatice cum persona divina, non ideo est ipsi debita necessario beatitudo, et consequenter potuit esse unita, et non beatificata.

220 2o arguitur: non implicat quod gloria debeat physice creaturis

non competat debita humanitati gloria unioni hypostaticae: ergo antecedens probatur: in caelo est debita gloria ipsis beatis; sed beatitudo est creaturis: ergo maior probatur: gloria est connaturalis ipsis beatis, sed illud quod est connaturale alicui rei, physice ipsi debetur: ergo. Respondetur ad argumentum negando antecedens, et ad probationem maiorem nego, ad cuius probationem dico: gloria est connaturalis ipsis beatis connaturalitate inclinationis, concedo, connaturalitate proportionis, subdistinguo: id est connaturalis, sive proportione debita ex bonitate Dei, concedo, sive proportione debita ex natura rei, et physice, nego maiorem.

221 Verum enim quidem est quod gloria est connaturalis ipsis beatis connaturalitate inclinationis, quia creatura rationalis dicit inclinationem ad beatitudinem, tamen ex hoc non infertur quod sit debita gloria physice beatis. Ratio huius est, quia beati praeter inclinationes, quas ad beatitudinem dicunt, indigent quod sit proportionata ratione luminis gloriae, et etiam quod ipsis sit perpetua, et inamissibilis beatitudo, qua alias beatitudo non esset, et cuius proportio est obligatio in Deo ad praedictam perpetuitatem, et gloriam ex Dei voluntate, quia Deus non potest obligari physice a creatura, ut ipsa gloria sit connaturalis beatis connaturalitate inclinationis, non tamen est debita ipsis physice, et consequenter.

222 Confirmatur eadem propositio, non quaevis inclinatio dicat inclinationem naturalem ad formas substantiales, et quaelibet connaturalis insit, non tamen debetur illi ista, et illa forma, usque dum fiat ultima proportio, aut dispositio, aut dispositiones ad illam, quae dispositio connaturalis est, et forma debita naturaliter, et tunc erit forma naturaliter debita materiae, si autem talis dispositio pendeat ex libera voluntate alicuius, et non dat agens naturale, quod physice obligetur ad introducendam formam, non erit physice debita praedicta forma materiae: ergo cum beati habeant ultimam dispositionem a gloria ex Dei voluntate, et insuper ipse Deus non possit obligari physice a praedicta ultima dispositione, et communicatione gloriae, quia a creatura non potest Deus obligari physice propter eius independentiam, ideo licet quaevis gloria sit connaturalis beatis connaturalitate inclinationis, non inde sequitur, quod ipsa gloria sit ipsis physice debita, et consequenter.

223 Secundo arguitur: si gloria esset necessario debita unioni hypostaticae, maxime quia Deus non potest necessitari a creatura; sed Deus potest necessitari a creatura: ergo [illegible] necessario debita unioni hypostaticae. Minor probatur: Deus [illegible] amat necessario creaturas possibiles, sed Deus necessario amare creaturas, et Deus necessitatur [illegible] physice [illegible], et consequenter. Respondetur negando maiorem, et negando [illegible] ad cuius probationem [illegible] Deus amat necessario [illegible] necessitate ordinis ad ipsum Deum, concedo, necessitate ordinis ad ipsas creaturas, nego maiorem.

224 Sed [illegible] adversarius [illegible] quod Deus amat necessario creaturas possibiles, non in eo [illegible] ab ipsis necessitetur, aut obligetur. Ratio est, quia [illegible] necessitas oritur ex eo, quod divina voluntas est infinite [illegible], et semper actualis in infinita involutione [illegible] ratione talis actualitatis in volendo, et [illegible] tendit ad omne bonum, quod non potest manere suspensa, sicut voluntas creata [illegible] posito bono, et cum creaturae possibiles habeant aliquam bonitatem, inde est, quod divina [illegible] voluntas debeat necessitari etiam in illa actualitate, ut praedictas creaturas [illegible]

amore dependentiae, sal. ignem ex quo sequitur semper manere [illegible] quod Deus non necessitat accidens, consequenter non potest necessitari a libro hypostatica ut gloriosum [illegible] natura humana in sua [illegible] praedicta unio. [illegible] poterit esse praedicta ratio hypostaticae, et sic [illegible].

Liber 2us. De his quae Apostolus comprehendit in his verbis: factum ex muliere, factum sub lege.

225 Finitis iis quaestionibus quae tractant de incarnatione, sequitur nunc agere de illis quae Apostolus comprehendit in his verbis factum ex muliere, factum sub lege; et cum in illis agat Apostolus de incarnato, in quo reperiuntur persona divina, natura humana et unio hypostatica, in hoc libro tractabimus (Deo adiuvante gratia) quaedam illas, quae de praedictis praedicatis simul et seorsim sigillatim ab Scholasticis disputantur. Et inprimis de illis, quae ad unionem pertinent.

Disp. 1a de unione hypostatica.

Quaest. 1a Utrum unio hypostatica sit entitas absoluta, vel relativa?

226 Pro resolutione huius difficultatis notandum est cum D. S.[illegible] in 3o dist. 1a q. 1 n. 14, quod relatio potest considerari tripliciter in ordine ad eius fundamentum. 1o ita ut nequeat sine illa relatione esse fundamentum absque tali relatione, contra quod implicat fundamentum sine illo praedicto relationis; huiusmodi sunt relationes creaturae, in quo fundamentum creatura est ad Deum ut creatorem: et haec relatio identificatur realiter cum fundamento, solet appellari relatio transcendentalis.

227 2o modo potest dici relatio in ordine ad fundamentum, ita ut possit esse fundamentum absque relatione, licet supposito fundamento, et termino, necessario resultat praedicta relatio, ut sunt relationes similitudinis inter duo alba, aequalitatis, inaequalitatis, et similes, quae dicuntur praedicamentales intrinsecus advenientes. 3o modo potest dici relatio, ita ut positis fundamento et termino, adhuc non resultet talis relatio, quia neque fundamentum exigit referri ad terminum, neque ad fundamentum, nec relatio exigit praedicta extrema; quia ut fundamentum, quae terminus, et relatio contingenter respiciunt ad invicem. Huiusmodi relationes sunt modi absoluti, ad absolutum. Ut corpus ad animam, materia ad formam; quia nulli dubium est, quod potest dari corpus praesente anima, quin ex tali praesentia resultet unio necessario inter corpus et animam, quia ut resultet requiritur motus sive agens uniens. Et sic dicuntur praedicamentales extrinsecus advenientes.

His notatis sit 1a conclusio: Unio hypostatica est entitas relativa. Ita S. Th. loco supra citato n. [illegible]

228 ubi sic fatur: est igitur ista unio relatio, dependentiae realis in uno extremo, cui in alio extremo nulla relatio correspondet, vel saltem nulla realis. Et in eodem numero sic ait: dico, quod ista unio praefata ratio unionis, quia unio non intelligitur ad se; quia quocumque absoluto intellecto in altero extremo non intelligitur extremum, sive in duobus, licet non sit nihil [illegible] dicit unica relatio. quibus in verbis [illegible] ratione unionis hypostaticae esse entitatem relativam.

229 Et probatur ratione adducta ex eius verbis: unio est entitas relativa, [illegible]

n̄e in ordine ad se, sed in ordine ad aliud; sed unio hypostatica n̄e in ordine ad se, sed in ordine ad aliud definita: ergo maior cum minor, consequentia probatur: unio hypostatica est nexus duorum extremorum; sed nexus duorum extremorum n̄ est in ordine ad se, sed in ordine ad extrema: ergo et consequens &c.

230 citatis verbis Divi colligitur, illos qui dicunt expresse postea in n.º 14.º probatur ergo ratione: illa relatio extrinseca accidens, quae distingueret se habet ab hypostasi, et natura; sed unio hypostatica distinguit se habet a natura humana et persona divina, quia est fundatur et natura eius: ergo.

231 Minor probatur: illa relatio distinguens se habet ab hypostasi et natura, quae ad distinguendos [illegible] resultat necessario, si quid ex necessario opposito distinguendi; sed unio hypostatica ad [illegible] resultat necessario: ergo minor probatur: de facto persona divina est praesens omnibus humanitatibus ante, et post quas habet [illegible] prioritatis creatis; sed [illegible] n̄ resultat unio hypostatica in [illegible] humanis creatis, et divina persona, quamquam sit omnibus praesens: ergo et consequens.

Argumenta solvuntur.

232 1.º arguitur: relatio extrinseca est ut [illegible] quae [illegible] fundamento et [illegible] [illegible] n̄ resultat, sed unio hypostatica est huiusmodi: ergo. Minor probatur: si unio hypostatica n̄ resultat, fundamenta indigerent aliquo agente [illegible] substantiali; sed [illegible] indigeret aliquo agente quod [illegible] ab [illegible] illius: ergo minor probatur: si unio hypostatica indigeret tali agente, [illegible] modus determinaret [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n̄ dat modum: ergo. Antecedens probatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] relatio n̄ est modus [illegible]:

233 ergo. Respondeo concedo maiorem, distinguo minorem, et nego consequentiam. Ad probationem maioris, distinguo maiorem, et minorem nego, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n̄ dat modum, quia relatio extrinseca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequitur [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modum [illegible] ubi, et [illegible] [illegible] resultat extrinseca accidens, unde sequitur quod [illegible] optime quod unio hypostatica resultat positis [illegible] [illegible], quia post [illegible] [illegible] [illegible] modum, [illegible] [illegible] produci per novam actionem distinctam ab actione, qua produxit extrema [illegible] et consequenter etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erit unio hypostatica relatio extrinseca accidens.

234 2.º arguitur: si unio hypostatica esset relatio extrinseca accidens, [illegible] unio hypostatica requireret actionem: ergo minor probatur: si unio hypostatica esset actio, natura humana Christi Domini esset accidentaliter unita cuius divina persona, sed natura humana Christi Domini [illegible] [illegible] [illegible] unita cuius divina persona, quia hoc asserere est iudicio [illegible] damnatissimum. Respondeo distinguo maiorem, concedo minorem, et distinguo consequentiam maiorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unio hypostatica esset actio, n̄ in de sequitur, quod extrema [illegible] quae dat, [illegible] [illegible] unita.

235 Hoc est in actione quae producit substantia, quae accio est actio, et [illegible] [illegible] substantialiter dicitur accidentaliter producit; sed [illegible] dicitur substantialiter producitur media actione accidentali: ita pariter licet unio hypostatica [illegible] extrema cuius substantialiter producatur media actione, quae est actio, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod unio hypostatica est accidens et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unio est [illegible] substantiali [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Et de Unione hypostatica [redacted] Entitativa Substantia [illegible] et [illegible].

236 Circa q[uaes]t[ione]m difficul[ta]t[e]s varie d[icen]d[u]m a[d] ex[pli]c[an]d[u]m ... ad ex[plicatione]m d[icen]d[u]m ... dicenda tot s[un]t unio et q[uae] n[on] part[ic]ipat maxi... p[ro]p[ter] d[e]f[inition]es dilig[entes] ... incarnationis subtilis cont[ra] varios haereticorum errores. Nos aut[em] ut lib[e]r[a]lius clarius aliqua q[uae] ea damus, aliqua[n]do q[uae] inca[rn]amus. N[ot]a[n]d[u]m d[ic]t[u]m 1[o], q[uod] circa p[rae]d[ic]ta[m] unionis Nestorius haereticus 5 errores defendit. 1[us] fuit asserere, q[uod] p[er]s[on]a divina erat unita p[er] n[on] abita q[uae], ... asserit ... solum naturam humanam Ch[rist]i D[omi]ni.

237 2[us] Error fuit asserere, q[uod] unio hypostatica n[on] fuit vera et realis, s[ed] solum p[er] ... solius ... D[omi]ni ... 3[us] fuit, q[uod] humanitas erat unita cum divina p[er]s[on]a pro operatione, sive tanquam instrumentum operationis, sicut serra ... unit[ur] cum manu artificis. 4[us] fuit dicere, q[uod] unio hypostatica erat unio dignitatis, hoc est, q[uod] inter n[on] dabat unio physica unien[s] p[er]s[on]a ... et naturam humanam, s[ed] ... unio moralis, ut Ch[rist]us D[omi]nus honoraret. 5[us] fuit asserere q[uod] p[rae]d[ic]ta unio n[on] erat vera et realis, s[ed] tantum p[er] nominum communicationes.

238 N[ot]a[n]d[u]m 2[o], q[uod] unio accidentalis potest accipi large, et rigorose. Large sumpta, e[st] illa, q[uae] ex qua resultat totum p[er] accidens. V.g.: unio q[uae] dat[ur] in tumulo lapidum, et int[er] plures entitates, q[uae] s[un]t simul, s[ed] n[on] se habent ut actus, et p[otenti]a, neq[ue] int[er] se physice uniunt[ur], et ... d[ic]ta unio rigorose loquendo, debet dici unio p[er] accidens. Unio accidentalis rigorose loquendo, e[st] illa, q[uae] dat[ur] int[er] subiectum, et formam accidentalem, et subiectum se habet ut p[otenti]a, et forma accidentalis ut actus.

239 Unio substantialis illa dicitur, q[uae] dat[ur] int[er] duas substantias int[er] se vere, et realiter unitas p[er] modum actus, et p[otenti]ae, sive fundamentalis unio ... modum accidentalis, sive substantialis. Alia unio substantialis e[st] illa, q[uae] dat[ur] int[er] 2[as] substantias in p[er] mixtione int[er] se in ordine ad constituendum 3[um]. V.g.: unio q[uae] dat[ur] int[er] vinum, et aquam, q[uae] miscentur, et haec unio potius commixtio, q[ua]m unio dicenda e[st].

240 ... 1[a] C[onclusio]: unio hypostatica e[st] necessario dicenda unio substantialis p[ro]p[ter] subitale ... omnibus erroribus Nestorii, et ... unioni accidentali explicat. Haec C[onclusio] e[st] contra Catholicam ... ita e[st] p[ro]p[ri]e et rigorose unio substantialis opposita p[rae]dictis erroribus, et ... unioni accidentali, q[uae] dat[ur] int[er] 2[as] substantias, q[uae] int[er] se vere, et realiter uniunt[ur] p[er] modum actus et p[otenti]ae in ordine ad totum ... totalis substantiale; s[ed] unio hypostatica dat[ur] int[er] naturam humanam, et p[er]s[on]am divini Verbi q[uae] s[un]t 2[ae] substantiae, q[uae] int[er] se ... uniunt[ur] p[er] modum actus, et p[otenti]ae in ordine ad constituendum hoc totum substantiale Ch[rist]um: ergo.

241 2[a] C[onclusio]: ut unio hypostatica dicat[ur] substantialis n[on] e[st] necessarium, q[uod] sit modus substantialis, s[ed] sufficit, q[uod] p[er] se ... natura humana substantialiter unita hypostasi divini Verbi ... explicat[ur] ... in dicto Concilio ... Verba haec: Si quis n[on] dixerit ... substantiam unitam ... substantialiter ... carnatam sit. Quibus verbis n[on] asserit dicendum e[ss]e modum substantiale, s[ed] solum q[uod] natura humana e[st] substantialiter unita hypostasi divini Verbi. S[ed] ad hanc unionem sufficit q[uod] natura humana f[uit] unita p[er] modum ... vere et realiter hypostasi divini Verbi se habendo p[er] modum actus, ut supra dictum e[st] ... et ... divinae substantiae, a q[uibus] licet fiat media actione accidentali ... e[st] dicitur substantialis ... ergo.

242 3[a] C[onclusio]: Unio hypostatica n[on] dicit[ur] substantialis in q[uan]tum unio substantialis dicit[ur] p[er] mixtionem 2[arum] substantiarum. Haec C[onclusio] e[st] de fide contra ... Eutychis, et aliorum haereticorum asserentes, q[uod] ex natura humana, et p[er]s[on]a divini Verbi fiebat una substantia 3[a] p[er] mixtionem sicut ... ex vino et aqua q[uae] miscent[ur] ... ex Symbolo S[ancti] Athanasii, ubi ... Ch[rist]us ... unus ... V[er]ba: ... unione ... substantiae ...

P. unit. ex ore ex. p. [illegible] quando ex duabus sub tantiis fit una [illegible] cuius [illegible] d fusiones et [illegible] per [illegible] duas [illegible] haec tamen [illegible] in illa [illegible] hinc: Ergo [illegible] ubi qd. vnit. [illegible] [illegible] [illegible] in ordine, [illegible] [illegible]

mutabile: eg.

Argumenta Solvuntur

1.º Arguitur: si Verbo hypostatica esset nexus sub duabus naturis quod existeret una

243 [illegible] [illegible] [illegible] sub tali pro a, [illegible] resultat: eg. min. pb.: si subsistentia [illegible] [illegible] substantia ex [illegible] ubi, et natura humana, persaltas Verbi esset actus [illegible] nat. humana; [illegible] [illegible] min. pbr.: actus [illegible] naturis et subsisti essentialis [illegible] [illegible] [illegible] mag. [illegible] subsistit; [illegible] diuino essentialiter repugnat informare: ergo [illegible] [illegible] ergo persona Verbi [illegible] ultimo complementum substantiale, et [illegible]; [illegible] ultimo [illegible] non posset fieri unus substantialis per se: eg. [illegible] quod.

244 Resp. d. maiori, [illegible] [illegible] [illegible] mai. dicitur: persona Verbi esset per se actus [illegible] [illegible] naturae humanae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mai. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura humana, ut [illegible] [illegible] [illegible] substantiale, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficit, [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] Verbi [illegible] [illegible] [illegible] dependentia naturae humanae. Ita resp. [illegible] in 3.º [illegible] dist. 6 q. 1. [illegible] ultimo [illegible]

245 Ad illud dico, quod actus post accipi 2.º [illegible] actum informantem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actu [illegible] [illegible] efficiente [illegible] [illegible] actus [illegible] naturae humanae, [illegible] ex hoc non sequitur quod [illegible] naturae [illegible] [illegible] ex hoc, [illegible] efficienter [illegible] [illegible] ex hoc actus [illegible] informans. [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dependentia naturae humanae, non [illegible] persona Verbi. Unde [illegible] quod non sequitur in [illegible] [illegible] [illegible] personalitas, [illegible] creata, [illegible] in creata non [illegible] ultimo [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

246 2.º Arguitur: quod ex 2.bus entibus unitis per modum actus, [illegible] resultat [illegible] [illegible], non posset [illegible] [illegible] [illegible] substantialis: [illegible] ex humana, [illegible] [illegible] [illegible] ubi resultat [illegible] accidentale: eg. min. pbr.: [illegible] ex 2.bus entibus unitis per modum actus, [illegible] resultat [illegible] [illegible], [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: eg. min. pbr. quod personalitas Verbi unitur [illegible] natura humana [illegible] ut actus accidentalis: eg. [illegible] [illegible] [illegible] ut actus accidentalis respectu subiecti, quod post abesse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiecti; [illegible] personalitas Verbi post abesse [illegible] [illegible] [illegible] naturae humanae, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturali [illegible]

Resp. ad argumentum d. maiori, [illegible] [illegible] min. et ad p.m [illegible]

247 [illegible], [illegible] [illegible], et ad p.m [illegible] nat. Unde ad argumentum dico, quod quicquid [illegible] [illegible] personalitas divina Verbi posset abesse, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quando [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] subst. [illegible] post abesse, et adesse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantialis accidentaliter [illegible] respectu illius, [illegible] [illegible] [illegible] accidentale [illegible] talis materia.

3.º Arguitur: Verbo hypostatice a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

248 [illegible] [illegible] [illegible] non posset [illegible] [illegible] substantialis: eg. min. pbr.: [illegible] [illegible] [illegible] pertinet ad [illegible] ultima [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: eg. — Resp. d. maiori, [illegible] [illegible], et ad p.m mai. dicitur: aliqui [illegible] [illegible] [illegible] pertinent ad [illegible] ultima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

exeo. qd unio hypca ... relao extremor ad invicem, inde post inferri, qd pertinet ad 6 ulma pramenta, qa non oi relaoe extremor & acin nuntiata talia pramenta pertinent, s. aliqua ut ait D. S. in 4. dist. 1. q. 1. n. 15. prhis Verba: ali quq talis relationes fuide pertinent ad 6 ulma pramenta, quq dicunt ex ... pramentis.

249 Qs. urgebis: D. S. in 4. dist. 1. q. 1. asserit, qd oi realis respus ē accidens; s. unio hypca ē respus, sive relao realis: ergo erit acins. Rsp. disqdo maiori: oi realis respus ē accins, t, pramitte, & pramentale, ndo. pramentale prise, ng. Unde exeo qd D. S. dicat qd oi realis respus ē acins, non ideo sequit, qd unio ē accins, qqus sit respus realis, rao ē, qa post ... ea, qu qd D. S. asserit qd respus realis ē accidens, loquit de accinti prali, t pramentali; et hs accins prale & mous substalis, o quest dicendum qd afirat alquos respus ee mous substalis, alqs qs acentales X. diversitate extremor, et hs extrema huius hypostices st. substalt unita, et videntur st. substs. patent ergo, qd si in ... causa afirat D. qd eius moi unio ē accins, loquit de accinti pramili, qd ē ides ac mous substalis.

250 2º post respi, qd si loquat de accinti pramentali, afirans, qd qlibet unio ē accins pramentale, dis qudem ita: unio de qubr supta ē accins pramentale, ndo. fralt supta, ng. in senta enim in qua sustinet, qd unio ē mous substalis, in doctra V. D. S. dicendum ē, qd talis unio posst ssiari, fralet, et quqter. fralt, ē mous, raoe cus extrema sub ... ulr unigt; Coent ē relao accintalis, raoe cuius unus extremus refert ad aliud ut unitus. Unde talis relao n deserviit ad unire extrema, s. ad illa referre ut unita, sicut relao similitudinis int duo alba n deserviit ad constituendum extrema similia in albedine, s. ad referendum predicta extrema similia qr albedine.

Quaestio 9a Utrum Unio hypostatica sit omnium unionum maxima.

251 Hic duplici sensu potest disputari presens questio. 1º ē, loquendo de maioritate raoe unionis, et in hac qsi deraoe, qd inquirit quid ē: qpyta unio unien natura humana cum psona divini Verbi maiori nexu, quam ceteris unionis extrema ora quig. 2us sensus ē, loquendo de illa raoe extremorum, et in hac accipitur, qd inquirit qd ē: Vs pyta unio raoe extremorum sit maxa et excellentior quam oes unionis. Ultimus quidem ē, loquendo de illa ut ē donum, qd dat naturam humanam, raoe cuius psona natura subsistit subsistentia divina, et sub hac ssi raoe ē quidem sensus. Vs hoc, qd ē ee unitus humana natura cum psona divina & maius donum, quam unio beata, et allia dona supernaturalia. in hoc eg sensu ... ... rueg ... resolvimus.

252 2a ... unio hypca raoe extremorum ē max oibus unionibus, qs agt in ... creatis et unione beata. ... ... pruenda, qa unus ex extremis predict

Unioq. Vbi Chmy qq inde excedit oia extrema ᵹpositor Universi; =
qua Ao autq. p. ser. Ao: unio hypostica ē substaly, ēt physicy nexy
humanitaty cy Verbo divino, et vio beata ē soly nexy intellectualis cy Deo;
p. maxē nexy substaly, et physicy cy Deo, quq nexy intellectualy soly, ut
liquet stat: eg. Ex ᵹ C. Unio hypostatica in ratione doni ē simpliciter
253 perfectior visione beatifica, et cuiq. alio supernaturali bus donis creatis: est lo
expressa D. S. in 3. part. in 4. dist. 4. 9. 2. n. 10. Vbi sic fatr:
perfectissimus e hic capuy ē innaty humanitati ... unio Verbi, necdum intellectu-
alis beatitas ... illapsus ... in ... Michaelis, qui singula ... perfectus
ē formaly beatificus. Vbi D. S. agnat, quod illapsus Vbi seu unio personalis cy natura humana
ē perfectior, quq illapsus ... in Michaelis, seu quq Visio beatifica, qua Mi-
chael unit intentionaliter beatificē cy Deo trino;

254 Prob. 1. C. racoe ex 1. ᵹparando unior hypostq. inter entitativa cy entitativa
viones et Gloriorum donorum: unio hypostq. entitativa ē mous substaly in senta pba-
bili, et vio beatifica cy cetery doni supernatalibus ē accidens; p. substa tia ē pfec-
tior accidenti: eg. 2. pbr. ᵹparando unior per effecty cy vioe beatifica in ratione finis: fi-
nis unionis hypostatica Xpi. Dni ut pariblis, fuit ut redimeret genus humanum, da-
rum Glys ipsiq, ut beatitatis adipiscerent; et finis visionis beatificae, est homines, et eos
et Angely beatificare; p. maqi perfectus ē finis, ex qo oritur bonum totius generis humani
et omnium totius, quq finis, ex qo bonum particulari oritur, ut ex iadstat. eg.

Sitq. 3. C. Ideata ratioe hypostatica in ratione nexus n̄ē max oiq unionum.
ᵹ C. hoc ē D. S. ᵹ pbr: Corpus organicy, et anima raoaly uniq. max. unioe, quq
natura humana, et psonalitas D. V. eg. ans pbr: corpus organicy, et anima raoaly uni-
uq. ut potentia et actus ad faciendy ᵹpostq, et ecoq unitur in ordine ad unq psonality cred;
ᵹ natura humana Xpi Dni solum per personalitate Vbi Vnioe naturaq ad personam; p.
max ē nexus inter actu, et pos. et ratione suppti, quam nexus soly suppti
in ratione nexus, qua in 1. ideatae ē 2plex nexus, et in 2a. unus: eg. et ᵹquest.

Argumenta Contraria Solvunt.

255 1. Argum: Xa. D. Bernardy lib. 5. de consideratione cap. 8, post unios i dista-
tatis, quq. Dei pre divini inter unius, max. oiq unioq ē unio hypostca: eg. hoc
ē max ... quq unio int magis, et pq. — Resp. dis pro ceens: max oiq unioq ē hi-
postatica in ratione Doni, ᵹdo, in ratione nexus, sub dis. 2. Edparet cy unioe ᵹposti
in ratione actus, et pot, ᵹdo, si ᵹparet cy ᵹposto, in quq partes uniq. inter se in ᵹposto
ny ans. ex qo orit, eliquid soluo argum. Aqvidq de ad stat, qq unio hipostaica ᵹpara-
ta cy unioibus ex inmonem unica unio perfectionem cilly perfectior, videtur de ratione ...
dy, et 3.2.3. C. ny. Si lamq ᵹparet cy extremis unitis, illi unioe, ut ... , et ... ᵹpos-
ti, qq uniq. ut actus ēt potentia, et hic cy supposto, in hoc sensu max ē ipsa unio, ut
dixim. in 1. ᵹ C. quq hipostca unio. Vide D. J. Bez. 3. in Hipostatica ē substaudi.

256 2. argum: Vio beatifica n post ᵹmucari creaturis irraoalbus, et unio hypost-
aca post illis ᵹmucari ut dicitq. supra; p. maius donye, qd post ᵹmucari creaturis
solis irraoalbus, qq illud qd raoalbus et iraalbus ᵹmucari post: eg. maior ap aritatep.
anima raoaly, qr soly creaturis raoalbus ᵹmucat, ē magis perfecta, qq anima vege-
tativa, qr ᵹmucat raoalbus, et iraalbus: eg. — Resp. ᵹdo maior, et neg. do minorem,

et ad p.us ans nec, et ad argum dico, qd prob. p.b. nostra dl., quae d.a ipsa.

Sed dices, q.a qd magis immutat e magis bonum, quia de natura bonitatis est immutare,
257 dico qd Deus q.a e maius bonum oibus creaturis, magis immutat, et lz maius bonum sit
maior perfectio, tamen negat ex hoc, qd unio hypostatica e magis bona, qm unio beatifica, q.a magis immutat, et consequenter exigit magis perfecta. — Ad paritatem, dico, qd anima rationalis n e minus immutabilis, qm vegetativa, ideo qd si poneretur in brutto posset quilibet e esse causam vegetationis, et sensationis, si subiectum esset illarum capax; unde si illas n causet, n e defectu sui, nec defectu immutabilitatis, sed defectu subiecti.

3.us Argumentum: si alicui proponeretur beatitudo, et unio hypostatica, ut ex eis
258 unum sibi eligeret, deberet eligere beatitudinem, et n unionem, ut exerc. stat, sed in hoc casu reputaret unio beatifica ut maior, et perfectior, quam unio dicta: ergo. — Dist. negando maiorem, et ratione, q.a maius bonum debet ante poni minori, et lz unio hypostatica sit maior, et perfectior, quam unio beatifica, ut probatum e, in dicto ca. hoc patet exemplo de Santo Ignatio de Loiola, qui dixit, qd si ipsi proponeretur unio beatifica statim ut sequenda, et simul vivere in hac vita inter labores ad serviendum Deo, et sufficiendum, potius eligeret hoc ultimum, et n unionem beatam, q.a servire Deo propter eum e amor amicitiae, et eligere beatitudinem, e amor concupiscentiae, et primus amor e perfectior, quam secundus.

Ultimum Argumentum: unio hypostatica n excedit in perfectione unionem beatificam: ergo an
259 prob. unio beatifica e summum bonum; sed unio hypostatica n e summus bonum: ergo. — Resp. negando ante, ad prob. maior dist. unio beatifica formalis supta e summum bonum infinitum, nego, beatitudo obiectiva, concedo maior. Verum enim est, qd beatitudo obiectiva e summum bonum, et infinitum, q.a e ipse Deus, quo n e maior unio hypostatica; at vero beatitudo formalis n e summum bonum, sed possessio finita, et limitata summi boni, et quando accedimus, qd unio hipostatica e maior beatitudine, loquimur de beatitudine formali supta, et creata.

Disp. 4.a — 213

Utrum unio hypostatica sit actus formalis incarnationis Divini Verbi?

260 Cum sit res extrema, quae ex aliena Scola maxima cum diuine in hac quaest. resolutione loquuntur, necessario ducimur ad procedendum in illa cum claritate, et qua notamus proponere. e ira l.o notandum, qd quod procedit de incarnatione activa supta, qua Beatissima Trinitas pr omnipotentia univit in dicta humanitate in Utero Virginis cum persona Divini Verbi, ut ita constitueret Xpum Dnm, esset qd verus Deus, et verus homo, et in quaest: quaenam formalis praedicta in incarnatione actione sit hypostatica unio, ex qua ex ea Deo ppiis proprias.

261 2.o e notandum, qd praedicta incarnatio activa n e relatio, aut actio realis in ipsa divina omnipotentia in tempore, q.a si hoc esset, mutaretur intrinsece Deus, qd n e dicendum. divina omnipotentia pr ea immediate indigeret qd valet ab aliquo reali pratto intrinseco ... et simul producuntur eius effectus ad extra, ut ait S. Th. in 1o dist. 20 q. 2.a ... his verbis: absolute loquendo dico, qd propter terminationem relationum creaturarum ex tempore ad Deum, n oportet ponere aliquas relationes in Deo, nec novas, nec antiquas, nisi pr rationem termini relationum creaturarum.

3.o e Notandum, qd Deus potuit agendo naturaliter rerum naturae ad hunc, et unione
262 vi ... incarnationis, ex quo fit, qd agens naturale pr actionem generativam necessario intendit [illegible] assimilare, et immutare termino averso, e q.a sola natura n sufficit ad pro

praedictus generationis nisi est in composito et ultimo completo, quia natura solum in supposito agit, sequitur inde, quod agens ultimo intendit, quod praedicta natura sit substantialiter completa
et ultimo. Unde clare constat, quod agens habet duplicem finem quo agit.
263. Primus, et immediatus est productio [illegible] eius naturae, et ille est per accidens, est finis formalis
[illegible] incarnatione [illegible] Secundus, et ultimus finis est generare [illegible] subsistentis,
et in esse completo compositi, et ille finis est secundarius, quia adhoc dicendum est, quod agens per actionem
intendit [illegible]. Finis formalis est ipsa natura, [illegible] quidditativa, aut essentia,
et [illegible] hoc bene dicitur terminus quo ratione, ratione, quia finis quo, siue terminus quo, [illegible]
formalis [illegible] reliqua praeter ultimi, quia nulli dubium est, quod est essentia
compositi [illegible] praecipuum, quia ab ipsa dimanant, aut [illegible] illius modi.
264 Secundus terminus est ipsum compositum ut ultimo subsistens, qui solet dici terminus quod, [illegible] qui, [illegible]
finis, quia agens ultra ipsum non progreditur. hic doctrina aperte colligitur ex D. Th. in
1° dist. 5ª q. 2ª n. 5°, ubi [illegible] Aristotele sic fatur: increatum natura est terminus formalis aut principium indiuiduis. patet ex 2° physicorum, ubi dicitur, quod generatione
naturali, quae est uia in naturam, scilicet, in formam. natura igitur siue essentia est praecipuus terminus
generationis, et non nisi terminus formalis.
His praenotatis sit 1ª conclusio. Totus Christus Dominus ut est unus subsistens diuina
265 subsistentia [illegible] ex duabus naturis, et in duabus naturis diuina, scilicet, et humana est terminus
totalis, siue quod incarnationis actionis. Conclusio est de fide definita in concilio calcedonensi
celebrato circa annum 450 composito ex episcopis 630 contra Eutichetem abbatem constantinopolitanum, qui sequens errorem Monophysitarum, asserebat,
quod Christus Dominus erat unus subsistens ex duabus naturis, sed non in duabus naturis, quia
asserebat iste, quod ex diuina, et humana natura fiebat in Christo Domino natura una per
mixtionem, et confusionem. [illegible] Conclusio ratio: terminus quod, et ultimus actionis productiuae
est compositum ultimo subsistens; sed Christus Dominus ut est unus subsistens in duabus, et ex duabus
naturis, est compositum ultimo subsistens subsistentia diuini Verbi ut docet Catholica fides: ergo.
266 2ª conclusio. Unio hipostatica non est terminus formalis incarnationis actionis. Conclusio contra [illegible] ex D. Th.
[illegible] ratio: terminus formalis actionis [illegible] et Philosophus est forma quidditatiua, et essentia, et natura [illegible] unio hipostatica est forma quidditatiua
[illegible], nec essentia, neque natura Christi qui est terminus totalis incarnationis actionis, ut [illegible]
[illegible] catholica docet, solum sunt duae naturae in Christo Domino, diuina, scilicet, et humana:
[illegible] ergo.
3ª conclusio: terminus formalis incarnationis actionis est natura diuina, et humana Christi Domini. Conclusio haec expressa est D. Th. in 3° dist. 5ª q. 2ª n. 5°, ubi
267 ait: quod per operationem operatiuus [illegible] transiuit deum esse hominem, et quod
[illegible] humana transiuit Verbum [illegible] deum esse Dei [illegible] per hipostaticam unionem, et assignat
[illegible] naturam humanam, et Verbum diuinum. Verum D. Th. hic: respondeo, quod hic, cum una
factio realis actiua totius trinitatis, cui correspondebat factio passiua realis, qua
scilicet homo factus est Deus, unio passiua naturae humanae ad Verbum, et haec passio fuit in
natura humana, et terminus eius erat Verbum. alia fuit passio passiua secundum dici consignans istius factionis realis actiuae, qua scilicet, Verbum factum est homo, et terminus [illegible] fuisse
naturam humanam. Colligitur praedicta conclusio ex D. Th. qui ait, quod terminus fi-
268 nalis generationis est natura, et essentia geniti, et idem est nobis [illegible], et probatur sic: terminus
formalis actionis est finis formalis cuiuslibet agentis; sed [illegible] formalis finis agentis est natura, siue
essentia geniti: ergo. maior constans, quia actio debet in aliquem finem ordinari [illegible] ille

ille ē finis formalis, qui ppter ea ē intentus, et cætera propter ipsum intenduntur; sed forma, aut natura geniti ē volita propter ea pp̄e practicos agentis, et hoc est ratio quod sicut ingenito sic volita propter talis, aut natura: quod mane prae nata, et minor pbtur: agens practicus intendit, et vult essentiam, et hic vult passionem, et modo tu geniti, sed alius passionem, et modo geniti, sunt hic totalis sic ex natura sua propter essentiam, qua ab ipsa pullulant, et in ea radicatur, et ergo non propter modos, aut passiones eius: ergo consequens.

269 2º pbtur radequate sic mihi reportatorum dicit: 3ª q. 2 nº 6º, et 6ª, quod relao diviana dicitur formalis generationis ubi, quia post probari sic: nulla entitas simplex fieri potest productionis, nisi sit terminus formalis, aut contenta sub termino formali; sed natura divina, et humanitatis habent a Christo Domino practicis incarnationis, et ipsa natura non continent in alium praedicatum Christi Domini, sed potius continent omnia alia praedicata ipsius, ut dicere constat: ergo praedicta natura sunt termini formalis actionis incarnationis.

Solvuntur Argumenta Contraria

270 1º arguitur: si actio incarnativa accipiatur ut productiva, terminus formalis eius debet esse productum; sed natura divina Christi Domini non est productiva practicis incarnationis: ergo maior pbtur: omnis actio in quantum productiva essentialiter petit terminum productum primo per se, quia productio non est aliquid rei ex materia, aut ex nihilo eductio: ergo. Respondeo negando maiorem, et ad probationem distinguo antecedens: omnis actio in quantum productiva essentialiter petit terminum formalem primo per se productum, concedo antecedens; respicit terminum qua primo per se productum, sub quo: et terminus secundus aliquis per accidens, concedo secundum aliquis suas partes, nego antecedens.

271 Ex qua doctrina ad argumentum respondeo, quod actio incarnativa, et quaelibet alia in quantum productiva, non respicit essentialiter terminum formalem productum primo per se, ut patet in divinis productio bis, quarum terminus formalis est essentia divina in suo sensu, et est de fide quod essentia nec producit, nec producitur; et similiter patet in resurrectione, cuius terminus formalis est anima rationalis, quae practicos resurrectionis non producit, quia producta supponitur. Unde licet actio incarnativa in quantum productiva solum exigit essentialiter quod debet terminum, quod primo per se productum, ad quod satis est, quod aliqua pars praedicti termini quod sit producta practicis actionis, sive talis pars sit unio, sit terminus formalis, quia ut terminus quod productum denominatur, satis est quod unio practicos producatur, sed aliud praedicatis, sicut dicitur ubi divinis dicitur productum a Patre et Filio dicitur necessitatum, et tamen sola filiatio ubi practicos producitur, quia filiatio non est terminus formalis: et in resurrectione solum producitur unio, sed forma corporis, et tamen unio non est terminus formalis: ergo quamvis essentia divina non producatur practicos incarnationis, non inde infertur, quod non sit terminus formalis actionis incarnationis.

272 2º Secunda solutio argumenti: ergo quod unio hypostatica est terminus formalis incarnationis actionis. Probatur: non respicit ab actione incarnativa ut quod productum primo per se, sed terminus formalis est, qui respicitur ab actione, sive producatur ab ipsa, sive non: ergo. Respondeo negando antecedens, et ad probationem concedo maiorem, et minorem distinguo: terminus formalis est, qui respicitur ab actione, quia natura, et essentia tu totalis, concedo; qui respicitur ut cum aliis, nego minorem, et licet unio hypostatica, ut producta practicos, respiciatur a tali actione, non ut natura, neque ut essentia Christi Domini manet, quod non habet rationem formalis.

273 2º Arguitur: terminus formalis actionis incarnationis est personalitas divini verbi: ergo antecedens probatur: terminus formalis cuiuslibet actionis est id, quod habet de formali, et tanquam actus intrinsecus totalis; sed personalitas divini verbi est habet de formali, et tanquam actus in Christo Domino, quia ipsa terminat naturam divinam, et humanam illius: ergo. Respondeo negando antecedens,

274 et ad probationem maiorem distinguo: terminus formalis cuiuslibet actionis est id, quod habet de formali, et tanquam actus individuationis, concedo; tanquam actus moralis, nego maiorem.

Primam ad argumentum dico, quod non omne id, quod intrinsece totali est actus, habet rationem formalis actionis, sed solum id, quod est actus quidditativus rationis, quia generatio per se terminat ad formam productivam, quod est causa agentis, et hic generatio sit ut in natura, ut sit physicus, et natura et essentia

[illegible] quid sit Deus, nec autem attendendit ... quidditas, et quae ipsa
fratr. et hypostasis Christi Domini non est natura, neque ipsa quod divina eius sit, mox naturalis
in de est, quod quaevis habet [illegible] ... substantiali, non dico est Deus formalis ac-
tionis incarnationis. Ipsa doctrina, de exemplo producentis naturalis, in quibus

275 personalitas et suppositalitas non sit Deus formalis, quamvis de formali se habent in d(e)posito; sed
talis Deus est in igne ipsa ignis, et in aliis compositis ipsa forma quidditas, quamvis praedic-
tis formis se habent formaliter recipio. et hypostatalitas, quae in se recipiuntur.

Si arguitur: Si natura divina Christi Domini esset Deus formalis incarnationis
276 mutaretur. Sed natura divina est immutabilis quia immutabilis est in potentia: ergo. Pro-
batur: quia daretur mutatio, quod est transitus de non esse ad esse. Si natura divina tran-
siret de non esse Deus ad esse Deus incarnatus: ergo. — Respondeo: distinguo maiorem: natura di-
vina mutaretur extrinsece, concedo; intrinsece, nego maiorem. Verum enim est, quod natura divi-
na transit de non esse Deus incarnatus, ad esse Deus incarnatus, sed hic transitus est ...
cuiusdam extrinseci, quia accipit natura divina non in quantum ... recipitur
in eo; sed solum per hoc quod est dividuatur humanitate composita, quod dicit Christus ...
commutata in incarnationem, quod est quid extrinsecum, manet divinum esse, et ex mutatione extrin-
seca non sequitur imperfectio divini esse, neque ... ideo.

Quia Catholica doctrina solet, quod ... [illegible] ... condicionales ...
277 ... viatores, quod peccat mortaliter, et nemo ... post, dubitatur
quando ponitur in gratia, cessat ... [illegible] ... quaedam ...
... et quaerentur Deus transit ... volenti ... volens ... ne ...
... quod talis transitus a Lucidus dici de extrinsecus. Unde ex hac
... [illegible] ... natura divina Christi Domini
Deus formalis in incarnatione ... arguitur ... ad ...
... Si natura divina Christi Domini ... Deus ... talis, ... [illegible]
transiret de non ... Christus ... illius ... Catho-
lica docet, quod Christus Dominus post ... natura divina et humana, ... manet
... se ... dis.

4° arguitur: Si unio ... non esset Deus formalis in-
278 carnationis maxime quia ... Thomas
... quod ... Deus formalis in incarnatione: ergo. Minor probatur: ... 3° ...
... 14°: unio hypostatica terminat actiones in carnatas; sed idem te-
rminat actiones incarnatas est Deus formalis illius: ergo. — Respondeo: distinguo
maiorem et negando minorem ... divinitas unio hypostatica terminat
actiones incarnatas, ut ... Vera quia ... formalis
... maiorem. Verum enim est quod ... unio hypostatica dat modum
... quod ad ipsam terminat actio incarnativa. ... quid ...
est Deus formalis in incarnatione ... terminat actiones ... Deus.

5° ... [illegible] ... formalis ...
279 [illegible] ... dicit ... [illegible] ... ergo ...
... est ... Deus ... dicit divinitatem ... formalis, sed ...
... dicit ... [illegible] ... Deus ... [illegible] ...
... [illegible] ... humanitatis ...

dicit quinly a Patre in ratione [illegible] illud [illegible] [illegible]
tē. et in ratione hoc dicit productus in ratione [illegible] ratione unio,
et in ratione animus ratio [illegible] generationis huius etiam pro ge-
nerationem non producit praesentem animam: igitur similiter Christus Dominus po-
terit dici purus ratione uni hypostaticae productus per actionem incarnationis,
consequenter quod non erit necessarium, quod denominetur productus per divinus formalis.

280 6.us arguitur: principium passivum non est forma aut essentia divina tota-
liter: ergo neque divinus formalis erit forma aut essentia divina totalis. — Respondetur omit-
tendo antecedens, negando consequentiam, quia etiamsi demus essentiam esse principium
passivum, quod falsum esse potest, tamen non inde sequitur, quod essentia non sit divinus
formalis actionis, quia esse passivum, sive quod essentia passive se habeat, non est medi-
um ad inferendum quod non sit divinus formalis, quia ratio passiva et ratio divini disparate
se habent ad invicem, ut patet in essentia divina, quae est divinus formalis dici-
tur processionis, et tamen non se habet passive, si pro [illegible] [illegible] com-
paratur &c.

7.us arguitur: divinus formalis operandi intellectus est in-
281 tellectio, sed intellectio non est forma aut essentia: ergo. — Respondetur negando majorem; ratio est
quia intellectio adequate dicitur divinus totalis intellectus operationis, quia principaliter ul-
timo dicitur intellectus sive intelligendi obiecta, et essentia intellectionis ut est tran-
scendentalis modorum, et rationis, scilicet finitatis, individualitatis &c. unde est divinus formalis, quia
ipsa per se se habet ad intelligendum, et reliquae rationes sunt propter ipsam, et ad rationem
divinitatis non requiritur quod sit forma substantialis per se; quia sicut natura, sive essentia,
potest esse substantialis, et accidentalis ratione diversitatis principiorum, et sic intellectio ha-
bet huius naturam, divinus causatus per intellectum, sequitur quod talis natura sit divinus for-
malis operationis.

Ultimo arguitur: in transsubstantiatione eucha-
282 ristica non est natura aut essentia Christi Domini: ergo antecedens probatur: divinus totalis tran-
substantiationis eucharisticae est Christus Dominus; sed natura eius nihil habet ratione
cuius possit dici divinus formalis: ergo. antecedens probatur: in tali transsubstantiatione natura for-
aut essentia Christi Domini non recipit unionem, neque existentiam, neque personalitatem; sed pr-
aeter istam nihil est aliud ratione cuius possit dici divinus formalis natura Christi Domini:
ergo. Respondetur negando antecedens, et ad probationem distinguo maiorem et minorem,
283 cuius probationem distinguo, et minorem. Unde ad argumentum dico, sicut totus Christus Dominus dicitur
divinus ultimus transsubstantiationis eucharisticae, quia principaliter recipit esse ratione duorum
substantiarum ante transsubstantiationem non erat, ita natura hu-
ius Christi dicitur divinus formalis transsubstantiationis eucharisticae, quia formaliter, et ...
quod accipiunt esse substantialibus accidentibus predictis transsubstantiationis, ex quo se-
quitur, quod argumentum potius probat [illegible] quam impugnat &c.

Q. 5.a De [illegible] Ultimo hypostatica sequitur ratione, et physice visio beatifica et gratia dona super naturalia Christi [illegible]

108

284 Ad primum quod respondemus, quod tio benefica et dona supernaturalia Xpi Dni non sequuntur manio, et omnia ad unionem hipostaticam pertinent, sed solum moraliter ratione illa, quae posita est in quaestione 6a disp. 2a huius libri, illa quae sequuntur praesens quid, et solum est argumentum, quod dictum illud fieri potuit, ideoque hic non quaestionis immoramur. Disp. 2a

de his, quae de persona diuini Verbi solent hic disputari. Quaestio 1a Cur Verbum, et non alia persona incarnauerit?

285 Vt procedendi non agimus de ratione 1a cur Verbum Dei incarnauit, et non Pater, vel Spiritus Sanctus, sed solum de ratione conuenientiae, quae ab omnibus reddi debet esse, quia 1a ratio huius mysterii, alterius quod cuiuslibet operis ad extra, est diuina bonitas, vel aliquod aliud praedicatum Dei, eo quod Deus 1o a se ipso mouetur, et quamuis DD. plures rationes assignent conuenientiae et congruentiae, quod fuit conueniens, quod Verbum diuinum incarnaret, et non alia persona, ex illis nos assignamus sequentem, et dicimus, quod fuit congruum quod Verbum diuinum incarnaret, quia ita congruentius manifestatur nobis trinitatis mysterium:

286 quia Xpus Dnus asseruit, se missum fuisse a Patre in mundum, et hic mitteret ad extra dicitur, quod persona mittens producit personam missam, vt ait S. Thomas 1 p. quaest. Magistri int. dist. 14, et sic manifestata fuit 2a persona, et Xpus et hic postea ipse Xpus promiserit spiritum Sanctum ad Apostolos, quando manifestatus fuit, quod Spiritus Sanctus procedebat a filio, vt 3a persona, ideo quod congruentius fuit, quod persona diui Verbi incarnaret ad manifestandum trinitatis. Quaestio 2a Vtrum Verbum diuinum

terminet naturam humanam per subsistentiam absolutam, vel relatiuam?

287 Cum in diuinis detur subsistentia absoluta, ratione cuius subsistit essentia diuina independenter ab alio de quo est sustentante, itaut si non essent 3 personalitates relatiuae, adhuc diuina natura perfecte subsisteret, quamuis non esset persona, quia talis subsistentia absoluta non reddit naturam diuinam incommunicabilem vt quod, sicut fides catholica docet, quod 3bus diuinis personis communicatur; et cum praeter istam subsistentiam detur etiam in Verbo diuino subsistentia relatiua, in praesenti difficultate dubitatur: an Verbum diuinum terminet naturam humanam per subsistentiam relatiuam, vel absolutam, vel per vtramque, et hoc proxime, et immediate?

288 Circa hanc difficultatem Durandus docet in 3o dist. 1a quaest. 2a Verbum diuinum terminare quamuis ad conceptum subsistentiam di[?] per absolutam subsistentiam, et quamuis ad conceptum personae per relatiuam. Alij autem defendunt, quod Verbum diuinum terminat naturam humanam per subsistentiam absolutam modificatam relatione. Alij vero asserunt, quod persona Verbi secundum naturam, et secundum relationem terminat naturam humanam. Dicimus cum S. Thomas terminat Verbum diuinum terminare naturam humanam per suam relationem, quam sequuntur omnes eius discipuli, hac est vnica haec conclusio: Verbum diuinum terminat immediate, et proxime naturam humanam per suam relationem, et probatur ipsius Verbi. Probatur 1o conclusio auctoritate Concilij Toletani 6i, ibi in confessione fidei, vbi habentur verba: incarnationem filij totam trinitatem operatam esse, quia inseparabilia sunt opera trinitatis, solus tamen filius formam serui accepit in singularitate personae, non in vnitate diuinae naturae, in id, quod proprium est filij, non quod trinitati commune.

289 Arguitur sic argumentum: proprium proprium filij, et non commune trinitati, est sola relatio filiationis, ergo ex relatione commune: supra

sint pr plura, qq possint fieri pr paucioa; s. prsoalis relaos prsoalis vbi potest natura huma tq. vni ultimo termiari: eg superfluit absoluta subsistia. min pbr: relao prsoalis vbi habet vim ad reddendum naturam humanam indmucabilem vt quo, et vt quis. subsistia qq aliq vim habet potest sola termiare naturam humanam, vt exercitat: eg. maior pbr: quae dicit relao e perfectior qualibet prsoalite creata, quqz ad quqz termi di ulmo naturam humanam; s. vna sola prsoalitas creata habet vim reddendi naturam humanam indmucabilem vt quo, et vt quod: eg, et quqz.

290 3o. fr. 3o: si vbum divinum termaret naturam humanam pr prdatum absolutum, simul cu relauo, tunc ordo do relaoes, sequeret, qd 3 diviniae prsoae essent incarnatae; s. hoc e contra fidem catholicam: eg. maior pbr: qdo alqd praedatum divinum e intrinsece absolutum, et dicit aliquem ordinem causalitatis ad extra, talis termiatio, aut causalitas non potest convenire Patri rone Paternitatis, nec soli Verbo rone filiationis, nec soli Spiritui Sancto rone spirationis passivae; s. debet ee communis toti Trinitati; s. subsistia absoluta e praedatum absolutum intrinsecum, et sententia contraria illi tribuit raoes termini di naturam humanam, qq termiatio, aut causalitas e ad extra: eg. maior pbr: qlibet prdatum divinum absolutum causans aliqd ad extra, qquid connotat 3 divinas prsoalitates, quqz ad talis causatioes; s. qdo prdatum absolutum causans ad extra, qquid connotat 3 prsoalitatem, n e rao cur operatio conveniat vni prsonae, et n alteri, vt exercitat: eg. maior pbr: qlibet prdatum divinum absolutum operans vt quo ad extra, necessario debet praesupponi in 3bq. divinis prsonis qualitas, qa cu 3s prsoae divinae sint oibus praedatis absolutis e infinitis et quqz necessaris, et operao ad extra e contingens respectu Dei trini; s. prdatum absolutum qd necessario, et equaliter e in 3bq divinis prsonis equaliter debet connotare prsonas divinas, qa vt quo operat ad extra: eg, et quqz.

Argumenta Contraria Solvuntur

291 1. Arguitur: Dr. S. in reportatis super 3m dist. 1a. q. 5a. n. 5o. asserit, qd vbum divinum termiat naturam humanam pr duqtum absolutum, vt constat ex eius verbis, qq talia sunt: filius includens relaoes et eius relaoem ad intra, et termiat dependentiam naturae humanae ad ipsum, n sub alqua corelaoe, s. sub raoe absoluta: eg. — Resp. ad argum dicendo ans: verbum divinum termiat naturam humanam pr dqtum absolutum in munere, 3do, pr dqtum absolutum intrinsecum, neg ans. Unde ad argum dicit, qd prsoalitas vbi divini potest dici complexum sumendum munus, qd exercet, et vt e intrinsece. prsoaltas vbi vt intrinsece e, non est conceptum absolutum dicit distinctum froalr a relauo, qa conceptum in, et dicit ad, qi in ipsa prsoalitate creata alqd titulo in 2o. extrema. qibus in vbi distinguit relaos ad agere sustentandi quidem ee relaoes notat. vnca de initio e constanti vnico solo conceptu obtinuo, explata prilibus titulo,

292 Relao vo. in munere considerata potest accipi, in quqz respicit prpriis, dita correlao dicit, et tale munus relativae, et absolutum ad ordinem, qq tri eius sunt, et hoc modo exercet mus rei absolutum; sive dit relao absolutam et typa lapidis n e corelao, qa ad lapidem n refert, ideo qq sub hac consideraoe rao illius n refert illius ad lapidem, et relao considerata sub isto munere dit absolutum, vt prae dicit, s. operat absolutam munere.

293 Ex qa doctrina liquet, qd qdo Dr. S. in loco cito in argumento ait, qd prsoalitas termiat naturam humanam sub raoe absoluta, loqit de tali prsoalite secundum munus absolutum, qq exercet; n vero ait, qd termiat. secundum dqtum intrinsece absolutum, ...

subsistentiae Verbi divini ad suum Patrem, et ad humanitatem, necessario praedicta relatio non humanitatis sit tantum in munere, aut in determinando, ut sic absoluta. Unde non valet ipsa, Dico quod contra ipso arguit, quod Verbum divinum terminat naturam humanam propter suas relationes in re, quamvis in munere talis conceptus absolutus sit.

Quartus arguitur: unio hypostatica terminatur a Verbo Christi quatenus illud dominus Verbum Caro factum est;
294 per Verbum divinum dicitur naturam humanam cum personalitate, ut rationis terminatio praedicti naturam humanam, quia si hoc non invenit, igitur non potest absolute dici, quod Verbum caro factum est: ergo. Respondetur distinguendo maiorem: terminat a Verbo ratione relationis, concedo; ratione naturae, et relationis simul nego maiorem. Unde dicitur, quod ad hoc ut absolute verificetur Verbum factum est, non est necesse, quod terminet unionem hypostaticam ratione naturae et relationis, sed satis est, quod illud terminet personaliter relationis, quia ad hoc ut praedicatio denominativa absolute vera, satis est quod illud, quod praedicatur ipsi concreto conveniat ratione formae. itaque non dicitur absolute ratione alicuius rationis a primo ratione, quamvis non sit talis ratione corporis organici et materiae primae.

295 3us arguitur: si personalitas Verbi terminaret naturam humanam propter suas relationes, denominaret ipsam naturam filium Patris aeterni; sed hoc non fecit: ergo. maior probatur: talis consequitur relativus est filiatio, cuius totum esse est in ordine ad aliud; sed non potest esse in ordine ad aliud ratione et filiationis, quin referat ipsam naturam ut filium ad Patrem: ergo. minor probatur: esse praeter dictum aliquo subiecto, et illud ad aliud non referre est esse adesse et non ad aliud; sed illud quod est adesse, et non ad aliud, non habet totum suum esse in ordine ad aliud: ergo, et consequens.

296 Respondetur negando maiorem, et ad probationem maioris dico: relatio est, cuius totum suum esse est in ordine ad aliud, respectu sui correlativi, tamen terminativi, concedo; respectu aliorum rerum, nego. [illegible] terminis, cuius non est, nego maiorem. Verum enim est, quod si relatio ponatur in subiecto, tamen natura, quae recipit ipsum, [illegible] correlativum, necessario debet referre illum, ad suum correlativum, si dico quod relatio filii posita in natura communicata, tamen causata a Patre, sub ratione Patris, necessario talis naturam ad Patrem debet referre, quia in hoc [illegible] totum esse filiationis est in ordine ad Patrem, qui suum eius est; at vero si relatio filiationis, aut quaelibet alia ponatur in natura non causata a Patre sub ratione talis, nullomodo referet propter naturam ad Patrem, quia [illegible] non est. itaque si relatio filiationis ponatur in lapide nunquam referret lapidem ad Patrem: quamvis natura humana Christi Domini non sit causata a Patre aeterno sub ratione Patris, sed solum sub ratione [illegible] causae, consequens quod non respiciet Patrem ut suum correlativum filiationis. Unde legitur, quod quamvis filiatio divini Verbi ponatur in praedicta natura humana, non ideo debet illam referre [illegible] filium ad Patrem aeternum.

Sed hic potest dubitari pro complemento huius quaestionis: quod Verbum
297 quis concurrat ad actiones in carnatione? ad quod asserendum respondemus. ratio: quia incarnatio est opus ad extra, et opera ad extra communia sunt indivisibiliter a tota trinitate, iuxta illud theologorum axioma: opera trinitatis ad extra sunt indivisa. potest etiam hoc probari: quia opera ad extra procedunt a divina omnipotentia, quae est aequaliter in tribus divinis personis, ut quaeque sine ordine prioritatis, aut posterioritate rationis, quamvis ad operandum ad extra. Unde non tamen operari potest una persona ad extra, quin reliquae divinae personae operentur, et quamvis divina generatio ad intra per hoc prius quod dicitur prius in Patre, quam in filio, tamen ratione generationis, et divina omnipotentia debet prius considerari in Patre, quam in filio, non ideo potest intelligi omnipotentia, ut [illegible] effectiva ad extra in solo Patre.
298 dispensabiliter, quod prius Pater operetur ad intra, quam intelligatur potens operari ad extra, ideo ratio est: quia cum productiones ad intra sint in [illegible] necessariis, et relationes ineffabiliter arguendo, sed potius est. [illegible] solum operatur ad intra, quia est

q^d^ prius intelli^t^ speculata divina cum memoria fecunda ad producendos. Ubi inferens ex hoc, q^d^ etiam potuit solum V^bum^ operari ad extra, q^a^ intelligit in ipso dia or- poa, plus qq ta[illegible] [illegible], f^a^ ut dictum e, intelligit prius in ordine ad muca- tur adnitia, n^o^ v^o^ in ordine ad productiones ad extra, q^a^ magis productio ad extra l[illegible]it stringens, dicit praesupponere productiones ad intra, q^d^ [illegible] neanz.

Q.^o^ 3.^a^ Utrum Corpus organicum assumptum a Divino Verbo fuerit verum Corpus humanum?

299 Valentiniani [illegible] Corpus Xp^i^ D^ni^ fuit dictum, et ex ipso divinitate productum. alia plura a- bsurda somniarunt. dissi hec dici circa Corpus Xp^i^ D^ni^, q^q^ si placet vobis latius extensi- ue videre, vide Claudium [illegible] tomo 3 suorum operum, q^i^ in proemiali, ubi large e- numerat alios errores, quos heretici suscitarunt circa Corpus Xp^i^ D^ni^.

300 Contra hos et alios plures errores semper docuit, et docet fides catholica Corpus Xp^i^ D^ni^ esse verum Corpus, et simile aliis veris Corporibus. ita definitum fuit in an- nathematismis Cirilli approbatis a pluribus Conciliis, praesertim annathematismo 2.º et 5.º. et d[illegible] definivit plura alia, Calcedonense Sub Leone 1.º in quo fuit dam- nata heresis Eutiquetis Abbatis Constantinopolitani negantis, Xp^m^ post incarnationem existere ex duabus naturis, sed solum in eo remansisse naturam divinam, ut constat ex acti- one 5.^a^ huius Conc^ii^, q^d^ habet sexdecim actiones, et in ultima reiectus fuit Canon 28.us qui Episcopus Constantinopolitanus parem faciebat cum Pontifice romano

301 Constantinopolitanum 5.º actione 8.^a^ Canone 4, et 11. Sinodus 6.^a^ Generalis actione 11.^a^. Concilium Tholetanum 14 et 11 in Confessione fidei, Hispalense 2.º cap.^e^ 11 et plura a- lia. Prob^r^ ex Sacra Scrip.^a^ nam Joannis 1.º dicit^r^: Verbum Caro factum. et ad hebreos 2.º: q^a^ pueri communicaverunt Carni et Sanguini, et ipse Dominus participabit eorumdem: debuit per omnia fratribus asimilari. et Luce 24: palpate, et videte, q^a^ Spiritus Carnem, et osa non habent, sicut me videtis habere. ex quibus textibus sic arguit^r^; S.^i^ Corpus Xp^i^ non esset verum Corpus, Xp^us^ non dixiset discipulis suis: palpate &c, ne- que etiam participasset Carnem, et Sanguinem sicut pueri, nec illis per omnia assimilaret^r^; S. hoc non potest dici: ergo. legite super hoc D^um^ Ambrosium lib.^o^ de Sacr.^o^ Dominice incarnationis Cap.^e^ 3.º. Cirilum lib.^o^ de [illegible] ad Theodosium. Aug^nus^ Epist. 146.

Argumenta hereticorum Solvuntur.

302 Arguunt 1.º: quin verus homo non habet verum Corpus humanum; S.^i^ Xp^us^ D^nus^ non e verus homo. ergo. min. prob^r^: ex Apostolo ad philipenses 2.º constat, q^d^ Xp^us^ factus fuit in similitudine hominum, S. q^i^ factus e in similitudine hominum non e proprie homo: ergo. —— R. p^r^ condonatam, et neg. de min. et ad prob^m^ concedo maior, et neg. min. ratio e, q^a^ similitudo non excludit proprietatem: unde de la- [illegible] 5.º Genesios dicit^r^ Adam genuiset filium ad imaginem, et similitudinem suam. praeterquamquod, licet similitudo excluderet proprietatem, adhuc non legit intentum arguentis, q^a^ Apostolus praedictis ver- bis loquit^r^ de Xp^o^ ut Deo, qui apparuit in carne similis aliis hominibus, ac si esset purus homo, sicut illi, cum tamen esset verus Deus. et sic non valet argumentum.

[illegible] dextr. [illegible] 2.º arguitur: quia [illegible] 2.ª ad Corinthios Cap.º 5 ait: Et si cognovimus Xp.tum secundum carnem, sed nunc iam non novimus: ergo. — Resp.: quod Apostoli prius cognoverunt Xp.tum in carne passibili, postea vero ab oculis carnalibus, et in hoc [illegible] intelligendus est Apostolus. 3.º arguitur: Corpus non est particeps redemptionis, quia 1.ª ad Corinthios Cap.º 15 ait Apostolus: Caro, et san-

303 guis regnum Dei possidere non possunt: ergo Xp.tus solus redemit animas, et consequenter non indiguit corpore. — Resp.: negando antecedens, et ad probationem dico: per carnem, et sanguinem non intelligi opera [illegible] carnis, et sanguinis [illegible] peccatores [illegible] per peccata a recedunt; unde [illegible] intelligit [illegible] regnum [illegible] carnem, in [illegible] ad Galatas: quia generatio [illegible] operatur carnis.

2.º [illegible] Verbum divinum assumpserit singulas partes corporis humani, et accidentia per specialem unionem?

304 Resolutio questionis [illegible] pendet ex cognitione naturae unionis; ideo [illegible] clarius quod praestito [illegible] nota 1.º, quod unio duplex potest accipi: essentialis, scilicet, et integralis. Unio essentialis solum dicit nexum duorum extremorum abstrahens ab eo quod ipsa extrema exigat, quod talis unio unica plures partes illorum ex quibus depent. Vero unio integralis [illegible] est illa, quae depent ex pluribus partibus integralibus, quibus plures partes duorum extremorum manent unitae inter se. Unde sequitur, quod unio essentialis non dicit partes determinatas in magnitudine, aut parvitate; scilicet augmento [illegible] magnitudinis partium extremorum, inter quas potest, et quae sit supposita [illegible] ex pluribus extremis [illegible] pluribus partibus unibilis exit in illo una essentialis unio integrata ex pluribus partialibus

305 unionibus. 2.º Nota quod quia supposita fide catholica Verbum divinum assumpsit naturam humanam in divinis [illegible] corpus organicum virtute Spiritus Sancti, ex sanguine Mariae Virginis, et in utero eius verum, et propria unione hypostatica [illegible] quae unio, quae est [illegible], scilicet multiplex integrata, itaque [illegible] haec omnia, scilicet, anima, et corpus, istius [illegible] caro, cor, [illegible], et reliqui humores, et accidentia eius fuerint per partiales uniones integrantes unam unionem essentialem unita cum divino Verbo?

Pro cuius resolutione sit 1.ª Conclusio: anima, corpus, et eius partes integrales corporis pertinentes ad eius esse, fuerunt unitae per partiales uniones cum divino Verbo. Ita Noster Vulg. tom. 1.º disp. 6 a dub. 1.º et 2.º, et probatur sic: plures partes realiter distinctae, et inter se

306 distantes nequeunt uniri cum aliquo extremo per eandem indivisibilem unionem, sed per plures partiales; sed anima, corpus, et eius partes sunt inter se distinctae realiter, et distantes, quia ubi est caput non est oculus, et sic de ceteris: ergo. Minor patet, et maior vero probatur: si praedictae partes [illegible] [illegible] indivisibili unione unirentur, talis unio esset naturaliter in [illegible] loco adaequato, et separata [illegible]; sed hoc est falsum: ergo maior probatur: si praedictae partes unica indivisibili unione unirentur, sequeretur, quod in corpore organico, unio quae [illegible] caput cum Verbo esset simul in pedibus, et quando separatus fuit corpus ab anima, [illegible] separatur a manu [illegible]: ergo. 2.º probatur 2.º: [illegible] unitae partes suae [illegible] pluribus partialibus unionibus: ergo. [illegible] probatur: separatio est signum distinctionis [illegible] unio aliquarum partium [illegible] Caniditis separatur ab unione, quae aliae partes [illegible] retinent: ergo. Minor probatur: quod omnis corporis organici separat manum, unio qua [illegible] manus [illegible] separatur ab unione, quae aliae [illegible] partes capitis, cordis [illegible] [illegible]: ergo et [illegible].

[illegible] 2.ª Conclusio: Verbum assumpsit partiali unione sanguinem, et ceteros humores corporis humani [illegible] capillos [illegible] quae partes corporis substantiales [illegible] eius perfectionem [illegible] [illegible] in [illegible] D. S. in 3 dist. [illegible] 6, q. 2 n.º 8, ubi ait: [illegible] dimisit, et potuit dimittere [illegible] capillos [illegible] partes corporis Xp.ti; sed non erat verum nisi omnes partes essent unitae partiali unione cum divino Verbo, quia talis dimissio fuit [illegible] [illegible] non [illegible] capitis [illegible] unitis cum divino Verbo partiali unione, et sanguinis, et alii [illegible]

humanum Corpus Xpti: ergo de quaesito.

2° prob. rat: Fides Catholica docet, quod Verbum divinum assumpsit per veram unionem corpus eius-
dem sanguinem in corpore, et humanitatem; sed corpus animadvertimus esse rationis in corpore
humano cum suo sanguine, et aliis humoribus, etiam quoad dictos, et capillos, et similium
partium substantiarum: ergo. — Confirmatur quia verba absolute, et absque ulla lata circa res
dicta in Sacra Scriptura, vel in Conciliis, et absolute, et sine distinctione intelligenda
quando non urget aliqua gravissima causa ad illud dicendum; sed Sacra Scriptura
absolute affirmat, quod Verbum divinum assumpsit per unionem hypostaticam carnem humanam Xpti
Domini, illud: Verbum caro factum —

Apostolus ad Hebraeos Cap. 2°: [illegible] omnibus fratribus assignari, [illegible]
Corpus humanum perfectum, et simile aliis corporibus humanis, ut ait Paulus, [illegible]
sive dalis humoribus similibus partibus substantialibus, et accidentalibus: ergo.

3° prob. 2°: Clemens 6. asseruit, quod una gutta sanguinis Xpti Domini lu-
ctoriis in gisitorum praecipit, quod agnat ut haeretica haec propositio. Sanguis Xpti
non mansit unitus cum divo Verbo in 3° mortis; sed non est ratio propter quam unia sanguis cum
divino Verbo, et non aliis humoribus, et capillis, aliisque reliquis corporis humani partibus
substantialibus, et accidentalibus: ergo.

3° prob. 2°: Deus [illegible] antecedentibus: actus qui
cum subto, et partibus eius attribuit unum praedicatum perfectissimum non praestat effectum soli subto
et partibus substantialibus, et accidentalibus, nisi cum totis unitatur unione physica;
sed personalitas divini Verbi est actus constituens cum humanitate Xpti Domini, et omnibus partibus,
illius unum compositum praedicatum perfectissimum: ergo. maior est praenota, quia compositum praedicatum fit media
unione physica, minor ab omnibus debet admitti, quia Xpus Dominus est unum praedicatum consequenter
legitimae: ergo totus syllogismus tenet, et de quaesito.

4° prob. 2°: nullus actus tribuit effectum subto, et partibus, nisi ipsis partibus
physice unitus; sed personalitas divini Verbi tribuit effectum physicum cum immutabilitate humanitati
et partibus eius facientibus unum compositum praedicatum: ergo. maior est certa, minor autem prob. humani-
tas Xpti Domini, et partes eius substantiales, et accidentales sunt immutabiles alteri suppositationi
ac personalitati divini Verbi, quia ab ipsa praedictum effectum physicum immutabilitatis recipiunt,
siquidem decet, quod praedictae partes non possunt esse sub personalitate Verbi, et simul sub ali-
a creata, vel increata, ut dicitur supra: ergo, et de quaesito.

4° arguitur: si sanguis Corporis Xpti Domini fuisset unitus immediate personalitati Verbi
Verbi personaliter, sequeretur quod aliqua pars sanguinis eius, eum dimiserit, Deo
sine separatione ab unione, quam cum ipso habebat; sed hoc repugnat, quia quod semel as-
sumpsit per unionem, numquam dimisit a tali unione, ut ait communiter loquens theologus cum
Damasceno: ergo. maior prob.: in pluribus Ecclesiis servantur aliquae guttae sanguinis, quae
fuerunt ipsius Xpti, et ut tales venerantur; sed praedicti guttae sanguinis non habent unio-
nem cum divino Verbo, quia si illam haberent, in remanerent hoc illam acceptionem, quia sine corpore
eius haberet aliquam imperfectionem sine illis: ergo, et de quaesito.

quia licet concedat, vel neget, nihil contra nos inferret. Si
[illegible] negat, et dicimus non esse inconveniens, quod aliquae partes corporis Xpti, quae postea
[illegible] quaedam dimitti a divino Verbo, et probatur auctoritate D. S. [illegible]
auctoritate Pii 2°, qui in quadam Bula edita, anno 141 ait, non repugnare fidei
catholicae, asserere quod Xpus Dominus reliquit in terra aliquas guttas sanguinis sui, [illegible]
nos in memoriam suae passionis. Et dicunt [illegible] in Terra Sancta [illegible]
quod Beatissima Virgo [illegible] Carolo 2° Regi Siciliae, et ostendit
ei locum, in quo erant eius reliquiae, quibus fuit [illegible] plus terrae, quae

Sanguis Xpi Dni fuit permixtus in parte illius [illegible] ... sanguis [illegible] ... valet in terra, q. [illegible] ... ad [illegible] ... multis in corpore [illegible] ... [illegible] ... aliq quid illius [illegible] ... mea argui [illegible] ... in ecclesiis e aquarum [illegible] sanguinis Xpi [illegible] ...

Ly arguitur: Sang. et humores corporis Xpi [illegible] animati, ut [illegible] plures: [illegible] non e animatus, n fuit assumptus a divino V.bo [illegible] ... hipostatice [illegible] ... sanguis, et alii humores non [illegible] animati, n videtur [illegible] ... maxime imperfectus ... humoribus, et accidentibus naturalibus, [illegible] Xpus assumpsit [illegible] ... dicendus, qd assumpsit oes partes perfectas [illegible] ... perfectioni.

Vei [illegible] mag q. [illegible] ex clementi-na [illegible] Xpi fuit unitus cum Divino V., [illegible] ... capitulis [illegible] partibus similibus, [illegible] uniti cum Divino V., ex [illegible] ... partes corporis organici Xpi Dni, [illegible] ... cum [illegible]: et sic ex Clementina, [illegible] Sanguis, et [illegible] partibus similibus uniti fuerunt cum Divino V.

[illegible] Xpo [illegible] fuerunt actu partes [illegible] ... ad [illegible] partis a [illegible] organici, [illegible] partes [illegible], ut [illegible] arguitur, [illegible] ... aut [illegible] ... humores corporis Xpi, [illegible] partes [illegible] ... personali [illegible] V. Divini, [illegible] ... personaliter [illegible] ... ut dicitur [illegible] ... [illegible]

Ly arguitur: [illegible] ... dimisit [illegible] ... unitis [illegible] ... unio [illegible] ... Divino V. [illegible] ... Resp. [illegible] ... [illegible] ...

Ly arguitur: si partes [illegible] ... unite sunt personaliter Divini V., [illegible] personaliter illis communicarit [illegible] effectus; [illegible] ... effectus personalitatis e subsistentie [illegible] personalitas [illegible] V. n valet communicare hunc effectum singulis partibus corporis organici Xpi Dni, [illegible] ... qlbet pars illius n potest dici persona: [illegible] ... Resp. [illegible] ... effectus personalitatis e subsistentie personalis ... [illegible] ... qd unit [illegible] naturali natura, [illegible]; qd unitur qualibet parte [illegible] dicitur natura, [illegible] natura.

Ratio, q. [illegible] ... [illegible] ... personalitas [illegible] subiecto capaci talis effectus, et [illegible] ... pars corporis organici Xpi Dni n est subiectum capax recipiendi [illegible] ... effectus [illegible] ... qa subiectum capax [illegible] effectus [illegible] cum natura [illegible] ... [illegible] ... persona e rationalis natura in [illegible] ... [illegible] ... Xpi Dni recipiunt [illegible] personalitatem [illegible] ...

S.[a] ... facit Ar. S. ... dist. 16 q. 2 a. n.o X^o his his verbis: si partes fu-
erunt ... reparatio partis nouae, hoc autem fuit sine nouo miraculo,
quia illa pars noua uniebatur Verbo, non poterat hoc fieri nisi ab ipso Verbo, quod ...
illa pars. quibus in verbis Ar. ponit fundamentum, quod illis partibus carnis, et similibus
quas per ... nutritionem acquirebat Christus Dominus, denouo uniretur ... Diuino Verbo, quod
... quod non erat eiusmodi partes uniti. ergo potest sic argui: si partes denouo
acquisitae non erant uniti cum diuino Verbo, neque sanguis, et alij humores debebant uniri
cum diuino Verbo ... videtur, quod partes denouo acquisitae non uniebantur cum diuino
Verbo. — Respondet ipse Ar. ibidem n.o 8 prosequendo verba: ad aliud cum dicit
quod ipse ex nouo miraculo fuit talia pars unita, dico, quod non nouo, sed antiquo. cu-
ius ratio: sicut virtus generatiua habet generare distinctum suppositum esse, et ...
... sic nutritiua habet generare ... quod ...
... generatio unius ad aliud ... et unitur ... et dico, quod generatio
nouae partis ... corporis fuit naturalis, et quod caro generata esset pars corporis prae-
existentis natae ... quod pars ista uniat Verbo fuit miraculum, non qui-
denouo, sed eodem antiquo, quo primo totum corpus unitum Verbo.
... omnis pars ... et omne illud quod est actu pars eius, et cum virtus natu-
ralis esset aliquid ... et antiquum miraculum, quod fuit quod aliquid esset actu
pars corporis, quod ... non fuit per hoc antiquo miraculo illa pars est unita Verbo
... et effectiue a Verbo et a tota Trinitate. in qua autoritate Ar.
... illa verba: uniuit ... omnis pars illius totius, et omne illud, quod est actu pr-
... in quibus clare defendit quod omnis pars denouo acquisita et quaelibet ...
... actu est pars Corporis Christi, fuit unita cum diuino Verbo. unde non solum ...
... intendit argui ... propositum confirmatur ab ipso Ar. ...

Q.o 5.a Ut[rum] Verbum Diuinum assumpserit Corpus Humanum cum defectibus naturalibus?

... difficultatis super ... de ... quod defectus naturales ...
... fatigationes, esuries, sitis, et similes non fuerunt in Christo ...
... aliquis defectus personalis, quia Christus Dominus nec habuit, nec habere
potuit peccatum originale, quod ... fuit operatio Spiritus Sancti: et similiter nec habuit, neque po-
tuit habere peccatum actuale, quia fuit impeccabilis ... ex alio
capite. ... 2.o Supponendum, quod Christus Dominus non habuit aliquos defectus
prouenientes ab operationibus defectuosis, ut non habuit dolores capitis, et similes
prouenientes ex nimia crapula, aut ex alio vitio, quia nec habuit, nec habere po-
tuit vitium, nec actus defectuosos.
3.o Supponendum, quod Corpus Christi non habuit aliquas infirmitates naturales, ut male dispositum
... quod praedictum corpus fuit optime complexionatum, eo quod opus fuit Spiritus Sancti, ...
... quod passus fuerit dolores omnes in ... passione sua. 4. Supponendum, quod
... dolor, aut alia passio Corporis Christi quamuis fuerit in summo gradu, tamen non pertur-
bauit rationem illius, neque impediuit usum plenum rationis, sicut in nobis accidit, quia
praedicta perturbatio rationis est imperfectio, et ex hoc ... male ...
... quod repugnat Christo Domino.
His suppositis Ho.a Conclusio: Verbum diuinum assumpsit Co-
rpus humanum cum defectibus naturalibus, et omnibus naturalibus qualis est fatigatio, siti-
re, esurire, et similibus. Conclusio est de fide ex Sacrae Scripturae testimonijs: in Diui Joannis Cap.
4.o ... de fatigatione Christi Domini loquitur: Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic
supra fontem. et Cap. 19 de siti Christi sic fatur: Sciens Iesus quod omnia consummata sunt, ut con-
summaretur Scriptura dixit, sitio. et Psalmista in psalmo 68: in siti mea potaue-
runt me aceto. De fame vero sic Sanctus Matthaeus loquitur Cap. 4.o: cum ieiunasset
40 diebus et 40 noctibus, postea esuriit: et denique de omnibus defectibus omnibus
naturalibus

naturae humanae sic Isaias cap. 53 ait: vidimus eum despectum et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem, ubi exposito, de infirmitatibus intelligit de defectibus communibus naturae humanae: ergo.

Ad 3um: corpus Christi Domini corpus quod verum non habuit quod in se infirmitatem in seipso; haec nihilominus habuit dolores et labores carnis mortalis et similes dolorosas passiones. hanc ob causam colligitur vulgo communiter dici post 8 arto 4. ex illis verbis Isaiae cap. 53: vere dolores nostros ipse tulit, et languores nostros ipse portavit. et de hac ejus expositione quos citat et sequitur A Lapide ibidem. 3a ad 3um. Verbum divinum assumpsit corpus humanum, et licet id non erat in uno loco circumscriptive, et in pluribus definitive. haereticos Lutheranos, et alios haereticos asserentes corpus Christi fuisse ubique sicut personalitas divini Verbi est ubique per immensitatem, et probatur ex cap. 6 Joannis, ubi sic habetur: Evangelista: Iesus ergo videbat turba quia Iesus non esset ibi. et cap. 11 ipse Christus sic fatur: Lazarus mortuus est; et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi. unde in praedictis verbis clare asserit Scriptura, quod Christus Dominus ut homo erat in una parte circumscriptive, et non in alia: ergo.

Notabis XIX Solvuntur.

Christus Dominus fuit beatus, et corpus beatum non potest habere veros dolores quia est impassibile: ergo. Respondeo concedo majorem, et distinguo minorem: non potest habere veros dolores, quando ipsi communicatur ratione alicujus miraculi, concedo; quando non communicatur ratione alicujus miraculi, nego. et ad argumentum dico, quod licet Christus Dominus fuerit beatus, et corpus beati sit impassibile, Christus tamen pro tempore [illegible] si per miraculum Deus dotem impassibilitatis non communicat, potest sine dubio veros dolores, et licet corpori Christi Domini non fuerit communicata impassibilitas ratione miraculi, et specialis providentiae, quia Deus decrevit Christum Dominum vere passibilem, inde est quod quamvis Christus fuerit beatus ab instanti suae conceptionis, potuit habere, et habuit veros dolores.

2o arguitur: Isaias affirmat, quod Christus Dominus vere tulit nostros dolores, per hoc legitur, quod Christus habuit infirmitates nostras in se ipso: ergo. minor probatur: illa particula vere significat veros languores, et languores vere sunt languores in seipsis: ergo. Respondeo concedo majorem, et nego minorem, et ad probationem distinguo: illa particula vere significat veros languores tamen in se, tamen in alio aequivalenter, concedo; in se ipsis, praecise, nego majorem. Unde dico, quod illa particula vere non ponitur a Propheta ad significandum languores nostros in se ipsis, sed ad manifestandum, quod Christus habuit veros dolores contra haereticos, qui dubitarunt Christum vere non habuisse dolores in passione, et licet dolores vere reperiri non in infirmitatibus nostris sed veri, et reales dolores, inde est, quod ex verbis Isaiae solum infertur, quod Christus Dominus habuisse dolores infirmitatibus nostris correspondentes in suis propriis doloribus, non vero in se ipsis.

3o arguitur: corpus Christi Domini, et quodlibet aliud est capax essendi ubique saltem accidentaliter, ut ait D. T., sed personalitas divini Verbi est ubique, et unita est subjecto capaci: potest illi communicare effectum essendi ubique: ergo. Respondeo concedo majorem, et distinguo minorem ultima parte prima: unita est subjecto capaci essendi ubique substantialiter, potest illi communicare effectum essendi ubique substantialiter, concedo; unita est subjecto capaci essendi accidentaliter ubique, potest illi communicare effectum essendi ubique accidentaliter, nego. Unde solutio consistit in hoc, quod quamvis corpus Christi sit capax essendi ubique accidentaliter, talis capacitas est respectu divinae omnipotentiae, quae est forma, seu virtus activa, et sicut potest ponere idem corpus circumscriptive in aliquo loco, ita in omni loco; non vero est capax essendi ubique accidentaliter praedictum corpus respectu personalitatis divini Verbi, quia ista non est virtus activa potens multiplicare ubi corporum, quare solum potest communicare virtutem essendi ubique substantialiter, quam in se habet, et licet corpori repugnet esse ubique substantialiter, sive privatur, quia talis modus essendi ubique est proprius solius Dei, inde est quod quamvis praedicta personalitas uniatur corpori Christi, et corpus sit capax essendi ubique accidentaliter per miraculum, non ideo potest recipere a tali personalitate esse ubique accidentaliter.

N.o 6. An Verbum divinum assumpserit animam cum aliquibus defectibus?

tuendo, i.e. q̄d a diversos haereticos haereses, q̄d V. divinu fuit, et unitu hipostatice cu aia rationali humanitatis Xpi Dni, hic e in quaestione, q sibi vindicant varios, cu aliquibus defectibus ipsius aiae. Qui resolvere nostru dicit e, q̄d defectus aiae Hindeli dicitur, alii q sibi acquisivit tantu dicere, et alii ut fugit cu corpore ex generatione hiis nostris, q aia hab acquirat scientiam, tantu ea scientia infusa habet, ignoravit plura q tamen sit postea nota. Ad hos defectus etiam pertinet amor, ira, odiu, fuga, tristitia, spes, audacia, timor et similes, q̄d dolor in parte rationali q ad ds in parte sensitiva conveniunt aiae ditu corpori. Defectus q aiae conveniunt ut diximus cu corpore formato naturali propagatione s. peccatu originale, privatio iustitiae originalis, fomes peccati, intelligere debent ab hiis quibus traditur, et similes.

Dicendu sit 1a 1o: V. divinu n assumpsit aiam rationalem cu aliqua ignorantia. 1a adv. Agnoitas et ignorantes, ex haereticis quos Dr Hastinus et alii S.P. referunt, ideo haereticos eo quod affirmabant Xpm Dnm ignoravisse aliquid habitu et habituali affirmant. Probatur 1o ex Cap. 11 Isaiae, ubi loquens de Xpo sic habet: Requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae, et pietatis, et timoris Domini, spiritus [illegible]: vidimus eu plenu gratiae et veritatis. Et Apostolus ad Ephesios, in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae Dei; sed cu plenitudine scientiae Dei, n potest defectus aliquis [illegible] eg. 2o probatur ex D. S. quia m 1o disp. 14 q. 2 aiae Xpi Dni cognoscere oia cognoscibilia; sed cu scientia, et visione rerum oium repugnat ignorantia aliqua, q ignorantia e defectus scientiae: eg.

3o probatur ratione oia ignorantia vel e habitualis, q consistit in defectu habitus scientiae, vel e actualis, q consistit in defectu cognitionis, ratione cuius ignorat id q̄ e necessariu, et necessarie sciendu; sed nulla ignorantia ex hiis fuit, nec potuit e de facto in aia Xpi Dni: eg. Min probatur: Xa Apostolus in Xpo Dno fuerunt oes thesauri sapientiae et scientiae Dei; sed huiusmodi scientia opponitur cu ignorantia actuali, et habituali, ut reccedebat: eg. 2o probatur: Xpus Dnus venit ut Magister, et Pastor, et Caput Ecclesiae; sed ad hoc erat necessariu, q̄ in eo n esset, nec posset e ignorantia, neque circa actus propter rationem, neque circa doctrinas, q fidelibus et hominibus proponebat, q si cognoscerent hoc q̄d potest errare circa operationes proprias dicerent q̄ etiam potest errare circa doctrinas, q predicabat, et ita haberent fundamentu ad n recipiendu Xpm, et doctrinam eius: eg.

2a 1o: In anima Xpi Dni fuit tristitia. Hic e de fide, q expressae in Scripturae, Marci enim Cap. 14 dicit de Xpo: Tristis e aia mea usque ad mortem. Et Divus Lucas Cap. 22o: Et factus in agonia prolixius orabat. Et alibi: Tristis e usque ad mortem aia mea. — 3a 1o: Timor ut passio aiae fuit in aia Xpi Dni etiam hic e de fide Xa illud Marci Cap. 14: Coepit Jesus pavere, et taedere. — 4a 1o: Ira, gaudiu, odiu, et similes passiones, q n involvunt defectus morales, fuerunt in aia Xpi, q ira potest e sine culpa, et multotiens e virtus, Xa illud Psalmi: Irascimini, et nolite peccare. Et odiu e etiam aliquando bonu, Xa illud Davidis: perfecto odio oderam illos.

5a 1o: Peccatu originale, fomes peccati, et privatio iustitiae originalis, similes qui defectus, qui sunt in nostra aia ex unione cu corpore n fuerunt in aia Xpi Dni ex dispositione, sive unione cu eius corpore. Probatur 1o ex Cap. 1o divi Lucae, ubi Gabriel sic loquitur: q̄d nascetur ex te Sanctu, vocabitur filius Dei. 2o probatur ratione 2a Xa D. Anselmo et D. S. in 3 disp. 3a q. 2a art. 1a e: Solus potest trahere peccatu originale ho qui e filius Adae per naturalem propagationem; sed corpus Xpi Dni n fuit factu per naturalem propagationem, s. virtute Ssmae Trinitatis, Xa illud: Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus altissimi obumbrabit tibi: eg. manifestat ex eo q̄d iustitia originalis fuit data primo Parenti, ut eam servaret sibi, et filiis suis descendentibus ab ipso modo naturali. Min e de fide, et colligitur ex textu: eg.

2a Notabis, q Beatissima Vgo Ma fuit Sanctificata, et sine peccato originali concepta, ut constat ex pluribus textibus Sacrae Scripturae, et omni Ecclesiae S.P.; s. a Vgine Sanctificata, et sine macula originali concepta, nequit nasci ho maculatus praedicta originali culpa, maxime si formatus e virtute divina ut Xpus: eg.

ex hiis actio bus mort. probatur, qm Xpo n fuit formis peccati, nec privacio iusti-
tie origilis, q. hec afecado origilis gerunt, s. n fuit talis in Xpo. Arno vtp-
batur: eg. 6 a 5 co: aliq defectus, qi dicuntur aig rasoe [illegible]
tiphoe tipillo, quales sunt intelligere dependenter a sensibus, et similes n fuere
in Xpo imperfectiones morales, fuerunt in aia Xpi soni. ratio; q. a Xo Apostolus fuit
Xpus similis nobis in oibus n in volbentibus imperfectiones morales; s. intelligere de-
pendenter a sensibus, et similia aduntur dicuntur imperfectiones morales: eg.

Solvuntur Rationes oppositæ.

1o arguebatur: natura huma fuit in se ipsa corrupta ratione peccati Adæ, Ergo
in ma pte dicipit ly corpore non a fuit corrupta et trahit peccatum origile: eg. [illegible] Sic d[illegible]
ad maior: fuit in se ipsa physice corrupta, nego. fuit in se ipsa moraliter corrupta, dis-
tinguo: in 1o parente, et filiis eius descendentibus per naturales propagaciones, et in pri-
vilegiis, ado: in 1o parente, et filiis eius n descendentibus per naturales propagaciones, aut Aby-
tibus privilegiis, ng. Unde ad argutiam dico, qd desidia [illegible] natura humana fuit cor-
rupta primi parentis moraliter corrupta, per quem omnes filii Adæ traxe-
re peccatum origile. Xo illud: in quo omnes peccaverunt; sed [illegible] privilegiati, ut B.
V. Ma. Xpus, ex miraculo, et ly conquit Xpi Dni f formaliter per miraculum, in de-
qd, et fuit filius Adæ, et aia eius ex dispositione ly corpori et trahit peccatum origi-
le.

2. instabis: Hoc qui moriuntur sunt peccati origile, q. mors fuit pec-
cati origilis, Xo illud: per peccatum mors; s. Xpus mortuus fuit: eg. Rsp. dist. qd ho-
mines qui moriuntur, sunt peccato origile, sine sit privilegiati, t formaliter ex mira-
culo, ado; si sit privilegiati, et formaliter per miraculum, ng. et sic Xpus Dnus fuit pri-
vilegiatus ex miraculo, unde e, qd potuit mori, et de facto fuit mortuus, et simul absque pec-
cato origili.

3. arguitur: Apostolus ad hebreos cap. 2: ait de Xpo
Dno, qd fuit in oibus filiis nobis; s. ut sit filiis in oibus debuit habere privacionem iustitie
origilis, q. nec am oibus [illegible]: eg. Rsp. qd Xpus Dnus fuit filius nobis in oibus
n diuntibus imperfectiones morales; et ly privacione iustitie origilis sive peccati, et neces-
sariis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qq oia dicuntur imperfectiones
morales in Xpo, qd n fuit in aia Xpi talis privacio, et ita dum intelligit Apostolus q.
iustitia origilis sive f dona super naturale [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
aliorum donorum Xo divas Sentas fuit gratia superaddi in Xpo, q. videlicet Isaias
cap. 11: requiescet super eum spiritus sapientiæ, et ly ista dona et [illegible] dona: fuit plenus
gratia, et veritate. et ipse Apostolus ait: qd fuit sanctus, innocens, et segregatus a pecca-
toribus.

3. arguitur: fomes peccati in actu 1o e difficultas, qua natu-
ra huma repugnat ad recte operandum, et adhibendos motus inordinatos pardofe-
ria. si paeda difficultas fuit in Xpo, q. dixit: spiritus quidem promptus e, caro au-
tem infirma. e. [illegible] fuerunt in ipso peccati actus in ordiati, q. irritatio timuit de morte,
q. mors erat bona, et Xo volunt dei, et tristari de bono e actus inordinatus: eg.
Rsp. ad mai, et neg. mi. ratio e. q. infirmitas carnis Xpi n fuit fomes pe-
accatus, q. talis fomes dicit privacionem virtutis, et de facto eius anima natura hoc
difficultas ad operandum bonum et ad resistendum malo.

Infirmitas carnis Xpi n fuit ex defectu aiæ, s. ex eo qd Xpus Dnus volunta-
rie permisit, qd caro eius esset infirma, ut ipsa magis nos moveret suo exem-
plo, et maiora pro nobis faceret. neque tristitia fuit dis conformitas cum divina volunta-
te, q. potius divina offerret voluntas Dei: [illegible] illa fuit in Xpo q. noluit
uti hominibus naturalibus [illegible] illa [illegible] [illegible] S. [illegible] [illegible] illa [illegible] qd
[illegible] eius per suspensionem [illegible], ratio [illegible], potest n venire [illegible]
[illegible] fuit in quo fomes peccati [illegible] actu q. fomes inclinatio et 2o nobis nolentibus
agendo: P. Apostolus ad Romanos, cap. 7: n enim qd volo bonum, hoc
ago; s. q. nolo malum illud ago. Si autem q. nolo illud facio, iam non ego operor illud.

P.º qd habitat in me peccatum. cuius intrinsecus fomitis declaravit Paulus.

4.º arguitur: in anima Christi Domini fuit summa laetitia, rara beatitudinis, quam habuit. P.º ly summa laetitia non est de genere huius tristitiae: ergo. min. probatur: summa tristitia, et summa laetitia sunt qualitates contrariae in summo gradu; sed duae qualitates contrariae in summo gradu nequeunt simul reperiri in uno subiecto, ut ait D. T. S. in 1.º dist. 17 q.ª ultima art.ª

Solvitur ex arguendo supra 3.ª dist. 15, q.ª in 1.ª ea pugnant, et q. resp. omnipotens Dei: ergo quo modo ex ... vide solutiones in sequenti quaestione.

5.º arguitur: in Christo Domino non fuit admiratio, quae ut ait Euangelista ... Centurionis ... Resp. distinguendo maius: in Christo Domino

q.ª hoc fuit admiratio quae ut ait ... admiratio ... ignorantia: ergo ... hoc, fuit admiratio ... causas; dando ... fuit admiratio includens ignorantiam, nego. Unde ad arguendum dico, quod admiratio est duplex; una qua cognoscit res ita magna, ut a propria causa nequeat fieri, et haec fuit in Christo Domino: propter hoc quod vidit fidem Centurionis, quae cum fides ... sit supernaturalis, non poterat a propria causa eius, et haec non fuit in Christo Domino ut hoc respectu Centurionis, nec respectu alterius rei, quia Christus Dominus habuit omnium scientiam; ideo ergo nec habuit, nec habere potuit admirationes includens ignorantiam.

6.º arguitur: ira est unum ex septem vitiis capitalibus: sed in anima Christi Domini non fuit aliquod vitium: ergo nec ira. — Resp. distinguendo maius: ira qua intendit vindictam sibi prohibitam est unum ex septem vitiis, concedo; ira quae intendit vindictam contra leges, et rationem, nego. Verum enim est quod ira quae est animo nocendi, vel patiendi ... intendit vindictam, est vitium, et peccatum capitale, quando ... ex materia gravi, et plena advertentia, et pleno consensu, sed est peccatum veniale ex non advertentia, vel ex alia causa diminuendi, et haec non fuit in anima Christi Domini, immo ipsi repugnavit, quia fuit impeccabilis; alter vero ira, quae bono fine oritur, et intendit punitionem culpae ob bonum, non est vitium, et haec fuit in Christo Domino, illa ergo fuit usus, quando ementes, et vendentes eiecit e templo.

P.º dicitur: qui iratus intendit vindictam auctoritate privata; hic ira vitiosa; sed quando Christus iratus flagellavit Iudaeos illos e templo eiciendo, intendebat vindictam auctoritate privata: ergo. maior probatur: quia si aliquis ... iratus auctoritate privata alium iniuriat, quamvis iniuria aliqua ab ipso accepit, peccat; ira ergo eius est vitiosa, unde Cap.º 2.º ... est prohibita societas cum viro irascente ... per haec verba: noli esse amicus homini iracundo. Atque Christus Cap.º 5 Matthaei, ait, mali operarii qui ... ira, omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio: ergo et quaestio. — Resp. distinguendo maius: qui iratus intendit vindictam auctoritate privata, et sine moderamine inculpatae tutelae, concedo; si vindictam intendit auctoritate privata, et cum moderamine inculpatae tutelae, hic ira vitiosa, nego. Unde ad arguendum respondetur, quod praedicti textus relati ostendunt, quod vindicta oriens a ira ingressa privata est vitium, quando fit sine moderamine inculpatae tutelae, et dicitur ... quod si vindicta fiat auctoritate privata, et cum moderamine inculpatae tutelae, haec ira non est vitium, et licet homini occidere alium volentem illum occidere, quando alio modo non potest se defendere, ut tenent communiter Doctores; quod vim vi repellere licet. Unde haec ira potuit esse in Christo Domino, quando eiecit de templo Iudaeos, ... honorem debitum templo suo. praeterea quia possumus dicere, quod Christus Dominus fuit Rex temporalis totius Mundi, et supremus Iudex, ideo ergo potuit ut Iudex licite irasci Iudaeos, illos ergo punire.

Q.º 7.ª Quomodo potuit esse in anima Christi gaudium, et tristitia de passione asserta sua

Circa ... quietabat in anima Christi summa tristitia, ... difficile ... summa laetitia, quae in eadem anima erat ex beatitudine, quam habebat, ideo, ut ...

fyd.g. non repugnaret gaudium et tristitia in eadem aia, desendamus praemissa exempla
experimus. Unde cum voluntas est nota dum de dissimilitudine inter dolorem, et tristitiam, quod post
textus Aug. lib. 14 de Civitate Dei Cap. 15 per haec verba: dolor carnis tantummodo
est offensio animae ex carne, et quaedam ab ejus passione dissensio, sicuti animi dolor,
qui tristitia nuncupatur, dissensio est ab his rebus, quae nobis nolentibus accidunt.
Q. 2° est notandum, quod potentiis inclinatur naturaliter in aliquod
objectum, tamquam in perfectivum extrinsecum, ut Visus ad objectum pulcrum, et auditus
ad sonum delectabilem, et ab objecto contrario non inclinatur, sed illa fugit, sive abs
illo declinatur. Unde sequitur, quod quando objectum ad quod potentia inclinatur est ipsi praesens, recipit
ab ipso perfectionem, quae dicitur delectatio; si vero fit praesens objectum quod fugit, et
a quo declinat, quia est ipsi disconveniens, hoc causat passionem, sive qualitatem disconvenientem, quae dolor dicitur, ergo sequitur, quod ratio causandi gaudium, et dolorem est praesentia objecti convenientis, et disconvenientis, respectu ejus potentiae; sed ista assignatio requisita
ad delectationem et dolorem sunt qualitates absolutae causatae ab objectis potentiarum, ita ut dolor causetur ab objecto disconvenienti, et laetitia ab objecto convenienti.
3° est notandum, quod cum in animo sit vis et facultas intellectiva, et cognoscitiva, et etiam virtus, seu facultas, quae inclinatur ad objecta convenientia, et disconvenientia, quae appetitiva dicitur, sequitur, quod gaudium, et dolor recipiuntur in facultate quae inclinat ad objecta convenientia ipsi, et contraria repugnantia, ut ait D. T. in 3 dist. 15 q. 1 ar.
1, ubi sic fatur: passiones virtutis moralis ponuntur in appetitiva, et non in parte cognoscitiva,
ut distinguitur contra appetitum, et ponuntur potissime propter delectationem et tristitiam. Utrumque autem
igitur cum in eo gaudium sit in eadem parte, et non in cognoscitiva.
4° est notandum, appetitibus sensitivis, ubi laetitia et dolor reperiuntur, sicut explicatum est, convenit cum voluntate in hoc, quod sicut talis appetitus habet objecta extrinseca sui perfectiva, sibi convenientia, ergo gaudium causat, et etiam objecta extrinseca sibi disconvenientia, quorum praesentia causat dolorem, ita similiter voluntas habet objecta extrinseca convenientia, ergo causat laetitiam, et objecta extrinseca disconvenientia, ergo quod tristitia causata differt, autem appetitus sensitivus a voluntate in eo, quod talis appetitus ex posito objecto disconvenienti cum requisitis necessariis, necessario causat in eo dolorem, et si objectum est conveniens, necessario causat in eo gaudium; at vero cum voluntas sit libera non causat in ea necessario tristitia ex objecto disconvenienti.
5° est notandum ex D. Tho. sequendum, quod ut causetur gaudium in voluntate illa dicendum de tristitia per oppositum sunt quatuor necessaria: 1um est, quod objectum gaudii sit ornatum sua voluntati conveniens, et perfectivum extrinsecum sui. 2um est, quod intellectus apprehendat illud ut sibi conveniens, et sic cognitum illud voluntati proponat. 3um est quod voluntas acceptet illud per suum velle. 4um est quod apprehenso tali objecto acceptatoque, et volito, et cognito, sequitur delectatio, quae est qualitas absoluta, et recipitur in ipsa voluntate sicut dictum est de dolore respectu appetitus sensitivi.
Hoc autem intelligitur si consideretur voluntas, ut causa libera et ex actu elicito, nam si consideratur secundum appetitum innatum et naturalem inclinationem, hoc aequaliter se habent appetitus sensitivus et voluntas, quoad utrumque, quia posito objecto disconvenienti voluntati necessario disconvenit voluntas studium, in appetitu naturali ut ait S. D. in 3 dist. 15 per haec verba: potest dici, quod dissonantia naturalis objecti, sive nolitum aliquam voluntatem ut natura
lis potentiae, absque eo, quod illud objectum sit nolitum, nolitione elicito sufficit ad tristitiam voluntatis. idem
dicendum est de delectatione in ipsa voluntate ut potentia naturali, si ipsa proponatur per intellectum objectum delectabile.
6° est notandum, quod quando objectum est conveniens appetitui sensitivo etiam causat in voluntate delectationem, quando tale objectum ipsi fuit praesens per intellectum
(idem dico de tristitia) quia voluntas cum habeat connexionem cum tali appetitu, propter talem connexionem habet naturalem tristitiam de objecto disconvenienti aliqui, et gaudium naturale de objecto illi convenienti. Unde sequitur, quod si voluntas talem delectationem non acceptet, et per actum elicitum
velit, non erit ipsi libera; et consequenter non erit peccatum, quando objectum delectationis est prohibitum,
et ut dictum est solum delectat voluntatem ut potentia naturalis, et per naturalem connexionem cum appetitu, non
ut libera potentia nec per actum elicitum ut ait S. D. ubi supra numero 16.

2o. ē volunt̃as, et intellectus et voluntas secundum portionem superiorem possunt large, et stricte sumpta accipi. portio superior in voluntate, et intellectu stricte respiciunt Deum, intellectus stando in cognitione Dei, et voluntas in amore et fruitione eius. portio superior intellectus, et voluntatis large sumpta respicit temporalia in ordine ad aeterna, sicut [illegible] ordine ad Deum, et eius perfectionem, intellectus indicans proximum esse diligendum propter Deum, et similia, et voluntas diligens ~~Deum~~ proximum propter Deum.

Ex his notatis sit 1a. conclusio: Voluntas Xpti Dni secundum portionem superiorem stricte sumptam non habuit tristitiam etiam de suo obiecto. Ita S. Thomas ubi supra nuro 2o. et probatur: obiectum voluntatis in praedicta consideratione ē Deus, sed de Deo non potuit voluntas Xpti Dni tristari: ergo. minor probatur: tristari de Deo, vel sit nolendo Deum, vel nolendo aliquam perfectionem suam, vel esse sine aliqua perfectione; sed hoc non potuit facere voluntas Xpti Dni, quia ē actus inordinatus et peccatum, et voluntas Xpti Dni fuit impeccabilis, neque damnati id possunt facere, ut ibidem ait S. Thomas: ergo.

2a. conclusio: anima Xpti Dni habuit tristitiam, non de carentia beatitudinis, quam habuit beatitudinem etiam in tempore passionis, nec de peccato proprio, quia neque illud habuit, neque potuit habere; sed tristitiam habuit de peccatis hominum ut ait D. Thomas s[upra] cum Divo Anselmo lib. 2o. de Trinitate sic loquenti: dolet domine, non sua vulnera, sed nostra, idem ait S. Thomas tristaris demum peccatis nostris magis vulneribus tuis, non [illegible]: probatur conclusio: peccata hominum, et eorum malitia tristitiae [illegible] obiectum disconveniens respectu voluntatis, et hoc obiectum fuit praesens animae Xpti in Deo decernente permissionem eorum; sed quod obiectum ē disconveniens, et molestum, accidit autem voluntati eius valde causat in tali voluntate tristitiam: ergo.

3a. conclusio: voluntas Xpti Dni considerata ut natura, et ut naturalis inclinatio, et ut portio superior stricte sumpta habuit tristitiam de passione. Ita S. Thomas n. 2. [illegible] et probatur: voluntas ut natura, et considerata ut portio superior stricte, inclinatur ad summum bonum habendum, quia ut natura inclinatio primum ē et dat ad maius bonum, quam se habere ad minus bonum, igitur inclinatio recta; sed stante tali inclinatione in voluntate, habuit tristitiam de passione voluntas Xpti Dni in sensu explicato: ergo. maior probatur: quod obiectum ē disconveniens voluntati ut ē natura, et portio superior, et tali obiecto ē ipsum praesens, et nequit impediri, tale obiectum causat tristitiam media cognitione eius quae dicitur, et tamquam causa. sed passio Xpti Dni erat obiectum disconveniens voluntati, ut naturae, quia erat contraria eius commodis, et in compatibilis naturali suae possessioni summi boni, ad quod naturaliter inclinatur, et ipsi proponebat ut impedibilis: ergo.

4a. conclusio: voluntas Xpti ut libera ē, et ut portio superior large sumpta non habuit tristitiam de passione, ut talis tristitia dicit nolitionem absolutam talis passionis. Ita S. Thomas n. 25, et probatur: voluntas Xpti Dni solum potuit libere tristari si licita fuerit tristitia, quia talis voluntas fuit impeccabilis; sed voluntas Xpti Dni non potuit habere licite de passione sua tristitiam dicentem nolitionem absolutam talis passionis: ergo. minor probatur: tristitia in voluntate, ut ē portio superior large sumpta oritur, quod obiectum proponitur ipsi ut disconveniens pro ordine ad Deum; sed in nullo animae Xpti non poterat voluntati eius proponere quod passio erat disconveniens ipsi, inquantum libere; sed potius praeparabat, quod erat conveniens pro implendo Dei voluntatem, et ad redemptionem generis humani.

5a. conclusio: in voluntate Xpti Dni ut libera, fuit de passione, aut de morte tristitia orta ex tali passione, et morte, et ex notitia conditionata illi, quasi, si [illegible], nolebat mortem, et passionem, si absque culpa et absque aliquo inconvenienti posset fieri. Ita S. Thomas ubi supra n. 26, ubi conclusionem proponit ita: si videtur dicendum, quod illa portio noluit

noluit passionem, hoc est, noluisset quod illius anima esset divina praedita, et tanta seipsius [illegible] appetibilia, et quae fuissent sine eo. Probatur 2º authoritate Philosophi 3º Ethicorum capite 9º ubi sic fatur: mors et vulnera, tristia forti et nolenti erunt, sustinebit autem quia bonum, et quia turpe non; et quo virtutem magis habebat virtus [illegible], et felicior sit, magis in morte tristior erit. quibus in verbis vult Aristoteles dicere, quod viro fortis et [illegible] honesti, quamquam patienter ferat mortem et vulnera, quia hoc sustinere est bonum, et virtus, [illegible] tamen tristis erit de morte, et vulneribus, quia noluit mortem, si posset absque culpa id fieri, sive [illegible] viribus.

2º probatur ratione: quod obiectum est bonum, et conveniens sub una ratione, et secundum aliam est disconveniens, potest voluntas ut superior portio est nolle conditionate utrique disconveniens; sed dicto disconveniens, et nolito potest esse tristitia in voluntate ut constat ex Aristotele: ergo. Dico sic; sed quamquam mors, et passio Christi erat obiectum conveniens propter dilectionem ad Deum, et praeceptum, et Christi affectionem iustitiae; tamen erat obiectum disconveniens naturae humanae ipsius Christi, et [illegible] sensitivae, quia erat contra affectionem commodi, et ideo conditionate noluit voluntas Christi Domini cuiusmodi mortem, et passionem: ergo.

6º Dico: Voluntas Christi Domini ut portio inferior, habuit tristitiam de morte, et passione cum nolitione conditionata talis mortis, et passionis. Dico et [illegible] ubi supra nº 47 in quo quamquam [illegible] indicet [illegible] probabile asserere, quod talis nolitio fuit absoluta, tamen magis videtur adhaerere [illegible], ut constat ex eius verbis, quae in fine nº 32 [illegible] quaestionis ad istum articulum ponit, non videtur necessitas salvandi portionis inferioris, absolute noluisse passionem, quia sine hoc salvatur ea tristitia de passione, tam ut natura est, quam ut libera est, per nolle conditionatam. potest etiam probari 2ª ratione antecedentis dictionis.

[illegible] 6º Dico: Voluntas ut portio superior, et inferior est, si operaretur recte, non potest nolle nolitione absoluta obiectum, quod ipsi ab intellectu proponitur ut bonum, et absolute volendum; sed voluntas Christi Domini semper operabatur recte, et ipsi ut portioni inferiori, et superiori proponebat eius intellectus, quod omnis est mors Christi erat absolute volenda, quam [illegible] [illegible] habebat hoc syllogismo: quod Deus praecepit, est medium ad ultimum finem, et [illegible] affectionem iustitiae, est absolute volendum, ut voluntas recte operetur, sed mors, et passio [illegible] ut est [illegible] Christi affectionem iustitiae, et sic [illegible] ad ultimum finem: ergo mors, et passio debent absolute velle quo syllogismo proposito non [illegible] [illegible] nolitio absoluta de morte et passione Christi, quia sic daret nolle bonum, et peccaret, quod implicat: ergo.

7ª Dico: In voluntate Christi Domini fuit summum gaudium de beatitudine, et tristitia de morte, et passione, etiam in summo gradu. Colligitur Dico ex Doctore, ubi supra nº 33, quamquam Scholiator dicat, quod eiusmodi solum non est Doctoris ipsius. Probatur ergo Dico: quando duae qualitates non sunt tantum absolute oppositae, sed solum ordine ad obiecta, possunt simul inveniri in eodem subiecto, si una sit circa unum obiectum, et alia circa aliud, etiam si utraque sit circa idem obiectum sub diversa ratione, et diversitate; sed gaudium et tristitia in Christo Domino fuerunt qualitates diversae, oppositae non absolute, sed ordine ad obiectum, quia gaudium est beatitudinis, tristitia vero de passione et morte, et si tale gaudium, et tristitia fuerunt de eodem obiecto, fuerunt sub diversa ratione: ergo. maior est certa, quia nulli est dubium, quod in uno homine potest esse scientia de [illegible] [illegible], et ignorantia [illegible], et etiam esse potest simul scientia de [illegible] [illegible] [illegible] aliqua qualitate, quia ignorantia, et scientia solum opponuntur ordine ad obiectum, minor de [illegible] constat, et conveniens fert: ergo. Et hac doctrina manent soluta argumenta posita in antecedenti quaestione, cuius solutionem reliquimus, sive promisimus declarare in ista.

Argumenta contraria diluuntur.

1º arguitur: in voluntate Christi Domini ut [illegible] superiori fuit gaudium de passione; sed de eodem obiecto non potuit habere tristitiam, quia gaudium et tristitia sunt oppositae absolute, sed opposita absolute nequeunt simul esse in eodem subiecto. ergo. maior probatur: gaudium et tristitia se habent sicut calor, et frigus; sed ista opposita argumento dicimus, quod est probandum, quod gaudium et tristitia de eodem obiecto opponuntur sicut calor et frigus circa idem subiectum, quia hoc negandum est per rationem dictam.

2.º arguitur primo ex his quibus ex auctoritatibus adversariorum qui intendunt asserere quod dolores Christi Domini non habuit tristitiam veram, quibus etiam D. Hieronymus super cap. 26. Matthaei, sic fatetur: Cui erubescunt qui putant Salvatorem timuisse mortem. ergo sic arguitur: Si tristitia vera animam Christi timore mali praesentis, et imminentis; ergo sine timuit vere mortem, non habuit tristitiam veram.
Et Divus Hilarius libro 10 de Trinitate sic ait: Caro illa de coelo est, et homo ille de Deo est, habens ad patiendum corpus et passus est, sed naturam non habens ad dolendum.
Ad haec auctoritates respondit Magister Sententiarum, et cum ipso noster D. Thomas, quod praedicti Sancti asserunt, Christum Dominum non habuisse verum dolorem, et tristitiam ex necessitate, sicut hominibus necessario tunc dolorem in poenam peccati; Christus non negatur, nec putant, quod habuit verum dolorem non in poenam peccati contrario; sed acceptum voluntarie ab ipso Christo ad hominem exemplum, et redemptionem ipsarum, quia aperte in Scriptura constat habuisse istos dolores.
3.º arguitur: Christi Domini et ethicorum summa delectatio excludit omnem tristitiam, oppositum per non opposita: sed in Christo fuit summa delectatio de beatitudine, quae licet non etiam gratia tristis ex parte de scientia, dignior gloria, tamen erit contingens supra tristitia: ergo. Confirmatur. = Respondetur distinguendo maiorem. in nobis, et secundum maiorem concedimus, et denique in Christo, et secundum dispensationem specialem, negamus. Unde quamvis summa delectatio excludat in nobis, et communi loquendo, ut tristitiam, oppositum, et opposita; tamen loquendo secundum dispensationem specialem summa delectatio non excluit summam tristitiam, quia etiam miraculum posset sic evenire, locutio non contraria, et cum in Christo Domino fuit simul delectatio, et tristitia ex vi miraculi, inde etc.
4.º arguitur: Si in voluntate Christi Domini esset summa tristitia, et summum gaudium simul, sequeretur, quod duo contraria essent in eodem subiecto simul in summo; sed hoc repugnat etiam de potentia absoluta, ut dictum est cum sequendo: ergo. maior probatur sequeretur quod Christi Domini cor esset dilatatum in summo ex vi gaudii, et tristitia constrictum ex vi tristitiae, quia ex gaudio dilatatur, et ex tristitia constringitur; sed dilatari et constringi in summo sunt contraria in summo, ut per se constat; ergo. = Respondetur sicut et supra.

Disputatio 3.ª de his quae de anima Christi Domini
Theologi alia pars disputari solent.

Quaestio 1.ª Utrum anima Christi Domini fuerit sanctificata per gratiam habitualem. Vel Domini omnium.

Maxima cum divitate solent auctores parere in resolutione huius quaestionis, quia cum anima Christi Domini est sanctificata per divinitatem, cum per unionem hypostaticam, vel per gratiam habitualem affirmant. ut ergo aliqua cum claritate loquamur notandum est 1.º, quod sanctificans gratia cum sit: 1.º constituit animam Deo gratam, et ab ipso amabilem amore amicabili. 2.º constituit illam expertem a culpa mortali. 3.º cum illa ad beatitudinem. = 2.º est notandum, quod adversarii dividunt praedictam gratiam sanctificantem in substantialem, et accidentalem. Et est naturam divinam et personalitatem, et unionem hypostaticam dicunt, quia interius ipsa est diversitas in assignando praedicato divino, a quo substantialiter sanctificatur anima Christi Domini. Sanctitatem accidentalem dicunt esse gratiam habitualem, quia ista cum forma accidentalis, dimicare debet effectum gratiae accidentalis, sicut natura divina, quae substantialis est, et substantialiter dicitur sanctificare animam Christi Domini.
3.º est notandum, quod non anima Christi Domini fuisse gratiam habitualem, quia in hoc omnes D. Doctores conveniunt, et plures dicunt esse de fide, et alii quod est temerarium oppositum, et ad hoc convincendum adducunt illa verba Joannis cap. 1.º: plenum gratiae, et veritatis. Super quae Divus Fulgentius lib. 1.º de fide ad Petrum cap. 2.º sic fatetur: ideo sanctus Evangelista plenum gratiae, et veritatis praedicat, quia in divina natura, in qua Deus veritas est, Veritatis plenus est, et in humana natura, in qua homo Verbum, gratia plenus factus est. et paulo in eodem cap. idem Evangelista ait: et de plenitudine eius omnes nos accepimus, et gratiam pro gratia. quibus in verbis manifestatur, quod si de plenitudine eius omnes accepimus gratiam, quae est habitualis, ergo Christus

quaq habitualis habuit.

4.° Ē notandus, quod in presenti non loquimur de sanctitate Christo quam nullus dubitat, quod Dominus Christus fuit sanctus divinitate, et personalitate Verbi, quia divinitas et personalitas Verbi, quod est in se sanctus substantialiter et a Deo amabilis amore infinito; sed loquimur de anima ipsius Christi Domini, et inquirimus an sit predicta anima sancta per divinitatem, et personalitatem Verbi, et per gratiam, et per hypostasim.

5.° Ē notandus, quod sanctitas ad hoc ut sit vera et perfecta, debet facere animam amabilem amicabiliter a Deo, et a peccato mortali mundus, et lumen gloriae, obligans Deum ad talem amorem, et ad conferendum gloriam, et mundus talem animam a peccato mortali, obligatione stricta de iustitia, sine talis iustitia stricta, et rigorosa. Ex diversis opinionibus, quae quamvis obligare Deum dicuntur non esse vere et proprie sanctitas, quia ratione obligationis dicuntur, non tenetur Deus ad amandum eam, et ad dandum eandem gloriam ipsi.

Quaeritur quod anima Christi Domini sanctificatur substantialiter per naturam divinam, et per unionem hypostaticam, et per divinam Verbi personalitatem, dicunt sine dubio Doctores convenit in hoc, quod sanctificatur per ipsam unionem Christi substantialiter, et differunt, quia aliqui dicunt, quod ratione naturae divinae, aliqui ratione unionis, et alii ratione personalitatis, differunt etiam, quia aliqui asserunt, quod talis sanctificatio est physica, quia sicut personalitas potest sine informatione physica reddere humanitatem subsistentem physice, ita potest sine informatione, et sine ingerendo, talis humanitas, aut anima Christi physice substantialiter sanctificare, alii vero Thomistae ut Amicus, Orlandus, et alii asserunt, quod talis sanctitas substantialis non est physica, sed moralis, et derivata moraliter in anima Christi ex dignitate divinae personae, sicut ab ipsa persona derivatur valor moraliter infinitus in operibus Christi, et eorum principiis.

hanc sententiam, quoad sanctitatem substantialem, sequitur [illegible] disp. 26 q. 2.ª Vulpes tertia 2 disp. 27 art. 3.° 2.ª sententia defendit, quod anima Christi Domini non fuit vere et proprie sanctificata substantialiter per naturam divinam, neque per aliud Verbi divini proprium. Hanc sententiam tamen mens Scoti, et eius doctrina, quia ipse asserit, quod natura humana ratione unionis hypostaticae non est debita gloria, et hoc non esset verum, si talis natura humana esset substantialiter sanctificata per talem unionem, quia certum est quod talis unio esset proxima sanctitas, deberet ratione ipsius humanitati ex iustitia gloria, quia substantialiter sanctificati vere sanctitate ex iustitia debetur illi gloria. illam sequuntur Faber, Rada, Galus, Castillo, et alii. hanc sententiam sequimur, illamque 2.ª et 3.ª conclusione resolvimus.

[illegible] humanitas sive anima Christi Domini non fuit sanctificata substantialiter sanctificatione vera, et proprie per naturam divinam, nec per divinam Verbi personalitatem, nec per unionem hypostaticam. Probatur: sanctificatio substantialis vera et proprie est illa, quae Deum obligat ex iustitia ad amandum [illegible] amore amicabili, ad dandum illi gloriam, et ad [illegible] a peccato mortali; sed ratione predictorum peccatorum non manet Deus obligatus ex iustitia ad [illegible] effectus animae Christi: ergo. maior est indubitabilis, ideoque probatur minor: quia [illegible] ex natura sua, et exclusa lege Deus non obligatur ratione ex iustitia, utrum [illegible] Deus manet ad extra; sed predicti effectus sanctificationis sunt operationes ad extra: ergo [illegible] ad extra non sunt necessarii, sed voluntarii, et contingentes; [illegible] manent.

2.° probatur ex ratione quam [illegible] disp. 2 q. unica n.° [illegible] probat, quod meritum Christi non [illegible] in [illegible] valoris simpliciter ex dignitate personae divinae, quod ratione [illegible] anima Christi Domini sanctificatur per naturam divinam vere et proprie, [illegible] amaret Deus animam Christi Domini, sicut amat se ipsum; sed hoc est absurdum, ergo. maior probatur [illegible] Deus animam, quatenus est amabilis [illegible] sanctificantis illam; sed natura divina est ipsa sanctificans [illegible] ipsius Christi, et [illegible] amat a Deo, sicut amatur se ipsum: ergo minor manet non potest, ideoque probatur minor: amabilitas quam anima ratione sanctificationis

gratia magis cognitiva et minus ex limitatae, nec ex inferioritate naturae, quae fuit aia, quae dicit sanctitatis quia si Deus poneret in aia infima, gratiam quae est in Beato Michaele Archangelo amaret illam aiam, sicut beatus Michaelis, quamvis natura physica praedictae aiae, esset longe inferior, quam natura physica Michaelis; sed quamvis aiae Xpti sit physice limitata, tamen sua sanctificans, quae affert adiuncta est natura divina, fuit infinitae amabilitatis, et amatur a Deo, sicut ille ipse eius amatur: ergo. 2a pars: aia Xpti Dni fuit sanctificata vere et proprie per gratiam habitualem est communis Doctorum inter Scotistas, et probatur sic: ex sacra scriptura, et ex S. Patribus constat quod Xptus Dnus, fuit vere et proprie sanctificatus. Sed ex illo, nihil, ex S. Patribus et hoc ipsum constat, quod gratia habitualis est gratia vera sanctitas inhaerens in aia, tribuens de condigno ... effectibus sanctitatis veri: ergo.

Argumenta contraria franguntur.

1o arguitur: plures S. S. Patres et sanctus ... quod aia Xpti Dni fuit sanctificata per unionem, et praecedentem ... Beatus homil... ubi sic fatur: singulariter fuit sanctificata quod ... per spiritus sanctificatos et per Verbi assumptionem: ergo. = Respondetur distinguo antecedens: fuit sanctificata de congruo per unionem, concedo; rigorosa et propria sanctitate, nego antecedens. Unde ad argumentum dicitur, quod solum intendunt Patres, quod aia Xpti Dni fuerit sanctificata de congruo per unionem ad Verbum Dei quia maior congruitas datur ut amet a Deo aia Xpti Dni ratione talis unionis, quam ratione illius quae datur in aia puritatis, non vero intendunt, quod sit sanctificata vere et proprie per talem unionem, quia talis unio requirit exigentia obligare Deum, ut generet ad extra, quia eiusmodi operationes sunt contingentes, ut dictum est.

2o arguitur: si anima Xpti Dni sanctificatur per gratiam sanctificantem, deberet etiam sanctificari vere et proprie per naturam divinam; sed sanctificatur vere et proprie per gratiam: ergo. Maior probatur: ideo sanctificatur aia Xpti Dni per gratiam habitualem, quia per illam constituitur ad esse divinum participative, et sit amabilis amore amicitiae, et sit repugnantia cum peccato; per naturam divinam meliori modo constituitur aia Xpti Dni ad esse divinum, quia per gratiam est participative divinus, et per naturam divinam est dignus per rationem unionis hipostaticae, quod sit eius participare divinis, ... dignitate, et insuper est amabilis maiori amore, sit quod magis repugnantia cum peccato: ergo. Respondetur nego maiorem, et ad probationem primo postremam maiorem, quia in nostra sententia gratia habitualis non sanctificat, quia est participatio naturae divinae, neque quia constituit ad esse divinum; sed quia Deus communicabit gratiam habituali virtutem moralem sanctificandi. 2o omittitur maiorem, et dicitur minorem: per naturam divinam constituitur aia Xpti Dni ad esse divinum ad amicitiam, repugnantiam cum peccato meliori modo de congruo, concedo; meliori modo de condigno, nego minorem. Unde ad argumentum dicitur, quod quamvis verum sit, quod per naturam divinam unitam cum aia Xpti unitate suppositi meliori modo verificetur, quod ipsa est aia Dei filia, amabilis, et repugnans peccato, quam per gratiam habitualem, hoc debet intelligi de sanctificatione de congruo, quae non est vera et propria sanctificatio; non vero intelligitur de sanctificatione de condigno, quae est vera, et propria sanctificatio. Ratio, quia gratia de se dicta ratione naturae suae divinae ... datis, ut Deus sanctificat habentem illam, illumque amet, et similiter natura divina unita aiae Xpti Dni dicit etiam congruentiam, ut Deus diligat praedictam aiam, et eius sit natura divina excellentiori quam habituali, ideo meliori modo de congruo sanctificat, quam gratia; non vero sanctificat meliori modo de condigno, quia haec sanctificatio necessario exigentia obligat Deum, ut effectus sanctitatis communicet, et eius gratia habitualis habeat ius obligandi moraliter Deum, et natura divina non habeat dicto ius ratione sui, ideo meliori modo de condigno sanctificat, quam natura divina.

3o arguitur: non est incongruens quod ratione naturae divinae habeat aia Xpti Dni sanctitatem subalternam Dei: ergo. Antecedens probatur: non est incongruens quod ~~...~~ humanitas admittat adorationem latriae, quae est propria Dei, et

[illegible] hec [illegible] natura divina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] humanitas, [illegible] filius adorare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] obligat ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adorare [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] humanitas [illegible] adorabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] adorent Christi Domini humanitatem adorare [illegible] [illegible] divi-
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] obligationem [illegible] divina, ut amet, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] cuilibet [illegible] [illegible] amare [illegible] Christi Domini adorare adorandum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ratione [illegible] divini [illegible] potest sanctificari ab ipsa [illegible].

[illegible] [illegible] solus gratia [illegible] [illegible] sanctificare [illegible] Christi Domini [illegible]
[illegible] effectus [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] effectus [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] habitualis [illegible] effectus [illegible] Christi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
filius Dei adoptivus [illegible] [illegible] filiationis effectus, gratia habitualis; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filius Dei adoptivus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
adoptivum Dei, [illegible] [illegible] [illegible] loquitur de filio adoptivo, qui est solus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dependent
[illegible] ex [illegible], et ex alieno [illegible] [illegible].

Nunc vero loquimur de filio adoptivo, qui potest physicè simul
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adoptivus [illegible] [illegible] [illegible] civili, sicut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] operibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christi Domini
ut [illegible] esse filius Dei adoptivus in 2º sensu, [illegible] [illegible] [illegible] quod Christus Dominus
[illegible] [illegible] [illegible] adoptionis [illegible] gratia, [illegible] [illegible] [illegible] ipso physice
[illegible] [illegible] unionis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratione, [illegible] [illegible] humani-
tatis Christi Domini [illegible] [illegible] [illegible] et unio solus [illegible]; [illegible] [illegible] nihil
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicemus.

[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] in [illegible], quod natura divina [illegible] [illegible] [illegible] sanctifi-
care [illegible] Christi Domini: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divinus [illegible] Deus [illegible]
operationes ad extra: [illegible] [illegible] [illegible] ipsa Sanctitas Dei [illegible] [illegible] [illegible], ut
[illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] operationes ad extra: [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pro solutione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] immutabilitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] immutabilitas, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] necessitate, Deus necessario vult [illegible]
vult, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
necessitate [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonitatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vult [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] vult Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] volunt [illegible] efficaci [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illi [illegible]
[illegible] necessario necessitate immutabilitas, [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] in mutabilis
[illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] efficaci, [illegible] ipsi
ab aeterno. — 2º [illegible], quod loquendo de necessitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] actus efficacis, et inefficacis, [illegible] loquendo de actu inefficaci
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]

bonitate, repleat aliqua participatio sui boni, quia voluntas divina ratione sua infinitae rectitudinis non est determinata ad efficiendum bonum tale simpliciter, placentia. Ad 3m sequitur de actu efficaci, concedit Angelicus, quod Deus non vult necessario necessitate immutabilitatis bonum aliquod obiectum ad extra, quia licet non possit Deus velle oppositum eius quod decrevit efficaci, quod inest ipsi ab aeterno, tamen potuit decernere ab aeterno et salvis suis perfectionibus potuit decernere oppositum, ideo ait Angelicus, quod actu efficaci Deus vult contingenter, et voluntarie obiecta ad extra, et eodem volendi non fuit necessitatus, nec potuit necessitari ab aliquo quando bono creato, quia primus et independens principium non potest necessitari ita in ordine ad obiecta creata, quae ipsi subserviunt; atque [illegible] quod omnia dicta de actu amoris Dei erga bonum, dicenda intelligi etiam de actu odii erga malum, servandis servandis, et salvo meliori iudicio. Ad 4m respondendo respondeo potest negando ans. et ad probans dicitur: necessario obligat Deus necessitate immutabilitatis, concedo; necessitate immutabilitatis, subdistinguo: necessario obligat Deus ad simplicem complacentiam supra bonum, et ad simplicem displicentiam supra malum, concedo; ad efficacem amorem erga bonum, et ad odium efficacem erga malum, nego ans. ad argumentum dicitur, quod quamvis loquendo de immutabilitate et de simplici displicentia Deus necessario habeat odium erga peccatum obligatum a sua rectitudine, tamen loquendo de actu efficaci, non odit necessario peccatum necessitate immutabilitatis, sed contingenter. Ad 5m: quia si tale odium esset efficax, nullum malum existeret in rerum natura, quia odire aliquid est velle quod non existat, ut ait Aristoteles lib. 2o rhetoricorum cap. 4, quare si odium erga peccatum esset efficax, vellet efficaciter, quod nullum peccatum in rerum natura; et cum velle efficax Dei semper impleatur, nunquam existeret peccatum, nec aliquod malum, et cum oppositum videamus, dicendum erit, quod Deus contingenter odit peccatum odio efficaci, ideo quia aliqua peccata permittit fieri, quae poterat impedire, et consequenter rectitudo infinita eius ipsum non obligabit ad tale odium efficax; et cum nos in ratione conclusionis dicamus, quod nullum peccatum divinam naturam [illegible] potest obligare Deus necessario ad operationes ad extra, quae sunt actus efficaces, sive unus actus efficax virtualiter multiplex, inde est, quod semper manet firma ratio nostra.

Quae constant forma physica accidentali inhaerente in ipsa; sed natura divina est forma sive actus continens formaliter physice gratiam habitualem, quae gratia sanctificat animam Christi: ergo. maior patet, nam anima rationalis, quae est forma physica, continens sensitivam, et vegetativam unica sua tempore organum sibi communicat effectus vegetativi, et sensitivi. minor probatur: in aeterna divina continent omnes res creatas, ut omnes fatentur: ergo, et consequenter. Ad argumentum dico omnia: potest praestare effectum illum quem praestant forma physica accidentalis subiecto, si effectus sit physicus, concedo; si effectus sit moralis, subdistinguo: ex eo quod continet physice talem formam, nego; ex eo quod ipsa habeat etiam effectum moralem formae contentae in ipsa, concedo.

Unde ad argumentum dicimus, quod quamvis forma physica superior possit praestare effectum physicum formae physicae inferioris, quam illa continet, de quo hic non curamus, tamen nequit, quod aliqua forma superior, ex eo quod continet inferiorem formam, conferat effectum moralem, quem praestat forma inferior. ratio est, quia cum effectus moralis dependeat a voluntate, solum poterit praestare effectum illa forma, cui voluntas ipsum adiudicavit, et cum effectus sanctificationis praestitus a gratia habituali sit moralis, inde est, quod quamvis divina natura contineat physice gratiam habitualem, non inde sequitur, quod poterit dare effectum sanctificationis animae Christi Domini, quamvis uniatur ei ipsa, quia talis effectus dependet a Dei voluntate, quae communicavit illum gratiae habituali, et non naturae divinae, et consequenter natura divina non valet sanctificare physice ob rationem dictam in dicto

Q. 2a. An gratia habitualis Christi Domini sit infinita vel summa?

[illegible] definitionem [illegible] defendit [illegible] quod accidentaliter habuit gratia in esse gratiae [illegible] quod intensio principii requirat [illegible] infinite intensa. 2o accedit ad praecedentem [illegible] gratiae [illegible] infinita, quia habitualis ratione habuit valorem infinitum [illegible] redemptio in tali casu esset infinita, ergo gratia in ratione gratiae debet esse infinita. 3o [illegible] quod praedicta gratia [illegible] moris [illegible] infinita, quia [illegible] divino [illegible] ratione [illegible] opera meritoria Christi Domini [illegible] a gratia, habent valorem moralem [illegible] infinitum. P. Vo. S. in 3 dist. 13 q. 4 no. 2o [illegible]

[illegible] quod potuit esse summa gratia in Christo Domino. Verba eius [illegible] quibus dico, quod summum potest accipi dupliciter, vnus modo positive [illegible] alio modo negative pro non excedi ab aliquo alio. 1o modo vt dicitur [illegible] [illegible] 2o modo possunt esse multa alia, sicut [illegible] multa generalissima [illegible] quorum quodlibet non habet quid superius. 1o modo loquendo dico, quod Deus non potuit dare [illegible] Christi summam quam possibilis, quia potest creare aequalis: potuit enim ergo [illegible] aequalis [illegible] dare. 2o modo dico, quod summa [illegible] creabilis potuit dare huic animae.

[illegible] quod de facto fuit data talis gratia Christo Domino, quae post quam [illegible] Deus dicitur Christi Domino. [illegible]

[illegible] post Deus creare summam [illegible] quod posset [illegible] aequalis [illegible] summam [illegible] [illegible] soli [illegible] Angelus [illegible] non potuit [illegible] quae hoc [illegible] requirat [illegible] ex parte Dei, neque ex parte [illegible] quae [illegible] summa, [illegible] in gratia finito, neque ex parte capacitatis animae, quae anima Virginis [illegible] [illegible] quibus in omnibus Sanctis, et Angelis. ex quo [illegible] capacitas [illegible] summa [illegible] quibus ad alia [illegible] Solutio 3a [illegible] quod gratia Christi Domini fuit infinita in esse qualitatis. 1o quia [illegible] participatio Dei, [illegible] caritas, et [illegible] participare [illegible] partes relinquere, et partes capere, [illegible] quod gratia [illegible] participare infinitas gratias Dei, [illegible] gradus diversimodos, et [illegible] gratia creata erit finita.

2o ait [illegible] quod requirat ex parte efficientis, quia quod Deus creat [illegible] fecit de nihilo [illegible] limitatus. 3o ait, quod requirat ex parte capacitatis [illegible] animae, quae [illegible] capacitas finita non potest recipere [illegible] infinitas [illegible] meritis [illegible] gratias, et [illegible] moris, nihil hic resolutio [illegible] [illegible] in hac sequentia [illegible] debet dici, quod gratia ratione [illegible] nec valet, [illegible] valorem [illegible] in infinitum terminum, quia in finita [illegible] et finitus [illegible] aequivaliter [illegible] potest [illegible] valere [illegible] tali redemptione infinita ex accidentali [illegible] [illegible] infinita [illegible] vt merita Christi [illegible] infinita ratione [illegible] [illegible] debet dici, quod gratia Christi non potest participare infinitas valores [illegible] divina [illegible] hanc [illegible] diximus, quod merita Christi [illegible] valorem moralem simpliciter infinitum ratione personalitatis Christi Domini

Argumenta contraria diluuntur.

1.o arguitur: Si gratia habitualis Xp.ti D.ni esset suprema, quae unica, creari valet a D.no producitur tali gratia non posset addi aliquis alius gradus; sed potest alius gradus gratiae: ergo. mi. prob.r: possibile est, quod Deus creet gradus gratiae distinctos ab omnibus gradibus gratiae supremi sicuti ille gradus posset addi gratiae supremae: ergo. mi. prob.r: tunc sic taliter gradus addendo gratia suprema non esset infinita; sed non apparet alia repugnandi ratio, cur non posit addi talis gradus gratiae ipsi gratiae supremae: ergo. = R.r concedo ma., et nego mi.; et ad prob. dico ma. generalem, et cum prob. generaliter necessario implicat impossibile addere gratiae supremae gratiae alios gradus, ne evaderet infinita, tamen sequatur ex tali additione contradictio quia si gratia suprema sit creatura, debet dura habeat terminus praefixus extensionis, et magnitudinis, ultra quem non potest fieri gradus, sequitur, quod quando est in supremo gratiae est in termino, et si illi posset addi gradus alius, esset simul in termino, et non esset in termino: esset in termino ut supponitur, et simul non esset in termino, quia ipsi posset fieri additio. Unde quamvis non repugnet additio ratione infinitatis, repugnat ex complexu intrinsecae possibilitatis, et contradictionis, ut ait S. D.r hic n.o 12.

2.o arguitur: datur quantitas infinita; sed sicut habet quantitas ad augmentum, ita se habet qualitas, et per consequens ipsa gratia, quae qualitas est, quia non est maior ratio unius, quam alterius: ergo. = Ad hoc argumentum, in quo fundat Mastrius ad affirmandum, quod gratia posset esse infinita mensura qualitatis de potentia absoluta, respondent Siquidus, et Castello Xa. [illegible] D. S. dist. quod ego maior: datur quantitas infinita in potentia, concedo, et transeat; in actu, nego maior. Unde ad argumentum dicimus, quod non repugnat quantitas successiva infinita, quia licet non habeat omnes partes in actu, sed plures in potentia, ut patet in continuo, quod si dividi deberet semel, posset ultra non facit ad rem. Quamvis dicunt, quod repugnat quantitas remanens infinita, quia si [illegible] ut omnis illius partes in actu, sequeretur dari infinitum in actu, quod est in prius illius, et si in potentia, quod etiam repugnat qualitas et gratia infinita in actu, habet eadem, et quod Deus posset de potentia absoluta augere in infinitum gratiam habitualem Xp.ti D.ni [illegible] mensura qualitatis, quia esset Deus. Unde argumentum fundatur in principio falso, [illegible] et remanet soluta alia quaestio, quae rogat, utrum gratia habitualis Xp.ti D.ni potuerit augeri in infinitum de potentia absoluta?

3.o arguitur: repugnat gratiam quae non posit augeri per bona opera meritoria; sed gratia suprema in anima Xp.ti, et omni [illegible] alio non posset augeri Xa. principio: ergo. ma. prob.r sin repugnaret gratia, quae non posset augeri, posset fieri bona opera ab aliquo homine, per quae non mereret augmentum gratiae; sed [illegible] in Concilio Viennensi contra Begardos, dicentes, quod purus homo poterat pervenire ad habendum tantum gratiam, quae non posset augeri per bona opera: ergo. = R.r ad argumentum dist. ma.; repugnat de potentia ordinaria, concedo; de potentia absoluta, nego. Eodem modo dist. m.r sequens ma., et ad concilium dicimus, quod eius motivum damnatio intelligitur de potentia ordinaria. Ratio est, quia ex parte ait Apostolus Cap. 4 ad Ephes., quod cuilibet puro homini datur gratia Xp.ti de termino generaliter in hac providentia, secundum cuius rationem est posse augeri, et cetera quia gratia Xp.ti D.ni est gratia Capitis, et Xa. leges ordinarias solum est unus Cap. absolutus, ut ait D.r hic Cap. 4, n.o 8. et supradicti haeretici dicerent, quod in hac quidem vita poterat homo acquirere gratiam, quae non posset per bona opera augeri, ideo damnati sunt, non vero de potentia absoluta, quia Xa. hoc Deus potest facere quod non repugnat, et licet non repugnat gratia suprema, quae per bona opera non posit augeri quia in beatis non augetur per bona opera,

neque in Xpo quo augebatur, quia non meruit sibi augmentum gratiae ut fatentur omnes, inde etc.

Contra 3° arguitur: anima Xpi Domini non est capax summae gratiae: ergo. ante probatur: si anima Xpi Domini haberet capacitatem ad summam gratiam, talis capacitas esset summa; sed talis capacitas non potest esse summa: ergo. maior declaratur; quia si capacitas finita esset capax finitae in infinitum, quia infinita requirit capacitatem summam: minor probatur: anima Xpi Domini non habuit summam naturam; sed si non habuit summam naturam non habuit summam capacitatem quia capacitas sequitur ad naturam, et a natura quae summa non est non potest dimanare summa capacitas, quia ipse effectus esset perfectior suo principio, quod repugnat; quia principium vel sit tale debet esse aequalis, vel maioris perfectionis suo effectu: ergo. Et probatur ex illo Psalmo: minuisti eum paulo minus ab Angelis; ubi declarat psalmista, quod humanitas Xpi non erat natura summa, fuit summa, quia si esset summa, non esset minor natura Angelorum: ergo. Et quaero.

Respondendo ante, concedo, et omittitur maior, et deinde, et minor negatur, et ad probationem dico maior concedatur minor ratio est, quia quando subiectum aliquod non determinat sibi aliquem gradum certum, et qualitatis, sicut aqua determinat sibi gradum frigiditatis, ratione cuius licet possit recipere calorem, sicut recipit illum ab igne, tamen non potest recipere gradus caloris sicut ipse ignis, qui non exigit aliquem gradum frigiditatis, in hoc casu talia subiecta, quaequam illorum unus sit perfectior conditione, non ideo est maioris capacitatis in subiectis minus exigentibus ... ita frigiditas ... ab entitate et natura, sed exquisitissima ... ut ait ... super hoc arguitur, ideo talia subiecta non inaequalia in natura ... recipiendis, ut ait D. Th. in 3 dist. 13 q. 4 art. 4 ... loquitur Angelus et anima comparando cum ... secundus eiusdem receptivi, quia ipsa ut recipit est ... eius de ratione, et ... principiata, in quibus recipit ... ex quo sequitur, quod quaequam natura ... Xpi Domini non sit summa, tamen potest recipere gratiam summam.

Ad 3am: si a perfectiori natura non oritur maior capacitas ad recipiendum, ergo magis minus, similiter a perfectiori natura non oritur maior capacitas ad agendum, quia non est maior ratio unius, quam alterius; sed hoc 2um est falsum, quia natura Angelica quae est perfectior quam natura humana, et quae natura Angelica oritur maior capacitas ad agendum quam a natura humana, ut declaratur: ergo 1um est falsum, et quaeritur. Respondendo maior ratio disparitatis quia ad agendum requiritur, quod virtus activa contineat effectus et in illos influat, et ideo perfectior natura habet maiorem virtutem quam minor, ideo a perfectiori natura oritur maior virtus ad agendum, quae oritur ab imperfectiori; at vero in ratione causae non requiritur influxus, neque quod subiectum contineat formam, ut patet in corpore organico quod recipit animam et illam non continet, neque influit in illam, quia est creata, ideo a perfectiori natura non oritur maior capacitas ad recipiendum, quam oritur ab imperfectiori. [sic solet in ...]

Probatur Xpo Domino fuisse necessariam gratiam actualem ad eliciendos actus supernaturales. Ad quod respondet Magister, quod si loquatur de auxilio gratiae divinae fuit necessarium Xpo Domino gratia actualis, quia sicut repugnat, quod causa 2a exerceat actus naturales sine concursu naturali Dei, quia creatura est a Deo dependens, et ex illo Pauli: in ipso vivimus, movemur, et sumus, et ita repugnat quod Xpus Dominus, et quilibet alius ... eliciat actus supernaturales sine concursu supernaturali Dei; at vero quod si loquatur de gratia actuali primo principio moraliter existente ad eliciendos actus supernaturales, et

ad sequendum bonum quod sit remedia ... excitatam motionem spiri-
tus in intellectu, et mediis a sede bono modo etiam ab Spiritu Sancto in voluntate, in hoc sen-
sum fuit necessaria gratia actualis sive auxilians ad hoc ut Christus Dominus elice-
ret actus supernaturales, quamvis nimis auxilia dentur a Deo ad unumquodque in adultis
circa frequentiores bonum, et ad hoc ut fieret excitatus per talia auxilia moveat
ad augendam gratiam, cum virtutes per bona opera, et ad alia similia, quae non fuerunt
in Christo Domino, quia fuit semper unitus suo Domino, perfectus voluntate, et per gratiam speculativae
latius, et practice intellectus.

Dico 3a. gratia actualis est necessaria in hominibus ad hoc ut proficiant augeant virtutes, et gratiam per bona opera;
sed ad hoc fuit necessaria in Christo Domino: ergo minus est: gratia virtute Christus cresce-
bat. Christus illud Sacrae Scripturae: ipse proficiebat sapientia, et aetate coram Deo
et hominibus, quod dictum est de Christo Domino; ergo, et consequens. — Respondeo 1. do majorem, et nego
minorem, et ad probationem dicimus, quod cum virtutes et gratia Christi Domini fuerint in eo ab instanti
conceptionis in gradu summo, non poterant augeri per bona opera, quia ut dictum est, quali-
tas in summo non potest augeri de potentia absoluta. Unde Evangelista debet intelligi de
augmento secundum manifestationem, hoc est, quod Christus Dominus faciebat operationes [illegible]
suis exemplis, quasi non haberet virtutes, et gratiam in summo, et sic baptizatus fuit, quia
non indigebat baptismo.

Quaestio 2a. Utrum in anima Christi Domini fuerit scientia infusa?

Pro solutione quaestionis ... Circa quam [illegible]
Christi magis ... quam de facto, ut ipse Doctor docet hic. Dico quod illius resolutio-
ne notandum est, quod scientia est, sive cognitio, quam cognoscit Christus Dominus ... la-
tentes, futuras, possibiles, a primo instanti ... et haec dicitur cogni-
tio matutina, sive meridiana propter ejus claritatem, quam Christus Dominus in 2o dicit
quod Sanctus Augustinus interpretatur. Solum est cognitio matutina illa quam habuerunt Angeli
in Divino ... luminis illa divina in illo instanti ... adeo beatitudinis.

2a. cognitio est illa, quam habuit Christus Dominus de rebus in se ipsis, sive per
illarum species, quae dicitur vespertina, quia minoris claritatis habet, quae 1a. et haec est triplex:
1a dicitur infusa proprie, et illa, quae viribus naturae acquiri nequit; 2a infusa per
accidens, et illa, quae licet viribus humanis acquiri valeat, tamen a Deo infunditur.
3a. denique dicitur acquisita, quae experientia propria, et doctrina aliorum magistri
acquiritur. 2o. est notandum, quod quidam non procedunt de cognitione beatifica habituali, sed suppo-
nit Doctor quod ... divinum erat paratum ad repraesentandum omnia in intellectu Christi Domini,
ut illas visione beatifica cognoscerent, non vero intelligit per talem cognitionem habitualem, quod
anima Christi Domini fuit habitus, aut species vel rationalis ... omnia ipsi cognosci-
bilia.

Longum non generat Doctor sicut ipsi Thomistae ... cum Thomistis de ... hoc 2o. scientia
... et Thomistae est quaestio de nomine. Unde sit: Utrum anima Christi Domini cognoverit infinita
beata actualis, aut creaturas actuales, praesentes, praeteritas, et futuras? 2o. Utrum omnia ista cogno-
verit ab speciebus per se infusis, sive per cognitiones actuales vespertinas ...
... per se infusis?

[illegible] quam anima Christi cognoscere [illegible] creaturas possibiles, existentes, et futuras [illegible] [illegible] hanc sententiam [illegible] [illegible] omnes creaturas existentes, et futuras, et possibiles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] anima Christi [illegible] cognoscit [illegible] [illegible] divina, [illegible] visionis [illegible] [illegible] [illegible] possibiles [illegible] [illegible] anima Christi [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divinae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] beatorum [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] beatificae visionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divinae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] visionis beatae animae Christi [illegible] possibiles [illegible] visionis beatae beatorum, et infinitis divinae [illegible] [illegible]

[illegible] cognitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creaturas possibiles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibiles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] divina [illegible] beatorum [illegible]

[illegible] cognitio abstractiva [illegible] [illegible] speciem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibiles [illegible] [illegible] [illegible] divinae [illegible] [illegible] possibiles [illegible] [illegible] cognitio [illegible] Creaturarum [illegible] [illegible] [illegible] possibiles [illegible] [illegible] repraesentans [illegible] species

[illegible] possibiles, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quoad [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] possibiles species expressa [illegible] [illegible] [illegible] Dei, ita [illegible] possibiles species impressa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quoad 2^m partem constat eadem ratione, et auctoritate Sigueli, q. in 3 dist. 13 q. 2
[illegible] ait: quod Angelus potentia sua specierum potuit cognoscere omnes creaturas contentas
in essentia divina, etiamsi sic viderent: si talis species repraesentans divinae essentiae non cau-
saret in anima Christi Domini cognitiones omnium possibilium, tunc externa ipsius speciei, et
expressio intellectionis praedictae animae, et quae limitaret a Deo; sed talis species non limitaret ex
finitate intensionis suae, quia etiam cognitio beatifica intensive finita comprehendat infini-
tatem Dei, quae excedit infinitatem possibilium, nec limitaret expressio ipsius cognitionis animae Christi, quia si-
cut ista cognitio beatifica attingit infinitatem Dei, ita potuit attingere, et comprehendere infinitatem
possibilium, nec denique expressio Dei limitaret, quia ex Christo Deo fuit data perfectio in scientia,
et virtutibus absque mensura, ut ait Divus Joannes Evangelista: ergo.

Conclusio 3^a: anima Christi Domini non cognoscit omnes creaturas possibiles, etiam quas in uni-
ca specie expressa repraesentantur; [illegible] neque in specialibus in-
finitis. Conclusio est contra doctorem Dominicum nostrum specierum ubi generalis in Angelis, in sententia
Divi Thomae, et quoad 2^m partem constat, quia si daretur infinitas species in anima Christi
Domini, jam daretur infinitum in actu, quod repugnat, ideo est tertia pars probatur ratione quam
ut Divus in 2° dist. 3 q. 10, et potest sic conformari: impossibile est unica species
repraesentans omnia possibilia animae Christi Domini: ergo antecedens probatur: ut detur unica species
repraesentans omnes creaturas possibiles, ut per illam objecta anima Christi cognoscat, de-
pendet essentialiter ab eo, quod detur unicum objectum creatum continens actu perfectiones omnium pos-
sibilium; sed non datur unicum objectum creatum continens actualiter perfectiones omnium possibilium, quia jam
daretur infinitum in actu: ergo major probatur: objectum est mensura tanquam speciei, et consequenter
species est ratio mensurata tanquam probabilium; sed impossibile est unica ratio mensurata continens
in se infinitas creaturas possibiles repraesentative, quando non datur objectum easdem creaturas
actu continens, sicut impossibile, quod detur unus effectus continens perfectiones actu, et quod non con-
tingat unica causa perfecta actu, aequalis tali effectui conveniat, et mensuret: ergo,
et consequenter.

Sed Arguitur: si anima Christi Domini intelligeret omnes creaturas possibiles per lumen beatum compre-
henderet divinam essentiam; sed nulla creatura comprehendere valet divinam essentiam: ergo major probatur, quia
aliqua cognitio comprehendit objectum, quando intelligibilitas activa objecti non excedit intelligi-
bilitatem activam potentiae; sed si anima Christi Domini per talem lucem intelligeret omnes creaturas possibiles intelli-
gibilitas passiva non excederet intelligibilitatem activam praedictae animae, quia intelligeret
omnia praeter Deum, ut supponitur, et omnes creaturas possibiles, et reliquas, et ultra hoc nihil
est aliud intelligibile in Deo: ergo, et consequenter. — Respondeo negando majorem, et ad probationem concessa majori,
distinguo minorem: intelligibilitas divinae passiva extensiva, non excederet intelligibilitatem ac-
tivam talis animae, concedo; intelligibilitas intensiva passiva non excederet intelligibilitatem
intensivam talis animae, nego minorem.

Sed reformamini in novitate sensus vestri [illegible]
circa de [illegible] rerum mundanarum.

S. Petrus
Chrysologus
Serm. 20 a
[illegible]

Capitulo 3 illa con 111. folio 192. n. 4. — Judicij extremi diq Somniata memoria a panidabilj

Videbat Daniel in Somnijs huius Strictissimi tribunaly, seu iudicij ultimi in vno, aut altero effigiem, seu ipsos Deum in throno igneo sedentem
Dani el. 7. cum potestate magna, et maiestate. aspiciebam donec throni positi sunt, et antiquus
n. 9. dierum sedit: vestimentum eius quasi nix, et capilli capitis eius quasi lana munda: thronus eius flammis ignis: rotæ eius ignis accensus! fluuius igneus rapidus egrediebatur a facie eius: millia millium ministrabant ei, et decies millia centena millia assistebant ei, iudicium sedit, et libri aperti sunt.
ibid. Daniel. cap. 7. n. 9. et statim n. 13 prosequitur: aspiciebam ergo
em in visione noctis: et ecce cum nubibus cæli quasi filius hominis venie
n. 13 bat, et vsque ad antiquum dierum peruenit. Et ibidem n. 15: horruit
ibi dem spiritus meus, Ego Daniel territus sum in his, et visiones capitis mei con
n. 15. turbauerunt me. Sed cur, Propheta tanto terrore afficit, si omnia hæc
non realiter, et vere, sed imaginarie tantum videbat? Somnia siue terribili
a, siue deliciis plena sint, dum a vigilia vacamus, terrent, aut delectent,
si tamen somnijs excutimur, quæ somniata terrebant, contemnimus;
et quæ absente vigilia delectabant, vigilantibus sunt exosa. Quomo
ergo Daniel, qui vigilans famelicos leones non horrebat, his visionibus
conturbatur? Cur Propheta sancte, quid times? Somnia sunt hæc, et terebri
phantasmata, ideo tu resiste in prœliis fortitudinem? oque valida
terrebat! non vt recte Petrus Damianus lib. 4 epistolarum cap. 5. omni
a hæc extremi iudicij indicabant ymaginem. quamuis ergo visiones il
lum phantasiæ potius spectra, quam effectus essent realiter existentes. Li
cet ipsi tam visiones dum Danieli loquerentur tamen quasi illius digitea
ribilis; strictissimi tribunalis somniabat Maiestatem, horruit spiritus Pro
phetæ, et animi conturbationem passus.
ibidem n. 48. Sed quid mirum Danielis animus conturbauerit, si imaginaria illius
dicis repræsentatio, si ipsius iudicis animos terrere iudicij conturba
sse videatur? venerat Jesus in villam Gethsemani: et quod ipsi a tribus fidei
ssimis discipulis, quantum iactus est lapis, vellet discere, vt oraret patrem
Matthæi 26. n. 38. mittere, ait illis: tristis est anima mea vsque ad mortem. Matthæi 26. n. 38. Sun
t varia causa varie applicabus explicat. quisque licet, cuius nunc ex
dilatione mortis, quia desiderio desiderabat salutem hominis consumare.
alij quia mundi cui fuebat gloria, alij quod digna liberum quia dona
nis

nis erant perpessuri infandi flagitij pœnas. ergo Sanctorum Doctorum sen- ibid
tentiam, Christus affectus fuisse tanta tristitia, quia cum super dorsum suum om- em.
nium hominum peccata assumpsisset, ut pro eis condignam Deo redderet compen- n.56
sationem; quasi redditurus pro omnibus rationem, tribunal illud formida- Relo
bat. non quia iudicandus erat (ipse enim universorum est iudex) sed quia speciem rys
habebat iudicandi. Contristatur ergo, velut se ipsum iudicem formidans, n.3
ut nos doceret, quantum debemus illud tribunal expavescere. adest
ad hoc cogitatum Drogo Hostiensis libro 1. de passione, dicens: anima
Drogo Hostiensis. tristis est, quae expectat mortis tribulationem. quis enim sciat, utrum ad
sinistram, an dextram eat? quis enim sciat quomodo respondeat ad argu- Greg Mag
entem se, quando iudex, sicut parturiens loquitur. expendas obse-
cro haec ultima verba: quis enim sciat, quomodo respondeat ad arg-
uentem se, quando iudex sicut parturiens loquitur. quod est dicere:
si Christus qui omnium iudex est, quasi parturiens loquitur, cujus ignomi-
niosae morti erat vicinus, ex eo solus quod mere iudicandi haberet depictam ima-
ginem: quantum animi pavorem, quantum animi tristitiae habere debet
qui ignorat, an sit ad dexteram, vel ad sinistram collocandus? pensemus
igitur huius tribunalis iustitiam, huius iudicis severitatem, ut diabo-
licas pugnas molestias valenter vincamus.

Castillo Collacion 43. folio 193. n.55. Ineptus ad regimen, qui literarum caret ornamento.
Levitici 21. n.17. qui divina sanctione a dignitate sacer-
dotali excludabantur: ho. de semine tuo per familias, qui habuerit
maculam, non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius;
si caecus fuerit &. Sed cur velut irregularis in lege videri habebat
qui utroque lumine erat orbatus? et cur caecus a sacerdotali exclu-
debatur honore? respondet Sanctus Thomas prima secundae quaestione 102.
articulo 5. ad decimum: non maculae et defectus corporales, a quibus
debeant sacerdotes esse immunes, significant diversa vitia et
peccata, quibus debent carere. prohibetur enim esse caecus: id est
ne sit ignorans. excludebantur caeci tanquam irregulares a sacerdotio; quia
per corporalem caecitatem imperitia mentis designabatur. caecusque
est ineptus ad literarum exercitium: obindeque ignorantia munitur. cuius
sacerdos ex proprio munere regimen suscipiat animarum, et iacentis artem
reducat ad praxim: merito caecus, hoc est ignorans, et imperitus velut
irregularis a tanto munere excludebatur. ad similem Deuteronomij

requirit literarum ornatum, P. praecipue ad Ecclesiasticum regimen, in quo non solum temporalis rerum, P. spiritualis agitur negotium. 112

ibid. Ad instruendos, et confirmandos discipulos, igneitarum linguarum velamine descendit Spiritus Sanctus: Et apparuerunt illis dispertitae linguae tanquam ignis: Actorum 2. n. 3. Liquet inquirere: cur super mundum sub specie linguae dignatus est descendere super Christi asseclas? non quaestio, cur sub igne descenderit? Nam huic quaesito haud difficulter respondere posset, ideo ita factum esse, quia ad inflammanda corda discipulorum descenderat. Solum nunc desideramus: cur dispertitae linguae apparuerunt sub quibus latebat Spiritus Sanctus? Gregorius Magnus lib. 2. pastoralis cap. 4. respondit: Super pastores primos in linguarum specie Spiritus Sanctus insedit: quia nimirum, quos repleverit, de se protinus loquentes facit. P. adhuc urgeo: cur Spiritus Sanctus Apostolos, quos replevit, de se loquentes fecit? quia Dominici gregis futuri erant pastores, et rectores, suscepturi quoque Ecclesiae, et animarum regimen. Merito ergo Spiritus Sanctus in linguarum specie apparuit, cum super primos pastores insedit; ut opportune loquendi, et docendi acciperent facultatem. Nam cum ad animarum regimen, hoc est, ad artium artem in expiscatorum exercitio humili educarentur, opus erat, ut ab Spiritu Sancto instructi, quod pro ad tantum onus exigebat, acciperent. Quod enim inde consequitur, quis tale munus suscipere absque sapientia, et literarum ornatu? Magna est ergo temeritas ab imperitis suscipere Magisterium: namque quomodo docere poterit, et aliorum animas instruere, qui discere non valuit? Immo existimo quod habere Antistitem imperitum est summa calamitas, quam pati potest respublica. Vide Ratio 114. folio 195. n. 59 de la Castillo.

Tandem conatu prosequamur incepta, ac si tunc eius dare rationem ex ordine creato caelo, terraque fundata, luce iam coruscante, et a tenebris segregata, ait sacer textus Genes. 1. n. 5: Factum est vespere, et mane dies unus. Mirantur sacrae historiae, ut graphi, cum primum diem describit, cur refert opificium a vespere incipere et mane; cum diversus ordinet obtinuit natura. Dies namque non a vespere, sed a mane sumit exordium: cur ergo sacer textus invertit ordinem, incipiens ab occasu lucis, et non ab ortu? Stephanus Cantuariensis ad hunc locum apud Iodocum, cuius venustam reddit rationem, dicens: ...

sequitur mane, quia vespere significat perfectionem operis, mane incho-
tionem: unde eius consummatio, hinc incipit. exprimebat in hoc sacer
textus, quanto conatu virtutis opera, quibus exordium dedimus,
prosequi debeamus: per tempus vespertinum, perfectionem, et per ma-
tutinum inchoationem intelligens. voluit ergo prius illud, quam istud
assignans, exhortari nos, ut quando aliquod opus incipimus, ita luceamus in
vespere, hoc est, prope consummationem operemur, ac si esset in matutino
hoc est in exordio. in principio enim cuiuslibet negotij magno fervo-
re laboramus: nisi ipsius rei initium nec vires minuit, nec desiderium
extinguit; si tamen differatur, dum vires marcescunt, et tepescit affectus.
ut ergo alacri, et constanti animo pergamus in coeptis, et ab eis nun-
quam desistamus, immo ac si tunc inciperemus, serena fronte
prosequamur, eius de primo die sacerdotibus sermonem instituit,
ante ortus refert occasum: denotans, quod eis in operis fine imminet,
tanto conatu, et hilaritate tanta operari debemus, ac si tunc pro-
rumperemus in opus.

S. Bern. Epist. 129. Ubi est perseverantia, nec qui pugnat, nec victor palmam consequitur.

Illatio 115. folio 196. n. 64. Parum est virtutis lucem
ostendere, si in corde non adest ignis, qui illam emittat, et foveat.
Magnis encomijs celebrat Lucas cap. 1. n. 6 Ioannis Baptistae parentes:
erant (inquit) iusti ambo ante Deum. quid est ante Deum habere iustitiam?
an in hominum conspectu Zacharias, et Elisabeth iusti non fuerunt. certe
tanta pollebant iustitia, ut apud homines magni, et perfecti sint maximi
sanctitatis, et virtutis. cur ergo sacer scriptor eos laudat, non de iustitia apud
homines, sed de iustitia apud Deum celebrat? quia apud illos parum est iustos esse
multoties namque est simulata sanctitas, quae apparet hominibus; at iu-
stitia apud Deum vera est, et irrefragabilis, quia non solum exterius lucet, sed
in corde ardet. ut ergo Lucas parentum Ioannis certam proponeret sa-
nctitatem ad cordis arcana confugit dicens, ante Deum: quasi
parum esset exterius radijs sanctitatis fulgere, si interius ignis
Titus Bostrensis. deficeret intentionis. perbelle Titus Bostrensis rem explicuit
ad hunc locum dicens: iusti erant ante Deum, id est, mundi, solidi, per-
fecti

fecit quod latuit? qui hominum corda exacte perspecta habet. etenim
nimis secundum exteriorem faciem multi cum hominibus habent eius
di, qui tamen sub latent in pectore venenum et sunt eius modi.

36 Accusabat Putiphari uxor innocentiam Joseph: et pallio eum arguebat indicium Genes. 39. n. 16: in argumentum ergo fidei retentum pallium ostendebat marito et ait: ingressus est ad me servus hebraeus, quem adduxisti, ut illuderet mihi. cupiebat adultera Josephi pallio celare suum adulterium, et ipso pallio nudavit sua nequitia; et si castus invenit vestem relinqueret, fugiebat utique adulterii tentamenta. sed cur ait dimos, vestem Josephi accusare adulterii crimen? quia pessima foemina innocentis pallio cupiebat sua celare nequitia. merito ergo vestis illa per ... divulgavit libidinem, ne pallio justi ... tegeret. volebat adultera, exterius apparere casta, et lasciviret interius: ... quod vestis innocentis, luxuriis adulterii, ne castitatis tegumento operiat tanta lascivia.

Illacion 268. folio 445 n16).

Castillo. Moriturus Jacob filios suos accersiri jubet, ut eis benedictionem impertiret, et ventura annunciaret. et ut impleret a primogenito incipiens ait: Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et principium doloris mei, prior in donis, maior in imperio, effusus es sicut aqua, non crescas: quia ascendisti cubile patris tui, et maculasti stratum eius. Genes. 49 n3. miror Jacobum virum prudentem, et provectae aetatis tot encomiis laudare Rubenem, eius nefandi referre incestus, cur, o patriarcha, Rubenem filium extollis, vocans primogenitum, fortitudinem tuam, priorem in donis, et maiorem in imperio, si omnia haec, quae nobilitatem eius super omnes fratres exponi merebant, statim obtenebras nefarii concubitus memoria? aut si explicare temeraria eius audacia contendis, qua cubile tuum ascendit, et stratum tuum maculavit, (ut refert Gen. 35) cur non praetermittis dicere primogenitus, qui indignus est vocari filius, ... domus esse decorem?

Gen. n. 5.

Origenes homil. (17). in Genesim dubium absolvit his verbis: Ruben, inquit, primogenitus meus, virtus mea, et initium filiorum meorum, durus conversatione, durus et temerarius contumelias irrogasti. tanquam aqua non ferveas. ascendisti enim super cubile patris tui. Tu polluisti torum, ubi ascendisti, incestus historia reminiscitur, quomodo Ruben concubinam patris

ferbuerit flama libidinis, et paternus maculauerit thorus. expende que sequuntur: Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et principium doloris mei: prior in donis, maior imperio. Effusus es sicut aqua, non crescas. ... quia ascendisti cubile patris tui, et maculasti stratum eius.

fervuerit flama libidinis, et paternus maculauerit thorus. expende quae sequuntur: qui in initio laudis eius aliquid videt adscribere dicens: tu virtus mea: idcirco fit, ut grauius notet in crimine, qui cum virtus patris haberet, et illius filiorum, nescit seruare reuerentiam patri. laudat ergo Ruben, eius nobilitas, et eminentia super omnes fratres refert, ut acrius eius crimen reprehendat, qui tanto melior caeteris debuit esse in moribus, quanto excelentior erat in dignitate. Ilatio 168. folio 446. n. 171.

Labores, et calamitates beneficiorum Dei sunt pignora.

Vt Christus suis discipulis praeberet solatium, qui de tardi Magistri absentia contristabantur, ait illis: Ioannis 14. n. 27: pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, do vobis. Sed ut videamus qualitatem promissionis Christi, examinare oportet, quid inter sit inter pacem, quam Christus offert, et inter illam quam mundus concedit? Caietano proposuit subtiliter Caietanus ibidem dicens: modus, quo mundus dat pacem, est exterius, et tranquille se habendo verbis, et factis: dat enim mundus, (hoc est communis hominum cursus) pacem imprecando, commendando, non laedendo, et reliqua omnia huiusmodi exteriora seruando: Iesus autem non sic dat pacem: non dat interius operando in animis hominum: dat exterius tollendo vitia propria, eorum, filios, vel donum, et demum propria vita singulorum quibus dat. ecce modus contrarius dandi pacem mundo, quo mundus dat pacem. Sed ex differentia, assignata statim praeoculis se offert dubium. non pax, quae Christus promittit, mundi paci contraria, quid aliud est, quam tribulatio et angustia; filiorum, et uxoris orbatio; bonorum et vitae amissio; hanc quis existimauit pacem? aut dato quod sit pax; quomodo solatium inuenient Apostoli cum Christus discedit ab eis, et Spiritus Sanctus fert adueniens? profecto, quia illis annis, et laboribus summa tranquilitas erat oppignorata. ex illis namque idem solatium accipere sperabant discipuli, ac si beneficia Dei consequerent; quia labores beneficiorum Dei fideiussores sunt. Ilacion 169. folio 448. n. 176.

Timore, reuerentia, et sanctitate accedendum est ad sacram eucharistiam. In caelum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in lateribus aquilonis, similis ero Altissimo: superbe elatus blaterabat infelix ille lucifer. Isaiae 14. n. 13. animus arrogans et stolide vix sua pulcritudine sua summus superius

mij æquare pulcritudinij autorem? Sed animadversione pulo dig[num] (?) superbij Angelij n[on] dixisse: similis ero Deo: S[ed] altissimo. Si contra Deum audaciter conspirauerat præsumens eius coæquare naturæ: cur n[on] dixit: similis ero Deo? Chrisostomus respondit: substulit Deum, et posuit Altissimum, timens, quem offenderat nominare. procaciter et temere lucifer divinam sedem ambiuit; temen tamen superbus timuit Dei nomen, quem offenderat, assumere:: q[uod] se iudicauit indignum, ut tale nomen, labiis immundis proferret; si ergo dæmon in sua malitia obstinatus, timens Deum, quem offenderat, nominare: demore peior videtur ho[mo], q[ui] conscientia impura n[on] solum nomen, s[ed] Deum assumit indigne in sacra synaxi latentem, timor dæmonem detinet, ne Deum nominet; et hoc temerario auuem (?) n[on] timet, solum Deum sumere indigne. ergo dæmone obstinatior est ho[mo].

n.178. Ad prouendas Arcæ: steterunt aquæ descendentes in loco uno Iosue 3. n.16 instar montis intumescentes apparebant. Iosue 3. n.16 Chrisologus ser. 140. diligent[er] inquirit: q[ui]d est q[uo]d aquæ ad præsentiam arcæ steterunt instar montis naturalis cursus veluti obliti? respondit: ibi elementa coeperunt ut se ... institueret ad timorem. S[ed] ad q[ui]d tunc instituit ad timorem? pro facto, q[uia] arca typus gerebat Eucharistiæ. nimirum ergo ad timorem tunc instruimur, ut q[uo] timore ad augustissimi sacramenti Eucharistiæ accedendum sit, doceamur. Et q[ui]d mirum, q[uo]d aquæ velut timore congelatæ steterint, si lapis, et terra, contremuerunt corpus X[rist]i, q[uo]d continuerunt? dignum X[rist]i corpus in sepulchro: adimplet videns, et surgit X[rist]us. Vide Matth. 28. n.2. ... ad tumulum. q[ui]d inde? ecce terræ motus factus est magnus. Matth. 28. n.2. S[ed] cur sepulchrum tremore concutitur? Chrisost. in Psalm. 2. sepulchrum, accepto corpore, terribilis, q[uo]d Patris thesaurus accepisset depositum, eum tremore reddidit. discat hinc tu timore, et reverentia X[rist]i corpus sumere.

Sed age ig[itur], et vide Mariæ turbationem, cum ab Angelo salutat[ur]: turbata est in sermone eius. Lucæ 1. n.29 S[ed] cur turbat[ur] plena gratia, et quis eam turbauerat? Chrisolog. serm. 140 peracute respondit: mox sensit in se superni suscipi iudicium, ubi ante ig[itur] gloriam, et contemplata est maiestatem turbat[ur] Maria: q[uæ] intra pectoris claustra Dominum suscipiebat, pro humilitate, et reverentia turbatur: quid n[on] verear homo?

4 Reg. 5. n. 17. — Obsecro concede mihi servo tuo, ut tollam onus duorum burdonum de terra. ait Naaman Syrus Eliseo mundatus a lepra. 4 Reg. 5. n. 17.

Abul. — Ad Naaman terram Israel asportare desiderat in Syriam? Abulens. 4 Reg. 5. q. 22. ideo factum existimat, ut Israelitarum Deo exigeret aram, et

consi. — cultum exhiberet. Pergo adhuc urgens: Cur Naaman ex terra Israel, et non ex terra Syriae cupiebat altare? respondet idem Tostatus q. 23. Secunda causa est religionem, et sanctitatem terrae: nam terra Israel reputabat sancta; quia ibi colebat Deum verum, et tenebat lex ab illo data: terra autem alia non erat sic sancta: ideo voluit de terra Israel accipere terram pro altari grato animo pro salute obtenta a Deo vero Naaman exigere cupiebat altare, in quo ipsum coleret; visum quod sibi fuit religione, et reverentia commodius; terram Syriae indignam fore, ut ex ea Deo vero fabricaret altare; eo quod a civibus, et incolis idololatriis debitis habitabat. Concupivit ergo terram Israel, quae sancta ab omnibus dicebat, ut decentius Deum colleret cultu, et reverentia; in dignum iudicans altare ex gentilis terra fabricandum, si ergo idololatra hoc studio curavit Deum revereri: quo tenet Christianus ad altare accedere, in quo verum Deum accipit in edulium? Si altare ex terra Syriae tanto Deo indignum habuit Naaman: cur fidelis, qui ad Eucharisticam mensam accedit, non se prius probabit, an gentili terrae sit admixtus? si terra sancta exquirit ad construendum altare: potiori iure cor mundum et praeparandum ad accipiendum Deum, qui in altari colitur. Illacion 170. folio 50. n. 187. Et Christus sumere, et manducare desideras alterius rei desiderio non est deserendus.

Hospitio recipi Christus apud Mariam, et Martham; illa secus pedes Domini contemplationi vacabat, ista disponebat necessaria ad convivium: Conqueritur Martha quod Maria reliquerat solam ministrare, cui respondit Dominus: Martha Martha solicita es, et turbaris erga plurima. porro unum est necessarium. Maria optimam

Luc. 10. n. 41. et 42. — partem elegit, quae non auferetur ab ea. Luc. 10. n. 41. et 42. duo hic notare libet: primum Marthae reprehendi a Christo, quia ea, quae in eius obsequiis erant,

præparabat. 24 (Maria laudari, quæ circa Xpti hospitium non erat intenta. si ergo
qz Dns Martham arguebat, et Maria secus pedes Dni erat: cur illa reprehenditur? et ista
laudatur? aut quia hæc optimam partem elegit? et ne dignum reputamus
Xpti obsequiis vacare? quare ergo Martha reprehenditur? Ratio? quia licet hæc
in Xpti tenderet obsequium, erat tamen cum digressione ad temporalia, et
Xpus ita nos sibi intentos solicitat, ut nihil præter ipsum attendamus. hoc
mirifice præstitit Maria, quæ Xptum suscipiens ab omni cura vacavit, ut soli
Deo vacaret; merito ergo laudat Mariam, quæ Dno parans hospitium, ad ni-
hil aliud distrahitur: sic nos suscipiendus est Dnus; Martha autem Dnum
suscipiens, ad temporalia distracta, non solum Xptum quærebat, ecce causam
Hieron. ob quam reprehendit. audi Hieronymum Epist. 22. ad Eustochium cap. 10:
Hieronymus lege evangelium, et vide quomodo Maria ad pedes Dni sedens Marthæ stu-
Epist. 22. dio præferatur, et tamen Martha sedulo hospitalitatis officio Dno atque dis-
cipulis eius præparabat. Martha (inquit) Martha solicita es, et turba-
ris erga plurima: pauca autem necessaria sunt aut unum, Maria bonam
partem elegit quæ non auferetur ab ea. Esto et tu Maria, cibis præferto doc-
trinam. sorores tuæ cursitent, et quærant, quomodo Xptum hospitem suscipi-
ant; tu semel onere sæculi proiecto, sede ad pedes Dni. anima ergo
quæ Deum hospitem suscipit reiecta omni sæculi cura soli Deo vac-
are debet, et hoc modo ei gratum præparat hospitium.

n.188. De Manna illo dicit, descendisse instar roris, non in castris, sed extra
Exod. 16 extra illa: mane quoque ros iacuit per circuitum castrorum. Exod. 16. n.13.
n.13. sed cum non intra castra, in quibus filii Israel habitabant, descendit man-
Philo na, sed extra illa; Philo hebræus lib. 2. allegoriarum, reddit hanc rationem:
hic sermo (loquitur de manna) non ubique apparet, sed ubi desertum vacuum
hebræus vitiis, et affectibus: quasi diceret: non intra castra habitabant hebræi,
sed extra illa descendit manna; quia in castris erat diffidentia hebræorum
murmuratio contra Moysem, eo quod eos eduxisset ex Ægypto, ut fame (sic
et ipsi putabant) perimerent in deserto, descendit ergo manna extra
castra in solitudine, ubi non erat tentorium: quia manna non ubique apparet, sed ubi
desertum est, vitiis et affectibus vacuum. quo alto Dei consilio dispositum indicatur?
quia in manna (ut nemo ignorat) sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum adum-
brabatur. merito ergo descendit manna non in castra, ubi peccata, et sæcularis-
rum cura vigebant, sed extra illa ubi erat solitudo: ut ex inde instruamur,
manna divinum Eucharistiæ non descendere in pectus sæcularibus curis
repletis, et peccatorum sordibus maculatis, sed in corda munda, et exculta

abhij [illegible] veluti sst, qui in solitudine m deserti secesserunt, ut soto animo, et studio Deo vacent; hac præparatione debet tantus hospitem suscipere.

In monumento, in quo nullus posit

Matth. 27. n. 59. funde Corpus Christi sepelivit Joseph. Matth. 27. n. 59. et accepto corpore, Joseph involvit illud in sindone munda, et posuit illud in monumento suo novo, qd exciderat in petra. Lucas id clarius dixit cap. 23. n. 53: Deposuit illud in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus erat. idq refert Joannes cap. 19. n. 41. Sed cur sepulchrum, in quo Corpus Christi fuit depositus, novum erat, et ut in eo nondum aliquis conditus esset? aliqui respondent, ut hoc sepulchrum Mariæ virginitatem exprimeret: nam ex Virgine Matre natus Christus, voluit mortuus in sepulchro etiam virgine recondi, ut integritatis Maternæ nulli dubium esset. Sed ad rem dico: ideo sepulchrum novum, in quo nullus positus erat Christo sepeliendo præparatur; quia Christi Corpus nullibi quiescere poterat, nisi in loco a nemine antea occupato. o felix anima, quæ sic talem hospitem valet suscipere! in ea sine dubio quiescit totus Christus, sed præcipue latitans in Eucharistia.

Expositio ad mores. Illatio 272. 454. n. 8.

Subditorum Crimina presulem inficiunt.

Miseræ prodo parentes nostri transgressi sunt divinum mandatum, et qui eiusdem felicitatis fuerant consortes, eius calamitatis fiunt participes. verum, attende, quomodo se [illegible] in disputatione delicti: Adamus vocavit non mulierem: Vocavit autem Deus Adam, et dixit ei: Ubi es Adam?

Gens. 3. n. 9. Philo hebræus. Gens. 3. n. 9. notavit hoc Philo hebræus lib. 2. de allegoriis ac hoc modo hesitans: cur solus Adam vocat, quousque Uxor una lateat? ambo divinum legem violarunt, utraque divinæ iustitiæ timens æque atem, et examen strictissimum subolis sicut latebat. si ergo ambo prævaricati erant; cur solus Adam accersit? insuper mulier prævaricationi dedit exordium; ergo si vocandus Adam, ut pro piaculo sententiam audiat, cur Uxor eius non defert in iudicium? ut culpæ pænam reportet

Philo idq Philo dubium absolvit dicens: quando mens redarguit, et ad mutationem trahit, non solum ipsa vocat, verum etiam omnes potentias. logit hic Autor de præsule sub mentis nomine, et de subditis sub voce potentiarum. vocat Adam proprio nomine, non autem Uxor eius, licet hæc delicto launus apparuit: quia ille tunc erat erat Caput, et superior; et proprio munere tenebat vir mulieris curam agere, et eius serpenti loqui non permittere; ac tandem ei omnem peccandi

candi amputare occasionem, nihil de hoc curavit hic, in mor
neqz mali omni concurrit, merito ergo vocat Hdz prior immundiciy, q
cuy vxor non licet sua pecato dedisset militi, tamen viro dei bu
iq, q illud non impediuit. hoc enim ē dequeli obligao, semper lud
ditory curz agere; ē hoc cuy discrimen si sibi probabiq impeccabi

Illario 273 folio 455. n. 13. Summa infelicitas
ē haurire veneny, unde alij invenerint alimenty.
Plagz quibus Deus Pharaonem rebellem, ē totz Ægiptz aflixit haec ma
sibi super qz epilogant. percussit Aaron aquz Nili, ē versa e in
Exod. Sanguinem: ē ait Sacer textus Exod. 7. n. 22. fecerunt qz similit
Theod. & malefici ægiptiorz incantationibus suis. Theodo: q. 28. in
exodz inquirit: cur permisit Deus, maleficos, ē in Caritate
ry Ægipti, aliqua patrare prodigia similia illis, qz fecerat Mo
yses, ut virgaz in serpendz converterint, ibidem n. 12. ē aquz in
sanguinem commutarint & cui quesito respondet. Deum ... fuis
se, ut cor Pharaonis in durandz molestias, ē infelicius afligere
&, explagas illas a subditis prius, ē ægiptii lucibus recipiens: ita
qz precor (inquit) Deus illz affligebat: quasi vº dixisset: qº eple
ctu delectat, suory etiz servorz opera te castigabo, ē prolapz plecto
qz ē dicere: Pharaonz cor in durandz erat, ē diuinz voluntati ren
tuebat obedire: at Deus ut resipiscerit, repeditis plagis punit eos
pº ut eas molestius sentiret Rex, servorz suorz opera infligi, dis
posuit. ergo sy videret ab illis plagaz infligi, symopere afligerez
&, velut hic qui iz ē in summa calamitate, qz in eo consistit, ut ma
la suscipiamus abeis, a quibus sperabamus bona.

Adhuc paulisper sistamus ad Nili ripas, ē videbimus aquz in sa
nguinem transmutatz: qº infelizius, qz sitis anxietudine afligi, ē
quarz levamine carere; longa erat aqua, ē colore horribilis, qz
si Ægiptii potabant, veluti venenz sumentz necabant; qua sitientes
sitis ardorem semper commutabant ... in paludibus in
fontibus, in flubiis non aqua, sed sanguis scaturiebat, ut miseri periret
Ægiptij; at hebreis non sanguis, sed aqua offerebat. id ex opere vid. Sapi
Sapientia 11 n. 5. ubi dicit: prorz passi sunt inimici illorz a defectione potus, &
cy abundarent filij Israel letabatur. agnosce discrimen: hebreis erat non
aliud ..., quez ægiptiis causae horribilis. Si examinare libet, in eo excipit
hos penas patiebatur anqz aqua ... in ... loco
Quis hec ... aqua eis
... mag...
Theod. ... oratione ... natiuitate ... illa dixit

dixit: aqua utebatur hebræi, Sanguis autem Ægyptij Nilus factus
ne erat signa Calamitas.

hoc ipsum tenebrarum plaga, qua Ægy
ptiorum gloria caligine sepulta obscurabatur, demonstrat Exod. 10. n. 22.
Exod. extendit quoque Moyses manus in cælum, et factæ sunt tenebræ horribiles in
universa terra Ægypti tribus diebus, nemo vidit fratrem suum, nec
movit se de loco, in quo erat; ubicunque autem habitabant filij Isra
el, lux erat. ecce quam dispar sit utriusque populi sors. quia Ægyptij densa
caligine tenebrarum erant, ita ut palpari possent: quia hebræos autem lucis radia
bat pulchritudo; et tamen uterque populus eandem habitabant regionem.
Sed cur Israelitæ lucis fruuntur, cum opprimuntur Ægyptij tenebrarum
densitate? quod enim infelicius quam in eodem solo tenebris opprimi Æg
yptios, in quo Israelitæ lucis nitebantur nitore? idem autem tenebrosus
Ægyptij, qui luci dum Israelitis apparebat; hos quidem reddebat ex
peditos, illos autem velut tenebrarum compedibus ligatos, ita ut nec m
overi, nec situm audirent præ caliginis horrore permutare. ex
trema ergo fuit Ægyptiorum Calamitas: extrema profecto; nam quæ
mayor potest excogitari, quam ibi tenebras invenire, ubi alij lucis
radijs illuminantur? Ilfako 2. 7. 4. folio 457. n. 20. ad

Mariæ præsentiam iratus contra hostes Deus penitus placatur.

Exod. 12. n. 13. cum Deus iratus contra Ægyptios exterminatorem An
gelum mitteret, ne hebræi mixtim perirent, jussit super liminaria do
morum linire sanguine Agni: et videbo sanguinem, et transibo vos. Sep
Septua ginta tuaginta legere: et protegam vos. sed a quo volebat Deus defendere popu
quintalis lum Israel, cum ipse esset qui interfecturus erat Ægyptios? a se ipso iracun-
dia pleno. Deus contra Deum habebat certamen: Deus offensus contra Deum placa
tus sanguine agni. Sed cur in conspectu agni sanguinis deponit iram? quia
sanguis ille, quo postes domorum erant aspersi, significabat sanguinem
Euseb. Christi, quem de beatissima Virgine suscepit. sic loquitur Emissenus
Emisse. homil. 2. de nativitate Domini: Sanguinem quem etiam pro Matre obtulit
nus. de sanguine Matris accepit. respexit Deus in sanguine illo aliquem respectus
ad Mariam: ecce causam quia Deus iratus videns illum sanguinem prote
git Israelitas; ubi [illegible] umbra adest Mariæ, procul dubio Deus
placatus erit [illegible] defensor.

Psalmo 141. n. 5. sic Christus ad aeternum Patrem alloquitur: considerabam ad dex-
teram, et videbam, et non erat qui cognosceret me. conqueritur Christus, quod pendente cru-
cifixus amicus invenit: Antoninus Florentinus sermone in sabbato 5. quadrag. re-
quirit: quare non dixit ad sinistram? respondeo quod propter Matrem, quae ibi erat. Ma-
ria stabat iuxta crucem: at teste Antonino, stabat ad sinistram Christi; alius quoque mo-
dus est, dum convertens oculos ad dexteram, non invenit, qui cognosceret eum; nisi
Maria erat ad dexteram filii, cognovisset utique; ergo erat ad sinistram Christi. per sinistram,
Barth. ord. teste Bernardo serm. 51 in cantic. impietas, et duplicitas designatur: videtur mihi
hoc loco pulchre intelligi posse verbi commendationem duplicis. Integer: ad
sinistram Christi peccatores stant: quomodo ergo Maria quae est Mater gratiae, est
in loco peccatorum? quis putet! ut sic Christus obligaret ad eorum conspectum,
et misericordiam: nam Matrem respiciens, quae ad sinistram erat, peccatores,
qui ibidem erant, videret a fortiori. ecce quomodo propter Matrem pecca-
toribus, a quibus Christus oculos averterat, redit licet, et misericordiam co-
ncedit.

Exodi 3. n. 2. apparuit ei Dominus in flamma
ignis de medio rubi, et videbat, quod rubus arderet, et non combureretur. hic
ignis velut propter pacis, et naturae adiunctus in memor, refulsit, et non combu-
sit: visio haec visu delectabilis erat, et undequaque admirabilis. Exo-
di 19. n. 18. cum Deus descendit super Montem Synai, sic dicitur: totus Mons Si-
nai fumabat, eo quod descendisset Dominus Deus super eum in igne, et ascen-
deret fumus ex eo, quasi de fornace, erat quoque mons terribilis.
ibidem n. 19. Vide hic ignem fumantem, comburentem, fulgurantem, audiis tonitrua,
tubae bellicae resonant. quid est hoc? utrobique Deus apparet: sed in rubo ma-
nsuetus, benignus, pacificus; in Sinai terribilis, tonans, et bellicus. quare
ergo Deus sic in rubo, et aliter in monte? quia Deus in rubo erat velut
in conspectu Matris, (rubus enim iuxta mores Ecclesiae Mariae expressa
fuit figura) in monte Sinai nec in umbra adfuit ~~figura~~ Maria. ecce
occasio, ob quam Deus videtur terribilis in monte, et in rubo affabilis. ubi a-
dest Maria, et haec in umbra, Deus est benignus. Deus autem sine Maria terribilis.

Efficax est Mariae patrocinium (ostendimus) et quod Christus a filio suo petit,
n. 25. impetrat: at ut Deus libentius ad eius requiescat precibus, opus est, ut corporaliter
ri causa divinam indignationem auferat: alias frustra invocatio Mariae casa est.
infeliciter pugnarunt Israelitae contra Philisthaeos, siquidem ignominiosi
victi sunt: consilio quoque inito decreverunt, arcam collocare in medio castrorum.

1. Regum 4. n. 10.

Ut defenderent eos, cum essent inimici, quid inde? audi sacrum oraculum 1. Regum 4. n. 10: pugnaverunt ergo Philisthiim, et caesus est Israel, et fugit unusquisque in tabernaculum suum: et facta est plaga magna nimis: et ceciderunt ex Israel triginta millia peditum: et arca Dei capta est: duo quoque filii Heli mortui sunt Ophni, et Phinees. mirabilis est peregrina est haec Dei permissio: victus est Israel, et arca Dei capta est. sed cur Deus populo tandem permisit iacturam et arcae captivitatem? ad praesentiam arcae Jordanis fluenta steterunt magno stupore, et reverentia: quomodo hic vincit Israel, et arca eos non defendit, quae turres, muros Iericho demolivit? Caudarus hic ad rem nostram respondit: devotam intentio, ac commendanda Dei sit facta respondisse intentioni, ac fiducia enim in arca Domini quamvis in se bona, ac sancta sit, insufficiens tamen est, nisi bonis operibus comprobet, recurrerunt isti ad exteriorem caeremoniam omittendo internam paenitentiam peccatorum suorum. putabat populus Israel, quod devotio, et arcae veneratio satis erat ad vincendos hostes; et cum non agebat de peccatorum paenitentia, pro quibus Deus tot ei immiserat damna. errabat populus, quia fiducia in arca non sufficiens est, nisi bonis operibus comprobet. efficacissimus est Mariae patrocinium, cuius arca typus exstitit: laudabilis ergo est affectuosa devotio: at opus est, ut nostris bonis operibus comprobet. sic ut domina accedit ad filii tribunal, non solum rogans, sed etiam imperans, sic dixit Petrus Damianus sermone de Nativitate Virginis: ante illud ~~[illegible]~~ aureum humanae reconciliationis altare, non solum rogans, sed etiam imperans: Domina, non ancilla.

Caudarus.

162. n. 25. Castitas omnium virtutum est fundamentum, et vitae spiritualis principium. Illatio 276. folio

Eligit Ezechielem a Deo, ut ad populum praedicaret, et magna annuntiaret, et tamen tacuit, usque dum orbatus fuit uxore: mortua est uxor mea vespere, fecique mane sicut praeceperat mihi Dominus. Ezechiel. 24. n. 18. Sit tamen inquiras: cur Ezechiel prodire populo divina verba repressit, sed prophetiae suspensum habuit, donec uxor eius vitam commutaret cum morte; et post eius obitum statim prophetae, et doctoris munus implevit? respondet ibi Hieronimus lib. 1. adversus Jovinianum cap. 8. his verbis: donec uxor viveret, non habebat libertatem populum commonendi: mortua uxor, et coniugale vinculum solvit, et absque ulla trepidatione semper in officio prophetali est &c. sed adhuc urget difficultas: quid obstare poterat Ezechieli uxor, ut munus exerceret prophetale? profecto: quia dum matrimonii vinculum durabat,

derabat, castitatis flore non polluebat cuncta. nam enim, ... hoc
conjugalis amittebat amplexus: mox vero autem uxore, a carnali ..
...itus abstinuit. ergo nunc ornat decore prophetiæ, et donis mu..
nus subire incipit; quo ...lidus erat liliis castitatis. non quo possunt pro
phetiæ donis exornari carnalis illecebris adhæsus? quasi sine casti
te, quæ vitæ spiritalis est principium, et castitatis virtutis fundamentum, vacua
sit prophetia.

Nec longe ab isto thæmate abest Apost.

121\. Paulus scribens ad Titum, cap. 2 n. 11 et 12. apparuit enim gratia Dei
Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem,
et sæcularia desideria, sobrie, juste, et pie vivamus in hoc sæculo. Hie-
ronymus lib. 2. adversus Iovinianum. cap. 23 in fine. Sic legit hæc ultima
verba: caste, et pie, et juste vivamus in præsenti sæculo. nota, Paulus ... ipsis
virtutis pulchritudine, prius retulisse Castitatem; deinde justitiam, tan-
demque pietatem. at cur castitas omnibus præfertur? nisi quia omnis ante celat
... ad explicandum vitæ spiritalis esse principium, et fundamentum. ob hoc di-
cebat Augustinus serm. 37. ad fratres in eremo de castitate loquens: hæc
est illa virtus sine qua, quisque facius omnis reus, hæc est illa virtus quæ nos Deo
a commendat, quæ Angelos nos facit, quæ nos super æthera volando conducit.
merito ergo hanc castitatis virtutem vocamus fundamentum.

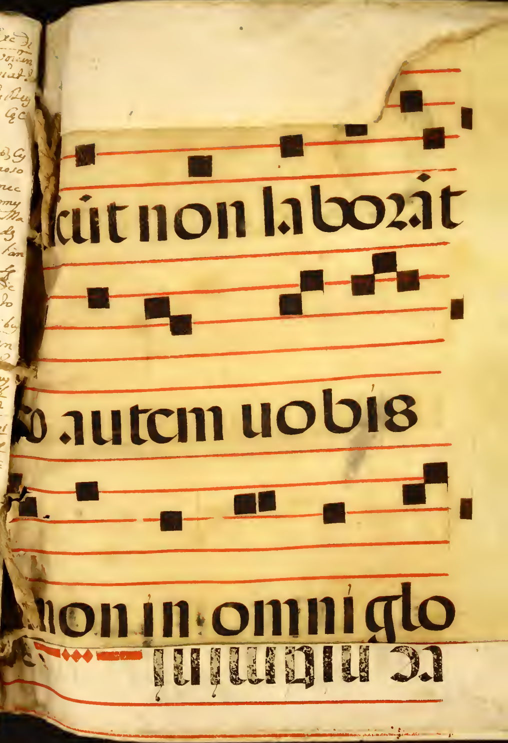
Per quatuor animalia Apocalipsis uno modo intelligunt quatuor
Evangelistas, ut tenent Augustinus, Hieronymus, Beda, et alii quamplures. alio mo-
do solet intelligi Christus Dominus. homo in Nativitate, in passione vitulus,
in resurrectione leo, in triumphatione Aquila. ut aiunt Abulensis, Glo-
sa, et alii. ut tenet Castillo libro de ornatu, et vestibus Aaronis folio
464\. n. 30. ... Ilatio 278. folio 466. n. 6. 8. Sacerdos

130 Deo solus tradendus est neglecta temporalium rerum cura.
ex persecutore Doctor Ecclesiæ, et ... Paulus exsurgit e terra
divina voce consternatus. Actorum 9. n. 8. Surrexit autem Saulus de
terra, apertisque oculis nihil videbat. Nota: Paulus amississe oculos, audi-
tu tamen non fuisse orbatus: siquidem vocem Domini audivit. sed cur ...
... ? quia divina in capit audire. nunc est non vidit ...
ra, et terrena, quia divino ipse mancipavit obsequio, dicens: Domine
quid me vis facere? ibidem n. 6. ... lib. 2 de Abrahamo,
cap. 9: in actibus Apostolorum legimus, quod ... Saulus de cœlo, ceci-
dit, horrore ... et audivit vocem dei. ... dicentem sibi: Saule, Sau-

cur me persequaris? desinit videri, quia cu...
uina. audierat Saulus Dominicus vocem, et in corde retinens, volun-
tatem propriam divinae subiecit voluntati. quid ergo mirum, quod nihil viat
rerum. non, qui ex animo divinae se tradit voluntati, toto conatu in Deum
suspirat, omne terrenum despiciens. sit ergo sacerdos ad terrena cae-
cus, evidens cor habeat ad caelestia, utpote Deo consecratus.

Occurrat hoc felix illa deuotrix Maria Magdalena intelligo, quae
fratris orbata solatio, e nobilius hebraeorum constipata choro, qui e Hieroso-
lymis, ut eam consolarentur, aduenerant, Iesu Christi aduentus contra, nec
urbanitatis ignara, et diligenter inquisiuit suum amatum. Ioannis
11. n. 29. illa ut audiuit, surgit cito, et venit ad eum. mirabaris sane, Ma-
gdalena utpote feminam nobilem, urbanitatis iura (regisset) siquidem
sodalis omnibus, quae urbanae consuetudini inseruiendi, et consolan-
di causa aduenerant, velut ex abrupto surrexisse, calidem Chri-
stus inquirendi studio. sit tamen Magdalenae verbis conside-
res, ea a calumnia in urbanitatis absoluis. diligebat Deum, toto
que animo eius se obsequio consecrauerat. quid ergo mirum si omnibus
posthabitis soli Deo praestaret honorem. ea enim fervens animi,
in Dei obsequiis intendentis conditio, ut terrena quaeque
despiciat, ut soli Deo inseruiat. adest pro nobis Basilius Seleuciensis
concio 2. de Lazari excuscitatione, cum dixit: non veritatem dubit-
am, non sinistram opinionem, quam de Christo habebant, cadebant
enim multi inimici, qui inter cetera dicebant: non poterat hic qui
aperuit oculos caeci nati facere ut hic non moreretur?) verum praecip-
tore praesente humana omnia posthabuit, totaque in unum hoc inc-
ubuit, ut Magistro suo constaret honos. placere Christo, et non hominibus,
intendebat Magdalena, ideo aduenientes Domino, omnibus posthabitis quae-
rit Christum, ut ardentissimum erga eum amorem ostenderet, cui super
rebus omnibus creatis, solum desiderabat praestare obsequium.

festina ad me venire Nicopolim, ibi enim statui hyemare. Salue, va-
le. Salutant te qui mecum sunt omnes. saluta omnes qui nos amant
in fide. gratia Dei cum omnibus vobis. amen.

cuit non laborat
o autem uobis
non in omni glo

uerba compon